¶ Flores vltimarum voluntatū non sine sudore collecti p dn̄m Rolādinū Bononiēsem Juris vtriusq̧ pfessorē optie meritū Annexo in calce peculiari quodā frugiferoq̧ admodū sup successiones ab intestato tractatu. Cū additionib⁹ ꝛ quidē pulcherrimis litterati viri Magistri Gerardi Mulert Alemani Traiectēsis dyocesis in vtroq̧ iure Licentiati.

JEHAN PETIT

¶ Johannis chappuis hexastichon.

Sole Rolandinus flores lucente suaues
Collegit. calathus plenus odoris erat
Auxit doctiloquus flores hos (crede) Gerard⁹
Mulert/censurā iuris vtrāq̧ tenens.
Omnia sollicito quesiuit iura labore:
Ut castigatus prodeat ipse liber.

¶ Gerardus Mulert hermāno hagben iuris vtriusq; do
ctori spectatissimo / illustrissimi generosissimiq; Frederici
Marchionis Badensis / simul ac Traiectensis obseruan=
dissimi presulis consiliario meritissimo / cognato suo. S.

Perlegi iā nuper cognatoꝝ p̄stantissime frugiferū
quoddā / compositūq; atq; (vt ita dixero) diuinum mihi oblatum for
te / opusculum: quod flores vltimarū voluntatū non iniuria (meo iu=
dicio) appellitant. quos quidem redolentissimos flores vtriusq; (vt
aiūt) censure professor solertissimus Rolandinus ille Bononiensis:
per varios autorum hortulos vagatus / non sine sudore decerpsit / et tanq̄ in ame
nissimū sertū q̄studiosissime cōcinnauit. Ille inq̄ ipse Rolandinus cuius (vt ꝓ
xime dixi) pōtificij iur (ille architecta Johānes Andreas passim: id qđ tute ipe
me profecto melius nosti: i suis ad Speculum additionibus / p̄cipue i titulo de i=
stru. edi. §. compēdiose. meminit: cuiq; q̄ plurimas ab ipso Speculatore illic tra
ditas sententias ascribit. Ipsius itaq; latiori cōmēdationi (ne vna opa ebur atra
mento candefacere videar) supsedeo. Huic ego tā dulcissimo / tāq; elaborato ser
to / suaues quosdam (tametsi solius Rolandini professione iuris studiosos: si non
insatiabiles sunt: contentos fore non hesitauerim) ex varijs vtriusq; iuris et qui
dem famatissimis collectos interpretibus flosculos / sparsim bona (ni fallor) serie
immiscui / Quā ob rem certo scio q̄ plurimo obiurgatu me (vt obiter caueā istos
homeromastices) non cariturus. quippe qui adeo temere in alienam messem ma
nus inijciam: quiq; impudenter id quod ab alijs et ab ipso maxime autore signi
ficantius longe / itemq; iocundius effici potuisse ingenue fateor / exiliter ac ieiune
tanq̄ proprio iure michi descripserim. Sed illorum vitiligationes / lacerationes
q; debitas michi fortasse equanimius ego constantiusq; suscipiā: q̄ nulla ad hoc
ipsum temeritate / nulla arrogantia / nulla deniq; mei laude: sz partim opis amo=
reatq; oblectamento / partim etiā studiosorum quorumdam precibus extimula
tus sim. Quāquidē lucubrationem meam ineptula hac atq; licentiore epistola ti
bi (tāctsi indignam tui ingenij facibus) dicare constitui doctissime cognate. vel uz
id non intrepidus / subiturus īgenij tui iudiciuz / presertim lacessitū. alioquin pos=
sem dicere: quid ista legis humili vulgo scripta cognatorū eruditissime: qđ te iu
dicem facis: cum hanc operam condicerem nō eras in hoc albo. Maiorē te scie
bam q̄ vt descensurū huc putarē. Sed hec itemq; simulia michi nunc patrocinia
ademi nuncupatione. Tue itaq; immense humanitatis atq; clemētie erit officij
huic tante mee temeritati: qua tantulum hunc tamq; tua prestantia indignuz ti
bi ascribo laborem: dare veniam. Nam et dijs lacte rustici / multeq; gentes sup=
plicant: et mola tantum salsa litant: qui non habent thura. nec vlli fuit vitio de=
os colere quoquo modo posset. vt inquit Plinius ille secundus nouocomēsis in
epistola quam operi suo naturalis historie q̄ elegantissime prelusit. Vale Par=
rhisijs ad decimum Kalendas Decembres. Anno a natali christiano. Centesi=
mo nono supra millesimum.

❡ Index alphabeticus eoꝝ que i p̄senti opere accurate sunt adnotata scd̄m numeꝝ folioꝝ q̄ studiossime collectus.

Tabula adnotationum.

Finis tabule materiarū.

Tabula Rubricarū i hoc opere cōtentarū scdm ordinē alphabeticū studio se collecta

¶ Finis tabule rubricaru3

¶ Flores vltimarum voluntatũ nõ sine sudore collecti/per dñm Roladinũ bononiẽsem iuris vtriusq; ꝓfessorẽ optie meritũ. Annexis i calce p eũdẽ nõnullis sup successiones ab itestato notabilibus pulcherrimis Cum additionib⁹ litterati viri magistri Gerardi Mulert in vtroq; iure licentiati.

Quamuis in cuiuslibet humani operis artificio requirãtur rationis speculatio/industria/ et cautela: quedam tamen; operatiões sũt in quibus et si aliquando vel materie vitio: vel casu/ vel ignorantia: seu fraudulentia forte opificis defectus appareat: tamen non grande periculum imminet: quia fraudes et errores huiusmodi: vel de facili reparabiles sunt: vel ad modicum ledunt. Ea vero que de profundiori via prouenitunt: et ad quorum exercitia sine theoricis rationibus: ingeniij habilitate/ac studij labore quesitis nõ tute conscendi tur periculosos afferunt in operatione defectus: et iccirco ipsorum artifex cautior esse debet: qualia sunt presertim vltima defunctorũ iudicia: quorum dispositio et natura iuri romani prudentie pondus habent. Quequidem et si vsq; ad vite presentis exitum variabilia sint: tamen eorum arbitrium sera mortis exclusum nõ redit iterum et ex hoc cũ postmodũ restaurari nequeãt: requirit eorum dictator/ ordinator industrius: nam grauẽ et turpem põt circa hec afferre iacturã i cautela vel ignorãtia dictatoris. Equidẽ plerũq; cõtigit/vel ratione persone testãtis/vel institutionis heredis: aut ordinis: vel solẽnitatis omisse: siue etiã ratione verborũ quorũ ꝓpria significatio nõ coartat volũtates defuncti: vt ipsius subuertatur iudiciũ: et non ad eos ad quos ipe paterfa. ꝓponebat ex voto trãsmittere: sed ꝓ̃ius ad alios substãtia ei⁹ perueniat: ex quo põt artificis cõsciẽtia grauiter affici; cũ ipsi⁹ ignorãtia q̄ ꝓfecto extra culpã nõ est multorũ iura ledant. Igit iubentib⁹ reuerẽdissimis patribus et dñis meis; quibusdam ex diuini ordinis fratrib⁹ predicatorum quos ꝑ cõmuni vtilitate sancta mouit affectio/et instantibus vobis diligentissimis fratribus et socijs quos michi feruẽs iũgit caritatis affectus. Ego fidelis operarius vester Rolandin⁹ bononiensis notaui hec super extremis deficientiũ arbitrijs: amenissimũ florẽ de pratis excellentissimorum philosophorũ iuris romani: et ꝓcipue dñoꝝ videlz Azonis Acursij et Odofredi vobis fideliter carpere studui et offerre. Quẽ si auide susceperitis et deuote / manus et intima vestra nimij ac indeficientis odoris fragrantia redolebunt.

Margin note (left): Defectus circa vltia defunctorũ iudicia sũt periculosi.

Margin note (right): Iudicium testatoris multis modis subuertitur

¶ Finis prohemij.

cat sibi in actione vel in ꝓprieta= te: possessionē tn̄ restituit vt. d. l. l. ij. respōso: nisi heres ipsi legata rio suā in occupatiōe legati accō modauerit volūtatē vt. d. l. i. §. qđ ait p̄tor. ij. Itē nota q̄ q̄uis lega tū peti nō possit nisi adita heredi tate. vt patet ꝑ supradicta. tn̄ si le gatarius decedat post mortē te= statoris etiā ante aditā heredita tē trāsmittit legatū ad heredē si sit pure vl' in diē certā relictū. vt C. de caduc. tollē. §. cū igit. z. §. in nouissimo.

Legatarius decedens post mortē testatoris etiam ante aditā hereditatē trāsmittit legatum.

¶ Additio. Hoc verū nisi in lega to libertatis et vsufruct⁹. q2 illoꝝ dies non nisi ex adita hereditate cedit vt. C. de cadu. tol. §. liberta tib⁹. z idē dic i oīb⁹ s̄uitutib⁹ ꝑso nalib⁹ legatis: q2 cū ad heredē nō trāsferant: frustra est si an̄ q̄s diē earuz cedere dixerit. l. ij. et. iij. ff. quādo dies leg. cedit. In seruitu= tib⁹ autē realib⁹ tenet bar. in. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. q̄ earū dies quantū ad transmissionē ce= dit a morte testatoris sicut est in aliis legatꝭ. idē tenet ibi. Cy. licet glo. in verbo non patit. in. d. §. li= bertatibus. cōtrariū videatur in= nuere. Berardus mulert.

Legati seruitutum realiū dies quo ad trāsmissionem cedit a morte testatoris.

¶ Si ꝟo legatari⁹ viuo testatore decedat: si legatarius nō habeat cōiunctū vel substitutū deficit le= gatū/z remanet apud heredē te= statoris alioq̄n ad substitutū vel cōiunctū transit vt. C. de caduc. tol. §. ꝑ scđo. et. §. vbi autem.

¶ Additio. An aūt hoc casu hu iusmōi legatū trāseat ad substitu tū: cōiūctū: vl' heredē cū suo onere vl' sine onere: q̄rit: z videt q̄ trā= sit sine onere ꝑ textū in. §. in prīo C. de caduc. tol. Sz dic q̄ cū suo onere trāsit in casu p̄dicto. d. §. ꝑ scđo. z. §. vbi aūt. nec obstat text⁹ in. d. §. in primo. q2 loquit in lega tis q̄ ꝑ nō scriptis habent vt puta qn̄ legatari⁹ eo tēpore quo cō= debat testamentū in quo legata relicta sunt nō erat in rerū natu= ra: sec⁹ autē in caducis vel quasi Est autē quasi caducū qn̄ post te stamentū factū viuo adhuc testa tore is cui relictū est ab hac luce subtrahit. Caducū vero quando mortuo testatore hoc qđ relictū ē deficiebat: legatario forte repu= diante vel simili mō. vt dicit tex. in. §. et cū triplici. C. eo. et potest esse ratio varietatis: q2 primo ca su: qn̄ scz legatū ꝑ nō scripto ha= betur ab initio est nullū: et sic nec ab initio aliquo mō tenet vl' ligat on⁹ iniunctū. Secūdo vero casu ab initio valuit z legatū z oneris ascriptio. Ita vult glo. in verbo sentire. versi. sed quare aliud i. d. §. ꝑ secūdo. et ibi etiā bal. Intel lige nisi tale onus certe ꝑsone cō= hereret. §. ne aūt eo. titu. Ber. mu.

Legatū quasi caducum. Legatū caducū.

Legatum quibus dicitur.

Legatarii persona debet esse certa.

¶ Legare pōt ille sol⁹ et ille oīs qui pōt testamentuz facere vt. ff. de lega. i. l. ij. Que autē sunt ꝑso ne q̄ possunt et que non possunt testari. I. habet in rubri. quibus ꝓhibitū sit facere testamētū. Naz quātū ad hoc ista equipollent scz testari/z codicillari/z legare. Le= gatū enī nō pōt nisi in testamēto vel codicillo reliqui. Vn̄ q̄ testa ri potest/codicillari ꝑ cōsequens potest/et legare. cui ꝓhibetur te= stari et codicillari ꝓhibitū est. vt ff. d codicil. l. diui. §. codicillos is demuz. et. l. conficiunt. §. codicilli Ei autē soli legari potest qui pōt heres institui vt insti. de lega. §. le gari aūt. Qui vero nō sunt capa ces ex testamento nec eis legari pōt. de quib⁹ ꝑsonis .J. habebim⁹ in rubri. de extraneis z volūtarie instituēdis. versi. itaq3 istitui. Fi naliter aūt scias q̄ legatarij ꝑso= na debet esse certa/alioq̄n nō va= let legatuz. l. paul⁹. ij. ff. de re. du. et. ff. de vsufruc. lega. l. q̄ plures.
¶ Additio. De hac materia vide

Legare q̄s possit.

Legari cui possit.

Legatarij persona debz esse certa.

Bar. late. distiguentē in .l. quidā relegat⁹. ff. de re. dubi. et post eū Angelū Aretinū i .§. icertis. isti. de legatis. q̄ sic distiguit: aut psona incerta ex futuro euētu ē certificanda/ et tunc si erat incerta de certis valet a principio. vt .l. si seruus legat⁹. §. huiusmodi. ff. de lega. i. sed deficiēte futuro euētu reddit̄ inutile. vt. ff. de vsufru. le. l. qui plures. Si vero ē psona certa de incertis. doctores dicūt cōmuniter idē vt valeat. vt. d. l. quidā. ff. de rebus du. qd̄ Sali. dicit esse verū vt idē Ange. are. refert qñ supplementū illi⁹ futuri euēt⁹ tendat ad cōmodū testatoris. vt ibi: et .l. si quis ita scripserit. co. titu. alias secus. Aut psona incerta ex futuro euētu nō ē certificāda tūc valet si p legē certificat̄. vt .l. id quod pauperib⁹. z .l. si quis ad declinandā. C. de epis. et cle. z. ff. de statu. li. .l. qui pecuniā. sed si nec p legē certificatur tunc dic q̄ aut incertitudo pcedit: q2 nulla psona nominata fuit: aut est noiata: s3 ex defectu nr̄e cognitionis reputatur incerta. Primo casu si ē incerta de incert; nō valet. vt. d. l. id qd̄ pauperibus. et .§. incertis insti. de lega. Sed si ē incerta de certis tūc videt̄ valere. vt .l. si qs titio. §. si heres. ff. de lega. ij. Sed Ja. de are. dicit q̄ nō valet p .l. cū ex pluribus. ff. de manu. testa. qd̄ vt refert idē Ange. vbi. s. approbat Sali. p .l. paul⁹. ij. ff. de re du. di. nec obstat. d. §. si heres. quia ibi debet intelligi q̄ electio data fuit heredi. z ideo eo non eligente omnes vocant̄ ad illa. z. vt .l. cū quidā. ij. co. titu. p quem textū ille .§. declarat̄. Scd̄o casu quādo psona est noiata/ z tūc aut ex incertitudine psone insurgit etiā incertitudo rei z nō valet a principio. vt d. l. cum ex plurib⁹. et .l. si quis de pluribus scd̄m aliam lecturā3 de reb⁹ dubijs. Aut nō insurgit aliqua incertitudo in re legata: tūc valet in se: et est loc⁹ gratificationi. quia pbatio deficit et herede nō gratificante reddit̄ inutile. vt .l. si quis seruū .§. si inter duos. ff. de lega. ij. Et hec vltima duo mēbra notantur p dynum in regula. in obscuris de regu. iu. li. vi. Aduerte q̄ quando relinquit̄ a legatario vel̄ fideicōmissario nō expssa psona cui debeat dari: tunc in dubio intelligit̄ dandū heredi et valet relictū. .l. qui pecuniā. ff. de statu. li. ratio est q2 ab eo legatarius vel fideicōmissari⁹ sensit cōmodū ita vult in effectu Bar. i .l. paul⁹ ij. ff. de re. du. Ubi aūt esset incertitudo rōne psone a qua reliquit̄ tūc nō vitiat̄ relictum: q2 semper heredi on⁹ iniunctū intelligitur. .l. si seru⁹ legat⁹ .§. qui margaritas. ff. de lega. i. et notat glo. in .l. marcellus. in prin. ff. ad trebel. sed si fideicōmissarius singularis contra vniuersalē sc3 cui fctā ē restitutio agit. .l. fi. C. ad trebel. Gerar. mu.

¶ Prio sane de psonis dictū est. videam⁹ de rebus/ et certe legari pōt res testatoris. item res heredis. §. nō solū. in pri. insti. de legatis: et i his nihil refert si sciuerit vel ignorauerit testator suā vel̄ heredis esse vt insti. eo .§. si quis rē suā. z .l. vnū ex familia. §. si rem tuā. ff. d lega. ij. itē res legatarij. nā rogari pōt legatari⁹ vt nō solū sibi rē legatā: s3 z ppriā restituat eo solo obseruatū ne plus quisq3 alteri restituere sit rogat⁹ q̄ ex testamēto ceperit/ nā qd̄ amplius ē inutilit̄ relinquit̄. vt insti. de sing. re. p fideicō. re. §. pōt aūt. sed qlibet quē honoro cōmodo pecuniario eaten⁹ pōt onerari sicut honorat⁹ est z nō vltra. vt. ff. ad .le. fal. l. sed si nō seru⁹. Illū ꝑo onerare nō possum q̄ nihil pcipit ex iudicio meo: q2 nō est recipiēdū vt cui

Legatū factū icerte psone qñ valeat.

Legatū relictū a legatario non expssa psona cui/an valeat

Legari quales res possint.

Onerare catenus qs pōt q̄tenus honoratur

mentū sine speciali solēnitate non pōt subsistere.§.ccc⁹ aūt.insti.co. Sed quia de huiusmodi testamēto est specialis tractatus / iccirco de eo hic ad presens non dicitur: quia ibidē hec plene tradentur.

Monachus et quilibet regula res testari non possunt.

¶ Monachus et quilibet regularis testari nō possūt: cū ex voto solēni per professionē emisso abdicatū sit ab eis arbitriū prope voluntatis.xij.q.i.nō dicatis.et cuꝫ nihil ꝓpriū dicātur habere: quia eo ipso ꝙ ingressi sunt monasteriū et professi, se suaq; deo dedicauerunt vt.C.de sacrosan.ec.auc.ingressi.ante professionē vero licet eis testari.et si testamentum fecerunt incipit illō habere vires professione facta: sicut p mortē. Nā solennē votū in monasterio quantum ad ius ciuile pertinet reputaf p morte.vt.C.de epis et cle.l.deo nobis.in fine prin.ibi et hoc tantūmodo lucri.ꝛc.et in auc.de monachis.§.illud.col.i. Et valebit testamētū in predicto casu si in aliquo monasteriū quod ingrediūtur instituaf: si liberos non habeant: alias non valeret: cū eccl'ia exequatur filio nascituro.

Eccl'ia exequatur filio nascituro.

¶ Additio. Ut in auc.de sanctis.epis.§.sed et hoc presenti.col.ix.ꝛ c.in p̄sentia.post mediuꝫ.de ꝓba. Gerardus.mulert.

¶ Uñ sicut filio nato de quo non erat facta mentio in ipso testamēto rumpitur testamentum.vt.ff.de iniusto testa.l.i.in fine.cum similibus: sic in p̄dicto casu. et bona oīa monasterio cōpetunt: secus si liberos habuissent quando ante ꝓfessionē testamentū faciebant et liberos in eo instituissent / quia tunc nō videtur ꝙ testamentū infringaf: licet monasterio nō relinquant vt notaf.C.de sa.san.eccle.auc.si qua mulier.p glo.ij.

¶ Additio. Sed aduerte ꝙ bar.ibi aliter loquitur prout late per eūdē videre licebit. itē vide etiaꝫ bal.ibidem. Gerardus mulert.

¶ Sed qd si ingrediēs monasteriū añ ingressū nō faciat testamentum: sed post ingressum disponere vult? Respōde si nō habet liberos nō potest: q2 ipso ingressu oīa sua bona monasterio cedūt: et idō nec testaf vtputa nō dñs.vt.C.de sacrosan.eccle.auc.igressi. Si autem liberos habet ēt post ingressum vult disponere de bonis vtrū possit de iure ciuili.et inquātum Itē et si eo casu nullo modo disponat quantū filij habere debent nō dico hic. Sꝫ dicas de hoc non dicitur in tractatu notulaꝝ vt notatur in titulo quib⁹ modis nobis rerum dñia acquirunf.§.penulti.

Testari an quis possit post religionis ingressū.

¶ Additio. Aduerte ꝙ hec decidunf p auc. Si qua mulier. C.de sacrosan.eccle.et ibi plene, p bar.de hac materia. Gerar.mulert.

¶ Et nota ꝙ s'cdm iura ciuilia ingrediēs monasteriū incōtinēti ꝙ accipit ordinē monachalē / cuculam / ꝛ scapulariū monachus efficitur et ꝓfessionē fecisse videtur ex quo asserit se velle esse monachū.vt in auc.de sanctis.epis.§.si qs aūt ad monastiꝗ.col.ix. Sed de iure canonico qḋ p̄ualet in talibus: habet annū ad deliberanduꝫ et ad ꝓfessioneꝫ faciēdā.v ñ ante annū nō est astrict⁹ / esto ꝙ vestes mōachales assumpserit.c.ad apostolicā.de regula.ꝛ.c.i.§.qui vero eo.titu.li.vi.et ideo ante annū testari: et de bōis suis disponere poterit si voluerit vt.s.dictum est.

¶ Additio. Aduerte tamen ꝙ licet ante annuꝫ professionē facere nō debeat: nec ad eam faciendam sit recipiendus.vt.d.c.ad apostolicaꝫ.si tñ eā intra p̄dictū annuale tempus fecerit obligatur ad obseruantiam regularē: et vere monachus censend⁹ est.d.c.ad apostolicā. Multa eñ fieri ꝓhibent

Professionē faciēs intra anū obligatur ad obseruantiam regularē.

que tamē facta tenēt vt ibidē dicitur: et sic hoc casu nō posset etiā intra annum facere testamētum. An autē et quatenus obliget quē pfessio facta itra ānū vide p tex. i.c.ii.et.iii.de regu.li.vi. Ger.mu.

¶ Et hoc de monachis et regularibus. De ceteris aūt clericis sciendū est q episcop⁹ et quilibet administrator vel prepositus cuiuslibet loci sit presbiter vel quis clericus de rebus quas probatū fuerit ipsos habuisse ante episcopatū vel preposituram vel aliunde q̄ de bonis ecclesie testari possunt. Nam si nō apparet vnde alias habuerint omnia de bonis ipsius ecclesie presumunt habere: et inde testari nō possunt. vt.C. de episc. et cle. auc. licentiā.

Epūs an possit testari.

¶ Additio. Ad hoc facit textus in.c.i.de testa.et ibi panor.et idē panor.i repetitiōe.c.cū esses in vll. tertio pricipaliter quero.eodē titulo. Utrū aūt papa possit clerico indulgere vt de bonis intuitu ecclesie acquisitis possit libere testari.vide late.per panor.in.d.repetitiōe.c.cum esses in vll. quinto pricipalit quero. Gerar. mu.

¶ Filij fa.clerici nō eo ipo q ingrediunt ecclīasticā scalā et p̄rius renunciare vident, cū clerici ibidē seruientes habeant propria vnde testari possunt.vt i.d.auc. licētiā Immo si filijfa.sunt presbiteri vel alij clerici de his q̄ aliquo legittimo modo querūt, quasi de castrensi peculio possunt testari: sic tamē vt hoc filij aut his nō extātib⁹ parētes eorū legitimā ferant partē. vt.C.de episc.et cle.l. sacrosancte ecclesie.et auc.presbiteros.

Filijfa. clerici testari possunt

¶ Additio. Quero nunquid saltē simpliciter bn̄ficiat⁹ de fructibus bn̄ficij sui possit testari: glo.i verbo reseruari i.c.pn̄ti.de offi.ordi.li.vi.tenet q sic.quā sequit ibi Jo.an.sed panor.in.c.i.et plen⁹ in.c.finali.de peculio cleri.et idē panor.plenissime in repetitiōe.c. cū esses in versi.scdo pricipalit quero nunqd cleric⁹.et c.de testa. tenet q non.vbi soluit motiua.d. glo.et doctorū in.d.c.presenti.et vide glo.in ver.pprietatē.xij.q.i. duo sunt genera. Gerar.mulert.

Cleric⁹ simpliciter bn̄ficiat⁹ an possit testari.

¶ Itē nō testant q dati sūt obsides p captiuis populi romani vt ff.de testa.l.obsides.

Obsides testari non pnt.

¶ Additio. Intellige d obsidib⁹ p captiuis ppli rōani.vl ecōtra. puta si apd infideles esset obsides xp̄iani: vel ecōtra.sec⁹ in his obsidibus qui quotidie traduntur de vna ciuitate alteri, iuxta ea que leguntur et notant in.d.l.obsides.ita dicit panor.super rubri.de testamentis. Gerardus mulert.

¶ Itē q cōdēnat⁹ ē de crimie famoso.vt ff.d testa.l.is cui.§.fina.et.l.cū lege. Itē dubitātes vel errātes de statu suo scz ignorātes an sint manumissi vel emācipati siue nō.vt.ff.eo.l.qui in potestate.et.l.de statu. Itē heretici nisi filios habeāt fideles q in eis testari possunt.vt C.de here.et mani.l.manicheos. qd hodie corrigit p auc. gazaros eo.titu. Itē rei perduellionis.i.q cōmisesit crimē lese maiestatis.vt C.ad le.iul.ma.l.si qs et.l.fi. Itē filius.vt.ff.d testa.l.si filiusfamilias Itē dānat⁹ ad mortē.i.qui cōdēnat⁹ ē vt moriat vel efficiat seruus pene testamētū facere nō pōt.vt ff.eo.l.eius q.§.i.ad finē. Unde Versus.

Versus.

Testari nequeunt impubes: religiosus. Filius i sacris: morte dānat⁹: et obses. Prodig⁹ ac stult⁹: dubius: seruus furiosus. Crimie dānatus.cū muto surdus et ille. Qui maiestatē lesit sic cec⁹ et ipse

¶ Additio. Nota q oēs hee persone supadicte enumerātur per glo.finalē.§.fina.insti.qui.non est permis.fa.testa.et glo.in.l.si quez ramus.ff.de testa.et per Azonē i.

sũma.C.q̃ testa.fa.pos. Itē nō ꝙ io.an.in addi.ad specu.i.d.ti.de i stru.editio.§.ꝯpēdiose.posuit hos ꝟsus ꝛ dicit ꝙ eos posuit dñs Ro landin⁹ i flotib⁹. Adde ꝙ p̄ter su pradictos testari ꝓhibet publie⁹ vsurari⁹ nisi p̄stet cautionē s̄z for mā.c.q̄uis.d.vsu.li.vi. quid de excō municato. glo.si.i.c.decer nim⁹ de sen.excō.li.vi.tenet ꝙ nō pōt te stari.sed Jo.an.ibi i nouella lati⁹ reassumēs materiā tenet cōtrariũ qd̄ sequit panor.sup.d.rub.de te sta.vbi dicit hoc hodie tenendum Quid de damnato ad perpetuos carceres.d. panor. vbi. s̄. dicit ꝙ in laico cōmunis sentētia est ꝙ est intestabilis.vt notat in.l.ij. ff. de pub.iudi. Sed in clerico dicit va rie fuisse cōsultũ: nā quidā (vt ip se refert) cōsuluerit ꝙ nō possit te stari: quia illa pena equiparatur pene mortis seu deportatiōis. vt notat Inno.in.c.qualit̄ et quādo de accusa. Consulētes vero oppo sitũ moti sunt: q2 ius canonicũ nō imponit ꝑpetuũ carcerē in penā sed ad penitētiā vt in.c.nouim⁹.i fi.de ver.signi.et in.c.penul.in fi. de here.ꝛ.c. q̄uis.de penis.li.vi. ergo non debet hec pena inhabili tatis testādi ꝓdire ex penitentia. Hanc opinionē miniorē dicit.d. panor.vbi. s̄. fatetur tamē aliam videri veriorem: quia negari non potest quin ibi sit quasi mortuus. ¶ Item q̄d de exoculato ꝑpt̄ cri mē: specu.i titu.de istru.edi.§.cō pēdiose ꝟsi.quid de exoculato.ꝛc. vult ꝙ si ꝓpter graue delictũ qd̄ eũ infamē dimittit sit exoculatus nō pōt testari p.l.iscui.§.si q̄s ob carmē.ff.de testa.ꝛ.l.eũ lege. Si ꝓ de furto vel de alio modico de licto tūc pōt testari.vt.C.d̄ secũ. nup.l.i.in prin.vt eadē sit ratio in his q̄ in eccis naturali morbo sup ueniente.ꝛc.ita dicit ipse specu. ¶ Itē q̄ro an infamis possit cōde re testamētũ/ꝛ dicit idem panor. vbi.s̄.ꝙ sic nisi reperiat̄ specialit̄ ꝓhibit⁹ qd̄ ꝓbat̄ in.l.i.C.de se cũ.nup. de quo p bar.i.l.is cui.§. si q̄s ob carmē.ff.de testa.vbi hoc etiā ꝓbat tali medio: nā relegat⁹ infamis est.l.cognitionũ.§.minui tur.ff.de varijs et extraor.cog.et tñ pōt facere testamētũ.l.ei⁹ q̄.§. sed relegati.ff.de testa.nec obstat s̄z eūdē bar.ꝙ ifames sunt p̄uati actib⁹ legitīs: q2 nō ē vex de oib⁹ Nō ei p̄uati sūt illis q̄ respiciunt vtilitatē p̄uatā vt isti.de excep.§. fi. Itē adde ꝙ testari ꝓhibet̄ q̄ se ab hereticis rursus baptizari pa tit̄.l.fina.C. ne sanctũ baptisma iteret̄. Itē adde eũ qui incestias nuptias cōtraxit.l.si quis incesti. C.d̄ inces.nup. ¶ Querit̄ q̄d de bānitis nostri tēporis nūquid illi possūt facere testamētũ: Respō det bar.in.d.l.eius qui.§.fina.ꝙ li cet nō possint facere testamentũ s̄m statuta et iura ciuitatis vnde exbāniti sunt/nō tamē perdūt te stamēti factionē de iure cōmuni. hoc dicit tenere Ja.d̄ are.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad trebellia.de hac q̄stione vide latius per eundē bar.in quadā questiōe per eum di sputata que incipit. Lucane ciui tatis statuto.ꝛc. ¶ Adde. P̄redi ctis etiā deferētes arma ad infide les christianos impugnantes illi enim intestabiles sunt tam actiue q̄ passiue. Itē sunt ipso facto ex cōmunicati capientiũ serui/ infa mes/et eorũ bona cōfiscata.c. ita quorūdā.ꝛ.c. ad liberandā. de iu deis.ꝛ vide extrauagā.p̄mā co. titu.in extrauagā.cōibus. Item adde p̄dictis casum auc.oēs pe regrini in fine.C.cōmunia de suc cessiōi. Sed nūc quero circa p̄e missa an ne ꝓhibiti testari possint disponere saltem ad pias causas. de hac q̄stione vos remitto ad.d. panor.sup.d.rub.ꝛ.de testa.i ꝟsi.

Excom municat⁹ an possit te stari.

Dānat⁹ ad ꝑpe tuos car ceres an testa ri possit

Exocu latus ꝓ pter cri men an possit te stari.

Infa mis an possit te stari.

Bāniti nrī tp̄is an pos sint te stari.

sed nūc querit̄ de ma tena.rc.vbi plane hāc materiā discutit.vide etiā de eadē materia plene p bar. in repetitione.l i .C.de sacrosan. eccle.post princi.apparat⁹ sui. et ibi etiā p bal.et aliqd p ioh̄ā . an. in nouella in.c.quāq̄ .in prin.iiij. colū.de vsu.li.vi. Gerar.mu.

¶ Quid sit testamentū et vnde dicat̄. Rubri.iij

Testamentū est volūtatis n̄re iusta sētētia/de eo q̄ q̄s post mortē suā fieri vult cū institutiōe heredis. vt.ff.d̄ testa.l.i. ꝛ insti. de lega.§. an̄ heredis.et.l.penul.ꝑ̄sicu. Et al phurnt⁹.ff.de his que in testa.delē. Dicitur autem iusta sententia. i. legitima dispositio. Per hoc autem quod dicitur voluntatis nostre signabis tria. Nā dicit n̄re scilicet q̄ testamur nō aliene. Et ex hoc cōfundit̄ quorundā tabellionū insensata simplicitas qui nō indigata testatoris volūtate scribunt testamētū prout dictat̄ eis ab amicis infirmi plerūq̄ de facili approbātis/et qd scriptū et q̄d dictū sit ignorātis/licet ei possit ab amicis salubre cōsiliū dari, oīa tamē debēt disponi s̄m volūtatē testantis/q̄ est a tabellione anteq̄ scribat inquirēda: et multis verbis et indicijs explorāda. Satis enī constāter veteres voluerūt testamentorū iura per se firma esse oportere/nō ex alieno pēdere arbitrio.vt.ff.de here.insti.l. illa institutio. Scd̄o dicit volūtatis: scʒ libere.ideo quia nemo testari cogi tur: quia adeo debet esse liberum et absolutū cuilibet vsq̄ ad exitū vite arbitriū vt nullā sibi possit i testādo legē iponere a q̄ recedere nō liceat.vt.ff.de fideicō. liber.l. lun⁹ titius septitie.§.luci⁹ titius. et meli⁹ ꝓbat̄ in.l.si q̄s in pn̄cipio ff.de le.iij.vnde oīs vltima voluntas licet iuramento firmata licet quācūcūq̄ verborū solēnitate cōposita mutabilis et variabilis est cū ambulatoria sit semp̄ i hoc cuiusq̄ volūtas.vt.ff.de dona.inter vi.et vxo.l.cū hic status.§.ait orō et.ff.de adimēdis leg.l.q̄ si iterū i amicitiā:et merito. nā ꝑp̄t cōditionem ꝛ rerum successus varios liberum debet esse cuilibet cum re mutare consilium.

¶ Additio. An autem cum testator iurauit non mutare voluntatem et tū postea mutauit icurrat piurij reatū. Bar.i.l.si q̄s i pri.in vlti.colū. ibi q̄ro qd si testator dicat.rc. tenet q̄ nō per rationē ibi p eundē adductā.de qua questione video p Jo.an.in mercurialib⁹ in regula qd̄ semel de reg.iu.li.vi. tangit eandē questionem. Specu. in titu.de instru.edi.§.cōpendiose versi.qd si q̄s iurauit.et dicam .J.in rubri.si testator voluerit precedentib⁹ vel sequentibus vltimis voluntatib⁹ derogare. Ger.mu.

¶ Tertio d̄r volūtas: scilʒ sobrie. quia volūtas hec ex sobria et com petēti mēte debet ꝓcedere:-si enī frenesi vel alio accidenti a mente alienat⁹ appareat nō pl⁹ q̄ furio sus vel mēte captus testari potest quia p oīa ꝛ in oibus absentis vel quiescētis/vel dormiētis loco habetur.vt.ff.de codicil.l.ij.§.furiosus.immo tabellio qui tale testamētū scripsit: falsus tenet̄.vt.C. de testa.l.lubem⁹.§.sicuti talis est testator.et.§.sciturus. Igit̄ caut⁹ tabellio intret ad egrū et audiat ab eo vel i ba plurima/et ea aliqū repeti faciat vt bn̄ videat.si ex cōposita mēte ꝓcedant.nō tū inpe dimēto est si ill⁹ egri balbutiens et senunectis lingua v̄ba determinate nō ꝓferat dūmodo ex intelle ctu sano ꝓcedere videātur.nā sc

Testamentuʒ quid sit.

Testari nēo cogitur.

Ultima volūtas lʒ iuramēto firmata mutabilis est

Tabellio cautus qd faciat.

nũ vel egritudinẽ corporis: since
ritatẽ mẽtis tenentib⁹: testamẽti
factionẽ certũ est non auferre. vt
C. q̃ testa.fa. pos.l.senium. Procu
ret etiam tabellio vt scripto testa
mẽto et vocatis testib⁹ lũc aperia
tur fenestra vel accendatur cãde=
la: et si possit fieri sedeat eger et
corã testib⁹ aliqua verba loquatur/
vt cũ videãt testes et ꝑpendãt cũ
sane mẽtis esse. Cõsulo autẽ cui
libet tabellioni fideliter: vt nullius
vltimã volũtatẽ scribat/ nisi cũ eo
noticiã habeat vel saltẽ adhibeãtur
testes qui vel quoꝝ aliqui eum co
gnoscãt/ quibusdã eni tabellioni=
bus turpiter sup hoc illusum au=
diui. Sup eo nota ꝙ i diffinitione
dicitur de eo qd̃ qs post mortẽ mor=
tẽ suam fieri vult. et notabis testa
mẽtũ nõ valere nisi morte secuta.
vt dicit beatus Paul⁹ in epistola
ad hebreos.ix.c.

¶ Additio. Et citatur in.c. cum
marthe. versi. nouissimũ etenĩ. de
celebra missa. Gerardus mulert.

¶ Nã añ mortẽ neqꝫ testamẽtũ ne
qꝫ ꝯct⁹ scriptura illa vi obtinet: ꝛ
iõ nemi lꝫ ex ea sibi aliqd vẽdicare

¶ Additõ. Facit.l.ij.§. si dubitetur
ff. quẽad. testa. aperi. Ger. mu.

¶ Post mortẽ vo (nisi appareat
iuris obstaculũ) icipit vĩ habere.
qꝛ huiusmodi voluntates vltime
morte cõfirmantur: ꝛ post mortẽ te
nere icipiũt vt. C. de caduc. tol.l.
vnica.§. igitur. ꝛ ꝺ sacrosan. eccl.l.i.

¶ Itẽ attende qd̃ dicit de eo. i de
vniuerso pr̃imonio: nã testamẽtũ
debet toti⁹ patrimonij dispositio
nẽ habere: quia nemo potest pro
parte testatus decedere: nisi sit mi
les: cuius in testamẽto voluntas
seruari debet. vt insti. de here. in=
sti.§. nõ aũt. licet in parte bonoruꝫ
suoꝝ codicillari quis possit. vt. j.
dicetur in tractatu codicilloꝝ. quin
immo si quis testamentum con=
dens aliquem paticulariter in re

Testa=
mentuꝫ
debet
toti⁹ pa
trimo=
nij dis=
positio=
nẽ hrẽ.

vel parte certa sibi heredem insti
tuit/ nec reliquum aliquem institu
endo alteri assignauit: ipse parti=
cularis heres pro vniuersali habe
bitur: et totum capiet. quia i par=
parte continetur totus as. vt. ff.
de here. insti.l.§. si ex fundo. et. l.
quotiẽs.§. si duo. et insti. de here.
insti.§. nõ autẽ. Ultimo ꝺr cũ insti
tutione heredis. Est eni heredis
institutio caput ꝛ fundamentũ te
stamẽti. vt insti. de lega.§. ante he
redis. et. ff. de here. insti.l.i. primo
respõso. heres eni sustinet vicẽ de
functi: qꝛ vna et eadẽ videtur esse
ꝑsona heredis et defuncti. vt in
auc. de iureiu. a moriente prestito
post prin. colla. v. Et intm̃ testa=
mẽtũ ex heredis institutiõe depẽ
det/ vt sine ea nullũ sit vt. ff. de iu=
re codicilloꝝ.l. fi. et insti. de fidei=
cõmis. here.§. in ꝓmis. et. ff. de his
que in testa. delẽ.l. proxime. versi.
Calphurni⁹. Ceterũ ex eo appel
latũ est testamẽtũ/ qꝛ testatio men
tis est.i. declaratio voluntatis vt
insti. de testa. in prin. Et ẜm hoc
etiam codicill⁹ large accepto vo=
cabulo/ ꝺr testamẽtũ: eo ꝙ ẽ testa
tio mẽtis.i. declaratio voluntatis

¶ Additio. Aduerte tñ ꝙ ꝓprie
sumẽdo vtrũqꝫ in multis differũt
testamentũ ꝛ codicillus prout la=
te videre licebit. j. in rubri. in qui=
bus diffe. et conue. testa. et codi=
cil. Itẽ aduerte ꝙ hãc ethimolo=
giã dum dicitur testm̃ ex eo appella
tum est: qꝛ testatio mẽtis ridiculo
sam dicit laurenti⁹ vallẽsis elegã
tiarũ libro. vi. Gerardus mulert.

Here=
dis insti
tutio ca
put est
testamẽ
ti.

Testa=
mentuꝫ
vñ ap=
pellatuꝫ
est.

¶ De testamẽtoꝝ diui= sione. Rubri. iiij.

T Estamentorũ quoddã est cõditũ i scriptꝫ: quoddã nũ capatur sine scriptis.
Est aũt testamentũ i scriptis qd̃
in solẽnitatibus scripture et sub=

Testa=
mẽtoꝝ
diuisio.

scriptionis testiū et sigillo℞ appē sione cōsistit. et ideo dicit in scri= ptis.i.in solēnitatib⁹ pdictis sine quibus regulariter nō valet: quia ex ipsis substantiā accipit: et hoc tale testamentum nō est necesse te stib⁹ patefieri: q₃ clausam et inuo= lutā scripturā pōt testato₂ offer= re testib⁹ etiā ignorantib⁹ qd cōti neat in ea. vt. C. de testa. l. hac cō= sultissima. et. l. cum; antiquitas. §. vlti. et. l. iubem⁹. S₃ de hoc testa mēto diffusi⁹ tractabit i loco suo .J. sc₃ in. rubri. de testamen. in scri= ptis. Alid notatur q₃ nūcupatiuū id ē sine scriptis: i q testamēto he redis et legatario₂ noīa et oīa q cōtinent in eo corā testib⁹ nuncu pant. i. declarant et patefiūt. Et dicit sine scriptis id est sine solen= nitatib⁹ predictis: q₃ nō opus est scripturā interuenire licet eni vt plurimum scriptura interueniēte ad pbationē fiat/ tñ sine ipsa con fici potest. Itē nec est op⁹ subscri ptiones testiū et sigilla apponere vt insti. de testa. §. finali. et. C. e. l. hac ꝯsultissima. §. p nūcupationē Sic igit patet q nūcupatiuū ali quādo cū scriptura aliqñ sine. fie= ri pōt: quo℞ oīm exēpla et forme suis locis ponētur.

Testamētū in scriptis nō est necessariū patefieri.

Quot et q̄ sit pricipa les ₇ necessarie testamē ti ptes: et quot ₇ q̄ causa les et volūtarie. Ru. v.

Scire debes q q̄= dam sunt que ad testa= menti fidem et probatio nem accedunt: vt puta legitimo= rum testium, legitimus numerus et etiam testamenti quod fit in scriptis subscriptiōes testiū et si= gilla: sed de his suis locis tractet sc₃. J. in rubrica de testi. ñ testa. ad hibendis. et. J. de testa. in scriptis.

Preter hec autē quedā alia sunt que circa testament i teno₂ē et for mā cōsiderari opo₂tet: ₇ q in o₂di nanda testamēti serie possunt oc= currere: et de his presens tracta= tus psequit/ quo℞ potissime tria sunt que in cuiuslibet testamenti forma elegāter ac debite o₂dinan da nequeāt preteriri: et ipsa sola tria reddūt testamētū deco₂/ pfe ctū/ et tutū. Primū est p₂ohemiū o₂dinatio. Secūdū heredis insti= tutio. Tertiū clausula generalis Prohemiū eni ponēdū ē tū ppt testato₂is psonā sufficiētis in quo est describendū q est eā pma o₂igi nalis ₇ efficiēs testamēti: tū ppt deco₂ē/ tū etiā cōsuetudinē gñalē ¶ Additio. Facit ad istud. l. i. ff. de o₂i. iu. Berardus mulert. ¶ Heredis vero institutio pisus necessaria ē: qm ipsius testamēti est fundamētū: et caput sine q nō valet testamentū. vt dictū ₇ pba= tus est. §. I rub. qd sit testa. ꝟsi. vl= ti. dicit. ₇ c. Per tertiū autē scilz per clausulā generalē puidet pe= riculo qd casualiter iminere pos= sit: cui⁹ icursu testato₂is volūtas omni iure deficeret. Et ideo do= ctrine causa pcipio hec tria in te= stamēto aliquo nō omitti. Sūt ₇ alia tria ex sola testato₂is volūta te pendentia/ que oīno necessaria nō sunt: quia sine his et eo₂ū quo libet testamenti fo₂ma subsistit: et ad perfectionē testamēti nil ope= rātur qualia pma sunt legata: vi= delicet donationes a testato₂ibus relicte: ₇ ab heredibus p₂estande. §. i. institu. de lega. quas nemo co gitur inuit⁹ facere. ff. de admen. lega. l. rē legatā. Potest eni fieri testamentum sine leg. ₇ fideicom. vt. ff. de here. insti. l. i. §. q neq₃. Se cundo substitutiones quas testa= to₂ necesse non habet facere eo q sunt secūdarie et cōditionales in= stitutiones. l. ij. §. defert. ff. de bo

Prohemiū q̄re ponitur

Legata fideicōmissa aut substitutiones nēo cogitur facere.

no. pos. sm; tabu. Constat ergo q̄ heredi instituto nemo cogit̄ cōditionē adijcere: et post primū gradū institutionis ad secundū non trāsit quis inuitus cū huiusmodi substitutiōes de singulari voluntate testatoris p̄cedant. vt insti. de vulga. sub. in pri. Satis est eīn q̄ ipsa heredis institutio testamēto dedit caput ⁊ vitā. Tertio post legata et substitutiōes sunt quedam alie generales testamētarie dispositiones que de sola testatoris volūtate prudētia et arbitrio p̄cedūt / vtputa quādo vetat detrahi falcidiā de legatis: quando p̄hibet alienationes: quādo prouidet filijs impuberibus de tutore: et similia que nec dici possunt legata, nec institutiōes: nec substitutiones: s; al's gn̄ali vocabulo volūtarie prudētie testatoris de q̄b⁹ oībus. s. suis locis dicet̄. Igitur ex his que dicta sunt colligas q̄ i testamentis possunt sex capitula contineri. (Ita tradit etiam spe. i ti. de istru. edi. §. cōpēdiose. p̄pe fi. §. ibi. ⁊ in sūma no. Gerar. mu.) quorum prima tria scȝ prohemiū / heredis institutio / et clausula generalis ponēda sunt vt testamētū sit pfectum et tutū. In ceteris vero tribus vltimis scilicet legatis / substitutionib⁹ / et dispositionib⁹ dictator simpliciter prosequit̄ beneplacitū testatoris. Itē colligas q̄ in aliq̄ testamēto aliqd p̄tineri nō pōtē qd nō recludatur ad aliqd sex capitulorum vel mēbrorum p̄dictorum.

De ordinādis tā principalib⁹ q̄ȝ secundarijs p̄tib⁹ testamēti. Ru. vj.

Licet i ordinādis tā p̄ncipalib⁹ q̄ȝ scdarijs partib⁹ testamēti sm diuersos regionum mores diuersimode p̄cedatur: tn̄ ad tria in ordine seruanda certa debet ratio mouere scribentē / vt res pares simul: dispares vero disiuncti ponātur: et vnūquodq̄ teneat locū suū. Est enim ordo pariū: dispariūq̄ rerū suo debito loco collocādarum dispositio. iuxta illud Singula q̄q̄ locū teneāt sortita decēter. vt inq̄t horati⁹ in libro de arte poetica. Nā s; sanctū Bernardū Scire quid agas: ⁊ agēdi ordinē ignorare nō est pfectū. Igit̄ et si quedā ex his capitulis puta legata et alias voluntarias dispositiōes testatoris possit dictator liceter vel hoc vel illo loco describere / nihilominus tn̄ illa q̄ ad dei reuerentiā et animarū salutē p̄tinere noscant̄ debent tanq̄ȝ digniora p̄cedere: qm̄ aliter videt̄ capite deorsum testamēti forma depēdere. Igit̄ pimo loco ponat̄ p̄hemiū. Scdo legata. Tertio institutiōes. Quarto substitutiōes. Quito volūtarie prudentie testatoris. Sexto et vltimo clausula gn̄alis. Et q̄ talis p̄cessus in ordinādis his capitul̄ elegans sit: tā ex ordine: q̄ȝ ex textu infra scripturarū causarum p̄babilibus rationibus apparebit.

Additio. Aduerte tn̄ q̄ omissio isti⁹ ordinis. s. declarati ⁊ ostensi nō vitiat scripturā seu testamētū l. ambiguitatē. ⁊. l. p̄posteri. C. de testamētis. facit. l. nec ei. ff. de solu. ⁊ insti. de lega. §. ante heredis. de quo an videlicet; et quando ordo omiss⁹ vitiat vel nō: vide late p bar. in. l. ij. §. prius. ff. de vul. ⁊ pu. substi. Gerardus mulert.

De p̄hemijs. Ru. vij

Prohemium dicitur a prothos qd̄ ē primū: et emion qd̄ ē ormo / quasi p̄mus liber

Ordo quid sit

Horatius.

Ordo i n testamento seruād⁹

Ordis omissio quando valet.

Prohemiū vn̄ dicatur.

orumt⁹:et ideo primū vēdicat sibi locū.nā scriptura et testamentum cuiusuis vltime voluntatis/tā ex gñali cursu q̄ certa ratiōe prohemio decorant̄:in quo aliq̄ ex pcepto tenoris:quedā vero ex cōsilio potes attendere. Primo quidē q₃ testamēti actor/et cā prima/et testator ipse debet omnino primo nomine proprio:et pnōie aut cognomine vel agnomine siue alia sufficiēti determinatiōe certa mōstrari.vt ar.ff.de codi.l.quidā refert in fi. Scdo loco cōsiliū ē bonū vt testamēti qualitas describat̄ q̄le videl₃ testator voluit facere testamentum:in scriptis: an nuncupatiue sine scriptis:quatenus ipam volūtatē testatoris appareat coherere. Tertio cōsulo vt de testatoris mētis sobrietate mētio fiat. Nam licet quilibet presumat̄ sane mētis cū testatur.vt.C.de codicil.l.nec codicillos. Attā ipsa₃ legis p̄sumptionē instrumēti publici verba iuuabūt:nō eñ obstat ad testamēti factionē corpis egritudo:dūmodo adsit mētis integritas vt.C.qui testa.fa.pos.l.senum ꝛ.ff.de testa.l.ij.ꝛ facit.C.de trās ac.l.sanū. An aūt fiat vel nō fiat mentio de sanitate et egritudine corporali nō multū refert scdʒ ea q̄.s.dicta sunt lic₃ idecorū nō sit

Mētis sane q̄li bet p̄sumitur.

¶ Additio. Premissa pōt ī esse ctu speculū in titu.de instru.edi.§. cōpendiose ppe fi. Aduerte dū.s̄ ī pri.d. Rolā.dicit phemiū d̄r ꝛc. q₃ s̄ʒ Ambrosiū calepinū ī suo dictionario Prohemiū latie initiū vel exordiū siue p̄fatio dicit̄. Dictu₃ phemiū q₃ omos cantus d̄r na₃ sicut citharedi pauca illa que anteq̄ legitimū carmen inchoent emerendi fauoris gr̄a canūt phemiū cognominauere:sic oratores ea q̄ priusq̄ causam exordiant̄ ad p̄siliādos iudicū aīos ploquunt̄: eade appellatiōe signarūt. Sunt tñ qui phemiū appellatū velint .qd greci oimō viā noiant:q₃ phemiū ante rei ingressum ponatur: ideoq₃ cū.h. scribendū putant. A phemiu₃ sit phemior.aris:qd est exordior.hec ille. Gerardus mu.

Prohe miū fm Ambro siū cale pinum quid sit.

¶ De legatis:et q̄d sit legatū q̄s leg̃re/cui legari possit:et ī qua vltima volūtate:ꝛ qualiter relinquatur legatum. Rubrica.viij.

Onerosa et obscura ꝛ implicita legatorꝫ iura nobis q̄ magis adfortunā niti mur q̄ ad aliō nō expedit fundit⁹ q̄rere:nec tñ sic omino dissimulare vl trāsire possum⁹ q̄rc oportet nos eadē rōnib⁹ aliq̄ bus informare.sufficiat nobis ita q₃ saltem superficie tenus q̄dam sup ipsorꝫ matura et iure:queda₃ super ordine ac forma describere

¶ Legatum ē donatio quedam a defuncto relicta et ab herede prestanda.vt insht.de lega.§.i.et.ff. de lega.ij.l.legatum est. Queda₃ dicit ad differentiam aliarū duarum donationum:vnius scilicet inter viuos.ꝛ alterius causa mortis. Ideo dicit̄ a defuncto relicta et ab herede prestanda:q₃ debet̄ post mortē testatoris et post aditam hereditatē.vt.ff.p̄ lega.i.l.si tibi.§.cū seru⁹:ꝛ debet ab herede peti ꝛ prestari.nec debet legatarius occupatis legatis sibi ius dicere/sed ab herede petere vt.ff.quorum lega.l.i.i.respō.q₃ si legatarius post aditū hereditatē occuparet legatū denegaret̄ sibi actō legati vt.C.de legat₃.l.nō dubiū et sic in ppuetate et in possessione sibi p̄iudicaret:sed si ante hereditatē aditā occupat/nō preiudi-

Legatū quid sit.

Legatarius non d₃ propria auctorita te legatū occupare.

meratis relinq̄tur per consequēs ceteris esse permissum.

¶ Additio. Facit.l.cū ptor i ḡn. ff.de iudicijs .l.ex co.ff.de test.ꝛ xx v.dist.qualis. Gerardus. mu.

Testa-mēti fa-cere di-l⁹ q̄ nō habent

¶ Sunt igit qui testamēti faciē-di ius nō habent hij sc3. filijfa.i. qui in ptāte pris sunt: nā hij quā-tūcūqꝫ ipsi parētes eis pmiserint testari nō possunt / etiā de aduēti tio vl' pfectitio.vt.ff.de testa.l. qui in potestate.et. C .qui testa. fa.pos.l.senuū in fi.et.l.penul. Et est ratio q2 testamētū ex libero te statis arbitrio nō alieno debet ꝓ cedere vt.ff.de here.insti.l.illa in stitutio. Et si testamētū fecerit li cet potestatꝫ sue facti decesserint nō ideo magis valet. vt insti.qui. nō est pmis.fa.testa.§. pter hos Et hec in filijsfa.paganis . Filio em̄ familias milīti i armata vl' lit terata militia pmissuꝫ ē de castrē si vl' quasi castrensi peculio facere testamētuꝫ pter patris volūtatē eo ꝙ id tanꝙ patrimoniuꝫ habet et paterfa. censetur in illo.vt.ff. ad macedo.l.ij. In hoc enim ꝛ in pluribꝰ alijs iurꝫ articul' filijsfa. milites non absimiles videnf ho-minib⁹ qui sui iuris sunt vt.C.ad macedo.l.fina.in fi. Sed licet ipe filiusfamilias testari nō possit ni si de castrensi vel quasi castrēsi.vt dictū ē .vt insti. q.nō est pmis.fa. testa.§.i.et.§.pter.ꝛ.C.eo.l.vlti.

Filius fa.do-natio-nē cau-sa mor-tis pře ꝯsentiē te face-re pōt.

Attn̄ donationē causa mortis co in cui⁹ potestate est permittēte fa cere pōt.vt.ff.de dona.cau.mor. l.tam is qui.in fine.de hoc aper-tius dicetur .J. de dona.cau.mor. Sed quādo donat causa mortis filiusfa.qd potest patre permittē te.an vtriusqꝫ mors exigat ad cō firmationē donatiōis: videt ꝙ sic ar.C.de dona.inter virū ꝛ vxo.l. donatio.et.l.si vt ꝓponis.sed ve-rius et fm documentum accur-sij vt solius filij morte finietur vt notatur per glo.C.de dona.cau. mor.l.iij.

¶ Additio. De hac materia late dicā .J. i rubri.de mor. cau.dona-tio.et iure.dic.vt ibi. Circa pre-missa quero an ne filiusfa. in his aduēticijs i quib⁹ patri nō que-ritur vsufructus (qd est in casib⁹ auc.excipitur cū duabus auc. se. iuncta glosa vltime auc. C.de bo nis que libe.) possit testari.glo. in l.qui in ptāte.ff.de testa.et glo. in.l.i.§.i filij.ff.ad trebel.tenēt ꝙ nō: quas glosas sequit bar.ibi.et idē bar.in.l.impator.ff.ad trebel. ꝛ dicit esse expressum in.l. penul. C.qui testa.fa.pos.et hoc tenent vt refert idē Bar. Dy.ꝛ Ci.ibi nec obstat ꝫ eūdē.text⁹ in.l.fi.§. filijs aūt familias.C.de bo.q̄ li.q̄ a ꝯtrario sensu innuit filiūsfa. de his posse testari quorū vsufruct⁹ pri nō acqrit: q2 nō ꝓcedit argu-mētū a cōtrario sensu qñ inde re-sultat prauus intellect⁹. aut vbi reperitur in iure contrariū vt est glo.nota.in.c.vnico.ꝺ etate ꝛ q̄. li.vi.sed hoc casu reprit contrariū in.d.l.pe.C.qui testa.fa.pos.er-go.ꝛc. An et quando argumentū a cōtrario sensu sit necessariū vi-de lati⁹ p dñm Chrisio.por.insti. de codicil.ꝓpe finē. Adde fm eū dē dñm Chrisio.por.insti.quib⁹ nō est pmis.fa.testa.l.iij.colū.fi. ꝫ finalit dubitat.text.in.c. licet. in.§.i.de sepul.li.vi.vbi solū pmit tit filiofamilias testari pře ꝯsen-tiente quo ad eligendā sepulturā et quo ad pios causas: ergo in ce teris debet ꝓhiberi.l. cū pretor. ff.de iudi. Ita tenet etiam specu. in titu.de instru . editio.§.cōpen-diose.versi.sed nunquid filiusfa. et ita tenent cōmuniter doctores licet aliqui tenuerint ꝯtrariū: vt licet videre per dictū dñm Chri. por.vbi.s.rationib⁹ et iurib⁹ per ipsuꝫ citatis. Et ob id qdā meus

Filius fa.an pōt te-stari de his ad-uēticijs in qb⁹ pri nō q̄ritur vsufru-ctus.

Argu-mētū a ꝯtrario sensu quādo ꝓcedat

nichil dederis cũ rogãdo obliges vt. ff. de lega. iij. l. sed z si sic in fi. ¶ Additio. Dicit notanter dñs Rolandinus commodo pecuniario: quia si non honorauit cũ pecuniario cõmodo sed alias/cum grauare nõ possum. l. plane. ij. §. fina. ff. de lega. i. et. l. iij. §. iulianus. de lega. iij. Itẽ qð dr eatenus quẽ onerari posse quatenus pecuniario commodo honorat/et nõ amplius: intellige quãdo in quãtitate honoratur: et in quãtitate oneraf sec9 si in specie oneref: quia tũc recipiendo legatũ totũ onus subire cogitur: quia tanti estimasse speciez illã videf. l. sed si nõ seruus. ff. ad l. falci. z. l. imperator. §. i. ff. de le. ij. Hanc materiã alius attingẽdo sic distinguere potest: qz aut reliquif quantitas/aut species certa: aut quota. Primo casu aut grauatur in quãtitate. z nõ põt i plus grauari q̃ sit illa quãtitas: et cõ modũ vsurarum. d. §. i. l. imperator. vel hodie (cũ vsure sint phibite) eius lucri qð põt honeste et licite papi secundum fosaz. c. p vsuras d̃ do. inc vi. z vxo. Aut grauaf i spẽ z tũc aut in spẽ ppa z põt in plus grauari: z sibi iputet si agnouit. d. c. i. in. fi. z. l. si minor. xxv. ãnis seruũ. ff. de minori. aut i specie aliena redimẽda: z tũc nõ tenef expẽdere vltra q̃ sit legatũ: etiã si agnouit. l. sed si non seru9. ij. rñ. ad. l. falci. Scõo casu quãdo videlz legaf species: tunc aut legatur simpliciter aut alternatiue. Primo casu nõ põt in pl9 grauari q̃ sit preciũ illius speciei cũ fructib9. l. filiusfa. §. apð marcellũ. z. l. ciuitatibus. §. fi. ff. de lega. i. Secũdo casu qñ altnatiue: tũc põt grauari quantũ valet illa res que pluris est/etiã si minorez agnouerit. l. plane. ij. §. fi cum. ff. d̃ lega. i. Tertio casu pncipali quãdo videlz quota relinqtur alicui. vel aliqd vniuersale qð contineat debita et credita: tunc aut queris vtrũ possit grauari p testatorem vltra valorẽ ipsius quote: et nõ põt §. cũ quidã. d. l. imperator. ff. de le. ij. Aut queris vtrum ille cui relinquif possit grauari ex natura ipi9 rei relicte. vt si portio hereditaria est damnosa z potest grauari: quia tenetur oĩa debita agnoscere: idẽ si legatur kalendarium vel mensa vt. l. cũ pat. §. mense. ff. de le. ii. ita distinguit bar. in. z. l. imperator. §. cum quidam. Gerardus mulert.

Grauari quez admodũ possit honoratus.

Legari quo possit aliena res.

¶ Hic res aliena legari põs/si tñ testator alienã sciebat. z teneḟ heres eã redimere z pstare. vel si eaz redimere nõ põt: q dñs nõ venderet: vel i modico pcio vẽdat iustã estimationem inferat. §. non solum insti. de lega. et. ff. de lega. iii. l. non dubium. §. vltimo.

¶ Additio. Circa pretactã materiã (qñquidẽ quotidiana est) latius distingue: qz aut qs legat rem alienã in qua habet aliqð ius: et in dubio videf legare solũ ius quod habet in re/z sic non debef estimatio tot9 rei. vt in. l. serui electione. §. i. z. ii. ff. de le. i. l. acu melius. tex. i. l. si dom9. §. fina. in fi. eo. tit u. item facit. l. q̃ tabernas. ff. de contrahen. emp. et vẽdi. Et idẽ si putabat q aliqð ius i ea re haberet qð tñ extinguebatur morte. vt est tex. in. l. vxor patrui. fm vnũ itellectũ. C. de lega. z. l. qð in i erũ. §. i. ff. de lega. i. Et p hoc possit attẽtari q si testator legauit rẽ alienam sibi pignoratam videf legasse ius pignoris qð habet in re: et sic glo. i. in fi. in. c. filius. ff. de testa. non posuit bonũ exemplũ ad illũ textũ/ vt intelligere facile poterit diligens lector. Aut legat rẽ sibi et alteri cõmunẽ: et tunc videf legare partẽ suã tñ licet dixerit rem meã lego. vt. d. l. serui electiõe. §. i. z. ij. Hoc verũ nisi testator dixisset lego totã rẽ/vel similia verba: qz tũc estima-

tio toti⁹ deberet. vt in. l. iulianus
in pn. ff. de lega. iij. notat bar. in. l.
cū rē alienā. C. de lega. Aut legat
rem oīno alienā: et tūc aut est he-
redis et tūc debet: nec sufficit da-
re estimationem: qꝛ testator potest
legare rē heredis sicut ꝓpriam. vt
est textus nota. in. l. vnū ex familia
§. si rē. ff. de leg. ij. Aut legat rem
alteri⁹ ꝙ heredis: et tūc aut scien-
ter: et debetur illa res vel estima-
tio. vt. d. l. cū rē alienam. dūmodo
sit talis res cuius cōmertiū possit
haberi. vt. i. in fine istius rubrice
pater. Si legat ignoranter quo ca
su aut extraneo: et non valet lega
tū. vt. d. l. cū rē alienam. aut coniū
cte persone cui alias fuisset relictu
rus etiam si sciuisset alienā. et de-
bet estimatio vt i. d. l. cū rē alienā.
ita distiguit panor. in. d. c. fili⁹ nr.
de testa. An aūt legatū factum ec-
clesie dicat factū cōiūcte ꝑsone vt
sic debeat estimatio si ignoranter
fuerit factū. bal. in. l. i. C. de sacro
san. eccle. tenuit ꝙ sic. et ꝓ hoc fa-
cit. c. si qs irascat. xiij. q. ij. et. c. qui
abstulerit. xij. q. ij. vbi dicit textus
ꝙ ecclesia ē mat nra: lō de iure ciui
li deberetur ei legatum rei aliene
etiā ignorāter factū ꝑ. d. l. cum rē
alienā. Subdit tñ et fatet de beni-
gnitate canonica tale legatum eti-
am ecclesie factū nō deberi: et ita
ipse bal. intelligit. d. ca. fili⁹ nr. vt
ibi recitat panor. et idē panor. in
repeti. c. cū esses eo titu. in. vij. co-
lū. ibi quintā lecturam posuit bal.
de quo lati⁹ ꝑ. d. panor. ibidē. vbi
ipse tandē post multorū opiniōes
recitatas concludit ꝙ legatum rei
aliene ignorāter siue sciēter factū
de iure canonico non debetur / nec
eius estimatio ꝑ tex. in. d. ca. filius
nr. qd̄ nota ad limitationē sepe di
cte. l. cū rē alienā. qꝛ illa non ꝓce-
dit de iure canonico quod in dubio
seruandum est in foro ecclesiastico
hoc sequit. d. Jason mai. i. d. l. cū

Legare pōt testator rē heredis sicē ꝓpriā.

Legatū factum ecclesie an dicat fctū ꝯiūcte persone.

Legatum rei aliene an debeat de iure canonico.

rē alienā in pe. colum. Gerar. mu.
¶ Itē legari pōt res q̄ nōdū est in
rerū natura si modo futura ē: velu
ti fructus qui i illo fūdo nati erūt
aut quod ex illa ancilla natum erit
vt insti. de le. §. ea quoqꝫ res.
¶ Additio. Aduerte ꝙ tale lega-
tū quantū ad transmissionē nō est
cōditionale sed purū. l. conditiōes
ff. de cōdi. et demō. Gerar. mu.
¶ Itē incorporalia legari pñt. vt iu
ra / et actiones / et seruitutes. vt. ff.
de leg. i. l. cetera in pn. et. §. tam au
tem. insti. eo. Item potest qs debi
tori suo debiti liberationē legare et
tenet legatum licet dñs rei legate
sit. vt. ff. de libe. leg. l. i. in prin. nisi
testator viuus exegerit. vt. d. §. tam
aūt. et. ff. de leg. iij. l. fidei cōmissa.
§. si rē. ¶ Sꝫ et creditori meo qd̄
debeo possum legare: si tñ plus est
in legato ꝙ in debito: et si per lega
ta aliquod cōmodū representatur
ei puta pure lego qd̄ in diē vel sub
conditione debebā: qꝛ ante diē vel
cōditionē debiti aget ex legato. §.
ecōtrario. insti. de leg. vel qꝛ exce-
ptionē habebā ꝓ debito. l. si credi-
tori. ff. de le. i. vel qꝛ deficiebat ei
probatio debiti: et hinc est ꝙ vtile
est legare et exprimere illicite abla
ta illis quibus extorta sunt. vtile
est et vxori dotē legari a marito.
quia plenī⁹ est legatum ꝙ ex dote
actio. vt insti. de le. §. sed si vxori. et
qꝛ multa vtilia pōt consequi vxor
ex illo legato vt notat glo. in. d. §.
sed si vxori. ¶ Itē nō tm̄ res sed
etiā factū legari pōt: puta lego ti
bi ꝙ heres me⁹ vēdat tibi rē illam /
et tūc tenebitur heres vendere vē
ro precio. sed si heredē meum dā-
nauero vēdere ꝓcio certo: necesse
habebit tanti vēdere quanti dāna
tus ē. vt. ff. de. leg. i. l. si fideiussor.
§. vlti. Itē et legare possum tibi
vt heres me⁹ rem talē a te emat iu
sto ꝓcio. vt. ff. de. le. i. l. et si equo.
Unū aūt volo te scire ꝙ oportet

Legatū rei nondum existentis in rerū natā nō ē cōditionale.

Legatū debiti creditori factū quando valeat.

Legari potest factum

legatū certā continere speciē vel quantitatē vel factū: alioquin regulariter nullum est.

¶ Additio. De q̄ in .l. legato gn̄aliter. et ibi glo. et doc. ff. de lega. i. et in .l. cum post .§. gener. ff. de iure dotiū. et in .§. si generalr̄. insti. de lega. vbi p glo. et scribentes et maxie Ang. are. z p Dy. i regl̄a l obscur ꝫ. de regu. iur. li. vi. G. mu.

¶ Relinquit legatū in testamento pfecto / et codicillis pfectis. vt in dona. cau. mor. Immo in multis differūt legata ab ipis donationibus: vt dicet in tractatu donatio nū cau. mor. Relinqui pōt legatū pure. vt lego tibi .c. nō adiecto die vel cōditiōe. Itē i die: vt lego vsq̄ ad pascha. Item ex die: vt a paschate i antea. Itē sub cōditiōe vt lego tibi si filiā meā acceperꝫ i vxorē: vel tale q̄d feceris. l. i. i pn. ff. de cōditio. et de. cū multis simi lib⁹. et apponit cōditio. vel p siv℞ p cū: puta cū quattuordeci annorum eris lego tibi.

¶ Additio. Est tn̄ differentia int dictionē si: et dictionē cū: de qua materia vide late p bar. in .l. i. ff. de cōditio. et demōstra. ꝟsi. scdo quero de dictiōe cū. rc. vbi ponit tres differentias. Itez etiā declarat ibi quādo illa dictio cū faciat conditionē: z q̄n nō: quo sic casus eueniat recurre. Quādo aūt conditio debeat impleri vtruz scꝫ demus post mortē testatoris vel an sufficiat eā ipleri adhuc viuo testatore vide p .l. ij. iūcta glo. ij. ff. de cōdi. et demō. An etiā z q̄n deficiēte cōditione debeat vl nō debeat relictum vide pulchre p glo. in .l. i testamēto. ij. et ibi bar. ff. de cōditio. et de. et p glo. in .l. i. et ibi p Cy. C. de insti. z sub. z p Dy. in regula imputari. de regu. iurꝫ. li. vi. Gerardus mulert.

¶ Itē legatū pōt fieri q̄buscūq̄ vbis tn̄ aptꝫ z idoneis. vt si dicā do: lego. dari iubeo: volo: rogo: spero: papio. exigo: posco: cupio: opto: vt des / credo te daturum: z simılib⁹. vt. C. cōmunia de le. l. ij. et. ff. de le. i. l. etiā hoc modo. et .l. et eo mō. Demū aūt scias quasdā res esse q̄ legari nō possunt. vt hę de quib⁹ cōmertiū nō est: vel que phibite sunt alienari. Et si tales res legētur nō debent ipse nec earū estimatio. vt. ff. de leg. i. l. apud iulianū. al'as incipit. Idē iulian⁹ scribit. §. fina. et insti. eo .§. etsi talis res sit. Itē nō possunt ea que edibus iuncta sunt ne vrbs desormetur ruinis. vt. ff. de le. i. l. cetera. §. si duobus. Legari q̄ res nō possint

¶ Additio. De hoc an videlicet et quādo debeat estimatio rei legate cui⁹ cōmertiū nō habemus distigue lati⁹ sm̄ bar. in .l. multuꝫ interest. ff. de ver. obli. quia aliq̄n res nō est in cōmertio nostro ppt ipsius rei naturaꝫ. vt q: res est sacra / vl religiosa / vel homo liber: z tūc si legetur talis res vel cōtractus sup ea fiat / nō debet nec ipsa res / nec ei⁹ estimatio. l. apd iuliānū. §. cōstat etiā. q̄ als ē sub. l. idē iulian⁹. ff. de. l. i. z .§. nō solū insti. eo. et. l. inter stipulātē. §. sacrā. ff. de ver. obli. Aut nō est cōmertiū illi⁹ rei ppter quandā qualitatē: vt q: est iūcta edib⁹. z tūc estimatio debet vl interesse. vt .l. cetera .§. si duobus. et .l. si quis inquilinos. in pān. ff. de lega. i. Si vero rei est cōmertiū in cōmuni: et tunc aut ē cū magna difficultate et habet p impossibili. d. §. cōstat etiaꝫ. Aut est cōmertiuꝫ in cōmuni sine difficultate: et tunc aut non est ei qui relinqt vel a quo relinquitur et tūc debet vel res vel ei⁹ estimatio. l. mortuo. §. labeo. ij. rn̄so. ff. d leg. ij. facit. l. multū interest. ff. de verbo. obli. Aut nō est ei cui relinquit cōmertiū: quo casu etiā distingue in legatis: q: si ppt suū deli- Estimatio rei legate cuius commertiuꝫ nō habemus q̄n debeat

ctū: vel secte diuersitatē vt in iu-deo z mācipio christiano vel simi li casu. vt. C. ne iude. christia. mā. l. i. et nō valet nec estiatio daf. v. §. labeo. i. respon. et. d. l. multū in tereft. si vero ppter stat° cōditio-nē/vt corporis vitiū/z tūc si testa tor sciuit debeť estimatio. alioquī nō. ita loquitur et intelligiť. l. sed si res. ff. de le. i. et. l. fideicōmissa. §. si fuo alieno. de le. iij. z. l. filiusfamilias. §. si qd alicui. d le. i. In stipulatiōe vero in hoc vltimo casu quādo scz stipulatori nō est cōmertiū rei indistincte non debeť nec res ipsa/nec ei° estimatio fm Jaco. d are. i. d. l. multū intere st. quē in hoc sequiť ibi bar. q supra dicta sicibi distinguit. et post eum ange. areti. in §. i. insti. de inutilibus stipu. et est glo. nota. in. d. l. sz si res de lega. i. z. glo. in. d. l. mltū interest. est etiā bona glo. i §. non solum institutis de legatis. S. m.

Stipulatio rei cui° nō est commertiū nō valz nec debetur rei estimatio.

Quo loco in ordine testamēti qlibet legata sint scribenda. Ru. ix.

Postq̄ de iure legatorum vidim°/de ipso loco z ordīe videam°. Et ē sciēdū q licet olī ex veti iure cōtrarium esset actum. hodie tamen licitū z liberū ē siue añ siue post isti tutiōes heredū: siue etiā īter ipas medias istitutiōes relīqre z ordinare legata/ libertates/ z tutores. vt institu. de lega. §. añ heredis. z q testa. tuto. dari pos. §. ad tertiuz. Jugo itaq3 antiqui iuris excusso: sequēres mag: rationabilē formā immediate post phemiū ad legata transibim°: z q sit melior ordo legata institutiōe pmittere patet ex eo q illud soluz heredis est/ qd supest deducto ere alieno/z funeris ipensa/ et deductis legatis factis vsq3 ad illū modū quo legare voluit et potuit testator. vt. ff. ad l. fal l. i. §. scdo capite. et. §. fi. z. C. eo. l. irritū. et. l. in iponēda. et. C. de iure delí. l. scim°. §. in cōputatione. et insti. de leg. fal. §. cum autez. Sicut ergo istis deductis qd superest ad heredē ptinet: sic ista pmo debent in ordine scribi/ et de inde heres institui. Itē est alia ratio: qz cum legata q fiūt p restitutionib° ablatorū/funeris ipensa/ et alijs operib° pietatis ad salutē aie spectēt. Heredis vero institutio cū tpalis et mūdane cure causam respiciat: merito ipsa salutis aie pudentia: vt domina pcedet tēporalis autez pulsio vt ancilla post tgū veniēs subsequeť. dn̄am enī ancillari z ancillā dn̄ari absonū est. Alia pro q relinquūtur vxoribus et amicis post predicta duo gña legatorum: et post cōmissarios immediate ponantur: vt in vno z eodē capitulo oia pariter legata pūcta sint. esset ei magna pfusio si p diuersas testamēti ptes spersa reperiren̄: z pptera qz legata triplici intuitu relinqui vidētur: ideo fm hoc dicere possumus triplicē esse legatorum speciē in quib° debet etiā ordo seruari: si enī testator aliqd acquisiuit z habet illicitū: pmo et añ oia disponet z ordīnet de restitutiōib° ablatorum. Hec species pteruittēda nō est: qz nul la alia legata debentur nisi deducto ere alieno. vt. C. de iure deli. l. scim°. §. fin pro. creditores. nā illa intelligūtur bōa q supsunt deducto ere alieno. l. subsignatū. §. bōa ff. de reg. iuris. et. l. cū emācipati §. illud. ff. de colla. bono. Et qa iter hec legitima negocia istud est primum et maxime salutis aie remediuz si restituto illicite quesito ruz fiat. deinde restitutis illicitis secūdo loco sunt ponēda illa legata que p funeris impēsa: et elemo

Legata nō debētur nisi deducto ere alieno.

stinis ꝛ alijs anime suffragijs fiūt. q: nō pmissum est elemosinā face re de substantia aliena.

¶ Addō. xiiij.q.v. forte aliqs. et xxxij.q.iiij. sic nō sūt. Gerar.mu.

¶ Salomōe dicēte q̄ offert sacri ficiū de substātia pauperis: idem ē q̄si victimat filiū i ɔspectu pris

¶ Additio. I · d dictū salomōis citat. xiiij.q.v. immolat⁹. et.i.q.i. nō est putāda. Gerardus mulert.

Furti spēs est de alie no lar giri.

¶ Itē spēs furti est de alieno lar giri. vt. ff. d furt. l. si pignore. §. i. post has itaqꝫ duas lega: oꝫ spēs debēt eligi certe psone quas ap pellam⁹ cōmissarios vel executo res. q̄ ad ipsa legata soluēda cōsti tuūtur: ex quib⁹ plena dat auctoritas ꝛ potestas pdicta executiōi mādare: raro eni ista fidei cōmit tūtur heredis quib⁹ sic factis ad trinā speciē legatoꝝ transeundū est: scꝫ eoꝝ q̄ vxori ppinquis et alijs amicis carnalib⁹ reliquūtur In his eni legatis tradēdis nō so lent eligi cōmissarij: sed soluenda ab heredib⁹ relinquūtur. hac igit ratione hoc ordine sunt scribēda legata: que aūt sūt hoꝝ legatoꝝ forte i vnaqꝫ specie ifra inuenies

¶ Additio. Premissa scꝫ a ver. ꝛ ppterea ponit in effectu specu. in titu. de instru. edi. §. compēdiose. ppe fi. ibi circa legata vero scias ꝛc. Gerardus mulert.

¶ De institutionib⁹ heredū: et quid sit hereditas: et in quot ꝛ quas ptes diuidatur: ꝛ quid sit heredem instituere.

Rubrica. x.

Nunc de tertio capitulo id est de heredum institutione agendum est super qua sollicite admonendi sumus plenissimam diligentiam adhibere: nam hic plerūqꝫ non tātū virgulta: sed ꝛ cedri deficiunt. verum licet testamentarie successionis pelagus pfundissimū sit/attū pauca nobis vtilia et necessaria sumam⁹ ex istis: tractatū hunc p plures rubricas et titulos distinguētes/ vt p partes diuisus possit facilius comprehendi.

¶ Additio. Ut. §. sꝫ nō vsqꝫ in fi. isti. de lega. ꝛ. l. i. ff. de dol. excep. nā partitio aīm legentis incitat: mentem intelligentis preparat: ꝛ meōriā artificiose reformat. vt di cit glo. no. in vbo easdē. insti. in. §. igit in phemio insti. Gerar. mu.

Partitiōis que sit effectus.

¶ Hereditas est successio in vniuersum ius quod habuit defunct⁹ tempore mortis sue. vt. ff. de verbo. signi. l. nichil. ꝛ. l. hereditas. ff. de regu. iur. et hoc aliquando dicitur as: aliquando pōdo vel pondus. aliquādo libra: ista eni quattuor nomina sinonima sunt.

Hereditas quid sit.

¶ Additio. Ita vult glo. in v. sestuns. ibi item no. ista tria. ꝛc. in. §. hereditas. isti. de here. istitu. Gerardus mulert.

¶ Porro hereditatis diuisio solēnis fit a iure i duodeciuncias siue partes q̄ assis appellatione ɔtinētur: et habēt hec partes ppria nomina ab vncia vsqꝫ ad assē: vt vsqꝫ sit exclusiuū. naꝫ q̄libet earū partiū maior ē vncia: et quelibet minor asse: q: nulla eaꝝ cōtinet solā vnciā aut totū assem. Sunt vero hec noīa partiū. prima sestuns: et hec cōtinet vnciā et dimidiā. vn̄ sestuns quasi semi vncia ꝛ vncia vt. ff. de ioffi. tes. l. papinianus. §. quoniaꝫ. tertia est eius litteras iit et nō x. q: ɔpō ē ex semis ꝛ vncia

Hereditas in q̄t et q̄s ptes diuidatur.

¶ Additio. Ita dicit. d. glo. i verbo sestuns. ibi si stūs. eni dicit: ꝛc. in dicto. §. hereditas. isti. de here. insti. Gerardus mulert.

¶ Sextā sextās: q: sextā ptē hereditatis significat. i. duas vncias.

Tertia quadrãs: q: quartã partẽ hereditatis notat. i. tres vncias. Quarta triẽs. i. quattuor vncias Uñ illa q̃tuor noĩa sumũt iterp̃tationẽ ex eo q̃ quandã portionẽ hereditatis designãt. sequẽtia vero octo habẽt ethymologiã, ex eo q̃ certũ numerũ vnciarũ signant ¶ Additio. Ita dicit glo. i verbo sestuus. post princi. ibi ꝛ nota. ꝛc. Gerardus mulert.

¶ Uñ quinta vocat̃ quīquũs eo q̃ quinq̃ vncias denotat. Sexta dicitur semis: quia continet dimidiã partẽ hereditat ꝫ. i. sex vncias Septima vocatur septuns. Octaua vocatur bes. Nona dodrans Decia dextrãs. Undecia deuns. Duodecia as: ꝛ significat as põd⁹ duodeci vnciarũ: licet aliquando as assis ꝑ nũmo ponat̃. vñ v̄sus.

Uersus As obol⁹ põd⁹: as est possessio tota. Uerũ licet ista diuisio solẽnis fiat a iure: tñ testator in plures ꝛ pauciores vncias põt diuidere. Nã tot vncie assez faciũt quot testator voluit. Et ꝓbant̃ hec insti. de here. insti. §. hereditas. ꝛ §. non

Institu ere herede qd sit et vn- dicatur. autẽ. ꝛ §. ecõtrario. ꝛ. ff. de here. insti. l. seruũ meũ. §. fi. Est aũt heredẽ istituere, aliquẽ sibi heredem statuere. iude dictũ q̃si intus. i. eo dem loco suo post mortẽ suã in bonis suis quẽ dñm statuere: sic eni intrat heres i dominum substãtie defũcti, vt vnã et eadẽ ꝑsona estimet̃ cũ defuncto. vt in autẽ. de iureiur. amou ꝑstito. §. i. colũ. v. Et bñ dicit̃ post mortẽ, q: null⁹ viuo testatore heres est, etiã nec filius

Heres vnde dicatur. viuo p̃re. Unde heres d̃r ab hero id est dño. vt insti. de. here. quali. et diffe. §. ꝑ herede. nã herus dñs dicit̃. vt. ff. ad. l. aq̃liã. l. itẽ mela. §. legis acq̃lie. heres eẽi adita hereditate dñs fit sola volũtate. vt. §. ꝑ herede: sꝫ nõ possessor nisi ip̃az possessionẽ app̃hẽdat vt. ff. de ac- qui. poss. l. cũ heredes in p̃ncipio

¶ Heredis institutio in qua vltia volũtate: qui b⁹ v̄bis et qualiter fiat Rubrica. xi.

Sciendũ est q̃ heredũ directa istitutio fieri mõ põt nisi solo testamẽto: ꝛ nõ eo codicillo, vel aliqua alia vltia volũtate: vt q: aliq̃s recto iure instituatu r heres ad quẽ testator hereditatẽ suã voluit peruenire: et illũ capere nullo alio mediante. vt. C. de codicil. l. hereditatem. et insti. de codicil. §. pe. Obliqua vero hoc est fideicõmissaria hereditas reliqui in testamẽto põt et codicillo. vt q: roget̃ in codicillo heres istitut⁹ i testamẽto, vel heres ab intestato veniẽs vt hereditatẽ alteri restituat. is cui restituetur hereditas erit heres ꝑfideicõmissũ et quodãmõ hereditatẽ capiet ꝑ obliquũ, ꝛ alio mediãte. vt isti. de fideicõ. heredi. §. p̃terea. et. §. in primus. sed ista diffusi⁹. ĩ. dicentur in tractatu codicillorũ. Fit autez heredis institutio v̄bis directis: vt titi⁹ mihi heres esto vel heredi tat ꝫ mee dñs esto. itẽ verbis inflexis: vt illũ heredẽ facio, vel instituo, vel iure institutiõis relinquo vt. C. de testa. l. qm̃. et. ff. de heredi. insti. l. his verbis. nã inflexa dicunt̃ noĩa in noĩb⁹ suis casib⁹ p̃terq̃ in nominatiuo. Heredis institutio q̃b⁹ v̄bis fiat.

¶ Additio. Ut dicit glo'. in v̄bo inflexis. in. d. l. qm̃. Gerar. mu.

¶ Itẽ est si dicat relinq̃ tibi bona mea. vt. C. de secũ. nup. l. hac edictali. i. responso.

¶ Additio.: De hoc v̄bo relinquo plenius dicet̃. ĩ. in rubrica generalia quedã circa instituendos liberos. Gerardus mulert.

Heredẽ certum demonstrari oportet

¶ In istitutiõe faciẽda certũ herede demõstrari opz.l.quotiẽs.§.heres aũt.ff.de here.insti.qñ enĩz nõ apparet qs sit institutus: vt qꝛ in corpe sit erratũ.cũqꝫ volẽs aliũ scribere: aliũ scripsit. vł qꝛ nõ apparet de qua psona testator senserit: eo qꝫ cũ hz duos nepotes qrũ quilibet titi⁹ vocabaẜ dixit: titius nepos meus mihi heres esto. institutio nulla est: nisi aliis apertissimis pbationib⁹ fuerit reuelatum de q̃ senserit testator. vt.d.l.quotiens.in principio.

¶ Additio. Et facit.l.duo sũt titij.ff.de testa.tute.&.l.cũ ex pluribus.ff.de manu.testa. Ger.mu.

¶ Et ita declaratio et demonstratio heredis debz fieri a testatore: vł nominãdo heredẽ cũ aliq̃ sufficienti determinatione: vel cũ aliquo signo indubitabili: vt cũ plures habet filios quorũ vn⁹ erat legũ doctor: & dixit fili⁹ me⁹ doctor legũ mihi heres esto: vel p conditiõis euẽtũ. vt vter eorũ illã vxorẽ duxerit mihi heres esto: vł eũ ad oculũ ostendẽdo: vt qꝛ dixit mihi hic heres esto cuz sit corã illo qui ostenditur.

¶ Additio. Ut.d.l.quotiẽs.§.si quis nomen.et.l.certũ.ff.si certũ petatur. Gerardus mulert.

¶ Hoc aũt fallit i casu i quo possum⁹ incertas psonas heredes instituere: puta pauperes vel captiuos: et hec pter diuini numinis intuitũ. vt.C.de episco.& cle.l.id qd.et.l.si qs ad declinandã. alioquin enĩ certus debet demonstrari heres. vt dictum est.

Ecclie simplr relictũ nõ specificando certam: cui debeatur.

¶ Additio. Potest etiã relinqui ecclie simpliciẜ nõ specificãdo aliquã certã ecclesiã: & valet tale relictũ: & hoc casu dabiẜ ecclie parrochiali ipsi⁹ testatoris.ar.l.que cõditio.in fine.ff.de cõditio.et demõstra.ita tenet panor.in.c.indicãte.de testa.& bar.in.d.l.que conditio.in fi.tenet etiã hoc Cy.in.l.i.in.v.qstione.C.de sacrosan.eccle.sz Jo.fa.& post eũ.Ange.are.in.§.sed ius quidez ciuile.insti.de iure na.gen.& ciuili.tenent p illũ textũ: qꝫ indubie relictũ psumatur ecclie maioris ciuitatis vel dyocesis: de qua in dubio debet intelligi: sicut ibi in textu in dubio intelligiẜ de iure ciuili romanorum. de quo pũcto vide etiã Johã.an.in additionib⁹ ad spe.in ti.de instru.edi.§.nũc vero aliq̃.lxv.versi.qd si testator iussit fieri pontẽ.&c. vbi tenet opinionẽ.Cy.et aliorũ.quã etiã tenet Sali.in.d.l.i.C.de sacrosan.eccle.in.iij.colum.in fi.et etiã Pau.d castro p.d.l.que cõditũ.item Ange.de peru.in.§.si fo in ppetuam.in auctẽ.de nõ alie.aut pmu.colũ.ij.

Ecclie scti petri relictũ cum sint plures isti⁹ nois cui debeaẜ.

Sed qd si reliqt qs ecclie forte sancti petri: et sint plures ecclie illius nominis in ciuitate? Dic qꝫ hoc casu dabitur pauperiori.§.si qs in noie.in auc.de eccle.titu.col.ix.si autem talis ecclesia in ciuitate testatoris non inueniaẜ/inuenitur autẽ in territorio.illi dabiẜ.si vero nec i territorio inueniẜ: dabitur ecclie ciuitatis in qua testator domiciliũ habuerit.d.§.si qs i noie. Qd limita quãdo ex cõiecturis nõ põt aliud apparere. pone enĩ qꝫ parrochianus ecclie sancti petri reliqt simpliciter ecclie sancti petri: sunt in ciuitate alie ecclie scti petri: hoc enĩ casu nõ dabiẜ pauperiori: sed poti⁹ ecclie parrochiali testatoris. qꝛ in dubio videẜ de illa sensisse. vt vult idẽ panor. vbi.s. vbi subsequent determiat qd iuris: qñ plures sũt ecclie scti petri & sunt oẽs eq̃les: et cõcludit qꝫ hoc casu dabitur epo vt dispẽset vł gratificet alteri ar.in.c.qm.de decimis.et in c.i.de parro. ¶ Item nota qꝫ relictum pauperibus simpliciter: qd valet. vt.s. patet. si quidẽ vn⁹ est

xenõ in ciuitate testatoris vel ibi de beretur: et p xenodochiũ inegrotãtes fiet distributio: quia ei paupe rior est hoibus qui et inopia tenti sunt: et in xenone repositi: et suis corporib9 laborãtes necessariũ vt ctũ sibi nõ possunt afferre: si autẽ ampliores in ciuitate xenones: vel ptothochia sint: tũc ei xenoni vel ptochio qui pauperior eẽ dinoscitur dabitur relictũ. si vero nullus xenon in ciuitate inuematur: tũc pauperib9 qui i ciuitate sunt vel penit9 mẽdicãtib9: vel alia sustentatiõe egẽtib9: eedẽ pecunie distribuẽde sunt: que oĩa pbãtur pulchre. in. l. si qs ad declinãdũ. C. de epis. et cle. Ad quos aũt spectet executio huiusmodi relictorũ dicetur late. j. de formis ordinãdorũ cõmissariorũ. Et nota casus supradictos: qz i illis valet istitutio lz nõ dmõstret cert9 heres: et hoc pter diuini numinis intuitũ: vt dictũ est. de hoc: ar9 scilz et quãdo incertitudo heredis vel legatarij vitiet legatum vel institutionem. vide elegãtissime p Bar. in. l. qdã ff. de reb9 dubijs. et dixi. §. i rubrica. qd sit legatũ. dic vt ibi. G. mu.

Heres institui ex certo tẽpore aut ad certũ tẽpus an possit.

¶ Itẽ fieri põt istitutio pure. vt illũ heredẽ instituo. itẽ sub conditione. vt illum heredem instituo si filiã meã duxerit in vxorẽ. Ex certo aũt tẽpore: aut ad certũ tẽpus quis heres institui nõ potest: s3 vitio tẽporis sublato de medio: tenet institutio. vt si dicã instituo te vsq ad pascha. vel a paschate in antea. pbãtur hec isti. de heredi. insti. §. heres. et. ff. eo. l. hereditas ex die.

¶ Additio. Hec vera in pagano. secus in milite. l. certi iuris. C. de testa. mili. et. l. i fraudẽ. §. miles. et l. miles ita. ij. rñso. ff. eo. Ber. m.

¶ Verũ tñ si stat ad tẽp9 icertũ: vel ex incerto tẽpore bene valet. etiã i pagano: hoc mõ. vxorẽ meã quãdiu vixerit: post mortẽ vero suã: titiũ mihi heredẽ instituo. vt ff. de here. isti. l. in tẽpus. et. l. qui filio. et de libe. et pos. l. filius a pre. ij. respõso. et. C. de heredi. insti. l. extraneum. i.

¶ Additio. Aduerte q lex in tẽp9. s. allegata dicit q põt qs insti tui i tẽp9 quo capere poterit: hoc intellige singulariter scdz Bal in l. eã quaz. C. de fideicõmis. in penul. colũ qñ solũ esset icapacitas ex pte instituti: vt i deportato aut fili. sec9 aũt si ex pte vtriusq: scz testatoris et heredis. hinc est fm eundẽ: q spuri9 in diẽ capacitatẽ sic nõ possit institui. de q etiã late p Angelũ arc. in §. heres. insti. de here. insti. Itẽ aduerte incẽtũ. s. dictũ ẽ posse aliquẽ institui heredẽ ad tẽpus incertũ et valet talis istitutio. d. l. fili9 a patre. ij. respõso. hoc itellige verũ fm bal. ibi. qñ testator prouidit de alio herede post illũ dicẽ. vt in casu. d. l. filius a pre. ij. respõso. si vo nõ puidit de alio herede: tũc pma istitutio est ppetua et irãsmissibil ne decedat pparte testat9: et p parte intestatus qd esse nõ potest. l. ius nostrũ ff. de reg. iur. Dicũt tñ aliqui: vt refert idẽ bal. ibidẽ q illa scda in stitutio q. s. puidit testator de alio herede trahit ad fideicõmissũ: qz q incipit eẽ heres vt inqt nõ põt desinere. Istud ex pte tenet idem bal. in. l. extraneum. i. C. de here. isti. ¶ Circa pmissa qro qd sit ratio diuersitatis q ex certo tpe: aut ad certũ tepus heres institui non põt: ex tẽpore vo incerto aut sub conditiõe põt. vt. s. dictũ est. Rñ det Dy. i regl'a act9. de reg. iu. li. vi. qz id qd nõ recipit diuisionẽ in ptes in se: nec recipit diuisionẽ in partes tẽporũ: et ecõtra: allegat. l. miles ita heredez. §. et qz dixim9. ff. de mili. testa. et. l. vsufruct9 ab initio. ff. de vsufru. Sed institutio

Institutio ad tẽpus incertum an valeat.

heredis nō recipit diuisionē inf e. q2 nō potest quis decedere p parte testat9: et p parte intestat9. imo causa testati trahit ad se causam intestati i re. vt. d. l. ius nostrū. ff. de reg. iu. ergo idē erit in tē poze: et sic limitatio temporis habef p nō adiecta. d. l. hereditas. sed vbi testatur sub cōditione vel in diem incertū: euentus cōditionis et diei incerte. que cōditiōi assimilaf. l. dies incert9. ff. de cōdi. et de. trahitur ad tēpus retro. vt. ff. de testa. mili. l. qd dicif. in prin. et. l. potioz est. ff. qui po. in pig. ha. et ideo nō videf p parte testatus: et pro pte intestatus: sed existēte cōditioue videf i totū testat9: ea pro deficiē te in totū intestat9 videf. ita d cit dyn9 vbi. s. vide etiā de isto bal. et bartho. in. d. l. hereditas ex die. Quid si qs instituat titiū heredē vsqz ad pascha: et subiciat: et nolo q sit heres post pascha. an valeat institutio? Respōdet bar. i. d. l. hereditas. in fi. q non. immo vitiaf in totū institutio: q2 continet in se repugnātiā. p ea q̄ dixit idez bar. in herede instituto in re certa: cuz fuit dictū q pl9 petere nō possit. de quo dixit in. l. quotiēs. §. si duo ff. de here. insti. allegat in ar. l. miles ita. ff. de mili. testa. Sz aduerte q bal. vbi. s. et idē i. l. extraneū i. C. de here. isti. tenet cōtrarium dicēs etiā hoc casu causaz testati trahere ad se cām intestati. idē tenet Angel9 arc. in. d. §. heres. i fi. insti. de here. insti. per rōnes quas ibi adducit quē vide. Gerar. mu. ¶ Itē fieri pōt institutō i vniuerso: vt in oībus meis bonis illū instituo. Itē in certa pte: vt illū in dimidia vl tertia parte bonoz meorū mihi heredē instituo. Itē in re vel quātitate certa: vt illuz in tali fundo. vel in. c. libris michi heredē instituo eo distincto: q2 institutus in certa pte debet subire onus

Cā testati trahit ad se cām itestati.

eris alieni pro parte qua institutus est. l. ij. C. de here. acti. Is pro qui in re certa vel quātitate institutus ē loco legatarij habef: et nō non subiton9 eris alieni. vt. C. de here. insti. l. quotiēs. hoc verū qn ali9 in uenif institut9 in vniuerso. ¶ Additio. Alioquin institut9 ex certa pte: vel re aut quātitate certa: loco heredis ē et i vniuersū succedit: ne idē in parte testat9. et in pte intestat9 inueniaf. §. non autē vtiqz. insti. de here. insti. et. l. i. §. si ex fundo. et. l. qtiēs. §. si duo. et. l. ex facto. ij. p totā. i. colū. ff. e. qd verū in pagano: secus in milite. d. §. nō aūt vtiqz. Sz cōtra pmissa: qd dicitur institutū i re certa legatarij loco esse. oppono. iure cauetur q fili9 debet habere legitimaz suam iure instītutiōis: et nō legati vl dōnatiōis. alioquin testamentū nullum ē. §. aliud quoqz. in auc. vt cū de ap. cog. col. viij. et tū patet q si filius sit institut9 in re certa testamentū nō soluif. §. hec autē dispositiō9. l. d. auctē. ergo nō habetur loco legatarij. Dicēdū: euidēs Bar. in. d. l. ex facto. ij. ff. de here. insti. et i. l. quotiēs. C. e. quē sequif Bal. in. d. l. ex facto. q heres institutus ex re certa nō ē heres vniuersalis nec ē legatarius: sed ē vna tertia species p se: q̄ vocaf heres ex re certa: que parti capit de natura instituti vniuersaliter: partim de natura legatarij. sicut dicimus in grāmatica de pticipio: quod ptez nois/partēqz pbi recipit. Habet eni ex natura legatarij duo: scz q in eū nō trāseunt actiōes. d. l. quotiēs. ppe fi. et q patif falcidiā. l. quotiēs. C. fa. hercisc. et. d. l. ex facto. pō. vū scio quesitū. De natura pro vniuersalis hz tria. Primū q2 hz ius accrescēdi: de quo p bal. in. d. l. quotiens. §. si duo. ff. de here. insti. Secundū q2 eius additione pstimanf relicta in testamē

Institutus i re certa vl q̄titate an et q̄ñ legatarij loco. habeat

to. Tertiū q: pōt de manu sua capere sicut heres vniuersalis hereditatem. ita putat Bar. vbi. s. qd nō pbat Bal. dicēs: q: si hoc eēt verum sequeref q dominiū rei in qua est institut⁹ nō trāsiret ad eu3 recta via: s3 demū p agnitionē. qd nō est verū s̄m eundē Bal. vbi. s. imo s̄m cū q̄tū ad merā acquisitionē ipi⁹ rei cēsef loco legatarij. hinc ē q trāsmittit ad heredes illas res: q: i eis sapit naturā singularis legati: nō autē trāsmittit in eos sine agnitiōe illō ius accrescēdi in quo sapit naturā īstitutiōi3 vniuersalis. qd pbaf bñ p. d. l. ex facto. in fi. 2. colū. 7. l. si alteri⁹. co. titu. vbi res relictas habet prout relicte sunt: tanq̄ essent plegate. de hac p̄tacta materia dic lati⁹. vt per. d. Bar. 7 Bal. vbi. s. 7 per eundē baldū i. d. l. quotiēs. C. de here. isti. ¶ Quid si testator phibuit institutū ex re certa plus petere vl̄ hr̄e. vtrū hoc casu habeat ius accrescendi? de hac questiōe vide Bar. in. d. l. q̄tiēs. §. si duo. in fi. et ibi etia3 bal. ff. de here. insti. ite3 Ange. are. in. §. hereditas. in fi. institu. codē. Gerardus mulert ¶ Itē possunt īstitui plures simpliciter partibus nō expressis. vt Pe. Ja. Ma. mihi heredes instituo: 7 tūc ex equis portionib⁹ sūt heredes. vt insti. de here. insti. §. s3 si plures īstituanf. et. d. l. quotiēs §. heredes. Itē pōt fieri īstitutio parti p capita: et parti p stirpes. vt Pe. Ja. filios meos. sc3 quēlibet p tertia. 7 An. 7 Ti. nepotes meos filios Mar. fratris mei/ p tertia mihi heres instituo. nam et simili modo ab intestato vocētur. vt insti. de heredi. que ab intesta. defe. §. et quia placuit.

Successio per capita q̄ſ sit. ¶ Additio. Et aūt successio per capita: s̄m Bal. i aucte. defuncto C. ad tertu. q̄n tot sunt portiōes quot sunt persone: q̄ etiā vocatur successio p rata. vel successio pro virilib⁹. In stirpes vero dicif q̄n tot sūt portiōes quot sūt stirpes. Vbi g̃ra: si plures sint successores et tot portiōes capiant quot sunt capita: tunc dicunf in capita. vel pro rata: vel p virilib⁹ succedere. Si vero tres sunt filij ex vno fratre p̄mortuo: vn⁹ aūt ex alio. si ille vnus ex vno fratre tātū capiat q̄tū alij tres ex alio fratre: dicūf in stirpes succedere: hic autē due sūt stirpes. sc3 duo fratres p̄mortui: et singulorū filij succedunt in suas stirpes: hoc est in locū suorū patrū. p:obaf in auctē. d̄ here. ab intesta. ve. post prin. col. ix. Q̄n autē debeat succedi in stirpes: et q̄n in capita dicetur. j. in rubri. de succes. ab intesta. et quot q̄busue modis q̄s decedat itestat⁹. G. m.

Successio i stirpes q̄ſ sit.

¶ De heredū q̄litate et differenti?. Rubri. xij.

Heredum alij sunt necessarij tātū. alij sui et necessarij. alij extranei. Necessari⁹ heres ē: seru⁹ a dn̄o īstitutus heres. ita tū si hereditatē 7 libertatē ex dn̄i testamēto cōsequatur: vt q: tēpore testamenti et mortis erat in dn̄i potestate. fiet eni ignorās 7 inuit⁹ liber 7 heres: 7 iō dicitur necessarius. vt insti. de here. quali. 7 dif. in p̄n. et. §. i. 7 de here. insti. §. seru⁹ aūt a dn̄o. 7. ff. e. l. si alienū. in p̄n. 7. ff. si cer. pe. l. ei⁹q̄. Sui 7 necessarij sūt liberi q̄ in potestate morientis sūt tēpore mortis: vt fili⁹ filia: nepos neptis ex filio: 7 deicceps ceteri p masculinā linea3 descēdētes. Nā licet filia sit i potestate patris: tamē eius filij sequūtur familiā patris eorū et non matris. vt insti. de patria potestate. §. vlti. et insti. de legit. ag. tu. §. i. ibi. q: qui nascunf

Necessarius heres q̄s sit.

Sui et necessarij heredes qui sint.

Inter filiū autē et nepotē ex filio oportet distinguere. nā fili⁹ meus ideo michi suus heres ē: q2 in potestate mea est: z michil est medius inter me z ipm̄. nepos vero ex filio licet in potestate mea sit: tamē suus michi non ē: q2 precedit eu3 pater eius q̄ tēpore mortis mee ī potestate mea est. Si vero filius me⁹ me viuo moriatur tūc nepos ex eo tēpore mortis mee mihi est suus heres: z q2 est in potestate. z quia sublatu3 est de medio caput primū quod eū p̄cedebat: sc3 pater eius. idē de pnepote et ceteris liberis. Dicūtur autē ideo sui q2 domestici sunt: z viuo patre quodāmodo dn̄i estimantur. ideo vero necessarij: q2 iure ciuili iuiti cogebātur heredes fieri. Sed de iure p̄torio pmittitur eis abstinere si velint. probātur predicta oīa insti. de here. qua. z diffe. §. sui autē. z §. sed sui. z de here. que ab intē. dese. §. i. z §. ita demum. Extranei heredes sunt q̄ iuri testatoris subiecti nō sunt/ hinc est q̄ emancipati filij extranei heredes sunt. item liberi instituti a matre heredes eodē numero sunt: q2 femine nō habent in potestate liberos. vt insti. d̄ here. qua. et diffe. §. ceteri. licet nichilominus instituti vel exheredati esse debeant vt dicetur in sequenti rubrica.

Extranei heredes qui sin.

¶ De illis qui oino istitui vel exheredari debent. Rubrica. xiij.

Tractatū istum pono tabellio sup cor tuū signaculū: qm ex ipso pendet doctrina testamētorū: z tota fere virtus z pōdus. Attēde igit q̄ q̄dā sunt ad quos ita stricto iure legitima spectat hereditas/ vt nisi oino istituāt vel rite exheredent: testamētū autē ipso iure nullu3: aut rescindit. z ad hos cognoscēdos oportet notare tres ordines vel lineas: quarū p̄ia ē ascēdētiū seu parētū nostrorum. z hij sunt pater/ mater/ auus/ aua/ pauus/ pauia/ abauus/ abauia/ attauus/ attauia/ tritau⁹/ tritauia. abinde supra dicunt maiores n̄ri. Scd̄a ē liberorum nostrorum: z hij sunt filius filia nepos: neptis: pnepos: pneptis: atnepos. atneptis: trinepos: trineptis. abinde z infra dicūtur descendentes nostri.

¶ Additio. Alr̄s dicunt posteriores. vt. ff. de gra. l. fi. §. parentes. Gerardus mulert.

¶ Et in istis duabus lineis sunt illi qui oino debent institui vel exheredari. Tertia est trāsuersaliū seu collateraliū. z hij sunt frater: soror: fratris sororis q3 liberi. ite3 patru⁹: amita. auūcul⁹ matertera et eorum liberi. sed hos nō habeam⁹ necesse instituere vel exheredare.

¶ Additio. Qd̄ itellige nisi turpis psona heres scribat: quo casu oportet etiā istituere fratrē z sororē. alioq̄n rūpēt testamētū p querelā: vltra eos vero minime. §. soror aūt. insti. de inoffi. testa. et. ff. eo. l. i. Gerardus mulert.

Frater et soror qn̄ possit testamentum rūpere.

¶ Et q̄ tales lineç sint grad⁹ z ordines ascēdentiū et descendentiū z collateralium: pbat insti. de gradib⁹ cog. a p̄n. ·i. vsq3 ad §. hactenus. Igit tertia linea omissa ad p̄mas duas referam⁹ nos. Et ē diligēt notādū q̄ scd̄a p̄cedit p̄ma3 in ordine succedēdi. Ma3 testator quādiu habet aliquē ex descēdētibus suis seu liberis nō cogit de ascēdentibus facere mētionē. q2 pter naturalē erga liberos charitatē prima causa successionis ē liberorū. z quia oīa bona nostra liberis nostris ex voto parentū debentur: ipi vsq3 in infinitū cēteris preferuntur. vt insti. de here. que

Liberis existētib⁹ nō cogitur de ascē dētibus facere mentionē i suo testamēto.

ab ite. defe. §. l. z de seruili cogna. §. repetitis. z. ff. de inoffi. tes. l. nā et si. in princi. et in autē. de here. ab inte. veni. in princi. col. ix. Et ideo de prima linea q̄ est descēdē tium seu liberorum nostrorum primo dicam⁹. Postea de linea parentū seu ascēdentiū. Liberorum ergo: qui dam sunt legitimi z naturales si mul. quidā naturales tātum. qui dam tantū legitimi: quidā nec le gitimi nec naturales.

Libero rū spēs

¶ Additio. Has species libero rum ponit glo. i. insti. de adop. i. rū. addit preterea. d. g. quintam spe ciē. vide lati⁹ et clarius de hac di stinctiōe liberorum: per Chrīst. por. super di: tam glo. i. Ger. mulert.

¶ Itē eorū qui sunt legitimi z na turales: quidā sunt primi grad⁹ vt filij: quidā secūdi vel vlterioris vt nepos neptis/ pronepos proneptis/ et sic deinceps. Itē eorū quidam sunt masculi/ quedā femie/ quidā in potestate/ quidā emācipati: q̄ dam nasciturī siue posthumi. de quibus in sequētibus titulis z ru bricis suo ordine est agendum.

¶ De liberis primi gra dus legitimis z natura libus iā natis. Ru. xiiij.

Debet testator pater et mater filios et filias legitimos et naturales: z etiā eos q̄ ius legitimorum ade pti sunt: cū quorum videlicet matre olī legitima cōcubina pr nuptias ptraxit: dotalib⁹ addit; istrumēt;: tā masculos q̄ feminas: virgines. nuptas. et viduas: tā etiā; eman cipatos z emācipatas q̄ in pote state existentes instituere vel rite exheredare aut rite preterire et le gitime. aliorum inutil ter testabit. vt insti. de exhere. li. i. rūso. z. §. no stra vero constitutio. z in autē. vt cū de ap. cogno. §. aliud quoque ca pitulum. col. viij.

¶ Additio. Hodie nō requirunt instrumenta dotalia de iure cano nico quo ad legitimationem. de quo p seri. l. c. tāta: qui filij sint le gitimi. et per Jo. fa. et Ang. arc. in. §. finali. super glosam in verbo istrumētis. insti. de nuptijs. z per Bar. in. l. cū quis. C. de natu. lib. et hoc tenuit etiā notabilis dn̄s z preceptor meus legū doctor exi mius Nicola⁹ d ecapella bruxel lens. l. d. §. fina. louanij ordinarie legens institutiones. p tex. l. d. c. tanta Gerardus mulert.

Dota lia istru menta hodie nō req runt ad legiti matio nem.

¶ Nec mirer; qd̄ de filiab⁹ femi nis dixi. Itē qd̄ de emācipat; ma sculis z femis: q2 eque debēt a pa tre z matre institui vl' rite exhere dari femie: vl' etiā legitime preteri ri: quēadmodū masculi: emācipa ti vl' emācipate/ sicut sui et sue: cū nulla hodie q̄tū ad hoc sit diffe rētia ratione sexus vel patrie po testatis: z nichil intersit inter ma sculū z feminā: emācipatū et suū vt in d. §. nrā pro constitutio. insti. de exhe. li z. C. de libe. pre. l. maxi mū vicui licet sit in hoc inter eos differētia q2 diuersis iuribus z ra tionibus ad testamenta parentum rescindenda procedunt.

¶ Additio. De quo plene p bar. i auc. ex cā. versi. quero secūd̄ quō irritatur testamentū ex causa pte ritionis zc̄. C. de libe. preteritis. Itaque nota q nō ē penit⁹ sublata differētia patrie ptātis z emanci patiōis. cū vt supra dictū ē diuer sis iuribus z modis ad testamēta parētū rescindēda procedant emā cipatus z suus. z dicā plene. J. in Rub. de legit. tm̄ liberis z de qui busdā zc̄. vbi. si tū v: dere. Itē ad de q est etiā differētia inter emā cipatum z suū: in collatione dona tionis simplicis. Suus enī dona tionem simplicē sibi a patre factā

Patrie ptātis z emanci patiōis differen tia nō ē penitus sublata

non cõfert. emãcipatus vero confert. de quo p Bar. et reliqs scrip. in auct. ex testamẽto. C. de colla. et l.l. si emãcipati. eo. ti. Quid autez operetur existentia sui heredis: vide late per Bar. in l. si filius qui patri. ff. de vulg. et pu. sub. et per eundem in l. i. C. si vt ab here. se abstin. et tangã J. in Rubri. de pupilla. substitutione. vñ. octauo dictũ est. rc. Gerardus mulert.

Nec etiã credas q licet femine sint nupte propterea sint a ptãte pña liberate: qz matrimoniũ nõ est modus dissoluẽdi patriã ptãtem et hoc ẽ vez de iure nro. vt. C. de cõdi. inser. l. si vxorẽ. et ibi. de se. osul. tertu. §. postea aũt. Sz de iure lõgobardorũ mulier est in potestate mariti et non patris.

Patria ptãs matrimonio nõ soluitur.

Additio. Ita dicit glo. in. d. §. postea aũt. Aduerte tñ q iure nostro mulier est in potestate mariti sui: quo ad debitũ carnis. Nam vxor nõ hz ptãtem sui corpis. rc. c. nõ debet. versi. quaternari⁹. de cõsan. et affi. facit pp̃ hoc relinqt hõ patrẽ et matrẽ. rc. vt in. c. gaudem⁹. vñ. verũ absonũ. de diuor. immo etiã vt eadẽ marito teneat̃ opari. vt vult glo. i. l. sicut pson⁹ ff de ope. lib. r. et glo. in. d. §. postea aũt. et ibi latius p dñm Chri sto. por. An autẽ etiam mulier sit subiecta viro vt teneat̃ eũ sequi peregrinãtẽ. Respõdet Bar. i. l. mevia §. i. ff. de an. le. post cynũ. i l. liberte. C. de ope. liber. q autẽ modica peregrinatio et honesta: tunc tenetur. cum sed q. si longa et tunc aut erat ita marit⁹ solit⁹ peregrinari seu vagari: q casu si mulier eo tpe quo nupsit eidẽ sciebat eius odictionẽ: tũc tenet̃ eũ sequi: argu. l. plenũ. §. equitiũ. ff. de vsu. et habita. et. C. de sponsa. l. si. circa medium. et. l. promittendo. §. penul. ff. de iure do. alias nõ tenetur eũ seq. ar. l. q3 nisi. in fi. ff. de opc.

Uxor quẽadmodũ ẽ in ptãte mariti.

Uxor an teneatur sequi maritũ peregrinãtẽ

liber. ita dicit Bar. vbi. s. et Angc. arc. in. d. §. postea aũt. insti. ad tertulia. vide glo. singularẽ. xxiij. q. ij. vnaqueqz. et glo. in. c. i. de cõiu. lepro. Quid aũt in icarcerato vel exule: pot respõderi q si ppẽ delictũ et culpã viri id contingat nõ teneat̃ sequi. argu. eoz que notant̃ in. c. i. qui matri. ac. pos. si sine culpa: tũc tenetur ipm sequi. et p hoc facit optime glo. in. d. c. vnaqueqz. et facit ratio: nihil eñ tam humanũ q̃ fortuitis casibus mulierẽ maritũ: vl' vxorẽ viri participẽ esse. l. si cum dotem. §. si marit⁹. ff. solu. matrimonio. ita dixit egregi⁹ dñs et pceptor me⁹ iuris vtriusqz doctor excellentissimus dñs Gabriel de mera. ff. solu. ma. sup rubri. in lectiõe sua ordinaria in pclara vniuersitate Louaniẽsi Gerardus mulert.

Et nota fm mar. (licet quidaz cõtrariũ dicere videãtur) nõ sufficere dotatas instituere tñ in dote: nisi in aliquo vltro instituant̃: quia dotẽ nõ pot dici habere a patre iure institutionis vel legati: qz nõ ei adimere potest. vt. ff. ad le. falcidiã. l. pater. in princi. et ideo tutius est vt semp vltra dotẽ aliquid iure institutionis accipiant.

Dotatas filias in dote tñ instituere non sufficiat.

Additio. Facit ad pdicta: qz dos ipsius filie patrimoniũ est. l. i. §. sed verũ. in fi. ff. de minorib⁹ in quo nõ valet institutio. §. sz si rẽ legatarij. ibi. de lega. istud sequitur Azo in sũma. C. de libe. pteritis. Sed contrariũ tenet specu. in titu. de instru. edi. §. cpẽdiose versi. sed sup forma pcedenti. rc. et hoc vult ẽt glo. i. d. §. sz verũ. q̃ soluit aliq̃ argumẽta ptrariũ suadẽtia. fatetur tamen tutũ esse vt in aliq̃ vltra ibi h'ustur. Gerard⁹ mulert.

Item scias pfessos i monasterio instituti debere: sicut et ceteri debent. vt. C. de epis. et cle. l. vlti. §. hoc etiam cognitum.

Ingratitudo p religionis ingressum tollitur.

¶ Additio. Aduerte q hoc est vero rum: etiā si ante ingressum cōmisissent aliquā igratitudinē ppt quā potuissent licite exheredari. talis eñ ingratitudo per religionis ingressum tollitur. xix. q. iij. c. pe. et in auc. de mona. in prin. col. i. vbi dicit q religionis ingressus oēm maculā abstergit. Itē limita predicta nisi pfessi sint religionez beati Francisci. nā illi nō sunt capaces successionū. vt in cle. exiui. §. cum eñ veritatē. versi. quia igitur. de verbo. sig. Ubi dicit Bar. in. l. si i metallū. ff. de his q̄ p nō scrip. ha. se cōsuluisse q si fratres minores instituātur heredes: hereditas est p nō scripta: et remanet apud heredes ab intestato. d. clemē. exiui. vbi dicit q totaliter sint oīnis hereditatis incapaces. de hoc tñ vide lati p Inno. in. c. i psentia. de pbatio. z Bal. i auc. ingressi. C. de sa. san. eccle. B. mu.

Profes si ordinē sci frāci sciū sūt capaces succes sorum.

¶ De exheredatiōibus autē scire dbes q hodie iure nouo testator: siue pater fuerit siue mat: siue q̄cunqz alter de superioribus parētibus: si aliquē de liberis suis instituere noluerit/ debet eum nominatim et cū causa legib approbata exheredare vel pterire: causaz exheredationi p̄teritionive adijciendo sic dicēs: filiū meū vel nepotē meum: qz man attroces in me iecit exheredo. vel sic. filiū meum exheredo: qz vt malefic cū maleficis versat. vel similia. sic eñ exheredādo vel preterēūdo legitime testabit. alioquin cōtra. vt in instu. de exhere. li. in prin. z de here. q̄ ab intesta. defe. §. cadē hec. z ff. de ptra tabu. l. nō putauit. vsq. nō quecūs. et in auc. vt cū de ap. cogno. §. aliud quoqz. Idē dicendū est de filijs testātib: respectu parentū suorū. vt in. d. auc. §. hec q̄s de parētū. Et sic nota nullā esse hodie differentiā q̄tū ad hoc inter patrē et matrē. vterqz enī vl instituēdo: vel cuz legitima cā exheredando. vel cuz legitima cā preterēūdo. vtiliter testabit. Si eñ dixerit pr / filiū meū P. neqz instituo neqz exheredo: qz p venenī poculū michi mortis parauit insidias: eū exheredasse videt. sicut dns Azo dicit et inscribit i sūma. C. de libe. pte. vel exhere. in vsi. est autē preterire. z etiam in versi. est autē effectus. vbi apte dicit preteritionē factā cū causa siue a patre siue a matre valere: sed iter eos notat differētiā q̄tū ad effectus rationes z vias testamēti rescindendi. sed hos effect nō psequor: qz materia ei longinqua est a cursu nostri tpis. nec enumero causas hmōi legitimas exheredationibus vel p̄teritionib in serendas: qz apte enumerātur i in dicto autē. vt cū de ap. in. §. causas aūt vsqz ad. §. hec aūt disposuim

¶ Additio. Et p glo. in. c. quinta uallis. de iureiurā. z sunt q̄ttuordecim. Prima est si fili parētib man intulerit. Itē si grauē iniuriā eis fecerit. Si criminalit eos accusauerit de cā que non sit aduersus principē vel rem publicā. Si cū maleficis hoīb vt maleficus versatur. Si vite parētū fuerit isidiat. Si vrori aut ɔcubine ei se immiscuerit. Si ex delatiōe filij graue dispendiuz parētes sustulerint. Si p persona vel debito eius incptū pōt fideiubere noluerit. hoc tñ quod de fideiussiōe dicitur ad filios masculos tm̄ pertinet. Itē si phibuit eos facere testamentū. Si cōtra voluntatē parentuz inter arenarios et mimos pseuerauerit/ cū pr nō fuerit illi professionis. Si filia luxuriosam vitā egerit: cū parētes vellent eā pro posse dotare/ nisi neglexerint eā maritare post. xxv. annos. Si parētib furiosis debitā curā nō

Exheredari pōt fili xiiij. de causis.

impedierit. Si parentē captuz de carcere deducere neglexerit. Itē si filius sit hereticus pater vo catholic⁹. vnde v̄sus Bis septē causis exheres fili⁹ esto Si patrē feriat vel maledicat ei. Carcere detrusū: si negligit/ac furiosū: Criminis accuset/aut paret insidias. Si dederit grauia sibi damna: nec hoste redemit Testari prohibet: aut dat harena locum. Si prauos sequitur: vel amat genitoris amicā Non orthodox⁹ filia quando coit Hos v̄sus ponit glo. in. d. c. quita uallis. Et nota q̄ huiusmodi ingratitudines purgant per ingressū religionis. de quo dixi. s̄. i rubri. de liberis p̄mi gradus legitimis et naturalibus iam natis. Gerardus mulert.

De filijs legitimis et naturalib⁹ posthumis. Rubrica. xv.

Posthum⁹ q̄bus modis et q̄r dicatur

Posthum⁹ duobus modis accipit stricte et large. dicit enī stricte posthum⁹ qui in vita testatoris ɔcept⁹ et post mortē ei⁹ nat⁹ est. vñ post hum⁹ quasi post humū p̄ris nat⁹. Large vero is dr̄ posthum⁹ qui post testamētum natus est patre viuente. vt. ff. de iniusto rupto testamento. l. iij. §. i.

Additio. Dicitur etiā alijs modis posthumus vt licet videre per glo. sup rubro. C. d libe. et posthu. Gerardus mulert.

Debet igit posthumos q̄ rite testari vult instituere vt insti. de exhere. li. §. nostra vo ɔstitutio exheredare nō potest cū nullā causam ingratitudinis cōmisisse dicantur que necessario inserēda ē vt in autē. vt cum de ap. cog. §. aliud. col. viij. et C. de inoffi. test. l. si quis. §. i

Nā si posthumus p̄teritus fuerit q̄ nō instituat. et ipse nascatur viuus voce emissa vel nō emissa: dū tamē constat est viuū natuz vel ex certo vētre editū: integrū vel nō integrū aīal cum spiritu: tamē testamentū rumpet vt. C. de pos. here. insti. l. qd̄ certatū. et. ff. eo. l. qd̄ dicitur: nisi declinat ad monstruz vel ad prodigiū vt. d. l. qd̄ certatū in fi. et. ff. de statu. ho. l. non sunt. Qui autē nascitur mortu⁹ nec cōceptus videt: vt. ff. de ver. sig. l. q̄ mortuū. et. C. de pos. here. l. ij.

Additio. Aduerte q̄ ad hoc vt rumpat testamentū posthum⁹ requiritur q̄ sit pfecte viuus natus nec obstat q̄ mox etiam in manib⁹ obstricticis decedat. l. pe. C. eo. hic est q̄ si ē semi nat⁹ viuus et postea antecq̄ pfecte et totus nascat moritur: nō rumpit testamētū. debet enim. vt. s̄. dicit pfecte. imo totus natus esse. d. l. pe. i. fi. Ger. mu. — Posthumus vt rumpat testamentū q̄req̄runtur.

Et quod dictū est ex p̄teritiōe posthumi testamentū rumpi: verū est quātū ad institutiones. sed in legatis firmū perseuerat vt in autē. predi. §. siue igitur. et. §. si autez hec oīa. et idez in quasi posthumo vt si testator post testamētum aliquē in filiū arrogauerit insti. qui. mo. te. infir. ij. risū. Et idē est i eo qui est loco posthumi: vt q̄ tēpore testamēti non erat suus heres: sed tpe mortis suus inuenit vt in sequēti rubrica dicetur. Et qd̄ dictū est de posthumo p̄terito a patre: verū intelligas etiam de posthumo a mr̄e p̄terito: vt si post testamentū matris nascatur ei fili⁹ de q̄ in institutione facta non fuit mentio: in casu tamē posthumus nō rūpit testamētū matris. vt ecce mulier i puerperio decedit: q̄ instituit filios iā natos: presumit enī instituisse cū in cui⁹ partu decedit et ideo nō infringitur eius testamētū per querelā. vt. C. de. in- — Posthumus p̄terit⁹ a mr̄e aliquando non rūpit testamentum.

offi.test.l.si mater. Sed vocat̃ qualē posthumus cuz alijs fratribus institutis in virilē portionez etiaz si ex disparibus partib⁹ instituti essent scd̃z glo. i v̄si. virilē in.d. l. si mater. Idē si extranei essent cū fratrib⁹ instituti vt vult glo. i ver. prohibetur in.d.l. secus si soli extranei instituti fuissent: q2 tūc de inofficioso testamento dict⁹ posthumus agere posset vt in dicta.l. si mater in fine.

¶ Additio. Aduerte in quātū.s. dn̄s Rolādin⁹ dicit ex p̄teritiōe posthumi rūpi testamētū quātuz ad institutiones solū: legata vero firma pmanere ₰c. hoc limita s̄m Bar. in auc. ex causa. C. de libe. preterit₰: in secūda oppositione: ibi: secūdo oppono ₰c. et eundem Bar. in. l. filio. ff. de iniusto testa. quādo testator sciebat se hr̄e vxorē pregnantē / secus si ignorasset Nā tunc nō valerent legata vl̄ fideicōmissa. Eadē distinctio adhiberi potest in filijs iā natis p̄teritis: vt scilz si testator sciuit se habere filios testamentū rūpatur solūz quātū ad institutiōes: legata vero firma pmaneant per. d. auc. ex causa. Ubi aūt ignorauit/ nec legata valebūt. Istō pbat. Bar. vbi. s. hoc medio. Sicut hodie voluntatē defuncti p̄terientis filium lex tuet̃ quātū ad legata: ita olim tuebatur volūtatē defuncti militis preterientis filiū in totū: sed in milite adhibebatur illa distictio. Uel p̄terijt filiū scienter vel ignoranter. l. sicut certi. ₰. l. si. cū vel in vtero. C. de testa. militis. Preterea pbat tali medio. Certū est q̄ donatio inter viuos nitit̃ maiori firmitate q̄ legata: quia consensu duorum fit vt nota in. l. i. ff. de pactis. Itē non potest reuocari sine causa. vt. C. de reuo. do. p totum. Sed donatio inter viuos pp̄ter supuenientes filios de q̄bus dona

Legata q̄n conseruent̃ testamēto rupto ex p̄teritiōe posthumi aut iā nati.

tor nō cogitauit irritat̃: ergo multo magis irritant̃ legata. vt. l. si vn q̄. C. de reuo. do. facit. ff. d pact₰ tale pactuz. §. fina. Preterea hoc casu tenere legata esset cōtra voluntatē testatoris. Pone eñ q̄ testator non habens filios: fecit magna legata fratrib⁹ ₰ ɔsāguineis: quod nō est verisimile cū fecisse si de liberis cogitasset. Nō eñ p̄tulisset extraneos soboli sue. vt. l. cū auus. ff. de cōdi. ₰ demōstra. ₰. C. de fideicō. l. cum acutissimi. ita dicit Bar. vbi. s. que nota ad limitationē. d. auc. ex cā. ¶ Itē aduerte etiaz circa hoc qd̄. s. in v̄si. sec⁹ si soli extranei ₰c. dicit dn̄s Rolādinus posthumum scz preteritum a matre extraneis heredibus institutis de iofficioso testamento agere posse per. d. l. si mat̃ in fine. hoc nō videtur verū hodie: q2 hodie insertio cause exheredationis est de substātia. vt vult idē Bar. i. d. auc. ex causa. in v̄si. quero secūdo quō irritatur testamētū ₰c. Sine ea ergo testamentū est nullū: ₰ in posthumo nō potest cadere iusta causa exheredatiōis. l. si q̄s i suo §. legis. C. de inoffi. testamēto. ergo nō pōt inseri cā: ₰ per ɔsequēs ex p̄teritiōe materna etiā in posthumo siue cuz causa siue sine causa testamētū est nullū: ergo nō potest agi de iofficio testamēto: que querela nō habet locū quādo aliud remediuz supest/ vt late lz hec videre p Bar. vbi. s. ₰ in. l. maximū vitiū eodē titulo. An autē et quādo hodie sit locus q̄rele inofficiosi testamēti vide per glo. in. l. naz et his. §. hui⁹ autē. ff. de ioffi. testa. ₰ per glo. in dicta auc. ex cā. C. de libe. preteritis ₰ glo. in verbo noiatim in. §. aliud quoq3 capitulū. in auc. vt cū de ap. cog. col. viij. que glose dicunt tunc demū locū esse hodie querele int̃ ascēdētes ₰ descēdentes / q̄n causa legi

Querele inofficiosi testamēti q̄n locus sit.

tima est inserta/ꝛ nō pbatur p heredes vbi autē non est inserta causa vel inserta est cā tamē non legitima: tūc ipso iure nō valet testamentū: ꝛ sic nō est locus querele. vt. s. patet. Istud sequtur ꝛ firmat Bar. in. l. i. ff. de testa. p rōnes quas ibi adducit: de quo etiā p eūdē in d. l. nā ꝛ his. §. hui⁹ aucte. ff. de inoffi. testa. et p eūdē i. d. auc. ex cā C. de li. pte. ꝛ ibi etiaꝫ per baldū. Gerardus mulert.

De liberis secundi gradus. Rubrica. xvj.

Nepotꝫ aut neptis mētionem an et qñ quis facere debeat in suo testamento.

Nunc de liberis secūdi gradus ē agēdū. et certe si ego parens masculus vel femina tpe testamenti mei habeo filiū vl filiā: siue i ptāte siue nō: ꝛ ex eo vel ex ea habeo nepotē vl neptē: non ē michi op⁹ facere mentionē de his/ cum pcedat eos pater vel mater eoꝝ tempore aui vel auie: vt isti. de here. qua. ꝛ diffe. §. sui autē. i auc. de heredi. ab inte. venientibus. §. i. col. ix. Verūtamē si eo tēpore quo testamentum facio filius vel filia mea premortuus sit: tūc nepotē quem habeo supstitē ex eo vel ex ea instituā: q: in locū patris vl matris sus succedēdi auo vel auie sibi vēdicat. etiā si quantū ad testamentū patris ptinet ex emācipato vl emācipata pmortuo natus sit. q: sublata omni differētia potestate et sexus: idē iuris est in emācipato ꝛ eius filijs qd in suo ꝛ eius filijs vt p ea. §. sui autē. ꝛ i dicta auc. de here. ab inte. §. i. Non moueat te qd de nepotib⁹ ex filia premortua dixi: q: ipsi hodie succedunt/ ꝛ debent institui ab auo vl auia: eodem modo quo ꝛ nepotes ex filio pmortuo vt i autē. de triē. et se. §. neqꝫ illo col. iij. Idē intelligas de ceterꝫ liberꝫ: q: amoto capite precedēti/ sequēs debet institui. vñ premortuis filio ꝛ nepote pronepos ex nepote nat⁹ instituēdus est. vt isti. de here. q ab intes. defe. §. ita demū. Itē ꝛ ita intelligas de post huius nepotib⁹ et ceteris vlterioris grad⁹ liberꝫ posthumis. Quia si nurus mea ex filio meo pmortuo conceperit. ꝛ ea pregnante testamentū condo/ debeo ne inutile sit testamentū illuꝫ qui nascetur ex ea loco patris instituere heredeꝫ. vt. C. de posthu. l. quod certatum. et. ff. eo. l. gallus. i. responso. ꝛ. §. i. ꝛ. ij. Sed pone singulāter et notabiliter: quia si tempore testamenti mei filium vel filiā: ꝛ ex eo vel ex ea nepotes habeā: q: certe filius in gradu pcedit: sufficit si is sol⁹ instituat nulla de nepote facta mētione: vt dictū est. sed si cōtigat vt post ipsm testamentum fili⁹ me⁹ institutus me viuo moriatur/ demū ego moriar nullo alio condito testamento: incipit nepos in patris eius loco succedere: et quasi agnoscēdo efficitur michi auo su⁹ heres. vt isti. de le. agna. succe. §. pxim⁹ autē. ꝛ ideo q: in testamēto tūc institut⁹ non inuenit rumpet testamentuꝫ. Idē facit nepos ex ex filio emancipato pmortuo istituto. Sꝫ contra istud periculū habes consiliū legis Vellcie q pōt vti duob⁹ modis. Vno mō videlicet vt filius et nepos seu nepotes ex eo parit istituant puta Titiū meū filiū heredeꝫ instituo. sed si fili⁹ me⁹ moriat me viuo: tūc si quis michi ex eo nepos neptisue post mortē meā vel in vita mea in decē mensibus pximis quib⁹ filius me⁹ moriet: nat⁹ natave erit: heredes sint. vel sic breuius Titiū meū filiū vel ex eo premoriente nepos vel neptis eo superstites mihi heres instituo. Et pbantur hec insti. de exhere. li. §.

Nepos pterit⁹ qñ rumpat testamētum.

posthumorū aūt.et.C.de posthu. here.insti.l.vlti.et.d.l. gall⁹ ī pri.

¶ De legitimis tm̄ liberis: ⁊ de q̄busdā documētis circa instituēdos liberos. Rubri.xvij.

Liberorū legitimorū duo sūt genera.

Legitimi dicuntur a sola lege pmissi Quia in eis nichil est opata natura: ⁊ horū duo sūt genera. Quidā enī dicuntur arrogati ⁊ hij sunt q̄ cū essent patresfamilias et sui iuris ex auctoritate imperatoris vel eius ordinarij rescripto a pncipe impetrato: sese in arrogationē dederūt et tales arrogati ⁊ eorū liberi: si quos in potestate habēt: ⁊ eoꝝ bona transeūt in potestatē patris arrogatoris.l.si paterfa. in pnci.ff. de adop.⁊ §.illud pprīū insti. eo. ⁊.C.eo.l.ij.in fi. Est autē arrogatio actus per quē qui filius nō est pro filio habet pene naturaȝ imitans. Alij vero dicūtur adoptiui et hij sunt qui cū essent filijfamilias ⁊ in potestate patris ⁊ eoꝝ legitimi ⁊ naturales: subiecti et dati sūt ab ipso eoꝝ patre corā quocūq; legitimo iudice alteri ī adoptionem. Et est adoptio legitim⁹ actus per quē qui fili⁹ non est pro filio habet. Sed horū adoptiuoꝝ due sunt species. quarū prima est eorū quos pater legitim⁹ et naturalis dat in adoptionē auo eorum paterno vel materno. et talis adoptio similis est arrogatiōi. q: per hanc liberātur a potestate patris naturalis: ⁊ subijciūtur totaliter iuri ⁊ potestati patris adoptātis. Secūda est quando a patre eorū legitimo ⁊ naturali dātur in adoptionē alicui extraneo: ⁊ tūc manet stabile ius patris naturalis ⁊ nō subijciūtur potestati adoptantis. Vñ versus Arrogo qui su⁹ est sed hȝ meus eē necesse. Patris adopto suū: nec patris desinit eē vt insti. de adopti.§.sed hodie et .§.si vero pr.et.C.eo.l.cū in adoptiuis post pri. His aūt ita pmissis. sciēdū est q pater arrogās et auus nepotē adoptās tenent huiusmodi filios arrogatos et adoptiuos si tempore mortis eos habent in adoptiua familia in eoꝝ testamento instituere vel exheredare queādmodū essent eoꝝ legitimi et naturales. alioquī inutiliter testātur. si ꝑo mortis eorūm tpe essent emācipati ab eis: tunc eos nec īstituere nec exheredare tenent: q: extraneorū loco sunt eo q ius et nomen filii qd p arrogationē vel adoptionē cōsecuti fuerāt alia ciuili rōne/ scȝ emācipatiōe pdiderit. vt insti. de exhere.li.§.adoptiui .et.§.emācipati et de here.q̄ ab inte.defe.§.minus. et hec vera sunt quo ad patrē adoptiuū: pr vero naturalis huiusmodi filios q̄diu sint ī adoptiuā familiā neq; instituere neq; exheredare tenet: q: extraneorum sunt loco. sed si ab adoptiuo pre fuerint emācipati tūc incipiunt ī ea cā esse queādmodū si ab ipso naturali pre emācipati fuissent. vt insti. de exhere.li.§.emancipati. is aūt qui extraneū adoptauit testamētū cōdens ipsuȝ filium suū adoptiuū neq; instituere neq; exheredare tenet: cū ī bonis suis idē filius adoptiu⁹ nihil iuris habeat: nisi ī eo solo q succedit ei ab ītestato. vt īsti. d adopti.§.sȝ hodie.et.C.de adopti.l. cuȝ ī adoptiuis.§.sȝ ne articulū.

Versus

Adoptās extraneuȝ nō tenetur cum instituere, vel exheredare.

¶ Additio. Aduerte q adoptio in genere pōt sic diffiniri fm Ja. maii.ī addi. suis ad Christo. por. insti. de adoptio. in pri. super gl. in ꝟbo adoptio. Adoptio ē act⁹ legitim⁹ p quē vel fit transit⁹ in

Adoptio in gnīe qd est.

potestatē: vel saltē ius intestate
successionis defert pene naturā
imitās. Adoptio aūt in specie sic
pōt diffiniri ſm eūdē. adoptio est
act⁹ legitim⁹ p quē cū magistrat⁹
aucte fit trāsit⁹ de potestate i po-
testatē naturali vinculo cōcurren
te: quo nō ꝯcurrēte nō fit trāsit⁹
sed sola successio ab intestato de-
fertur. Ista diffinitio est bona: q2
ꝯsistit ex gñe et differentijs. nam
dū dicit est act⁹ legitim⁹: ecce ge-
nus. Et duz dicit de ptāte in po-
testatē: ecce differētiā arrogatio-
nis: q2 in arrogatione nō fit trāsi-
tus de ptāte in potestatē: q2 opor
tet ꝙ sit sui iuris. l. i. ff. de adop. et
dū dicitur naturali vinculo. ecce
aliā differentiā ad arrogationem
in qua sine naturali vīculo fit trā
situs. l. cū in adoptiuis. §. fina. C.
de adop. Arrogatio vero sic diffi
nitur ſm eūdē vbi. s. Arrogatio
est act⁹ legitimus p quē homo sui
iuris principis auctoritate alteri
us potestatem ingredit. hanc dif-
finitionē declara vt i primis pre
cedentib⁹. hec ille. Adde qđ dicit
arrogatio: q2 is qui adoptat roga
tur. i. interrogat an velit eū quez
adoptatur⁹ sit iustū sibi filiū eē: et
is q̄ adoptatur interrogat an id
fieri patiatur. l. ij. post prin. ff. de
adop. Ex pdictis habes aliquas
differētias inter adoptionē put
p vna spē sumit et arrogationē.
alias etiā differētias ponit Azo
in sūma. C. de adop. vbi eas vide
Itē adde ꝙ minor natu maiorez
adoptare nō pōt. vt patet ex diffi
nitione eius. nā adoptio naturaz
imitat. cōtra naturā enī est vt ma
ior sit fili⁹ ꝙ̄ pater. Debz itaqꝫ is
qui sibi filiū p adoptionē vel arro
gationē facit plena pubertate. i.
xviij. annis precedere. §. minorez.
insti. de adop. Hinc dicit notabi-
liter Panor. i. c. debitū. extra de
baptis. ꝙ baptisans et leuans de-
bē t plena pubertate. i. xviij. ānis
pcedere baptizatuz: q2 fit gñatio
spūalis que debet imitari naturā
vt. d. c. debitū. quod nota. Prete
rea illud est cōmune vtriusqꝫ ado
ptionis ꝙ hi q̄ gñare nō possunt
qualesqꝫ sunt spadones. i. quib⁹ ge
nitalia abscissa sunt cultello vel
spata adoptare possunt: castrati
vero hoc est caste nati nō possunt
§. sed et illud. iūctis glo. insti. eo.
Rationē diuersitatis assignat ibi
glo. hanc scz q2 forti⁹ impedimen
tū est nature ꝙ̄ accidētis. allegat
l. sed est quesitū in. §. i. ꝛ. ij. ff. de li-
be. et posthu. Aliam rationē assi-
gnat ibi Iason maij. q̄ melior est
vt dicit. nam ad hoc vt possit ha-
bere locum adoptio/ necesse est ꝙ
ꝙ saltē i illo genere hoim illđ pos
set verificari et pcedere p natu-
raz: licet nō in casu simplici ꝛ spe
cifico. l. eandez. et ibi Bar. in prin.
ff. de duo. reb⁹. tunc sic in genere
oīm castratoꝝ nō est possibile vnū
reperire qui p naturaz posset ha-
bere filios: nimiruz si nec p artem
et sic p adoptionē possunt: sed in
gñe spadonū bñ posset reperiri q̄
per naturā p aberet filios. nimirū
ergo si possit et per artē et sic per
adoptionē: et ista ē mera veritas
ſm Iasonez. An aūt clerici pos-
sint adoptare tractat Ange. are.
in. d. §. sed et illud. vbi cōcludit ꝙ
si habeat pprium pōt adoptare: q2
non habet impedimētū naturale
generandi: sed accidētale. et istud
sequit dñs Iason maij. vbi. s. in
additionib⁹ suis vbi dñs Christo.
por. tenet ꝯtrariū: tu tene cū. An-
gelo. ꝛ Iasone. Preterea adopta-
re nō possunt femie/ nisi ipsis pro
pter amissos liberos ex indulgen
tia principis ꝯcedat. §. femine in
sti. eodem. Gerardus muliert.
¶ Sciendū est ꝙ si ea que dicta
sunt in instituēdis et heredādis et
preteriēdis liberꝭ supradictꝭ nō

Adoptiōis i specie diffinitio.

Arrogationis diffinitio.

Arrogatio vñ dicatur.

Baptisans ꝛ leuās debēt. xviij. ānis pcedere baptisatum.

Adoptare q̄ possint et q̄ nō.

obstructur: possunt ipsi liberi di=
uersis rationib⁹ ꝛ iurib⁹ ad testa=
menta parētū infirmāda ꝛ rescin=
denda venire. scȝ vel dicēdo testa
mentū ipso iure nullū: vel petēdo
bonorū possessionē cōtra tabulas
testamēti. vel ꝓponēdo querelaȝ
inofficiosi testamēti. sȝ qualia sūt
hec iura quib⁹ rescindūtur testa=
menta: ꝛ qñ quodlibet eorū locuȝ
habeat: ꝛ quales sint eoꝝ effect⁹:
quia plures ꝛ diffuse sūt materie
causa breuitatis omitto.

¶ Additio. Si tamē videre ꝛ in
telligere hāc materiā cupias dic
vt per Bar. i auc. ex causa. C. de
libe. pte. versi. quero secūdo quo=
modo irritatur. vbi late ꝓsequit
hoc. ꝛ idē in. l. filio. ff. de iiusto te
stamēto versi. quero quo iure testa=
mētum irritat. cui⁹ verba (quādo
quidē multarū legum intellectuȝ
aperiāt) ope precium duxi hic sub=
iicere. Unde dic aut aliqs descē=
dens fuit exheredat⁹ vel pterit⁹
a patre vel linea paterna auo scȝ
paterno vel similib⁹. et tūc si est i
potestate et preteritus ē testamē=
tum est ipso iure nullū, scȝ quātū
ad institutiōes. d. auc. ex causa et
in corpe. vñ sumit. Potest etiam
petere ꝯtra tabulas. l. maximū vi
tium. C. de libe. prete. qđ itellige
si tenebat primū locū vt dixit idē
Bar. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tātū
et ibi etiā Bar. ff. đ libe. ꝛ posthu.
Si vo fuit exheredat⁹: ꝛ tūc aut
est inserta causa legitima: aut non
est iserta. Si ē inserta et tunc aut
probat per heredē ꝛ obtio repellit=
tur. vt in auc. de here. ꝛ falci. §. ex
heredatos col. i. Si vero nō pro=
batur tunc testamētū rescindetur
per querelā. Si autē causa nō sit
inserta / tūc potest dicere nullum
vt in. d. auc. vt cuȝ de ap. cog. d. §.
aliud: q2 cause insertio ē hodie de
substātia vt notat idē Bar. in. l. i.
ff. de testa. ꝛ hoc casu p querelam
nō potest venire cū non habeat lo
cū quādo aliud remediū cōpetit.
vt licet videre in. d. lege maximū
vitiū. ꝛ insti. de inoffi. testa. §. tam
aūt naturales. Putat etiā Bar.
q̄ hoc casu possit etiā venire p cō
tra tabulas. licet sit exheredatus.
qm̄ nō est exheredat⁹ rite vt. l. nō
putauit. §. nō quis. ff. de ꝯtra ta=
bu. et hec de filio in potestate. Si
vero q̄ris de filio emācipato. tūc
aut fuit exheredat⁹. ꝛ tūc idē qđ
in filio in potestate. q2. aut cū cau=
sa aut sine cā. vt. s. dictuȝ est. Si
vero fuit preteritus sine cā / tunc
idē qđ in filio in potestate cōstitu
to: q2 aut dicit nullum aut pōt ve
nire p ꝯtra tabulas. Aut fuit pre
teritus cā adiecta / ꝛ hoc casu dif=
fert emācipat⁹ a suo. Nā suus di
cit nullū ꝛ pōt venire p contra ta
bulas: emācipat⁹ vero hȝ necesse
venire p contra tabulas vt notat
in. d. §. exheredatos in auc. de he
re. ꝛ falci. col. i. p glo. in verbo no=
luit. ꝛ ibi Ange. de perusio ꝛ alii
scribētes. et hec de exheredatiōe
facta a pr̄e / aut linea patna. Si
aūt preteritio vel exheredatio fit
a matre vel a linea materna / tunc
nulla est differētia inter pteritio=
nē et exheredationē / cū eius pte=
ritio ꝓ exheredatione est. Aut er
go est pteritus vel exheredat⁹ cū
causa et oportet eū venire p que=
relaȝ. vt insti. de exhe. libe. §. mater
Si vero sine cā / tunc dicit nullū:
q2 causa ē de substātia exhereda=
tionis ꝛ pteritionis. vt. s. dictū ē.
Et predicta habēt locū in filio iā
nato. Nā i filio nascituro hoc est
posthumo nō potest iseri causa. l.
si quis in suo. §. legis. C. de ioffi.
testa. ꝛ sic semper dicit nullū. Est
ergo differentia quātuȝ ad modū
rumpēdi iter emācipatū ꝛ suū. vt
s. patet rationeȝ diuersitatis dixit
idē Bar. in. l. in suis. ff. de libe. et
posthu. sed hoc tene fm eundem

Exheredatus aut preterit⁹ qb⁹ iuribus parētuȝ testamēta rumpant.

Bar. vbi. s. q̄ quātū ad pstationē legatorum nulla ē differētia: siue eni testamētum est ipo iure nullū: siue rūpitur p querelā: siue p ɔtra tabulas semp debentur legata ex d. auc. ex cā. qd nō. Ex pdictis pa tet q̄ hodie adhuc habet locuʒ q̄rela inofficiosi testamēti etiā iter ascēdentes et descēdētes. vt etiā dixi. s. in rubri. de filijs le. et na. posthu. in fine. licet mar. tenuerit cōtrariū vt patet p glo. ij. in pnci. in d. auc. ex cā. Itē nota ex. s. dicteʒ casū i q̄ etiā hodie necessaria ē bonoꝝ possessio/scʒ qñ emācipat⁹ est preteritus cū causa: tūc eni venit per cōtra tabulas. vt. s. patet. Adde q̄ Ange. aretin⁹ insti. de exhere. libe. in pnci. versi. ex his nota & quarto. ponit. xn. casus i quibus hodie est necessaria bonorum possessio de qb⁹ iste. s. dict⁹ est vltim⁹. de hoc etiā vide p glo. finalē versi. Tertio nota. in. l. fina. C. vnde legitimi. Et aduerte multū referre an testamentū sit ipo iure nullū. vel an rūpat p querelā vel per cōtra tabulas: q̄ quādo ē ipo iure nullū hoc ius dicēdi nullum cū sit de iure ciuili compeūt vsq; ad. xxx. ānos. vt vult Bal. in. l. filio pterito circa finē. ff. de inniusto testamento. licet Bar. ibi videat tenere q̄ anno tollat. sed ei⁹ motiuum soluit idē Bal. & hec opinio Bal. videt verior cū (vt ipē Bar. dicit in. d. l. filio pterito circa pncipiū) hoc ius dicēdi nullū nō est iudiciū separatū a petitione here ditatis. Cū ergo petitioni heredi tatis nō pscribit: nisi pscriptiōe xxx. annoruʒ. l. hereditatis. C. de petiti. here. ergo nec huic iuri minori tēpore pscribitur: cū vero qs rūpit testamētū per querelā, hoc solū licet vsq; ad quinq; ānos post aditam hereditatē. l. si qs filiū in fine. C. de inoffi. testamento. & l. adolescētie. C. in quib⁹ causis in integ. res. non est neces. Quādo vero rūpitur p cōtra tabulas. tūc solum annū videt habere ad illā bonorum possessionem petendā. bonorū possessio eni liberis vsq; ad annū competit: alijs xo vsq; ad centū dies. §. cū igitur insti. de bonorum pos. Gerardus mulert.

Bonoꝝ possessio i quibus casibus hodie sit nc̄ia.

Testm̄ an sit ipso iure nullū vl an rūpatur p cōtra tabulas vl per q̄relam qd referat.

¶ Itē notandū est q̄ si alicui predictorum liberoꝝ qui necessario instituendi vel exheredādi sūt. vt dictū est solūmodo aliquid in testamēto legatū sit: nō tenet testamentū. q2 is videt preteritus qui non est institutus vel exheredatus. preterire enim est aliquē omittere eo nō instituto vel exheredato. vt insti. de heredi. que ab intes. de fe. §. cadē. nō tamē q̄ cuilibet predictorum legari vel prelegari nō possit/immo potest: dum tamē in aliquo i instituus inueniatur.

¶ Additio. Debet eni hodie de iure auctēticoꝝ legitimā suā vel saltē aliquid habere titulo institutionis/al's non valet testamētū. §. aliud quoq; cum ibi notat p glo. primā et docto. in auc. vt cum de appel. cognos. col. viij. Et est duplex ratio ſm Bar. in auc. nouissima. C. de inoffi. testa. et ſm eundem in auc. de triēte & se. in prin. col. iij. Prima quia titulus institutionis est honorabilior. hāc rationem ponit glo. i verbo ascripta in l. filiuʒ. §. si legata. ff. de le. prestā. Secūda est propter ius accrescēdi quod habet fili⁹ institut⁹ alijs heredibus institutis non adeuntibus. l. i. §. si ex fūdo. ff. de here. insti. qd non hēret si hēret alio titulo. An autē hoc etiā habeat locuʒ in ascēdentibus q̄ videlicet debeāt habere legitimā titulo institutionis idē Bar. vbi. s. tenet q̄ sic: & mcā lati⁹. j. in rubri. de insti. parētum seu ascendentiū. Gerar. mu.

Preterire qd sit.

Legitimā q̄re hēre debeat hodie fili⁹ iure institutionis.

¶ Sed qd si nec iure institutiōis nec iure legati dicatur: sed simp

plicites dicit testator filio meo titio relinquo centū nūquid valebit testamentū super hoc ita distingui. quia si testator dixit filio meo titio bona mea siue dimidiā vel terciam partem bonorū meorum relinquo testamentum tenet: qz iure institutionis intelligitur esse relictum et filiū nō esse preteritū. sed si dixit filio meo titio centū vel domū talē relinquo: tunc iure legati videtur habere/ et ideo non valet testamētū per ea que. s. dicta sūt vt. C. de here. in^o l. l. quotiens et de se. nup. l. hac edictali in prin. et insti. de nu. te. §. id priuilegiū ver si. ceterum.

Relinq an et qū operetur institutionem.

¶ Additio. De hoc verbo relinquo an et quando operet institutionē dic late sm Bal in. l. his verbis in prin. ff. de here. insti. quia aut apponitur i codicillis/ et tūc nō operatur institutionem directā. vt. l. ij. C. d codicillis. z. ff. co. l. ij. §. fi. sed fideicōmissariā opatur. vt. ff. de le. iij. cum quis decedēs. §. fcia z ad trebel. sceuola. Aut opponit in testamento: z tūc si nullus erat alius heres institutus opatur institutionem. vt. d. l. his verbis iuncta glo. z notatur in auc. de here. z fal. §. si vero nulli. per glo. in verbo relictis col. i. pro quo facit. l. i. §. pe. ff. d tabu. exhi. Si vero ali^o erat heres institutus. tūc aut verbuz relinquo ascribitur i persona eius qui de necessitate debet institui: z tunc institutionē opatur arcius qd notatur i. l. si quis priore ff. ad trebellia. z in auc. de eccle. titu. §. si quis autē. col. ix. iuncto. §. ceterū i auc. vt cū de ap. cog. col. viij. Aut ascribitur i psona extranei. z tūc si adijcit vniuersitati vl parti ei^o opatur fidei pmissio. Si autē adijcit rei singlari opat legatū. vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. z silr. ita dicit Bal. sed Bar in. d. l. cogi. dicit q verbū relinq nunq̄ operat institutionē si adijcit certe rei vel quātitati: etiā si reliqua tur filio qd vult etiā dn̄s Rolādinus. s. sed Panor. i. c. raynutius in. ij. col. vs. Nota ibi reliquit cetera bona. tenet cōtra Bartho. dicēs q verbū relinquo relatum ad personaz que debet necessario institui operatur institutionem licet adijciat certe rei: sicut etiā Bal. vbi. s. innuit vt patet ex pdictis probat ipe Panor. per illum tex. in princi. vbi pat rel: qt alteroche alteri ex filiabus suis domum zc. Nec dixit iure institutionis: et nichilominus valuit testamentum quod nō valuisset si nō fuisset filia instituta saltē in aliqua re. vt i. d. auc. vt cū de ap. cog. §. Aliud qz iūcto. §. ceterū. et dicit idē panor. hoc maxime admittendū propter equitatez. qz iuris ipe iti nesciūt dicere relinquo iure institutionis qd nota z tene mēti Gerard^o mu.

¶ Itē nota q non interest in quo vel in quāto alıqs instituat. vtrū i vniuersum aut i parte: vel i rē vl quātitate certa. veruz est tamē q si institutus sit in ea que est sua legitima portio vel vltra stabit cōtentus. si vero in minori sua legitima portione nichilominus tenet testamētū: sz aget ad supplemētū illi^o faladie. vt. C. de ioffi. test. l. oīno post pncipiū. z insti. co. §. sed hec ita z pbatur etiā de iure auctē. vt in. §. ceterū. i. sepe alle. auc. vt cū d appel. cog. col. viij. q etiā vocatur debitū bonoz subsidiū si ue portio debita iure nature que quidē est hodie. si sūt qttuor filij legitimi triēs hereditat: id ē tertia pars q̄ cōtinet qttuor vncias. Si pō sint qnq̄ vel vltra debet eis semis. i. dimidia hereditas q̄ continet sex vncias. et iste triens vel semis debet inter eos eqlr et diuidi vt pbatur in autē. de triēte z se. post principium col. iij. Legitima filiorū q̄ sit.

Fil.° cu rialis os hre nouem vncias.

¶ Additio. Excipitur fili° curia lis: qui nouem vncias debz habe re.i.tres partes ei° quod esset ab intestato habiturus. sic enim et in non curialibus cōputatio facien da est. ꝓbatur per §. excipiat. iun cta ibi glo. in verbo curialib° i.o. auc. de trien. et se. et §. si quis autē legitimos. i auc. qui. mo. natu. ef fi. sui col. vi. Gerardus mulert.

¶ Unde si aliqs inueniatur insti tut° in sua parte triētis vel semis sis: stabit contētus. alioquin aget ad supplemētū: vt dictum est. de eo vero quod superit abipso triē te vel semisse: potest testator face re quicquid velit. vt in. d. auc. de trien. et se. post pri. Unde versus

Uers°.

Quattuor aut infra: dāt natis iu ra trientem. Semissem vero dāt natis quinqz vel vltra. Arbitrium sequitur substātia cetera patris. Sed an legata filio a patre facta cōputabit ipse filius in suam por tionem iure nature debitā: ita vi det. vt. C. de collatiōib°. l. penul. ¶ Additio. Hoc intellige verum quando ipsi filio aliquid iure insti tutionis in eodē testamento relic tum est. alias enim nō valet testa mētum. vt. s. dictum est. Sed cir ca hoc quero cum testamentuz sit solum nullū qntum ad institutiōes non qntum ad legata. vt in auc. ex cā. C. de libe. prete. nunqd supra dicto casu legatuz etiam debebit tali filio pterito: et videtur φ sic: per. d. auc. ex causa. sz Bar. ibi in versi. quero quid si aliquid: post Martinū sil. tenet φ nō: per hāc ratione maxime: quia indign° est cōsequi ex testamēto aliquid qui illud impugnat. vt. ff. ō ioffi. tes. l. papinian°. §. meminisse. et videt ꝓ hoc sm eūdē. text°. in. l. si nō so lum. §. i. ff. si onus. causa tes. vbi le gata que conseruātur per ti. si qs omis. cā test. non ꝯseruantur ei q̄ mpus est testamentū impugnare.

Fili° rū pens te stamen tū ex cā ptritio nis an ꝯsequet legata i eodem testamē to sibi re licta.

Itē videt sm eūdē expressus ca sus in. l. filius §. oibus. ff. de leg. pres. et hāc dicit veram opinionē. nec obstat. d. auc. ex cā. qz verum est φ legata valent qntū ad extra neos. nō tamē quātū ad pteritos vel exheredatos. qd nota pro pul chra limitatione. d. auc. ¶ Que aut cōputētur in legitimā: vide p Bartho. in. l. i quartā. ff. ad. l. fal cidiam. Et nota φ licet hec legiti ma dicatur debita filio: tamē non cōpetit actio in vita patris. l. i. §. si impuberi. ff. de colla. bono. Im mo plus dicit Bartho. in auc. si q̄ mulier. C. ō sacrosā. eccle. φ etiaz patre ingrediēte religionē nō po test filius petere legitimā a mona sterio in vita ipsius: qz quādiu vi uit permittitur ei diuidere prout vult. vt. d. auc. si qua mulier. hoc tamē videtur pma frōte cōtra ca sum. c. cuz simus. de regula. vnde Bal. in. d. auc. si qua mulier: dicit φ de eqtate canonica filius pōt p cōdictionē ex. d. c. cū sim°: petere legitimā immediate postqz pat p fessionē fecit. et hoc tenet expsse Panor. in. c. in presentia in. xviij. col. de pbatio. per textum. in. d. c. cū sim°. sed idē Panor. in. d. c. cū simus. videt velle contrariū. vide ibi per eū. et ibidē in additionib° ad eundē: vbi videtur etiā ꝯcludi cū Bar. φ sez in vita patris igres si monasteriū: non pōt fili° petere legitimā. et hoc tenēt multi vt pa tet in dictz additionib°. nō obstat tex. in. d. c. cū sim°: qz ibi pat erat iā defunct° scdm eos. Sz aduer te φ interim fili° habebit alimēta a monasterio: scdm Cy. in. d. auc. si qua mulier. Supradicta pñt li mitari: nisi pater professus esset regulā sancti frācisci. qz tūc cum nō possit habere ppriū: nec in sin gulari: nec etiā in cōmuni. itē qz nō posset post pfessionē factā de reb° mūdanis ampli° disponere.

Fili° an possit petere legitimā in vita patris.

vt in cle.exiui de ṽbo.sig. Posset dici q hoc casu filio pmitteretur petere legitimā etiam patre adhuc viuo quia dicit Bartho.in.d. auc.si qua mulier.q tūc heredes et legatarij quos ipse ingrediēs ante igressum instituit habebunt incōtinēti facta pfessione oia bona qd nota. An aūt legitima possit cōsuetudine vel statuto minui vel i totū tolli vide late p.d. Panor.in.c.raynuti⁹. de testa.in. iiij. col.versi. itē nota q consuetudo pōt diminuere ⁊c. vbi finaliter cōcludit q vbi fili⁹ nō haberet alīs vnde viueret/nō posset i totū tolli p rationē quā assignat. Sȝ vbi filius hret vñ viueret posset in totū tolli. Dic lati⁹ vt ibi. vide etiā dynū in regla indultuȝ de reg.iu. libro.vi.⁊ multos alios citatos in additione ad.d. Panor.vbi.s.et oīno etiam Bar.in auc.de here.⁊ falci.i pn.col.i. ¶ Circa hāc materiā possent multa alia q̄ri. Primo que ɔputenī in hāc legitimā. de hac q̄stione remisi.s.ad Bar. in.l.in quartaȝ.ff.ad.l.falci. vide etiā Bal.⁊ alios scri.i.l.scim⁹.p⁹ princi.C.d inof.testa. ¶ Itē pōt dubitari et queri vtrū stāte statuto q pater teneat ex delicto filij vsqȝ ad legitimā/si eā soluat teneatur denuo eā filio i testamēto relinquere. Bar.in.l.si cū dotem.§. si post solutū.ff.solu.matri. tenet q hoc casu nō tenet pater ampli⁹ relinquere legitimā.ar.auc.qd locuȝ.ibi siue mulieri possit iputari ⁊c.C.d colla. Itē an pater possit cōputare in legitimā qd soluit p redēptiōe filij. vide eūdē Bar.in l.stichus.ff.de pecu.leg. Item an pat debeat necessario soluere p filio cōdēnato. vide eūdē in.l.i.§. si ipuberi.ff.de col.bono.⁊ spe.in ti.de senten.execu.§.sequit versi. qd si filiusfamilias vbi tenet q nō ¶ Itē an qd pat expēdit p filio i studio ɔputet in legitimā. de hac q̄stiōe vide per eūdē Bar.in.d.l. i.§. nec castrēse.ff. de colla.bono. ¶ An autem filius qui nō potest succedere cōnumeret in numero aliorū quantū ad cōputationē legitime/ptractat plene Bar.in.l. i.§.si pater in potestate.ff.de coniun.cū emā.libe.⁊ Bal.i auc.nouissima.C.de inoffi.test.⁊ Ange. are.insti.co §.si. ¶ Itē quero aliquid est relictū filio min⁹ tā legitima.ita vt ad suppletionē agere possit p quos debet suppleri ista legitima: an per heredeȝ/vel an per legatarios possidētes res hereditarias p rata. Bar.in.d.l.in quartā ppe fi. vult q a quolibet legatario p rata cū sit onus reale vt patet in.d.l.scimus.§.repletionem.C.de inoffi.testamēto vbi dicitur hoc dbere fieri ex substātia defuncti.probat ptcrea per.l.si libertus sub cōditione.§.libert⁹.ff. de bonis liber. ¶ Finalit q̄ro an sicut ius agendi ad querelā finit quinquēnio.vt.l.si quis filiuȝ.C. de inoffi.testa. Ita etiam ius petendi legitimā vel supplementuȝ legitime Bar.in.d.l.si quis filiuȝ tenet simpliciter q finit q̄nquēnio quod Bal.ibi multis rationib⁹ reprobat Ange.vero de vbaldis de perusio in auc.de triē.⁊ se.col.iij. in fine principij distinguit.q2 aut illud ius petendi legitimā cōpetit intētata primo q̄rela/qd est qñ filius est cū cause insertione exheredatus/q̄ causa nō probat p heredes. vt dixi.s.in rubri.de filijs legit.⁊ na.posthumis i fine.⁊ etiā s.ista rub.⁊ hoc casu illud ius petendi legitimā vel supplemētū legitime finitur q̄nquēnio. Nā cuȝ prescriptū est querele/pscriptum erit etiā iuri petēdi legitimā que nō pōt peti nisi pmo intētata querela.vt.l.quēadmodū.ff.d inoffi. testamēto. Aut nō est opus pmo

Legitima an possit ɔsuetudine tolli vel mi

Legitima p q̄s debeat filijs suppleri

Legitimaȝ aut ei⁹ supplemētū petendi ius: q̄to tēpore finiatur.

querela: ꝛ tunc q: hoc ius petē di legitimā stat per se nō pscribitur q̄n quēmo. Est ei ius psonale qḋ ap paret q: supplemētū legitime pe titur cōditiōe ex.l.oimodo.C.de inoffi.test.ꝛ ibi nota.ergo durat. xxx.annis.l.ij.C.de cōsti.pe.et.l. sicut.C.ḋ pscrip.xxx.an. Be.mu.

¶ De naturalib⁹ tantū liberis. Rubrica.xviij.

Postq̄ vidim⁹ de personis linee de scēdētis q̄ necessa rio instituēde vel ex heredāde sunt licet naturales et etiā spurij nō sint de illoꝝ nūero attamē de illis gra me lioris ꝯtinuatiōis pdictaꝝ distin ctionū nō est inutile i hoc loco tra ctare.igit licet ꝯcubinatus a lege humana pmissus dicat eo q sine metu criminis ꝛ ex penā legis ē.

¶ Additio. Ut.l.in ꝯcubinatu in fi.ff.de cōcubi.et hoc intellige de pena legali: de iure tn̄ canonico ꝛ diuino etiā ꝓhibit⁹ est cōcubina tus.vt.J.pxia rub.dicā. Be.mu.

Concubina legitima q̄ dicat. ¶ Et licet illa michi dicat legiti ma cōcubina in q̄ adulteriū stupru vel incest⁹ crimē non cōmittit.et quā vnicā et in domo ꝛ indubita to affectu ꝯiunctā habeo, ꝛ q̄ mi chi posset vxor esse. Attamē filij ex tali coitu nati legitimi nō sūt: sed tm̄mō naturales.vt in autē.q bus mo.na.efficiant sui.§.palam nāq3 est.ꝛ.§.si qs autē.col.vi.ꝛ in autē.vt liceat matri et auie.§.ad hoc.col.viij.ꝛ.C.de ꝯcu.l.i.ꝛ.ff. eo.l.i.§.si que.ꝛ.l.penult. De hu iusmodi q̄ liberis q̄lit in testamen

Filio naturali nichil cogitur pat dare vel relinqre. to succedāt vidēdū est. Et ē sciēn dū q nullo iure cogit filiū suū na turalē qs instituere vl exhereda re/vel aliqd ei iter viuos dare: vl in vltia volūtate relinqre: siue qē rām⁹ de iure ciuili: siue ꝓtono: siue veteri: siue nouo.q: extraneoꝝ loco sunt.vt insti.de patria po.in ꝓn.ꝛ de nup.§.vlt.ꝛ.C.de na.li.l. vlt. Et ex hijs ego testis pdē s habeo legitimos ꝛ naturales liberos.et ex alia pte habeo naturales ex cō cubina natos: l3 michi si volo reli quere naturali incōuiā vnciā se3 duodecimā pte3 hereditatis mee et non vltra.qḋ autē vltra relictū esset legitimis applicat.

Filio naturali q̄ntus ḋs relinquere possit.

¶ Additio. Pḋ verū intellige.nisi pa͡t alicui legitimorū relinqret min⁹ vncia/q: tūc nō pōt natura li relinqre vnā vnciā ꝓ eo: q: pa͡t naturalis filio naturali etia3 legi timato nō pōt relinqre plusq̄ re linquat vni filioꝝ.vt in.§.ꝛ qm̄ va rie in.o.auc.qui.mo.effi.sui.ergo multomin⁹ naturali non legitima to pōt relinqre plus q̄ relinquat vni filioꝝ legitimoꝝ.ita dicat An ge.de pu.in.§.fina.i.o.auc. B.m.

¶ Si vero nō habeam legitimos descēdētes: sed habeo ascēdētes seu parētes legitimos i pñs ascen dētib⁹ legitia portiōe relicta. se3 tertia pte bonoꝝ meoꝝ: reliqs du as ptes i naturales meos diuide re possum vel ecōuerso.se3 tertiā partē eis ꝛ duas ascēdentib⁹. Si autē nec ascēdētes nec descēden tes legitimos habeā/ tūc michi li cet naturales meos insolidū here des instituere.ꝛ ꝓbant oia supra dicta i autē.q b⁹ modis na.effi.sui §.neq3 ig̃ t semp.vsq3 ad.§.si qs aūt defūct⁹.col.vi. Sic ecōtra fi lius naturalis testim faciēs pōt si vult eisdē modis ꝛ totiēs ꝛ tentū derelinquere pa͡ti suo naturali vt par pietas seruetur in eis.

¶ Additio. Facit.l.nā etsi.i ꝓn. ff.de ioffi. test.ꝛ.l.si qs a liberis.in ꝓn.ff.de libe.ag.ꝛ auc.l3 pa͡ti.i fi. C.ḋ natu.libe.ꝛ.§.ḋ nepo:ib⁹.i.o. auc.qb⁹ modis na.effi.sui.B.m.

¶ Preterea hec eadē omnia que dicta sunt de patribus ꝛ filijs na turalibus intelligas et vera esse

inter auum/proauū/nepotem vel pronepotē naturalem (si quis ne potis nomē in tam degeneres ho mines extēdere voluerit) vt vnus alteri totiens et tantūdem et eisdē modis relinquere possit vt dictū est in patre et filio naturali. et probantur hec in palle. autē. quibus modis na. effi. sui. §. de nepotibus et. C. e. l. vlt. Secus autem in matre et ascendentibus per matrem. nam mater et au⁹ et auia materni tenentur necessario (si vtiliter testari voluerint) liberos suos nō tātū naturales de concubina natos: ex patre videlicet certo et cognito: sed etiā vulgo quesitos qui patrē incertū habere dicūtur: instituere: aut nominatim cū causa legibus cognita exheredare vel preterire: et etiam (qd pl⁹ est) pariter cū legitimis: si etiam legitimos habeant de iusto matrimonio natos. nisi mater esset illustris: tunc enim aliud iuris ē: vt dicetur in rubri. qualiter et quādo succedunt ab inte. liberi. naturales. huiusmōi eni naturales in succedēdo matri in nullo differt a legitimis. vt insti. de senatuscō. orfi. §. nouissime. et. l. pe. in fi. C. illo titu. quia etiam huius modi filij agunt de inofficioso testamēto in bonis matris. vt. ff. de inoffi. te. l. si suspecta §. i. et ideo pari ratione ascendentibus per matrem debent succedere.

Filij illegitimi an et qñ a matre et linea matna sint necessario instituendi.

¶ Additio. Ut t. l. modestin⁹: vbi casus. ff. vnde cognati. Ge. mu.

¶ Sed quod dictum est de vulgo quesitis intelligas verum eē: nisi ex tali coitu nati sint ppter quem mater coitū accusari possit. puta ex adulterio vel stupro vel icestu: hij enim spurij sunt et non sunt digni nominari filij. nec iura successionis habēt. vt in autē. quib⁹ modis na. effi. sui. §. fi. col. vi.

¶ Additio. Ita ꝯcludit glo. in dicto. §. nouissime. et glo. in. d. §. vlt. Gerardus mulert.

¶ Et ecōtrario euenit vt mater et ascendētes a matre debeant instituti vel exheredari vel preteriri a liberis naturalib⁹: et eis succedere queādmodū essent legitimi et naturales. vt insti. de senatuscō. ter. §. vlti. Qualiter autē isti naturales ab itestato succedāt. J. in rubrica vltima huius operis dicet.

De spurijs. Ru. xix.

Spurij sunt q̄ ex adulterio nati sunt: vel ex alio incestuoso vel nephario vel dānato coitu. hij nec naturales nec legitimi sunt nec nominandi sunt filij: nec a parentibus sunt alēdi. et oīs patne substātie idigni. qnīo etiā ex ꝓrogatiua rescripti iperialis ipsi vt eoꝝ mater: patne hereditatisq; pticipiū habere nō psit. et si pat eis dederit vel iter viuos vel in vltima volūtate vel p se vel p aliū: totū retractatū legitime eius soboli reddendū est vl fratri vel sororū. et si pdicti nō extāt/ vel si extāt sed agere noluerint vl dissimulauerit vel tacuerint: itra duos mēses iuadit fiscus res tales cum pena qdrupli. et pquirit eos cū seua qōne tormētoꝝ cōcubine inferēdoꝝ vt exprimat ꝗtatē donatoꝝ vel cōmēdatoꝝ ei vel alij p ea. vt in autē. quib⁹ mo. na. effi. sui. §. vlt. col. vi. et. C. de naturalibus liberis. l. i.

Spurij q̄ sint.

¶ Additio. Quero circa pmissa qñ coit⁹ dicat dānat⁹: rnde post Ange. areti. i. §. nouissime. isti. de senatuscō. orfi. i fine. q tūc qñ alt q̄ pena tpalis iponit p aliquā ꝯstitutionē iur; ciuilis: vt puta qñ p tali coitu hꝫ locū pena adulterij vl incest⁹ vel stupri. vt isti. de publi. iud. §. itē lege iulia de adulterijs. et i. §. fi. i auc. q. mo. na. efficiūtur sui. col. vi. Jmmo ēmeudē: nō solū qñ p tali coitu iponitur pena

Coitus qñ dicatur damnatus.

ordinaria: adulterij: incest⁹: vel stu
pu. sꝫ etiā qn̄ iponit̄ extraordinaria.
ꝛ extraordinaria pōt ipom cū qs
plures retinet cōcubinas. nā tūc
coit⁹ est dānatus pena tēporali.
Et tales filij nullo mō succedūt
patri: nec etiā matri. vt in auc. de
trie. et se. §. si aūt cōfusa. col. iij. ꝛ
in auc. quib⁹ modis na. effi. sui. §.
si ꝟo effusa. nā tales cōcubine et
earū amasij salte extra ordinē pu
niri possunt. q2 ē res mali exēpli
vt. l. i. ꝛ ptotū. ff. de va. ꝛ extraor.
cri. et. l. iij. ff. de cri. stelli. sꝫ Bar.
in. l. fina. ff. de his qui. vt indig. te
net ꝯtrariū dicēs ꝙ tales possent
mrib⁹ succedere. qđ vt refert. d.
Ang. vbi. s̄. nō placet mathesila
no. quē tractatū de suc. ab intesta
to. scripsisse sepe ꝯmēorat. Nota
tn̄ ꝙ licet ꝯcubinarius vel meretri
calis coitus nullā tēporalē penā
patit̄ fm leges. l. in cōcubinatu. i
fi. ff. de cōcu. et. l. si ea. ꝛ. l. q̄ adul
tériū. C. de adul. tn̄ secus est quo
ad penā spiritualē. vn̄ de iure di
uino et canonico mortaliter pec
cant q̄ cū alia q̄ vxore ꝓpria ha
bēt coitū. xxxij. q. iiij. meretrices.
et est glo. pulchra i verbo nō est. i
cle. ad nostrū. ꝟsi. septio ꝙ mulie
ris osculū. ꝛ c̄. de here. ¶ Item nō
ꝙ spurij etiā aliter dicūtur q̄ su
pradiffinitū ē per dn̄m Rolandi
nū. dicūtur eīn etiā spurij qui sūt
nati ex cōcubina q̄ nō fuit retēta
indubitato affectu: q̄ alias ꝓprie
dicerent̄ naturales. vt ē tex. glo.
et ibi Inno. i. c. nisi cū pridē. ꝟsi.
ꝑsone ꝟo irregularitas. in fi. de re
nū. qđ ibi sequit̄ Antho. de bu. vt
refert dn̄s Ange. in. d. §. nouissi
me. sup glo. in verbo. vulgo. pro
bat̄: nā habem⁹ ꝙ spuri⁹ pōt mo
uere querelā inofficiosi testamēti
cōtra testamētū matris. l. si suspe
cta. §. i. ff. de inoffi. testa. qđ opor
tet intelligere in tali q̄ nō est nat⁹
ex dānato coitu: alioqui esset fal

Coitus ꝯcubinarius vel meretricalis nullā penā tēporalē patit̄ secus in spūali.

sum. ꝑ ea q̄. s̄. Itē nota ꝙ licet fꝫ
leges nati ex dānato coitu nō sint
alēdi. vt in. §. fi. i sepe alle. auctē.
qui. mo. natu. effi. sui. col. vi. de be
nignitate tamē canonica alimēta
eis sunt ꝑstanda. c. cū haberet. in
fi. de eo qui dux. in ma. quā pol. ꝑ
adul. Hinc tradit Bar. in. l. fi. ff.
de his qui. vt indig. vnum modū
ꝑ quē pater pōt relinquere filio
suo spurio: hoc ē est nato ex dāna
to coitu: ꝙ videlꝫ reliquat sibi tn̄
qđ sufficiat ad alimenta. hoc mō
Relinquo filio meo spurio i vita
sua fundū ꝓ alimētis: ꝛ post mor
tē sit suorū filiorū quib⁹ potest re
linqui. l. fina. C. de natu. lib. idem
dicit Bar. in dote eodē fauore. et
eadē ratione: q2 spurio q̄s potest
legare dotē ꝛ alimēta. ar. l. i. ff. so
lu. ma. ꝛ. l. cuꝫ post. §. gener. ff. de
iure do. Hec ꝟo nisi relictū excē
dat magnā quantitatē. alias forte
ꝑsumeret̄ fraus. vt. l. i. C. d̄ na. li.
Aliū modū subiūgit idē Bar. ibi
q̄ (vt dicit) ꝯtinet aliqđ fraudis.
vt si testator rogat heredē expres
se vt restituat cui velit. et hoc: q2
non est tacitū fideicōmissum imo
palā relictū. vt. l. nō intelligit̄. §.
si q̄s. ff. de iure fisci: sed tamē hoc
casu nō pōt heres spurium elige
re: q2 tūc videret̄ capere a testato
tore. vt. l. vnū ex familia. in ꝓin.
ff. de lega. ij. ideo cōsiliū est ꝙ he
res eligat tertiū. ꝛ postea ille ter
tius eligat spuriū. aliqđ tamē vt
fatet̄ ipse Bar. fraudis haberet i
se. ¶ Sed iutta ꝓmissa q̄ro. pone
aliq̄s reliquit filio spurio. an tale
relictū debeat esse fisci: vel an de
beat remanere apd̄ heredes: hāc
questionē format idē Bar. vbi. s̄.
in ꝟsi. quero et reuoco in dubiuꝫ.
ꝛc̄. vbi tandē post Richar. malū.
videt̄ cōcludere: ꝙ palā relictum
spurio: debet manere apud here
des scriptos vel veniētes ab inte
stato. per. rationes et leges quas

Spurij an sint alendi a parenti bus.

Spurio qb⁹ modis reliqui possit.

Spurio relictuꝫ an debeat esse fisci

eidē adducit. Si vero eēt tacitū fideicōmissū de quo l. in fraudē in ṗn. ff. de his quib⁹ vt indig. tūc applicaref fisco. vt. l. i. cum similibus. ff. de iure fisci. vide lati⁹ per eūdē Bar. vbi. s. ¶ An aūt hmōi filij nati ex dānato coitu aliquo mō legitimari possit qro? Respō de sm Ange. peru. in. §. fina. in se pe dicto auten. quib⁹ mo. na. effi. sui. q trī vnico modo legitimari possunt: scz ꝑ rescriptū ṗncipis dicētisq eos legitimos facit: nō obstante illa lege alīr enī legitimari non possunt. Ita vult etiā glo. in ṽbo ꝑncipiū. in. d. §. fi. Alij autez naturales scz: multis modis legitimari possunt. de quib⁹ p. d. Ang. in. d. §. fina. scz p subsequēs matrimoniū de quo nulla ē dubitatio. intellige filijs tm̄ volētibus. vt. §. generaliter in. d. §. auctē. quibus mo. na. Alio mō per oblationē curie. Tertio modo ī testamēto per rescriptum principis. Quarto si pater eos ī testamēto solēni filios appellauit. rē. vide lati⁹ per eūdē Gerardus mulert.

Spurij an aliq mō legitimari possint.

Nāles quibus modis legitimentur

¶ De istitutiōe parētū seu ascēdentiū. Ru. xx.

Iam dictum est de psonis linee descēdētis: scz liberis nris/ qui ī ordine succedendi primū et potiorē locū obtinent Nūc vero de psonis linee ascēdētis scz parētib⁹ nostris dicamus. ¶ Est igit sciendū: q si ego testator vel testatrix nullū habeā liberorū a me necessario īstituēdū/ vł exheredādū vt ī supiorib⁹ dictū ē sz parentē siue parētes legitimos et nāles: et ī eo statu vt liceat michi testari: puta emācipat⁹ vel aliter mei iuris fact⁹: tunc ad eos instituendos si vtiliter testari voluero me cōuertere cogor. Nā deficientib⁹ personis linee descēdentis vocātur ascēdentes. vt. C. ad se. con. tertu auten. defuncto. quia cōuis turbat ordo mortalitatis: scz q ṗmorit filiꝰ prī: tn̄ parētes ad bona liberoꝝ ratio miseratiōis admittit: et nō min⁹ parentib⁹ cōs liberis pie reliqui debet. vt. ff. de inoffi. testa. l. nā z si parentib⁹. in ṗn. Instituā itaqz parētes meos nulla inter paternos z maternos differentia habita. habita tamen gradus ꝑrogatiua: vtputa si patrem et matrē habeā vtrūqz instituā. z si solū patrē. vel solā matrē illū vel illam instituā. de auo aūt vel de auia vel alio ascēdēte non cogor tunc mentionē facere: quia precedit eos gradu pater vel mater: sed si nec pat nec mater adsit mihi/ tunc eū vel eos qui mihi sūt ꝓximiores in gradu ascendentiū instituere debeo: codez eīn mō ab intestato succedunt. vt in autē. de heredi. ab intes. veni. §. si igitur defunct⁹. col. ix. et qr et eis cōpetit querela in bonis liberorum qui testari potuerīt: z nō habebāt descēdentes. vt. C. de inoffi. test. l. liberi. et. rēso. sufficit autē si parentē instituendū instituā in sua legitima portione que iure nature debetur parētib⁹: que est triens bonorū quādo nullū habeā liberorū vt in auc. de here. z fal. §. primum colla. i. et in auten. de triente z se. §. i. col. iij. Et si in minori īstituerem/ nihilominus tenet ī modico testamētū: licet agi posset ad supplementū/ vt ī liberis dictū ē. s. in rubri. de legitimis tm̄ liberis. rē. versi. itē nota q nō interest. Sed cōuis ita dictū sit q predictos parētes meos instituere debeam: tn̄ eos possum exheredare vel omittere si legitima subsit causa. nā paternos et maternos parentes vel instituere vel rite exheredare vel ṗterire debeo: scz legitima causa

adiecta. alioqui testamentū meuz rescindet. vt in auth. vt cū de ap. cog. §. et hec quidē. et §. tales igitur. colla. viij.

¶ Additio. Hoc verū quātū ad institutionē solam. cetera eni firma permanēt. vt dicto. §. si tales. vsi. si autem hec omnia. et in auten. ex causa. C. de libe. pte. Gerar. inul.

¶ Sed quib⁹ vijs et rationibus in quolibet dictorū casuuz rescindatur / causa breuitatis omitto.

¶ Additio. Dic φ hoc late ptractat Bar. in dicta auctē. ex causa. C. de libe. prete. versi. circa secundū scz quādo querim⁹. z c. et idem Bar. i. l. filio pterito. ff. de iniust. test. a. vsi circa secundū pncipale. vbi sic ɔcludit. aut loqmur d mre vl et⁹ linea aut de pre vl et⁹ linea Pmo casu aut pterenunt vel exheredāt sine cā: z testamētū ē nullū q: deficit i substātialib⁹ dicta auctē. ex cā vbi hoc notat ipe Bar. aut cū cā z tūc siue pterean̄t: siue exheredent idē ē: q: semp habēt necesse intentare querelā / cū talis pteritio p exheredatione habeat vt insti. de exhere. libe. §. mater. et licet ibi loquat in descendētibus pteritis idē in ascendētib⁹. vt. C. de inof. testa. l. cū filiū. et. ff. de in offi. testa. l. i. Si vo querit de patre vel et⁹ linea. et tunc aut pater vel auus est pterit⁹ vel ex hereda tus a filio emācipato: aut a filio i potestate cōstituto. pmo casu aut sine causa et testamētū est nulluz: q: deficit in substantialib⁹. vt notat idē Bar. in. d. auten. ex causa. et in. d. l. filio pterito. aut cum cā: et tunc aut est pterit⁹ et habet ɔtra tabulas. vt. ff. si a pa. qs fue. ma. l. i. Aut est exheredat⁹ et habet querelā. vt. l. i. et l. pater filiū cū similib⁹. ff. de inof. testa. Si vo est pterit⁹ a filio in ptāte cōstituto: et tūc aut testat ex castrēse vl quasi. et nō potest: et sic testamentū est ipso iure nullum ex defectu psone testātis. vt. ff. de testa. l. qui in potestate. z. C. qui testa. fa. pos sunt. l. penul. Si vo testatur in castrensi vel quasi quod potest / tunc glo. variant. nā qnq3 dicūt φ tale testamētū nullo iudicio potest re tractari. ita nota in. d. auten. ex cā. et. C. de inoffi. testa. l. de inoffi cioso. et. ff. de inoffi. testa. l. i. qnq3 dicūt glo. φ testamentū nō rūpit sed agitur ad legitimam conditione ex lege. vt nota. C. de epis. et cleri. auten. presbiteros. et eo. titu. l. cū lege. et in auten. de sanctissi. epis. §. pbiteros. col. ix. quādoq3. glo. dicūt φ iura ātiqua corrigunt i hoc: quia hodie testamētum filij super castrense vel quasi subiacet querele. vt nota. C. d in offi. testa. l. si. z. C. ad tertu. auct. in testamēto. et. ff. de inoffi. testa. l. Papinian⁹. §. papinian⁹. et. ff. si a parē. quis fue. manumis. i Ru. et hāc opinionē tenet Ja. de are. vt refert ipse Bar. vbi. s. z placet ipsi per tex. i auten. vt cū de ap. cog. §. et hec quidē. col. viij. nam tertius ibi loquit in filiofa. in casu quo potest testari. sed hoc non potest: nisi in castrensi vel quasi: ergo i illo casu loquit. Dic ergo aut filius in potestate pterit: vel exheredat patrē sine cā: et testamētuz est nullū ipso iure: quia deficit in substantialibus: aut cum causa / et tunc aut preterit et dicit nullum: aut exheredat et est locus querele. vt in filio preterito. de quo dixi late supra i rubri. de legitimis tantū libe. hec quantū ad moduz sumpēdi: quātū vero ad prestationem legatorū est idē in vno qd in alio. vt probat in dicta auten. vt cū de appella. cog. §. si autem hec omnia. hec ille in dicto auten. ex causa. et in dicta. l. filio preterito. Item nota φ sunt septem cause propter quas liberi possunt ex-

Parentes preteriti vel exheredati a liberis qb⁹ vijs rūpant testamentum.

Filiusfa multas miles testamētū faciēs d castrensi an hodie parētes suos cā pteri re vl exheredare possit

Exhere dari pa= rētes a liberis p pt q̄t et q̄s cau= sas pos= sūt.

heredare parentes suos. que om nes enumerantur in dicto .§. et hec quidem. vsq3 ad .d .§. si tales. Prima est si de crimine eū accu= sauerit: excepto crimine lese ma= iestatis. Secunda si vite filij pa= rens fuerit insidiatus. Tertia si vxori aut concubine filij pater se cōmiscuerit. Quarta si parens fi liū testari in quo poterat ꝓhibuit Quinta si parēs nō egit curā filij cum esset furiosus. Sexta si filiū captu3 a sarracenis non redemit parens. et si moritur intestatus fili⁹ parens nō succedet: sed ecclesia. et dabuntur bona ei⁹ ꝓ redēptione captiuoru3. Septima causa est si filius sit orthodox⁹. parens vero

Vers⁹.

nō catholic⁹. Unde versus. Sed pater ex septē. si nati spernit ho= norē. Hunc accusabit. dira vene= na dabit. Testari vetat. aut vxo= rem diligit eius. Non redimit ca= ptum. dum furit odit eu3. ¶ An

Legiti= ma parē tū an sit hodie aucta sic filioꝶ.

autem legitima parentū sit hodie aucta: sicut legitima filiorū: que= ro: glo. in auctē. nouissima. C. de inoffi. testa. tenet ꝙ sic. ide3 tenet glo. in auten. de triente et semisse in .ij. colū. in verbo: hoc obseruā= do colla. iij. et glo. in verbo: com pensent. in .§. de nepotibus: per il lum tex. in aucten. quibus modis natu. effi. sui. col. vi. ꝛ hoc sequūtur cōmuniter doctores. ¶ Itē que

Legiti= mā an parens hodie hr̄e de= beat ne= cessario iure isti= tutiōis.

ro an pater debeat hodie habere legitima3 iure institutionis: sicut in filijs dictū est. s. in rubri. de le= gitimis tm̄ libe. Bartho. in dicta aucten. nouissima. C. de inoffi. te= sta. mouet hanc questionē: vbi cō cludit ꝙ nō: s3 sufficiat quoquo re licti titulo. S3 idē Bartho. in au= cten. de triēte ꝛ semisse: prope fi. princi. colla. iij. et etiā in auctē. vt cum de ap. cog. §. siue igitur. col. viij. ꝯcludit: ꝙ immo debet habe re iure institutionis: sicut filius: ꝛ hoc tenet Iaco. de belui. in dicta aucten. vt cū ap. §. aliud. et tenet etiam. Imo. in .l. his verbis. in fi. principij. ff. de heredi. insti. et in l. i. §. si ex fundo. co. ti. in versi. iu= xta predicta. ꝛc. ita refert et tenet etiam Ange. arc. in .§. igitur quar tam. insti. de inoffi. testa. idem te= net Sali. in dicta aucten. nouissi= ma. ꝛ post eum Iason maij. in ad ditio. ad Christo. por. isti. de inof fi. testa. §. fina. Gerardus mulert.

¶ De extraneis et vo= luntarie instituendis. Rubrica. xx.

Habes itaq3 ꝑ= sonas vtriusq3 linee ascēdētis scilicet et descēdēti3 necessario istituēdas vel exhere dādas: vt teneat testamētū. Sed qm̄ cetere alie ꝑsone que sunt d̄ li nea collaterali dicuntur extranei heredes: et volūtarie instituuntur: iccirco de ipsis extraneis heredi= bus videamus. Igitur si illū vel illos quem vel quos habeo legiti mos descendentes vel ascenden= tes meos instituendos vel exhere dandos: instituam quide3 non in vniuerso: sed in parte vel re certa: tunc extraneū in residuo bonorū meoru3 vniuersalem heredem in= stituere potero. Nam si non inuē= niretur vniuersalis: tunc is qui esset institutus in parte vel in re certa: haberētur pro vniuersali vt. l. i. §. si ex fundo. ff. de heredi. institu. Ite3 si dictos filios meos legitimos oēs exheredauero. et tunc extraneum instituam. aliter eīn nō valeret testamentū in quo non esset heredis institutio. vt in= stitu. de fideicōmissa. here. §. i pri= ¶ Additio. Circa (mis. hoc an valeat testamentum si= ne heredis institutione potes di=

Testa= mētum an ꝛ qn̄ valeat sine he= redis institu= tione.

stinguere: qz aut constat testatorē voluisse facere testamentū et non valet nisi ibi sit heredis institutio vt. ff. de iure codicil. l. i. Aut constat q voluit legare et fidei cōmittere. et tunc valet sine herede scripto. vt in. §. preterea. insti. de fideicō. here. aut est dubiū: et tūc si faciat mentionē de herede videt voluisse facere testamētū. et hoc casu sine herede non valeret testamentū vt. d. l. i. et. ff de testa. l. si qui. et C. eo. nō codicillū. Idē quādo faciat aliquā exheredationē. nā tūc i dubio voluit testari cū exheredatio nō nisi testamēto fieri posset. §. codicillis autē. insti. de codicil. et l. nō codicillū. s. alle. et sic sine heredis institutione / qd est caput testamēti non valet testamentū. l. fi. ff. de codicil. et in. d. §. in primis. Gerardus mulert.

¶ Itē quādo nullū habeo liberorū vel parentū predictorū ad heredis extranei institutionē accedā: siue sit naturalis me⁹ siue aliqs de collateralib⁹: siue alia qcunqz psona. Sed qz inter extraneas psonas quedā sunt que istitui nō possunt. nec ex aliquo capere testamento. idcirco de illis videndū est: qz per cōsequēs apparebit ceteras alias posse institui.

¶ Additio. Facit. l. cū pretor. ff. de iudi. et. l. ex eo. ff. d testi. et. xxv. distin. qualis. Gerardus mulert.

Ꝙ sdes institui qnō possint.
¶ Itaqz istitui nō pōt deportatus ppter aliqd delictū in insulā: qz peregrinus est. i. nō in ciuitate vt. C. de here. isti. l. i. Itē dānat⁹ in metallū: qz pene seru⁹ effectus est. vt. ff. de his que pro nō scrip. habent. l. si in metallum.

¶ Additio. Hoc verū nisi ei sit relictū in causam alimētorū: hoc eni capere posset. d. l. si qs in metallū et. l. is cui. ff. de ali. et ciba. le. sicut et in spurio. s. rubri. ij. proxime dicta. Gerardus mulert.

¶ Itē heretici qz tāqz crimine lese maiestatis tenent: et cū aliis hominib⁹ nichil ex legibus vel moribus habent cōmune. vt. C. de hereticis. l. manicheos. Itē baptismatis iteratores qz species heresis est sanctū baptisma iterare. vt C. ne sctm baptisma iteret. l. nulli et de aposta. l. hij qui. Itē apostate q noie christianitatis imbuti sacrificia postea fecerint idolis per pditionē diuini misterij in prophana migrādo: vt. d. l. hi. q. Itē collegia illicita. i. nō habētia speciale priuilegiū eo q nō sunt a senatu vl' pricipe approbata. vt. C de here. insti. l. collegiū. Itē incestuosus. i. spurius testatoris ab eo institui nō pōt. vt in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. vlti. colla. vi. de q dic. vt. s. ij. rubri. proxime dictum est. Item mulier que nubit infra tempus luctus. vt. C. de secun. nup. l. i. et in auc. de nup. §. prime siquidē nuptie. col. iiij. iure tñ canonico hec pena abolita ē. mulier eni sm Paulū soluta a lege viri cui vult nubat in dño. vt i epistola. i. ad Corintheos. c. vij. et ex de secū. nup. c. pe. et fina. Mulier nubens ītra tps luct⁹ an hodie īcurrat penas legales.

¶ Additio. Nota q hec est cōis opinio doctorū q pēa q imminebat mulieri de iure ciuili ppter festinationē: qz nubit infra tēp⁹ luct⁹ est hodie sublata de iure canonico per d. c. pe. et fi. Sed penam quā patitur quia nubit secūdo de qua in. l. femine cum sequentibus. C. de secun. nup. non est sublata hodie. ita notant cōmuniter scribentes in. d. l. i. C. de secū. nup. et Inno. et Io. and in. d. c. pe. et fina. et Ang. are. in. §. legari insti. de leg. Vide de hac materia lati⁹ p dñm Panor. in. d. c. fina. de secū. nup. Adde q mulier pariens intra tēpus luct⁹ / si modo indubitatū sit sobolem hanc ex defuncto nō existere: nō est capax hereditatis aut

alicuius legati vel donationis cau sa mortis. auten. hisdem penis. C. illo. titu. idez si non pariat sed stuprũ committat. vt. dicit glo. in d. auctẽ. hisdem penis. Non cuiz debet plus habere castitate luxu ria. vt est tex. in auctẽ. de restitu. et ea q̃ parit in. xi. mẽse ppe finẽ. col. iiij. vñ sumpta est supradicta. auctẽ. qđ nota cõtra petulãtes et lasciuas istas viduas. tc. G. m.

¶ Itẽ incerta psona institui non potest: qz certus debet demõstra ri heres. vt. ff. de here. insti. l. quo tiẽs. in pñ. et. §. heres auctẽ. z. e. titu. l. in tẽpus. §. quotiẽs. sz hoc fallit in pauperibus christi, qui lz incerti sint, tñ si instituant diuini tuitis et pietatis intuitu tenet insti tutio. vt. C. de epis. et cle. l. id qđ. et. l. nulli. z. l. si qs ad declinãdam

¶ Additio. De hac materia lati dictũ est. s. i ru. heredis institutio in qua vlti. volun. tc. Gerar. mu.

¶ Itẽ seruus accusat de adulte rio cũ domia sua cõmisso: q̃ etiam dña de eodẽ crimine fuerit accu sata: ab ipsa dña institui nõ potest. vt isti. de here. insti. §. est aũt casus.

¶ Additio. Personas. s. p dñm Rolãdinũ notatas enumerat glo. insti. de lege. §. legari. ¶ Adde su pradictis dãnatũ ad mortem qui seruus pene efficit. l. quod ad sta tũ. et. l. qui vltimo. ff. de penis. et l. eius qui. §. penul. ff. de testamẽ. Adde etiam fratres minores cle. exiui. §. cũ enim ad veritatem. de verbo. signi. Aduerte tamẽ q fra tribus minoribus p alimentis re linqui potest: quia poti in facto q̃ i iure cõsistit. ita dicit Bartho. in. l. legatũ. p illũ textũ. ff. de capi tis dimi. idem Bar. l. l. quidã fuit serui. ff. de penis. et idẽ i. l. seruos ff. de alimen. et ciba. lega. quod li mita fm eundẽ in. d. l. legatũ. nisi esset annuũ. nam hoc capere non possent: qz habet aliquid pprieta

Fratri bus mi noribus quẽad modum relinqui possit.

tis. Et nota q licet prelictis ipsi fratres minores nullã actionẽ ha beant, cũ in iudicio p tẽporali re cẽ nõ possint. d. cle. exiui. §. verũz etiã officio tñ iudicis ppelluntur heredes soluere. ar. l. quitus. z ibi hoc tenet Bar. ff. de annuis lega. et idẽ Bar. in. l. nec quicq̃. §. ob seruare. ff. de offi. proconsul. z le. vide lati p cũ dẽ i. l. ciuitatib. ff. de lega. i. vbi sic distiguit cũ q̃rit qualiter posset peti relictũ fratri bus minorib. Aut est relictũ eis pro cox alimẽtis seu alijs necessi tatib: z tunc põt petere sindicus cõis: et etiã q̃libet de populo. pro quo allegat. d. l. ciuitatib. z. §. fin auctẽ. in auctẽ. de eccle. titu. col. ix potest etiam iplorari officium iu dicis. vt i. d. l. seruos. ff. de alimẽ. et ciba. le. Si vero fratribus esset aliquid indeterminate relictũ tũc videtur relictũ pro suis necessita tibus. et in hoc uidet etiam secu laris suũ potest officiuz exhibere vt in decretali Nicolai: q̃ incipit exijt qui seminat. §. ad hec qz fra trib. de verbo. sig. li. vi. Itẽ ad de q licet nõ valeat institutio q̃n ipsi fratres minores sunt institu ti. vt. s. valet tamẽ q̃n instituitur eccl'a fratrũ minox vz vult Bar. vbi. s. in pñ. per illũ textuz Uide de materia ista latius per eũdem Bar. in tracatatu suo minoricarũ. Itẽ adde dãnatũ ad ppetuũ car cerẽ i. d. l. si i metallũ. ff. p his q̃ p nõ scrip. habẽ. Et nota q relictũ istis nõ auferf p fiscũ. cũ sint peni tus icapaces. d. l. si i metallũ. z ibi Bartho. z idẽ bar. in. l. i. C. de he re. insti. vbi reprobat glo. fina. que vult q relictuz deportato aufera tur per fiscũ. vbi etiaz idem Bar. tractat. An exbannitus possit he res institui. de quo lati p Ange. areti. in. §. cum autẽ. insti. quibus mo. ius pa. potesta. solui. vbi reci tat conclusionẽ Bartho. et subdit

git opinionem. Sali. aliter dicentis ꝙ Bartho. subdit tamē ī fine nō recedēdū in iudicando et consulendo ab opinione bartho. que est ꝙ huiusmodi bāniti non equiparātur deportatis: quia vt dicit nō perdūt iura cōmunia: sed solū iura municipalia sue ciuitatis/ et si essent banniti cū publicatione bonoꝝ. ita vult Jaco. de are. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel. et alij quos citat idē Ange. vbi. s. hinc cōcludit Bar. in dicta. l. i. ꝙ si testamentum fieret ẜm formas statuti ciuitatꝭ: vel ex speciali priuilegio ciuitatis. vt. C. de testamētis. l. si non speciali. ꝙ ex bannitis talis ex tali testamēto capere nō posset: quia perdit ea que sunt illius ciuitatis. idem dicit de hereditatibus que differuntur ex forma statuti illius ciuitatis. sed si testamentū est validum de iure cōmuni: vel hereditas deferatur ab intestato de iure cōmuni cū ipse retineat ea que sunt iuris cōmunis possit capere: forsan tamen vt dicit idē Bar. possit cōmune sibi auferre tanꝗ ab indigno: cū alias scilicet quādo omnino capere non possit remaneret hereditas penes venientes ab intestato per ea que supra dicta sunt. de quo vide plene p glo. et bartho. et alios scribētes in. l. hereditas. C. his qui. vt indig. An autē remanere debeat eo casu. et etiā alijs superioribus cū onere aut sine onere ꝗro. Et videtur dicendū ꝙ sine onere: cū pro nō scripto habeatꝰ. d. l. si i metallū. et. l. vnica. §. in primo itaqꝫ. C. de caduc. tollen. nec obstat. l. si ni. ff. de his que pro non scriptis habentur. vbi dicitur ꝙ quis sibi ascripserit si alij restituere a testatore iussus est cum onere fideicōmissi id apud heredem remanet quamuis pro nō scripto esset. etc. qꝛ ibi non proprie est pro non scripto sicut capitur in dicto. §. in primo itaqꝫ. nam ibi capitur pro nō scripto quando persona cui relictū est deficiebat: sicut in superioribus casibus etiā dici potest. naꝫ deportatus dānatus ad mortē et ceteri de quibus supra pro deficientibus et mortuis reputantur. In contrario vero nō sic: quia ibi ex alia causa deficiebat relictum: quia sibi ascripsit in testamēto: et sic habetur pro non scripto: quia ipsi nō debetur. non autē proprie sicut ī dicto. §. in primo. codē mō responderi potest ad. l. i. ff illo titu. scilicet de his que pro nō scriptis. Hinc dicit notabiliť Bar. in dicta. l. fina. ꝙ si alicui corā duobus testibus aliquid relictū fuerit: et is grauatus esset id restituere ecclesie vel pauperibus: istud relictū est ꝑ nō scripto: quia iste primus non potest exigere cū deficiat solēnitas. vij. vel. v. testiū. Et sic istud remanet penes heredē. l. si veritatꝭ. C. de fideicōmis. tamē cū suo onere. cōstat enim ꝙ relicta ad pias causas valent cū duobus testibus. c. relatū. i. de testa. pro quo facit optime ẜm eundem Bar. dicta. l. fina. Et nota ꝑ dicta ad limitationem. d. §. in primo itaqꝫ. Gerardus miles. ¶ Cetere autē ꝑsone possunt institui in testamēto: et ex testamēto capere. sic ergo institui potest homo liber et seruus tā proprius ꝗ alien⁹ preterꝗ ī casu predicto. Itē paterfa. et filiusfa. mut⁹: surdus: furiosus: prodigus: priuat⁹/ miles/ honoratus/ laicus: clericus monachus / ciuitas / imperator / imperatrix/ fiscus/ ecclesia/ locus/ quilibet maior / minor / posthumus / etiam alienus. Item pauperes christi licet incerti sint vt dictum est/ qꝛ in eis pretēditur fauor pietatis: et probatur supradicta insti. de here. qua. et diffe. §. te-

Relicta ad pias causas valent corā duobus testibus.

Ramenti autē. et. C. quit te. fa. pos sunt. l. cū heredes et de here. insti. l. hereditatē. ¶ Finaliter autē nota his q quattuor sunt psone que li cet inter extraneos heredes conu putētur. tamen oīno instituende sunt. sc3 emancipatus. vt insti. de exhe. li. §. emācipatos. Itē filius instituēdus est a matre. licet et ex traneus heres sit. vt insti. de here. qua. et di. §. ceteri. z de ex here. li. §. fina. in fi. z de inoffi. testa. in pn ci. z de senatusco. orfi. i pun. z. C. e. l. i. Item nepos ex filia premor tua. vt in autē. de triē. et se. §. ueq illo. col. iij. Itē pater instituēdus est a filio liberos nō habente licet non sit suus heres. vt. ff. de inoffi. test. l. Nā etsi parētibus. in pun. hij eihl3 extranei sint: quandoq tamen loco z numero suorū here dum cōputātur. vt insti. de serui. cog. §. repetitus. in fi. z duob9 se quētibus. §. et debēt instituti vl'ri te exheredari alioqn testamentum est inutile. sc3 quātum ad institu tionem auc. ex cā. C. de libe. pre te. et in corpore vnde sumitur.

Extranei qui sint.

¶ Additio. Extranei eīn sunt q testatoris iuri subiecti nō sunt. §. ceteri. in pn. insti. de here. quali. et diff. z §. extraneū. C. de rei. vx. acti. Berardus mulert.

¶ De substitutiōib9. et quid sit substitutio. z q substitutionum diuisio. Rubrica. xxii.

Licet istitutionū passus put ex his q dicta sunt ppēdere potuisti sit pculo sus z dubi9. Attn in substitutiōib9 maiores adhuc latēt insidie. z picula imminēt grauiora. ē eīn eaz documētū implicitū valde/ z a paucis tabellionib9 cognitū adeo vt in illis dictatorum ignorātia multorū iura lesit: z testatorū plerūq fefellerit spem et votū. Et propterea tibi psulo quaten9 siue ex hac siue ex alia salubriori doctrina circa hec reddaris sollicitus z ad huiusmodi tua et aliena vitāda pericula magis cautus. igitur cū de institutiōib9 que sunt prim9 gradus heredum dictum sit: nūc de substitutionib9 que sunt secūdarū grad9 heredū dicendū est. Substitutio itaq est secūda cōditionalis institutio. facit. l. i. ff. de vul. z pu. sub. Nā substitutio cōtinet in se institutionē. cum ergo sic dico: an michi heredem istituo: z si ipse nō erit heres vel si decesserit fran. sit michi heres vel fran. instituo. Patet q an pure et pmo gradu heres istituit sed si sequatur conditio q ipse nō sit heres vel q decesserit: tūc sub ipso et post ipsum fran. heres eligit. Unde te substituo quasi sub primo z post primū deficientē te heredem statuo: igitur institutio est prim9 grad9, etiā si multi fuerunt instituti. Substitutio vero secund9 est. etiā si millesima sit eo q obseruat id est post primū z in locum prime deficiētis venit. vt. ff. de vul. substi. l. i. in prin. et de bonorū possessione scdm ta. l. ij. §. defertur versi. primo autem gradu. nā et omnes nuptie dicūtur secūde que sequūtur primas. vt. C. de secūdis. nup. l. si qui. §. talem.

Substitutio quid sit

Substituo vn dicatur.

Nuptie scde que dicant.

¶ Additio. Et notat glo. sup rubu. C. illo titu. z glo. sup ru. ff. de vul. substi. Berardus mulert.

¶ Diuiditur autē substitutio. q3 alia directa: alia obliq siue fideicōmissaria. Est itaq obliqua siue fideicōmissaria vel precaria illa p quā quis capit hereditatem alio mediāte: sc3 testator fideicōmisit heredis alteri restituere. vt i hoc exemplo. an mihi heredē instituo

Substitution diuisio.

rogās eū p fideicōmissum vt ip̄a3 hereditatē restituat Fran. tūc ergo p fideicōmis. frācisc⁹ fit substitut⁹ anthonio: et cū primo debet An. hereditatē ipsa3 adire et aditā Fran. restituere: et sic An. mediante et adeunte hereditas pueniet ad Fran. §. in p̄mis. insti. de fideicō. here. igit̃ si Antho. spōte adierit defalcata et retēta trebellianica portione. sc3 quadrāte. reliquū dodrante3 Frā. restituet vt institu. de fideicommis. here. §. sed q2 heredes. et §. s3 q2 stipulationes. Si vero nolit adire hereditatē veritus ne dāno afficeret̃: prospectū est vt si fideicōmissari⁹ diceret suo periculo adire: et restitui sibi velle/ cogat̃ heres institutus a p̄tore adire et restituere hereditatem nulla sibi portione retenta / hec eīn est fideicōmissi vis et natura. vt. l. quia poterat. et. l. nā quod. §. qui cōpulsus. ff. ad trebel. et. d. §. sed q2 stipulatiōes. S3 hanc substitutionē sub dicta forā verboꝝ raro fieri visu3 ē/ sub quibusdā autē alijs verbis sepe contingit. puta qn̄ instituo titiū filiū: vel fratrē meū et subijcio. et si dictus Titius quādoq3 decesserit sine liberꝫ substituo ei seiū. huiusmodi eīn verba significāt ⁊ representāt fideicōmissariā substitutionē. vt. j. dicetur sub rubrica de cōpēdiosa. Nūc de directa agendu3 est.

Substitutio directa q̄ sit.

Et est directa substitutio per quā quis capit hereditatē defuncti nullo alio mediāte vel sibi cooperāte. vt̄ cū dico An mihi heredē instituo: et si ipse nō erit heres Fran. sit heres. ⁊ sic patet q̄ si cōtigat cōditio q̄ An. nō sit heres: incōtinēti et imediate hereditas pueniet ad Fran. et ipse eā p se et sine alteri⁹ cooperatiōe adire potest.

Substitutiōis directe diuisio.

Diuidit̃ autē directa substitutio: q2 alia vulgaris alia pupillaris: alia exemplaris: alia ꝯpēdiosa alia breuiloqua/ siue reciproca. de quibus per ordinē est videndum.

De substitutiōe vulgari tacita et expressa.

Rubrica. xxiij.

Substitutio vulgaris subdiuiditur: quia alia expressa/ alia tacita.

Substitutiōis vulgarꝫ diuisio.

Additio. Adde tertiam que ē partim expressa: et partim tacita vt. j. dicā. Gerardus mulert.

Est autē exp̄ssa vulgaris q̄ negationis in se verba h3 expressa. vt cū prius institutionem deinde substitutionē facio hoc mō. An. mihi heredē instituo. et si ipse nō erit heres Frā. sit heres vel fran. substituo. vt institu. d vulga. sub. in prin.

Substitutio vulgarꝫ exp̄ssa que sit.

Tacita vulgaris est illa in qua negatio nō sonat exp̄sse: s3 inclusiue et tacite subauditur. vt si duos heredes facio. sic frā. ⁊ An. mihi heredē instituo. Deinde substitutionē hoc modo ⁊ eos inuicē substituo p hec verba: et eos inuicē substituo tacite subintelligit̃ si An. nō erit heres puta q2 nolit vl' q2 nō possit frā. isolidū sit heres. Et eodē mō si frā. nō erit An. isolidum sit. vt. ff. de here. insti. l. cu3 in testamēto. §. hec verba. et. ff. de vul. et pu. substitutione. l. ia3 hoc iure. et. l. Lucius in prin. Nō aūt credas q̄ hec verba inuice3 substituo possint illū intellectū habere sc3 q̄ si vn⁹ decedat sine liberꝫ alter sit heres: q2 si alter eorū puta An. p parte sua hereditatē adierit: incōtinēti pro ea parte substitutio expirabit. Vn̄ siue cū liberꝫ siue sine liberis moriatur: nihil refert in vulgari expressa vl' tacita: vt semp expiret adita hereditate vt. C. de impu. et alijs sub. l. post aditā. Cū ei sic fiat si An. nō erit heres frā. sit heres apte reliquit̃ q̄ si An. erit heres franciscus nō

Substitutio vulgarꝫ tacita que sit.

erit heres: conditione deficiente. Sufficiãt aũt p̄dicta duo exẽpla vnũ scʒ de exp̄ssa: et aliud de tacita: q: formã hũt que facili possent cõtingere. Alia vero exẽpla ponit lex de tacita vulgari: puta An. et Fran. vterue eoꝝ viuet heres mihi esto. l. titius ⁊ seius. ff. de here. insti. Itẽ q̃sq̃s mihi heres erit: sit heres filio meo. l. q̃ liberis. §. hec ṽba. ff. de vul. et pu. ⁊ quedã alie quarũ forme raro aut nũq̃ possẽt cõtingere. et idō earũ expositionē omitto. Ad ea em̄ q̃ frequẽter accidũt: iura poti⁹ adaptãda sunt. l. nam ad ea. ff. de legi.

¶ Additio. Aduerte q̄ hec substitutio: et eos inuicē substituo. iteʒ et illa: q̃sq̃s mihi heres erit: sit heres filio meo: nō sunt p̄prie tacite vulgares: vt licet videre p Bar. i l. i. ff. eo. in. ij. colũ. ibi videam⁹ ergo de p̄ma. ⁊c. et p ea. q̃. i. dicã in prima additiōe post p̄n. ⁊ Azo. in summa. C. eo. i. i. col. ¶ Itē aduerte q̄ Bar. in. l. i. ff. eo. ṽsi. vlterius q̃ro q̃b⁹ verbis. ⁊c. aliter ⁊ latius tractat q̃bus verbis fiat vulgaris substitutio q̄ dñs Rolandinus hic. Gerardus mulert.

Substitutiōis vulgar(exp̄sse vel tacite q̄s effectus.

¶ Porro vulgaris exp̄sse vel tacite substitutiōis effect⁹ est. vt ad substitutũ p̄ueniant tantũmō illa bona testatoris que p̄uenire debebant ad institutum qui vel noluit vel nō potuit esse heres: ⁊ nō bōa illi⁹ heredis instituti. p vulgarem em̄ substitutionem testator in suis bonis instituere poterit / nō heredis. nã substitutus directo: sit heres ipsi testatori. vt insti. ð pupil. sub. post p̄n. ibi quo casu. Dicit autē ideo vulgaris: q: a quolibet de vulgo fieri pōt: scʒ a q̃libet testatore: masculo vel femina: parẽte vel extraneo. et q: etiam cuilibet heredi fieri pōt pupillo: adulto: maiori: emancipato: suo. vel etiam extraneo.

Substitutio vulgar(q̃re dicatur vulgaris.

¶ Additio. Ita dicit Azo i summa. in p̄n. C. de ipu. ⁊ alijs subst. Adde fm eundē: q̄ illi testamẽtũ facere: ⁊ hic ex testamēto capere pōt. de q̃b⁹ supra suis locis dictũ ē. ¶ Hāc materiã q̃nq̄dē difficilis ⁊ q̃tidiana est alti⁹ attingere opereprẽciũ mihi videt: iuxta. l. legaui. ff. ð libera. lega. Aduerte itaq̃ fm Ang. are. insti. de vulga. subst. i p̄n. ṽ. ad p̄mũ redeo. post Jo. de imo. i. l. i. ff. eo q̄ vulgaris substitutio pōt sic diffiniri. Vulgaris substitutio ē substitutio directa q̃ a quolibet ⁊ cuilibet fieri pōt. nihil habēs specialitat(. Itē fm Bar. in. d. l. i. in p̄n. ṽsi. veniam⁹ ad materiã vulgar(substitutionis. ⁊c. post guil. quīq̃ modis pōt dici vulgar(. Primo mō q: oib⁹ patet. vt. ff. de furtis. l. vulgaris. cũ simi⁹. Scđo exponit vulgar(. i. directa. vt. l. q̃dã cũ filiũ. ff. ð here. inst. Tertio mō ð: vulgar(. i. ap p bata. vt. l. si hu⁹ nauē. ff. ð furtis. Quarto mō d: vulgar(: q: fit fict(ṽbis vulgarib⁹. Quīto mō d vulgar(. i. exp̄ssa. vt. l. libertates. ff. ð fideicō. liber. Alio mō d vulgar(. i. q̃ nihil hʒ spãlitat(vt. l. edicto. §. extat. ff. de iure fisci. que oia huic p̄senti substitutiōi p̄ueniũt.

Substitutiōis vulgaris diffinitio.

Vulgaris quot modis dicatur.

¶ Iteʒ aduerte fm eundē Bar. vbi. s. in versi. scđo p̄ncipalit q̃ro q̄ huius vulgaris substitutionis proprie tres sunt species. q̃m alia exp̄ssa: alia tacita: alia partim exp̄ssa et parti tacita. Circa p̄mã scʒ expressam aduerte: q̄ exp̄ssus d trib⁹ modis. Primo mō exp̄ssũ ð: illud q̃d in gñe dicit. vt. l. fina. in fi. et q̃d ibi notat. C. q̃d cũ eo. fm vnã opinionē. Scđo mō dicit exp̄ssũ q̃d specialit exp̄mit. vt. ff ad legeʒ corne. de fal. l. i. §. inter filiũ. et. d. l. fina. C. q̃d cũ eo. fm aliã opinionē. Tertio mō ð: exp̄ssum id q̃d singulariter et proprio noīe exp̄mit. vt. l. q̃d in re(. §. fi. ff. ð le.

Substitutiōis vulgar(q̃t sint spēs.

Exp̄ssũ q̃t modis dicatur.

Substitutio breuiloqua et cōpēdiosa an cō plectāt substitutiones exp̄ssas

i.et ibi glo.paulū. His p̄missis di
cit idez Bar.vbi.s̄.ꝙ substitutio
breuiloqua et cōpendiosa: de qb⁹
infra suis locis diceł:cōplectunł
substitutiōes exp̄ssas: scꝫ in gn̄e.
ita loquił scd̄m cū:glo.in ṽbo nō
ad matrē.in.l.luti⁹.ff.eo.ꝛ.C.de
testa.mili.l.in testamento.i.et ita
intelligił qd̄ notat glo.fi.in.l.p̄ca=
bus.C.de ipu.ꝛ alijs substitutio
nib⁹.ꝛ qd̄ notat Azo.in sūma illi⁹
ti.in fi.et qd̄ dixi.s̄.in p̱rima ad=
ditione. Nā verba sunt gn̄alia et
cōprehendētia substitutiōes. sed
si acciperes expressuꝫ specialiter
vel singulariter tunc non compre
hēderet expressas substitutiōes:
sed tacitas.ita loquitur glo. i ver
bo ad exemplum: ibi alia tacita
que fit verbis affirmatiuis.ꝛc̄.in
§.qua ratione.institu. eodem.et
quod notatur in glo. in verbo fi=
deicōmissi.in dicta.l.precib⁹.C.
eo.et qd̄ sentit glo.fina.C.de in=
stitu.et substi.et qd̄ dicit dn̄s Ro
landin⁹ supra ista rubri. Et sicvi=
des ꝙ diuersis respectibus potest
dici expressa et tacita. Ex predi=
ctis euenit ꝙ licet tacita pupilla
ris cōtenta in expressa vulgari re
gulariter nō excludat matrem.l.
precib⁹.et.l.cuꝫ quidā.C.de ipu.
et alijs substitu.et diceł late.ĩ.ru=
bri.p̱xima.tamen pupillaris con
tenta in compendiosa vel breuilo
qua: excludit eā.vt dicta.l.preca=
bus. iuncta dicta glo.fina.et.d.l.
lutius: iuncta dicta glo.in verbo
matrē.et videbis.ĩ.in ru.de cōpē
diosa substi.et in rubri.de breuilo
qua siue reciproca substitutione.
Est vt supra dictū est:ꝛ alia sub=
stitutio expressa specialiter seu
quo ad speciem. vt si dico si heres
nō sit titiuꝫ Seius sit heres.vt.l.
i.in prin.ff.eo.ꝛ institu.eo.in pri.
ista est expressa specialiter in spe=
cie:quia speciē substitutionis cō=
prehendit. sed nō expressa singu=
lariter.nō em̄ exp̱mił aliquis sin=
gularis casus in queꝫ substitutio
cōmittał. dicit eī si heres nō erit
ꝛc.et istud:quod nō sit heres: po
test esse vt qꝛ nō vult eē vł qꝛ nō
pōt.vt.l.cū proponas.C.d̄ here.
insti. Itē quē nō posse esse heredē
est: vel p̱pter mortē:vel propter
aliud impedimētum iuris vel fa=
cti.vnde nō potest huiusmodi sub
stitutio dici expressa singulariter:
licet glose vbiꝗ appellent eā ex=
pressam. Est et alia expressa vul=
garis singularił. vt quādo casus
substitutiōis singulariter aut spe
cialiter exprimił:vt puta si dico.
si posthumus nō nasceł me viuo
vt.l.fina.C.de institu.ꝛ substi.vł
si dico si filius me⁹ me viuo morie
tur.vt.l.gallus.in p̱inci.ff.de li=
be.et posthu. vel si heres istitut⁹
capere nō poterit.vt.C.de here.
insti.l.ij. Et sic vides ꝙ quedā po
test dici expressa in genere: ꝛ non
in specie.quedam expressa in spe=
cie ꝛ nō singulariter. ¶ Scd̄o est
videnduꝫ de tacita vulgari. circa
qd̄ sciendū est:ꝙ q̄dā ē tacita vno
respectu: q̄ alio respectu pōt dici
expressa : de qua supra dictum ē.
Quedā ē omnino tacita:vt illa q̄
contineł in expressa pupillari.vt
ff.eo.l.iam hoc iure.et.l.quāuis
C.eo.illa nullo modo est exp̄ssa
nec ex vi verborū intelligitur.sed
maxime legis potestate ex presū=
pta mente defuncti.vt dicta.l.iā
hoc iure.facit glo.fina.i dicta.l.
p̄cib⁹.C.eo. ¶ Tertio vidēdū est
de ea q̄ est parti tacita:ꝛ parti ex
pressa.et hoc cōtingit duob⁹ mo=
dis. Primo quia parti est expres
sa parti tacita:quo ad casus. Se
cūdo quo ad verba.vt declarabi=
tur infra. Ad declarationem que
ritur ista substitutio: si heres non
erit:quot casus ꝯprehendat? Re=
spōdet Bar.vbi supra:ꝙ duos:
scilicet si heres nō voluerit eē:vel

Substitutio vulgaris oīno tacita que sit.

Substitutio si heres non erit q̄t casus comprehēdat.

insti. quod verum est nisi quando substitutꝰ est i potestate instituti: tunc enim illa verba. si heres non erit intelliguntur si esse non poterit. nam nõ videtur sibi ꝓmissum repudiare ex istitutione: ꝛ esse heres ex substitutione. vt. ff. si quis omis. cau. testa. l. iulianus. ꝛ ibi nota. Hoc ꝑmisso q̄rit. nũqd substitutio facta i vnũ casũ. scȝ si heres noluerit eē porrigit ad aliũ casuȝ scȝ si ñ potuerit vł ecõtra. dic ſm eũdē Bar. vbi. s. ꝙ sic ꝑ. l. gallꝰ. §. et qd si tñ. ff. ð libe. ꝛ posthu. vbi expresse dicit ꝙ substitutio facta ſm cõsiliũ galli in vnũ casũ porrigit ad aliũ. de hoc dic latius. vt ꝑ eundē. Ex his habes ꝙ illa substitutio est parti expͣssa et parti tacita. quo ad casus. Nã i qbusdã casibꝰ expͣssa in qbusdã tacita vt patet. ¶ Itē q̄ro an sit necesse ꝙ istitutio heredis ꝓcedat hãc substitutioneȝ vulgarē. Glosa. iij. in. d. l. i. ff. eodē. vł velle ꝙ sic. et hoc sequit ibi Bar. i versi. Tertio ꝑncipalit q̄ro plꝰ Dy. ¶ Itē nota ſm Bar. vbi. s. ꝙ qnq3 sũt effectꝰ huius substitutiõis. Primꝰ est ꝙ in hoīe sui iuris itelligit si heres nõ erit vel mutata cõditiõe etiã aliũ heredē nõ fecerit: ꝛ in hoīe alieni iurȝ itelligit si ipē heres nõ erit vł aliũ heredē nõ fecerit. vt. l. si paterfamilias. ff. ð here. insti. et insti. de vulg. substi. §. fi. et. C. ð here. isti. cũ ꝓponas. qð itellige i testatore sciēte: in ignorãte ꝯo dic vt in. d. l. si paterfamilias cum. l. se. et in d. §. fina. isti. de vulg. substi. et ibi per Ange. are. Item qð dicitur si heres nõ erit itellige et desiit esse posse: qꝛ exclusus per repudiationem vel alio modo. Alias donec ē spes istitutiõis cessat substitutio. l. q̄diu. i. ff. de acqui. here. ¶ Sȝ circa hoc dubitatur. Quid si est spes ꝙ institutus qui repudiauit veniat per in integrũ resti. an interim cessabit substitutio: Rñdet ipse Bartho. vbi. s. ꝟsi. Sed circa hoc dubitatur ꝛc. ꝙ non per. l. et si sine. §. sed quod Papinianus ff. de minoꝝ. Nec obstat qð ſm eũdem supradictũ est q̄diu est spes institutionis ꝛc. quia hoc intelligitur si est spes de iure cõmuni: secus si de iure speciali. vt. l. iiij. §. i. ff. de fideicõmis. liber. facit qð notat in. l. ij. §. expectãdi. ff. de secũ. ta. ¶ Quid autē si institutꝰ decessit ante aditam hereditatē ad heredem trãsmittens ius deliberandi iuxta tenorem. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. vter preferatur: an heres heredis an substitutus. ꝛ respõdet ipē Bar. vbi. s. versi. item dubitat quid si institutus ꝙ heres heredis prefertur. qꝛ institutꝰ facit aliũ videlicet suum heredem: heredē primi testatoris ex dicto iure deliberandi. ꝛ sic cessat substitutio. vt. d. l. si paterfamilias. ff. de here. insti. ꝓ hoc allegat casum. l. i. C. de his qui ante aper. tabu. ibi aliosq3. et. ff. de acqui. here. l. si quis filium. ij. respõso. quod cũ principio ꝯtinuari debet ſm eundē vbi. s. item pro hoc videtur scđm eũdē glo. in. l. sed et si pro dote. §. pe. ff. de le. ꝑstan. vbi hoc etiam tetigit ipse Bar. idem Bar. in. l. iij. C. de here. isti. ꝛ idē in. l. fina. post ꝑncipiũ. C. ð bonis que libe. sed ange. in. d. l. si pater et in sepe allegata. l. i. ff. eo. tenet cõtrariũ vt refert Ange. are. isti. eo. in princi. versi. circa qð quero vbi illo non obstãte firmat opinionem Bar. vt latius videbis ꝑ euȝ ibi et in. §. fin. i. eo. titulo. Adde ꝙ filiofa. repudiãte hereditatē sibi relictam pater eã adire potest excludēdo substitutũ. d. l. fina. post prin. iuncta glo. in verbo recusante. et ibi Bar. C. de bonis q̄ libe. et idem in. d. l. iij. C. de here. insti. et Ange. areti. vbi. s. secus i suo

Substitutio vulgarȝ facta in vnuȝ casum an porrigatur ad alium.

Substitutionis vulgarȝ q̄t et qui sint effectus.

Substitutꝰ vulgariter an ꝑferat heredi heredis hñti ius deliberandi.

Substitutꝰ vulgarit excludit ꝑ patrem adeũtē filiofa. repudiante.

Monacho herede instituto et repudiante an monasterium hereditatẽ adire poterit.

nolente adire iussu domini. nam
tũc locus est substituto.d.l.iij.C.
de here.insti. Hinc põt queri qd
si est institut⁹ monachus qui non
vult adire an monasteriuz possit
adire sicut dictũ ẽ i patre? Bar.
in dicta.l.iij. C.de heredi. institu.
et idẽ latius in dicta.l.i.ff.eo.ṽsi.
quero qd si est institut⁹ monach⁹
et Ange.are.in.§.alien⁹ quoqz.in
sti.de here.insti.tenẽt ꝙ subiectio
monachalis sit magis subiectio fi
lialis ꝙ̃ seruilis:quia monachus
est capax successionis et debet in=
stitui.vt.l.deo nob;.§.i.C.ď epis.
et cleri.quod non est in seruo. Itẽ
seruus potest vendi monach⁹ nõ
sicut nec filius. Item monasteri=
um cogitur alere monachum si=
cut pater filium.non aũt dñs ser=
uũ:quia potest eũ ꝓ derelicto ha=
bere.vnde patet ꝙ magis equi=
paratur filio ꝙ̃ seruo. Hinc dicẽ=
dũ sʒ eos ꝙ sicut filio recusante
pater excludit substitutũ.vt.s̄.sic
etiã monacho repudiante mona=
steriũ prefert substituto.qď nota
. Intellige p̃dicta quãdo fili⁹ vel
. monachus repudiabat et nõ vole
bat adire hereditatẽ:tũc enim pa
ter vl' monasteriũ excludit substi=
tutũ. Sed dubitat qd si filius vl'
monachus decesserit ante aditaʒ
hereditatẽ an sit locus substituto
vel an veniet pater vel monaste=
riũ? In filio dic breuit/ꝙ aut he=
reditas obuenit filio ab eo i cui⁹
ptãte fuit:et tunc eã transmittit
ad quoscũqʒ:ꝛ hoc operat exstitia
suitatis.l.apud hostes.C.de suis
et legiti.here.et.l.iij.C.de iure de
libe.et.l.fina.§. sin autem perpe=
tuus.C.de cura.furio. et.l.ex mi
litari.§. fina.cũ.l.se.ff.ď testa.mi=
li.et ibi Bartho.et latius. Idem
Bar.in.l.si infanti.in ṽsi.oppo=
no scďo dicit hic ꝙ si infans.ꝛc.
et sic pater vel quicunqʒ alius ex
cludit substitutũ per ea que supra

Filio vl' monacho mortuo ante aditã hereditateʒ an sit locus substitutioni vl' an veniet pater aut monasteriũ.

dicta sunt:quia licet ipse heres nõ
est/tamẽ aliũ facit heredem. Aut
hereditas obuenit ab extneo/hoc
est ab eo qui nõ habebat eũ in po=
testate:ille eñ extrane⁹ dicitur.§.
ceteruʒ insti.de here.qua. et diff.
et.l.vnica.§.extraneum.C.de rei
vxo.ac.ꝛ tunc si iste scilicet a quo
venit hereditas sit de ascendenti
bus:tunc aut iste filius heres ha=
bet descendẽtes: et trãsmittit ad
eos.l.vnica.C.ď his q̃ ante aper=
ta.et ipsi excludũt substitutũ per
ea que.s̄. Aut nõ habet descẽden
tes:et tunc nõ aditã nõ transmit
tit.§.i nouissimo.C.ď caduc.tol.
licet etiã ascendẽtes alios supsti=
tes habeat.l.ij.§.si quis ex liberis
ff.ad tertu. Intellige nisi ꝙ̃tũ ad
ius deliberandi qď vsqʒ ad annuʒ
trãsmittit sciẽs.vt.l.cũ antiquio=
ribus.C.de iure deli.iuncto dicto
§.in nouissimo. Limita premissa
nisi fili⁹ infans fuerit:et in infan=
tili etate non adita hereditate de
cedat.tunc eni pater patrio iure
quasi infanti iam quesitã heredi=
tatẽ capere potest.dicta.l.si infan
ti.ij.respõ.ita vult pulchre Bar.
in dicta.l.vnica.C.de his qui an=
te aper.ta. Ex predictis patet so
lutio superioris questiõis quãtũ
ad filiũ.et hoc vult Bar.in dicta
l.i.ff.eodẽ. in versi.quero quid si
monachus. De monacho autẽ nõ
respondet expresse:sed sʒ Ange.
areti.insti.de here.insti.§. alienus
quoqʒ. tacite vult innuere Bar.
ꝙ si est hereditas ascendẽtis mo=
nachi/tunc transmittit ad mona=
steriũ tanqʒ in suam posteritateʒ.
vt dicta.l.vnica.in ratiõe sui. Cõ
stat enim monasteriuʒ loco filij eẽ
c.in presentia.de ꝓba. auctẽ.nisi
C.ad trebel.alias si est hereditas
extranei non transmittit iuxta ea
q̃ supradicta sunt. Sʒ idẽ Ange.
ibi tenet ꝙ etiã hereditatẽ ab ex=
traneo delatã ipsi monacho: mo=

nasteriuz monacho etiā añ aditio
nē mortuo: adire poterit: sicut pr
pōt adire hereditatē relictā īfan=
ti filio: idē tenet ipē An. i. §. fi. in=
sti. de vul. substi. vide late p Bal.
i. l. i. C. q̄ admit. ad bono. pos. pos
sunt. v. q̄ ad decimū et vltimuz ca
pitulū d monacho. ꝛc. ꝛ p alios do
cto. citatos a dicto Ange. in. d. §.

Substitutꝰ vulgariter an pferatur fideicommissario vniuersali.

aliēnꝰ quoqꝫ seruꝰ. ¶ Queri vl=
terius idez Bar. vbi supra in vsi.
quid si ille qui repudiauit. ꝛc. po.
namus ꝙ quis sit institutus et ei
vulgarit substitutꝰ alius: ꝛ tertꝰ
substitutꝰ sit p fideicōmissum vni
uersaliter. iste institutꝰ repudiat/
fideicōmissariꝰ petit illū repudiā
tem cogi adire, iuxta. l. nam qđ. §.
si quis ꝯpulsus. ff. ad trebelli. mo
do substitutꝰ vulgaris vult here=
ditatē iure substitutionis vulga=
ris: et substitutꝰ aliꝰ vult eaz iure
fideicōmissi. vter eoꝝ sit preferen
dus: Respōdet ipē Bar. ꝙ aut fi
deicōmissuz nō est repetitū a sub
stituto tacite vel expresse: et tunc
prefert substitutꝰ vulgariter. l. si
patroni. §. fina. ff. ad trebelli. aut
est repetitū et prefert fideicōmis=
sariꝰ. l. nō iustū. C. ad trebel. et. l.
facta. §. iulianus. ff. illo titu. Sed
Imola in dicta. l. i. ff. eo. vt refert
Ange. are. institu. de vulga. sub.
in princi. in versi. quero qđ si ille
qui repudiauit. ꝛc. dicit ꝙ siue sit
repetitū siue nō: semp fideicōmis
sarius pfertur. per dictuz. §. iulia=
nus. vbi vide late ipz Imo. ꝛ An
ge. de perusio. et eundē Imo. ī di

Substitutus an pferatur fisco in casu q̄ heres ē indignꝰ.

cta. l. si patroni. §. fina. ¶ Itē q̄ro
quid si heres est indignꝰ nec adijt
hereditatem/ an veniat fiscus vel
substitutꝰ: Respōde ꝙ fiscus re=
pulso substituto. vt. l. si sequēs/ in
prin. ff. ad sil. hoc sequitur bar. in
sepe dicta. l. i. ff. de vulga. p quo
facit fm eundē. l. in seruitutez. §.
ei. ff. de bo. liber. rationem subdit
quia licet ipse institutus non sit
heres: facit tamē fiscū heredē: er
go substitutꝰ repellitur p ea que

Substitutus ꝛ institutꝰ an et q̄bus casibꝰ simul veniāt.

supra. ¶ Itē q̄ro an in aliquo ca=
su veniant simul institutꝰ et substi
tutꝰ: dic vt p eundē. vbi. s. in vsi.
itē quero an aliquo casu. vbi po=
nit tres casus. Primꝰ est casus. l.
si paterfamilias. ff. de here. insti.
q̄ casus etiaz est in. §. fina. insti de
vulga. Secūdꝰ est casus. l. si liber
tus patrono. in vsi. quid ergo. ff.
de bonis liber. vbi vult textus/ ꝙ
qñ patronus est institutꝰ: et in ali
qua ꝓpria re grauatus: si ipse nō
vult iudiciū defuncti implere tūc
habebit suā debitam portionē vt
institutꝰ/ ꝛ residuū habebit substi=
tutus. et sic concurrunt institutꝰ
ꝛ substitutus. Tertius casus est/
in filio instituto ꝛ grauato eo mō
quo dixi in patrono per eandē. l.
quia est eadē ratio fm eū. hec cir=
ca primū effectū vulgaris sustitu=
tiōis. ¶ Secūdꝰ effectꝰ est: ꝙ te
stamentū potest assumere vires ꝛ
effectu ab hoc secūdo gradu. l. iij.
in fi. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ ibi bar.
et reliqui scri. et idē Bar. ī dicta
l. i. versi. finius expediti de pmo

Substitutꝰ an pferatur instituto q̄ nō potest esse heres eo mō q̄ testator voluit sz alio.

effectu. ꝛc. Circa quod querit ibi
dem in versi. vlteriꝰ quero si insti=
tutus in primo gradu. ꝛc. quid si
institutus in primo gradu potest
esse heres: sed nō eodē modo quo
testator voluit quia fuit institutꝰ
suus vel necessarius. sed tēpore
mortis reperitur emācipatus vl
manumissus an admittet īstitutꝰ
vel an substitutꝰ. et distinguit q2
aut est facta substitutio ex neces=
sitate: aut ex volūtate. dic latius
per eū. ¶ Quero vlteriꝰ an a ta=
cita vulgari possit testamentū vi=
res assumere. an vero requiratur
aditio ex primo gradu: idē Bar.
vbi. s. cōcludit. ꝙ licet pupillaris
requirat aditionez hereditatis. l.
ij. ff. eo. ꝛ dicetur. j. in rubri. proxi
ma. vulgaris tamē tacita que con

tinctur in ea nō requirit aditionē sed potest ab ea incipere. pro quo allegat. l. neqꝫ eni. §. fina. ff. de te= sta. mili. vbi sub expressa fideicom missaria cōtinet vulgaris tacita: et tamē licet fideicōmissaria req= rat aditionē hereditatis et ab ea testamentū nō possit assumere vi= res. vt. l. ille a quo. §. si de testamē to. ff. ad trebelli. tamen illa tacita vulgaris nō requirit aditionē vt ibi patet. idem tenet ipse Bar. in l. si pater filium. et plenⁱ⁹ in. l. lex cornelia. ff. eo. et hoc videtur (ſm eundem) tenere glo. in dicta. l. lex cornelia. et glo. in. l. pe. ff. de ven= Substi= tutioni vulgari an sit lo= cus: si isti tutus vi uo testa tore mo riatur? tre īspici. ¶ Itē quero an sit loc⁹ vulgari substitutioni. si institutus viuo testatore moriatur? Respōdet Ange. are. insti. eo. i prin. q̄ sic p dictā. l. si pater filiū. et de hoc nō videtur esse dubiū qñ loquimur ꝛ querimus de expressa vulgari: quoniam est expressum in. l. vni. §. p secundo. C. de cadu. tollē. et in l. thais. §. splendoſorus. ff. de fideicōmis. liber. Quid autem in vulgari tacita cōtenta sub expres sa pupillari/ an ex ea substitutus: mortuo pupillo viuo p̄re: possit succedere? In hac questione di= stinguit Bar. vbi. s. in ṽsi. vlteri⁹ quero pupill⁹ cui facta est substi= tutio pupillaris. ꝛc. et idē i dicta l. lex cornelia. ff. eodē: aut fili⁹ mo ritur ciuiliter viuo patre. vt q: ca pitur ab hostib⁹/ vl' post mortē pa tris moriē naturaliter: et tūc sub stitut⁹ potest succedere ex tacita vulgari. vt. d. l. lex cornelia. et ibi nota. Ratio quia patre viuo dura bat adhuc spes substitutionis pu pillaris. vñ nō pōt iputari patri q: testamentū nō mutauit. Aut fi li⁹ viuo p̄re decessit naturaliter: ꝛ tūc siquidē pater statim decessit post: ita vt nō habuit tēp⁹ mutādi testamētū/ tunc idē: q: substitut⁹ veni: ex tacita vulgari ex p̄sūpta voluntate defuncti: quia eū insti= tuisset si sciuisset. vt. l. si pr capt⁹/ cū sua glo. ff. eo. Si vero p̄r decer sit post ex interuallo: ita q̄ habuit potestatē mutādi testamētū: tūc substitut⁹ nō admittit. ita loquit l. q̄ si fili⁹. ff. de capti. et pbat hec distinctio ſm eum in. l. tractabat. ff. de intesta. in. pbat sit. in. l. iij. C. de inof. tes. ¶ Quero pterea qd si substitutio pupillaris facta est vētri. ꝛ vēter nō nascat/ an sub stitut⁹ admittat ex tacita vulga= ri? videt q̄ sic/ p tex. et glo. i. d. l. pe. ff. de vētre inspi. facit. C. de insti. et substi. l. fi. vbi vulgaris expssa facta si posthum⁹ nō nascitur: cō= tinet tacitā pupillarē co nato. ꝛc. ergo idē ecōuerso. Bar. vbi. s. ṽsi. vlteri⁹ quero qd si substitutio. ꝛc. distinguit. q̄ si spes natiuitatis isti⁹ posthumi deficit post mortē testa toris vl' nō p modicū tēpus: ꝛ tūc substitut⁹ admittit ex tacita vul= gari. alias sec⁹: sicut i supiori q̄stio= ne dictū est. et hec d' scdo effectu. Substi= tut⁹ pu= pillaris vētri vē tre non nato an admitta tur ex ta cita vul= gari. ¶ Terti⁹ effect⁹ vulgaris substi= tutiōis est/ q̄ illa vulgaris expssa ɔtinet tacitā pupillarē. l. iam hoc iure. ff. eo. quod intellige verū nisi testator dixerit cōtrariū expresse vl' tacite. Expresse/ pbatur in. d. l. iā hoc iure. in fi. ꝛ. C. eo. l. p̄cibus Tacite: vt i breuiloquia facta dis parib⁹. d. l. iā hoc iure. cū filibus. Itē qñ in vtrūqꝫ casū expsse pui dit. l. cum ex filio. §. j. ff. eo. ¶ An autē matre existente in medio ex= pressa vulgaris ɔtineat tacitā pu pillarē: dicā. i. rub. pxia. ¶ Itez an vulgaris facta i vnū casum sin gulariter expssum q̄ ɔtinet tacitā vulgarē i aliū casū: vt dixi supra eadē rubri. in ṽsi. hoc p̄misso que rit. ꝛc. tacitā pupillarē ɔtineat? dic q̄ sic. casus ē in. l. fi. C. de insti. ſꝫ lecturā glo. ¶ Quart⁹ effect⁹ est q: p eā succedit defuncto. non et cui substitutio facta est insti. eo.

Substi= tutõ vul garis ex presſa cõtinẽs tacitam pupilla rem an trahaṫ ad bona pupilli.

in prin. Juxta hoc quero quid de
vulgari exp̄ſſa que in ſe continet
tacitam pupillarem/ an per eam
ſuccedatur pupillo ita vt trahaṫ
ad bõa pupilli: Bar. vbi. ſ̄. i ver
ſi. quartus effectus eſt qz per eaʒ
rc. Reſpõdet/ ꝙ per vulgarẽ ſuc
ceditur ſolũmodo defũcto. ⁊ hoc
eo tẽpore quo pupill⁹ repudiat.
ſed per pupillarem tacitam in ea
comprehenſam ſucceditur pupil
lo tunc/cum pupillus in pupilla=
ri etate decedit et ſic habebit lo=
cum vtraqʒ ſubſtitutio. non enim
eſt neceſſe ſemꝑ ad pupillarẽ ſub
ſtitutionem/ vt filius adeat here=
ditateʒ patris. vt. l. iulianus: al's
incipit. ſi pupillus paterna. ff. de
acqui. here. et dicam. ī. rubri. pro=
xima verſi. octauo dictum eſt vt
p̄ſis rc. Sed Dynus: vt ip̄e bar.
vbi. ſ̄. refert: dixit ꝙ ex iſta vulga
ri expreſſa propter vicinitatẽ quã
habet cum pupillari/ etiã ſuccedi
tur pupillo/ quod non placet ipſi
Bartho. Ex predictꝭ patet. quid
iuris de tacita vulgari contẽta in
expreſſa pupillari. an ſcilicet ex
illa tacita vulgari etiam ſucceda
tur pupillo.

Subſti= tutõ vul garis ta cita ꝯtẽ ta ſub expreſſa pupilla ri an ha beat lo= cuʒ in re exiſtẽte i medio

¶ Jtẽ quero vtrũ ta
cita vulgarꝭ: contẽta ſcilicet ſub
expreſſa pupillari: habeat locum
quãdo mater eſt in medio: cõſtat
enim ꝙ tacita pupillaris conten=
ta in expreſſa vulgari/ tũc non ha
bet effectũ. vt. ī. proxima rubrica
dicetur: glo. in. l. fina. C. de inſti.
⁊ ſubſti. ſub condi. factis: tenet ꝙ
ſic. quia per eã non ſucceditur pu
pillo ſed defuncto. vt. ſ̄. patet. et
hoc tenet Bartho. vbi. ſ̄. in verſi.
vlterius quero vtrum tacita vul=
garis habet locũ rc. ⁊ Ange. are.
inſti. eo. in ꝑnci. in verſi. quero an
in pupillari expreſſa rc. et cõmu=
niter docto. in. d. l. fina. et hoc ve=
ruʒ de matre pupilli/ per rationẽ
ſ̄. allegatã. ſecus ſm̄ eũdeʒ Bar.
in matre teſtatoris: quia cõtra eã
non habet effectũ/ cum de luctuo
ſa hereditate filij ſui tractetur. et
hoc tenet etiã Ange. vbi. ſ̄. quod
nota.

Subſti= tutõ vul garꝭ ex= preſſa i vnũ ca= ſum an admitta tur ꝯtra matrẽ i ca ſum tacitum

¶ Sed q̄d de vulgari parti
expreſſa et parti tacita. an admit
taṫ contra matrem in caſum taci=
tum: Bar. vbi. ſ̄. i verſi. quinto q̄
ro rc. Reſpõdet ꝙ nõ/ allegat. d.
l. fina. C. de inſti. et ſubſti. aliṫ in=
telligendo q̄ʒ glo. eam intelligat.
Sed aduerte ꝙ bal. ⁊ Sali. ibi/ ⁊
poſt eos Ange. are. vbi. ſ̄. i verſi.
querit Bar. in. d. l. i. in verſi. q̄nto
quero quid de vulgari rc. repre=
hendũt itellectum Bartho. de q̄
dic latius vt ꝑ eos.

Subſti= tut⁹ vul gariter an veni= at etiaʒ ad prele gata.

¶ Jtẽ q̄ro po
ne ticius eſt inſtitut⁹ et ei ſunt fa=
cta certa prelegata: ⁊ ſi heres nõ
erit ſubſtitut⁹ eſt ſeius/ an iſte vul
gariter ſubſtitutus veniat etiam
ad ipſa p̄legata: Reſpõde ꝙ nõ/
textus eſt in. l. miles. §. pro parte
ff. de le. ij. et in. l. ſextiliã. de le. iij.
et ibi Bar. et idem Bar. in. l. mar
cell⁹. §. q̄dã. ff. ad trebel. ¶ Quin
tus effectus huius ſubſtitutiõis
eſt/ ꝙ facit de ſuo voluntariũ. l. ſi
filius heres. ff. de libe. et poſthu.
⁊ ibi Bar. et. l. ſi fili⁹ qui patri. ff.
de vulga. et pupil. vbi etiã Bar.

Subſti tutõ vul garis q̄uo ex= tiguaṫ.

¶ Nũc q̄ro que impediãt ſiue ex
tinguant effectũ huius vulgaris
ſubſtitutiõis: ⁊ dicit lex ꝙ huiuſ=
modi ſubſtitutio poſt aditam he=
reditatẽ extinguiṫ. vt. l. poſt adi=
tã. C. eo. et. l. ſi legata. C. de lega.
Nec obſtat auc. hoc ãplius. C. de
fideicõmiſſis: vbi dicitur ꝙ heres
poſt iuſſum iudicis intra annũ nõ
implẽs iuſſum teſtatoris iudiciuʒ
priuatur omni lucro hereditario/
qđ defertur primo ſubſtitutis rc.
quia ibi non vi ſubſtitutionis. ſed
beneficio illius legis defertur. vt
ibi dicit glo. quã ſequiṫ Bar. ibi.
¶ Sʒ circa p̄miſſa dubitaṫ/ pone
teſtator fecit tres vel quattuor vl'
plures gradus ſubſtitutionum/
an omnes expirẽt per aditionem

Substitutō vulgaris facta pluribus an extig[ua]tur aditiōe vni[us]

primis? Respōdet q sic. text[us] est in l.cum in testamento.i.rnso.ff. de here. insti. et in.l.si mater.§.fina. ff. de vulga. et pupil. ¶ Item quero pone testator plures istituit. et ipsis ticiū substituit. an aditiōe vnius extinguatur substitutio facta omnib[us]? Hanc questionem ponit bar. in sepedicta.l.i.ff. eodē versi. item quero vtrū aditione vnius. etc. vbi sic distinguit: aut substitutio fuit facta plurib[us] copulatiue vel coiunctim. vtputa/ istituit testator ticiū et seiū/ et dixit/ si ticius et seius heredes non erunt: talem substituo. vel dixit/ si neq titius neq seius etc. vel si pdicti etc. tunc vno adeunte extinguitur substitutio. quia eius substitutionis cōditio deficit cum requirat neutrum heredem esse. vt. ff. eo. l. quidā testamento. et C. eo. l. cum quidam. Si vero fuerit facta substitutio separatim: tunc vno adeunte expirat substitutio quo ad seipsū. nō quo ad alios non adeuntes. vt. ff. de iniusto testamēto. l. pe. et. ff. de vulga. et pupil. l. ex duobus. §. filium. et. l. cum ex filio. §. fina. et. l. coheredi. §. coheres. Ad hoc faciunt sm eundē omnia iura que dicunt substitutū preferri piuncto. C. de cadu. tol. §. pro secūdo. et. ff. de sm tabu. l. equissimū. §. si duo. et. C. de fideicōmis. auct. hoc amplius. et notatur in. l. qui patri. ff. de acqui. here. ¶ Item quero quid si adiuit heres et aduersus aditionem restitutus est vt abstineat. an admittatur substitut[us] vulgariter? Respōdet bar. vbi. s. in versi. itē dubitatur quid si adiuit etc. q sic. vt. l. et si sine. §. sed quod papinianus. ff. de minor. et. l. et cōtractu. ff. de re iudi. et. ff. co. l. iij. §. interdū. sm vnam lecturam. et nota. C. eo. d. l. post aditā. An autem hoc casu substitutus admittatur de iure ciuili/ vel an solū de iure pretorio/

Substitut[us] vulgariter an admittatur herede q semel adijt abstinente p beneficium in ite. resti.

et sic habeat necesse petere bo. pos. sm tar[dum]. Bar. vbi. s. dicit q potest et de iure pretorio. et etiam de iure ciuili admitti. Sed pau. de castro in quadam repetitione: vt refert Ange. are. insti. co. in princi. in vltima questione sua tenuit q tantum admittitur hoc casu substitutus de iure ptorio. et sic intra illa tempora intra que bonor[um] possessio cōpetit. de quibus in. §. cum igitur. insti. de bonor[um] posses. de q dic latius vt per eūdē Ange. vbi s. ¶ Itē quero an existentia sui heredis ipediat substitutū vulgarē? bar. i sepe dicta. l. i. ff. co. versi. dubitatur etiam an existentia etc. sic distinguit: aut substitutio ē facta ex necessitate/ vt ex psilio galli vel legis velleie. et tunc existentia sui heredis excludit substitutum. nā facta est substitutio sub conditione si suus esse desinat. vt. l. gallus in pnci. ff. de libe. et posthu. et hoc sentit glo. in. l. si mat. §. i. ff. de vulga. et pupil. facit quod dixit ipse bar. circa scdm effectum ist[ius] substitutionis in. d. l. i. versi. vlterius quero quid si institutus etc. et teti gi. etiā. s. circa sm effectū in principi. Si vero vulgaris substitutio ē facta voluntarie/ tunc siquidē est vulgaris expssa existentia sui heredis nō potest habere locum. vt l. si filius heres. ff. de libe. et posthu. et ibi ipse bar. et idē in. l. si filius q patri. ff. de vulga. et pupil. et dicam. j. rubri. proxima in versi. octauo dictum ē vt patris etc. Si vero loquerę de vulgari tacita: dicit idē bar. q eam non extinguit existentia sui heredis/ qd probat: quia existentia sui heredis confirmat tabulas pupillarē in quibus constat q cōtinetur tacita vulgaris. vt. d. l. si filius qui patri. et. ff. de acqui. here. filius. et. l. julian[us]/ alias incipit si pupillus paterna. ¶ Item quero istitutus repudi-

Substitutō vulgaris an ipediatur p existentiam sui heredis

Subſtitut⁹ an pferat̃ iſtituto repudiã ti bo. poſ. ſm ta. et volenti venire de iure ciuili.

auit bo. poſ. ſm tabulas. ⁊ vult venire de iure ciuili. ſubſtitut⁹ autẽ dicit ꝙ fecit ſibi locũ repudiãdo. quid iuris: ⁊ g o. ſ. l. ſuũ heredẽ. C. de iure delι. Itenet ſubſtitutũ admitti hoc caſu. Sz bar. ibi et cõiter doc. et idẽ Bar. vbi. ſ. rephendunt illã glo. dicẽtes non admitti ſubſtitutũ: ſz iſtitutũ pferri. Nec obſtat. l. iij. C. de ipu. ⁊ alijs ſub. ſup quã ſe fundat. d. glo. q2 ibi inſtitut⁹ repudiauit ex teſtamẽto et voluit adire ab iteſtato: q̃ caſu facit locũ ſubſtituto. in nr̃o ṽo caſu repudiauit vno iure ex teſtamento / ⁊ vult ſuccedere alio iure etiã ex teſtamẽto. ¶ Et ſic nõ ꝓ nott̃cia tota⁹ vulgaris ſubſtitutiõis: ꝙ

Subſtitutõ vulgar; facta ſi heres non erit quõ intelligatur.

ſubſtitutio vulgaris fctã ſi heres nõ erit / itelligit̃. ſcz ex teſtamẽto. d. l. iij. qd̃ etiã locũ habet ſi filius fuiſſet iſtitut⁹: ⁊ ei alius ita ſubſtitut⁹: vt ẽ caſ⁹. ⁊ ibi Ange. ⁊ Imo. in. l. filiũ emãcipatũ. ff. d acq. here. et Ange. are. vbi. ſ. in verſi. in hac autẽ materia vulgaris adde ⁊c. ¶ Ulteri⁹ q̃ro qd̃ ſi pat̃ q̃ filio

Subſtitutõ vulgar; tacita ꝯtẽta in expreſſa pupillari an expiret pupillari extincta.

ſubſtituit pupillarit̃ emancipauit filiũ. an tacita vulgaris i ea cõtẽta. vt. l. iã hoc iure. ff. co. etiã extiguat̃: certũ eſt eñ pupillarẽ tunc extingui. l. coheredi. §. cuz filie. ff. co. Bar. vbi. ſ. in vlti. col. i verſi. vlteri⁹ quero qd̃ ſi pr̃ emancipauit ⁊c. tenet ꝙ ſic. q2 ex q̃ pupillarẽ ſpõte ãnullauit ſputet ſibi cur circa vulgarẽ ſibi nõ ꝓuidiſſe. vt. l. tractabatur. ff. de mili. teſta. facit qd̃. ſ. dixi circa ſm effectũ. ad idẽ ff. de adi. leg. l. rẽ legatã. ⁊. l. ſi ſeruo cũ libertate. ⁊. ff. quẽad. ſerui. amit. l. ſi ſi licidij. Nõ obſtat. ff. d ſer. verba. ſignifi. l. ſi dom⁹. quia ibi vtraq3 ſeruit⁹ erat p ſe expſſe ꝯfirmata: hic aũt vna ſubſtitutio erat expſſa / alia ſubitellecta a iure ex pſumpta volũtate defũcti: q̃ pſumptio ceſſat. qñ emãcipat et in vulgarẽ nõ ꝓuidit. vt. ſ. ita tenet

ipſe Bar. vbi. ſ. poſt Guil. ⁊ Ray. vt ipſe refert ¶ Subſeq̃nt̃ q̃ro qd̃ ſi ille cui facta ẽ ſubſtitutio pupillaris expreſſa efficit̃ pubes. an extinguat̃ tacita vulgaris ſicut expſſa pupillar; ⁊ glo. pe. i. l. lex cornelia. ff. co. tenet ꝙ nõ. ꝯtrariũ tenet Dy. Ia. de are. et. Guil. vt refert ipſe Bar. in. d. l. i. ff. co. in. d. vlti. col. cũ qb⁹ trãſit Bal. i. d. l. lex cornelia. Sz idẽ Bar. vbi. ſ. ſic diſtiguit / aut fuit fctã pupillar; cũ limitatiõe certi tpis / vt ſi intra pupillarẽ etatem ⁊c. et tunc expirat vtraq3. ſ. pupillar; ⁊ tacita vulgaris. qd̃ apparet: q2 volũtas defuncti fuit nõ ꝓuidere vltra illud tẽpus. l. ſi ita q̃s. et. l. q̃ plures liberos. in pnci. ff. co. et hoc caſu loq̃tur Dy. ⁊ alij. aut fuit fctã ſine tẽporis pfinitiõe vt q2 dixit quiſq̃s michi heres erit filio meo heres eſto. vel fuit facta i tẽp⁹ lõgi⁹ / vt ſi fili⁹ me⁹ deceſſerit itra. xxv. annos: talis heres eſto / tũc licet finiatur pupillaris adueniẽte pubertate. vt. l. i pupillari. et. l. cẽturio. ff. co. tñ durabit vulgaris. ar. l. ſi. C. de here. inſti. Itẽ facit q2 ſi ab

Subſtitutõ pupillaris fctã maiori vel ẽxneo cõtinet tacitam vulgarem.

initio fuit pupillaris ſubſtitutio fctã maiori vl ẽxneo ꝯtinet̃ vulgar; tacita vt tenet ipſe Bar. i vlti. q̃ſtione. d. l. i. in pnci. vbi de hoc dicit eſſe caſum i. l. fctã. C. de here. inſti. tangã etiã. ſ. rubri. prima: in verſi. ex pdict; ſeq̃tur notabilit̃ ⁊c. qd̃ nota. Hec ſũt q̃ circa vulgarẽ ſubſtitutionẽ ſingularia addenda cẽſui: cui⁹ qdẽ ſubſtitutiõis materiã ſi alti⁹ forte attiger̃ cupias: recurre ad Bar. ⁊ alios ſcribẽtes in ſepedicta. l. i. ff. de vulga. ⁊ pupil. et ad Ange. are. ⁊ alios iſti. d vul. ſubſti. in pnci. Gerard⁹ mulert.

¶ De pupillari ſubſtitutiõe. Rubri. xxiiij.

AD hoc vt substitutio sit pupillaris q̄ttuor debēt cōcurrere. Primū / vt ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris Nā ex̄traneo substitui nō pōt pupillariť. Scđo ē q sit ipubes. nā circa puberē vł maiorē hec substitutio locū nō h3. Tertiū ē. q sit i potestate testatoris. p qđ apparet q emācipatis fieri nō pōt. nec etiā a matre. probantur hec insti. de pu. in pn. z §. masculo. z §. extraneo. z ff eo. l. ij. §. i. Quartum / q ille cui fit substitutio istituať vel exheredetur. nā alit testm̄ non teneret. vt insti. de exhere. li. in pn. z ff. de libe. et posthu. l. inter cetera: & z pupillare qđ est seq̄la patni testamēti illo rupto nō tenet. vt. ff. de vul. et pu. sub. l. ij. ibi. nā si pncipale. et §. liberis. insti. de pu. substi.

¶ Additio. Aduerte q preterea ad hoc vt valeat pupillaris substō req̄riť adhuc alia q̄ttuor. z sic st octo req̄sita q̄ ola late examiabo. j. ista rubri. i fi. alti⁹ repetēdo hāc substitutiōis pupillaris matiā zc. G.

Substitutō pupillaris qb⁹ fieri possiť

¶ Et ē notādum q hec substitutio fieri pōt. non tantū impuberi filio iam nato: s3 etiā posthumo / si tamē ipe posthum⁹ nasceretur⁹ ē in ptāte testatoris si viuet ipe testator. Itē nō tm̄ filio. sed nepoti ex filio / substō ista fieri potest: si tñ nepos nō sit recasur⁹ in ptāte patris post mortē aui. vt. ff. de vul. z pu. substitutiōe. l. ij. §. posthumis Diuidit aūt substitutio pupillaris q3 q̄dā expssa. q̄dā tacita.

Substitutō pupillaris expssa que sit.

Est ita q3 pupillaris expssa q̄ fit pbis affirmatiuis z de pupillari etate mentionē h3 expssā: vt cū filio meo i puberi istituto etiā substitutionē facio. hoc mō: An. filiū meū mihi heredē istituo: z si ipe mihi heres erit z in pupillari etate decesserit Frā. sit heres / vel Frā. substituo. Hec eni verba si michi heres erit affirmatiua sunt. hec autē si i pupillari etate decesserit tps includūt. vñ hec duo req̄runť i ei⁹ expressa z pra sorsa. s. pboz affirmatio z tpis pupillaris cōphēsio. vt i fi. d pu. sub. i pn.

Substitutō pupillaris tacita q̄ sit.

Tacita pupillaris ē q nō h3 formā pupillaris expsse. s3 sub q̄busdā aliis pbis icludiť. z ex eis vel etate z tacite subaudiť. puta cū filiofa. ipuberi vulgariť substituo dicēs. An. filiū meū michi heredē istituo: z si ipe mihi non erit heres Frā. sit heres / sub hac vulgari cōphēdiť tacita pupillaris Nā co ipo qđ dico si nō erit heres resultat vtriusq3 substitutionis casus. s. vulgaris z pupillaris Vñ si michi An. nō sit heres. siue heres sit z i pupillari etate decesserit hereditas iure pueniet ad Frā. l. iā hoc iure. i pn. ff. de vul. z pu. sub. z l. quamuis. C. eo. l3 diuersimode: q3 ex vulgari succedit. tm̄mō i bonis testatoris: ex pupillari pro in bonis vtriusq3 tā. s. testatoris q̄ etiā pupilli vñcūq3 q̄sitis. vt isti. eo. in pn. ibi. q casu iūctis glo. in verbo heres / z in verbo. filio.

¶ Additio. Fallit i filio arrogato. nā illi fctā pupillaris substitutio a pre arrogatore nō trahiť nisi ad bōa arrogatoris / z ad acq̄sita ipuberi bñficio arrogatoris. l. sed si plcs. §. in arrogato. ff. eo. G. m.

Substitutō pupillaris q̄re dicatur pupillaris.

¶ Et ita p3 q sub vulgari expssa ptineť tacita pupillaris. sic ex sub expssa pupillari ptineť tacita vulgaris. vt. d. l. iā hoc iure. i pn. Dr aūt hec substitutio. iō pupillaris: q3 soli pupillo fit / nec pt pupillaꝛ tps excedere eo qđ expirat ad introitū pubertatis. l. i pupillari. ff. eo. z isti. eo. §. masculo. Pōt aūt in min⁹ tps fieri: vt si dicā: si fili⁹ meus itra decimūvł octauū ānū vł et min⁹ tps decesserit / ille sit heres. vt ff. e. l. si ita q̄s substituerit. et. l. q pfcs liberos. i. rnso Nūc aūt d effectib⁹ harum substitutionū videdū ē z cer.

te pupillaris expressa hunc effectum habet. nam is qui est substitutus in pupillari decedentis infra pupillare tempus fit directo heres testatori et pupillo: et capit bona utriusque: scilicet testatoris et pupilli: tam ipsi pupilli legitimam portionem sibi iure nature in bonis patris debitam. c. si pater. de testa. lib. vi. quam cetera alia ipsi pupillo undecunque quesita: quemadmodum si ipse pupillus testamentum facere potuisset et fecisset: et ipsum substitutum sibi heredem instituisset. ut. ff. eo. l. patris et filij: et institu. eo. §. igitur. et §. non solum. et. ff. eo. l. sed si plures. §. ad substitutos.

Substitutio pupillaris est fauor pupilli.

¶ Additio. Inquantum supra dicitur quod substitutus pupillariter habebit tam legitimam quam cetera: videtur obstare textus. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. ubi non permittitur aliquo modo grauari filium in legitima. Solutio. per substitutionem istam non grauatur filius sed honoratur quoniam decedit testator beneficio patris, quod alias non posset. insti. quibus non est permis. fa. testa. §. preterea. et sic ex quo est in fauore filij admittitur etiam in legitima. ut. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. facit. l. filijs matrem. illo titu. Gerardus mulert.

Substitutio pupillaris excludit omnes venientes ab intestato.

¶ Ex hac substitutione expressa excluditur mater impuberis: et omnis alia persona que ipsi pupillo succedere potuisset abintestato.

¶ Additio. Adde quas etiam ipse filius preterire non potuisset. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testamen. et. c. si pater in fi. de testa. lib. vi. Gerardus mulert.

¶ Cum pupillaris expressa substitutum admittat et matrem repellat. ut. ff. eo. l. lutius. et licet testamentum videatur unum et unius ordinatore: scilicet patrem. est tamen duarum hereditatum scilicet patris et filij. nam cum pupillus testamentum facere non possit. insti. quibus non est permis. facere testa. in prin. permissum est patri ipsi filio suo testamentum facere: et ei de herede prouidere infra pupillare tempus tantummodo: et non ultra. ut in insti. eo. §. nam moribus. et §. qua ratione in fine.

¶ Additio. An autem supradicta scilicet quod pupillaris expressa excludat matrem: sint vera hodie queri potest. Et videtur quod non per. l. humanitatis. C. eo. Item videtur saltem quod hodie mater debeat habere legitimam conditione ex lege. auc. presbiteros. l. C. de epis. et cle. Sed istis non obstantibus contrarium tenet Bar. in sepe alle. l. ij. ff. eo. in ver. tertius effectus est quia pupillaris expressa excludit matrem. et. c. per tex. i. d. c. si pater. in fi. de testa. li. vi. quod est lex nouissima. non obstant superius allegata secundum eundem. que de hoc vide latius. Gerar. mu.

¶ In tacita vero pupillari distinguendum est: quia aut ex ipsa tacita substituitur ipsi pupillo alter filius dicti testatoris: eiusdem pupilli scilicet frater: et tunc repellitur mater et quilibet ab intestato veniens: et admittitur totaliter substitutus. quia non est verisimile quod testator voluerit uxorem suam vel alios preferri ipsi substituto filio suo.

¶ Additio. Facit. l. cum acutissimi. C. de fideicom. et. l. cum auus. ff. de condi. et demon. et. l. generaliter §. cum aut. C. de insti. et sub. Gerar. mu.

¶ Aut substitutus est extraneus: et in hoc casu mater amittitur et repellitur substitutus. ut. C. de impu. et alijs substi. et. l. precibus. et. l. cum quidam.

¶ Additio. Vide de hoc latius quam dicam in eadem rubrica. Gerar. mu.

Substitutio pupillaris quando et quibus modis euanescit.

¶ Demum videndum est quando et quibus modis pupillaris substitutio euanescit. Expirat autem et euanescit si pupillus fiat pubes: quia scilicet continenti aduenientie pubertate tollitur, eo quod deficit conditio. ut insti. eo. §. qua ratione. Secundo si hereditas patris non est adita: quia cum destitutum

sit paternum testamētum ex quo nullus apparet heres euanescat etiā pupillare. vt.ff.e.l.sed si plures.§.si ex asse.

¶ Additio. Uide de hoc qđ dicā ꝗ.eadē rubrica in versi.octauo dictum est ꝙ requiritur vt patris sit adita.⁊c̄.Gerardus mulert.

¶ Tertio si nascatur posthum⁹ de quo nō fuit habita mentio.vt ff.e.l.si pat̄ filiū. ¶ Quarto si pupillus patiatur maximā/vel mediam/vl̄ minimā capitis diminutionem.vt.ff.de adoptionibus.l.nec ei.§.eorū versi.ne esset in potestate tutorum: ⁊ quibusdā alijs modis/sed eos non prosequor.

¶ Additō. Supra dictos modos et quosdā alios quib⁹ pupillaris substitudio euanescit ponit glo.in verbo adolcuerit in.d.§. qua ratione insti.codē et glo.i.in fi.in.l.in pupillari.ff.eo.⁊ ibi omnino.vide Bar.et Ange.arc.insti.co. circa fi.p̄ncipij. qui preterea adhuc duos alios casus addunt.scȝ quādo pupillus efficeret̄ religiosus. item et quādo malicia supplente etatem ipse pupillus intra pupillarem etatem haberet ꝓles: illis enim duobus casibus etiam extinguit̄ seu euanescit pupillaris substitutio vt latius videbis per eos. Altius repetendo hanc substitutionis pupillaris materiam que ꝑfecto pulchra est et quotidiana. Aduertēdū est dn̄.s̄.in p̄nci.isti⁹ rub:i.dn̄s Rolandin⁹ dicit quattuor debere concurrere ad hoc vt substitutio sit pupillaris ꝙ preterea ad hoc vt valeat hmōi substitutio requirūtur alia quattuor.et sic sunt octo requisita: quoꝝ quattuor in prin.s̄.posuit.d.dn̄s Rolandin⁹. ¶ Quītū[?] itaqȝ est ꝙ futuris fiat impubes morte patris d.l.ij.ibi si qui recasuri non sunt. ¶ Sextū ꝙ nō desinat esse in potestate ante mortem testatoris.l.

Substitutō pupillaris vt valeat octo reqrit.

coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.⁊ pu.ita dicit glo.in verbo potestate in.d.l.ij.post princi. Septimū ꝙ sibi pater faciat testamentū.d.l.ij.versi.quisquis.et.l.i.in fi.eo.titu. ¶ Octauū ꝙ patrꝫ adeat̄ hereditas.d.l.ij. v̄si.adeo. Hec oīa examinat per ordinē late Bar.in d.l.ij.de vulg.et pupil. Unde cū primo requiritur ꝙ sit de liberis quero de quibus liberis? Rn̄de de legitimis ⁊ naturalib⁹ vel etiā legitimis tantū.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.eo.sed tunc nō trahitur talis substitutio: nisi ad bona arrogatoris/⁊ ad acquisita impuberi bn̄ficio arrogatoris. d.§.in arrogato.de naturalibus autē tantū non ꝓcedit cum non sint in potestate.de quo est casus in.l.lucius.ff.codē. ¶ Item q̄ro quid si fiat extraneo an trahat̄ ad fideicōmissum Bar.in.l.verbis ciuilibus.ff.eo.dicit ꝙ sic. ita etiā vult glo.fina.in.d.l.verbis ciuilib⁹. facit.l.ex facto in princi.et.l.sceuola.ff.ad.trebelli. Circa qđ aduerte ꝙ hoc casu ista substitutio expirat aduenīēte pubertate sicut directa pupillaris.l. si titio.§.fina.cum.l.sequenti.ff.de.le.i.hoc de primo. ¶ Secūdo q̄ro dictū est s̄.in p̄nci.ꝙ debet esse ipubes.pone statuto ciuitatis cauetur ꝙ minor.xxv.ānis nō possit testari: an pater huic filio possit pupillariter substituere Bar.in.d.l.ij.ff.eo.in ij.col.v̄si.secūdo ergo quero.post motiua pro et contra ibi recitata tandem concludit ꝙ pater nō potest tali substituere pupillariter. Sed an possit ei substituere exēplariter ꝑ legē humanitatꝫ.C.de ipube.⁊ alijs subst. Respōde sīn eundē ꝙ sic.nā tale statutū quod prohibet testari inducit quandaȝ bonorū interdictionē specialē.qꝛ interdicit testari.ar.ff.de cas.peculi.l.ex castrēsi in p̄ncipio.⁊ ideo

Substitutō pupillaris factā extraneo an trahat̄ ad fidei cōmissū

Substitutō pupillaris an possit fieri puberi nō valēti testari propt̄ ꝓhibitionē statuti.

recidit in illam questionē.an pro
digos cui bonis īterdictū est:ex̄
plarit substitui possit.in qua qui=
dem questiōe tenet ipse Bartho.
in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pu.ꝙ sic
et tangā.ī.proxima rubri. in ver=

Substitutō pupillaris facta puberi an trahat ad fidei cōmissū.

si.item quero an ne surdo ⁊ muto
⁊c.ergo idē in isto casu. Item qd
si fiat puberi an trahatur ad fidei
cōmissū:⁊ glo.in.l.ꝑbis ciuilib⁹.
ff.eo.videt velle ꝙ sic.sed oēs do
ctores(vt ibi refert Bar.)dicunt
contrariū.⁊ hoc placet ipsi Bar.
ibi.nam cū substitutio pupillaris
debeat finiri aduenīēte puberta=
te.ita vt vltra nō duret.l.i pupil
lari.ff.eo.et.§.qua ratione.in fine
īsti.eodē ergo a pubertate nō de=
bet incipere.vt.ff.de vsuf.lega.l.
vsumfructū cū morīar. facit scḋz
eūdem Bar.l.si fundū per fidei=
cōmissum.al'as incipit: si titio.§.
fina.cum.l.se.ff.ḋ leg.i.Aduerte
tamē ꝙ talis substitutio facta ma
iori cōtinet tacitam vulgarem vt
tenet Bar.in.l.i.in prin.ff.eo.in
vltima questiōe.⁊ tetigi.s.rubri.
proxima i fine.et facit quod dicaz
.i.ista rubri.in versi. ex predictis
sequit notabilit ⁊c. ¶ Tertio di=
ctum est.s.in prin.ꝙ debet esse in
potestate cui fit substitutio pupil
laris.q̄ro an ne hoc sit hodie cor=
rectum per auc.de here. ab inte=
sta.ve.§.nullā.col.ix. vbi dicitur
sublatā esse hodie differētiā emā
cipatiōis ⁊ patrie potestatis: oēs
docto.vt refert Bar.i sepe dicta
l.ij.in prin.ff.eo.in.ij.col. ibi ter=
tio dixi ꝙ req̄rit ⁊c.dicunt ꝙ nō:
quia in successione ex testamento
nil est imutatū.vt notat i.l.gall⁹
.§.et quid si tātū.ff.de libe.et post
hu.dixi de hoc.s.in rubrica de li=
beris primi gra.legitimis ⁊ na.tā
tum. Quo autez tpe debeat esse
in potestate ille cui fit hec pupil=
laris substitutio: dic ꝙ sufficit eū
esse in potestate tpe mortis l3 nō
fuerit tpe facti testamēti.vt.d.l.
ij.ibi.s3 si extraneū. Non obstat cū
dicitur ꝙ requirit habilitas trib⁹
temporib⁹.sc3 testamēti: mortis:
et adite hereditatis.vt.l.si alienū.
§.in extraneis.ff.de here.insti.qz
hoc verū sm glo.in verbo filio p
cedente in.d.l.ij.ꝙ req̄rūtur tria
tēpora quātū ad capacitatē here
dis.sed in casu precedenti fuit he
res semp capax: l3 fiat de volūta
rio necessari⁹.l.iij.§.fina.ff.de he
re.insti. Sed posset dici.ista solu
tio respicit ꝑsonā filij impuberis
instituti cuius institutio ab initio
valuit: sed erat volūtarius. nunc
ꝑpter suitatē efficitur necessari⁹.
sed de persona substituti: cui⁹ sub
stitutio ab initio nō valuit: non di
citur nec soluitur per hāc solutio
nem:neqꝫ per.d.glo.Bar.i.d.l.ij.
dicit:ꝙ certe.d.glo. habuit bonū
intellectū.nā talis substitutio fa=
cta extraneo ab itio valuit vt vul
garis substitutio.ꝑpter mutatio=
nem cōtingentē tempore mortis:
assumit aliam naturā et valet vt
pupillaris: et sic imutatur quedā
qualitas: sicut in.d.§.fina.mutat
qualitas.quia efficitur de volun=
tario necessarius. hoc dicit ipse
Bar.velle dictā glo. i verbo filio
p̄cedēte. Sic ergo si poneres ꝙ
talis substitutio ab itio nullo mo
do valeret. postea non cōfirmare
tur.vt.d.§.in extraneis.et.l. que

Substitutō pupillaris facta ex̄neo mutat i vulgarē.

ab initio.ff.ḋ.reg.iu. Ex p̄dictis
sequit notabilit ꝙ pupillaris sub
stitutio facta extraneo mutatur i
vulgarē: quoniā ab initio valuit
vt vulgaris.de quo latius p eun=
dem Bar.in.l.i.i princi.ff.isto ti=
tu.in vltima questiōe: vbi de hoc
dicit eē casum in.l.fina.C. de he=
re.insti. Nam illa verba: titi⁹ plo
tij heres esto: sunt verba pupilla
ris expresse. quia aliū sibi non fa=
cit heredē: et tamē lex resoluit in
tacitam vulgarē. quod tene mēti

Substitutõ pupillaris facta filio nãli postea legitiãto an valeat.

Ulteri⁹ q̃ro: pone aliq̃s fili⁹ natu
ral' tm̃ legitimat' post morte͂ p̃ris
p p̃ncipe͂ vl' comite͂ h̃nte͂ auct͂e: an
valeat pupillar; substitutio ei fa
cta ꝛc. Bar. i. d. l. ij. i p̃n. v̄si. ite͂ q̃ro
quid si aliq̃s fili⁹: dicit ꝙ sic. p̄bat
q: legiti͂atio fc̄tã p p̃ncipe͂ nil dif
fert a legitio ꝛ naturali: ꝛ legiti͂a
t⁹ v' restitut⁹ p̃mis natalib⁹. vt i
auc. q̃. mo. na. effi. sui. §. illõ. col. vi
Ite͂ talis legitimatio seu restitu
tio fc̄tã natalib⁹ retrotrahit' ac si
semp fuisset legitim⁹. vt. ff. de na
ta. resti. l. fina. dixit ide͂ Bar. in. l.
gall⁹. §. ꝛ q̃d tm̃. ff. de libe. ꝛ post
hu. sicut ĝ filio post morte͂ p̃ris re
uerte͂te ab hostib⁹ valet i͂stitutio
ꝛ substitutio sibi fc̄tã: q: fingit' re
tro fuisse i ptãte ꝛ ciuitate. vt. l.
illa i͂stitutio. §. i. ff. d here. i͂sti. et. l.
lex cornelia. ff. de vul. et pupil. et
ff. de capti. l. pat'. ꝛ. l. sequenti. ita
in xposito: Qñ aũt fili⁹ possit le
gitiari post morte͂ p̃ris: e͂ casus in
auc: ite͂ sine legitimis. C. de na. li
be. ꝛ in corpe vñ sumit'. ❡ Quar

Substitui pupillarit' an possit nõ institutõ q nec exheredatõ.

to dictũ e͂ req̃ri vt sit i͂stitut⁹ vl' ex
heredat⁹: rõ est. q: alias testm̃ ee͂t
nullũ. d. l. ij. v̄si. sed si eos. Aduenũ
tñ casũ spãlit' aduerte i q̃ põt pu
pillarit' substitui ei q̃ nõ est i͂stitu
tus nec exheredat⁹. Exe͂plũ i ne
pote ex filio emancipato in ptãte
rete͂to s̄m iura hodierna s̄m q̃ nõ
est necessario i͂stitue͂d⁹ vl' exhere
dãd⁹. ita dicit Bar. vbi. s̄. v̄si. q̃ro
q̃d si sit tal' p̄terit⁹ ꝛc. ꝛ ide͂ Bar.
in. l. gall⁹. §. ꝛ q̃d si tm̃. ff. de libe. ꝛ
posthu. i fine qõ tene me͂ti. ❡ An

Substitutõ pupillaris an xseruet' per auc. ex cã. C. de libe. prete.

aũt hodie rupto testame͂to ex cã
p̄teritionis cõseruet' pupillaris
substitutio p auc. ex cã. C. de libe.
p̄te. glo. i. l. i. §. substituere. ff. eo.
tenet ꝙ sic. quã sequit' ibi Bar. p
multas rõnes. Ide͂ tenet ip̄e i. d.
auc. ex cã. v̄si. q̃ro q̃d de substitu
tiõe. Et hoc verꝫ est i pupillari de
qua nos loq̃mur. ite͂ etiã in exe͂
plari. secus i vulgari: vt dicit ip̄e
Bar. in. d. versi. quero q̃d de sub
stitutione: ꝛ ide͂ Bar. in. l. filio p̄e
terito. ff. de iniusto. testa. versi. q̃ro
q̃d xtice appellatiõe ceterorꝫ. ꝛc.
Sꝫ Dy. i. d. §. substituere: tenuit
xriũ: vt refert ide͂ Bar. i. s̄. allega
tis locis. Sꝫ aduerte ꝙ Bal. i. d.
auc. ex cã: in v̄si. nu͂c venio ad illa
v̄ba cetera nãqꝫ. ꝛc. tenet cũ Dy
no x Bar. dice͂s ip̄m i hac q̃stiõe
difficili nimis audact' ꝛ male fuis
se locutũ. p q̃ opiniõe sua allegat
m̃ltas rõnes solue͂s motiua Bar.
vt videb; lati⁹ p eũde͂. ❡ Ite͂ no.

Substitutõ pupillaris an euanescat testame͂to rupto p q̃relã vel per x tabulas.

ꝙ rupto testame͂to i totũ p q̃relaꝫ
euanescit ꝛ pupillar; substitutio
secus si p pte rũpat'. l. papinian⁹
§. sꝫ nec i͂puber;. ff. d i͂of. test. Ru
pto n͂o testame͂to p xtra tabulas
nõ euanescit sꝫ firma manet hec
substitutio. l. ex duobus. §. fina. ff.
de vul. ꝛ pu. Ratio diuersitat; e͂
q: testm̃ ꝛ q̃rela sũt de iure ciuili:
et sic vnũ põt tollere aliud. vt i͂sti.
de legit. ag. tute. §. finali. Sꝫ x ta
bulas e͂ de iure p̄torio: qõ non tol
lit testm̃. q: cũ p̄tor nõ possit face
re herede͂: multominꝰ destituere.
vt insti. de bonorꝫ pos. §. q̃s aute͂.
inde est ꝙ in q̃rela d' q̃ri de virib⁹
testame͂ti. in x tabulas nõ: sed de
iure patris ꝛ filij q̃ agit an sit fili⁹
seu pat' vel nõ. vt. ff. de i͂offi. testa.
l. filio. §. x tabulas. ita dicit glo. i
d. l. ex duobus. §. finali. Limita qõ
dixi nõ tolli substitutione͂ pupil
lare͂ p x tabulas. hoc verũ nisi p x
tabulas i p̄o iure rũperet' testm̃ et
reduceret' ad cãm intestati. de q̃ p
glo. in. l. vt liberis: et ibi p Bar. et
Bal. C. de colla. et p eũde͂ Bar. i
l. illud. i p̃n. ff. de x ta. hanc limita
tione͂ põit. Bar. i. l. ꝛ si x. ff. d vul
ga. Aduerte tñ ꝙ cũ hodie siue te
stame͂tũ sit ip̄o iure nullũ: siue rũ
pat' p q̃relã. vel p x tabulas ex cã
p̄teritiõis vl' exheredatiõis: solũ
irritũ est q̃ntũ ad i͂stitutione͂: p. d.
auc. ex cã. C. d libe. p̄te. ꝛ ibi hoc:

tenet glo. et glo. i. l. Papinian⁹. §. fina. ff. de inof. testa. et sequitur Bar. in. d. auc. ex cã. et idẽ Bar. in. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. hinc videt q idistincte siue testm rupatur p querelã: siue p 9 tabulas pupillaris substitutio cõseruet. hoc vult i effectu Bar. i. l. i pupillari ff. d vul. et pu. et facit qd. s. in vsi. An aũt hodie rupto testamento etc. in pricipio recitaui post dictũ Bar. q vt ibi patet tenuit q testamẽto rupto ex causa preteritiõis vl exheredationis pupillaris substitutõ firma nihilomin⁹ pmanet Sz bald⁹ vt ibi subiũxi multis rationib⁹ fortissimis tenuit ptrariũ in dicta autẽ. ex cã vnde tenendo opinionẽ Bal. essent supradicte distinctiones. aut in totũ rũpit p querelã: aut p pte. Itẽ aut ipo iure p ptratabulas est nullũ; aut nõ ipso iure, put. s. necessarie q omia tene menti. Itez quero qd si fili⁹ preteritus approbet testamentũ/ an valeat pupillar substitutio et facta Bar. in sepedicta. l. ij. i pn. vsi. itẽ quero qd si fili⁹ pterit⁹. tenet q sic si approbat tutore auctore per. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. iuncta. l. si ad pupillũ. ff. de aucto. tu. ¶ Quito qz dictũ ẽ requiri vt efficiat sui iur post mortẽ patris: ita q i potestate alteri⁹ non incidat/ quero q ẽ ratio illius Ad qd respõdet Bar. in. d. l. ij. in iij. colũ. qz pater põt facere testamentũ filio qui solũ pter defectuz etatis testari nõ pot. vt insti. tu. de pupil. sub. §. nam moribus Sed si reincidat in potestatem alterius posito q non esset defectus etatis tñ testari non posset: qz reperit in potestate alteri⁹. et lõ tali nõ posset quis facere testamentũ: qz si pupill⁹ alia ratione esset intestabilis q ratione etat pater non potest ei facere testamentũ. vt dicit idẽ Bartho. vbi supra

Substitutõ pupillaris an cõualescat filio ptcrito approbante testamẽtum.

¶ Sexto inquãtum dictũ est requiri q nõ desierit esse in potestate ante mortem testatoris: hoc verũ fm Bar. vbi. s. si p emãcipatione exeat d potestate. idẽ si alij daretur in adoptionez eadẽ ratione sec⁹ si exeat: sed spes ẽ q redinci det p fictionem/ vt in capto ab hostib⁹. l. lex cornelia. ff. eodẽ. et. l. pater. de captiuis. Quid autẽ si exeat de potestate p dignitatẽ. Respon. idem Bartho. q pupillaris substitutio nõ extinguit: quia omnia iura naturalia et legitima remanent firma. vt in auct. consti. que de dig. §. illud quoq colla. vi. sed q posset substitui pupillariter est de iure legitio ergo. etc. ¶ Septimo dictum est q requiritur vt pater faciat testamentuz sibi. hoc fallit in multis. d. l. ij. versi. quisqs Itẽ debet facere testamentũ primo sibi. vt eadẽ. l. ij. §. pri⁹. quod intellige si testamentũ fiat diuersis tẽporib⁹/ facit qd notat glo. in l. si qs eũ. §. i. ff. eo. Itẽ etiã intelligẽ qñ fieret eodẽ tẽpore: sed fili⁹ erat exheredatus: illo etiã casu si pmo filio deinde sibi faciat testamentũ nõ valet. d. §. prius. secus si fili⁹ nõ exheredat sed instituat et ita loquit. §. sed si quis ita: qui sequitur. d. §. prius autẽ. Ita vult Bar. ibi. Ratio diuersitat fz eũdẽ bar. ibi est: qz qñ pr instituit filiũ: et ei substituit siue pcedat substitutio siue sequat fz ordinẽ scripture: semp sequit substitutio et pcedit institutio fm ordinẽ intellect⁹. d. l. ij. §. fz si qs ita. ideo satis factũ est rescripto iperatoris qd requirit institutionẽ pcedere. sed qñ filius fuit exheredat⁹ nõ põt dici q istitutio pcedat fm ordinẽ intellect⁹ ideo substitutio vitiat: qz est omissus ordo. ¶ Itẽ quero Pone testamentũ patris min⁹ solene fuit. an valeat pupillaris substitutio? et vult i effectu Bar. vbi

Substitutionẽ pupillarem faciẽs an debeat necessario sibi pmũ testamentum facere.

§.ꝙ si aliqͣs de liberis esset substi tut⁹ tūc valet.ar̄s sec⁹.facit qđ di cā .§. in rubrica.de tuto.i testa.vel codi. dando.in prima additione. ₰c. ¶ Octauo dictum est ꝙ requi rit̄ vt p̄ris sit adita hereditas.vt valeat substitutio pupillaris: vt l.ij.versi.adeo. fallit in milite.l. miles ita.§.fina.ff.de mili. testa. Item fallit vbi existentia sui he redis ꝯfirmat tabl'as pupillares vt.l.si fili⁹ qui patri. ff. de vulga. et pupil.et.l.fili⁹ q̄ se.₰.l.iulian⁹. al'as incipit/si pupill⁹ paterna.ff. de acq. here.et.ff. de priui. cre.l. paterfamilias. ¶ Circa hāc ma teriā q̄si de ea in p̄cedētib⁹ aliq̄ñ me hic dicturū pollicit⁹ sū. Primo q̄ro/q̄si habeat locū existētia sui heredis: posito ꝙ ius p̄torū absti nēdi nō esset introductū: Bar.in d.l.si fili⁹ qui p̄ri. R̄ñdet ꝙ si q̄dē fili⁹ in p̄ntē h₃ substitutū vulga rem expr̄sse: existētia sui heredis nil operat̄.vt.l.si fili⁹ heres.ff.đ lib. et posthu.et no.in.l.papinian⁹.§. quarta. ff. de inof.testa.in.ij.glo. mag. Nō q₃ dando substitutū vul garē: videtur eū facere heredē si vult.hāc rationē ponit iurisco͂sul tus l.i.l.§.si ponat̄.ff.si q̄s omis. cā.testa. Itē si testato: eū istituit sub hac ꝯditiōe: si volueris: existē tia sui heredis nil operat̄.vt in.l. cornelius.et.l.iā dubitari.in.fi.ff. de heredi.insti.et de condi.insti.l. verba. S₃ q̄d si eū instituit sub co͂ ditione potestatiua.vt si.x.dede rit: an faciat đ necessario volūta riū: textū habes ꝙ nō.l.l.ꝯditio nib⁹.ff.de ꝯdi.et demō. Itē si dat sibi testato: coheredē extr̄neū / exi stētia sui heredis nil operat̄ i his q̄ depēdūt ex ip̄o testamēto.vt. l. apud iulianū.§.idē iulian⁹.ff. ad trebel.sec⁹ in his q̄ veniūt extrīse cus.vt est trāsmissio hereditatis. vt.l.iij.C.de iure delibe.₰ ibi idē Bar. Extra autē hos cas⁹.existētia

sui heredis sēp operat̄ de iure ciui li.vt insti.de here.q̄li.₰ dif.§.sui. ₰ isti.de here.q̄ abintes.đ.§.sui. et ff.de bo.lib.l. et si ex modica.§. si fili⁹.cū filib⁹. ¶ Scđo q̄ro an bn̄ ficiū abstinēdi introductū p p̄to rē.vt.d.§.sui.ꝟ.s₃ his p̄to:.insti.đ here. qua.₰ dif.eneruet/vires exi stētie sui heredis: idē Bar.l.d.l. si fili⁹ p̄ri.ff.de vul.et pupil.r̄ñ det q₃ qñq₃ fili⁹ expr̄sse imiscet se hereditati paterne.et tūc bn̄ficiū p̄toris nil operat̄: vt p̄baf p tex. in d.l.si fili⁹ q̄ patri.ibi nō sponte su sceptis.q̄si ergo spōte adiit / p̄to: nō se imiscet.facit.l.cū bonis.ff.đ acq.here.et.C.si vt here.se absti. l.i. Qñq₃ filius tacet q₃ nō se imi scet nec repudiat: et tūc q̄dā sunt que respiciunt dānū et on⁹ ipsius filij.vt ꝙ creditorib⁹ hereditarijs teneat̄: et tūc bn̄ficiū p̄toris ope rat̄ vt eneruet vires existētie sui heredis.vt.d.l.si.fili⁹ q̄ p̄ri.ibi nō spōte.₰c.₰. C. si vt ab here.se ab sti.d.l.i.₰.d.l.cū bōis.ff.đ acq.he re.et.l.necessarijs.eo.titu. Que dā sunt in q̄b⁹ existentia sui here dis operat̄ cōmodū et vtilitatē filij: vt puta i ꝯfirmatione tabular̄ pu pillariū. Itē ꝯfirmat dationes tu tele.vt notat ip̄e Bar.l.l.si nēo.l. ff.de testa.tute.₰ Ci.in.l.ij. C.eo titu. Itē vt operet̄ transmissio nē hereditatis ad quoscūq₃.vt. l. apud hostes.et ibi p doctores.C. de suis et legit.de quo lati⁹ p eū dē.Bar.in.l.ex militari.i fi.cū.l. se.ff.de militari testamento et in oibus similib⁹ casib⁹: q̄ filij cōmo dū respiciūt: sic in casu p̄positi no stri q̄modū ē filij cui est facta pu pillaris substitutio: q₃ decedit te stat⁹.₰c.vt dixi supra ista rubri.i p̄n.inquātū.đ.dif.ꝙ substitut⁹ pu pillariter.₰c.et tunc beneficiū ab stinendi nō ip̄edit effectū existen tie sui heredis: quia hoc non fuit p̄positū p̄toris.vt.d.l.si fili⁹ qui

patri.cũ filib⁹.§.alr̃.Et ita tenẽt docto.vt refert ipe Bar.in.d.l. si filı⁹ q̇ pr̃i.Quedã sũt i q̇b⁹ exñtia sui heredis non opaꝛ ꝯmodũ nec incõmoduz filij.vbi gr̃a ꝙ legata debeanꝛ ex testamento pr̃no. itez ꝙ libertas ex testamento ꝯpetat. nã nõ curat filı⁹ ꝙ venientes ab itestato teneanꝛ.Glo.i ṽbo. istituto filio.i.l.i.§.idẽ scevola.ff.ad sille. vr̃ tenere ꝙ existẽtia sui heredis ꝯfirmat legata.textũ habes ꝯriũ in.l.i.in fi.ff.vt i posses.le.ꝛ ꝓbaꝛ in.d.l.si ex modica.§. si filı⁹.ff.de bo.lib. Predicta fallũt p̃mo fauore libertatis.vt.l.sacẽdũ.ff.ď ma. testa.et.l.cũ q̃si.§. sz et si q̇s.ff.de fideicõ.lib. Itẽ fallũt i.l.ita tñ.§. si pr̃.ff.ad trebel.vbi exñtia sui heredis operaꝛ ꝯfirmationẽ fideicõmissi vniuersalis vt ꝑ restitutionẽ trãseãt actiões.sz rõ illı⁹ text⁹ ƀz eundẽ Bar.ibi est: q: etiã extneus ad hoc põt cogi.vt.scz adeat et restituat.§.sz q: stipulatiões isti.de fideicõ. here.et.l.nã q̇ð.§.i.ff.ad trebel.vñ cũ ꝑ bñficiũ abstinẽdi filı⁹ ꝯpareꝛ extneo.vt.l.nã nec emãcipat⁹.ff.de le.i.nõ grauaꝛ filı⁹ sz remanet obligat⁹.Ex p̃dictis seq̇tꝛ:pone filiũ exheredatũ/ aliuz filiuz institutũ:extneũ exheredato substitutũ: istitut⁹ abstinuit: poterit ne substitut⁹ ex secũdis tabulis succedere: ex p̃dictis ꝯcludiꝛ ꝙ nõ: q: existẽtia sui heredis operaꝛ ꝯfirmationẽ tabulaꝝ pupillariũ i ꝯmodũ ipsi⁹ filij abstinentis siue ipse filı⁹ qui se abstinuit fuit substitut⁹:siue ei fuerit facta substitutio.d.l.si filius qui patri. sed qñ ista cessant: vt in questiõe proposita: exñtia sui heredis nõ põt hr̃e effectũ: tñ operaꝛ beneficiuz abstinendi. ¶ Terti⁹ casus est q: qñq̧ filı⁹ se exp̃sse abstinet ab hereditate pr̃na: an tũc opereꝛ bñficium abstinendi ⁊ Bar. vbi.s̃. respõdet ꝙ tunc bñficiũ abstinendi

Substitutõ pupillaris an cõfirmeꝛ per existentiam sui heredis

operaꝛ et eneruat vires existẽtie sui heredis.fallit ꝑ pt̃ filij delictũ vt.l.si seruũ.§. p̃:or ait.ff.de acq̇. here. Ratio ẽ q: ex eo ꝙ exp̃sse se abstinuit ꝙ existentia sui heredis opereꝛ esset sibi dãnuz.q: q̇cquid fit ꝯtra volũtatẽ filij diciꝛ eẽ suuz dãnũ.vt insti.de actio.§.p̃terea si q̇s gñaliꝛ.Et ho: circa ista q̃ non respiciunt ip̃am hereditatẽ a qua exp̃sse se abstinuit.sz circa alia extrinsec⁹:vt circa substitutionẽ pupillarẽ.vel dationẽ tutoris: tunc exñtia sui heredis operaꝛ. vt hic et.l.filı⁹.ff.de acq̇.here. cũ similibus supra allegatis. Premissa faciũt ad q̃stiõez:põe statuto caueꝛ ꝙ exbãniti nõ possunt reuerti ad ciuitatẽ intra decẽ annos nisi habuerint pacẽ cũ heredibus occisi mõ filı⁹ se abstinuit ab hereditate paterna/ an poterit facere pacem illi exbannito:et sic ꝙ possit reuerti ⁊ et determinat breuiter idem Bar.in.d.l.si filı⁹ q̇ pr̃i.i fi.ƀz the oricã p̃cedentẽ:nõ est dubiũ ꝙ fauor filij est ꝙ occisor pr̃is ei⁹ possit vel nõ posset reuerti ƀm voluntatẽ filij.d.§.p̃terea.isti.de actio. et facere pacez de illa offensa seu de illa iniuria nõ est quid hereditariuz:sz extra hereditatẽ.vt.l.ꝓ herede.§.fi.ʒ.de acq̇.he.ꝛ.l.pe.s̃. de sepul.vio. vnde cuz nõ sit quid hereditariũ.et sic fauor filij. ꝯcludiꝛ ꝙ existẽtia sui heredis remanet:et sic põt facere pacẽ tãq̃ su⁹ heres istitut⁹ i testamẽto. q̇ð no. ¶ Dñ dñs Rolan.s̃.ista rub.ṽsi. in tacita ṽro pupillari.ꝛc. dicit ꝙ tacita pupillar ꝯtẽta sub exp̃ssa vulgari nõ excludit matrez qñ extrane⁹ ẽ substitut⁹ Adde ꝙ ẽt nec excludit pr̃em nec auiã: ꝓpt idẽtitatẽ ratiõis. Immo nõ excludit fratrẽ pupilli vtriq̧ ꝯiũctũ vl saltẽ ex parte pr̃is.ita tenet late Bar.in sepedicta.l.ij.in ṽsi.sed circa hoc dubitaꝛ tacita pupilla=

Filı⁹ abstinens ad hereditate pr̃na an possit facere pacẽ cũ occisore pr̃is stãte statuto ꝙ heres debz facere pacem.

Substitutõ pupillaris tacita an excludat pr̃ez auiam aut fratrem

ris nō excludit matrē.ꝛc̄.vſqꝫ ad verſ.quero quid ſi ꝓbeł ꝙ teſtatoꝛ voluit matrē excludere.ꝛc. tenet etiā Ange.are.inſti.co.in ꝓn. in.iiij.col.ibi tacita autē pupillaris compꝛehenſa.ꝛc. vbi ſubiūgit q̄:tuoꝛ ex q̄b⁹ p̄ſumił ꝙ defunct⁹ voluerit matrē excludi ꝑ tacitam pupillarē:q̄ etiā ponit ipſe Bar. vbi.ſ.in.d.ꝟ.quero qd ſi pꝛobeł.ꝛc. Pꝛimo ex his q̄ teſtatoꝛ dixit extra teſtamentuꝫ. Scd̄o ex his q̄ dixit i teſtamēto. Tertio ex cōditiōe matris et ſimiliū ꝑſonarū de quib⁹ excludēdis tractał. Quarto ex cōditione ꝑſone eius qui eſt ſubſtitut⁹. Dixi pꝛimo ex his que teſtatoꝛ dixit extra teſtamentum.

Substitutio pupillaris tacita in quibus casibus excludat matrem.

Quid enī ſi ante dixerit: ſi filius me⁹ moꝛieł nollē ꝙ mater ei⁹ haberet vnū obolū. vel ſimilia ꝟba? certe videł ſufficere.ar.l.quotiēs.§.i.ꝛ qđ ibi nota.ff.de here.inſti. l.cuꝫ ꝓponebał.cū ibi nota.ff.de le.ij. Pꝛo hoc facit.l.titia.§.ideꝫ reſpondeo.i.ff.de ꝟbo.ob.cū ſimilibus. Scd̄o ex verbis poſitis i teſtamēto. vt ſi teſtatoꝛ matri pupilli reliquit aliquid et iuſſit eam eē cōtentā vt plus de bonis ſuis petere nō poſſet.qđ notabiliter limitat Bar.vbi.ſ.poſt Gul.qn̄ talia verba eſſent adiecta in aliquo legato relicto a ſubſtituto pupilli. tunc enī p̄ſumił ꝙ voluerit ſubſtitutū mři p̄ferri.vt.l.peto.in ꝓn. ff.de.le.ij. facit.l. fidei cōmiſſa.§. ſi quis ita.de lega.iij.et qđ ibi notat idē Bar.ſec⁹ ſi talia ꝟba eſſēt adiecta legato relicto ab ipſo pupillo:q2 tūc matri nō ꝑiudicāt in ſucceſſione q̄ venit poſt moꝛtē pupilli.vt.l.paulo calimacho.§.i.de le.iij.ꝛ hoc videł etiā velle Ang. are.vbi.ſ. Idē ſi reliquit aliquid vxoꝛi: ſi vitā vidualē ſeruauerit. q2 ſicut voluit eā ꝑuari legato ꝑ tranſitū ad ſecūda vota:eodē modo pꝛeſumendū eſt ꝙ voluit eam a tacita pupillari excludi:ꝑ dictū tranſitum ad ſecunda vota. Tertio pꝛeſumił ꝛ ꝓbatur ex ꝯditiōe ꝑſone iuřis et cōſimiliū ꝑſonarū de quibus excludēdis tractatur. vt ſi mater fuerit inimica teſtatoris:quia foꝛte habuerat amicitiā cuꝫ vno ſtudēte.ar.l.iij.§.fina.et l.ex parte.ff.de adi.leg.et.l.ſi inimicitie.ff. de his quib⁹ vt indig. Itē ſm̄ eundē Bar.vbi.ſ.ſi mater nō eſſet capax hereditatis pupilli:quia tutoꝛem pupillo nō petijt. certe perinde eſt ac ſi mater nō eſſet.vt.l.ij.in fi.ff. ad tertu.et l.i.§.pe.et ibi idem Bar.ff.de contra ta. Idem ſcd̄m eundē. ſi poſt moꝛtē pupilli vxoꝛ teſtatoꝛis aliquid inhoneſtuꝫ feciſſet. vt nota. in.l.fideicōmiſſum.C.de fideicō. ꝛ.l.ſoꝛoꝛē.C.de his qui.vt indig. Quarto pꝛobał ex cōditione ꝑſone ſubſtituti.vt qn̄ frater impuberis filius teſtatoꝛis eſt ipſi pupillo vulgariř ſubſtitutus.certe hoc caſu excluditur mater: quia p̄ſūptio eſt ꝙ teſtatoꝛ voluerit filium ſuū vxoꝛi ſue p̄ferri.ar.l.cum acutiſſimi.cuꝫ ſimilib⁹.C.de fideicō. ita etiā dicit domin⁹ Rolandin⁹ ſupꝛa i verſi.in tacita vero pupillari. Hec vera ſcd̄m eundē Bar. vbi.ſ.poſt.Gul. ꝺ cu.i fratre pupilli:ſecus in fratre teſtatoꝛis patruo pupilli. vt.l.iij.ij.reſpōſo.ff. de le.pꝛeſtā. Quid autem de mře defuncti vulgariter ſubſtituta pupillo? Rn̄det idem Bartho.poſt eundē Gul.idē eē qđ in filio.pari ratione: quoniam ab inteſtato pariter ſuccederet pupillo: ſicut filius teſtatoꝛis pupilli frater. vt in auctēn.defuncto.C. ad tertu. ideꝫ quia eſt de parentibus.ar.d. l.iij.poſt pꝛin.de lega.pꝛeſtā. vide de ſupꝛadictis caſibus latius per Bal.i.l.ꝑcib⁹.C.e.i.iij.et.iiij.co. Circa ꝑdicta ad vnā ſingularē q̄ſtionē aduerte.vtrū ſcꝫ mře repu

diāte hereditatē filij ipuberꝫ/sub stitut⁹ vulgaris admittatᷣ ex tacita pupillari: hec q̄stio dependet ab vna alia q̄stiōe: videlicet An mre existente in medio pupillaris tacita sit i rerū natura. licet ꝯtra matrē nō admittatᷣ: qđ tenet glo. i. l. ꝑcib⁹. C. co. An ꝓo simplicit nō sit in rerū natura. vt vult glo. i. l. cēturio. ff. eo: breuit Bar. in. d. l. ij. in pe. col. ⁊ idē Bar. in. d. l. centurio in. ij. col. et idē in. d. l. ꝑcib⁹. tenet ꝙ hec tacita pupillaris est in rerū natura licet nō habeat effectū ꝯtra matrē. Hinc pōt respōderi ad priorē questionē ꝙ matre repudiāte admittitur substitutus ex tacita pupillari. ⁊ nō venientes ab intestato: nec est curandū ſm eūdē. Bar. in. d. l. cēturio. an mat repudiatione vel morte excludatᷣ ar. l. ij. §. sed si sint fili. ⁊ §. sc. ff. ad tertullia. idē tenet Ange. are. isti. de pupil. sub. i pn. in vltia q̄stiōe. Hinc dicit etiā nōbilit idē Bar. in. d. l. ij. i ꝟsi. q̄ro ⁊ reuoco in dubiū q̄t testes ⁊c. ꝙ ad ꝓbādā volūtatē defuncti circa istā tacitā pupillarē/q̄n. s. p̄sumitᷣ ꝙ voluerit excludi matrē/ sufficiāt duo testes: q̄z ē ꝓbatio declaratoria volūtatꝫ s. ꝙ voluerit excludi matrē ꝑ tacitā pupillarē: q̄ (vt dictū ē) erat in reꝝ natura: lꝫ regularit ꝯ matrē nō habeat effectū. ⁊ ꝓbatio declaratoria pōt fieri ꝑ duos testes. l. heres palā. §. sꝫ ⁊ si notā. ff. de testa. ⁊ ibi ꝑ glo. Si ꝓo diceremꝰ ꝙ tacita pupillarꝫ nō ꝯtineretᷣ vł nō esset i reꝝ natura q̄n mat est i medio: tūc ista ꝓbatio fieret ad inductionē noue volūtatꝫ/ nō ad declarōnē. i. ō reqri deberent. vij. testes/ ꝑ ea q̄ notantᷣ in. d. §. sed ⁊ si notā. Adde ꝙ istō vult etiā Bal. i. d. l. ꝑcib⁹ i. iij. col. ꝟsi. tertio q̄ro an possit fieri corā duob⁹ testibus. C. eo. qđ tene ꝑpetuo mēti. Per hec breuit et sūmatī expedita ē materia pupillarꝫ substitutiōis de q̄ si latius istrui cupias recurre ad Bar. in. d. l. ij. i pn. ff. eo titu. De. mu.

¶ De exēplari substitutione. Rubrica. xxv.

Exemplaris substitutio/fieri pōt a q̄cūq; parēte mare vł femia filio furioso vł mēte capto/existēti vł nō existēti in p̄ria ptāte. dū tn̄ pubes sit vel maior. nā si pupill⁹ sit furiosus ꝓuidetᷣ ei ꝑ pupillarem substitutionē tāq; pupillo: nō ꝑ exēplarē tāq̄ furioso. vt poti⁹ sit etati q̄ demētie ꝯsulēdū. vt. ff. de tutel. l. iij. ij. rńso. Debꝫ autē test. tor certas ꝑsonas: et certo ordie substituere furioso. Nā si furiosus liberos habeat illos ei ꝑmo substituet. si nō habeat liberos sꝫ frēs: ipi fratres ei substituēdi sunt. si aūt nec frēs habeat: tūc q̄s voluerit parēs substituet. ⁊ adiicitᷣ i hac substitutione talis ꝯditio: si ipe furios⁹ decedat āteq̄ mēte ⁊ cerebro san⁹ fiat. Et itaq; hmōi substōis hec forma. An. filiū meū furiosum vł mēte captū michi heredē instituo: ⁊ si ipe decesserit anteq̄ mēte et cerebro san⁹ fiat: talis ei⁹ fili⁹ vel frat: vł talis ali⁹ sit heres: vł ita. talē filiū vł fratrē ei⁹: vł talē aliū ei substituo. Et dr̄ exēplarꝫ eo ꝙ sit ad exēplū pupillaris substitutionis: sicut eīn pat filio suo pupillo q̄ testari nō pōt ꝓuidet de herede: sic et filio furioso q̄ q̄diu furios⁹ ē testari n̄ pt. vn̄ substitut⁹ capit bōa vtriusq; s. testatoris ⁊ heredis ad silitudinē pupillarꝫ. Licꝫ aūt pupillaris ⁊ exēplaris i eo qđ dictū est silitudinē videantur hr̄e. attamē differūt i mltꝫ. Pⁱo q̄z pupillaris sit solū a parēte q̄ hꝫ in ptāte. sed exēplaris a parētib⁹ vtriusq; sexus habeāt vł nō habeāt i ptāte. Scđo q̄z illa sit tātūmō pu

Substitutio exēplaris a q̄ et cui fieri possit.

Substitutō exēplaris q̄re dicat exēplaris.

Substitutō exēplaris in qb⁹ differat a pupillari.

pillis infra pupillare tempus vel minus. hec autem adultis vel maioribus. Tertio quia pupillo substitui potest quilibet pro libito testatoris: sed furioso certe persone substituende sunt. Quarto quia pupillaris expirat adueniente pubertate. sed exemplaris adueniente sanitate. Et probantur hec omnia. C. de impube. et alijs substi. l. humanitatis et ff. e. l. ex facto. in princ. et institu. de pupillari sub. §. qua ratione.

¶ Additio. Hanc materiam: quia bona etiam et quotidiana est: latius tractare constitui. in primis itaque dominus. §. dicit dominus Rolandinus quod hec substitutio dicitur exemplaris: quia fit ad exemplum pupillaris substitutionis: reuoco in dubium. nonne ergo in ea requirunt illa octo que in pupillari substitutione requirunt. vt. §. prima rub. dictum est. Prio cum in illa requirit quod sit de liberis: an hoc etiam requirat in ista exemplari: Respondeo quod sic.

Substitutio exemplaris quibus liberis fiat.

dicta. l. humanitatis. Circa quod quero: de quibus liberis: Bar. in. l. ex facto. ff. de vulga. et pu. in versi. sed quero de quibus liberis. Respondet aut querimus de liberis legitimis et naturalibus simul. vel legitimis tantum: ex his duobus casibus conueniunt pupillaris: et ista exemplaris. Cum enim non reperiamus discordiam stabimus similitudini. facit. l. vnica. C. de inoffi. doti. certum enim est quod pupillaris fit legitimis et naturalibus simul vel etiam legitimis tantum. vt supra proxima rub. post princi. dictum est. Aut querimus de naturalibus tantum. et in hoc disconueniunt: quia eis non potest substitui pupillariter cum non sint in potestate. l. ij. in princi. ff. eo. sed hec substitutio exemplaris bene potest fieri eis: quia in ea non requiritur patria potestas: vt infra dicetur. Et quod illud sit verum in matre / satis probari potest per dictam. l. humanitatis coniuncta. l. si qua illustris. C. ad orficianum. An autem in patre hoc procedat dubitari potest et videtur quod non per dictam. l. humanitatis que. l. loquitur de legitima relinquenda: sed filio naturali non habet pater necesse relinquere legitimam. vt. §. in rubrica de naturalibus tantum liberis patet. ergo exemplaris non potest fieri a patre naturali tantum. Istud tenuit Ange. in dicta. l. ex facto. per dictam rationem. sed Bar. ibi videtur velle contrarium scilicet quod potest. idem videtur tenere Bal. in dicta. l. humanitatis. versi. secundo videamus de personis quibus fit. Hanc opinionem etiam commendat et sequitur angelus aret. in ratione. insti. de pupil. sub §. qua ratione. insti. de pupil. sub fi. vbi soluit motiuum dicti Ang. de peru. et aliorum. de dicta legitima. dicens hoc habere locum in illis quibus necessario debet relinqui legitima quod illis relinquatur in illis autem in quibus non est necesse quod relinquatur. vt naturalibus tantum: nichilominus habebit locum lex ad similitudinem pupillaris que potest fieri exheredato cui legitima non debetur §. non solum. insti. eodem: et hoc de naturalibus veris. Si vero loquimur de spurijs tunc conueniunt hec exemplaris et illa pupillaris: quia sicut nec pupillariter ipsis substitui potest sic etiam nec exemplariter quia non sunt nominandi filij. vt in auten. ex complexu. C. de incest. nup. et in auten. quibus mo. natu. effi. sui. §. fina. colla. vi. ideo nec exemplaris nec pupillaris potest eis fieri. et hoc in illis spurijs qui sunt nati ex damnato coitu. de quibus dixi supra in rubri. de spurijs. secus in spurijs hoc est natis ex meretrice: qui vulgo concepti dicuntur. et etiam spurij in iure appellantur. vt in dicta rubri. de spurijs dixi. his etiam forte vt dicit Ang. are. vbi supra insti.

secūdo principaliť q̄ro. posset a m̄re exēplariter substitui cū et i casu locū hēre possit: qḋ de legitima in. d. l. hūanitatis. dicit. constat eñi q̄ a m̄re etiā debēt necessario institui l. hac p̄te. et. l. spuri⁹. ff. vnde cog. et. l. si suspecta. §. i. ff. de inof. tes. et insti. ad or̄ſi. §. penul. nisi mater esset illustr. et haberet legitimos l. si q̄ illustris. C. ad or̄ſi. ¶ Item quero an ne p̄ri furioso possit exēplariter substitui p̄ filiū: et videt q̄ sic per. l. his qui. in p̄nci. ff. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. vbi permittitur filiū curatorē dari patri suo furioso. ad idē. l. i. in fi. et. l. ij. ij. responso. ff. d̄ curato. furio. vel alijs. ⁊c. Isto nō obstante tenent cōmuniter doctores q̄ nō potest filius patri substituere. Primo q̄r parens debet substituere filio de liberis furiosi. ergo hoc casu fili⁹ deberet substituere seipsum quod esse nō potest. vt infra patebit. ergo. ⁊c. ita dicit Bal. in dicta. l. humanitatis. in versi. nono queritur vtrū filius. ⁊c. preterea i dicta. l. hūanitatis. cū similib⁹/ tantum dicitur de liberis. ergo. ⁊c. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. Item in pupillari non est inuentū q̄ filius substituit patri. ergo nec in ista q̄ inducitur ad eius exemplum. preterea plus iuris habet pater i administratione bonorū filij q̄ ecōuerso. vt notatur i dicta. l. his qui ff. de tuto. et cura. datis. ⁊c. ergo. ⁊c. Nec obstat dicta. l. his qui cū similibus. s. alle. quia aliud in administratione bonorū que fit i vita. aliud in substitutione q̄ fit in testamento. vt. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. lega. et quod notatur in. l. i. §. fuit quesitum. ff. ad trebellia. ita dicit Bar. in dicta. l. ex facto. versi. sed quero an patri furioso. ⁊c. ¶ Secundo quero: requiritur in pupillari q̄ filius sit impubes: an et hoc requirat in ista substitutione? Responde q̄ nō. p̄ dictā. l. humanitatis. et dictā. l. ex facto que loquūtur in his qui filios habere possent. itē dicta. l. ex facto. in p̄nci. loquit expresse in pubere ita etiā loquit. d. §. qua ratiōe. insti. co. ibi et si puberes sint. Sed iuxta hoc dubitat quidā habuit filiū impuberē et mente captū vel furiosum. an exemplariter posset ei substituere? doctores cōmuniter dicunt q̄ nō/ vt refert Bar. in dicta. l. ex facto. versi. secūdo quero requirit in pupillari. ⁊c. quia cū in eo sit duplex defect⁹ preualet naturalis: et ideo fiet substitutio pupillaris. argu. l. iij. in p̄n. ff. de tutel. per quā. l. hoc tenent Dy. et Iaco. de ra. vt refert ipse Bar. Sz Guil. quē idē bar. vbi. s. sequit/ dixit. aut filius furiosus impubes nō est in potestate: ⁊ tūc potest ei exēplariter substitui/ cū pupillariter nō possit p̄pter defectū potestatis. l. ij. ff. de vulga. et pupil. Si vero in potestate esset/ tunc si fiat exemplaris intra tempora pubertatis valet iure pupillaris. ar. dicte. l. iij. postea valebit iure exēplaris. ar. l. cēturio. ff. de vulga. ⁊ pupil. quod limita tamē s̄m eundē Bartho. vbi. s. si fuerit facta exēplaris sine limitatione tēporis. vt infra patebit. Istā opinionē videt etiā tenere. Ang. areti. in dicto. §. qua ratiōe. insti. de pupil. in versi. quero q̄d si aliquis est impubes et mente capt⁹ ⁊c. Nec obstat cū dicit substitutio que assumit vnū effectum: nō transit in aliū. l. verbis ciuilib⁹. et. l. in pupillari. ff. de vul. et pupil. quia hoc verū q̄ substitutio que incipit valere iure directo: nō transit in fideicōmissariā. vt ibi. sz vna directa bene transit in aliā directā. vt. l. iij. §. qui fideicōmissariā ff. de here. insti. et dicta. l. centurio. ita dicit ipse Bar. vbi. s. d̄ hoc

Substitutio exēplaris an possit fieri p̄ri furioso per filium?

Substitutō exēplaris an possit fieri ipuberi mente capto?

Substitutio exēplaris an requirat filiū ī ptāte?

tū latiꝰ dicā i rub.ɉ.pria. ¶ Tertio q̄ro.in pupillari requirit ꝙ filius pupillus sit in ptāte. an hoc etiā requiraẜ in ista substitutione exemplari? respōde ꝙ nō ꝑ dictā l. hūanitatꝫ.vbi ꝑmittiẜ parētibꝰ vtriusqꝫ sexꝰ.dū dicit expsse textꝰ qui vel q̄ testatur. Sꝫ que ē ratio diuersitatis inter pupillarē ⁊ istā exēplarē? Bar.vbi supra ꝟsi.tertio queriẜ in pupillari substitutione.⁊c.dicit tutius fore/si responde amꝰ per.l.non oim.ff.de legi.licet enī multe ꝑsuasiones adduci possēt.vt patet ibi ꝑ eū:vbi tres ratiōes dat quas oēs ipugnat. nulla tamē vrgēs ratio ſm eundē dari potest.

Substitutio exēplaris an possit fieri a matre q̄ trāsiuit ad scōa vota?

¶ Vlteriꝰ q̄ro.pone mater cuiusdā furiosi trāsiuit ad secunda vota.an hec mater possit filio suo exēplariter substituere? idem Bar.in.d.l.ex facto. versi. quero vtruꝫ mater q̄ transiuit ⁊c. respōdet ꝙ non:qꝛ ista substitutio est introducta causa humanitatis que humanitas tunc cessat in matre.vt.l.lex que tutores.versi.lex enī.C.de admi.tuto. Itē alia ratione quia pupillus nō debet educari apud eā que ad secunda vota transiuit.l.i.C.vbi pupil.edu.de. Preterea isti matri nō cōceditur tutela.vt in auctē. sacramēta.C. quādo mu.tu.offi.fung.potest.si ergo in vita nō cōceditur:multo minus in morte.et hoc quando in secundis votis actualiter existens/ substitutionē fecit. Sꝫ q̄d si anq̄ ad scōavota trāsierit substituōeꝫ istā fecerit:et postea ad scōa vota transiuit? idē Bar.vbi.ſ.putat ⁊ tūc euanescere hāc substitutioneꝫ qꝛ requiriẜ ꝙ tēpore quo moritur assint illa q̄ ad substitutionē req̄runẜ.vt.l.coheredi.§.cū filie.ff.d vul.⁊ pu.substi.⁊ hoc sequiẜ An.in.d.l.ex facto.vbi dicit secꝰ in patre transeūte ad scōa vota:qꝛ suū ꝯsiliū est firmiꝰ.nō eni ꝑdit administrationē bonoꝝ ꝑ trāsitū ad secūda vota.l.ꝑnalit.ꝟ.negotio.C. de sc.nup. Sꝫ aduerte ꝙ Bal.in d.l.hūanitatis.in ꝟsi.q̄ro ergo an mẜ.quē ibi sequiẜ Sali.in ꝟsi.secūdo q̄ro circa matrem.et Jo.de im.i.d.l.ex facto.in ꝟsi.itē adde inq̄tuꝫ mẜ trāsiuit ad scōa vota. ⁊c̄.tenēt ꝯ Bar. i supradictꝫ duabus q̄stoibꝰ de quo vide ꝑ Ang. areti.vbi.ſ.in ꝟsi.q̄ro mẜ ꝑrio fecit istitutionē ⁊ substitutionē.vbi ipse Are.tandē dicit inspiciendū modū et formā substitutiōis.qꝛ si substituerit veniētes ab intestato vel aliuꝫ quē verisimiliẜ furiosus substituisset.tūc valet substitutio qꝛ ē introducta hūanitate/et etiā qꝛ fauor est furioso vt hēat heredē:secꝰ si maritū vl' aliū forte studētē quē amabat.vl' aliū d q̄ nō ē verisilē ꝙ eū furiosus/si fuisset sane mētis/substituisset.nā tunc nō valet substitutio.ar.eoꝝ q̄ notat bal.in.l.furiosū.C.q̄ tes.fa.pos.in illa q̄stione qua q̄ritur an i dubio ꝑsumaẜ testamētuꝫ factū i furore necne:qd̄ tene menti.

Substitutō exēplaris an reqrat filiū fieri sui iuris ꝑ mortē testātꝫ?

¶ Quarto requiriẜ in substitutiōe pupillari ꝙ ꝑ mortē testātꝫ pupillꝰ fiat sui iuris:an idē in furioso? rūdet ipse bar.vbi.ſ.i ꝟ.quarto reqriẜ ⁊c.ꝙ q̄litercūqꝫ fiat sui iurꝫ siue ꝑ mortē testātis siue alio mō:nō curaẜ. qꝛ in hac substitutiōe nō requiriẜ ꝙ q̄s hēat eū i ptāte.vt dictū ē.ſ. ¶ Quito reqriẜ in pupillari substitutiōe ꝙ nō sit recasurꝰ i ptātē/ an idem sit i hac exēplari? et dicit ipse bar.vbi.ſ.ꝙ sic.⁊ hoc tali medio:qꝛ solū hoc casu est itroductū vt q̄s possit alteri testari cū īpediẜ ꝑꝑ dementiā vel simulē casū.si ꝟo ꝑpẜ aliud īpedimētū vtputa ꝑtē ptātis vl' silē:nō posset iste ꝑ se testari: īpedimēta:hoc ē furore vel īsania cessante:ꝫ nec ꝑ aliū.l.neqꝫ per se.C.de here.isti. Et per istā rationem dicit Guil.vt refert ipse

Bar. q si furiosus ante furorem esset condēnat⁹ de crimie ex quo efficeret itestabilis / tūc nō posset sibi substitui exēplariter. Quero insup quādo reqrat q quis patiatur dementiā vel simulē casum vt ei possit fieri talis substitutio? idē Bar. vbi. s. rñdet q si tpe testamēti. sz mortē: vt ē i pupillari substitutiōe. l. ij. §. sed si extraneū. ff. de vulga. et pu. cū enim nō reperiat discordantia: remanet silitudo in hoc iter pupillarē et exemplariā.

Substitutionē exēplarem faciens an debeat sibi necessario facere testm̄.

¶ Sexto reqrit i pupillari q pater sibi faciat testamentuz. an hoc sit etiā in hac exemplari? Respōdet q sic. nam cum testamentum patris sit principale: ista substitutio que est testamentū filij / est accessorium: idō oportet q cōfirmet a suo principali. l. ex pupillari. ff. de vulga. et pu. preterea hoc probatur in. d. l. hūanitatis. que reqrit q quis illi filio saltē relinquat legitimā: ergo sibi debz testari. sz hoc fallit in milite. l. miles ita. in fine. ff. de testamento militari. de quo lati⁹ p Ange. are. in. d. §. qua ratione. i vlt. col.

Substitutio exemplarē an possit fieri non istituto nec exheredato.

¶ Septio i pupillari requiritur q filius sit institutus vel exheredat⁹ An idem in exēplari? Bar. vbi. s. versi. septimo in pupillari requirit. ꝛc. dicit q in hoc discordant pupillaris et ista: quia ista nō potest fieri exheredato. quoniā. d. l. humanitatis. dicit q de necessitate debetur sibi legitima: ita transit simpliciter Bartho. ponēs duas rationes q̄s tamē dicit non esse vrgentes. ideo consulit dicēdū per. l. non omniuz ff. de legib⁹. Sed Ange. are. in. d. §. qua ratiōe. in versi. quarta differentia est. ꝛc. post Jo. de imo. in d. l. ex fctō: tenet q ex quo potest exheredari ex causa ingratitudinis cōmisse ante furorē. vt est casus. in. l. fina. §. sed antiquitas. ibi institutus vel exheredatus. C. de cura. furio. ergō poterit etiam fieri exheredato. Jstam opinionē tenendo solue argumentū quod format Bar. de. d. l. hūanitatis sicut supra post pncipiū istius additionis. vbi dixi istam substitutionem etiam posse fieri a patre naturali tantum / non obstāte. d. l. humanitatis. que loquitur de legitima. et que ibi dixi faciunt pro opinione ista.

Substitutō exēplarē an valeat filio istituto in minori q̄ legitima.

Quid si furiosus vl' filius cui fit hec substitutio sit institutus in minori q̄ in legitima. an tunc valeat huiusmodi substitutio? et videtur q non. per tex. in. d. l. humanitatis: ꝛ hoc tenet Ange. de pu. in. d. l. ex facto. vt refert Are. i. d. §. qua rōne. i vltia col. Sz Bar. in. d. l. ex fctō. versi. quero quid si furiosus. ꝛ post eum Sali. in. d. l. humanitatis. ꝛ etiam Ange. are. vbi. s. tenent cōtrarium: quia cuz possit agere ad supplementū legitime. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. perinde est ac si esset in legitima istitutus. facit optime. §. ceteris. in auc. vt cum de ap. cog. col. viij.

Substitutio exēplarē an requirat hereditatē aditionem.

¶ Octauo reqrit i pupillari aditio hereditatē. an idem in exēplari? et videtur q non. nam furiosus non potest adire nec curator p eo. l. fina. §. si autez ex alia. C. de cura. furio. ergo. ꝛc. Jn hac questione sic concludit Bar. vbi. s. in versi. octauo queritur. aut est institutus solus furiosus a patre in cuius potestate erat: et tunc existentia sui heredis cōfirmat tabulas exemplares. ar. secundū eū. l. fina. §. fina. C. de cura. furio. non cauillando (vt dicit) textū. Si autē non erat in potestate: quia tractatur de testamēto materno: vel quia habeat coheredem extraneum: quo casu nil operatur existentia sui heredis / tunc requirit aditio coheredis. l. apud iulianum. §. idē iulianus. ff. ad trebel. et Bar. in. l. si filius qui patri. ff. de vulg.

et dixi late rubri. §. proxima. vel debet sibi dari curator/ qui petet bonorum pos. secundum tabulas pro eo. que bonorum possessio/ licet non sit iuris secundum opi. positam. in. l. fina. §. fina. de cura. furio. de quo per Bar. in. l. i. ff. de bonorum possess. furio. etc. tamen confirmat istas tabulas exemplares: quia sicut confirmat fideicommissa vniuersalia: ita istas tabulas exemplares. l. cum heres institutus. ff. ad trebel. que lex secundum eum est singularis ad hoc. ad quod facit. l. nam quod. §. si quis cōpulsus. ff. illo titu. et. l. qui plures §. fina. ff. de vulg. Ex predictis habens aliquas conuenientias. item etiam differentias inter hanc substitutionem et substitutionē pupillarem. de quibus vide latius per Bal. in. d. l. humanitatis. in. v. col. vbi generaliter querit qualiter hec substitutio differat ab alijs substitutionibus. quod late per ordinē. ibi prosequitur per tres col. vide etiam Ange. are. in. d. §. qua ratione. insti. de pupil. substi. His examinatis quero an in expressa vulgari facta furioso contineatur tacita exemplaris? in hac questione concludit ipse Bar. in. d. l. ex facto. versi. secundo principaliter quero. quod sicut et expressa vulgaris facta pupillo continet tacitam pupillarem. vt. §. proxima rubri. dictum est. sic etiam expressa vulgaris facta furioso continet tacitam exemplarē. et hoc verum secundum eundem Bar. si tempore testamenti erat iā furiosus. si autem nō erat furiosus tempore testamenti quo fiebat substitutio vulgaris; tunc non continet exemplarem. casum enim aduersamque fortunā liberi hominis spectari neque ciuile neque naturale est. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verbo. ob. Et aduerte secundum eundem Bar. vbi. §. in versi. vltimo. quero vtrum substitutio etc.

Substitutō vulgaris expressa an contineat exemplarē tacitā

quod hec tacita exemplaris non excludit matrem: sicut non excludit eā tacita pupillaris. vt. §. rubri. proxima dixi. et omnia que circa hoc ibi dicta sunt de pupillari tacita. etiam tenenda sunt secundum eundē in hac tacita exemplari. Sed quero an in expressa pupillari contineatur tacita exemplaris? vidē Bar. vbi. §. distinguit. quia aut pupillaris facta est cum limitatione certi temporis: et tunc/ si potest valere iure pupillaris: valet/ et post tēpora expirat omnis effectus huius substitutionis. ar. l. si ita quis. ff. de vulga. et pupil. facit quod. §. in materia vulgaris substitutionis. in fi. dixi: aut est facta talis substitutio sine temporis limitatiōe. vt quia dixit/ talis heres esto/ tunc si est facta filio impuberi constituto in potestate valet intra tempora pubertatis iure pupillaris. postea vero valet iure exemplaris substitutionis. ar. l. cēturio. ff. de vulg. sed si intra tēpora pubertatis non posset valere vt pupillaris: valet eo modo quo potest/ et sic iure exēplaris. ar. l. gallus. §. et quid si tantum. ff. de liberis et posthumis.

Substitutō pupillaris expressa: an contineat exemplarē tacitam.

Item quero an ne surdo et muto qui prohibentur testari. vt. l. discretis. C. qui testa. fa. possunt vel prodigo cui bonis iterdictum est: qui etiam testari nō potest. §. item prodigus. isti. q. nō ē pmissum facere testamētū. possit exēplariter substitui: Bar. in. d. l. ex facto. versi. quero vtrum sit reperire exemplariā et ē. cōcludit post opiniones aliorum quas ibi recitat: quod omnibus istis potest exemplariter substitui. de quo dic latius vt per eum. et per Ange. are. i. d. §. qua ratione. versi. quero quia lex ex facto q̄ loquitur. etc. Hinc querit ipse Bar. vtrū reperiatur exemplaris partim expressa et partim tacita, vtputa dixit testator si filius meus decesserit in

Substitutio exemplaris an possit fieri surdo et muto.

furore/talis sit heres: cessauit fu-
ror sed remansit prodigus vel surdus
vel mutus. vtrum ad istos casus nõ
expressos porrigatur substitutio? et
respondet quod sic: ad exemplum vul-
garis facte in vnum casum que porri
gitur ad aliũ. de quo dixi. s. in ru
bri. de vulgari substitutiõe. versi.
hoc permisso. etc. facit. l. gallus. §.
et quid si tantum. ff. de libe. et posth.
hu. idem videtur tenere Bal. in. d.
l. hũanitatis. in versi. quarto quero
vtrum exemplaria facta. etc. in pe.
col. ¶ Dñs dñs Rolãdinus. s. post
principiũ prĩtis rubrice dicit quod in
hac substitutione debent substitui
certe psone/ vtputa vel liberi ipsius
furiosi/ vel si eos nõ habeat fres etc.
In substitutione vero pupillari quos-
cunque possum substituere quos mihi
heredes facere possum. l. sed si plu-
res. §. quos possũ. ff. eo. circa hoc
quero que sit ratio istius differentie?
Bar. vbi. s. versi. quero quis posset
substitui. etc. post Guil. rñdet/ quia
substitutio pupillaris est inducta
secundum iuris ciuilis rigorem ratiõe pa-
trie potestatis que durat etiam si
extraneus substituatur: sed exempla-
ris fit ex quadã hũanitate et pie-
tate: que pietas videtur cessare in sub
stituẽdo extraneos. Iuxta hoc que-
ro. vtrũ mater possit preteriri in ta-
bulis exẽplaribus: idem Bar. vbi. s.
cõcludit. quod ex que duas tñ psonas
pater habet necessario substituere s.
filios mẽte capti/ et fres: quibus illis nõ
existentibus pot substituere quoscũque
velit. et per cõsequẽs pot preterire
matrẽ. Et aduerte quod istã opinio-
nem Bar. expsse tenet Imo. in. c.
raynutius. de testa. Sed Bal. in. d.
l. humanitatis. in versi. sexta dif-
ferentia est quia pupillaris substitu
tio excludit matrem. etc. et Ange.
arc. in. d. §. que rõne. versi. decima quia
pupillaris etc. tenent contrariũ: per hanc
rationẽ. quia cũ mater sit par pri. d. l.
hũanitatis/ nõ pot excludi a pre.

Substitutio exemplaris expressa in vnum casum an porrigatur ad alium nõ expressum?

Mater an possit preteriri in tabulis exemplaribus?

l. nã magistratus. ff. de arbitris. fa-
cit pista opinione: quia si frater nõ
pot excludi. vt patet in. d. l. huma
nitatis/ etiã licet nõ substituatur tur
pes psone. quãto fortius mater cui
debetur legitima et datur q̃rela. et
maxime quia si ista substitutio est in
ducta hũanitatis et pietatis intui
tu. vt. s. dictum est. nõne est maior
humanitas et pietas quod mater ha
beat. ar. l. fina. §. si. s. de insti. et sub
sti. quam frater cui nõ est ita debita. Li
cet ista opinio equior et hũanior
videatur: aliam tñ cõmuniter tenẽt
docto. videlicet Io. fa. i. d. §. que rõne.
et idẽ Bal. in repetitione. c. si pat
de testa. i sexto Paulus de castro.
et Ange. in. d. l. hũanitatis. et ibi
ita tenet etiã post eos Alexan. de
Imola. in addi. suis ad Baldũ. ideo
nõ esset consultũ ab ea in cõsulen
do et iudicãdo recedere. propter pre
dictorum oim imẽsam auctoritatẽ.
¶ Itẽ dñ dictũ est. s. quod si furiosus
liberos habeat/ illi primo sunt substi-
tuẽdi. quero nũquid pot vnum vel
duos substituere/ et ceteros preteri
re vel exheredare sine cã legitima
et videtur quod sic. per tex. in. d. l. hũa-
nitatis. vbi dicit tex. quod is qui testatur
et facit furioso filio suo substitu-
tionẽ exẽplarẽ debet vel vnum vel
certos vel oẽs ex filio suo descen-
dentes substituere. ergo videtur quod
pot certos substituere ceteris pre
teritis. Istud tenuit Ri. malũ. vt
recitat ipse Bar. in. d. l. ex facto.
in versi. itẽ dixi quod pater debet sub-
stituere vnũ. etc. et probauit etiam
alio medio. vt licet videre per eũdẽ
Bar. ibi. Sed glo. fina. i. d. l. hũa
nitatis. quã ipse Bar. in. d. l. ex fa
cto. et etiã Bal. in octaua opposi
tione: in. d. l. hũanitatis: sequuntur.
tenet contrariũ. subaudiẽdo ad tex.
dũ dicit vel vnũ vel certos. etc. et
alios exheredare vel preterire ex cã
legitima. motiuũ autẽ Ri. malũ. sol
uit Bar. vbi. s. de quo dic vt per eum.

Substitutio exemplaris requirens quod deficientibus descendentibus substituantur fres de quibus fratribus hoc itelligatur?

vide etiã de hoc Ange.are.in.d.
§.qua rõne.insti de pupil.in vlti.
questiõe. ¶ Itẽ incõtinẽti.s.post prin
cipiũ rubrice dictũ ẽ p dñm Ro-
lãdinũ quod deficiẽtibus descẽdẽtibus
ex furioso substituendi sunt frẽs.
quero de quibus fratribus hoc in-
telligatur; vtrũ solum de vtrinque cõ
iũctis: vel an etiã de ex altero tñ
parẽte coniunctis? Guil. de cumo.
vt refert Bar. vbi. s. versi. itẽ qd
dixi quod pater debet ꝛc. dixit quod de
vtrinque coniunctis intelligatur: ꝛ hoc
probauit p. d. l. hũanitatis. que. l.
loquitur de his qui admittũtur ad
querelã: sed solũ vtrinque cõiuncti
admittũtur ad querelã. l. fratres
C. de inoffi. testa. ergo. ꝛc. Alij: vt
idẽ Bar. refert: dicũt quod aut sub-
stitutio fit a patre ꝛ debẽt substi-
tui fratres cõsanguinei vel vtrinque
coniũcti: aut fit a matre/ ꝛ debẽt
substitui vterini vel vtrinque cõiun
cti. et ad. l. hũanitatis. ꝛ. l. fratres.
s. allegatas potest responderi: quod
non potest rũpi per querelã a fra
tribus vterinis vel cõsanguineis
respectu fratrũ furiosorũ quibus
fit substitutio: sed bñ respectu pa
tris vel matris q vel que facit sub
stitutionem. facit. l. papinianus. §.
sed nec impuberis. ff. de inoffi. te-
sta. vnde parens qui facit substi-
tutionẽ in se nõ habet humanita-
tem: cuius intuitu ista substitutio
indulta est. d. l. humanitatis: talẽ
fratrem nõ substituendo. aliud in
hac q̃stione non dicit nec firmat
Bar. sed dices eũ tenere posteriorẽ
opinionẽ: iuxta theoricam que habet
quod quotiens allegãtur plures opi-
niones. nec allegans expresse vnã
comprobat/ tunc in dubio presu-
mitur comprobare et tenere vlti-
mã. ar. §. illud quesitũ. insti. de re-
rum diuisione. et. l. bona fides. et
ibi notat hoc Bartho. ff. depositi.
¶ Quarto vlterius an mater vel pr
possint seipsos substituere ꝛ tunc quod

non. ar. l. fina. ff. de offi. preto. ꝛ. l.
preses. iij. ff. de offi. presidis. pre
terea vt tabule exẽplares valeãt
requiritur aditio ex testamẽto prin
cipali. vt dixi. s. ista rubri. versi.
octauo requiritur in pupillari. ꝛc.
sed viuo testatore nõ põt adiri he-
reditas ex testamẽto eius. vt. l. qui
superstitis. ff. de acq. here. facit. l. ij.
§. si dubitetur. ff. quẽad. testa. ape.
Itẽ facit quia legis prouiso q̃ pmit-
tit parẽtẽ substituere filio: nõ intel
ligitur d seipso. ar. l. si mãdauero. ij.
§. si tibi. ff. manda. ¶ Itẽ q̃ro an
ne expressa exẽplaris contineat tacitã
vulgarẽ? Bar. i. d. l. ex fctõ. versi. q̃
ro q̃liter hec substitutiõ exẽplaris. ꝛc.
putat quod sic. cũ enim in hoc nõ reperi
atur discõueniẽtia/ erit in hoc sicut
pupillari/ quã constat cõtinere taci-
tã vulgarẽ. l. iã hoc iure. ff. de vul
ga. ¶ Itẽ q̃ro nunquid hec substi
tutio trahitur ad oĩa bona ipsius te-
statoris ꝛ filij: sicut in pupillari di
ctũ ẽ. s. prima rubri? Rñdet idẽ
bar. eodẽ modo sicut in pupillari.
de qua dictum est. s. prima rubri.
vt si substitutio ẽ facta filio legiti
mo et naturali / tunc trahitur ad
oĩa bona sicut pupillaris. Si ve-
ro ẽ facta filio arrogato trahitur
ad bona arrogatoris tñ/ ad exem
plum pupillaris. l. sed si plures. §.
in arrogato. ff. eo. De exemplari
que continet tacitã vulgarem. et
de vulgari q̃ continet tacitã exẽ-
plarẽ. vt dictũ est / dic vt dixi. s. in
rubri. de vulgari substitutione/ in
versi. quartus effectus est quia p eam suc-
ceditur defuncto. ꝛc. ¶ Itẽ aduer-
te ꝛ no. in hac materia/ quod hec substi
tutio pt fieri filio furioso a pluri-
bus. s. a pre ꝛ etiã a mre. vt probatur
in sepe alle. l. hũanitatis. In hoc
etiã differt a pupillari q̃ nõ nisi a
pre q̃ pupillũ in ptãte habet/ fieri põt
vt. s. prima rubri. dixi. Sed iuxta
hoc insurgit dubiũ. pone quod pater
et mater simul substituerunt filio

Substitutio exemplaris ad que bõa trahatur.

Substituit exemplariter pr vnum et mr alterum vter pferatur.

furioso diuersos: quis pferetur. Bar. vbi supra. in vsi. vltimo qro pone q filio furioso. rc. post multorum varias opiniones ibi p eundē citatas: quas ego hic breuitatis gratia omitto: tandē amplectitur opinionem Nico. ma. qui sic dicit Aut substitutio est facta a patre filio quē habet in potestate: z tūc substitut9 a patre prefert: cum ibi cōcurrat ius ppriū patrie potestatis. et etiā illud ius humanitatis et pietatis. et hoc verū in bonis paternis et in bonis aliunde quesitis preterq̄ a matre. Bona vero mr̄na habebit a matre substitutus qui substitutus est ex qua humanitate ar. ei9 qd notat de filio arrogato. vt. l. si arrogator. ff. de adop. z ar. eius quod dicit de tutor. c. in. l. mater. C. de testa. tu. et. l. mulier. et. l. patron9. ff. de cōfir. tu. Hoc tn̄ limita notabiliter fm Bal. in dicta. l. humanitatis. in versi. quinto qro quid si mater substituit vnū. rc. col. viij. nisi mater sit pmortua: quia hoc casu furioso existente in patris potestate ipse si esset sane mentis nō posset testari etiā cū volūtate patris l. senū. C. qui testa. fa. pos. ergo nec mater potest testari filio i potestate patris manenti. p ea q̄ di. pr. ž. ista rubri. vsi. quinto requirit q quis habeat eum. rc. et ideo hoc casu substitut9 a pre habente in ptāte venit etiā ad bona materna. qd nota. Si vero ista substitutio fuit facta filio quem quis non habebat i potestate, hoc casu sunt patris pdmonis substitut9 a mre et substitut9 a patre; qz quilibet ē substitut9 ex quadam humanitate et id substitutus a pre habebit bona paterna: et substitut9 a mre bona materna. bona vo aduētitia diuident inter istos substitutos equaliter. sicut dicim9 in simili. in. l. ex facto. ij. ff. de heredi. insti. Istud potest limitari ex his q̄ vult Bal. in dicta. l. humanitatis. nisi ab altero/ scilicz vel a patre vel a matre esset substitut9 is qui ab intestato succederet. tunc enim fm eū ille prefert in aduenticijs: quia habet voluntatē legis et hominis Si autē vterq̄ substitut9 esset ab intestato successurus pariter admittent. vbi vero neuter tunc idē scz q pariter admittantur. et sic intellige opinionē Bartho. post Nico. ma. vide etiam Ange. are. in dicto. §. qua ratione. in vsi. ex his infertur casus mirabilis. rc. vbi i principio illius versi. notat quem posse cū trib9 testamētis decedere. de quo dic vt per eundē. Idem quod supra dicit ipse Bar. in dicta. l. ex facto. ff. de vul. et pu. in penul. colū. si auus dat vnum substitutū: z mater aliū: per easdē rationes. Sed bal. in dicta. l. hūanitatis. in. ix. colū. in versi. quinto q̄ritur quis preferat i substituēdo. rc. dicit in dubio q matrē preferri nisi esset vilis psona: sicut pfert in successione. aucten. defuncto. C. ad tertu. nisi ipsa mater esset i potestate istius aui. rc. Sed bar. vbi supra soluit motiuū istud dicens. q ex eo actu successiōis facultas substitutiōis nō attendit. nā filio furioso q̄ hz liberos q̄ oēs excludūt: pōt fieri ista substitutio: ž rc.

Substitutō exēplaris qliter finiatur.

Nunc qro qliter ista substitutio finiat. vtrū licet in hoc conueniat cū pupillari. bar. i pe. col. sepe dicte l. ex facto. dicit q si testamētū deficiat ex psona testantis vel aliter etiā ex defectu testamenti: vel qz rūpitur p querelā: vel propter hereditatē nō aditā. in omnibus istis ita exēplaris finitur sicut pupillaris. de quo dic vt supra prima rubri. Item sicut pupillaris deficit q̄nq̄ ex defectu substituti vel ex defectu ipi9 substitutionis vel conditionis substitutioni adiecte

de quib⁹ per Bar. in. l. in pupilla ri. ff. eo. ita et exẽplaris p easdem rationes. Itẽ deficit exẽplaris im pedimẽto cessante. itẽ deficit etiã am pereatis filijs. vt. d. l. ex facto

Substitutio exemplar; an maneat si furiosus q̃ semel ad sanã mẽtẽ venit reincidat i furorem.

Hũc quero iuxta p̃missa qd si fu riosus fact⁹ ẽ sane mẽtis ⁊ postea reincidit in furorẽ an remaneat firma substitutio: Bal. i. d. l. hũa nitatis i pe. questione distinguit. q2 aut noua furoris cõuersatio est priori quasi cõiuncta. ⁊ presumit eadẽ causa morbi: et per ɔsequẽs durat substitutio. aut illa noua fu roris cõuersatio est longo spacio tẽporis segregata: ⁊ hoc casu pre sumitur oĩo diuersa causa mor bi. et per cõsequens ſm eũ finita est omnino substitutio. p qua sua distinctione facit. l. martius. cum ibi notatis p glo. ⁊ Bar. ff. locati Sed Bar. vbi. s̃. dicit simpliciter q cessante furore cessat substitu tio exẽplaris/ ⁊ nõ extinguit. ⁊ sic furore reuertente reincipit habe re vires cum nunq̃ fuit extincta Fatetur tamẽ q si illo medio tem pore quo erat in dilucido iterual lo sibi testamentum fecisset: tabu le exẽplares essent omnino extin cte. per tex. d. l. ex facto. in prin. dũ dicit q nõ debet auferri testa menti factio hominis sane mentis. Ex quo ifert ipse Bar. q si aliqs fecisset testamentũ ante furorem et effecto furioso nõ potest substi tui a patre vel a matre vel simili bus: sufficit enĩ q fecit testamẽtũ ⁊ testamẽti factio non debet ei au ferri. p. d. l. ex facto. in prin. Sed s̃. dictis inquantũ videlicet dictũ est q cessante furore cessat substi tutio ⁊ nõ extinguitur/ videt con tradicere. d. l. ex facto. vbi videt dici q extiguatur Bar. vbi s̃. re spondet q licet. d. l. ex facto. hoc innuat tamẽ sepedicta lex huma nitatis q̃ est constitutio noua vti tur verbo cesset. vnde subdit ipse Bar. in. d. l. ex facto. dicẽs/ ex sub stitutiõe q̃ fieret p. l. hũanitat; sta rẽ illi legi. sed ex substitutiõe que fieret ex rescripto starẽ huic legi/ sc3 legi ex fctõ. pbat p̃terea hãc sniaз opinionẽ (dato q nõ eẽt ve ra illa rõ quã facit de dictiõe cess set) p rõnẽ glo. i. l. si arrogator. ff. d adoptio. s3 Angelo arc. i. §. qua rõne insti. de pupilla. sub. p̃si. qd si furios⁹ redijt ad sanã mẽtẽ. ⁊c. magis placet distictio Bal. p. d. l. ex fctõ: ibi/ dsinere valere testm̃. et ibi/ rũpi substitutionẽ. itẽ p tex tuз in. d. §. qua rõne. ibi dũ dicit si aũt ẽ resipuerint eadẽ substitutio nẽ ifirmari. Itẽ dũ dictũ est. s̃. q liberis p̃creatis extinguit hec sub stitutio: hoc intellige si de eis nul la sit facta mẽtio. si aũt de eis fa cta sit mẽtio sicut fieri debз de tã natis. vt ptз. i. d. l. hũanitatis/ tũc sine dubio non extinguit substitu tio p natiuitatẽ illoꝝ. ⁊ sic. d. l. ex facto. i p̃n. i hoc venit determinã da p. d. l. hũanitatis. ¶ Itẽ q̃ro qd si furioso nascat fili⁹ quẽ in po testate nõ hз: an p hoc extinguat substitutõ exẽplar; ⁊ Bar. vbi. s̃. i pe. q̃stiõe: tenet q sic. Nã q̃n lex vt nõ facit mentionẽ de filijs furiosi vl mẽte capti: dз intelligi de his quos hre potest. licet tales psone matrimoniũ ɔtrahere nõ possint cũ ɔsensum nõ habeãt. idõ debet i telligi de filijs naturalibus. l. here dib⁹. §. titius. ff. ad trebel. de q̃ dic lati⁹ vt p eũ. ¶ Vltimo q̃ro an ex defectu ei⁹ cui facta est hec substi tutio exẽplaris finiat; vt si pdi gus cui facta eẽt substitutio com misisset delictũ: p̃pter qd esset de portat⁹ vel seru⁹ pene effect⁹ (ob ligatur enim pdigus ex delicto vt notat per doc. in. l. si qs in tantã. C. vñ vi. et notat Bar. in. l. is cui bonis. ff. de ver. ob.) vl si ponam⁹ furiosum habuisse dilucida inter ualla ⁊ delictũ cõmisisse: vel reli

Substitutio exemplar; an finiat ex defectu eius cui facta est.

giosum esse factum? rñdet Bar. in d. l. ex facto. in pn. in vltima qstione. q sic. arg. eor que dixi in materia pupillaris sub. in. l. in pupillari. ff. eo. et tetigi etiã. §. suis loc; Hec in pñtiarũ de exẽplari substitutione sufficiant. quã si latius videre cupias: recurre ad Bal. et alios scribentes in sepe. d. l. humanitatis. et Bar. in sepe. d. l. ex facto in princi. et Ange. are. in. d. §. qua ratione. Gerardus mulert.

De compẽdiosa substitutiõe. Rubri. xxvj.

Diximus iã de trb⁹ directis substitutiõib⁹: nũc de qrta sc; ɔpẽdiosa dicam⁹. S; qr ɔpẽdiosa fit aliqñ a milite: aliqñ a pagano. i. si milite. et cũ illos d qb⁹ loquit lex milites nro tẽpore non habeam⁹. ideo illa cõpẽdiosa et ei⁹ effectu q a milite fit omissa: referam⁹ nos ad eã tm que a pagano fieri põt. eo q illis expedit vti exẽplis que opationi nostre: ac qtidianis exercitijs proximiora et aptiora sũt. Vñ in poe
Versus tria noua dr. Quilibet ars gaudet pprijs si sint sua vba. Limuti b⁹ cõtẽta suis: cũ veneris extra In cõmune tonet: placeat cõib⁹ vti.

Milites nri tpis non hñt puilegia atiquit⁹ cõcessa. Additio. Aduerte q milites nri tpis nõ habẽt puilegia antiqtus ɔcessa: qr si pugnãt p repub. ita dicit Panor. i. c. raynuti⁹. de testa. in. viij. col. de q vide nota. p Ci. et alios scribẽtes in. l. i. C. de furtis et facti igno. et p Ange. are. i §. planc. isti. de test. mili. et p Bal. in. l. in testamento. i. C. illo titu. in vltima qstione. Gerard⁹ mulert.

Substitutionis cõpẽdiose quesit forma? Est igit ɔpẽdiose substitutiõis hec forma. An. filiũ meũ mihi heredẽ istituo/ veriũ si dict⁹ filr⁹ me⁹ qñcũq decesserit Frã. sit heres. vt. C. de ipu. et alijs sub. l. pcib⁹. et ff. de vulg. l. vbis. et. l. cẽturio. Eo pcognito q ɔpẽdiosa fieri nõ pt a pagano ñ filio pupillo i ptãte existẽti. ppt similitudinẽ quã h; cũ pupillari. vt. j. dicet. et ió hoc vbo effect⁹ talẽ. qr si An. decesserit in pupillari etate: substitutus ille ad oĩa pris et filij bona vocat iure directo: exclusa penit⁹ mre et qlibet alia psõa q poterat ipi pupillo ab itestato venire. d. l. centurio. ff. de vulg. et. d. l. pcib⁹. C. de ipube. et alijs subsi. Si at An. fiat pubes incõtinẽti substitutio pdicta penitus euanescit: et potit ipe An. pubes fact⁹ testari de oib⁹ bonis patris et suis/ et sibi de herede p libito puidere. et si itestat⁹ moriat succedet ei mat vl qlibet ab itestato veniẽs: excluso et remoto penitus substituto. vt. ff. de vul. et pu. sub. d. l vbis. et. d. l. cẽturio. Nã l; ɔpria significatio hui⁹ aduerbij qñcũq ad oẽ tps se extẽdat: pupillare adultũ. et c. tñ virtute hor vborũ Frã. sit heres: q directa vba sẽ: significatio illi⁹ aduerbij qñcũq tñmõ ad pupillare tps i hoc casu restrigit. qr p talia vba videor voluisse filio meo ifra pupillare tps de herede puidere. qd quidẽ post pupillarẽ etatẽ mihi facere nõ licet. vt isti. de pu. sub. §. quo casu. et. d. l. verbis. et ideo expirat ad pubertatis ingressum.

Additõ. Predicta lati⁹ examinabo. j. in pn. vltime magne additionis. Gerardus mulert.

Et ita pt; q hec ɔpẽdiosa cõtinet i se pupillarem expressam. scilicet quantũ ad effectum.

Additio Vide q dixi. s. i rub. de substi. vul. et c. post principiu; magne additiõis. ibi. his pmissis dicit idẽ. Bar. et c. Gerard⁹ mu.

Ideo ppterea dr ɔpẽdiosa: qr sub cõpẽdio hui⁹ aduerbij qñcũq cõtinet pupillarẽ. q alit pluribus vbis h; fieri. et hinc ẽ q soli filio pupillo i ptãte existẽti fieri põt. Substitutio cõpẽdiosa quare dicat ɔpẽdiosa?

¶ Additio. Alias dicit cōpēdiosa. q: sub cōpendio verborū z breuitate multas cōplectit substitutiōes. s. vulgarē: pupillarē: z fidei cōmissariā. ita vult glo. in ṽbo fideicōmissi. ibi. dr̄ ꝙ cōpēdiosa zc. in. d. l. p̄cib⁹. C. d ipu. et alijs subst. z est hoc nomē compēdiosa ab imperatore iductum. vt. d. l. p̄cib⁹. ita dicit Jason maij. in addi. suis ad Christo. porꝰ ū i. §. q̄ rōne. insti. de pupil. substi. additiōe. xi. Sed ꝯtra p̄dicta oppono. breuiloq̄ substitutio etiā ꝯplectit multas substitutiōes sub cōpēdio. hoc ē breuitate ṽboꝝ/ vt videbis. j. prima rubri. ꝙ sunt vnū z idē substitutio breuiloq̄ z ꝯpēdiosa. vt q̄d igit habent diuersos tractat⁹ ꝯ. l. si idē. C. d codicil. Bal. i. d. l. p̄cib⁹. ṽsi. mō ꝯ p ordinē opponamus zc. respōdet ꝙ nō sunt vnū et idem. imo est differentia. nā breuiloqua sub compendio personaꝝ cōtinet plures substitutiones et non pōt fieri nisi plures sint persone inter quas fiet hincide. vt. j. proxima rubri. patebit: sed cōpendiosa sub cōpendio tēporū est apta ad plures substitutionū qualitates: q̄s sibi assignat casus z natura vel interpretatio verborū. Nec obstat sm̄ eundē Bal. vbi. s. ꝙ compēdiosa aliquādo non cōtinet nisi vnā substitutionē directam tantū: vl' vnā fideicōmissariam tantū: q: cōsideratur aptitudo nō actus. licet enī actum aliquādo determinatū habeat ad vnā: aptitudinē tamē habet ad plures species. Item adde ꝙ cōpēdiosa substitutio est illa q̄ sub cōditione mortis vl' alia: multa cōplectitur tēpora. vt. d. l centurio. ff. de vulga. z pupil. d. l. precibus. C. de ipube. et alijs substi. nā siue dicat quādocūq; decesserit sine limitatiōe tēporis: siue dicat si decesserit ītra. xxv. annos/ et sic cū limitatiōe temporis: vel cum alia conditione: vt si aliquid fecerit vl' euenerit: est substitutio compendiosa. et cōplectitur multa tēpora. scilicet tēp⁹ pupillaris etatis, si est facta pupillis: et tempus pubertatis. d. l. precibus. et d. l. centurio: ita dicit dictus dominus Jason maij. vbi. s. An autē ista compendiosa sit de per se substitutio: an ṽo quedam adiectio: dicam. j. ista rubri. in vltima magna additione. in fine. Be. mu.

Substitutio cō pēdiosa z breuiloq̄ quō differāt

Substitutio cō pēdiosa que sit.

¶ Verum q̄uis predicta substitutio sui natura simpliciter directa sit. attamen aliq̄ possunt in ea verba vel conditiones apponi/ vel aliqua imutari que in fideicōmissariā eā conuertēt / z ad ius et naturam fideicommissi reducent: et quia hec habent fieri in exemplis vl' formis que nobis ignorare nō expedit: eo ꝙ de facili possent cōtingere. ideo de illis videndū est. Prima igitur forma hec est/ si dictus fili⁹ meus quandocunq; decesserit Fran. substituo. nam hoc verbum substituo trahit hāc substitutionem totaliter ad fideicommissum. vt. C. de insti. sub. con. facta. l. generaliter. §. penulti. et p̄dictum aduerbiū: quandocunq; : in hoc casu seruat suam propriā significationē et respicit omne tēpus: et rem omni tempore suadet valere. vt. ff. de re. dubijs. l. quotiens. ij. hinc est ꝙ quocunq; tempore. An. moriat siue pupillari siue adulto siue maiori tempore/ videtur virtute huius verbi substituo: qđ in hoc casu trahit hec verba ad fideicōmissū. vt dictū est. rogatus esse a testatore per fideicōmissum hereditatem post mortem restituere substituto. hereditatem inq̄ .i. bona testatoris.

¶ Additio. Nota diligēter ex dictis dn̄i Rolādini multum referri an quis dicat: filium meū heredē instituo: et q̄ncunq; decesserit

Fran. sit heres. adde vel Frā. insti tuo. vel an dicat Frā. substituo: et hoc ex eo qa est differentia inter ista verba. vt lati⁹. i. ostēdā. G.m. ¶ Uñ qñcunq̧ morietur ipse An. mater et quicūq̧ successorū eius siue ex testamēto. siue ab intestato venientes hereditatem ipsam adibunt: et aditaz restituēt substituto ex iure fideicō. vt insti. de fideicō. here. §. sed qz stipulationes Sed defalcabūt et retinebūt sibi primo ipsi An. legitimā portionē scz tertiā illius quā habuisset ab intestato/ si ipse erat de liberis testatoris ad quos spectabat legitima. in hoc enim testator eū grauare nō poterat. vt. C. de inoffi. testa. l. quoniā in prioribus. de reliq̄s vero duabus ptibus defalcabunt trebellianicā scz quartā: et ita habebunt dimidiā. Alterā vero restituent substituto ex iure fideicom. vt dictum est.

¶ Additio. Hoc pbat. c. raynutius de testa. Et sic nota q̄ habet duplicez falcidiā: scz iure nature debitā et trebellianicā. de quo in dicto. c. raynuti⁹. de hoc dicā latius. i. in rubri. de falcidie detractionis a testatore facta phibitione. vbi vide. Gerardus mulert.

¶ Itē retinebunt sibi oīa bona q̄ habebat ipse An. pter bona testatoris. nā de suis tātūmodo bonis rogasse intelligitur non heredis.

¶ Additio. Facit. l. ex fctō. i pn. ibi/ vt hereditatez suam. et c. ff. ad trebelli. Gerardus mulert.

¶ Si vero nō erat de liberis testatoris/ defalcabūt tantūmodo trebellianicā et habebūt oīa alia bona que ipse An. aliunde quesiuit. Hec enim substitutio qz fideicōmissi ius hz: pōt fieri cuicūq̧ heredi pupillo vel maiori/ suo vel extraneo/ a q̄cūq̧ testatore. nā q̄libz heres ex testamēto vel ab intestato veniēs rogari pōt p fideicō. vt in sti. de fideicō. hered. §. in pmis. §. cū igit. et §. pterea intestatus. eo precognito et notato q̄ quamuis in predicta forma simpliciter dicatur quandocunq̧ decesserit: et nō adijciatur ista clausula: sine liberis: attamen si An. erat fili⁹ testatoris/ hec clausula sine liberis/ tacite subintelligit: qz regula est Quādocunq̧ testator rogauit filiū suū hereditatē restituere. conditio si sine liberis. et c. tacite subaudit: qz non est verisimile q̄ ego voluerī hereditatē exclusa prole filij mei ad alium puenire. sz in extraneo herede sic rogato/ talis cōditio nō iest nisi exp̄ssim apponatur. vt. C. de institu. et substi. sub conditio. factis. l. gñaliter. §. vlti. Fili⁹ rogat⁹ hereditatē restituere nō tenet eā restituere si cū liberis decedat.

¶ Additio. Probat etiā in. l. cuz auus. ff. de cōdi. et demō. et in. l. cum acutissimi. C. de fideicō. Intellige pmissa quādo fili⁹ rogat⁹ ē post mortē suā restituere. ita loquunt. s. allegata iura. secus si in vita. et potest esse ratio: quia sicut testator ptulit substitutū filio: ea dez ratiōe nepoti. ita dicit Bar. i l. cū auus. Adde q̄ nō refert hoc casu fz eundē Bar. ibi/ an fili⁹ sit rogat⁹ a pre: vel an a mre: qz est eadem ratio. Et nota q̄ etiā si naturalis sit/ sit rogat⁹ habet locū pdicta cōditio. dicta. l. generaliter. §. vlti. idē ḡ si roget fili⁹ aut nepos emācipat⁹. sec⁹ si extrane⁹. vt supra dicit dñs Rolandin⁹. et notat glo. in verbo filios. in. d. §. fina. et glo. in dicta. l. cum acutissimi. et etiā glo. in. l. ex facto. §. si quis rogat⁹. ff. ad trebel. Itē nota q̄ predicta habēt veritatē nō solū quādo fili⁹ rogat⁹ est restituere oīa bona: sed etiā qñ rogat⁹ est de aliqua pticulari re. vt dicit Bal. i dicta. l. cuz acutissimi. et pbatur in dicta. l. generaliter. §. vlti. i fi. Sz quero quid si descendens rogat ascendentem et glo. in dicto. §. fi

quis rogat⁹.ibi dñ dicit.si institu=
atur aliquis de descẽdẽtib⁹: vide
tur velle q tunc nõ habet locũ p̃=
dicta cõditio.et hoc sequit Bar.
in dicta.l.cũ auus:qꝫ vt dicit non
est eadẽ ratio. qđ facile speculari
põt. ¶ Itẽ q̃ro iuxta p̃missa an
naturalꝭ fili⁹ excludat substitutũ
in casu thematis p̃missi:et videt
q nõ vt.d.l.gñaliter.§.vlti.ibi.ni
si ipsi liberi sine iusta sobole.ꝛc.sꝫ
cõtra videt p textũ.in dicta.l. ex
facto.§. si quis rogatus.vbi dicit
tex.si quis rogatus fuerit vt si si=
ne liberis decesserit restituat here
ditatẽ Papinian⁹.li.viij.respõ=
sorũ scribit etiã naturalẽ filiũ effi
cere vt deficiat ꝯditio.ꝛc.Glo.in
dicto.§.vlti.multipliciter respon
det. Sed Bar.in dicto.§.si q̃s ro
gat⁹. sic distinguit. aut loquimur
de naturali in seruitute cõcepto.
aut đ alio naturali. Primo casu.
aut fuit ꝯcept⁹ in figura m̃rimo=
nij ꝛ excludit substitutũ.vt institu.
de serui.cogna.in prin.et.ff.de le
ga.ij.l.lutius.ij.§.fi.et.ff. de iure
delibe.l. fina.et ita loquit.d.§. si
quis ꝯpulsus.vt ptꝫ ibi dñ dicit.
et i libertino eodemq colliberto
hoc scribit. Scđo casu subdistin=
guit:qꝛ aut apparet de voluntate
defuncti q de naturali filio sense=
rit: et voluntati stamus.vt.d.§.si
quis rogat⁹.ibi dñ dicit.ex volun
tate.ꝛc. Et intellige s̃m eundem
Bar.vbi.s̃. volũtatẽ defuncti p̃=
sumi:si verba dirigebat ad talẽ q̃
alios filios q̃ naturales habere
nõ poterat/vt ad furiosũ.vt.l.he
redib⁹.§.fina.ff.ad trebel.vel si in
aliqua parte testamenti de natu=
ralib⁹ fecit mẽtionẽ.ar.l.qui filia
bus.in prin.ff.de lega.i. Si ṽo de
volũtate nõ apparet:tũc aut erat
hõ posit⁹ in dignitate et de natu=
rali sensisse nõ videt.vt dicto.§.si
quis rogat⁹.ibi dñ dicit.sꝫ hoc ex
dignitate.et intellige in dignita=
te s̃m eundẽ: hoiem honeste vite
vel honorabilis cognatiõis:ita vt
esset ei verecũdia:si sua cognatio
siue domus deueniret ad bastar=
dos.p quo allegat i ar.l.i.§.ꝛ ge=
neraliter.ff.de ventre in pos.mit.
et.l.i.§.de inspiciẽdo.ṽsi. publice
eñ interest.ff.de vẽtre inspi.alias
naturalis excludit substitutũ. vt
d.§.si q̃s rogat⁹.hec ille. ¶ Item
addeq legitim⁹ tantũ nõ exclu=
dit substitutũ.casus est in.l.si ita
quis.§.i.ff.de leg.ij. De hac cõdi
tione.si sine liberis.vide lati⁹ per
Bar.in.d.l.cum au⁹.et i.d.l.si ita
quis.§.i.et per bal.in.d.l.genera=
liter.§.vltimo.et p eundem.in di=
cta.l.cũ acutissimi. C. de fideicõ.
Gerardus mulert.

Filii⁹ na
turalis
an ꝛ qñ
exclu=
dat sub
stitutũ

Fili⁹ le=
gitim⁹
tñ non
exclu=
dit sub=
stitutũ.

¶ Scđa forma talis ẽ. An. mihi
heredẽ instituo.sed si dict⁹ An.
qñcũq decesserit sine liberꝭ Frã.
sit heres.et hec est totalit fideicõ
missaria.siue dict⁹ An.sit fili⁹ te=
statoris: siue extne⁹.quia licet ista
verba Fran.sit heres directa vi=
deant:tñ ṽtute horũ ṽborꝫ:si sine
liberis: dicta ṽba directa trahũt
ad fideicõ.et hec ꝓbant.ff.ad tre
bel.l.ex facto.in prin.ꝛ.l. sceuola
Et qꝛ hec ṽba si sine liberꝭ.innuũt
q siue in pupillari etate in qua li=
beros habere non potest/siue etiã
postea quãdocũq sine liberꝭ mo
riat/videtur esse rogat⁹ per fidei
cõmis.hereditatẽ restituere post
mortẽ.ꝛ ideo quocũq tẽpore mo
riatur sine liberis: mater ꝛ q̃cũq
successores eius hereditatẽ resti=
tuunt substituto/ detractis his q̃
superi⁹ dicta sunt.vt.ff.de vul.et
pu.sub.l.coheredi.§.cum filie.
¶ Tertia forã talia ṽba hꝫ An.
mihi heredẽ instituo.sed si dictus
An.quãdocũq decesserit sine li=
beris Frã.instituo.Hanc etiã sciss
oñi tpe fideicõmissariã esse:ꝛ idẽ
ius et eundẽ effectũ p oĩa habere
vt p̃dicte alie due.tñ per verbum

stituo: tū ꝓpt̄ illā ēt clausulā sine
liberis. ⁊ q̄cūq̄ dicta sūt circa p̄di-
ctas alias duas hic repetita intel-
ligas. ¶ Quarta forma his v̄bis
formaᵗ An. filiū meū mihi heredē
istituo: verūtn̄ si dict⁹ fili⁹ me⁹ de
cesserit i pupillari etate vl̄ postea
qn̄cūq̄ sine liberis Frā. substituo.
sub hac forā v̄boꝝ ꝯp̄hendunᵗ
tres substōnes. scꝫ vna pupillaris
exp̄ssa. ꝑ hoc qd̄ dr̄ si decesserit in
pupillari etate. et ex hac resultat
vulgaris q̄ sub exp̄ssa pupillari ꝯti
neᵗ. vt. ff. d̄ vul. ⁊ pu. l. iā hoc iure.
tria ē fideicō. ꝑ hoc qd̄ dr̄ postea
qn̄cūq̄ sine liberis. ⁊ vnaq̄q̄ istaꝝ
hꝫ suū effectū. nā si An. sit heres: ⁊
i pupillari etate decesserit: substi-
tutus vocaᵗ iure directo/ exclusa
matre et alijs legitīs successorib⁹. et
hoc ꝓpt̄ effectū prime pupillaris
exp̄sse q̄ matrē repellit et substitu
tū admittit. vt. ff. d̄ vul. ⁊ pu. l. lu
ti⁹. et. l. p̄cib⁹. C. de ipube. ⁊ alijs
substi. si aūt An. nō sit heres vl̄ q̄
nolit vl̄ q̄ nō possit/ tūc Frā. erit
heres iure directo/ ꝓpt̄ tacitā vul
garē q̄ surgit ex pupillari p̄dicta.
vt dictū ē. Si aūt An. heres erit
⁊ deīn fact⁹ pubes postea qn̄cūq̄
sine liberis decesserit: habebit locū
fideicōmissaria. vn̄ eo postea sine
liberis decedēte successores here-
ditatē restituent substituto: cū de-
falcatione et retentione eorū que
superi⁹ dicta sunt. Et nota hic q̄
huiusmodi quarte forme substitu
tio fieri nō pōt: nisi filiofamilias
pupillo: ꝓpter pupillarē exp̄ssaꝫ
que continetᵗ in ea vt dictum est.
¶ Additio. Istas formas supra
tacitas: sic tenet glo. i verbo fidei
ꝯmissi. ibi/ sꝫ si ita substituat. vsq̄
ad finē. in. d. l. p̄cib⁹. Et aduerte
circa p̄missa q̄ id qd̄ de hac q̄rta
forma. s̄. ꝓxime dicit dn̄s Rolā.
est indubitatū apud doctores. vt
dicit Bar. in. d. l. centurio. v̄. scd̄o
p̄ncipalr̄ q̄ro qn̄ substitutio ⁊c. ⁊
idē i. d. l. p̄cib⁹. ꝓpe. fi. d̄ alijs aūt
trib⁹ q̄d sentiāt: stati infra osten
dam. Gerardus mulert.
¶ Et si tu tabellio volueris q̄ iste
tres substitutiones aperti⁹ et cla
rius ex p̄dicta forma ꝯsurgant: di
cas ita. Fran. pupillariter ⁊ vul-
gariᵗ et ꝑ fideicōmissuꝫ substituo
Hoc aūt medullit⁹ imp̄mas cor-
di tuo tabellio. q̄ si testator habu-
it filiū ipuberē cui nō solū i pupil
lari tp̄e: sꝫ etiā abinde supra sub-
stituere voluerit. naꝫ licet p̄dicta
substitutio hui⁹ quarti exēpli suf
ficere videatᵗ. tn̄ ꝯsulo tibi fideli-
ter vt vnā quāq̄ ꝑ se facias: scꝫ p̄
mo pupillarē hoc modo An. filiū
meū mihi heredē istituo: verūtn̄
si dict⁹ fili⁹ me⁹ heres erit: ⁊ i pu-
pillari etate decesserit Frā. sit he
res. vel sic/ fratres superstites et
p̄mortuorū fratrū ei⁹ liberi in stir
pes et nō in capita sint heredes.
deīde facias fideicōmissariā hoc
mō. si vero dict⁹ An. fact⁹ pubes
postea qn̄cūq̄ decesserit sine libe
ris/ vel sic/ postea īfra. xx. vl̄. xxv.
annū/ vl̄ aliud tale tēp⁹ decesserit
sine liberis substituo ei ꝑ fideicō-
missuꝫ Frā. vl substituo ꝑ fidei-
ꝯmissuꝫ sup̄stites frēs ei⁹ ⁊ p̄mor-
tuorū fratrū ei⁹ liberos i stirpes
et nō i capita. Et qd̄ dr̄ de liberis
p̄mortuoꝝ fratrū intelligas ponē
dū esse si vsq̄ ad liberos fratrū te
stator extendere voluerit. Nā ex
hoc sollicitū et cautū te reddo vt
scias q̄ v̄ba substitutiōis nō extē
dūtᵗ vltra illos q̄s testator exp̄ssit
Sicut institutis trib⁹ vel plurib⁹
filiis ita adijcio. ⁊ si aliq̄s eorū de
cesserit sine liberis substituo sup-
stites/ certe si decedat vn⁹ eoꝝ re-
licto filio. deinde moriatᵗ ali⁹ sine
liberis: fili⁹ illi⁹ qui primo decess-
sit/ nō admittetᵗ cū patruis vl̄ sine
patruis ad fideicōmissariā here-
ditatē illi⁹ filij q̄ sine liberis decess-
sit: q̄ nō extitit cōditio substōnis.

Substitutō nō egreditᵗ ꝑsonam substituti.

in psona pr̃is ei⁹. illos eni tñ ego
testator substituiq̃ s supuiuerēt illi
q̃ sine liberꝫ ðcedit. vt. C. ð fidei
cō. l. si in psona. ꝛ. ff. de le. ij. l. vnū
§. rogo. ꝛ. l. cū pr̃. §. hereditatē.
¶ Additō. Facit. l. qui libertis. §.
hec ꝟba. et. l. sꝫ si plures i pri. ff.
de vul. et pu. et. l. si ex pluribus.
ff. de suis ꝛ legit. here. Quīquidē
ꝛ hui⁹ substitutiōis materia diffici
lis admodū vtilisq̃ valde et q̃ti=
diana ē, teste Bar. i. l. cēturio. ff.
ð vul. ꝛ pu. in ꝟsi. expedit⁹ de cō=
trarijs. ꝛc. itaq̃ ꝛ cā alti⁹ attinge
re nō ab re mihi videṫ. quare pri
mo reuoco in dubiū/ an ista substi

Substitutō cōpēdiosa hoc mō cōcepta An. filiū meū mihi heredeꝫ instituo verū si qñcūq̃ decesserit Frā. sit heres an post pubertateꝫ penitus expiret.

tutio An. filiū meū mihi heredeꝫ
instituo/ verū si qñcūq̃ decesserit
Frā. sit heres: post tēpora puber
tatꝫ penit⁹ expiret: dñs Rolādi=
nus. ſ. post pri. pñtis rubri. tenet
q̄ sic. ꝛ hoc tenet glo. fi. i. d. l. cētu
rio. ibi. si aūt esset pagan⁹. ꝛ glo. i
verbo fidei cōmissi. ibi. sꝫ in paga
no dic. ꝛc. i. d. l. p̄cib⁹. ꝛ glo. mag.
in fi. in. §. q̃ ratione et glo. in. §. fi.
insti. de pupil. ꝛ glo. in ꝟbo substi=
tutiōis. i. c. raynuti⁹. ð testa. Itē
Azo i sūma. C. ð ipu. ꝛ alijs sub.
ꝛ Io. an. in. c. j. de testa. in sexto i
glo. antiq̃/ q̃est in ꝟbo absq̃ dedu
ctiōe. ꝛ sequūṫ mlti doctores. Sꝫ
q̄ aduerte ipsemet Io. an. i. d. c.
j. in nouella. videṫ tenere ꝯriū dū
vult q̄ substitutio ꝯpēdiosa facta
ipuberi etiā p ꝟba directa itra tē
pora pubertatꝫ valꝫ iure directo.
postea aūt iure fideicō. ð p̄mo est
cas⁹. vt dicit i. d. c. j. et de scđo di=
cit eē casū i. d. c. raynuti⁹. Itē di=
cit q̄ de iure ciuili ē cas⁹ i. l. p̄cib⁹
ſ alle. nā. ibi lꝫ in eū nulla spālitas
ponaṫ i milite. lꝫ mulier ibi ad pō
pā narrauerit q̄ marit⁹ ei⁹ testa=
tor scꝫ fuerat miles. primo q̄ nō
fuit testat⁹ iure militari. qđ pꝫ/ q̄
bis ibi pōderaṫ q̄ fili⁹ fuit i ptāte
patris/ qđ nō fuisset necessariū si
fuissꝫ testat⁹ iure militari. l. miles

ita. §. exheredato. ff. ð tes. mi. et. l.
i testamēto. j. i. fi. C. eo ti. Itē in
d. l. p̄cib⁹. i fi. obliquaṫ substō post
aductū pubertatꝫ qđ nō pcedit i
testamēto militꝫ. vt pꝫ i. d. l. cētu
rio. cū ibi notatꝫ. Itē ꝛ tertio illa
l. ponit i titulo cōi. nā si pcederet
iure militari/ fuissꝫ posita i titulo
de tes. mili. ita i sitū arguit glo. i. c.
si sup gr̃a. ð offi. dele. li. vi. Hanc
sententiā suadet p̄sūpta volūtas te
statoris. vt dicit ipse Io. an. vbi. ſ
ꝛ post eū Panor. i. d. c. raynuti⁹.
Nec obstat. l. i pupillari. ꝛ. l. ꝟbis
ciuilib⁹. ff. ð vul. ꝛ pu. q̄ lꝫ eūdē/
ibi voluit substituere pupillariter
tm̃ testator: ꝛ p errorē mai⁹ tēp⁹
exp̄ssit. vel qđ ibi dicit frustra ꝛc.
itelligeꝫ eūdē/ q̄tū ad substōnē
directā. valebit tñ iure fidei ꝯmis
si. hec opinio vꝫ dño Panor. vbi
ſ multū equa pp̄ter volūtatē te=
statorꝫ q̃ i substōe retulit se ad oē
tēp⁹. Sed aduerte q̄ Bar. i. d. l.
cēturio in hac difficultate nescio
inquit q̃d dicā. subdit tamē dicēs
forte vtraq̃ opinio possit substine
ri: quare lꝫ eū nō q̄ verba directa
q̄tuꝫ ad presens sunt duplicis ge
neris. quedā eni sunt directa ꝛ ci=
uilia hoc est iure ciuili itroducta
vt ꝟbū heres esto. vt. l. obuenire.
ff. de ꝟbo. sig. Certū eni est q̄ de=
portat⁹ nō pōt eē heres: q̄ nō hꝫ
ea q̃ sunt iuris ciuilis. itē p̄tor nō
pōt facere heredē: sꝫ bonoꝝ posses
sorē ꝛ siles. vt. §. qs aūt isti. ð bo=
no. pos. ꝛ idē de ꝟbo istituo. vt. l.
j. ꝛ p totū. ff. ð. here. isti. ꝛ isto mō
capiēdo si substō ē facta p ꝟba di
recta ciuilia/ si semel valuit iure
directo nunq̃ trahiṫ ad fidei cō=
missuꝫ. vt. d. l. ꝟbꝫ ciuilib⁹. ꝛ nota.
ibi ciuilib⁹. ita etiā notaṫ i. d. l. in
pupillari. Quedā ꝟo sūt ꝟba dire
cta ñ ciuilia: sꝫ a gētib⁹ inuēta. h⁹
est q̃ dirigūṫ ad substitutū vt ipse
de sua manu capiat nō ab alio. vt
l. eā quā. C. ð fideicōmissis. i glo.

sup ꝟbo directo.exe̅plu̅ i ꝟbo ac-cipiat.⁊ in ꝟbo capiat:⁊ i ꝟbo mo-riat.vt in.d.c.s.de testa.l.vi.et ið ista ꝟba sunt magis ꝯgrua et co̅ta oi̅b us ge̅tib⁹.et isto scdo mo̅ acci-pie̅do/dicit ipe Bar.vbi.s.ꝙ opi nio.Jo.and.vole̅tis ꝙ substitutio facta ꝑ ꝟba directa post aduentu̅ pubertatis obliquef:sit ꝟa.ꝓbat ipe Bar.illud dictum: talis acci-piat vel moriat tali ⁊ silia verba: ps̅t itelligi:ꝙ ds accipiat iure di-recto:vt heres.et possent itelligi vt ds vt legatari⁹ accipiat.sua tn̄ auc̄te.vt.l.titia.i.§.i.ff.de le.ij.et sic ista ꝟba ð iure ciuili no̅ hn̄t ꝓ-prium significatum.quoniam ver ba iuris ciuilis no̅ sunt:ideo in du bio intelligentur s̄m ꝙ casus eue niet.ꝙ si pupillus moritur intra pupillarem etatem/lex interpreta tur illam substitutione̅ directam. si postea moriatur iterpretatur fi deico̅missariam. Simile habem⁹ in verbo quod po̅t reperiri in pre terito et futuro. nam lex illud in-terpretatur s̄m accidentiam facti secu̅du̅ quod si in preterito occur reret/in eo interpretabitur. et ita eco̅tra.l.hec conditio.i.§.fina.cu̅ similibus.ff.de condi.et demonst. Et per hoc patet responsio ad co̅ trariu̅ qð dicit.ꝙ directa substitu tio nu̅ꝙ obliquaf.co̅cedo:sed ista nu̅ꝙ fuit directa/si post pupillare̅ etatem decesserit:quia hic faciebat lex illa̅ tu̅c mortuu̅.vt.l.cu̅ qda̅ §.fuu̅.ff.ð acqre̅da here.et ið lex semp fuit certa/⁊ si pupill⁹ deces-sisset i pupillari etate:ce̅t directa. qꝛ certa erat lex. Sꝫ qn̄ sunt ꝟba directa ciuilia:illud ꝟbuꝫ hꝫ in se ꝓpriu̅ significatu̅. vt iure directo sit heres:⁊ ið ibi no̅ est necessaria interp̄tatio. qꝛ sic voluisse defun-ctu̅ co̅stat.ið post tpa pubertatis non obliqf.ita dicit Bar.vbi.s.⁊ hoc forte voluit s̄ꝫ eu̅.sentire Jo han.and.in.d.c.i.in nouella.dum

Verbuꝫ qð po̅t reperiri in p̄teri-to et fu-turo iter p̄tatur scðm ac cide̅tiaꝫ facti.

ibi facit diffe̅re̅tia̅ int̄ directa̅ di-recto:⁊ iter directa̅ no̅ directo.et nota ha̅c co̅cordia̅ Bar.qua̅ etiaꝫ sequut⁹ est su̅mi ingenij vir leguꝫ doctor meritissim⁹.d̄ns Nicolaus de capella Bruxellen̄s.preceptor meus honora̅dus Louanij ordia rie legens institutiones.in suo ap paratu i titu.de pupil.sub.§.qua ratione.in glo.sup ꝟbu̅ ad exe̅plu̅ ¶ Scðo reuoco in dubium.quid de tali substitutione. Si fili⁹ me⁹ qn̄cunꝙ decesserit Franci.substi tuo:d̄ns Rolandin⁹.s.ꝟsi.p̄ma igif forma hec e̅.⁊c.tenet ea̅ oi̅ni tp̄e fideico̅missaria̅ esse.ita etiam tenet glo.in ꝟbo fideico̅missi.in.d. l.precib⁹.qua̅ glosam i hoc sequu̅ tur multi docto.vt etiam oste̅dit Bar.in.d.l.ce̅turio.ꝟsi.scðo pun cipalit̄ q̄ro.ita tenet etiam glo.in c.j.ð testa.i sexto. Sed glo.mag. in fi.in.§.qua ro̅ne.insti.de pupil. tenet co̅trariu̅.qua̅ glo.tenet Ja-co.de are.⁊ Ci.i.d.l.p̄cib⁹.⁊ Jo. and.i.d.c.j.in nouella.Bar.i.d.l. ce̅turio.ꝟsi.scðo ꝑncipaliter q̄ro qn̄ substitutio ꝯpendiosa.⁊c.post multa argumenta ꝑ eu̅ recitata ꝓ vtraqꝫ opinione.qd dicemus inq̄t dubito.subde̅s tande̅ ꝙ in p̄dicta q̄one debem⁹ p̄mo aduertere si ex ꝟbis ꝑ testatore̅ apposit; possum⁹ co̅iecturari ꝙ voluit ea̅ intra tpa pubertat; iure directo valere.qð ꝯtigit sepe s̄m eu̅. Quid eni̅ si di-cit testator ꝙ substitutus capiat sua auc̄te:ex hoc videf iure dire-cto.vt.l.titia.j.§.j.s̄m p̄ma̅ lectu-ra̅.ff.ð lega.ij.et ibi hoc expsse te-net ide̅ Bar.vl'qd si in p̄cede̅tib⁹ ꝟbu̅ illud co̅e accepit ꝓ directo-certe ⁊ i seque̅tib⁹ accipief ꝓ dire cto.vt.l.si seru⁹ pluriuꝫ.§.fi.ff.de leg.i. Jte̅ qd si testator dixit acci-piat quasi dicat accipiat ð manu mea:no̅ eni̅ videf deuenire libere qn̄ sua auc̄te non po̅t accipe/⁊ sic po̅t ꝑ aliu̅ i pediri.vt.ff.de vi ⁊ vi-

Substi-tuto̅ ista si filius meus qn̄ cu̅ꝙ de-cesserit Fra̅.sub stituo/an sit oi̅ te̅-pore fi-deico̅-missaria

ar.l.vim facit.in fi. facit qđ idem
Bar.dicit in.l.meus.§. fundo.in
fi.§.ff.de leg.ij. Uel qđ si testator
dixit/q̄ñcunq̄ʒ filius meus decesserit
volo hereditatē meā totā et inte-
grā ad talē venire: q2 tūc hoc non
p̄t eē nisi ex vigore pupillarꝫ dire
cte: q2 aliās subtraheret legitimā
et trebellianicā. ꝛ iō erit directa.
ar.l.in testamēto.i.in fi.C.de tes.
mili. vel qđ si dicat oīa bona mea
volo ad talē puenire: q2 eo ipso ꝙ
dicit oīa/ nichil excipit. vt.l. iulia-
nus i prin.ff.de lega.iij. vel dicit
pueniat sine aliqua diminutione:
et tūc excluderet matrē: q2 est pu
pillaris tacita ex volūtate ꝓbata
vt.d.l.p̄cibus.in glo.sup ꝟbū oīno
secus si dicat puenire volo oīa bona
mea mobilia et imobilia et non di
cat iura et actiones. q2 tūc videt
institutus in certis bonis: q2 actio-
nes nō sunt bona mobilia vel imo-
bilia. vt.l.quā tuberonis.§.fi.ff.d
pecu. et Jaco.d are.i.l.mouentiū
ff.de ver.sig.ꝛ spe.in ti.de fructi.
et interesse.§.i.ꝟsi.scđo q̄rit an p
p̄dicta.ꝛc.ꝛ.l.a diuo pio.§. i vēdi
tiōe.ff.de re iu. Quñcuq̄ʒ aliqđ il-
lorū p̄dictorū ꝟborꝫ nō apponit i
testamēto: sed loquit simpliciter
testator: illo casu cū volūtas testa
toris est dubia nec de eius volunta
te apparet tūc debemus inspicere
s3 eūdē Bar. vbi.s. siqdē mr est i
medio/ et tūc interp̄tandū ē s3 eū
ꝓ iure tāq̄ʒ i benigniorē ptem/ et
erit oī tēpore fideicōmissaria. fa-
cit qđ nota.in.l.q duos.§.i.ff.d re
bus du. et qđ no. i glo.i.d.l. cēturio
ꝛ in.d.l.p̄cibus. ꝛ hōc casu itelligit
ip̄e bar. opinionē oīʒ q dicūt hanc
substōnē eē fideicōmissariā omni
tpe. sc3 qñ mater ē in medio. Idē
s3m cū si in medio esset aliqua illa
rū p̄sonarū ꝯ quā dixit nō admit-
ti tacitā pupillarē, de qbus ēt dixi
s.in rub.de pupillari substitutōe
in.ꝟ. adde dū dñs Rolādinus.ꝛc.

Actiōes nō sunt bōa mobilia nec imobilia.

P̄dicta limita nisi sint substitu
ti filij testatoris qui ex p̄sumpta
volūtate defuncti matrē3 excludūt
vt nota.in.d.l.p̄cibus.p glo. vlti. et
p eūdē. Bar.i.l.lutius.ff.de vul.
et ibi glo.in ꝟbo nō ad matrē. fa-
cit qđ doctores dicūt.in.l.fi. C.d
insti. et subst. Nō obstat s3m eū. l.
p̄cibus. sepe alle. vbi p̄mo est dire-
cta postea fideicommissaria: et tñ
mater est in medio: q2 ibi est spe-
ciale s3m eum in testamēto militis
q pōt substituere directo oī tpe.
S3 si fuisse3 paganus tūc eēt oī tpe
fideicōmissaria matre existēte in
medio. vt dicit ipse Bar. vel dic
s3m Jo.an.in.d.c.i.de testa.in.vi.
in nouella. ꝙ illa.l.p̄cibus. loquit i
substōne q fit p verba directa. ita
refert etiā Panor.i.c. raynutius.
de tes. Eodē mō soluc̄riū qđ pos
set forari d.d.c.i. q2 ꝛ ibi substitu
tio fuit facta p verbuʒ directū. vt
ibi notat glo.in ꝟbo filie moreret:
s3 nos loq̄mur qñ fit p verbū cōe
Quō aūt differāt directū et cōe
et obliquū. et quō possint dinosci
vnū ab alio.j.dicā. Si ꝟo neq̄ʒ mr
neq̄ʒ aliqua p̄sonaꝝ illaꝝ de qbus.s
est in medio. tūc s3m eundē Bar.
vbi.s. si decesserit i pupillari eta-
te erit pupillaris directa. postea
aūt fideicōmissaria. ꝓbat: q2 ꝟbū
qđ pōt se hr̄e ad plura tpa iudica
tur i dubio ꝓlatū eē ab initio. vt
ostēdat futuros euētus.l.hec con
ditio.i.§.fi.de cōdi. et demō.l. sed
iulianus.§. ꝓinde.ff.ad mace. et.l.
q res. post prin.de solu. Aut ergo
iste filius decessit in pupillari etate
et videt hoc verbū ꝓlatū ac si di-
xisset testator / si i pupillari etate
decesserit. si vero postea decedat
videt ꝓlatū in fideicōmissaria. et
sic videt ista substitutio vnifor-
mis. q2 lex q semp ē certa de euē-
tu.l.cū qdā.§. fuū.ff.d acq. here.
facit istam substitutionē ab initio
pupillarē: et ex post facto fideicō

Lex sp certa est de euentu.

missariã . et ideo non variatur ex
tẽpore sed est vniformis: ꝛ in vnũ
casum potest omitti. facit qḋ sta-
tim dixi.§.in versi.et p hoc patet
responsio.ꝛc. Hanc materiã ꝛ que
circa eam possent queri prosequi-
re latius.vt per Bar.vbi.s.et la-
tissime.vt p Bal.in.d.l.ṗcib⁹.in
ṗsi.modo ergo reuocemus in dubiũ
istũ passum.ꝛc.itẽ vt per Angelũ
are.in.d.§. fina.in versi.qro ergo
quãdo fit substitutio compendio-
sa.ꝛc.¶ Tertio reuoco in dubiũ

Substitutiõ cõpẽdiosa ↄcepta hoc mõ. si An. qñcũqꝫ decesse-rit sine liberis Frã. sit heres an sit semp fi-deicom-missa-ria?

quid de ista substitutiõe. Si An.
quandocunqꝫ decesserit sine libe-
ris Frã.sit heres: dominus Rolã
din⁹.s.in ṗsi.secunda forma talis
est.tenet ꝙ talis substitutio semp
est fideicõmissaria.Adde ꝙ ita te-
net etiam.d.glo.in verbo fideicõ-
missi.i.d.l.ṗcib⁹.idẽ tenet Inno.
in.c.raynuti⁹.de testa. Sꝫ Dy. et
alij dicũt hoc esse falsuꝫ.vt refert
Bar.in.d.l.cẽturio.in versi.quid
si testator sic substituit qñcũqꝫ ꝛc.
et ꝯ casũ.d.l.cẽturio.vbi fuerunt
apposita illa ṽba sine liberis: ꝛ tñ
valet iure cõi intra tẽpora puber-
tatis.nec etiaꝫ illa ṽba hñt indu-
cere fideicõmissariaꝫ substõnem.
nã ↄgruũt pupillari etati.ↄstat eñ
pupillũ decedere sine liberis. pro
ista opinione ẽ etiã casus expꝯssus
in.d.c.i.de testa.li.vi. vbi ṗterea
dr ꝙ i substõnib⁹ semp ẽ interpta
tio faciẽda vt substitutio directa
intelligat᷑ poti⁹ ꝙ̃ obliqua: dũmõ
earũ verbis et ꝑsonis ↄueniat isti
tutis: sic est i ṗposito: ergo istud
vult etiã glo.in.§.fina.insti.de pu-
pil.sub.vide lati⁹ p bar.vbi supra
et bal.in.d.l.ṗcib⁹.i.ṽ.tertio glo.
dicit ꝙ qñ cõditio sine liberis.ꝛc.
et p Iohã.an.in.d.c.i.in nouella
Aduerte ꝙ ea q̃ circa hãc formã
dicunt᷑ debent etiã dici circa illaꝫ
formã quã ponit idẽ dñs Rolan-
din⁹ supra in ṗsi.tertia forma ta-
lia verba habet.ꝛc.cũ nõ sit diffe-

rẽtia inter ṽbũ heres esto: et ver-
bũ instituo. vt ifra patebit ¶ Ut
materiã hui⁹ ↄpendiose substitu-
tionis: que ṗfecto difficilis et in-
tricata est. plene intelligas distin-
gue: qꝛ aut substitutio ↄpendiosa
fit a milite.aut a pagano.si a mi-
lite tũc aut fit per verba mere di-
recta : vt qꝛ dixit testator si filius
me⁹ quãdocunqꝫ decesserit talis
sit heres aut taleꝫ heredem facio
aut talẽ instituo. ꝛ valet iure dire-
cto sp ex ṗuilegio militis. ꝛ si mo-
riat᷑ fili⁹ in pupillari etate substi-
tut⁹ habebit oĩa bona tã pr̃is ꝙ̃
filij.si vero in adulta moriat᷑ eta-
te tũc capit dũtaxat bona patris.
cũ fructib⁹ in hereditate inuẽtis.
dicta.l.centurio.et.l.miles etiam
his.iũcta ibi glo.et.l.miles ita.§.
i.ff.de mili.testa. ꝛ.l.in testamẽto
i.C.eo.ti.nec hoc casu obliquat᷑
huiusmodi substitutio licꝫ mater
sit in medio. vt dicit Bar.i.d.l.cẽ-
turio.in prima oppositione ad se-
cũdã partẽ illi⁹ legis. Nec obstat
sepedicta.l.ṗcib⁹. vbi post puber-
tatẽ obliquat᷑: qꝛ ibi ẽm Bar. fuit
facta p verbũ cõmune: scꝫ substi-
tuo: nõ p verbũ directũ. vel dic ꝙ
licꝫ ibi fuit ṽbũ directũ iure gen-
tiũ: non tñ fuit directum ciuile de
quo supra dictũ est. Uel dic ꝙ ibi
nõ fuit testamentũ factũ iure mi-
litari. de quo dixi.s.post pricipiũ
presentis additionis. Aut fit per
ṽba mere obliqua . vt qꝛ testator
dixit rogo heredẽ vt hereditateꝫ
quandocunqꝫ decesserit restituat
tali.et semp est fideicõmissaria.l.
coheredi.§.cũ filie.ff.de vul. Aut
fit p verba cõia : vt qꝛ dixit testa-
tor si fili⁹ me⁹ quãdocũqꝫ decesse-
rit substituo ei caiũ: et tunc si ma-
ter est in medio et fili⁹ adult⁹ mo-
riatur talis substitutio fauore ma-
tris obliquat᷑ et ẽ fideicõmissaria
dicta.l.precibus.in fine ẽm vnuꝫ
intellectũ: alꝛs semp valet iure di-

recto. dicta.l.cēturio. cū ibi nota tis p Bar. ita loquit glo.mag.in dicto §.qua ratiōe institu. de pupil. Si vero fiat a pagano similiter est distinguendū: quia aut fit per verba mere directa: et tunc si fili' moriat in pupillari etate valet iure directo. l.luti'.ff.de vul. Si vero in adulta etate moriatur tunc ex his que supra dicta sunt distingue: quia aut est facta substitutio per verba directa ciuilia et tunc nullo modo valet post pubertatē. sed deuoluit hereditas ad veniētes ab intestato p textū in.l.verbis ciuilib'.et.l.in pupillari.ff.eo.et textū in.d.§.q̄ ratiōe in fi. si vero fiat substitutio p verba directa nō ciuilia. vt est verbū moriat: & similia. tūc intra pubertatē valz iure directo: postea aūt iure fideicōmissi.c.j.d testa.l.vl. in fi. et ibi notat Ray. ... C. de testa. in. anti.

Aut fit a pagano huiusmodi substitutio cōpendiosa p verba mere obliqua tunc semp est fideicōmissaria et mater nō excludit.d.l.co heredi.§.cū filie: [illegible]cta.d.l.pab'. Aut fit a pagano p verbū cōmune vt est verbū substituo et similia. tūc vt supra patet est diuersitas & discordia inter glosas. sed dic ex supradictis q: aut mater est in medio aut nō est. pmo casu iterū distingue q: aut ē substitut' fili' testatoris. et hoc casu valet iure directo intra tēpus pubertatis: et mater excludit ex presumpta voluntate testatoris. vt vult glo.fi.i fine.in dicta.l.precibus.et glo.in verbo nō ad matrē.i.l.luti'.ff.de vulga.et ibi Bar. post pubertatē vero valet iure fideicōmisso.d.c. raynuti'. Aut est substitut' extraneus et tunc fauore matris talis substitutio semp est fideicōmissaria: sec' si fit a milite. vt supra dictū est per.d.l.precib'.sm vnū intellectū. Aut mr nō est in medio.

tunc ab initio valet iure directo postea vero obliquat. vt vult glo. mag.in.d.§.qua ratione. Haec predicta distinctio colligit ex dictis Bar.in.d.l.cēturio. & ex his q̄.s. dixi quam tene menti. ¶ Quero an substitutio cōpendiosa facta p verbū cōe cōtineat vulgarē. scz si institut' nō erit heres? Bar.in sepe dicta.l.cēturio.vsi.quero vtrū substitutio cōpendiosa facta per verbū cōe.&c. sic distinguit. Aut illa cōpendiosa cōtinet pupillarē: quod quādo sit ex p̄dictis apparet. tunc cōtinet vulgarē. vt.l.iā hoc iure.i princi.ff. de vulg. Aut nō cōtinet pupillarē vt puta quia facta filio maiori vel emancipato vel alij vt patet ex predictis: et tunc si illa compendiosa esset facta per verbū mere obliquū: non continet vulgarē. immo illa substitutiō euanescit istituto nō adeūte. vt.l.ille a quo.§.si de testamēto.in fine.ff.ad trebellia.sed si esset facta per verbū cōe tunc cōtinet vulgarē sm Ja.de ra. vt dicit Ci.in.l.precib'.C.de ipu.& alijs sub.& tenet hoc Raynu. vt refert Bar. vbi.s.qd dicit se putare verū.nā vt subdit: verbo℞ significatio hoc iportat. dicit ei testator si fili' me' decesserit sine liberis: vt quādocunq: quia intelligit siue decedat in vita testātis siue non: siue ante testamentū siue post. vt l.quidā relegatus.ff.de reb' du. et.l.hec conditio.j.§.fina.de conditio.et demonstra. sed dictis casibus sine dubio dicta substitutio nō potest verificari nisi per vulgarez: ergo. ¶ Contra predicta videt tex.in.l. heredes mei.§.cū ita.ff. ad trebellia. vbi facta substitutio per verbū cōmune: peruenire volo semper videtur fideicōmissaria Soluit Bar. vbi.s.quia hoc verū post aditā hereditatē. Scdo opponit cōtra p̄dicta & videt q hec

Substitutiō cōpendiosa facta per verbū cōe an cōtineat vulgarem.

substitutio compendiosa nõ ꝑticat nisi vulgarẽ tm̃: ꝛ nullo mõ trahatur ad fideicõmissariã. vt. ɔ. l. iã hoc iure. ff. ɔ. vul. nã ibi dr̃ ꝙ breuiloq̃ factã i parib⁹ ꝑ verbũ substituo cõtinet tm̃mõ vulgarẽ. ꝗ idẽ in cõpendiosa. Bar. vbi. ṡ. solũit sic distinguẽs. si qdẽ substitutio cõpendiosa ẽ factã ꝑ adiectionẽ tpis importati per distributiuũ qñcũq3: tũc sine dubio cõtinet fideicõmissariã p⁹ aditã hereditatẽ qñcũq3: ꝑ ea q. ṡ. dicta sunt. idẽ si nõ ẽ apposita dictio qñcunq3: sed alia dictio q̃ de natura sui tpis tractum significat. vt si decesserit sine liberis: licet nõ dicat qñcũq3: q2 tunc requirit tractu3 tẽporis vt appareat vtrum decedet sine liberis: ꝛ tunc cõtinet fideicõmissariam. vt ɔ. l. heredes mei. §. cũ ita. et. ɔ. c. j. de testa. lib. vj. et facit ꝑm eunde3 Bar. ɔ. l. ꝑcab⁹. S3 si dixerit testator filio meo talẽ substituo/ nullo adiecto qđ req̃rat tractũ temporis/ tũc ista substitutio nõ esset cõpendiosa: sed vulgaris tm̃/ vel pupillaris si eẽt facta filio ĩpuberi. vt. l. gall⁹. §. j. scđm vnã casus positionem. ff. de libe. ꝛ posthumis. et probat. in. ɔ. l. iã hoc iure. ff. de vulgari. ¶ S3 q2. ṡ. mẽtio fctã ẽ de ꝟbis directis: cõib⁹/ ꝛ obliq̃s. quero: ꝛ reuoco i dubiũ q̃ sint verba directa/ que cõia/ ꝛ que obliq̃? Pro hoꝝ itelligẽtia nota tres reglas q̃s põit Bar. i. ɔ. l. cẽturio. in ꝑñ. quo ꝛ vltio pncipalit ẽ videdũ. Prima ẽ ꝙ verbũ directu3 est illud qđ de sui natura ĩportat vt ille cui reliquit/ de sua manu ꝛ sucte propria accipiat: nec in alteri⁹ factũ trahit. vt ẽ ꝟbũ heres esto. ꝛ verbũ ĩstituo/ ꝛ silia. vt. l. eã quã. C. de fideicõmis. ꝛ ꝓbatur ꝑ tex. i. l. omne verbũ. C. cõia de lega. Alia rẽgula est ꝙ verba obliq̃ sũt q̃ sonant vt quis capiat de manu alteri⁹ ꝗ testatoris. vt si dicat testator instituo te caium heredẽ. ꝛ rogo/ volo: aut fidei tue ꝑmitto vt hereditatẽ meã restituas seio: vt ex tex. in. ɔ. l. coheredi. §. cũ filie. ff. ɔ vulga. ꝛ. ff. ꝛ. C. ad trebel. per totum. et insti. de fideicom. here. per totum. Tertia regula ẽ ꝙ verba cõmunia sunt que habent vtrãq3 significatione3. vel possũt ad vtrũq3 intellectũ trahi. vt verbũ substituo/ verbũ ꝑueniat/ verbum habeat/ et verbũ deuoluat. idem in similib⁹. Hanc materiam prosequere latius vt per eundem Bar. vbi. ṡ. vide etiã late ꝑ Ange. are. i. ɔ. §. fina. isti. ɔ pupil. vbi enumerat nouẽ verba directa. dicit tñ ꝙ non oĩa illa sunt directa ciuilia. s3 solũ illa duo heres esto/ ꝛ verbũ instituo. cetera vero sunt directa de iure gentiũ. de q̃ etia3 supra dixi ĩ p̃senti additione. in ꝑñ. s3 aduerte ꝙ Bar. ꝛc̃. et istud dicit ipse Ange. notandu3 ad materiã. l. verbis ciuilib⁹. ff. de vulga. q2 verba directa ciuilia nunq̃ possunt obliquari. vt ibi. sed alia sic vt. ṡ. satis deductũ ẽ. Itẽ subdit idẽ Ange. ibidẽ q̃ ꝛ q̃t sint verba obliqua et que ꝛ quot cõia. de q̃ dic vt ibi ꝑ eũ. ꝛ ꝑ Bar. vbi. ṡ. Finaliter q̃ro an hec substitutio cõpendiosa sit ꝑ se subtitutio: an vero tm̃ quedã adiectio substitutionis? Idẽ Bar. vbi. ṡ. i versi. se cũdo q̃ro q̃re dicatur ꝛc̃. rñdet ꝙ aut ista substitutõ fit a milite/ qui potest etiam maiori et sic puberi directo substituere: et tũc est vera substitutio/ et spẽs substõnis. ɔ. l. cẽturio. iũcta glo. i ꝟbo dũtaxat. aut fit a pagano/ et tũc magis est adiectio substitutiõis q̃ vera substitutio. nã tũc cõtinet vulgares/ pupillares. aut fideicõmissarias. vt. ṡ. patet. Per hec sit breuit expedita difficilis hec ꝛ subtilis cõpẽdiose substõnis materia. quã si altius forte attigere libeat recur

Directũ ꝟbũ q̃d sit?

Obliq̃ verba q̃ sint

Cõia ꝟba que sint.

Substitutio cõpẽdiosa an per se sit substitutio?

ras ad Bar. et alios scribentes in sepe dicta. l. centurio. ff. de vulga. et ad eundem, item etiam ad Bal. et alios in sepe allegata. l. precibus. C. de impu. et aliis substi. ad Pa nor. in. c. raynuti⁹ de testa. ad Jo. and. in. c. j. de testa. libro. vj. in no uella. et ad Ange. are. et alios §. fina. insti. de pupillari substi. G. m.

De breuiloqua seu reciproca substitutione. Rubrica. xlvii.

Testator habens duos vel plures filios impuberes sue patrie potestati subditos, institu tionem eis breuiloquam facere po test hoc modo An. et Fra. filios meos impuberes michi heredes instituo: et eos inuicem substituo. Di citur autem substitutio breuiloqua ideo quia sub hac verborum breuitate continet quattuor substitutiones. scilicet duas pupillares expressas: et duas vulgares expressas: et hanc substitutionem lex etiam appellat re ciprocam. vt. ff. de vulg. sub. l. iam hoc iure. Unde si An. heres erit et in pu pillari etate decesserit Fra. sup erstes vocabitur iure directo: et eodem modo si Fra. heres erit et in pupillari etate decesserit An. sup erstes vocabitur heres iure dire cto. et in vtroque excluditur mater et ce teri ab intestato venientes propter ef fectum pupillaris expresse. vt sepe di ctum est: et sic habes duas expres sas pupillares. vnam videlicet in persona cuiuslibet quarum queli bet est expressa quo ad effectum li cet non quo ad verba.

Substitutio breuiloqua quare dicatur breuiloqua.

Substitutio pupillaris contenta sub breuiloqua excludit matrem.

Additio. Facit. l. luti⁹. ij. respon. ff. de vul. et pupil. et ibi Bar. in versiculo. secundo quero vtrum hec substitutio et c. et vide que dixi et addidi. s. in rub. de vul. sub. j. scda additione. G. m.

Item consurgunt ex his verbis due vulgares: quia si aliquis eorum heres non erit. puta quia noluit vel quia non potuit. alius in solidum erit heres. nec credas quod hec verba possint in hoc casu retor queri ad fidei commissum quamuis hic ponatur istud verbum substituo: quia tantummodo habent effectum pupillarem et vulgarem: vt dictum est. et hoc verbum substituo in pupillari et vulgari semper se adaptat iure directo vt in sequenti rubrica dicitur.

Additio. De hoc an. s. hec sub stitutio vos inuicem substituo contineat fideicommissariam dicam. j. ista ru. i. versiculo. item quero an ne hec substitutio vos inuicem substituo contineat fideicom missariam. Gerardus mu.

Et nota quod hec substitutio fieri non potest: nisi instituti sint filii et pupilli existentes in potestate testatoris: quia si instituti essent puberes vel eman cipati vel alii extranei et fieret eis substitutio per verba predicta. s. eos inuicem substituo non esset breui loqua imo vulgaris tacita. vt. s. in rubri. de vulg. substi. versiculo. tacita vul garis est illa in qua et c. dictum est.

Additio. Idem si alter sit pupill⁹ et in potestate alter vero maior vel non in po testate. o. l. iam hoc iure. s. alle. et d. l. luti⁹. et. l. i. testamento. j. respon. C. de mili. testamento. et est ratio vt equi tas iter inuicem substitutos seruetur quam quidem iura seruanda precipiunt. vt in auc. equitas. C. de pac. conuentis et. l. illud circa fi. C. de colla. nam cum non potest valere substitutio pupilla ris in persona eius qui est maior vel non est in potestate. l. ij. §. et. ij. respon. ff. de vul. ergo nec hoc casu continebitur pupillaris in persona pupilli. per d. rationem. Et aduerte dominum Rolandin⁹. s. di cit quod hec substitutio, vos inuicem substituo, si fiat extraneis aut pube rib⁹ conticet duas vulgares tacitas hoc intellige quo ad verba non quo ad effe ctum. facit quod dicit idem Rolandin⁹. s. prope principium post rubri. diuer sis enim respectib⁹ vna et eadem sub-

Equitas seruanda est inter inuicem substitutos

Substitutō breuiloq̄ et ɔpēdiosa an cōtineant substōes tacitas.

stitutio dicit tacita ⁊ expressa. vt
plene dixi in rubri. de vulga. sub-
sti. in pn. magne additionis. Sub
stitutio eñ breuiloq: itē etiā com
pendiosa licet tacitas substitutio
nes quo ad verba contineāt. cōti
nent tamē expressas quo ad effe-
ctū. vt i supiorib⁹ dictū est. Hinc
potest inferri q̄ licet vulgaris ta-
cita: illa scʒ que cōtinet in expssa
pupillari: nō excludat matrē ipi⁹
testatoris. vt tenet Bartho. i. l. s.
ff. de vulga. in vsi. quero vtrū ta-
cita vulg. et post eū Ange. are. in
sti. de vulga. in princi. versi. quero
an i pupillari expssa ⁊c. et dixi. s.
in rubri. de vulga. substi. versi. itē
quero vtrū tacita vulgaris cōten
ta scʒ ⁊c. ista tñ vulgaris tacita. s.
quo ad verba i casu pmisso exclu-
dit matrē etiaʒ testatoris ex quo
nō est tacita quo ad effectū. vt. d.
l. iusti⁹. in fine pncipij. ff. de vulg.
et pupil. Berardus mulert.

Substitutō breuiloq̄ q̄re dicatur reciprocat

¶ Itē nō q̄ ista breuiloq̄ substi-
tutio appellat etiaʒ reciproca/eo
q̄ per effectū bine pupillaris ⁊ bi
ne vulgarʒ fit reciprocatio de vno
in alium vt dictum est.

¶ Additio. Circa materiā hui⁹
reciproce seu breuiloque substitu
tionis paulo lati⁹ eam attingēdo
addas dū dñs Rolādin⁹. s. dicit
q̄ hec substitutio continet q̄ttuor
substitutiones: q: interduʒ solum
duas cōtinet vulgares tātum. vt
quādo fit duob⁹ imparib⁹ quorū

Substitutō breuiloq̄ q̄t ⁊ q̄s substitutiones contineat

alteri nō potest substitui pupilla-
ris: vel qñ fit duob⁹ emancipatis:
vel puberib⁹: tunc eñ cōtinet so
lum duas vulgares, vt. s. Aliqñ
ɔtinet duas pupillares tantū. vt
quādo fit duob⁹ i puberib⁹. exhe-
redatʒ. ar. insti. de pupil. substi. §.
nō solū. Aliqñ ɔtinet duas fidei-
cōmissarias tātū. vt quādo fieret
i codicillis. vt. l. scevola. ff. ad tre
bellianū. Aliqñ ɔtinet q̄ttuor. du
as. s. vulgares: ⁊ duas pupillares
vt qñ fit duob⁹ impuberib⁹ insti-
tutis ⁊ i ptāte ɔstitutis. vt. s. Et
aduerte q̄ nō pōt hec q̄ttuor con
tinet: nisi illa oia adsint. scʒ q̄ sint
impuberes: item q̄ sint in potesta
te: ⁊ q̄ sint istituti. ⁊ hoc est qd̄ vo
luit dñs Rolandin⁹. s. in versi. et
nota q̄ hec substitutio fieri nō po
test nisi istituti ⁊c. intellige, scʒ vt
quattuor illas substitutiōes cōti
neat. alias autem pōt. vt. s. patet
Aliqñ cōtinet sex. vt si dico filios
meos ipuberes istituo: et eos iui-
cē substituo si decesserint i pupil-
lari etate vl postea qñcūq. nā hec
ɔtinet duas vulgares si nō adeat
hereditas. et duas pupillares si
decesserit i pupillari etate. et du-
as fideicōmissarias si decesserint
postea. Itē pōt esse q̄ ɔtineat octo
vt si q̄s hēt duos filios ipuberes
et mēte captos ⁊ eos istitueret et
substitueret p hec vba: filios me-
os ipuberes istituo heredes: ⁊ eos
inuicē substituo si ipupillari eta-
te vel post i demētia. vel alias qñ
cūq decesserint. Nā tūc contine
ret duas vulgares: duas pupilla
res: duas exēplares: ⁊ duas fidei
cōmissarias: ⁊ sic octo. Aduerte tñ
q̄ si dictis duob⁹ filijs ipuberib⁹
demētib⁹ substitueret pat simpli
citer p hec vba: vos inuicē substi
tuo cōtinerētur sex substitutiōes
directe/due scʒ vulgares: due pu
pillares/⁊ due exēplares. pbant
premissa p ea q̄. s. quattuor pri-
mis rubricis late dicta sūt. Intel
lige pdicta qñ hec substitutio bre
uiloq̄ fieret duob⁹ tm̄. Si aūt fie-
ret plurib⁹. puta trib⁹ vel q̄ttuor:
tūc nūerus substitutionū ascēde-
ret multū. posset eñ ɔtinere octo
vulgares: octo pupillares: ⁊ sic de
alijs. vt ad sensuʒ ptʒ practicāti.
hec Bar. i. l. iusti⁹. ff. d vul. ⁊ pupil.
¶ Quero: dixi⁹ q̄ qñ hec substō
fit duob⁹ q̄ ɔtinet duas vl q̄ttuor
vl sex. An ne posset substōnes im

Substitutō breuiloqua an et qñ ptineat substōes iparis numeri.

paris numeri cōtinere/ vt tres vl
qnq3/ vel septē: rñdet Bar. vbi. s.
i vsi. s3 qro qñ hec substitutio fit
duob9 7c. q sic/ ex pbata volūta=
te testatoris. vtputa si iuicē substi
tuit duos filios q3 alt erat impu=
bes 7 pbes: volūtas q voluit ipu
beri pupillarit substituere. ar. l. i
testamēto. 1. i fine. C. d testa. mili.

Substitutō breuiloq̄ facta trib9 quorum duo sūt ipuberes et in ptāte. terti9 vero nō an cōtineat pupillarē iter ipuberes in ptāte existen= tes?

Itē qro: dixi. s. q hec substitutio
fctā duob9 iparib9 continet duas
vulgares tātū. pone testator istis
tuit duos ipuberes i ptāte existē
tes: 7 quēdam tertiū: 7 eos iuicē
substituit: certū ē q vulgaris pti
net i psona oīm p. d. l. iā hoc iure.
s3 dubitat an iter filios ipuberes
cōtineat pupillaris? Guil. de cu=
nio 7 Ray. vt refert Bar. vbi. s.
i vsi. qro pone q testator habeat
tres filios 7c. tenuerūt q sic. rōne
et legib9 p eūdē Bar. citat3. Sed
ipse Bar. ibi tenet ptrīū p rōnes qs
ibidē adducit Bal. vo i. d. l. in tes
stamēto. i. C. d testa. mili. sic dicit
distinguēdū. aut ille terti9 ē talis
q nō debeat excludi a successione
ipuber3 ex psumptiōe iur3 7 natu
re. vt q2 ē frat carnalis legitim9:
7 tūc iter illos duos nō credit pu
pillar3 iesse. 7 hoc ex psumpta vo
lūtate defuncti: q i dubio vr velle
q ius legitimarum hereditatū sit
saluū i sua posteritate. l. pe. C. de
impu. 7 aliis substi. aut ille terti9
nō ē talis: s3 ē forte bastard9 vel
frat testatoris: vel p2sus ext. nc9: 7
tūc pp naturalē affectū pris ple
nissima itelligit substō inter ipos
ipuberes. ar. in rōne sui. ff. de leg.
iij. l. paulo. §. i. 7. ff. de libe. le. l. au
reli9. §. titi9 testamēto. S3 aduer=
te q Sali. i. d. l. i testamēto. vt eti
am refert Ange. are. i. d. §. 7 ples
insti. de vulg. vsi. qd si testator h3
tres filios 7c. indistincte tenet cū
Bar. q2 nō psiderat in hac materia
q possit ab intestato succedi nec
nō: sed tm vnitas substitutiōis. q

parit oēs deiminat. vt. d. l. i testa
mēto. 7. l. iā hoc iure. ff. de vulg. 7
l. qūis. C. de ipube. 7 aliis substi.
et hoc vr etiā sequi. ipse Ange. are.
vbi. s. iux theoricā positā a Bar.
et aliis i. l. bona fides. ff. deposit.
Vlteri9 circa pmissa qro dixi. s. q
rōne eqlitat3 seruāde substitutio
breuiloq̄ fctā duob9 iparib9 ptiet
solū duas vulgares p. l. iā hoc iu=
re. ff. d vul. cū filib9. Pōe q testa

Inequalitas tpis an impediat substitutionē pupillarē contineri in breuiloquā?

tor hēat duos ipuberes: alt3 ānī
culū: alte3 vo. xiij. ānos hñtē coe=
q3 istituēdo iuicē substituat: 7 ille
q h3. xiij. ānos cito efficit pubes:
ita vt i ei9 psōa expiret pupillar3
substō / an nec hoc casu expirabit
ēt i psona alti9 q remāsit i ptāte?
vr q sic. p. s. d. rōnē. s3 tu dic bre=
uit sm Bar. i. d. l. luti9. ff. de vul.
vsi. s3 pone habeo pl'es filios im=
puberes. 7c. q isto casu siue ista
pubertas/ 7 sic ieqlitas supuenit
viuo testatore siue eo mortuo: sēp
durat pupillaris i psona alti9. ita
dicit glo. i vbo. etatis. i. d. l. luti9.
Istud sequit. Bal. i. d. l. i testamē
to. i. C. de mili. testa. i vsi. octauo
qrit. vbi allegat rōnē q2 qd semel
iclusū ē: nisi sit mutata volūtas: p
seuerat. ar. ff. de pba. l. cū tacitū.
cū g ab initio fuerit pupillar3 iclu=
sa/ 7 postea pter volūtatē defūcti
supuenerit ieqlitas illa: nō ē dicē
dū testatorē volūtatē mutasse. fa
cit. l. fideicōmissa. §. si rē. ff. d leg.
iij. 7. l. rē legatā. d adimē. leg. Ex

Inequalitas superueniens facto testatoris inter mutue substitutos an faciat extingui pupillarē?

pdict3 sequit q si ieqlitas supue
nisset volūtate testatoris: vtputa
alte3 ipuberē emācipauit volun=
tarie 7 spōte: tūc pupillar3 i psōa
alteri9 impuberis in ptāte retēti
etiā expiraret. facit. l. alteri. ff. de
adimē. leg. Secus sec9 q si emāci
paret alterius filiū nō spōte s3 co=
actus ex aliq cā: tūc no expirabit
pupillaris i psona alti9: p iura. s.
allegata. cogit ei aliqñ pat eman=
cipat filiū suū de q p glo. fina. i §.

fina.insti.qb⁹ mo.ius pa.po.sol=
uit.ita vult in effectu Bar.vbi.s.
Sed aduerte q Bal.in.d.l.in te
stamēto.in vsi.decimo q̄rit.ec. in
eo qd in pmo correlario.s. prime
dixi.tenet ɔtrium p rationē ibi ab
ipo adductā. Verū Sali.i.d.l.in
testamēto.vt etiā refert et sequit
Ang.are.in.d.§. ⁊ plures.insti.de
vul.substi.tenet opinionē Bar.d
quo pūcto vide lati⁹ ibi per eum.
Itē quero ponam⁹ quis instituit
duos ipuberes quorū alterū ha=
buit i potestate : alterū nō:et eos
inuicē substituit.postea vero quē
in potestate nō habuit adoptauit
vel al's in ptātē suā redegit an cō
ualescat pupillaris? Bar.in.d.l.
luti⁹.vsi.quero qd ecōtra.et cōit

Disposi tio ab i= nitio inuti= lis non ɔfirma= tur ex= postfa= cto.

doctores tenēt q nō:q2 dispositio
ab initio inutilis nō cōfirmat ex
postfacto.l.pe.ff.de re. iuris.et. l.
i.§.s3 si filiusfa.ff.d le.iij.ad idē.l.
si idē.ff.de auro ⁊ ar.leg.nā certū
est q in casu pposito ab initio nō
cōtinebat pupillar3 ex post facto
ergo(vt inquit Bar.) licet defun
ct⁹ voluerit eā ɔphēdi/nō potest
fieri sine noua voluntate .l. here=
des palā.§.s3 ⁊ si notā.ff.de testa.
Sed huic videt fortiter obstare
text⁹.in.l.ij.ibi sed si extraneū.ff.
de vul.et pu.substitutiōe.S3 dic
fm Bar.vbi.s.q ibi testator sub
stituit pupillarit expsse: vnde cō
stat q voluntas testatoris fuit ab
initio q esset pupillaris licet non
esset cōfirmata:ergo cessante ipe
dimēto durat.s3 in nostro casu ab
initio cessauit volūtas pter inc
qualitatē. Hic dicit Ang.de pe=
rusio.in.d.l.luti⁹.q si qs instituit
legitimū ⁊ naturalē/⁊ naturalē tā
tū ipuberes:⁊ eos iuicē substituit
exprimendo vulgariter et pupilla=
rit ⁊ p fideicōmissū.si postea na
turalis tm̄ sit legitimat⁹:ɔfirma=
bit pupillaris: q2 a pricipio a te=
statore fuit specificata. d.l.ij. ibi
sed si extraneū.et hoc sequit ibi
Imo.vt etiā refert Ang.are i.d.
§.⁊ plures.vsi.qd si eū quē a pri
cipio.ec.pmissa vult in effectu ēt
Bal.in.d.l.in testamēto.C.de te
sta.mi.vsi.nono querit pr hñs fi=
liū.ec. Itē quero,an ne inequali=
tas portiōis ipediat substitutiōes
pupillares ɔtineri in breuiloqua
pone q testator vnū instuit i octo
vnciis alterū i quattuor? rñde q
nō.p.l.si plures.ff.d vul.⁊ pu. nā
ineq̄litas tēporis nō ipedit istam
substitutionē3 contineri.vt.s. pa=
tuit.ergo nec ineq̄litas rerū. arg.
l.miles ita heredē.§. et q2 dixim⁹
ff.de mili.test. Ita dicit Bar.vb i
supra.v.quero vtrū inequalitas
portiōis.ec.Circa pmissa quero
subsequēter de vna pulchra q̄stio
ne/predicta sunt vera qñ ē iequa
litas rex.hoc ē portionū.vt pt3 i
casu posito:qd si filie forte sint isti
tute ex certis reb⁹ vel q̄titatib⁹:
puta mille aureorū: et demū filij
masculi sunt vniuersaliter institu
ti/postea dicit testator oēs filios
meos inuicē substituo / vtrū filie
pdicte itelligant cū masculis sub
stitute inuicē? Bar.i.d.l.luti⁹.v.
sed pone plures filie sunt istitute
ec.rñdet q nō.q2 si viderent sub
stitute : ergo p hereditariis por=
tionib⁹.vt.l.i.C.de impu.et aliis
sub.Sed heres singularis seu rei
certe:nullā h3 hereditariā portio
nē ergo nō videt tal' heres singu=
laris rei vel quātitatis in substitu
tione cōprehēdi. Preterea dicit
hoc pbari i.l.coheredi.§.q discre
tas.ff.de vul.⁊ pu.Limita pdicta
nisi oīb⁹ masculis deficiētib⁹:tūc
eīm femie etiā admitterent.d.§.q
discretas. q2 haberent ius accre=
scēdi masculis repudiātib⁹.vt no
tat i.l.q̄tiēs. C.de here.isti. vide
de isto lati⁹ p An.are.i.d.§.⁊ plu=
res.isti.d vul.sub.v.q̄ro testator
istituit masculos.⁊ p bal.i. d.l.in

Ineq̄li= tas por= tiōis an ipediat substitu tōes pu pillares ɔtineri in breui= loquar

testamento.C.de testa.mili.versi. septimo queritur. ⁊ per Ange.et Imo.i.d.l.lutius. Itē quero. ponē quidā habēs duos filios ex prima vxore: ⁊ duos ex scda q̄s oēs insti tuit: ⁊ inuicē substituit. vn⁹ repudiauit/ an admittat ille solusq̄ est vtrinq̄ coniunct⁹: qđ videt̄ qꝛ legis cōiunctio equarat̄ coniunctiōi hoīs. ar.l. testamento.ff.de here. insti. sed coniunct⁹ ab hoīe prefertur ī breuiloqua disiuncto. vt.l.coheredi.§.qui discretas.ff.de vul. ergo.⁊c. ita tenuit Dy. sed Bar.ī d.l.lutius ꝑpe fi. itē Ange.are.in d.§.⁊ plures. in vltima q̄stiōe. et Bal.in.d.l.ī testamēto.i.C.de testa.mili. versi. quinto querit̄ pone ꝙ pater.⁊c. tenēt cōtrariū. idē tenet ip̄e Bal.in.l.i.ī fine.C.de impu.⁊ aliis sub. non eñ sunt ꝯiūcti coniūctione legali. nā ī ista mat̄ia coniūctos accipim⁹ tali cōiūctiōne q̄ inducit ius accrescēdi. vt.d.§.q discretas: sed isti frēs sunt cōiuncti cōiunctione sanguinis tm̄. que cōiunctio nō parit ius accrescēdi. vt pulchre determinat Bar.ī l.re coniūcti.ff.de leg.iii. v̄si. tertio q̄ro iuxta hoc pone ꝙ pat̄ decessit.⁊c. istā opinionē tenet etiā Ange.de perusio in.d.l.ī testamēto et assignat rationē: qꝛ in ista substitutione inspicit̄ intentio et affectio testātis: non illorū qui substituūtur vl' quib⁹ fit substitutio. vt l.qui liberis.§.hec v̄ba.ff. de vul. et pu. igitur cū testator tantā affectionē habeat ad filios primi matrimonii sicut secūdi ⁊ ecōtra. igitur pariť admittent̄. ¶ Itē quero an ne hec substitutio vos inuicem substituo contineat fideicommissariā: ꝙ sic videtur p tex.in.l. qui plures.i.ff. đ vulga.⁊ pu. ibi. dū dicit in omnē causam.⁊c. hanc questionē ponit Bar.i.d.l.lutius in vlti.col. et ibi Ange.et Imo.⁊ Sali.in.d.l.in testamento. in qua sic concludit Ange.are.in.d.§.et plures. versi. quero an in breuiloqua videlicet vos inuicem substituo.⁊c. ꝙ aut huiusmodi substitutio fuit facta in codicillis: ⁊ clarū est ꝙ continet fideicōmissariā. vt l.sceuola: et qđ ibi nota.ff.ad trebel. aut fuit facta in testamento: ⁊ tunc aut fuit dictum eos inuicem substituo vulgariter et pupillariter et per fideicommissum: vt cōmuniter fieri solet/ et tunc non habet dubium quin contineat fideicōmissarium/ per expressam volūtatem testātis: aut fit simpliciter vt quia simpliciter dixit testator eos inuicē substituo. hoc casu dicit bar. vbi.s. ꝙ non cōtinetur fideicom. per.l.iam hoc iure. ibi in vulgarem tantummodo.ff.de vulga.et pu.⁊ ibi nota. ita tenet etiā domin⁹ Rolandin⁹.s. ista rubrica versi. nec credas ꝙ hec verba.⁊c. Non obstat.d.l.qui plures: in eo quod dicit in omnē causam: quia debet intelligi in omnē causam.⁊ in omnem euentū prouenientes ex directa substitutione. vt dicit bar. Non obstat etiam qđ supra in materia compendiose substitutionis dixi/ scilicet ꝙ post pupillarē etatem trahitur ad fideicōmissariā. quia ibi testator plura tēpora cōprehendit/ dicendo quandocunq̄ decesserit. qđ in reciproca non facit. Aut apposita ē ī substitutiōe cōditio denotās tractū tēporis ⁊ alia q̄ h3 substitutio vulgaris. puta si dixerit testator et si quis eorū decesserit sine liberis eos inuicē substituo/ tunc eñ s̄m Ange.⁊ Imo.in.d.l.luti⁹. cadit in compēdiosam. q̄ tūc videt̄ reciproce facta. ⁊ ip̄a cōpēdiosa sui natura cōprehēdit vulgarē adueniēte casu vulgaris. itē pupillarē adueniente casu pupillaris. vt.d.l.iā hoc iure. itē fideicōmissariā post pupillarē etatē ex q̄ facta est per verbū

Fratres vtrinq̄ cōiuncti an prefe rātur in breuiloq̄ substitutione ex altero tā tū parē te coniūctis.

Substitutō vos inuic. in subst tuo an cōtineat fideicō. missariam.

cõe substitutioqꝫ ẽ aptũ natũ ꝯp
hendere etiã obliquã substõnẽ.c.
raynuti⁹.de testa.in anti. ĩ ficto.c.
j.eo.ti.lib.vj.merito ꝯp̄hẽdit etiã
fideicõmissaria.vide q̄ dixi.s̄. ru-
bri.ꝑxia.ꝟ.scdo reuoco in dubiũ.
Nec obstat si dicat.potuit a p̄nci
pio valere iure directo.ḡ nõ obli-
quat.l.ꝟbis ciuilib⁹.ff.de vul.ꝛ
pu.q: illud ꝓcedit qñ substitutio
fit ꝑ ꝟbũ directũ ciuile.secus si ꝑ
ꝟbũ cõe aut ꝑ ꝟbũ directũ nõ ci-
uile.vide q̄ dixi.s̄.ꝑxia rub.i p̄n.

Substitutõ breuiloqua aliq̄ñ continet tacitam pupillarem.

magne additiõis.¶ Quero vltr⁹
q̄d si q̄s istituit duos ipuberes in
ꝑtãte sua existẽs:ꝛ dicat/si q̄s eoꝝ
nõ erit heres/eos inuicẽ substituo.
vtrũ i ista breuiloq̄ ꝯtineat pupil
laris: Bar.vbi.s̄.ꝟsi.pone ꝙ isti
tuo duos ꝛc̄.dicit ꝙ ꝯtinet pupil
laris tacita ꝑ.d.l.iã hoc iure.non
autẽ expssa.Ex q̄ sequit ꝙ ꝑ illã
pupillarẽ in tali breuiloq̄ substõ-
ne ꝯtẽtã nõ excludit mat/quã ta-
cita pupillaris nõ excludit nisi in
certꝫ casib⁹/put.s̄.i materia pupil-
larꝫ substõnis dictũ ẽ/ q̄ alias ex-
cluderet.si simpl'r dixisset testa-
tor eos inuicẽ substituo.d.l.iam
q̄d nota.¶ Itẽ quero q̄d si testa

Substitutõ breuiloq̄ facta duob⁹ filijs q̄ꝝ alt̄ ẽ ipubes alt̄ mente capt⁹ an ꝯtineat pupillarem et exẽplarem.

tor hñs duos filios alterũ ipube-
rẽ:alteꝝ ꝟo puberẽ ꝛ mẽte captũ
ꝛ eos instituẽdo iuicẽ substituat.
certũ est ꝙ in persona vtriusqꝫ cõ
tinet vulgaris.sed an cõtineatur
in persona vnius pupillaris.in al
terius exẽplaris: Bartho.vbi.s̄.
in versi.pone habeo duos filios
vnũ impuberẽ aliũ puberẽ ꝛc̄.
post Guil.de cu.tenet ꝙ nõ.quia
multe sunt differẽtie ꝛ iparitates
inter pupillarẽ et exẽplarẽ.vt.s̄.
suis locis patuit:illud ḡ ꝟbũ.sub
stituo:nõ vniformit̄ respiceret il-
las ꝑsonas/cõtra.l.iã hoc iure.s̄.
sepe all'.Hoc limitat Imo.i.d.l.
iam⁹.vt etiã refert Ange.are.in
sepe dicto.§.ꝛ plures.insti.de vul
ga.ꝟsi.quid si testator hꝫ duos fi-
lios i ꝑtãte ꝛc̄.nisi apparet ꝙ te
stator voluit illi furioso etiã post
aditã/hereditatẽ substituere/ tũc
eñi etiã i ꝑsona pupilli ꝯtineret pu
pillarꝫ ꝑ.l.i testamẽto.j.cũ ibi no
tatꝫ ꝑ glo.ꝛ docto.ꝛ Sal.plene.
C.de testa.mi:li.imo plus dicit:q:
etiã si de mẽte nõ ꝯstat:ꝛ furios⁹
nõ hꝫ liberos/ꝙ et tũc cõtinet pu
pillaris i ꝑsona vni⁹:ꝛ exẽplaris
in alteri⁹.q: tũc exẽplarꝫ ꝛ pupil
larꝫ hñt eosdẽ effect⁹/vt notat in.
l.hũanitatꝫ.C.de ipu.ꝛ alijs sub.
ꝛ sic videt testator voluisse(cũ di-
cte substitutiões habeãt eũdẽ ef-
fectũ)ꝙ i ꝑsona pupilli sit pupil-
laris ꝛ in ꝑsona alteri⁹.s.mẽte ca
pti seu furiosi sit exẽplarꝫ.l.ex fa
cto.i p̄n.ff.ḋ vul.ꝛ pu.Nõ obstat
ꝙ in multis differant dicte substi-
tutiões:q: satis ẽ ꝙ ꝯueniãt i ca
su de q̄ querit.vt in.c.trãslato de
cõstitutio.ꝛ.c.nõ põt.in glo.de p̄
bẽ.in.vj.q: vtraqꝫ substitutio tra
hit ad bona filij vñcũqꝫ q̄sita.An
autẽ duob⁹ furiosis istitutis ꝛ in-
uicẽ substitutꝫ ꝯtineat in tali sub-
stitutiõe vulgarꝫ ꝛ exẽplarꝫ q̄ro:
Bar.i.d.l.iam⁹.ꝟ.sꝫ iuxta hoc q̄
ro ꝛc̄.tenet ꝙ sic/ad exẽpliũ pupil

Substituti inuicẽ an et qñ videant hr̄e easdẽ ꝑtes i substitutione quas hñt i institutione.

larꝫ.dic lati⁹ vt ibi ꝑ eũ.¶ In sũ
ma iuxta hanc materiam aduert.
ꝙ istituti ꝛ iuicẽ substituti easdẽ
ꝑtes vident hr̄e in substõne q̄s i
institutiõe.nisi testator alit̄ dispo
nat.§.ꝛ si ex disparib⁹.isti.de vul.
sub.ꝛ.l.j.C.eo.ꝛ.l.q̄ liberis.i fin
et.l.sed si plures.j.rñso.ꝛ.l.si plu
res.ff.e.Intellige p̄missa si noib⁹
appellatiuis substituti sint.secus
si ꝑ nomia ꝓpria/q: tũc veniũt in
viriles.l.nonnũqꝫ.ff.ad trebellia.
Intellige etiã nisi ex cõiecturis:
aliũ p̄sumi posset.l.vtrũ.§.si.alias
est.i.q̄situ.ff.ḋ reb⁹ du.ꝛ.l.q̄tiẽs.
ff.ad trebel.Iux̄ p̄missa q̄ro.q̄d
si ꝑtẽ substitutorũ nõiauit ꝑ nois
appellatiua:ꝛ partẽ ꝑ noia ꝓpa:
Bar.i.l.turpia.§.fina.ff.ḋ leg.j.ꝛ

post eū Ange.are.i.d.§.ꝛ si ex dis
paribꝰ.insti.de vulg.sub.dicūt ꝙ
noiati ꝑ noīa appellatiua vocanē
ꝓ portiōe hereditaria: ꝛ noiati ꝑ
noīa ꝓpria vocāē i viriles.vt no.
in.l.si q̄s testamēto.ff.de sta.libe.
sm vnā opinionē. Si aūt sit exp̄s
sit testator ꝓpria noīa ꝛ appellati
ua: tūc scdm cōē docto.dꝫ īspici
qd p̄cedit. vt si p̄cedāt noīa ꝓpa
habeat locū.d.l.nōnūq̄3.ff.ad tre
bel.si v̄o appellatiua p̄cedant / vi
delꝫ dixit testator: ꝛ heredes me
os.s. Petrū et Johānē iuicē sub
stituo: habeant locū illa iura q̄ di
cūt easdē ptes eos hr̄e i substōne
q̄s hūt in istitutiōe.ꝓ q̄ facit.l. si
seruꝰ cōis.vltia.ff.d stipu.seruoꝝ.
In dubio eñ videēē vocati i substi
tutiōe sicut i istitutiōe.d.l.si plu
res.i fi.ff.de vul.et pu.vide latiꝰ
d hac mat̄ia ꝑ Bar.i.d.l.turpia.
.§.fi.ꝛ Ang.are.i.d.§.ꝛ si ex dispa
ribꝰ.ꝛ ꝑ glo.i.d.l.nōnūq̄3.ꝛ ꝑ glo.
i.d.l.si ꝑtes.ꝛ etiā ꝑ glo.i.l.i.C.d
Substi tutō bre uiloqua an sit ꝑ se substi tutioꝛ
ipu.ꝛ alijs sub. ¶ Fialiē aduerte
ꝙ hec substō breuiloq̄ siue recipro
ca: nō ē ꝓpe substō ꝑ se / sed ē q̄dāꝫ
adiectio substōnis.sicut dicimꝰ in
sti in actiōe d peculio / istitoria / ꝛ
tributoria.l.iij.§.cui cōgruit.ff.d
peculio. Nā ista substō ꝯtiet vul
gares / pupillares / exēplares.ꝛc.
vt.s̄.patuit.ita dicit Bar.i.d.l.lu
ciꝰ i.i.col. Hic facile itelligi pt q̄
liē finiaē hec substō.q2 eodē mō q̄
ille.s̄.dicte d q̄bꝰ oibꝰ.s̄.suis locꝭ
dictū ē. Hec ꝓ noticia istꝰ breui
loq̄ substōis sufficiāt.reliq̄ vide ꝑ
dictos doc.in.s̄.allegatꝭ passibꝰ
Berardus mulert.

¶ Substituo v̄bū quā hēat naturā. Ru. xxviii

SCias tabellio ꝙ plus ceteris artificibus idiges in operatiōe tua luminne rationis: et precipue in vl timis iudicijs defunctoꝛuꝫ: i q̄bꝰ
occurrūt aliq̄ v̄ba misterijs ple
na.q̄ꝝ si ꝓpa signo ignoreē / totū
plerūq̄3 ruit testatorꝭ iudicium / ꝛ
mltꝭ captiōibꝰ apiē: p̄sertī eñ ex
pedit tibi ad substōnuꝫ doctrinā
huiꝰ v̄bi substituo hr̄e noticiā.qd
sm diuersa negocia q̄bꝰ adiūgiē:
diuersa siḡt: ꝛ diuersos parit effe
ctus. Nā cum gnāle v̄bū sit.tā ad
directā substōnē q̄3 fideicōmissa
riā trahi pōt.ꝓpē qd scire te volo
ꝙ q̄ttuor sīt substōnes directe / scꝫ
vulgarꝭ: pupillarꝭ: exēplarꝭ ꝛ bre
uiloq̄ / i q̄bꝰ vl' aliq̄ eaꝝ si apponaē
hoc v̄bū substituo: illiꝰ substōnis
nature se adaptat: ꝛ eā directo iu
re ꝯseruat: nec p̄textu huius v̄bi
substituo: substitutꝰ i illis minꝰ vo
caē iure directo. ¶ Compēdiosa v̄o
substō ex suis directis v̄bis.s.ille
sit heres / directa fuaē. sed si i eiꝰ
fōa istō v̄buꝫ substituo / apponaē
illico eā trāsponit i fideicōmissa
riā: et ad ius et naturā fideicō.re
torq̄t / vt iā nō directa: sꝫ fideicō.
dicatur: et fideicōmissi naturā ha
beat et effectū.q2 omni tēpore eā
valere facit.probantur hec.C.de
insti.ꝛ sub.l.generaliter.§.vltimo
et de ipu.ꝛ alijs substi.l.precibꝰ.
et.ff.eo.l.coheredi.§.cum filie.et
ff.de legi.l.in ambigua.
¶ Additio. Uide late ea q̄ dixi
s̄.in mat̄ia cōpēdiose substōis.v̄i.
secūdo reuoco in dubium quid de
tali ꝛc.dic vt ibi. Per hec est ex
pedita substōnū pulchra atq̄3 dif
ficil' mat̄ia. Et no.ꝙ d p̄dictꝭ sub
stitutionibꝰ ē glo.pulchra i verbo
absq̄3 liberꝭ i.c.raynutiꝰ.de testa.
est etiā glo.in v̄bo ad exēplū.in.§.
q̄ rōne.insti de pupil.sub.ꝛ ē glo.
ff.de vulg.et pu.sup rubrū.itē est
glo.i v̄bo absq̄3 dductiōe i.c.i.de
testa.libro sexto. Berardꝰ mulert.

¶ De falcidie dtractionis a testatore fctā ꝓhibitione. Rubri.xxix.

Iam quattuoz capitula testamēti p christi grām expedita habenꝰ: sc3 prohemiū: legata: istitutiones: ꝛ substitutiōes. verum qꝛ pꝫ hec oīa ptigit plerūqꝫ testatozē qdā alia volūtarie ordinare / qbꝰ post mortē aliquid speciale iubet fieri / vel nō fieri precipit: vel prouidet: vel speciali puisione alicui periculose opponit: vel similia facit. que oīa volūtarias testatoris puidētias appellamꝰ. iccirco de illis in quinto capitulo est videndū. Sz cū ista sub cōmuni vł gnāli regula pꝑter eorū ifirmitatē cōprehēdi nō possint. oportet vt ad specialia / presertim ea que tēporibꝰ nostris frequētius occurrere vidimus accedamꝰ. Scias itaqꝫ licitū esse per leges falcidiā testatori vsqꝫ ad dodrantē bonoꝝ suorū legata relinquere: et nō vltra. ita qꝫ heredi istituto remaneat integer q̄drās / sc3 quarta pars bonoꝝ. s3 si legata dodrantē. i. tres ptes hereditatis / excedāt. h3 heres ex lege falcidia potestatē defalcare ac detrahere de legatis: sc3 de quolibet legato pꝫ rata tantum q̄tū ei deerit ad quartam habendā. vt ipsa quarta integra remaneat apud eū. siue sit heres extraneꝰ siue suꝰ. vt. ff. ad le. fal. l. i. §. scđo capite. ꝛ isti. e. i. rñ. ꝛ. §. cū aūt rō. et. C. eo. l. ij. Et hoc verū ē nisi testatoꝛ vetuerit heredi suo deducere falcidiam de legatis. vt qꝛ dicat hoc mō. ꝑterea sciēs qs sit modꝰ primonij mei: ꝛ nō ignarus prohibeo expꝛessim heredem meū detrahere falcidiā de legatis. facta eñ tali ꝓhibitione cessabit falcidia: et oportebit heredē stare contentū eo quod superit a legatis / et integre legata soluere. nisi hereditatē repudiauerit. vt in auctē. de here. et fal. §. si vero expꝛessi3. col. i. ꝛ i auctē. s3 cū testatoꝛ. C. ad le. fal. Istud autem scias qꝫ si heres istitutꝰ est de liberis testatoris ad quē spectat portio naturalis: ꝑmo ipā3 legitimā portionē ex vniuersali hereditate deducet. i. tertiā. hoc ē quattuoꝛ vncias. ex reliquis vero octo defalcabit hac lege falcidia ratiōe institutionis quartā: sc3 duas vncias reliquas vero sex diuidet inter legatarios pꝫ rata. vt in aucten. de triente et semisse. §. hec nos mouerūt. et institu. de leg. fal. §. cum autem. cum similibus.

Additio. Ex pmissis nota qꝫ filius pōt habere duas quartas. hoc etiā tenet dñs Rolandinꝰ. s. in rubri. de compendiosa substitutione. in versi. ꝓxia igiꝫ forma hec est. ꝛc. Aduerte tñ qꝛ de hac questione est magna altercatio inter glosatores iur;. vt patet p glosa3 in verbo auferri. in. §. si quis autē nō implēs. in autē. de here. et fal. col. i. itē per glo. in. l. quāqꝫ. C. de le. falci. et per glo. in verbo falcidie. in. l. papinianꝰ. §. meminisse. ff. de inof. testa. et finaliter p glo. in verbo legitimā. in. c. raynutius. de test. Cōmuniter tñ glose distinguūt sic. aut est rogatꝰ filꝰ de restituēdo pure. et nō detrahit nisi vnā quartā. aut de restituēdo sub pditione: et tunc detrahit duas. et ista opinio est appꝛobata de iure canonico. in. c. raynutius: et in c. raynaldꝰ. de testamētis. et hāc opinionē fouat psuetudo. vt dicit Bar. in dicta. l. papinianꝰ. §. meminisse. ff. de inof. testa. et Bal. i l. filiū quē habentē. C. fami. hercis. in versi. extra opponiꝫ dicitur hic ꝛc. licet nō videaꝫ vera de iure ciuili. vt licet videre per bar. ꝛ bal. vbi. s. vide etiā late per dñm Panoz. i dicto. c. raynutiꝰ. ff glo. in ꝟbo legitimā. et. ibi latissime in apostil. sed iuꝫ hoc q̄ro psupposi-

Marginal notes:

Testatoꝛ quēadmodū possit legata relinquere

Testatoꝛ falcidiam pꝫhibere potest.

Filiꝰ an possit detrahere duas q̄rtas.

ta canonistrarum opinione q̄ vt dixi seruatur de cōsuetudine. quid si filius est institutus in re certa: et rogatus de restituendo sub cōditione an detrahat duas quartas? Bal. vbi supra rn̄det q nō: sed solā legitimam: quia nō ē heres vniuersal. vt l. lex falcidia. §. nūq̄. ff. ad legem falcidiā. et ita dicit se sepe consuluisse. Gerardus mulert.

Falcidia et trebelliana in quo differāt

¶ Itē nota differētiā inter hanc falcidiā et trebellianicā: quia trebellianica hz locum cū heres rogatur hereditatē alteri restituere: et tūc detrahitur de vniuersali hereditate quarta. vt insti. de fideicō. heredi. §. sed quia stipulatiōes. hec vero falcidia nō ex vniuersali hereditate sed ex singularibus deducitur. vt dictum est.

Falcidiam an retinere possit heres in vna re

¶ Additio. Circa materiā p̄ntis rubrice reuoco in dubiū an ne heres possit retinere falcidiā in vna re? hanc questionē ponit glo. in l. ij. C. de le. falci. et glo. in ꝟbo dodrantē. in fine princi. institu. eo. et glo. fina. in l. filium quē habentem C. fa. her. q̄ glo. oēs tenent q non sed debet de singulis rebus pro rata detrahere per. d. l. ij. et l. plautius. ff. ad trebel. cū simil. vide latius ꝑ dictā glo. et docto. in. d. l. ij. C. de lege falci. et late ꝑ Bar. in l. quartā. ff. ad legē falci. et Ang. are. insti. eo. in. d. glo. sup ꝟbū dodrantē. In debita autē ex trebelliano vel iure nature. vide notata per docto. in. d. l. filiū quē habentem. C. fa. herciscū.

Falcidiā q̄re hodie ꝓhibere possit testator olim vero non?

¶ Cōtra premissa dū dictū ē q testator potest ꝓhibere falcidiam: obiicitur de. l. qđ de bōis. §. i. ff. ad le. falci. vbi đr q testator nō pōt ꝓhibere falcidiā solutio. illud ē đ iure antiq̄ hodie ꝟo hoc est correctū ꝑ. d. §. si ꝟo expssim. i auct. de here. et falci. Quare autē olim hoc nō licebat: hodie vero liceat? potest queri? bar. i dicta aucten. sed cum testator. In solutione primi contrarij dicit q ratio est. quia. l. quod de bonis supra alle. fuit facta tempore quo erant pagani / nec vita in alio seculo sperabatur sed aliud cogitabant / nec aspiciebant merita anime: et ideo cogitauerunt q si heres non lucraretur ex aditiōe hereditatis et sic testamentū remaneret nullum. qđ esset cōtra publicā vtilitatem. vt. l. vel negare. ff. quemad. testa. ape. postea vero a tempore dicte auctē. sed cum testator Romanū imperium erat christianū / et imperator Iustinianus fuit christianus et sic ipse cōsiderabat aliud seculum et salutē et merita anime. vñ cogitauit q licet heres non lucraretur aliquid cōmodi pecuniarij: tamen ex eo solo q facit istum pium actū adimplendo voluntatem defuncti habet meritū apud deum: et ꝓpter lucrum istius meriti cogitauit q nō amitteret aditionem hereditatis. et hoc satis ꝓbatur in dicto. §. si vero expressim. in auten. de here. et falci. dum dicit ibi textus lucrū nō in percipiendo sed solūmodo pie agendo habentem etc. Preterea imperator statuit q in isto casu quādo scilicet testator prohibuit falcidiam detrahi si heres repudiat hereditatem: nihilo minus testamētū remaneat validum / et vadit ad personas enumeratas in auctē. hoc amplius. C. de fideicōmis. vt expresse dicit textus in dicto. §. si vero expressim. et idō hodie hec ꝓhibitio non est cōtra publicā vtilitatē: quia non tendit ad interitū testamēti. Ex hoc vltimo habes vnum valde singulare et menti tenendū: sm bar. vbi supra. habes enim q quando testator ꝓhibet falcidiā legata debentur sine aditiōe hereditatis: quod est contra regulā. l. eam quā. C. de fideicōmis. ꝓbatur istud predictū singulare i dicto. §. si vero expressim

Legata debētur sine aditiōe hereditatis qñ testator prohibuit đtrahi falcidiam.

et ibi per Ja. de bel. in. xxi. op. et
per bar. vbi. s. et per eundē in di-
cta. l. eā quā. et eūdē in. d. §. si ve-
ro expressim. Iuxta hoc q̄ro nun
quid idē erit in vniuersali fideicō
misso ꝙ morte confirmetur sine
vlla hereditatis aditione: et vide
tur ꝙ sic: quasi sit eadē ratio. Sz
bal. in. l. filius quē. C. fa. hercis. in
penul. colū. dicit contrariū: quia
nō est eadē ratio. nā fideicōmissa
rius vniuersalis pōt cogere here
dem adire: si ergo nō cogit impu-
tet sibi. vt. C. de fideicōmis. l. eam
quā. et. C. ad trebellia. l. nō iustā.
sed legatarij particulares nō ha-
bet ius cogendi heredē ad adeun
dum. itē nec heres vellet adire nil
laturus ex hereditate nisi onera:
et ideo lex ꝓuidet legatarijs etiā
sine aditiōe hereditatis: quod sm
eūdē Bal. est notādū. Alij casus
in quib⁹ debent legata etiaz sine
aditione hereditatis ponunt per
glo. in dicta. l. eā quā. C. de fidei.

Falcidiam an detrahat fideicōmissarius.

¶ Quero circa premissa: vidim⁹
ꝙ heres detrahit falcidiā regula
riter. q̄d fallit in casib⁹. ꝓut. j. di-
cā. quid d̄ fideicōmissario: Bar.
in. l. i. §. denicꝫ. ff. ad trebel. sic di-
stinguit. aut q̄rim⁹ an detrahat a
legatarijs singularib⁹. aut a scdo
fideicōmissario. Prio casu / aut le
gata sūt relicta a se: ꝛ nūq̄ꝫ detra
hit vt. l. lex falcidia. §. nunq̄ꝫ. ff. ad
legē falci. Aut legata sunt relicta
ab herede / vel simpliciter: et tunc
aut heres detraxit sibi: et vlteri⁹
nō detrahit. dicto. §. denicꝫ. versi.
inde neratius. nec tamē tenet fi-
deicōmissari⁹ vltra q̄ꝫ habeat. d.
§. denicꝫ. in princi. Aut heres nō
detraxit: et tunc aut hoc iō q: nō
potuit: aut q: noluit aut q: d̄ hoc
nō cogitauit: sz p errorē totū resti
tuit. primo casu quādo nō potuit
facto suo / q: coact⁹ adiuit: tunc fi
deicōmissari⁹ detrahit. vt. l. mar-
cell⁹. §. ꝙ si suspecta. ff. ad trebel.
Aut nō potuit ꝓpter naturā reli
ctorū: vt quia erat testamentū mi
litis / vel relictū ad pias causas.
de quo latius infra dicaz. et tunc
fideicōmissari⁹ nō detrahit sicut
nec heres. vt. d. §. denicꝫ. in prin.
succedit ei in locū heredis. vt. l. q̄
quadraginta. ff. illo titu. Secūdo
casu qñ nō detrahit: q: nō vult: ꝛ
tūc aut nō vult volēs facere grāz
fideicōmissario tm̄ ꝛ fideicōmissa
ri⁹ detrahit. vt. d. v̄. inde nerati⁹
aut volēs facere grāz fideicōmis
sario et legatarijs: tunc nō detra-
hit. vt colligit ex. d. v̄si. inde nera
ti⁹. ibi dū dicit / nisi liberalitatem.
ꝛc. Aut dubitat. et i dubio (vt di
cit glo. in. d. v̄si. inde neratius) vi-
det velle facere grāz p̄io fideicō
missario cui restitui. quod placet
Bar. vbi. s. quādo sciens restituit
quia donare videt. vt. l. cui⁹ per
errorē. ff. de reg. iur. ꝛ. l. i. ff. de cō
dic. inde. si autē p errorē tūc sec⁹.
vt in sequēti mēbro dicā. Tertio
casu quādo de hoc non cogitauit
heres: sed p errorē restituit totū /
tūc fideicōmissarius nō detrahit
vt. d. versi. inde nerati⁹. in quo ex
cipit vnus casus scz quādo in eu
liberalitas exercet. Secundo ca-
su p̄ncipali qñ querit vtrū fideicō
missari⁹ detrahat a secūdo fidei-
cōmissario vniuersali: et tunc aut
heres restituit coacte: et nō detra
hit. vt. l. si patroni. §. ij. ff. ad tre-
bel. et in hoc differt secūdus fidei
cōmissari⁹ a legatarijs singulari
bus. si vero adit sponte tūc idē p
oia. vt. s. distictū est in legatarijs
singularibus. Sed restat nunc vi

Falcidiam an detrahat legatarius.

dere d̄ legatarus / nā supra dicta
procedunt in fideicōmissarijs. vn̄
q̄ro an ne legatari⁹ detrahat sup-
posito ꝙ tenet grauat⁹: idē bar.
vbi supra respondet ꝙ nunq̄ꝫ de-
trahit / nisi ei detrahatur. vt. l. lex
falcidia. §. nunq̄ꝫ. et. l. penales. §.
fina. ff. ad legē falcidiā. et nota. in

l.j.C.cõmunia ꝺ legatis. quod li
mita ſm Ange.peru.in.§.ſi vero
expreſſum.in auct.de here. et fal=
ci.colla.j.verſi. de quinto an le=
gatarius.zc.niſi heres nõ detra=
xerit volens facere gratiã legata
rio:quia tunc exemplo fideicom
miſſarij vniuerſalis ꝑ preat.iura
detrahit. que oĩa nota et tene mẽ
ti. ¶ Item quero quid de inſtitu=

Falcidiam an detrahat iſti= tut⁹ in re certa?

to in re certa?idẽ Ange.de peru.
vbi ſupra diſtinguit:quia aut ali⁹
nõ eſt vniuerſalit inſtitut⁹:et tũc
cũ loco heredis habeat. vt.l.j.§.
ſi ex fundo.cũ ſimilib⁹.ff.ꝺ here.
inſti.quartã detrahit exemplo he
redis. Aut ẽ vni⁹vniuerſalit inſti
tut⁹:z tũc cũ loco legatarij habea
tur.vt.l.q̃ues.C.de here.inſti.idẽ
de eo quod de legatario iudice=
mus. ¶ Quero nũc circa pmiſſa

Trebellianicaʒ an poſſit ꝓhibere teſtator?

an ne teſtator poſſit ꝓhibere tre=
bellianicã ſicut poteſt falcidiam?
glo.in verbo ſubſtitut⁹.in dicto.§.
ſi vero expreſſum.et glo.in verbo
liceat.in.§.ſed quia ſtipulationes
inſti de fideicõmiſ. here. tenẽt ꝙ
ſic cum ſint ſimiles effectu.quas
glo.tenẽt cõmuniter doctores in
dicta auctẽ.ſed cum teſtator. vbi
Bartho.Bal.et alij.itẽ Ang.de
peru.z Bar.in dicto.§. ſi vero ex
preſſum.z idẽ Bar.in.l.marcell⁹
ff.ad trebellia.in vlti.colum.ſuper
parti.illius legis.idem tenet La=
te Ange. arc.in dicto.§.ſed quia
ſtipulationes. ſuper dictã glo.in
verbo liceat.z Bal.in.l.filiũ quẽ
C.fami.her.in antepe.colũ. Sed
gloſa in verbo ceſſat. in dicta au=
ctẽ.ſed cũ teſtator. et glo.in.l.ſi
vt allegas.C.de lege falci. tenẽt
contrariũ/volẽtes ꝙ licet teſtator
poſſit prohibere falcidiã:nõ tamẽ
poteſt prohibere trebellianicã. et
hoc tenuit etiam Petrus de bel.
ſed tu tene cũ Bartho. et alijs.ꝑ
textũ. in dicta.l. marcellus.§.qꝺ
autem.ff. ad trebellia. Secundo
quero an ne legitimã de iure na=
ture debitã: q̃ alias dicit debitũ

Legitimaʒ iure nature debitam an poſſit prohibere teſtator.

bonoꝝ ſubſidiũ: teſtator ꝓhibere
poſſit ſicut falcidiã z trebelliani=
cã vt ſupra:glo.in ꝟbo ceſſat.in ſe
pe.d.auctẽ. ſed cũ teſtator. tenet
ꝙ nõ:ꝑ textũ in.l.ſcim⁹.z.l.qm̃ in
priorib⁹.C.de inoffi.teſta.et hoc
tenet Bar. et cõiter docto.in.d.
auctẽ.ſed cũ teſtator. Tertio q̃ro
an ſufficiat tacita ꝓhibitio falci=
die ad hoc vt heres falcidiam de=
trahere non poſſit. pone dixit te=
ſtator volo ꝙ ſoluant tota et inte
gra legata:hãc q̃ſtionẽ for at An
ge.are.inſti.de le.fal.i ꝑñ.ꝟ.que=
ro ſi teſtator dicit vbi finaliter cõ=
cludit ꝙ huiuſmodi tacita ꝓhibi
tio nõ ſufficit.qꝺ tenet etiã Ang.
peru.in.d.§.ſi vero expſſũ.in auc.
de heredi.et falci. colla.j.dic la=
tius vt per eos. ¶ Aduerte circa
premiſſa q2 ad hoc vt cõpetat he=
redi hoc beneficiũ detrahẽdi fal=
cidiã requiritur ꝙ antea inuenta
riũ fecerit: quod quomõ fieri de=
bet et intra que tempora vide in
l.ſcimus.§. ſin autem dubius. C.
de iure delibe. et in auctẽ.de he=
re.et falci.§.hinc nobis ingreſſa.
col.j. Si ꝟo non facit inuentariũ

Falcidiã non retinet heres non faciẽs inuẽtariũ

itra tẽp⁹ a iure ſtatutũ:nõ retine
bit falcidiã/ſed cogẽ oĩbus credi
torib⁹ z legatarijs ſeu fideicõmiſ
ſarijs inſolidũ oĩa ſoluere non de=
tracta falcidia.imo ẽt ſi credita
et legata mẽſurã ſubſtãtie defũ=
cti trãſcẽdãt ex ſua ꝓpria ſubſtã=
tia oĩa adiplere cogẽ.§.ꝟo nõ fe=
cerit.in.d.auẽ.de here.z fal. Iu=
xta hoc q̃ro an ne heres rogat⁹ to

Trebellianicaʒ an ꝑdat heres non faciẽs inuẽtarũ.

tã hereditatẽ reſtituere nõ faciẽs
inuẽtariũ priuet trebellianica ſi=
cut priuat falcidia? Bar.i.d.§.ſi
vero nõ fecerit.et idẽ in.d.auctẽ.
ſed cũ teſtator.tenet ꝙ nõ.quẽ ſe=
quit Ange. de peru.in.§.ſi vero
expſſũ i.d.auc.de here.z fal. Nõ
obſtat duʒ dicitur ꝙ in oĩbꝫ teſta=

mēto ī quo cessat falcidia/ cessat
et trebellianica.l.marcellus.§.qđ
autem.ff.ad trebel.quia illud ve=
rū/ ſm eos/quādo falcidia cessat
ratione ipsius testamēti.sed in ca
su nostro nō cessat ratiōe testamē
ti.sed ꝑpt delictū heredis postea
cōmissum in non cōficiendo inuē=
tarium.et nos non habem⁹ regu=
lam dicentem in quib⁹ casibus he
res perdit falcidiam ꝓpter deli=
ctum: perdat ꝛ trebellianicam.er
go non est nostrum legē extēdere.
ita dicunt dicti Bar.et Ange.de
perusio.vbi.s̄.ꝛ tenet etiā Bal.in
l.filium quē habētē.C.famī.her
cis.in antepe.col.versi.item que=
ro vtrum heres de restituēdo ro=
gatus ꝛc̄.Ex hoc habes differen
tiam vnam inter falcidiam et tre=
bellianicam.Aliā ponit dn̄s Ro=
landinus.s̄.in presenti rubrica.in
versi. item nota differentiam ꝛc̄.
Item quero an filius perdat suā
legitimā propter omissionē inuē=
tarij: glo.in v̄bo lucrari in.§.si ve
ro non fecerit. in.d.auc.de here.
et falci.ꝛ glo.in verbo sacramen=
to.ī fine.ī.l.scimus.§.sin autē hoc
aliqs fecerit.in fine.C.de iure de
li.ꝛ glo.in verbo naturale.in auc.
hoc amplius.C.de fideicō.tenēt
ꝙ non: et hoc cōmuniter tenēt do
cto.ꝛ vult tacite glo.in verbo au=
ferri in.§.si quis autē non implēs
in.d.auc.de here.et falci.de quo
vide late p Bar.in.d.§.si vero nō
fecerit.vbi dicit singulariter ꝙ li=
cet non teneat legatarijs.nisi de=
ducta legitima: tenet tamē credi
torib⁹ hereditarijs: nō facto inuē
tario insolidū.etiā vltra vires he
reditarias.de q̄ dicit esse tex.ī.d.
l.scimus.§.cum igitur.ꝛ.§.si vero
postq̄.qui tex.etiā in filijs loquit
tur.Idē tenet ange.ꝑusin⁹ in.d.
.§.si v̄o nō fecerit.qđ nota.De ma
teria huius inuētarij vide lati⁹ p
scribē.in.d.l.scimus.et p Bar.in

Fili⁹ an ꝑdat le=gitimā suā ꝓpt omissionē inuētarij?

d.auc.sed cum testatoꝛ.C.ad.l.
falcidiā.itē per Ange areti.in.§.
extraneis autē.insti.de here.qua=
li.ꝛ dif.ꝛ latissime p Ange.peru.
in.d.§.si v̄o expressim.in auc.de he
re.ꝛ falci.vbi late et ad longū po=
nit modū et oꝛdinē confectionis
huiusmodi inuētarij.ꝛ etiā spe.in
titu.de instru.adi.§.dicto de īpu=
gnatione testamēti ꝛ codicilli di=
cendū restat de inuētario ꝛc.v̄si.
nunc dicamus de inuētario here=
dis ꝛc.ibi vide lati⁹.An autē cō=
fectio huiusmodi inuētarij de iu=
re canōico sit necessaria: ita vt nō
conficiens inuētarium teneat vl=
tra vires hereditatis? Bal.in.d.l.
scim⁹ in pꝛin.in.ij.colū. v̄si. sexto
q̄ro nunquid de iure canonico.sic
distinguit: aut loqmur in foꝛo pe
nitētiali/hoc est ꝯscientie: ꝛ tunc
non attendit inuētariū nec fictio
iustiniani q̄ fingit heredē subtra=
xisse.vt in.d.auc.de heredi.ꝛ fal=
ci.§.sancimus.et ideo licet heres
nō fecerit inuētariū: non tamē te
netur vltra vires bonoꝝ. hoc te=
net etiā Bar.sup rubꝛū.ff.de ac=
qui.here. An.de butrio in.c.j.de
solutio. Hostiē in.sūma de testa.§.
pe.versi.qđ si bona.ꝛ Johā.and.
ī.c.quāq̄.sup glo.ī verbo dicebat
de vsu.libꝛo sexto.in nouella.ꝛ do
min⁹ Panoꝛ.in.c.raynald⁹ in.iij.
col.de testa.v̄si.itē nota ex hoc et
ex textu ꝙ iura canonica ꝛc.vbi
colligit ex hoc ꝙ non semp ius ci
uile est obseruādū in foꝛo penitē=
tiali.rō est ſm eūdē in casu nr̄o: qꝛ
ius ciuile ī hoc fundat sup p̄sum=
ptiōe: ꝛ nō sup veritate.sed ī foꝛo
penitētiali attēdimus veritatē.ꝛ
de oīb⁹ creditur cōfitenti: cū solū
agit de p̄iudicio aīe sue.vt.c.si=
gnificasti.ij.de homicī.ex q̄ ḡ in
penitentia dicit heres ꝙ nil vsur=
pauit: cessat p̄sūptio iuris ciuilis q̄
fundat sup vsurpatiōe.nā verita
te māifestata cedit opinio v̄itati.

Inuētarij confectio an sit necessaria de iure canonico?

Ius ciuile non semp ē seruandū in foro pnialie?

vt l.c. veritate.viij.dis. Ex his habes vnam notabilem regulã q ubicunq ius hũanũ est fundatũ sup psumptione nõ est obseruandũ in foro aie si veritas est cõtra psumptionẽ. p hoc.c.tua nos.de spõsa. et.c.litteras.in.fi.de restitu. spo. et.c.a nobis.ij.de senteẽ.excõ. hec ille. Aut loquimur in foro iudiciario: et tũc subdistingue: qz vel loquimur in obligationib⁹ q de iure ciuili non descẽdũt ad heredes nisi quaten⁹ ad eos occasiõe maleficij peruenisse. pbat: de quo in.l. vnic. C. ex delic. defun. de iure vero canonico heres indistincte tenetur: puenit aliqd ad eũ vel nõ si in defuncto apparuerint aliqua signa penitẽtie. vt notat l.c.fi. de sepul. p Panor. et alios scriben. et hoc casu etiã nõ tenet heres vltra vires hereditarias etiã in foro iudiciario/licet nõ fecerit inuẽtariũ: hoc tenet Panor.in.d.c.fi. in fi. post Fe.cõsilio.xxi. per rationẽ istã.ex equitate inductum est p ius canonicum vt teneatur heres ex delicto defuncti: ex eadẽ equitate nõ debet teneri etiã vltra vires hereditarias. Aut loquimur in obligationib⁹ descẽdentib⁹ in heredes. vt ex cõtractib⁹: et tũc etiã in foro ecclesiastico seruãda sunt iura q de iuentario loquũtur. ita vult Bal. vbi.s. et etiã Panor.in d.c.fi. i fine. vide eũdẽ Bal.in.d. l.filiũ quẽ.in penul.colũ.C.famil. her. ¶ Itẽ quero dũ dictũ est supra q testator põt phibere falcidiã dũmodo sciat et nõ ignoret vires patrimonij sui. quid iu dubio an testator psumat scire vires patrimonij sui an ignorare? glo.in verbo nõ ignar⁹.in.d.auctẽ. sed cũ testator. dicit q psumit scire. vt. C. de rescin.vendi.l. qsquis. licet sit ar. cõtra insti.q et ex qb⁹ cau.ma.nõ possunt.§.in fraudẽ. Bar.in.d.auctẽ.sz cũ testator.circa istam questionem ita distinguit. aut loquimur in actib⁹ morientiũ: et gñaliter testator psumit ignorare vires sui patrimonij.§.hinc nobis. versi. si ei.in auctẽ.de here. et falci. et ar.l. hoc psultissima.§. at cũ hũana. C. q testa.fa.possunt. et §. illud.i auc. de triẽte et semisse. col.iij. aut loquimur in actib⁹ viuentiũ: et tũc aut iste hz bona que ad eũ de nouo peruenerũt: et presumit ignorare vires. vt. C. de here.ven.l. q nõdũ. aut peruenerũt ab antiq: et tũc aut erãt bona imobilia/et psumit scire eorũ vires. d.l. quisqs. C. de rescin.ven. Aut erãt mobilia: et tũc sidẽ erãt psentia psumit scire: sz in absentia psumit ignorare. vt l.in fraudẽ.i.ff.q et a qbus. Sed aduerte inq̃tũ dictũ est q in actibus morientium psumit ignorare hoc intelligendũ est verum nisi ex aliqua qualitate aliud psumatur vt puta si detrahi vetuit falcidiã: ex hoc eñ psumit sciens. vt.d. auctẽ. sz cũ testator cũ.d.glo. sua in verbo nõ ignar⁹. cõsultũ tñ est: vt dicit idẽ Bar. vbi.s. q in testamẽto ista verba ponant quãdo testator vult vetare detrahi falcidiam: videlicet sciẽs vires sui patrimonij et non ignorãs. qd nota tu tabellio. pmissa sequit Ang.arc.in.d. §.in fraudẽ.insti.qui et ex quibus cau.ma.nõ pos. ¶ Ex pdictis habes duos casus i quib⁹ cessat falcidia. Prim⁹ ẽ quãdo testator expressim prohibuit. Secũd⁹ ẽ quãdo heres non fecit inuentarium. Adde q preterea cessat in testamẽto militis.l.in testamẽto. C. de lege falci. Itẽ cessat quãdo heres subtiliter agnoscens substãtie sue mensurã quedã legata prestat in solidũ. nam tũc neq ex eis repetitio neq ex alijs pmittit retentio auctẽ. sed cũ testator. C. illo titu. Itẽ cessat in re phibita alienari. auc. sed in ea re. C. eodẽ. Itẽ i re

Patrimonij sui vires an scire qs psumatur.

Falcidia in qbus casibus cesset.

lictis ad pias causas. vt aucten. similit. illo eodē titu. Et nota q̄ relictū ad pias causas dicit̄ oīne ꝓpter qd̄ aīa testatoris subleuat̄ vl̄ aīa cuiuscūq̄ catholici. vl̄ aīa tū co:p⁹ icarcerati etiā ꝓ malefi cio vt dicit Bal. in. d. auct. siliter qd̄ dicit notari. ff. de leg. ij. l. si q̄s titio. ad hoc in auct. vt cū. de ap. cog. §. si vnū de predictis. ibi duz dicit. ipsorū quoq̄ aie ex hac cau sa piissime subleuent̄. et. C. cōmu nia. de le. l. i. ibi q̄ piis actib⁹ sunt deputata. Itē nt legata ad pias cās ꝓputant̄ oīa q̄ relinquūt̄ pau peri b⁹/ miserabilib⁹/ hospitalib⁹/ eccl'ys/ ⁊ similib⁹. Itē qd̄ relinq̄t̄ pro emēdandis muris: et pro cu stodia terre: q2 custodiunt̄ orpha ni et miserabiles q̄ sunt intus. vi de lati⁹ p Bal. vbi. s. ⁊ p Specu. in titu. de instru. edi. §. nūc ꝓo ali qua. ꝓsl. lxiij. qui incipit. et scias q̄ iter relicta. ⁊c. Et nota q̄ sicut falcidia cessat in hmōi relict; ad pias causas: sic etiā cessat trebel lianica. ita tenet bal. vbi supra. et Bar. ibidē. et idē Bar. ⁊ Ang. pe ru. in §. si autē heres. in auctē. de eccle. titu. col. ix. p illū textū. dum dicit oīm falcidia cessante. idem tenet ipse bar. in. l. marcell⁹. post prin. ff. ad trebellia. p aliuz tex. et tenet dn̄s Rolā. in rubri. de for ma institutionuz extraneoꝝ here dū in fi. ⁊ est cōmunis opinio do ctorū. licet glo. in verbo trebellia nice in. c. i. de testa. li. vi. videatur velle ꝯtrariū. vide lati⁹ p Spe. in dicto ti. de instru. edi. §. ꝯpēdiose. versi. sed cū deducto. vbi tenet ⁊ firmat opinionē bartho. et alioꝝ Aduerte tamē q̄ huiusmodi reli eta nō minuunt quartā iure natu re debitam. vt dicit glo. in dicta aucten. similiter. et dicta glo. in verbo trebellianice. in dicto. c. i. d̄ testamen. libro. vi. Nam qui vult exheredato filio ecclesiā heredez facere: querat aliū qui suscipiat/ nō augustinū: et deo ꝓpitio nemi nem inueniet. xvij. q. vlti. c. vlti. Cessat preterea falcidia i legato instrumēti. vt. l. si prediorū. C. eo. Item in dote muliere relicta: q2 suā rem recipere videt̄. vt. ff. eo. cū dotē. et. l. sed vsufruct⁹. §. i. nisi in cōmodo forte repūtationis. vt dicit glo. in. l. in testamēto. C. eo. per. l. i. §. si quis creditori. ff. eo. et l. ij. §. idē iulian⁹. ff. d̄ do. ple. Itē cessat in libertatib⁹ relictis. vt. l. papinian⁹. §. sed an et libertates ff. de inoffi. testa. Itē i relicto bo norū subsidio. vt. l. scim⁹. post pn. C. d inoffi. testa. Itez cessat deli cto heredis. l. etiā si tacitū. C. ad legē falci. cū similib⁹. Istis supra dictis casib⁹ cessat falcidia. que alias regulariter locū habet. Et notant̄ supradicti casus his ver sib⁹. Falcidiaz cessare facit/ pars debita natis. Dos/ miles/ vetitū/ libertas/ spōte solutū. Res vetita vendi/ pietas/ et cartula/ crimen. Ac heres si nō facit inuētaria sub sit. Hos ꝟsus ponit Io. fa. insti. de le. fal. in fi. ¶ Pro cōplemēto pōt q̄ri q̄d ꝯputet̄ in quartā fal cidie. in quartā trebellianicam. et in quartaz iure nature debitā: de hac questiōe vide late et pulchre per Bartho. in. l. in quartā. ff. ad legē falci. et per Bal. in dicta. l. si lium quem. C. famu. hercifcun. Gerardus mulert.

Reli ctū ad pias causas quod di catur.

Trebel lianica an ces set in re lict; ad pias causas:

Versus

¶ De alienatiōis a te statore facta ꝓhibitiōe. Rubrica. xxx.

Contingit ali quādo testatorē here di suo alicui⁹ rei alie nationez ꝓhibere. ad cui⁹ rei noticiā distin guēdū est. q2 aut huiusmodi pro hibitio fit ad tempus. aut in per

petuū. itē aut talis prohibitio si uc preceptū est simplex ⁊ nudū: scilicet sufficientē causam nō continens/ aut est vestitū vestimento cause adiecte ꝓpter fauorem alicui⁹ persone. Itaqꝫ testator si ad tēpus alienationē prohibeat consulo vt hoc casu penā adijciat dicēs. itē dicto heredi meo ꝓhibeo talis pdij alienationē vsqꝫ quo cōpleuerit. xxv. annū sue etatis. vel vsqꝫ ad. x. vl. xx. annos post obitū meū. vel aliō tale tēpus ꝙ si contra factū fuerit: ipsum heredem meū pene nomine dāno in centum prestandis ab eo tali monasterio vel tali ꝑsone/ legati iure. legata enī que coharcēdi haredis causa pene nomine relinquūtur valēt ⁊ tenent. vt insti. de lega. §. vlti. C. de his q̄ pene noīe. l. i. Uñ cogeẽ heres seruare voluntatē testatoris et preceptū metu pene legati prestandi: alioquin de necessitate seruare nō cogetur: eo ꝙ nudū est vt infra dicetur.

¶ Additō. Circa p̄missa aduerte ꝙ bar. i. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de le. j. in tertia oppositione dicit ꝙ si alienatio etiā simpliciter ꝓhibeaẽ minori: ꝙ talis ꝓhibitio valꝫ ita vt nec ipse minor nec etiā tutor vl curator: ei⁹ possit talē rē alienare. vt. l. ij. C. de vsuca. pro empto. maior vero factus nō nocet ei talis ꝓhibitio quo min⁹ possit ipu ne alienare. Gerardus mulert.

Alienationis ꝓhibitio facta minori etiā simpliciter valet

¶ Aliquādo vero testator heredi suo prohibet alienationē in perpetuū alicui⁹ rei: et in hoc casu si steterit in finib⁹ simplicis ⁊ nude ꝓhibitionis non adijciens causam persone vel personarū quarū contemplatione rem alienari vetuerit: certe quia prohibitio et preceptū ei⁹ nudū est, non habet heres necesse illud seruare/ imo tali precepto nō obstante poterit alienare et dominiū eius in accipientē transferre: quia non apparet ⁊ ꝑsona que ex voluntate testatoris habeat ius rei vendicande: si autem precepto et prohibitioni sue causam adiecit referentē se ad fauorem alicuius vel aliquarum personarū. vt qui ideo rem aliena ri prohibuerit eo ꝙ voluerit ipsam ad descendentes liberos eius/ vel ad aliam personam in posterum peruenire: tunc res prohibita non poterit alienari: quia quodāmodo per fideicōmissum per se venire debet in ꝑsonas quarū intuitu facta est ꝓhibitio. vnde quandiu apparebit aliqua ex illis ꝑsonis/ poterit illaꝫ rem vendicare si res fuerit testatoris: quia ex voluntate eius dominiū transiuit in illas q̄ꝗ nondū natas ⁊ q̄ꝗ ignorantes. nā et in legatariū etiā ignorātem trāsit dñiū. Et ꝓbanẽ hec. ff. de le. j. l. filiusfamilias. §. diui. et de le. iij. l. pater. §. quindeci. et. ff. quēadmodū ser. amit. l. si partes. §. si p fundū. Et nota ꝙ nō videẽ sufficere cā alia nisi que est apposita propter fauorē ꝑsone que habeat ius rei vēdicāde. vt dictū est. Et si q̄rꝫ formā huĩ⁹ vestite ⁊ efficacis ꝓhibitionis inuenies eaꝫ in tractatu Fo. ap. sub rub. ꝺ formis ꝓhibite alienationis a testatore.

¶ Additio. Aduerte circa p̄missa ꝙ quādocūqꝫ ꝓhibitio alienationis facta heredi vel legatario cōtinet cōmodū alteri⁹ q̄ ei⁹ cu facta est: qui quidem alter lederetur per alienationē tunc in eius fauorē videẽ facta prohibitio. licet non sit expressū. l. iij. §. si quis ita. ff. de adimen. lega. hoc sentit glo. in. l. quotiens. j. C. ꝺ fideicō. prout loquitur de causa tacita. ⁊ ibi clarius Cy. et Bar. in. d. l. filiusfamilias. in. §. diui. ff. de lega. j. in. iiij. oppo. Vnde sequiẽ ꝫ eūdem Bar. vbi. s. ꝙ semp cū ꝓhibitio facta legatario ꝯtiet cōmodū

alteri⁹ q̄ legatarij/ scʒ heredis vel familie que lederetur per alienationem: i eius fauorē videt̄ facta prohibitio: licet nō sit expssum.p d.dicta iura. Itē aduerte etiā q̄ quādo res que phibetur alienari est talis q̄ in ea cadat affectio et interest ei⁹ rei ne alienetur: tūc ratione ⁊ fauore eiusdē videt̄ facta prohibitio ex ēplum si seru⁹ prohibitus est alienari/ nā eius interest ne alienet̄ in nouuʒ dominū forte pestilētiorē. vnde si contra fiat seruus erit liber. l. gñaliter. §. si petitum. ff. de fideicō. libertati. Ex q̄ sequit̄ q̄ si testator prohiberet alienari vasallos prohibitio valet per d. §. si petitū. est enim fauor vasallorū: ita dicit Bar. vbi. s̄. in. v. oppositione. Aduerte p̄terea q̄ quādo res legata nō trāsit directo in legatarium. sed de manu heredis q̄ habet necesse emere et legatario tradere/ ⁊ tūc qꝛ heres tradit sub illa cōditione: nō potest alienari/ sicut si tale pactū de nō alienādo apponeret̄ in cōtractibus. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām. ita loquitur. l. titio centū. in princi. ff. de cō di. ⁊ de. ita dicit idē Bar. vbi. s̄. i vj. oppositione. Juxta p̄missa que ro pone aliq̄s phibuit fundūʒ alienari fauore certe psone: nūquid iste cui phibitio facta est pōt fundūʒ dare in dotē vel donationē pp̄ter nuptias? Ja. d' are. vt refert Bar. in. d. §. diui. tenuit q̄ sic. ar. l. mulier. §. cū proponeret̄. et. l. a filia. in principio. ff. ad trebel. et auc. res que. C. cōia de leg. et in corpe vñ sumit̄. ¶ An autē et qñ phibitio alienationis ipediat translationē dominij/ tractat late glosa. i. d. l. ea lege C. de cōdic. ob cām dato: et ibi Bar. et alij scriben. ⁊ scribētes. in. l. si ita quis. §. ea. lege. ff. de verbo obligatiōi. De materia presentis rubrice vide lati⁹ per Bar. et alios scriben. in sepedicta. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de lega. j. Gerardus mulert.

Fund⁹ phibit⁹ alienari an possit dari i dotem.

¶ De tutore in testamē to vel codicillo dando.

Rubrica. xxxj.

Circa materiam istā oportet cū distinctiōe p̄cedere: qm̄ aut alicui pupillo intestamēto vel codicillo datur tutor a patre: aut a m̄re: aut ab extraneo. Si a p̄re: aut dat̄ filio pupillo existēti i potestate aut nō existēti. Pater habēs filium pupillū in p̄tāte quē heredē instituit vel heredauit pōt ei dare tutorē i testamēto: vel etiā in codicillo si tñ ipsum codicillū p̄cedat vel sequat̄ testamētū: aliter nō. qꝛ licet aliq̄s intestat⁹/ decedat codicill lo facto/ i ipso codicillo non tenet tutoris datio. Itē si q̄dā tutores dati sunt i testamēto/ quidā i codicillo: oēs erūt tutores: nisi posteriore dādo priorem reprobauerit testator. probātur hec insti. de tute. §. p̄missum. et. ff. de testa. tu te. l. iij. ⁊ l. pat. ⁊ l. vlti. ⁊. C. eo. l. et si ea patre.

¶ Additio. Juxta p̄missa q̄ro/ an ne sicut hodie valet testamētū in perfectū int̄ liberos. l. hac p̄sultis sima. §. ex ipfecto. C. de testa. ita etiā hodie valeat tutoris datio facta i min⁹ solēni volūtate: glosa. i l. ij. C. d. p̄scr. tu. videt̄ velle q̄ sic. idē videt̄ tenere glo. i. d. §. ex ipfecto. Sed glo. j. i. l. j. C. de testa. tu te. videt̄ tenere p̄triū. ⁊ hoc sequitur Bar. i. d. l. ij. ⁊ idē Bar. i. d. §. ex i pfecto. et Bal. ibidē i vltia q̄stione. et tenēt cōit̄ doctores. Nō obstat. d. §. ex ipfecto/ vbi valet testamentū ipfectū int̄ liberos. qꝛ hoc ve rū in q̄tū respicit solū fauorē liberorū: nō iniuriā alioꝝ. in casu aūt nr̄o respicit etiā on⁹ ipsi⁹ tutoris⁊

Tutoris datio an valeat hodie in min⁹ solēni volūtate.

ideo nō debet ille.§.ad casum nostrum extēdi.ar.l.ipuberi filio.ff.de administra.tu. Sed aduerte q̄ si testamētū esset nullū ex cā pteritiōis i dubitant valeret datio tutele p auc.ex cā.C.de libe.pte.et in corpe.vñ sumaȝ illa auc.qd est in auc.vt cum de ep.cog.§.si autē hec oīa.col.viij.Gerar.mu.

¶ Itē dare pōt tutorē pr̄ filijs ⁊ filiab⁹ pupillis/nō tātū natis:sed etiā posthumis.si tñ posthumi nascituri erāt in ptāte si viueret ipse testator.vt insti.de tute.§.cū autē Itē dare pōt auus tutorē nepotib⁹ ex filio i sua ptāte existētib⁹:si tñ in ptāte pr̄is eorū nō sint recasuri mortuo auo.vt isti.de tu.§.nepotib⁹ tñ.⁊.§.itaq̄ȝ si fili⁹.Dare autem pōt pr̄ tutores vnū vl' plures mares ⁊ nō feminas:pter matrē ⁊ auiā pupilli:q̄s ipsi pupillo relinquere pōt tutrices.sȝ ex cas nulla alia eē pōt tutrix.vt.ff.de tute.l.vlt.et.C.qn̄ mulier tu.offi.fūgi pōt.l.j.iūcta auc.matri ⁊ auie.⁊ i auc.d here.ab itest.veniē.§.ex his col.ix.

Mr vel auia data tutrix i testamēto an dicatur testamētaria

¶ Additio. Quero an mater vel auia data tutrix in testamento dicatur testamētaria? et videtur q̄ non:quia cogi nō potest si non velit.vt in auc.matri ⁊ auie.C.quādo mu.tu.of.fungi potest.iuncta ibi glo.i verbo pmittimus.Bar.ibi.in versi.vlterius quero quid si mater.tenet q̄ est testamentaria.nā dari potest per illam auc.fatetur tamē idem Bar.q̄ erit voluntaria.⁊ sic dicetur testamentaria voluntaria.alij vero tutores necessarij sunt.Ex predictis sequiȝ q̄ si mater vel auia data est tutrix in testamento non eget confirmatione:quod est cōtra.l.q̄ in alienā.§.q̄c̄.ff.d neg.gest.que i hoc est hodie correcta.vt dicit idē Bar.in.d.auc.matri.versi.quero quid si mat' ⁊c̄.est tamē necesse vt talis mater vel auia corā iudice agnoscat tutelā/⁊ renūciet secūdis nuptijs/ velleiano/⁊ oīm auxilio.vt in.d.auc.matri et auie.et in auc.vt sine prohibitio.ma.§.quia vero multā.col.vij.An autē ea non renūciante istis vel alicui istorū valeat assumptio tutele.vide Bar in.d.auc.matri ⁊ auie.et eundem in.l.si quis sub cōditione.ff.de testa.tutela.qui vult q̄ nō.dic lati⁹ vt per eum.Et aduerte iuxta premissa q̄ non solum cōtractis nuptijs mox a tutella expellēda est.vt i.d.auc.vt sine prohibi.§.qr vero.versi.mox tamen ⁊ auc.sacramentū.C.quādo mu.tu.offi.fun.potest.sed etiā contractis sponsalibus/vt vult Bar.i.d.l.si q̄s sub cōditione.ff.de testa.tu.i pe.col.versi.quero an statim cum mater ⁊c̄.et idē Bar.in.d.auc.sacramētū.Sed Speculator i titu.de tutore.§.nūc dicendū.versi:quid si tutelam habeat ⁊c.tenet contrariū/volens q̄ licet cōtractis sponsalibus non debeat admitti ad tutelam vt dicit ipse Spe.i.d.ti.de tutore.in versi.quid si nōdū.ante tamē adeptam per sponsalia non amittit.facilius enim (vt dicit) impeditur haberi q̄ȝ habita perdatur.ar.ff.de postu.l.j.§.casum.⁊.ff.de adul.l.ij.Sed aduerte q̄ opinio Bar.magis ē fauorabilis pro pupillo:certum enim est q̄ cōtractis spōsalibus ipā studet placere futuro marito cuius occasione incipit esse suspecta.Itē nota etiaȝ s̄m eundē Bar.vbi.s.q̄ eo ipso q̄ mulier vadit ad iudicē nūcians se velle cōtraher e secūdas nuptias iam perdit tutelam licet etiam postea non nubat.ar.l.imperialis.§.sȝ ⁊ si tales.C.de nup.Sed quero/ pone non contraxit:sed luxuriata est?glo.in.d.auc.sacramentum tenet q̄ et tunc a tutela expellenda sit.quod sequitur

Mr vel auia data tutrix q̄d necesse habeat facere ante assumptionem tutele?

ibi.Bar.et idem.Bar.in.d.l.si qs sub conditione.ff.de testa.tute.in antepe.col.et dicit hoc pbari per l.fina.C.quādo mulier tu.off.rc. dū dicat ibi tex.sed pudicitiā suā intactā cōuerset.facit:qr nō amplius aliquid habebit castitate luxuria.vt in auc.de resti.et ea que pa.rc.prope fi.col.iiij.Ber.mu.

Luxuria non āpli9 castitate hēbit.

¶ Potest etiā post mortē vni9 tutor ꝫ de alio puid:re testator.vt qr dicat ticiū filij mei tutorē esse volo.et si contingat eū decedere ante depositum tutele officiū: ei9 sit tutor Ro.itē si tuiū minorē.xxv annis tutorē relinq: potero interi Seiū tutorē dare/ vt tutor sit qūs ꝙ titius maior erit.vt insti.qui testa.tu.dari possunt.§.ad certū tēpus.et.ff.de testa.tu.l.tutor dat9 .§.tutorē.et.l.si qs sub conditiōe. ¶ Additio. Aduerte ꝙ minor.xxv annis testamēto tutor datus/ non pōt esse tutor:nisi cū maior.xxv. annis fact9 erit/ tūc ei erit tutor. idē in furioso qr tutor erit quū cōpos mētis fact9 erit.insti.q testa.tu.da.pos.§.furiosus.et hoc etiā verū siue dictū fuerit a testatore siue nō.vt.ff.de testa.tute.l.si hereditas.§.si furiosus.et facit.l.furiosus.ff.de tute. ¶ Itē aduerte ꝙ si testator tutorē sub cōditione vel ex die dederit: et medio tēpore de alio non puiderit/ tunc ali9 tutor a iudice medio tēpore dandus erit/ qui cōditione existente: vel diveniente desinet esse tutor d.l.si quis sub conditione.et.§.j. insti.de atti.tu.Nec obstat ꝙ legitimū habere potest: quia qdiu testamentaria sperat tutela / cessat legitima.d.l.si quis sub conditione. Et sic patet ex.ā.dictis ꝙ tutor potest dari sub cōditione. Sꝫ obstat.l.actus.ff.de regulis iu. et. l.muto.§.sub conditione.ff.de tute.solutio aut loquimur in tutore dato a testatore :et ille potest sub

Tutor an possit dari sub conditione.

cōditione dari.vt.d.l.tutor dat9 .§.tutorem.et.d.l.si quis sub cōditione.ff.de testa.tu.et insti.qui testa.tu.da.possunt.§.ad certū.aut loquimur in datiuo:et is non pōt dari sub cōditione expressa:ita loquūtur contraria.que autē sit ratio diuersitatis pōt queri ? et aduerte ꝙ glo.j.in.l.j.C.de testa.tu. ponit duas rationes:sed Bar.ibi assignat veriorē et meliorē rationem istā videlicet:quia quādo testator dat sub cōditione/ remanet iudex qui pōt prouidere pupillo conditione pendente.sed si iudex daret sub cōditione non esset ali9 qui prouideret . vnde lex vult ꝙ ipse iudex puideat incōtinēti pure et perfecte.Hanc eandē rationem assignat idē Bar. in.d.l.muto.§.sub pditione.Et per hāc rationem nō obstat ꝙ pcurator potest dari sub conditione.l.iij.ff.de procu.Dictū est notanter iudicē nō posse dare tutorē sub cōditione expressa:quia sub cōditione tacita bñ datur tutor a iudice:ita tenet glo.in verbo sub conditione. in.d.l.muto.§.sub cōditione.et ibi Bar.et est tex.in.d.l.actus.iūcta ibi glo.ff.de reg.iur. Item limita predicta/ scilicet ꝙ iudex non pōt dare tutorē sub cōditione expssa. hoc verū.nisi talis conditio necessario taciteetiam inesset.d.§.sub conditione.ij.responso.vt si dicat iudex.titium tutorē do:si satisde derit. Nā talis adiectio non facit cōditionē que tutoris datiōnē suspendat.sed bene facit cōditionē que suspendit administrationē.et talis expssio facta a iudice intelligitur facta scdm ꝙ tacite inerat. alias tutoris datio vitiaret.vt in d.§.sub conditione:ita dicit Bar. in.l.j.in princi.ff.de condi.et de. versi.instatur ergo contra predicta.et post eū Ange.are.in.d.§.ad certū tempus.insti.qui testa.tu.

dari possunt. Gerardus mulert. ¶ Tales igit̄ tutores sic dati: ꝛ a tali patre: et talib⁹ pupillis vere ꝛ proprie sunt testamentarij. vt. l. lege. ff. de verb. sig. ꝛ gaudēt multis priuilegijs. Nā p̄cedūt omnes alios tutores legitimos et datiuos. et non indigent cōfirmatione iudiciali. licet propter administrationem indigeant sicut ceteri alij decreto iudiciali. item nō coguntur satisdare. probātur ꝑmissa. insti. de satisda. tu. §. sed hoc nō est perpetuum. ꝛ in auc. vt hij qui obli. se habe. per hi. §. vlti. col. vi. ꝛ insti. de legit. agna. tute in prīn.

Tutores testamentarij gaudēt multis ꝑuilegijs.

¶ Additio. Aduerte dum dominus Rolandin⁹ dicit ꝙ testamentarij tutores egēt sicut ceteri alij decreto iudiciali. hoc tenet exp̄sse Bar. in. l. legitimos. in ꝑncipio. ff. de legit. tu. vbi dicit ꝙ hoc / scilicet decretum / necessarium est in quolibet genere tutorum. l. iiij. ff. de auc. tutorū. et. l. fina. §. illo. C. arbi. tute. Sꝫ hoc fallit si testator ei hoc remiserit expresse. d. §. illo. vel si testator ipse decreuerit sibi administrationē: potest enim ipse testator dcernere vt tutor sua auctoritate incipiat administrare. l. cui eorum. ff. de postulando. sicut potest concedere legatario licentiam accipiēdi sua auctoritate. vt l. titia cū testamento. §. i. et ibi no. ff. de le. ij. Proprie enim istud decretū est p̄stare tutori quasi possessionē administratiōis. sicut dicunt canoniste ꝙ licet aliquis sit institutus in beneficio / non tamē accedit ad administrandum: nisi ponatur in quasi possessiōe administrationis. vt de insti. c. ij. in ꝑn. et per Inno. de conces. p̄be. c. ꝓposuit. in. i. glo. ita dicit Bartho. vbi. s̄. vbi vlterius examinat an istud decretum interpositum ab vno iudice porrigat effectū suum ad res alteri⁹ territorij: ꝛ concludit post multa ꝙ iudex sub quo est pupillus potest interponere decretū istud quod extēditur ad bona vbicūqꝫ posita. l. mag. puto. §. illud. ff. de re. eorum / et hoc si cōtradictorē non habet. Sed si contradictor esset: ita ꝙ esset necesse mitti i possessionē per ministros iudicis / tūc nō sufficeret licentia illi⁹ iudicis. sed debꝫ scribi illi iudici sub quo res sunt. vt. l. cū vn⁹ §. pe. ff. d bo. auc. iudi. pos. Et aduerte ꝙ forma hui⁹ decreti est ꝙ iudex decernat tutori administrationē tutele seu licentiā administrandi. vt ꝓbatur in. d. l. legitimos §. in legitimis. ff. d legit. tuto. dū dicit tex. decerni tutela. glo. exponit id est administratio tutele: ad idem. ff. de auc. tu. l. iiij. Nō est ergo necesse ꝙ iudex ponat eū i possessionē de facto. sed data licētia ipse tutor pōt accipere res. ꝛ hoc est ꝙ dicit tex. i. d. l. fina. §. illo. C. arbi. tu. et glo. i. in. d. l. legitimos dicit, res accipiat p decretum: id est p̄cedente decreto: ita tenet Bar. in. d. l. legitimos. Ge. mu.

Decretū necessariū est in quibꝫ gnē tutorum.

Decretū vni⁹ iudicis an porrigat effectum ad res alteri⁹ territorij.

Decreti tutorum que sit forma.

¶ Si vero pater filio suo pupillo legitimo ꝛ naturali emācipato vel etiam soli naturali in eo quod ei dedit vsqꝫ ad legitimum modū: tutorem reliquerit. item si mater filium suum pupillū heredem instituit: et ei tutorem reliquit. licet in his casibus non teneat ex testamento ipso iure datio tutoris / tamen tales tutores debent per iudicem cōfirmari. et ideo non erūt testamentarij: sed datiui. ꝛ ex tali confirmatione videntur a iudice dati. sed satisdatio eis remittetur vt insti. de tutelis. §. vlti. et. C. de confir. tu. l. vlti. et. ff. eo. l. i. et. ij. ꝛ l. naturali. et. C. de testa. tu. l. mater. ꝛ. C. d episcopali. au. l. de creationib⁹. ij. respōso. Sed si extraneus aliquem pupillum heredem instituit et ei tutorem reliquit ꝛ:

et pupill⁹ nil habeat p̄ter illa bona in quibus institut⁹.est: nō male dicet iudiciū et⁹ sequendū/ⁱ ipm tutorē p iudicē cōfirmandū: qr ᷣ psonā eius quē tutorē esse volue rit nouerit: et īpuberē ita dilexit vt eū heredē instituerēt. sed forte in hoc casu nō remittit satisdatio vt.ff.de confirma.tuto.l.si patronus.et.l.si tutores.

Tutor i testamēto dat⁹ et a iudice cōfirmatus an sit testamentarius ⁊c.

¶ Additio. Iuxta pmissa reuoco in dubiū/an tutor in testamento datus et a iudice cōfirmat⁹ sit datiuus an testamētari⁹:⁊ dn̄s Rolādin⁹.s̄.ibi.⁊ ideo nō erūt testamētarij.⁊c.tenet q sit datiu⁹: et hoc tenet etiā glo.in.l.ij.C.de confir.tuto.et glo.in.§.fina.insti.de tu. p quo allegāt.l.lege.ff.de verbo. signifi.facit p hac sentētia: qr qui cōfirmat videt dare.vt nota.in.l. et qr.ff.de iurisdi.oīz iudicū.ergo dicit datiuus cū ɔfirmet a iudice.preterea iste ɔfirmatus testamētario assimilat.l.q a patre.ff. de cōfir.tuto.ergo nō dicit testamētarius: qr nullū simile est idez/ vt nota.in.l.qd nerua.ff.depositi In ɔtrariū facit: qr sicut testamētarius nō satisdat: ita nec iste confirmat⁹.d.l.q a patre.itē qr sicut testamentari⁹ se excusans p̄uatur legato.ita ⁊ iste ɔfirmat⁹.l.nesenni⁹.ff.d excu.tuto.Dy.(vt refert Bar.in.d.l.ij.C.de cōfir.tuto.et idē Bar.in.l.i.ff.eo.et post eū dominus Christo.por.insti.de tute. in.§.fina.⁊ ibi etiaz Ange.areti.) dixit q est testamētarius quo ad quedā.scz quo ad hoc vt nō satisdet.item quo ad hoc vt priuet legato si se excusat: quo datiu⁹ non priuat.vt.d.l.nesenni⁹. Sz iuxta hoc qro an talis tutor p̄ferat legitimo/glo.in.d.§.fina insti.de tute. tenet q legitim⁹ p̄ferat.facit qd dicit glo.in.d.l.ij.C.de cōfir. tuto. Bar.sil.vt idē Bar.vbi.s. refert: disputauit hanc questionē et determinauit ipsum talē tutorē esse testamen:ariū/ et preferēdū legitimo et datiuo.et ratio magis p̄ba quā fecit/ vt inquit Bar. fuit ex ordine titulorū.nā in dige sto et codice p̄mum posuerunt imperator et iurisconsult⁹ titulū de testamētaria tutela. secundus de cōfirmādo tutore.tertiū d legitimis tuto.vnde ostēdūt tutorē cōfirmatuz p̄ferri.itē ⁊ baf insti. de tute.§.fina.vbi dicit q omnino debet ɔfirmari.p hoc.ff.de ɔfirma. tute.d.l.q a pre.vbi assimulat dato intestamēto.hanc opinionē tenent cōmuniter doctores.vt testatur ip̄e Bar.in.d.l.i.ff.de confir. tuto.vbi sequit eā.vide late etiaz Cy.et Bal.in.d.l.ij.C.de confir. tuto. Aduerte tamē q licet huiusmodi tutor ɔfirmat⁹ p̄ferat legitimo: admittit tū datiuū secū.vt.l. si vt pponis.C.eodē.ratio est sz Bar.in.d.l.i.ff.eo.qr ipse ver⁹ datiuus est.iō secū admittit aliuz similē. Uerū si disputatiōis gratia tenere velis hunc tutorē ɔfirmatū nō p̄ferri legitimo: put tenent glose supra citate: poteris respondere ad illā rationē q multū placet Bar.in.d.l.ij.C.de confir.tu. q sit ex ordine titu. q iō iperator et iuriscōsult⁹ posuerūt titulū de confirmādo tutore ante titulū de legitimis tutoribus: nō quia vellent testamentariuz excludere legitimuz: sed ideo posuerunt titulū de cōfirmando tutore imediate post titulū de testamentaria tutela: quia sicut testamentarij non satisdant.vt insti.d satisda. tuto. in princi.ita nec isti confirmati.l. iij.ff.de confirma.tuto. sec⁹ in legitim's et datiuis.vt in dicto titu.de satisda.tuto.in prin.iuncta ibi glo.in p̄bo idonei. Ita posses disputationis gr̄a dicere et respōdere.vt dicit Ia. may.i addi.ad dn̄z Chri.por.insti.de tu.in.§.vlti.

Tutor datus filio emãcipato: ité datꝰ filio nãli tm̃ ité etiã datꝰ a mr̃e an sit indifferenter ɔfirmãdus.

Item dum.s̃.dicit dominus Ro
lãdinꝰ tutorẽ datũ filio emãcipa-
to.itẽ datum filio nãli tm̃.et etiã
datũ a mr̃e confirmãdos extra sa-
tisd atiõnẽ:quero/nũqd idifferen
ter hũ oẽs cõfirmãdi sunt r̃ respõ
de ꝙ nõ.nã alij sine inq̃sitione:alij
cũ inquisitiõe ɔfirmant.Vñ pro-
summa totiꝰ huius materie distin
gue breuit̃ sm̃ Bar.in.l.naturali
§.si queraẽ.ff.de ɔfir.tu. Aut da
tur tutor a patre legitimo ꝛ natu
rali filio in potestate in voluntate
solẽni:et hoc casu nõ eget ɔfirma
tione.vt.l.j.in princi.ff.de confir.
tu.aut daẽ in testaméto minꝰ solẽ
ni.hoc casu debebat/olim idistin-
cte cõfirmari.vt.l.j.ꝛ.l.qui a pr̃e.
et.l.si filio.ff.eo.hodie vero debet
distingui:q2 aut testamẽtũ ẽ nul-
lum ex cã pteritionis vel exhe-
redationis.aut ex defectu solẽni-
tatis.Primo casu nõ eget confir
matione:sed valet hodie p auc.ex
cã.C. de libe.p̃te.et terigi.s̃. ista
rubri.in pma additione. Secũdo
casu aut ẽ datꝰ tutor vnus ex libe
ris ꝛ nõ eget cõfirmatione hodie.
vt.l.hac cõsultissima.§. ex inpfe-
cto.C.de testa.aut est datꝰ extra
neus: et tũc eget cõfirmatione vt
nota.i.d.§.ex impfecto.et dixi.s̃.
in dicta prima additiõe. Sed ad-
uerte si pr̃ decedit incõtinẽti post
testamẽtũ.cõfirmatur sine inqui-
sitione.si ex iteruallo: tũc adhibe
tur inq̃sitio quedã:de qua in.l.in
cõfirmãdo:cũ duabꝰ.ll.se.ff.d cõ
fir.tu.aut par dat tutorẽ filio legi
timo tm̃.vt adoptiuo:tunc de iu-
re veteri erat idẽ qd in legitimo ꝛ
naturali.q2 tũc trãsibat in ptãtẽ
adoptãtis.hodie secus.vt.l.cũ in
adoptiuis.C.de adop.ꝛ iõ debet
adhiberi distinctio illiꝰ legis: aut
trãsit in potestatẽ aut nõ:sm̃ Dy.
Si vo daẽ tutor filio emãcipato:
tunc cõfirmatur sine iq̃sitiõe.vt.
l.j.ff.de cõfir.tu.ꝛ inst .de tute.§.
fina.Si vero daẽ filio naturali tã
tũ:nato sez ex cõcubina:tũc disti-
gue.q2 aut cũ nõ instituit ꝛ nõ cõ
firmaẽ sine inq̃sitiõe.vt.d.l.natu-
rali.in pnci.aut eũ instituit: ꝛ tũc
aut nõ habeat alia bona ꝛ confir-
maẽ sine inq̃sitiõe.vt.ff.eo.l. si pa
tronus:aut habebat alia bona.et
tũc cõfirmaẽ.sed in bonis q̃ habz
a testatore decerneẽ sibi admini-
stratio sine inq̃sitione.in alijs au-
tem nõ decerneẽ nisi cũ inq̃sitiõe
vt.l.fina.C.de confir.tu.ꝛ qd nõ.
per Dy.i.d.l.si patronꝰ.Si vero
deẽ filio spurio:si valet datio nec
cõfirmaẽ.ꝛ hec de pr̃e.Si autẽ a
matre detur tutor/tũc si mar̃ insti
tuit filiũ cõfirmaẽ cũ modica inq̃
sitione.vt.l.peto.§.mar̃.ff.de leg.
ij.et ibi per Dy.aut nõ istituit:et
cõfirmatur cũ magna inq̃sitione.
vt.d.l.j.ff.de cõfir.tuto.ꝛ ibi per
eũdẽ Dy.Rationẽ diuersitatis q̃
re sez datꝰ a patre emancipato fi
lio cõfirmaẽ sine inq̃sitione. datꝰ
vero a mr̃e nõ ponit,glo.i.l.j. C.
de cõfir.tu.ꝛ aliam rationẽ ponit
glo.in.d.§.fina.isti.de tute.vbi di
de.Extneꝰ autẽ qlibz istituẽs põt
relinq̃re tutorẽ et cõfirmaẽ cũ in-
quisitiõe.l.tutores.ff.de ɔfir.tu.
vbi ptz ꝙ iudex nũq̃ dz cõfirma-
re:nisi pnũciet priꝰ illum tutorez
idoneũ qd ẽ notandum in practica
sm̃ Ange.are.in.§.si.in insti.de
tutelis.hec Bartho.vbi.s̃.ꝛ post
euz.Ja.maij.iaddi.ad Christo.
porcũ in.d.§.fina.insti.de tutellis
Gerardus mulert.

Tutor datꝰ ab extraneo an sit cõfirmandus

¶Ceterũ cum tutor tenetur inuẽ
tarium facere.accepta et data in
scriptis redigere.tutela deposita
gestionis sue actus exhibere.ad-
ministrationis rationẽ reddere. ꝛ
ex his et alijs multis tutele iudi-
cio teneatur:eũq ɔtingat aliquã-
do tempore testamẽti vehemen-
ter instare vt per testatorẽ ab his
oibꝰ absoluaẽ si huiusmodi abso-

lutio fiat/et scire volueris tabel=
lio qualit̃ sit formãda/ reqre cã.j.
vbi forme testamẽtarie describũ=
tur.sub rubrica ꝺ formãdis dispo
sitionib⁹ circa tutores.ꝟsi.si vero
tutores.

Tutor vł' curator an possit res pupilli vel adulti attingere nõ cõfecto inuẽtario.

¶ Additio. Nota ꝙ tutor tenet̃
facere inuẽtariũ: qꝺ alias repto=
riũ dicit̃.vt in.l.tutor q̃ reptoriũ.
in prin.ff.de administra.tuto.Et
aduerte ꝙ nõ põt tutor vel cura=
tor aliter res pupilli vel adulti at
tingere: vł' vllã sibi cõionẽ ad eas
res vẽdicare: nisi inuẽtario prius
publice ꝯfecto. et decreto de quo
s.dictũ est iterposito.qꝺ itellige:
nisi ipse testator spãlit̃ inuẽtariũ
conscribi vetuerit.aliter cũ si ipẽ
tutor vel curator inuẽtariuꝫ face
re neglexerit: quasi suspect⁹ ab of
ficio remoueat̃: ꝛ alijs penis sub=
iacebit. vt.l.si.§.illo.C.arbi.tu.
Iniũctum dixi ꝙ testator iuẽtarij
cõfectionẽ ꝓhibere põt.d.§.illo.
aduerte tñ ꝙ si iudici videbit̃ ꝙ
pupillo expediet inuẽtariũ face=
re: coget tutorẽ ad inuẽtarium fa
ciendũ nõ obstãte ꝓhibitione testa=
toris: ita dicit Bar.i.l.in ꝯfirmã
do.ff.de cõfir.tuto.post Mar.sil.
arg.l.vtilitatẽ.ff.eo.quã simul le
git cũ.d.l.in ꝯfirmãdo.et referũt
doc.i.d.§.illo: qꝺ nota. De materia
huiusmodi inuẽtarij siue reptorij
videlatꝰ ꝑ Bar.in.d.l.tutor qui
repertoriũ.in ꝑnci.ff.de admini.
tuto.ꝛ Spe.i ti.ꝺ istru.editiõe.§.

Tutele administrationẽ q̃ precedere debeãt.

dicto ꝺ ipugnatiõe testamẽti.ꝛc.
a princi.§.vsqꝫ ad.v.colũnaꝫ.Et
ꝑmissis habes duo que tutele ad=
ministrationẽ oportet precedere
etiam in tutore testamentario.scꝫ
decretũ: ꝛ iuẽtarij ꝯfectionẽ.Ter
tiũ ẽ ꝙ tutor iuret se vtilia factu
rũ ꝛ inutilia ꝑtermissurũ.vt.§.fina.
in auc.vt hij q̃ob.se hñt ꝛ.c.col.vj
qꝺ vt refert Bar.in.l.legitimos.
in ꝑnci.ff.ꝺ legi.tu.ꝺ iure.C.fuit
introductũ in curatore furiosi.vt
l.de creatiõib⁹.C.de episco.aud.
sed per ius auc.extẽsum ẽ ad oẽs
tutores ꝛcuratores. Itẽ requirit̃
ꝙ expẽse ꝓmittat defensionẽ pu=
pilli.vt.l.vlti.§.defensionẽ.C.de
admi.tu. ꝛ ibi ꝑ docto.hoc cũ in
q̃libet tutela hodie est apponẽdũ
vt dicit idẽ Bar.vbi.s.ꝓpe finẽ
Aduerte tñ ꝫm eũdẽ Bar.ibidẽ.
ꝙ lꝫ ꝑdicta.oia reqrant̃ etiã in te
stamẽtario tutore.tñ in his q̃ di=
lationẽ nõ recipiũt: vł' in his q̃ ꝑn
cipalit̃ ad cõmodũ pupilli specta
rẽt: valẽt gesta ꝑ tutorẽ/etiã non
interuenientib⁹ ꝑdict;.vt.ff.de admi
nistra.tu.l.tutor q̃ reptoriũ.in ꝑn
ci.ꝛ.C.de tuto.ꝛcu.q̃ nõ satis.l.fi
na.facit optĩe text⁹.i.l.q̃dã occe=
dẽs.§.vsqꝫ adeo.ff.de admi.tuto.
Berardus mulert.

¶ Si testator voluerit ꝑcedẽtib⁹ vł' subsequẽti b⁹ suis vltimis volũtati b⁹ derogare. Ru.xxxij.

SIquis duo fecerit
testamenta iure perfecta
vnum prius alterum po
sterius/quorum quodlibet habet
formã cõmunẽ/si i nullo coꝝ ꝟba
aliq̃ cõtinẽtur q̃b⁹ alteri deroge=
tur/certe ꝫm regulã iur; posteri⁹
testamẽtũ ipo iure rũpit primuꝫ:
eo ꝙ nouissima volũtas dꝫ serua=
ri: et quia ex posteriori testamẽto
adit̃ hereditas.ꝛ q: nẽo põt duo=
bus testamẽtis relictis vt vtrũqꝫ
teneat ꝺcedere: nisi sit miles.ꝓbã=
tur ꝑmissa.isti.q̃b⁹ mo.te.infir.§.
posteriore.ꝛ.ff.de adimẽ.le.l.ꝙ si
iterũ i amicitiã.ꝛ.l.se.ꝛ de iniusto
te.l.j.ꝛ ꝺ mili.test.l.q̃rebat̃. verũ
tamẽ aliqñ cõtingit ꝙ aliq̃s testa
mentũ lꝫ nũcupatiuũ tñ ꝯtũ põt
secretũ facit: i q̃ volũtatẽ suã diu
deliberatã: ꝛ fideliũ viroꝝ cõsilio
stabilitã ordiat a q̃ disponit ãpli⁹
nõ recedere sed eã post mortẽ ser

uari. timet ꝓo ne forsitā egritudi
nis sue tp̄e: qn̄ iā nō bene pōt ifir
mi resistere ꝓpinq̄rū instātie: sua
deaꝝ sibi/ vl' ne (qđ peius est) forte
cogaꝝ volūtatē imutare/ vl' ne eti
am aliqđ falsum testamētū post il
lud veꝝ factum appareat. q2 igiꝝ
hec timet vult sibi ɔ̄ ista picula in
posteꝝ ꝓuidere: et hoc testamētū
q̄ntū pōt firmare ɀ roborare: ita q̄
posteriorib⁹ p̄ualeat. queriꝝ ergo
vtrū possit: ɀ est sciēdū q̄ ꝓpt va
rios successus stat⁹ ɔditiōis ɀ for
tune hōis q̄ vsq̄ ad obitum sepe
mutaꝝ ɀ alteraꝝ. dicente Job. hō
nūq̄ i eodē statu pmanet. facit. §.
vt autē lex. in auc. de nōtalie. aut
pmu. col. ij. voluerūt leges q̄ ali
q̄s volūtatē suā testādo ita firma
re nō possit vt non liceret ei ab ea
discedere. nā dz (salomone testan
te) licere cuilibet suū cū re muta
re cōsiliū: et q̄ de nouo emergunt
nouo idigēt auxilio. vt. ff. de mio.
l. euul⁹ largian⁹. ɀ. ff. ď iterroga.
acti. l. de etate. §. ex cā. ɀ in auc. ď
nup. in fine pe. col. itē ambulato
ria ē defuncti volūtas vsq̄ ad ex
tremū vite exitū. vt. ff. de adi. le.
l. iij. §. fi. ɀ. l. se. et. ff. ď do. int' viꝛ ɀ
vxo. l. cuꝫ hic stat⁹. §. ait ofo. item
nemo pōt sibi legē iponere a qua
recedere non liceat. vt. ff. de fidei
cō. liberta. l. luti⁹ titi⁹. ij. et. l. si q̄s
in p̄ncipio testamēti. ff. ď le. iij. itē
nemo pōt sibi ip̄are: vel se ꝓhibe
re: vl' se cogere. vt ad trebel. l. ille
a q̄. §. tēpestiuū. ɀ. ff. de arbi. l. pe.

Posteriori voluntati quemadmodū ꝓ priorem ꝺerogeꝝ

Sed lꝫ ita sit/ tn̄ testator p̄t testa
mēto suo qđ hodie facit/ aliq̄ ꝟba
inserere qb⁹ adeo detrahēꝝ et de
rogabiꝝ posteriori vltīe volūtati
vt possibile sit hāc primā tenere:
et posteriorē nō valere. vtputa si
i p̄ori dicat. Itē iubeo ɀ dispono
hāc meā vltimā voluntatē oīb⁹
aliis q̄s deceto apparuerit me fe
cisse plenissime p̄ualere. et si que
cūq̄ vl' cuiuscūq̄ generꝭ alia vlti
ma volūtas post hāc vl' i futuꝝ ꝑ
me fctā diceꝝ vl' apparebit: volo
illā penit⁹ nō valere: nec vllā ei fi
dem adhiberi: nisi i ea exp̄sse fiat
mētio de ꝟbo ad ꝟbū hui⁹ vltime
volūtatꝭ. vl' sic nisi i ea scp̄ti eēnt
testes dūtaxat frēs predicatores.
vl' sic: nisi i ea scriptū eēt. hoc ꝟbū
Surgite mortui/ venite ad iudi
ciū: vl' aue mr̄ pietatꝭ: vl' pr̄ nr̄: vl'
aliqđ aliud ꝟbū eclatū qđ diuina
ri nō possit. Certe si talia vl' silia
ꝟba derogatoria apponanꝝ i p̄ori
vltia volūtate: ɀ postea appareat
posterior/ i q̄ de ip̄is ꝟbis deroga
toriis positꝭ i priori/ nulla i gn̄e vl'
in spē habeaꝝ mentio/ p̄or tenebit
ɀ nō posterior. q2 nō vr̄ testator re
cessisse a priori volūtate/ nec eum
ip̄i⁹ p̄oris penituisse: eo q̄ i scđa
nō est factū neq̄ appositū qđ i ea
apponi ɀ fieri debere dixerat i p̄
ori/ nec est aliquid in scđa dictū ꝑ
qđ appareat volūtatē suā mutas
se. ꝟū dicendū ē priorē durare et
posteriorē nō valere. vt. ff. de le. i.
l. si michi ɀ tibi. i fi. Sed tu oppo
nes ɀ dices hoc eē possit magꝭ pe
riculi ɀ detrimēti. Pone ei q̄ ali
q̄s existēs bononie testm̄ fecit ha
bēs ꝟba derogatoria: p⁹ aliqđ lō
gū tp̄s/ vl' forte hierosolymis ɔ̄sti
tut⁹: vl' i alia pte mūdi vult ɔdere
testm̄ vbi non hꝫ nec hr̄e pōt pri
mū/ nec ē memor ꝟboꝝ derogato
rioꝝ q̄ cōtinenꝝ in eo: nec etiā scit
vtrū apposita sint derogatoria ꝟ
ba vl' nō/ nūq̄d testm̄ qđ i hieroso
lymis facit alit' nō valebit/ nisi in
eo exp̄ssim ɀ seriati: oia apponāꝝ
et fiāt q̄ i ea apponēda dixerat in
p̄ori? Et certe r̄ndeo q̄ bn̄ p̄t p̄⁹
testm̄ q̄ntūcūq̄ de ip̄is ꝟbis dero
gatoriis nō habeaꝝ i scđo exp̄ssa ɀ
sp̄alis mētio ꝑ ip̄m scđꝫ reuocari
cessari: ɀ irritari: si tn̄ testator di
xerit i scđo q̄ pēituerit cū oīm de
rogatorioꝝ ɀ cuiusq̄ p̄orꝭ vltīe vo
lūtatꝭ. vt. ff. ď le. iij. l. si q̄s i p̄n. ɀ

C.de testa.aut hoc.inter liberos.
q̃ est signata sup.l. hac cõsultissi=
ma.puta qꝛ sic dicat i scdo. Pre
terea testm̃ q̃ddã oli a me factũ ⁊
oẽm aliã cuiuscꝫ manu scriptã et
cuiuscũqꝫ gñis vltimã voluntatẽ
hacten⁹ a me factã: reuoco penı=
t⁹/⁊ irrito/⁊ īfringo.⁊ lꝫ ī aliqua
earũ scriptũ sit posteriorꝫ aliter
nõ valere nisi in ea ꝯtineaꝫ hym=
nus angelic⁹.vl' gloria in excelsis
deo.vl' dñicalis oratio. Pater no
ster vel aliqd aliud verbũ vel fa=
ctũ faciendũ ꝑ qd presenti vltime
volũtati derogeꝫ in aliquo. tamẽ
ea oĩa et singula specialiter et no=
minati volo ⁊ iubeo nõ valere.nã
quorũcũqꝫ derogatoriũ ⁊ cuiuscꝫ
pͦris vltime volũtatꝫ me penitet
¶ Additio. Reuoco in dubiũ in

Testm̃ scdm an reqrat spãlẽ re uocatio= nẽ prio= ris i quo erãt ver ba dero gatoria.

ꝯtra p̃missa an requiraꝫ ꝙ in scdo
testamẽto fiat specialꝫ reuocatio
prioris testamẽti/in quo verba de
rogatoria inserta sunt: vl' an suffi
ciat generalꝫ? Hãc questionẽ for=
mat Bar.in.l.qui in principio.ff.
de le.iij.⁊ Dy.in regula qd semel
et ibi Nicho.boerij.in additiõib⁹
nouiter compꝰsitis ad eundẽ Dy=
nũ.de reg.iuris.li.vi. Ex quorꝫ di
ctis colligiꝫ ꝙ nõ sufficit gñalis
reuocatio.huiusmodi scꝫ non ob=
stãte quocũqꝫ testamẽto.nec etiã
requiriꝫ illa indiuidualis non ob=
stante tali clausula derogatoriaq̃
requirit appositionẽ orationis do=
minice vel alteri⁹. Sed sufficit il=
la specialis.videlicet nõ obstante
quacũqꝫ clausula derogatoria. d.
l.si quis in prin. Hoc tenet etiam
Ang.are.isti.qui.mo.testa.infir.
§.ex eo aũt colũ.iij.vide et Bal.
in.l.hũanũ.C.de legib⁹. ¶ Circa
materiã presentis rubrice aduer
te ꝙ si testator dixisset in priori te
stamẽto:nolo me posse aliud testa=
mẽtũ facere: vl' nolo me posse mu
tare tale testm̃. vel nolo me posse
penitere:⁊ nõ dixit ãpli⁹ tũc scdꝫ
testm̃ simpliciter emanãs: nullã scꝫ
mentionẽ faciẽs valet ipso iure:⁊
p̃mũ tolliꝫ:qꝛ nẽo põt sibi aufer=
re liberã testamẽti factionẽ: qꝛ ẽ
ꝯtra bonos mores.vt.l.stipulatio
hoc mõ.ff.de verbo.obli.ita tenet
Bar.et Bal.in.d.l.si mihi et tibi
§.fina.ff.de lega.i.idẽ bar.in.d.l.
si quis i p̃ncipio.de leg.iij. Unde
dicit idẽ bar.male loqui glo.i.d.
l.si mihi.et tibi §. fina.dũ dicit ꝙ
in huiusmodi casu debet exprimie
re testator in scdo testamẽto qua
litatẽ p̃oris voluntatis. Juste ei
vt inquit reprehendiꝫ in hoc illa
glo.si autẽ dixisset testator si fece
ro aliud testamentũ nolo illud va
lere. hoc casu non disponit circa
possibilitatẽ testãdi:sed disponit
circa voluntatẽ quã dicit deesse
in futuro. ideo requiriꝫ ꝙ exp̃sse
reuocet vt appareat voluntatem
adesse in sequẽti testamento.quã
lex p̃sumit deesse ꝑpter ꝟba pre=
ambula derogatoria.ita loquitur
dicta.l.si mihi et tibi.in.§..fina.et
dicta.l.si quis in principio. Item
quero de notabili questione. Te=
stator in priori sua volũtate dixit
se nõ velle mutare illã voluntatẽ
⁊ iurauit nõ venire ꝯtra. An.pos
sit postea facere aliud testamẽtũ?
hanc questionẽ tangit spe.in titu.
de instru.edi.§.compendiose.ꝟsi.
quid si q̃s iurauit.et glo.xiij.q.ij.
vltima volũtas.itẽ Jo.an.dispu
tauit eã in.c.quod semel.de reg.
iuris.li.vi.in mercurialib⁹.vbi de
terminauit ꝙ testamẽtũ valet nõ
obstante iuramento:tamẽ qui fa=
cit fm testamentũ est piur⁹.:ꝓbat
per. c.i.de spon.duo. Nõ ob.star=
guaꝫ. iuramentũ est seruandũ qd
potest seruari sine interitu salutis
eterne.vt in.c.cũ ꝯtingat.de iure
iur.et.c.q̃uis de pactis.libro.vi.
qꝛ vt dicit bar.in.d.l.si q̃s in pri=
cipio.quedã sunt que dependent
ex mera volũtate iurãtis nec ha=

Testa= tor q̃ iu= rauit postea nõ mu= tare te= stamen= tum an possit postea il lud mu= tare?

bet necesse ppter hoc adire pretore.tuc no obstate iuramento poterit otrauenire:sed erit piurus. queda sunt q no dependet ex mera volutate iurantis:sed habet necesse adire ptore:tunc pretor non debet esse auctor piuru. ideo veniete3 otra iuramentu no audiet pretor.ita loquit dictu.c.cu contingat.et.d.c.quis.et ita loquit auct.sacra.C.si aduer.vendi. lex enim tibi suu no tuu denegat auxiliu.vt.l.i.z ibi nota.C.si aduer. vedi. Aduerte tame q bar.in.d.l.si quis in pncipio.dicit q in questione pmissa facies scdz testametu non erit piurus:quia iuramentum interpositu est super eo q est contra bonos mores.quia aufert libera testametu factione.vt.l. stipulatio hoc modo.ff.d verbo.ob. Hoc tenet Cy.et Pe.in.l.i.C.d sacrosan.eccl.z An.de pists.i.d.l.si qs i pricipio.vt ibi refert ipe Bar.vbi lati' vide per eu de materia psentis rubrice.Berar.mu.

¶ De pceptis et dispositionib' testatoris qui b' est adiicienda pena.

Rubrica.xxxiii.

Aliquado euenit q testator quedam post mortem obseruari disponit / que quidem eo q habent iuris auctoritatem debent de necessitate ipso iure ab herede seruari etiam nulla pena adiecta / qualia sunt fere omnia de quibus in hoc quinto capitulo.dictum est. Aliquado vero pcipit q no habet heres necesse seruare: puta q: precipiat filijs z heredib' suis vsq ad certu tepus simul et concorditer habitare et ad diuisione no venire. vl q: pcipiat filio no fenerari. vel vt filia suam tali homini matrimonio collocet.et silia.et tunc quia huiusmodi dispositiones no pcipiunt aliqua speciali lege seruari:d3 testator penam adijcere: et ipsi herede.si cotra fecerit / in legato causa pene prestando damnare et cohercere.na l3 olim mutilia essent legata q cohercedi heredis causa relinquebant.hodie tamen bene valent et tenent.dummodo quod pcipit no sit ipossibile vl turpe vl legib' interdictu.vt.C. de his que pe.nomi.l.i.et insti.de lega.§.pene quoq. Qualiter aut hec pena adijcienda sit videbis.J. inter formas.in rubrica.qualiter adijciatur pena.

¶ Additio. Circa premissa du dicit dns Rolandi.q aliqn testator precipit filijs et heredib' suis ad certum tempus simul et concorditer habitare / et ad diuisionem non venire.quero et reuoco in dubiu an talis dispositio aliquid valeat/sine pene adiectioe? Dic q si alicuius eoz interest / tunc valet: ita dicit Bar.in.l.quint'.per illu textu.ibi du dicit.aliter atq.ff.d annu.le.S3 qro.pone testator iubsit aliquos stare et morari comuniter sine alia adiectione:qd operent ista verba?videt q operent vt oia boa sint coia.vt.l.si.§.luti' ff.de leg.ij.et.l.luti'.in prin.ff.ad trebel. Sed Bar.osulendo dixit aliter.vn dic post eum in dicta.l. quint'. q qnq isto vbu.coiter.refert ad res:et tuc oportet q ipm patrimoniu sit coe.vt in legib'.s alle.qnq refert ad actu stadi seu morandi coiter/vt in themate proposito:et tuc qnq ista verba referunt ad aliquos qui habet patrimoniu distinctu et separatu. vt lego vni scolari centum si steterit et morat' fuerit coiter cu sepronio tunc debet intelligi coiter.id est q expese vict' fiant coiter/et eqliter oferant.vt.l.i.circa prin.et l.iij.in.fi.ff.de colle.illi.quandoq

Preceptu3 testatoris pcipientis filijs et heredib' suis simul et ocordit habitare et ad diuisionem no venire an valeat:et qd operetur.

h.i

ista verba referunt ad habentes patrimoniū cōmune. vt quādo te statoꝛ iubet plures fratres moꝛari cōmuniter: tunc debet intelligi ꝙ equaliter fructus colligant. et equaliter expendant: et licet vnꝰ haberet maioꝛē familiā ꝙ aliꝰ nō ꝓpter hoc teneat plus conferre. hoc pꝛobat qꝛ verbū cōiter debet intelligi. id est equaliter. vt. d. l. si. §. lutius. ff. de le. ij. hoc videt ſm eūdē Bar. vbi ſupra: dicere textꝰ in. c. ſi duo fratres. de fratribꝰ de nouo bc. inuesti. col. x. ꝓ hoc facit ſm eundē. l. cū duobꝰ. §. idē papinianus. alias incipit. ſi fratres. ff. ꝓ ſocio. et videt quaſi ꝓ hoc tex. i. l. ſi. §. ſi. ff. de doli excep. vbi iſta ꝟba: parēt ratiōnē feceris: expōnunt. i. eo noie nil exegerꝫ. ita hic cōiter vixerint: debet intelligi. i. equaliter/ꝙ eo noie neuter ab altero aliqd exegerit. hec Bar. vbi ſupra. ¶ Jtē q̄ro an valeat precepū teſtatoꝛis factuꝫ heredibꝰ ne diuidant: Paulꝰ de caſtro in. l. ſi nō foꝛtē. §. ſi centū. ff. de condicti. idebi. diſtinguit. Aut pcipit teſtatoꝛ ꝙ nunꝙ diuidant: et nō valet ꝓceptū. aut ad certū tempꝰ: ⁊ tūc valet. ꝓbat ꝑ ſimile qd de contractu dicit in. l. in hoc iudicium. §. ſi cōuenuat. ff. cōi diuidun. et eſt de iſto ſcdo: ꝙ ſcꝫ valet pꝛeceptū ad certū tēpꝰ. tex. i. l. ſi q̄ ita ſint inſti tuti. in panci. ff. de cōdi. inſti. quē textū ad hoc pōderāt ibi Bal. et Ange. dicētes hoc ibi ꝓbari. et dicit Ange. ibi ſepiꝰ ſe hoc ſe fuiſſe interrogatū: et ſic ſepius ꝑ illū te xtū reſpondiſſe. Sed aduerte dn̄s Paulꝰ dicit teſtatoꝛē nō poſſe ꝓhibere heredibꝰ ne ī ꝑpetuū diuidāt. ꝯtrū tenet Alexā. in. d. l. ſi nō foꝛtē. §. ſi centū. motꝰ ꝑ glo. i. in fi. in. l. fina. C. commu. diuidun. ⁊ videt de mēte Bartholi. in. l. ſi con uenerit. in fi. ff. pꝛo ſocio. dn̄s pꝛeſuppoīt ibi valere pꝛeceptum teſtatoꝛis factū filijs ne inter ſe diuidant. mouet pꝛeterea dn̄s Alex. vbi ſupra alijs medijs. q̄vide ꝑ te Sed aduerte ꝙ ipſemet Alexan. in ꝯſilio ſuo. cxi. iiij. volumis: incipiente: circa pꝛimū dubiū in quo querit an magiſter Auguſtinꝰ. in iiij. colū. ꝟ. i. pꝛo hoc etiaꝫ benefacit. ⁊c. ſibi contrarius ſeqtur opīonē Pauli. quē in eo paſſu allegat ſic ibi arguēs. ſi ꝑ ꝯtractū fieri nō poſſit: vt nō liceat vnꝙ diuidere. dicta. l. i hoc iudiciū. §. ſi cōuenuat. ſ. alle. ergo nec debet hoc poſſe induci per quaſi coutractus aditionis hereditatis: cū obligatio qua aſtrigunt heredes ad obſeruationē cōtentoꝝ in teſtamento ꝓcedat ex quaſi contractu aditiōis hereditatis. l. ex maleficijs §. heres. ff. de acti. et ob. cuꝫ ſimilibus. Hāc opinionē equioꝛē dixit dn̄s ex pꝛeceptoꝛ. meꝰ obſeruādiſſimꝰ dn̄s Ualterus de Beka. iuris vtriuſꝗ ꝓfeſſoꝛ optime meritus: oꝛdinarius in legibꝰ in ꝑclara Louanienſi achademia / in lectiōe ſua oꝛdinaria cuꝫ legeret dictā. l. ſi nō foꝛtē. §. ſi centū. motus hac ratione: ꝙ cōmunio ſolet diſcoꝛdias parare pꝛecipue vt dixit inter fratres. l. cū pater. §. dulciſſimis. in fi. ff. de leg. ij. Et nota ꝙ licet valeat pꝛeceptum teſtatoꝛis de non diuidendo ad tempus. vt ſupra dixi: tamē ſi aliquis cū quo eſt cōmunio fuerit rixoſus vl moleſtus poterit non obſtante pꝛecepto teſtatoꝛis alius pꝛouocare ad diuiſionem. ita dicit Bar. in dicta l. ſi conuenerit. ff. pꝛo ſocio: et ideꝫ in. l. ij. C. q̄n et qui. quarta pars debe. l. x. vel etiā q̄n alius vellet tenere concubinam. ſm Bal. in dicta. l. ſi conuenerit. Gerar. inu.

Pꝛecepꝛ ptū teſtatoꝛis factum heredibꝰ ne diuidant an valeat.

Cōio ſolet diſcoꝛdias parare.

¶ De clauſule final' effectu, Rubꝛica. xxxiiij.

Hic demū de sexto et vltimo capitulo testamenti est vidēdum: in quo agitur de clausula finali: quia videlicet testamentū claudit̄ et qui busdā futuris periculis puidet̄. sapiens eni ad oēs incursus de bz esse munit⁹. nam et si pcursus periculū euitari nō possit: ei⁹ tn̄ mollior ictus venit. Ad hoc itaqz vt testator patrimoniū et hereditatē suaz legitime ordinet: et vt ipsa testamentaria dispositio rite procedat: multe debent rationes et iura cōcurrere. puta vt testator sit psona habilis ad testandum. item vt instituatur heres q̄ debet et potest institui. Itē vt ne aliqđ emergat vitiū p qđ testamēti substantia elidatur: scz ne testator patiatur capitis diminutionē. vł ne rescindatur ex querela inofficiosi testamēti: vel ne rūpatur posthumi agnatione: vel ne ramaneat destitutuz herede nō adeunte. hec igitur et simulia dicuntur esse testamentarie dispositionis ius et substantia et natura. de his latius. ī. dicetur in rubri. quib⁹ ex causis testamentū reddit̄ inutile. Insup quāuis in serie tota: et mēbris omīb⁹ testamētarie dispositionis vel ordinatiōis nichil defuerit virtutis et iuris: et nullum interuenerit accidens vitiosum: tñ ad huc preter hec oīa voluit lex propter infidelitatē hominuz suspectam: et propter testamentorum sinceritatem: ad plenā probationē et fidē quasdam solennitates: velut q̄dā ornamenta: exterius adhiberi: vt videlz interueniat legitimorū et habiliū testium legitim⁹ numer⁹: et testiū quidem rogatorum.

Sapiēs ad oēm incursuz debet esse munitus.

Additio. Ut. l. heredes palam. §. in testamētis. ff. de testa. et auten. rogati. C. de testi. de quo dicetur latius. ī. proxima rubrica. Gerardus muliert.

Itē vt in testamēto in scriptis adhibeant̄ subscriptiōes testiū et sigilla: et q̄dā alia q̄ oīa dicunt̄ eē solēnia testamēti. de quib⁹ oībus ī. suis locis tradet̄. Si q̄d igit̄ horū defuerit: siue iuris: siue solēnitatis debite testamēti vires expirare dicūtur. Nā si volūtas vltia nō est legitima et solēnis: nō valēt ea q̄ facta sunt. vt. C. de fideicom. l. si veritas. et đ testa. l. nō dubiū. §. illđ. et. l. si vn⁹. Nāis igit̄ ita pmissis cū in clausula finali dicat̄: si non valet iure testamēti: valeat iure codicilloꝝ. Uidēdū ē q̄n vltima volūtas cadēs a iure testamēti possit vtute hui⁹ clausule ī ius codicillorū resurgere. Et ē sciendū q̄ si testm̄ patiat̄ defectū vel repugnantiā iuris in his q̄ sunt de subā et essentia ei⁹: vt in pncipio dictū ē: nullo mō pōt in ius codicillorū resurgere: q̄tūcūqz voluerit et expsserit testator. nisi int̄ liberos testet̄: vt. l. hac cōsultissima. §. ex iperfecto. C. đ testa. et ideo tūc clausula finalis nihil operat̄: et ē ratio: q2 deficiente iuris rigore: si ne ipso iure vult spū vite testamēti nihil pōt adīci vt resurgat. Si vo patiat̄ defectū ppt̄ solēnitatē debitā ptermissā tūc si clausula finał non fuit apposita: eo casu illa volūtas vltia: neqz iur̄ testamēti: neqz iure codicilloꝝ valere pt. vt testm̄ nō valet ppter defectū solēnitatis. itē vt codicill⁹ nō: q2 non apparet hoc testatorē voluisse nō eni dixit si nō valet iure testamenti. et c. si vero testator subiecit clausulā illā: si nō valet iure testamenti: valeat iure codicilloꝝ: tūc ppt̄ volūtatē testatoris expssam resurgit ī ius codicillorz. vt. ff. de iu. co. l. j. et. C. de codi. l. vltima. et. ff. de vulga. et pupil. substitu. l. cohe redi. §. cum filie. et hoc cum solēnitates supersint que sufficiant codicillo. nam codicillus mino-

Ultima volūtas cadens a iure testamēti quādo possit iu⁹ codicillorūz resurgere vigore huius clausule si non valet vt testamentum. etc.

rib⁹ q̄ testamētū solēnitatib⁹ est
ꝯtent⁹. vt. ĩ. dicet in tractatu codi
cillorū. vt ecce testm̄ habuit solū
mō sex vel qnq̃ testes. vl' habuit
vij. s; nō rogatos: ⁊ subiecit: si nō
valet iure testamēti ⁊c̄. tūc em̄ l;
nō teneat vt testm̄: tenet tñ vt co=
dicill⁹/ cū in codicillo sufficiāt. v.
testes etiam non rogati.

¶ Additio Ut. d. l. fina. i fine. C.
de codicillis. et videbis. ĩ. i materia
codicillorum. Gerardus niulert.

¶ Itē vbicūq̃ ē adhibita solēni=
tas testamēto isufficiēs/ sed codi=
cillis sufficiēs: qr̃ fm̄ Senecā: gu
bernaculū alteri paruū alteri est
magnū. Uerūtñ nō q dñs Iaco
b⁹ balduini vis⁹ ē dicere/ q q̃cūq̃
mō deficiat testamentū/ siue p re
pugnātiā iuris siue p defectū solē
nitatis/ pōt ad ius codicillor̄ redu
ci. si hoc testator exp̄sserit: ⁊ i clau
sula finali adiecti verbū p̄sentis tē
poris et futuri. vt qr̃ dicat: si neq̃
valet/ neq̃ valebit iure testamenti
valeat iure codicillorum. qḋ certi
sapiētes nō approbāt/ dicentes q
v̄bū futuri tp̄is nichil plus opat:
qr̃ hoc eēt p oti⁹ verbis q̄ reb⁹ le=
gē iponere. qḋ esse nō deb;. vt. C.
cōia. de le. l. omne v̄bū. i fi. Tu au
tē tabellio de diuersarū opinionū
cōtrarios cōcursus cuites poteris
vti vtroq̃ v̄bo: vl' si volueris vta
ris v̄bo i finitiui modi: qḋ fm̄ pri=
scianū respicit om̄e tēpus. dicens
si nō pōt valere iure testamēti vo
lo valere iure codicillor̄ ⁊c̄. Sed
qñ volūtas vltima deficit iure te=
stamēti: ⁊ reducit vel vertit i ius
codicillorū/ vt superi⁹ est dictū.
querit q̃s sit effect⁹ illi⁹? et certe
duo: vn⁹ qr̃ legata ⁊ fideicō. ex te
stamento relicta/ valēt ⁊ tūc. vt in
su. de codi. i pan. Aliter qr̃ institu
tio que i ea scripta ē/ licet videat
directa: tñ vertit in cām fideicō.
vt. ff. ad trebelli. l. sceuola. ĩ. r̃nso.
Uñ cū ipse paterfa. intestat⁹ de=

Volun=
tas vlti=
ma defi=
ciens iu=
re testa=
mēti/ et
valēs iu
re codicil
lorū: q̃s
effectus
habeat?

cesserit: venientes ab intestato re=
stituēt p fideicōmissum heredita=
tem ei/ q̃ in ipsa vltia volūtate ad
codicillū redacta institutus est/ q̄si
tacite videātur rogati heredita=
tem ei restituere.

¶ Additio. Circa materiā huius
clausule quero/ q̃d si testamētum
nō valet rōne volūtatis ip̄fecte: qr̃
anteq̄ impleat mortu⁹ ē testator:
an ne tūc aliq̃d operet talis clau=
sula? Bar. in. l. j. ff. d iure codi. in
quarta q̄stiōe. tenet q non. p q̃ fa=
cit fm̄ eū. l. fideicōmissa. ij. r̃nso.
ff. de leg. iij. ⁊. l. ex ea scriptura. ff.
de testa. Nō ob. fm̄ eūdē. l. vlt. C.
de codi. circa mediū: qr̃ intelligi
debet voluntas ip̄fecta rōne solē
nitatis. non rōne volūtatis. notat
g'o. i. l. si is q̃ testm̄. ff. d testa. In=
sup q̄ro pone testamētū nō valeat
ex cā p̄teritionis/ an tūc illa clau=
sula operet? glo. finalis in auc. ex
cā. C. de libe. p̄te. tenet q nō. sed
Bar. vbi. s. i. versi. q̃nto q̄ro. dicit
q Dy. ⁊ alij moderni tenent ꝯtriū
hoc medio: ista sūt parta/ relinq̄re
a veniētib⁹ ab intestato: et dicere
si non valet iure testamēti/ valeat
iure codicillor̄. vt nota. in. l. ex te=
stamēto. C. de fideicō. ⁊ ibi Bal.
⁊. l. q̃ autē. i p̄ncipio. ff. si q̃s omis.
cā testa. ⁊ p Dy. in. l. codicillis. ff.
de leg. ij. sed si testator dixisset le=
gata deberi a veniētib⁹ ab intesta
to. fili⁹ teneret. vt. l. si q̃s in p̄nci.
ff. de iure codi. ergo ⁊c̄. Nec ob.
l. ij. ff. de leg. iij. vbi dicit q a filio
p̄terito nō pōt relinq̃ fideicōmis=
sum. qr̃ hoc verū q noiatim nō po
test ab eo relinq̃ fideicōmissū: vt
ibi: pōt tñ bñ relinq̃ gñalit a venien
tibus ab intestato. vide lati⁹ p eū
dē Bar. i. d. auc. ex cā. i vltia col.
⁊ p Bal. ibidē in p̄ma oppositiōe.
et in versi. septio q̄rit dñ hic ⁊c. et
etiā i fine. itē p Specu. in titu. de
istru. editio. §. ꝯpēdiose. v̄si. itē vi=
de si ibi ⁊c. Et aduerte q p̄dicta

Testm̄
nō valēt
rōne vo=
luntatis
ip̄fecte
an et q̄n
sustēteē
p clausu
lā si non
val; ⁊c̄?

Fideicō
missū an
possit re
linq̃ a fi=
lio prete
rito?

Testm̄ ruptum agnatione posthumi an conseruetur vigore clausule si nō valet vt testamētū

p̄cedūt in iā nato. Sed qd in posthumo p̄terito ꝛ dic aut ista clausula est apposita p verbū p̄ntis tēpotis tm̄: vt q: dixit testator si nō valet iure testamēti: tūc ista clausula nō operaꝫ si posthum⁹ nascatur et rūpat testamētū: q: tpe ꝯfectiōis testamēti/ testm̄ valuit: nec p̄dicta ꝟba p̄ntis tēpotis ꝯp̄hendūt futuꝝ. l. si a colono. ff. de verbo. ob. Si aūt ista clausula apponaꝫ per ꝟba p̄sentis tpis et futuri: h̄nt tractum retro ad testm̄. d. l. si a colono. Et hoc verū si sciens p̄tereat posthumū. sec⁹ si ignorāter: q: nō credebat vxorē p̄gnātē. qd in dubio p̄sumitur. l. si cū vt in vtero. C. de testa. mili. ita dicit Jason maius. in addi. ad Christo. por. addi. iij. insti. de codicil. post Bar. in. l. i. ff. co ꝟ. sexto q̄ro qd si filius sa. Ita tenet et Ang. are. in sti. co. in prin. et multi alij q̄s ipse ibi citat. Nō aūt differētie quare ista clausula apposita in testamēto vbi p̄terit⁹ est iā natus operaꝫ aliquid. In testamento vero vbi posthum⁹ p̄terit⁹ est nō operaꝫ: si tm̄ sit apposita p ꝟbū p̄ntis tēporis. vt. s. est ista s̄m Chri. por. insti. de codi. sup glo. q̄ est in ꝟbo ꝯfirmatos. nā qñ testator p̄terijt filiū iā natū/ fuit testm̄ ab initio nullū. et ꝓpterea codicilli ab eo / veluti nō ente/ nūq̄ dependētiā habuerunt. igiꝫ s̄m illud nō cōsistūt: sed essentiā capiūt de se. sed qñ p̄teritus est filius nondū nat⁹: testm̄ ab initio tenuit/ et codicilli ab eo dependentiā capiūt. si igiꝫ postea testamētū rūpaꝫ natiuitate posthumi/ corruūt codicilli habētes dependentiā ab eo. Hec ratio ꝓbaꝫ s̄m eundē. d. Christo. por. vbi. s. in. l. iij. §. fi. iuncta. l. nā et si sub cōditiōe. ff. de iniuſ. testa. Sis ergo caut⁹ tu tabellio vt in ꝯscriptiōe h̄mōi clausule ita eā scripias: si nō valet nec valebit iure testamenti: nā tūc siue eo tēpore quo fit non valet: siue postea rūpaꝫ: semꝑ oīa saluanꝫ: alias sec⁹/ vt supra patet. Predicta intellige vera: nisi ꝟbū pōt/ apponaꝫ in illa clausula ꝑ vi ꝯditionis. exēpli grā: si nō poterit valere vt testamentum. ꝛc. l. si ita qs. ff. de le. ij. Sed si nō apponaꝫ in vim ꝯditiōis: sꝫ in fine clausule puta si nō valet iure testamēti/ valeat eo iure quo meli⁹ valere pōt tunc nō trahiꝫ ad tēp⁹ futurū. de quo late p Bar. i. l. si ita. ff. de au. et ar. le. ita recitat et Jason may. insti. de codi. in dictis addi. ad. d. Christo. por. in additiōe penulti.

Testari volens secure quō dicet

Si igitur vis secure testari dicas hoc mō. si nō valet testamentū ratione preteritionis/ vel exheredationis/ vel alteri⁹ solēnitatis: valeat iure codicilloꝝ/ et alteri⁹ cuiuslibet vltime volūtatis. et rogo oēs mihi veniētes ab intestato: vꝫ succedētes ex testamēto vꝫ aliquo iure: vt hereditatē meā restituāt P. nā hoc casu q̄libet teneꝫ restituere hereditatē ꝑ fideicōmissū. ar. C. de fideicō. ex testamēto. de tracto tñ debito bonoꝝ subsidio. ita tradit Spe. in titu. de instru. edi. §. ꝯpendiose. ꝟ. si qs vult igiꝫ. qd nota tabellio. Itē q̄ro qd si testator dicat in testamento hoc mō: volo hanc meā volūtatē valere iure testamēti et codicilloꝝ: an valeat hec clausula: et videtur ꝙ nō/ ꝓpꝫ repugnantiā. vt. l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. Nā ipossibile est ꝙ valeat iure directo et iure fideicōmissi. vt patet in. l. fi. C. eo. Glo. tñ in. d. l. fi. dicit hanc clausulā valere. et est casus in. d. l. fina. s̄m Bar. ibi. ꝛ s̄m eundē in l. i. ff. co. ꝟ. scdo q̄ro. Nō obstat cōtrariū: q: regula dicit ꝙ quotiēs copulatiua poniꝫ iter duo que se nō cōpatiūtur: naturā disiunctiue assumit. vt. l. si titio fundus. ff. de vsufru. le. et de verbo. signi. l. sepe

Copulatiua aliqñ naturā disiūctiue assumit.

ita 9putatū.ita dicit Bar.in.d.l.
fi.C.de codi.z ibi.et Bal.et Bar.
in.l.i.ff.co.in versi.scdo qro.zc.et
Christo.por.insti.eo.super glo.in
verbo affirmatos. nō ergo loqtur
testator in eodē casu/sed in diuer-
sis.nā siquidē pōt valere vtroqz
mō / tūc si eligat institutio/videt
instituere.si vo eligatur fideicom
missū/videt fideicōmittere.si vo
nō pōt valere vtroqz mō/intelligi
tur testatorem dixisse:si nō valet
hoc valeat illud:et sic in diuersis
casib9 exponit scriptura. qz nulla
est ibi aduersatio:sed casuū sepa-
ratorū separata rō.z sic nō obstat
etiam.l.scripture.C.de.fi.instru.
ita dicit Bar.i.d.l.fi.vsi. oppono
et vr q nō valet. zc. Ex quibus
infert Bal.ibidē q si testator di-
cit:si filius meus moriet talē instituo
et substituo directo et p fideicō-
missum: q tale testm valet.et siq-
dē pōt vtroqz modo valere/est ele
ctio substituti.si aūt non pōt nisi
vno mō valere:licet pprie nō ca-
dat electio iuris: tn cadit electio
facti qua electiōe facta/siue in fi
gura iudicii:siue non in figura iu
dicij/dūmodo apd acta: nō patet
regressus ad alteram viā. ita dicit
intelligendā.l.recusare.in §. titi9
ff.ad trebel.et.l.si qs fuo.de ina.
testa.et est hoc tenendū menti fm
eūdē Bal.Nota et collige nūc ex
pdictis q in casu pposito/scz qn
dixit testator volo q valeat iure
testamenti et iure codicillor: he-
res habet electionē/an velit adire
ex testamēto vl ex codicillo/et sic
ab intestato.d.l.fi.C.eo.Aducrte
tn q vna via electa nō pōt heres
ad alterā redire : nisi sit de parēti
b9 defuncti vtriusqz sex9/vel libe-
ris vsqz ad quartū gradū:agnatio
nis vinculis alligat9:vel cognatio
nis nexu astrictus vsqz ad tertiū
gradū.his eni nō obstat electio q-
min9 vna via electa ad alterā re-

Heres q pōt ex testamēto et ab intestato adire hereditatē/an altera via electa ad alteram redire possit.

dire poterūt.vt pbat in.d.l.fina.
Eadē q i supradicto casu nūc di-
xi potes etiam dicere in hoc casu:
si nō valet iure testamenti valeat
iure codicillorum.vel volo q va-
leat iure testamēti vl iure codicil
lor : qz et istis duob9 casib9 est hz
electionē:z vna via electa nō pōt
ad alteram redire.p.d.l.fi. iunctis
glo.in vbo valere i fi. et in vbo p
ualuisse.i fi.qd intellige fm eūdē
Bar.ibidē:in ēt si viā incōpetētē
elegerit. Et hoc verū ipo iure per
d.l.fi.iūctis glo.sec9 tn p viā resti
tutiōis in integrū:ex cā iusti erro
ris.ar.ad hoc.ff. de inoffi. testa.l.
pater filiū.et.l.eum qui. Ita dicit
Bar.i.d.l.fi. Sz qd si dixit testa-
tor si non valet iure testamēti va-
leat saltē iure codicillor? Respō
de fm eundē Bar.in.l.i.ff. de iu.
co.v.sz qd si dixit volo q valeat
zc.q tūc nō pōt eligere heres. nā
illa piūctio disiūctiua saltē:hz illō
iportare.vt si pmo mō iure testa-
mēti nō possit valere:tūc demū d
ueniat ad illd qd ē min9.et sic im-
portat quoddā vltimū refugiū.vt
l.vni.C.de emēd.p-inquor. idē
vult Bar.in.l.si ita.ff.de au.z ar.
le. Idē dicendū:fz eūdē in.d.l.fi
si dixisset : et volo valere vel iure
codicillor:et non dixit iure testā-
mēti: nā hoc casu dictio vl/sumit
p saltē.cū eni in oratione vel di
ctiōi tm apponit sumit p saltez.
vt.l.stipulat9.§.adhiberi.ff.de fi-
deius.Tu dic idem si dixisset hoc
mō.si nō valet iure testamēti va-
leat.vel iure codicillor. Nā talis
dictio vl/posita post verbū/etiam
ponit p saltē.vt dicit Ja.may.in
addi.ad.d.Chu.po.insti.de codi.
in addi.vij.et.viij.q nota. Itē
qro circa materiam hui9 clausule
qd si testm i quo apposita ē dicta
clausula:si nō valet vl valebit vt
testm.zc.rūpat p sz testm simpli
citer z nō dixit testator cassans z

Saltez qd iportet.

Uel qñ sumat p saltē.

irritans.rc.an opeť.vt ꝓmū saltē iure codicilloꝝ valeat: dic breui ter ſꝫ.Bar.in.d.l.i.ff.eo.ꝟ.quito decio qro rc.ꝙ illa clausula: si nō valꝫ.rc.debet itelligi: aliter ꝙ p reuocationē testātis: sꝫ p reuocatione testantis factā p scdm testm̄ tolliť ꝑmū in totū: etiā q ad dictā clausulā: qꝛ p scdꝫ vř reuocatū qc qd ꝯtineť i ꝑmo.vt.l.si iure.ff.de le.iij.r.l.iiij.§.itē si ipse.ff.si cui pl⁹ ꝙ p le.fal.dic.lati⁹.vt p eundem Bar.vbi.s.r p Bal.i.d.l.fi.C.eo ꝟ.cū qro testatoꝛ.rc.r Ang.arc. insti.eo.in.ꝑn. ¶ Finaliť duo addas ad materiam ꝑntis clausule.

Clausula si non valet vt testamētum rc. quō intelligatur?

Primū/ꝙ dicta clausula posita i testamēto scdo inualido/tollit pꝛimū testm̄ quo ad legata vt notat Bar.i.d.l.si iure.ff.de le.iij.Secūdū/vt id qd̄ dř de dicta clausula ꝙ opať repetitionē legatoꝛū a venietib⁹ ab intestato: vt nōt glo. r docto.in sepe.alle.l.i.ff.de iure codi.est verū q ad eos q sunt i pꝛimo gradu: r nō ad alios.vñ si poꝛ in gradu ab intestato repudiat hereditatē r sequēs admittať: nō teneť ad dicta legata.vt est glo.singularꝫ ſꝫ Ang.i.l.nō iustā.C.ad trebel.in glo.pe.ibi/solutio ibi nō habuit.rc.ita recitat.Are.vbi.s.

Clausula si non valet rc. quemadmodū opereť repetitionē legatoꝛū a venientibus ab intestato?

¶ An aūt vltima voluntas q non valꝫ vt testm̄: qꝛ aliq̄ solēnitas deest valebit saltē vt codicillus q̄si nulla mētio isti⁹ clausule habita ē: dubitari pōt? Pꝛo decisiōe hui⁹ q̄stionis distingue post Bal.in.d.l.i.ff.de iure codi.qꝛ aut sunt i ea ꝟba mere directa.vt puta heres esto: heredē instituo.vł exheredationē in ea fecit q in codicillis fieri nō pōt.§.pe.isti.d co.his casib⁹ si nō valet vt testm̄: nō valebit vt codicill⁹: qꝛ certū ē ipsuꝫ testatoꝛeꝫ testm̄ facere voluisse.l.nec codicillū.C.de testa.r.l.i.et.l.illud. §.tractari.ff.de iure codi.et ita intellige qd̄.s.dicit.d.Rolan.in

Voluntas vltima non valēs vt testamentū ꝓpter defectū solēnitatis an et quando valeat vt codicillus?

ꝟsi.si ꝑo patiať defectū. Aut sūt verba cōia/siue ad vtrūqꝫ trahibilia: r hoc casu si non potest valere iure testamēti tēpoꝛe quo testatoꝛ ordinauit istā dispositionē/valet iure codicilloꝝ. Si aūt potuit valere a pꝛicipio iure directo/nō obliquatur.ar.nota.in.l.verbis.ff.de vulga.De verbis directis.cōmunib⁹.rc.dixi supꝛa in rubꝛ.de cōpen.substitu. Cetera vide per Bar.in dicta.l.i.ff.de iure codi.r p eūdē Bar.r Bal.r alios.in.d.l.fina.C.eo.r p Spe.i titu.de instru.edi.§.ꝯpendiose.ꝟsi.itē vide rc.Gerardus mulert.

¶ De testib⁹ i testamento adhibēdis r q adhiberi nō possit. Ru.xxxiiij.

De generib⁹ singuloꝛū q in testamēta riis ꝯuisionib⁹ posse videnť occurrere visū e: verū qꝛ in ḿlti.ꝓpꝛobationū fidē: testes necessarij sūt circa qs ꝯsideratio spālis incūbit.ideo de istis testib⁹ videam⁹. Est igiť sup hoc tripler spālitas attēdēda.ꝑma circa nūerū testiū. Scda circa ꝯditiōes eoꝝ. Tertia circa modū r foꝛmā.igiť omissis ꝑuilegijs q habebāt olī rōani milites i testādo r spāliter circa nūerū testiū testamētoꝝ coꝝ.vt isti.d mi.te.in pꝛin. sciendum est hodie cē regulari i testamētis nūcupatiuis.vt.vij.testes legitimi adhibeanť/inter qs etiā ꝯputať.tabellio: r p vno teste cēsetur. ita vt ꝑter eū sufficiūt sex alij.vt insti.de testa.§.vl.et.ff.de testa.l.domiti⁹ Fallit aūt hec regła i casib⁹: qꝛ in testamēto ceci sūt necessarij.viij. vt.l.hac ꝯsultissima.C.q testa.fa. pol. Itē i testa͠to rusticiq̄d fit in loco vbi plures haberi nō pñt: sufficiūt qnqꝫ testes.l.fi.C.de testa.

Testiū nūcupatiuū quot testes requirat?

Testam facies tempore pestis an debeat obseruare solēnitates iuris cōis?

¶ Additio. Ité dicit. Ange. arē. in. §. fina. insti. de testa. super glo. in verbo septē testib⁹: si tpe pestis quis testetur. quia illo tēpore so lēnitas videt̄ esse relaxata. vt notat Bar. i. l. vni. ff. d̄ bono. pos. ex testa. militis. per illū tex. ibi dum dicit: tamē qui in p̄cinctu versantur eū eadem pericula experiant̄ rē. et hoc tenet (vt refert Ange. vbi. s̄.) Flico. ma. ꝛ vult in effectu Bal. i. l. fina. C. de testa. ꝛ ibi Salice. vbi: vt subdit etiā. d. Ang. dicunt / ꝙ predicta sunt vera dūmō testes saltem quinq̄ adfuerit. Et ad predicta facit qđ notat Bar. in l. recusare. §. fina. cū. l. se. ꝛ ibi Ange. et Imo. ff. ad trebel. ita dicit Ange. arē. vbi. s̄. se habuisse de facto. Sed aduerte ꝙ dn̄s Christo. por. insti. de mili. testa. in. §. plane. super glo. in verbo cōuocatis ad hoc hoib⁹. in p̄missa materia: dubꝫ querit̄: quā solēnitatē debeat obseruare is qui tēpore epidimie velit condere testamentū: sic distinguendū arbitrat̄: aut est in discrimine vite: i vltimis hoc est extremis constitut⁹: et tunc nullo teste vocato poterit testari. dummodo hoc testamentū probetur p duos testes etiā fortuitos. ar. s̄m eūꝫ. l. milites. C. de testa. mili. aut non est in discrimine vite: sed in loco epidimie: ꝛ tunc debet testari duobus saltem testibus p̄sentibus ꝛ rogatis. ar. s̄m eundē. l. diuus. ff. de mili. testa. ꝛ. d. §. plane. insti. illo ti. aut exiuit locum epidimie: ꝛ tūc iure cōi dꝫ testari. §. sꝫ hacten⁹ insti. de mili. testa. Mouetur ad p̄dicta idē. d. Christo. p̄rio: quia si hmōi distictio est recepta i bello terrestri p. d. l. milites. ꝛ ibi notat̄ p glo. ꝛ. d. l. diu⁹ cū sitib⁹. mlto fortius debet admitti i bello celesti. facit auc. multo magis. C. de sacro sanc. eccle. Secūdo mouetur per ea que notantur in. c. ex transmissa. de p̄scrip. ꝛ in. l. naturaliter. ff. de vsuca. vbi habet̄ ꝙ sicut durante bello terrestri dormit et non currit p̄scriptio: ita nec durāte bello celesti. Hanc p̄dictā sententiā suā firmat p̄terea per auctoritateꝫ Bar. qui (vt inquit) hoc voluit in. d. l. vni. ff. de bono. pos. ex testa. mili. q̄ nota. Be. mu.

Testam factū inter liberos valꝫ in minus solemni voluntate.

¶ Itē in testamēto parētū facto inter liberos nō requirūtur septē testes. quoniā eiusmodi testamentum valet in min⁹ solēni volūtate. vt. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamentis. ¶ Additio. Adde ꝙ hoc casu sufficiūt duo testes: siue masculi: siue femie nō refert. vt vult glo. i auc. qđ sine. sub. d. l. hac cōsultissima. qđ sequūtur Bar. ꝛ Bal. i. d. §. ex ipsfecto. Adde s̄m eūdē Bal. i. d. auc. qđ sine. siue sint rogati siue nō sꝫ aliās reglārit̄ debeāt eē rogati. vt. ī. patebit. Intellige p̄missa si pr̄ sine script(is) testat̄ int̄ liberos suos: tūc ei req̄rūt̄ duo testes. vt. s̄. si v̄o fecit testm̄ in script(is) ꝛ p̄pria manu subscripsit: ꝛ hoc ꝯstat ꝙ p̄pria manu ei⁹ / tūc valet testm̄ ēt sine vllo teste. vt dicit idem Bal. vbi. s̄. et hoc dicit voluisse Ja. de bel. i corpe. d. auc. qđ ēi auc. d̄ testa. imp. §. nosoia igit̄. col. viij. Si aūt negat̄ scriptura eē testatoris: sufficiūt / s̄m eūdeꝫ / duo testes ad hoc probandū. Et in tali testamēto scripto manu testatoris in quo salteꝫ sunt duo testes: vel subscriptio manuū ipsoꝝ liberoꝝ: possūt relinq̄ legata ꝛ fideicōmissa extraneis: et libertates seruis. d. auc. qđ sine iūcta. auc. si mō. C. fami. hercis. tñ nō posset extraneus heres institui vna cū filiis. §. ex ipsfecto. s̄. alle. q̄. §. in hoc nō mutat̄ p d. auc. quod sine. vbi solū p̄mittūtur illa tria sciꝫ legatū: fideicommissum: ꝛ libertates extraneis cōferri. Ex p̄dictis determinat idē

Bal.vbi.§.questiones.si reperiť
cedula testamenti manu pris sine
testib⁹ int liberos:q̄ dicte cedule
sit stādum: secus si eēt scripta ista
cedula manu notarij vł alteri⁹ ter
tie persone: quod nota. Be.mu.

¶ Itē i testamēto cuiusq̄ ↄdito
in p̄sentia ip̄atoꝝ p̄cib⁹ et porre
cti vt audiat/ null⁹ testiū exigiť. vt
C. de testa.l.oim. ¶ In testamen

Testiū i scriptis cōditū q̄t testes reqrat ↄ.

tis que ↄficiunť in scriptis aliud
obseruatur: quia si testamentū in
scriptis cōditū / scriptū est manu
testatoris/ sufficiūt. vij. testes. Si
autem testator scribere nescit vel
scribere ip̄editur adhibendus est
scriptor et septē alij testes. vt. C.
de testa.l.hac cōsultissima.§.qđ si
litteras.ꝛ.l.iubemus. Et nota ta
bellio quia si copiā testiū adhibe
re potes: noli presertim i testamē
tis nūcupatiuis: legitimo tantum

Testes in testamento q̄ adhibe ri possit.

modo numero esse ↄtentus: quin
etiam aliquos superaddas: ita q̄
si essent aliqui ex eis min⁹ idonei
saltem legitim⁹ ex habilibus sup
sit numerus. ¶ Adhiberi aūt pos
sunt testes i testamento omnes q̄
nō ꝓhibētur a iure. Prohibeť ve
ro mulier ꝓpter lubricū ↄsiliū ꝛ
propter eius cor varium.

¶ Additio. Nā variū ꝛ mutabile
testimoniū semꝑ femia ꝓducit. c.
forus. ꝓpe fi. de ꝟbo. sig. vbi glo.
ponit hos versus. Quid leui⁹ fu

Versus.

mo? flamē. qd flamie? vēt⁹. Quid
vēto? mulier. qd muliere? nichil.
Gerardus mulert.

¶ Et hoc timore falsitatis: licꝫ ip̄a
in alijs casib⁹ ꝛ ↄtractib⁹ admit
tatur in testē. vt. ff. de testa.l.qui
testamento.§.mulier.

¶ Additio. Uide glo.i ꝟbo nō fe
mia.i.d.c.for⁹. q̄ glo. dicāt q̄n
mulier possit eē testis. dic vt ibi.
Gerardus mulert.

¶ Sed i codicillis pōt adhiberi
cū nō ꝓhibeať. vt nota.i.d.l.q̄ te
stamēto.§.mulier.ꝑ glo.i ꝟbo mu
lier. et nota etiā glo.i ꝟbo femia
in.l.fina.i fi. C. de codicillis. Itē
hermofrodit⁹ in q̄ p̄ualēt mulie
bria. vt. ff. de statu.ho.l.q̄rit.ꝛ de
testi.l.repetūdaꝝ.§.j. Itē ipubes
etiā si dū moriať pubes fact⁹ sit

Impubes an testificetur d̄ eo qđ vidit i pupillari etate. tc.

(licet alias testificeť de eo qđ vi
dit i pupillari etate/ vt i seruo di
cim⁹. vt. ff. d̄ ꝟbo.sig.l.notionē.§.
instrumētoꝝ). vt isti. de testa.§.te
stes.iūcta glo.i ꝟbo. ipubes. Sꝫ
hoc iđ ē: q2 hoc facit ab ip̄o initio
ad substātiā testamēti: ita dicit. d.
glo.i ꝟbo ipubes.ꝛ glo.i.d.§.istru
mētoꝝ. Itē mut⁹ ꝛ surd⁹. Itē fu
riosus: nisi tpe intmissiōis. Itē is
cui bonis ē intdictū a lege vł a iu
dice. Itē seru⁹: nisi eo tpe cōi opi
nione ꝑ libero reputeť. Itē is q̄
ē i ptāte testatoris. Itē heres scri
pt⁹. Itē ois ille q̄ heredē ꝑ ptātē
ↄtingit. vt pr̄ qui ip̄m heredē ha
bet in ptāte: et fili⁹ vel nepos he
redis: vł deiceps quē ipse heres
hꝫ in ptāte: ꝛ frať heredis q̄ parit
cū eo ē i cadē ptāte. ē ei reproba
tū in ea re domesticū testimoniū.
ꝛ q̄ oēs p̄dicte ꝑsone a testionijs
repellantur ꝓbatur. insti. de testa.
.§.testes: cū trib⁹ sc.§. itē nō adhi
betur testis q̄ nō est ex testamēto
capax. vt insti. de testa. d.§.testes
autē. in prin. videlꝫ non spuri⁹:
testatoris/ nō heretic⁹ nō baptisma
tis iterator/ nō apostata / non de
portat⁹ in isulā, nō dānat⁹ in me
tallū. de quib⁹ dictū est. s.i rubri
ca de extraneis et volūtarie insti
tuēdis. ꝗ si. itaq̄ instituī non pn̄t.
Itē nō adhibētur testes hij q̄s le
ges iubent ip̄robos ꝛ intestabiles
esse: q̄ sunt/ vt de crimine famoso
dānati. vt. ff. de testi.l.ob carmē.
ꝛ.d.§.testes item muliebria passi.
hij eni ip̄o iure infames sunt.l.cū
vir. C. de adul. ꝗ a testionio repel
lunť.l.iij.§.alij ꝟo. ff. d̄ testib⁹ ni
si ꝑ vi stuprati sint.l.j.§.remouet.
ff. de postu. ¶ Queriť aūt vtrum

Legatarius an et quando possit esse testis in testamento

legatari⁹ pñs possit eē testis: ꝛ vl
deſ ꝙ ipē ꝛ is q̄ cū i ptāte ɔtingit
idone⁹ testis ē. Dic si surgat ques
tio inter eū ꝛ heredē occasiōe sui
legati/tūc non pōt esse testis. Si
autē int. heredē ꝛ ex̄neū moueaſ
cā/tūc valet ei⁹ testimoniū. vt in=
sti. de testa. §. legatarijs. ꝛ. C. ꝺ te
sti. l. oib⁹. Et ppēca ɔsulo tibi ta=
bellioi: ne hoc negociū a'icui eu̇ē
tui piculo subijcias. ꝛ iō nō lega=
tarios: sed alios si haberi possint
scribe in testes.

❡ Additio. An ꝛ qñ legatarij pos
sint eē testes in testamē:o. vide la
te p Saly. ꝛ alios. i. l. oib⁹. C. ꝺ te
sti. Paulū ꝺ castro. i. l. dictātib⁹.
C. de testa. itē p Panor. Jo. an.
ꝛ Jo. de imo. i. c. insup de testa. ꝛ
p Jo. fa. ꝛ latissime p Ange. are. i
§. legatarijs. isti. de testa. Ge. m.

❡ Finalit' aūt istud diligenter et
sine obliuiōe obseruabis: vt lecto
testamēto et p testatorē cōpꝛoba=
to vl' si in scriptꝫ ē/clausoꝛ iuolu

Testes testamentarij debent eē rogati.

to ꝛ testib⁹ oblato: eos q̄ p̄sentes
ad ipꝫ testametū vocati erunt/te
statoꝛ oꝛe ꝓpꝛio roget testes esse
dicēs/rogo vos vt testes sitis. Et
ꝓuideas vt de rogatiōe in publi
ca scriptura scriptuꝫ reperiaſ. qꝛ
inter ceteras solēnitatis testamē
ti/hec ē vna ꝛ p̄cipua q̄ omissa de
ficeret testamētū. vt. ff. de testa. l.
heredes. §. penul. ꝛ in auc. de testi
bus. §. ꝛ licet. in fi. col. vij.

Testes i istrumēto scripti an p̄sumantur rogati.

❡ Additio. Aduerte ꝙ testes in
instrumēto scripti nō p̄sumūſ ro=
gati: nisi hoc exp̄maſ in ipō istru
mēto. qꝛ est solēnitas extrinseca q̄
nō p̄sumuſ. l. quecūqꝫ: i fine. ff. de
publi. ita tenet. Bar. ꝛ alij scribē.
in. l. heredes palā. §. pe. ff. ꝺ testa.
ꝛ idē Bar. in. l. scientibus. ff. de ver
bo. obli. vide etiam Ange. are. de
hoc. i. §. fina. isti. de testa. ❡ Que
ro an ista solēnitas circa nūerū te
stium de iure canōico locū hēat:
vide de hac questiōe p Spe. in ti.
de instru. edi. §. ɔpēdiose. i. v. col.
versi. itē p ius canonicū. ꝛ latius
p Panoꝛ. in repeti. c. cū esses. de
testa. vbi post multa argumēta p
et cōtra ponit tandē duas cōclu=
siones cū duob⁹ coꝛrelarijs. Pri

Solēnitas iuris ciuilis circa numerū testium dicti testamētū ꝫ adhibendorū an sit sublata p ius canōicum.

ma cōclusio ē. Testamētū coꝛam
duob⁹ testib⁹ ꝛ pb̄ro parrochiali:
seu corā quattuoꝛ testib⁹ sine pꝛe
sentia pb̄ri etiā nō ad pias causas
factū nedū in foro canonico/sed
etiā in foro ciuili: roboris obtinet
firmitatē. hec cōclusio ꝓbaſ per
textū. in. d. c. cū esses. cū ibi nota=
tis per eundē Panoꝛ. Ex qua cō
clusiōe ifert tale coꝛrelariū. Igiſ
iura ciuilia sptē vel qnqꝫ testes i
testamētꝫ de necessitate exigētia:
hodie locū sibi minime vendicāt.
Secūda cōclusio quā ponit ē ista
Licet valeat testamētū corā duo
bus testib⁹ ad pias causas/i alijs
tū si defuit pb̄ri parrochialis pꝛe
sentia: licet duo vl' tres testes ad
hibiti fuerit: nedū i foro ciuili/sꝫ
etiā i foro canōico ipugnari pōt.
Prima ps isti⁹ cōclusiois ꝓbaſ
p textū. i. c. relatuꝫ. j. de testa. Ex
hac cōclusione ifert tale coꝛrela=
riū. Igiſ ad validitatē testamēti
non sufficit ꝙ adhibeātur duo te
stes cū vno pb̄ro: nisi iste pb̄r sit ꝓ
pꝛi⁹ sacerdos ꝑrochialis. q̄ nota.
vide lati⁹ p eūdē Panoꝛ. ꝛ Spe.
vbi. s. de hac materia. Ge. m.

❡ Quib⁹ ex causis te= stamētū reddiſ inutile vel ruptū. Rubri. xxxv.

Cum opposita
sit sibi ꝟt⁹ ꝛ vitiū: ad
hui⁹ fugā/illi⁹ ꝟo seq̄
lā/expedit vtriusqꝫ ha
bere noticiā: ne dū ad
ꝟtutꝫ celsitudinē tēdim⁹/erroꝛe
deuio tāqꝫ ignari labamur i vitiū
itaqꝫ cū iā circa testamēti vires ali

Testm̄ ab initio non legitime factum dr̄ plurib⁹ modis.

qualit̄ sim⁹ instructi: restat vt ad ea quib⁹ ipm̄ testamētū vitiosum reddit̄ accedam⁹: sup q̄ sciēdū est quedā esse testamēta que nō iure facta dicūtur. q̄dā vero q̄ iure facta dicūtur / sed postea rūpūt̄ vel irrita fiunt. vt isti. quib⁹ mo. te. infir. §. alioq̄q̄ mō. in fi. §. Dr̄ autē testamētū ab initio sui / siue ab ipso instāti q̄ fit nō iure et nō legitime factū esse plurib⁹ modis: videlz si testator nō erat habilis ad testandū: vt q̄ furiosus. vel ipubes erat vel aliqd̄ aliud ex his ipedimētis habeat q̄ notata sunt. s̄. in rubrica q̄b⁹ phibitū sit facere testamētū. et notāt̄. ff. de testamē. l. si q̄ramus p glo. Itē si quātūcūq̄ testator habil̄ sit: tū nō istituit i eo heredē. vl̄ si istituit quidem: tū instituit nō capacē. puta spuriū eius aut hereticū / vl̄ collegiū illicitū / vel aliū cui relinq̄ nō pōt in testamēto: de q̄b⁹ habet̄. s̄. rubrica de expnei⁹ volūtate instituendis heredib⁹. psi. itaq̄ institui. Itē si testator pterijt iā natū quē institue re vel exheredare debebat. scz filium. vel nepotē suū / vel emancipatū / vel aliū de liberis: vel ascendētib⁹. prout habet̄. s̄. in rubrica de illis qui̇ dīno̊ istitui vel exheredari debēt et in plurib⁹ sequētib⁹ rubricis. Itē si appareat aliq̄s / in solēnitate defect⁹ / eo q̄ nō sit adhibit⁹ legitim⁹ nūerus testiū: 7 testiū quidē legitimoꝝ et etiā rogatoꝝ vt dictū est. s̄. rubrica pmia: vel q̄ desunt i testamēto i scripto aliqua ex debitis solēnitatib⁹ de quibus infra iā dicetur in rubrica de testamento in scriptis. hisce modis testamentum a principio inutile est.

¶ Additio. Sed quero iuxta premissa pone q̄ testamētū sit inutile ratione solēnitatꝭ omisse: forte q̄ non adhibitus est legitimus numerus testium: vel quia forte testes nō fuerūt rogati: vl̄ similis solēnitatis: nunquid heres tenetur in foro aīe soluere legata relicta i tali testamēto: Panor. in. c. quia plerinq̄. de immunitate eccle. in fi. sic concludit: aut testator nō egit solēniter relinq̄re: sed totum posuit fidei heredis / et tunc tenetur heres ciuiliter 7 naturaliter: 7 sic in vtroq̄ foro. casus est notabilis scdm̄ vnā lecturā quā sequitur ibi Bartho. in. l. fina. C. de fideicom. Aut non relinq̄t fidei heredis / sed simpliciter relicta fecit sine solennitate debita / 7 tūc putat ipe Panor. vbi. s̄. indistincte q̄ si heredi innotescit tenetur i foro aīe. ratio que ipm̄ mouet est: quia solēnitates iuris ciuilis fuerunt inducte ad falsitates vitandas et de rigore. si ergo cōstat in foro aīe q̄ nulla falsitas interuenit: debz cessare dispositio iuris positiui. hec ille: facit pro isto q̄d dixi. s̄. i rubrica de falcidie detractionis a testatore facta phibitiōe: i illa q̄stione / an heres qui nō fecit inuētariū teneatur in foro anime vltra vires hereditarias. Itē quero: nūquid solēnitates premisse possint de consuetudine remitti: Specu. in ti. de instru. editio. §. compēdiose. in v. col versi. sed nūquid de consuetudine. tractat hanc questionē et concludit q̄ sic. de quo dic latius vt ibi per eū. et per Io. and. ibidē in additionibus. et per scribētes. in. l. si nō spāli. C. de testa. B. m.

Legata relicta i nimi⁹ solenni voluntate / an tenea⁊ soluere heres i foro cō scietie.

Solēnitates iuris ciuilis circa testamēta / an possint de ɔsuetudie remitti.

¶ Modo videamus quādo / licet a principio legitime ac solēniter factū sit testamētū / postea rūpit̄ et irritū fieri dicatur. Et certe pluribus rationib⁹ hoc euenit: vt ecce testator habilis instituit iam natos existētes in luce quos debuit vel eos quos potuit: et omnia tūc rite fecit que debuerunt fieri: sed postmodum natus est posthumus de quo nō puidit vl̄ nō cogitauit

Testm̄ ab initio legitie factū q̄b⁹ mōis rūpa⁊.

Testim ruptum pteritio. ne posthumi postea decedē= tis qsi recōualescate

testator. hic eni agnatiōe rūpit testamentū. l. i. in fi. et. l. iij. in princi
pio. et. l. certuȝ. ff. de iniusto testa.
nisi idē posthum⁹ moriatur i vita
testatoris. nā tūc nō rūpit quo ad
effectū. vt. ff. de iniusto testa. l. post
hum⁹. ij. responso. ⁊ sic soluit ꝯriū
C. de posthu. here. insti. l. ij.
¶ Additō. Ubi d posthumo p̄terito q̄uis nat⁹ illico decesserit
nō restituit ruptū testm̄ Nā hoc itellige qñ decesserit post mortē testatoris. hoc ē qd vult dñs Rolā.
supra ꝓxie. et. est rō inter hunc et
superiorē casum: q2 qñ decedit in
vita testatoris reppit cām efficientē. sȝ vbi post mortē nō reppe
rit causaȝ efficiētē: vñ in pmo casu: q2 cā efficiēs pseuerat: recōsiliat effect⁹. Sȝ in scdo casu q2 non
pseuerat cā efficiēs non pōt effect⁹ recōsiliari Preterea act⁹ q̄ ordinat ad ꝯfirmādū facili⁹ ꝯfirmat:
si reppit cāȝ efficientē inesse q̄
si reppit cā defecisse. Itē stantibus pncipijs et primis causis facili⁹ roborat effect⁹ q̄ eis nō stantib⁹: cū tūc deficiat prioris fundamentū. hec sunt rōnes Bal. i. d. l.
posthum⁹. in fi. principij. Hec ve

Testm̄ ruptū p̄teritiōe iaȝ nati postea decedē= tis qsi recōualescēte

ra in posthumo p̄terito. in iā nato
eni aliud seruat. nā aut eo p̄terito
institut⁹ est extrane⁹. ⁊ tūc etiā si
viuo testatore decedat / testamentū nō ꝯualescit. insti. de exhere. libe. in prin. et. l. si fili⁹ qui in ptāte
ff. de libe. ⁊ posthu. Aut sit institutus veniēs ab intestato. et hoc casu ꝯualescit testm̄ ꝓpter geminuȝ
fauorē / testamēti scȝ / ⁊ veniētis ab
intestato. ita loquitur. d. l. posthu
m⁹. sm̄ Bal. ibi. Ratio inter post
humū ⁊ iā natū est: q2 qñ posthumus p̄terit tūc testamentū hȝ ab
initio fundamētū cōsistētie. §. post
humi. insti. de exhe. libe. et. l. iij.
§. ex his apparet. ff. de iniusto testa. vñ ꝓpter fundamentū qd habuit a principio: facili⁹ ꝯualescit.

Sed vbi est preterit⁹ fili⁹ natus:
istud testamētū: nō habuit fundamentū: et ita ꝓprie nō potuit cōualescere. facili⁹ eni renascit res
q̄ de nouo nascatur. vt dicit glo.
in. l. si testamētuȝ. ff. de testa. istud
vult pulchre glo. in verbo ꝑfectā
in. l. fina. §. luci⁹ titi⁹. ff. de dona. ⁊
facit ꝓpsita ratione. l. si vn⁹. §. si cū
reo. circa fi. ff. de pactis. et tenet
Bal. in. d. l. posthum⁹. Ber. mu.
¶ Idē in quasi posthumo. vt si testator post testamētū aliū in filiū
arrogauerit: nā is quasi agnatiōe
sui heredis rūpet testamētū. Idē
etiaȝ in eo qui est loco posthumi:
scȝ qui tēpore testamenti nō erat
su⁹ heres. vt dictū est. s. i rubrica
de liberis secūdi grad⁹. ꝟsi. sed signāter. Itē si testator cū quē instituere vel exheredare debuit rite
et exp̄ssa cā ingratitudis exheredauit. sȝ post mortē testatoris opposita q̄rela inofficiosi testamēti
rescissuȝ ē testamentū p sentētiaȝ
vt. C. de li. p̄te. auct. ex cā. Itē si
heres nō adiuerit hereditatē vel
ante aditaȝ hereditatē decesserit
vel defecerit ꝯditio sub qua institut⁹ erat. nā tunc testamentū remanet destitutū nullo ex eo herede apparēte. vt insti. qui. mo. testa.
infir. §. posteriore. Itē si testator
patiatur capitis diminutionē: nec
iterū ciuis roman⁹ ⁊ sui iuris fiat
vt insti. qui. mo. testa. infir. §. alio
quoq3 mō. et. §. nō tn̄ p oīa. Iteȝ
si ab eodē testatore aliud testamētū rite et ꝑfecte postea factū appareat ex q̄ possit adiri hereditas
nā posteriore testamento qd iure
ꝑfectū ē: superi⁹ rūpit. vt in. d. §.
posteriore. nisi inter liberos. ⁊ nisi
primum sit derogatoriū secundi.
¶ Additio. His eni duob⁹ casib⁹
primū nō reuocat vel irritat: nisi
in scdo declaret se nolle illud pri⁹
testm̄ valere. auc. hoc inter liberos. C. de testa. et. l. si mihi ⁊ tibi.

ff. de le. i. et l. si quis in principio testamenti. ff. de le. iij. Be. mu.

¶ Ite si a tpe pditi testamēti elapso decimo anno testator dicat se nolle id valere: corā trib⁹ testib⁹ hoc exprimēdo: et sic fiet irritū testamētū tā ex cursu tēporis, q̄ ex ptraria volūtate defuncti. vt. C. de testa. l. sancim⁹. et insti. qui. mo. testa. infir. §. ex eo autē. Itē si illi⁹ testamēti qd dictum est in scriptis linū vel signacula inciderit vl abstulerit. vt. C. de testa. l. pe. Itē si testamentū cū vituperatione vel macula appareat: vel alias suspectū sit. calūnio sām eīn scripturas vim obtinere nō opoztet. vt. ff. de fide instru. l. ij. Itē in fine notandū est q quādo testamētū est nullum ex pteritiōe nati: vel rūpitur ex preteritiōe posthumi: vl rescindif per sentētiā pposita querela vel p cōtra ta. tunc in qlibet hor casuū dicitur deficere q̄tum ad institutionē. sed in legatis firmū perseuerat iure nouissimo autēticorum. vñ ipsa legata debenf licet nō teneat istitutio. vt. C. de libe. prete. auc. ex causa.

¶ Additio. Vide q̄ dixi. §. in rubrica de legiti. tñ liberis et de q̄busdā documētis rc. i additiōe que icipit. si tu videre rc. i. fine. ij. col. Limita pmissa sm ea q̄ dixi. §. in rubrica de filijs legi. et natu. posthu. i magna additiōe. B. m. Et agif p pstādis legatis actiōe ex testamēto vl pdictiōe ex lege nisi in testamēto adiectum fuerit. si nō valet iure testamēti rc. tūc ei petuntur ab inte. scđz quosdā. vt in. d. auc. ex cā notaf p glo. fina.

¶ De phemiorū testamēti formis. Ru. xxxvj.

Ad hoc dirigi debet sapiēt ie studēt is intētio: vt nō tm qd loq̄tur/sed qd opetur addiscat. philosophie nāq3 virt⁹ i curiosa opatiōe cōsistit. et iō post artificiales theorice rōnes: ad practicalis idustrie pröptitudinem/ trāseūdū est. q̄tēn⁹ tā ex sapiētie luce/q̄ ex opatiōis virtute/nil in his desit traditionib⁹ documēti. cū itaq3 phemia pmo loco ponātur/de eor formis tractatulū hūc exordiri expediet. vñ hoc pacto formā phemij concipe: si testator corpe san⁹ est. Cū corp⁹ sanitate viget mēs iterior i semetipsa collecta pleniori vtif rōne: q2 nō cogif id cogitare qd dolet. vñ tūc vltime volūtatis iudicio: in q̄ tranqlle mētis et rōnis vsus exigif: salubrius pvidef. quapropf Ro. corpore et mēte san⁹ et cōpos/rerū et bonor suor dispositionē/per pñs nūcupatiuū testamētum sine scriptis/cōdidit in hūc modū. in pmissis rc. Vl sic. Egritudinis vehemētia corpalis solet plerūq3 a rōnis vsu mētē auertere: vt nedū tēporalia: verūetiā semetips3 diiudicare nequeat: et iō cū3 in corpe quiescē/ et i mēte sobrietas/ iucūd⁹ pvidef et salubri⁹ disponif vltie volūtatis iudiciū. q̄propter Ro. i statu sobrietatis mēntis et corpis per xpi grām pstitut⁹. rerū et cīm bonor suor rc. Si vo testator fuerit pōs mēte/s3 eger corpe: pcipe hoc pacto. Supma hoīs iudicia (qb⁹ et aie suffragijs: et pñtis cure pñmonij post vite pñtis exitum pvidef) etiā lāguēte corpe: dū tñ i mēte possideaf rō: legitie disponitur. Hinc ē q Ro. l3 eger corpe: tñ sue mētis cōpos et sobri⁹: bonor suor dispositionē p pñsens nūcupatiuū testm̄ sine scriptis in hūc modū fac pcurauit. Vl sic in eodē casu. Quāuis icerta et dubia mortis hora debeat prudētis aīo suspecta semp existē: attamen corpis iminēte lāgore ipsi⁹ plus naturalif formidaf euēt⁹/et ideo

Phie virt⁹ in curiosa opatiōe cōsistit.

dispositiõi substãtie tp̃alis: ne cõtingat patrẽfa. itestatũ decedere: tũc ẽ pcipue isistẽdũ. q̃ circa Bo. lz eger corpe: tñ sue mẽtis cõpos ꝛ sobri⁹. bonoꝝ suoꝝ dispositionẽ ꝑ pũs testm̃ nũcupatiuũ sine scriptis i hũc modũ facere ꝓcurauit ¶ Additio. Istas p̃dictas q̃ttuor formas ponit etiã Speculator. i ti. de istru. editiõe. §. ꝯpẽdiose. v̄s. quid si duo testamẽta. Pe.mu.

¶ De formis legatoꝝ q̃ restitutiõe illicite acquisitorum relinquitur. Rubrica. xxxvij.

Multiplicitas ꝛ diuersitas legatoꝝ cogit eorũ formas nõ posse sub breuitate describere. vñ oportunũ q̃ dãmõ diuisũ ẽ: ipãs ꝑ plures rubricas distinguere. itaq̃ pma erit de restitutiõib⁹ illicite acq̃sitoꝝ. Secunda de volũtarijs ad pias causas ꝓ aie salute relictẽ. Tertia de ꝯmissarioꝝ ordinatiõe. Quarta de legatẽ q̃ amicitie tp̃alis ituitu relinquũtur. Quīta ꝛ vltia sp̃alis est de his q̃b⁹ matrib⁹ ꝛ vxorib⁹ prouidef. Circa restitutiões vsurarũ ꝛ alioꝝ q̃ idebite q̃sita sũt: q̃ttuor solẽt casus ꝯtingere ex quoꝝquolibet sua forã cõsurgit. Primus ẽ qñ testator aliq̃ hz idebita: ꝛ nõeꝝ ẽ psonaꝝ ꝛ rex q̃s ꝛ a q̃b⁹ extorsit ꝛ tunc posito ꝓhemio: ita dices. Primo q̃dẽ voluit disposuit ꝛ mandauit: q restituanf. M. x. libre bonoñ. itẽ. A. v. bonoñ. Itẽ cõi boñ xx. libre. ꝛ sic de singulis. ꝛ in fine ita dices. q̃s quãtitates a p̃dictis recepit et habuit ꝑ vsurariã prauitatẽ. ꝛ aliã illicitã exactionẽ. et ista ẽ via tutissima ad plenã aie liberationẽ. Secũd⁹ ẽ: qñ testator psonas: quãtitates: ꝛ res: ꝛ cãs illicitoꝝ ꝓpt timorẽ ifamie i testamẽto exp̃mere nõ vult: forte q: a cõi suo vl ab alijs psõis ea ex turpib⁹ causis extorsit: ꝛ tũc solet ea hre notata/ vl manu sua/ vl alci⁹ in aliqua cedula quã ꝯfessori suo: vl alteri psone fideli sigillatã exhibet corã duob⁹ testibus: lz ignorãtib⁹ q̃d ꝯtineaf i ea: q̃ facto ita in testamẽto dicef. Primo q̃dẽ reliqt de bõis suis tali sacerdoti: vl priori cẽtũ libras soluẽdas ꝛ ꝯuertẽdas i his ꝛ circa ea q̃ ei i secreto ꝯmisit. Terti⁹ qñ testator multo tẽpore fecit vsuras: ꝛ multa extorsit indebita: q̃ ipossibile foret ꝑticularit in testamẽto exp̃mere: ꝛ tũc ita dicẽdũ ẽ. Primo q̃dẽ voluit, disposuit et mãdauit q soluanf oia et singula q̃ ad eũ vl aliũ ei⁹ noie puenerũt ex cã vsuraꝝ siue ex alia quacũq̃ iiusta vel idebita cã: oib⁹ ꝛ singulis psonis ꝛ vniuersitatib⁹ a quib⁹ ip̃m: vel aliũ ei⁹ noie: hoc vel aliq̃d eoꝝ appareat habuisse vel recepisse: siue hoc appareat ex libris vl scripturẽ rõnũ suaꝝ. siue alia legitia fide vl ꝓbabili rõne. ꝛ etiã alijs q̃b⁹ restituẽdũ videbif cõmissarijs suis. J. scptẽ ex eoꝝ pura cõsciẽtia. Quart⁹ qñ testator scit de ꝯsciẽtia se hre idebita: sz tñ a q̃b⁹ habuit ẽ icert⁹. vñ illa ꝓ aiab⁹ eoꝝ a q̃b⁹ extorsit relinquẽda sũt hoc mõ. itẽ cũ credat certa cõsciẽtia se illicita q̃daz recepisse q̃ sez a q̃bus extorsit apud eũ icertũ ẽ: relinqt ꝓ aiab⁹ oĩs eoꝝ a q̃b⁹ ipsa idebita et incerta recepit. l. libras boñ. soluẽdas a cõmissarijs suis. J. scptẽ de ꝯsilio viroꝝ prudẽtũ religiosoꝝ eo modo q̃ efficatior cedat aie sue liberatio. Et nota q talia icerta restituẽda sunt de auctoritate maiori. s. sez vel dñi pape vel domini ep̃iscopi.

¶ Additõ. Pro hoc facit. c. cum sit. ꝛ ibi Panor. de iudeis. et glo. in. c. ij. de pe. ꝛ re. li. vj. q̃ glo. iter casus reseruatos ep̃o. etiã hũc casũ citat. ¶ Itẽ aduerte: q dñ. s. de vsurarijs dictũ est: q licz vsurarij

Dispo... tio ma... ablato... si app... rentib⁹ spoliat... ꝯpetit... ep̃o.

manifesti mãdauerit vsuras resti
tui: non tñ ad ecclẽiasticã sepultu=
rã accipiẽdi sũt: nisi p̃mo satisfiat
vel idonee caueat: fm formam. c.
quãq̃ de vsu. libro sexto. Recipiẽ
tes uo eos cõtra tenorẽ. d. c. q̃ ac=
ceperit reddere cõpellant: et do=
nec ad arbitriũ ep̃i sui satisfaciãt
ab officiu sui sint executiões suspẽ=
si. d. c. quãq̃ iũcto. c. q₂ i oib⁹. eo.
ti. in antiq̃s. et p̃terea sunt hodie
ip̃o facto excõicati. cle. i. ḋ sepul.
q̃ pẽa accumulat simul ad supra
dictã penã cũ illa exp̃sse sublata
nõ sit. vt dicit glo. in ṽbo manife=
stos. i. d. cle. i. Itẽ null⁹ mãifesto
rum vsurariorũ testamẽtis itersit
aut eos ad cõfessionẽ admittat si
ue ip̃os absoluat: nisi de vsuris sa
tisfecerit: vel de satisfaciẽdis pro
virib⁹ suarũ facultatũ idoneã pre=
stent cautionẽ. testamẽta eñ eorũ
aliter facta nõ valẽt. s₃ sunt irrita
ipso iure. d. c. quãq̃ ad finẽ. Sed
iuxta hoc quero. pone vsurarius
manifest⁹ fecit testamẽtũ nõ p̃sti=
ta cautiõe. de q̃. s̃. postea autẽ p̃=
stat illã cautionẽ: an ip̃i⁹ testm̃ re=
cõualescat? glo. fi. in. d. c. q̃q̃: mo
uet hãc q̃stionẽ: ₇ dicit q̃ sufficit
si añ mortẽ cauet. hoc seq̄t ₇ tenet
clare Bar. i. l. filio p̃terito. ff. de i
iusto testamẽto in vltĩa q̃stiõe. vbi
lati⁹ vide. Dicũt vsurarij manife
sti: q̃tũ ppposito ꝯgruit: de qb⁹ no
toriũ ẽ: vt q₂ sũt ꝯfessi: vł ꝯdẽnati
vel q₂ hñt opis euidentiã q̃ nulla
tergiuersatiõe posset celari. vt q₂
tenẽt altare suũ paratũ. Itẽ etiã
q̃ ad casum nr̃m satis possent dici
manifesti: si corã sacerdote ₇ testi
bus publice fatent se vsurarios: ₇
vsuras restitui mandant: forte li=
bros rõnũ tradẽtes. ita vult glo.
in verbo manifesti: in. d. c. quãq̃.
iũcta glo. in ṽbo manifestos. i. c. i
eo. ti. et libro. ¶ Quero testator
mandauit centũ distribui pro ma
le ablatis: demũ post testatorẽ mor

tẽ cõperit q̃ male ablata nõ ascẽ
dunt ad tantã summã. qd fiet de
residuo: an debeat cedere lucro he
redi: queadmodũ qñ deficit aliq̃
legatũ. vt i. l. si quis titio. ff. de le.
ij. Et videt primo q̃ debeat cede
re heredi: q₂ expressio cause limi=
tat legatũ. vt. l. fina. §. fi. ff. de au.
₇ ar. lega. Ja. de are. i q̃dã tracta
tu executorum: vt refert ₇ sequit
Bal. in. l. si quis ad declinãdã. C.
de epis. et cle. in. iiij. col. versi. sed
iuxta hoc quero ponam⁹ q̃ testa=
tor mandauit bona sua. ₢c. ₇ etiã
dñs Panor. in. c. tua nobis de te
stamẽtis: distiguit. q₂ aut testator
p̃hibuit in aliũ casum dictã quã=
titatẽ expẽdi: et cedit heredi. aut
simplicit disponit: ₇ debet dispo=
ni int pauperes. ar. l. legatũ. ff. de
vsuf. leg. sicut legatũ in piũ vsum
cõuertit i aliũ: si nõ põt deputari
ad vsum destinatũ. de q̃ dicã. j. p
xia rubri. ita istud legatũ relictũ
p male ablatis. et hoc putat ip̃e
Panor. vbi. s̃. verissimũ. q₂ ex q̃
testator exp̃ssit certã q̃titatẽ i cre
dẽdũ ẽ illã deberi: l₃ nõ appareãt
debentes recipe. Idẽ dicit ip̃e ob
seruandũ in p̃missiõe seu cautiõe
quã hodie p̃stãt vsurarij manife=
sti de q̃ dixi. s̃. Nã solent ₇ debẽt
p̃mittere q̃titatẽ restituere veri=
similit extortã. vñ si non apparẽt
debẽtes recipe totã q̃titatẽ: d₃ re
siduũ distribui int pauperes. vt le=
git ₇ nota. i. d. c. q̃q̃. de vsu. libro
sexto. vide ẽt de isto Jo. and. i ad
di. ad Spe. i ti. de istru. edi. §. nũc
ṽo aliq̃ ₢c. ṽsi. xiij. q̃ icipit. et scis
as q̃ inter relicta ad pias cãs ₢c.
In sũma circa totã materiã isti⁹
rubri. aduerte: q̃ nõ sufficit illicitẽ
acq̃sita erogare paupibus dũmõ
sciam⁹ p̃sonas a q̃b⁹ extorsim⁹ c.
sicut dignũ. §. eos. de homici. Nõ
eñ remittit debitũ s₃ auget: si aliĵ
soluat qd̃ aliĵ est ex debito soluen
dum. c. ea te. de iure iur. Be. mu.

Testator mandauit c. distribui pro male ablatis q̃ nõ ascẽdunt ad tãtã sũmã: qd fiet de residuo.

Pauperib⁹ erogare an sufficiat male ablata?

De formis legati p suffragio aie circa opera pietatis. Rub. xxxviii.

Relictis bis que tanq̄ aliena restituenda sunt: vel etiā si nulla se testator credat habere illicita. solet ipse testator p expēsis funeris: et p elemosinis et aliis opib⁹ pietatis: aliquā summā pecunie de bōis suis disponere: et illā postmodum in opib⁹ pietatis et misericordie pticulariter relinquere: hoc mō. Itē de aliis bonis suis reliquit p aīa sua: vel p oīa sua et parentū suorum c. lib. vel. cc. boñ. de quib⁹ mandauit expēdi supra fun⁹ / vl' occasione funeris et sepulture sue: quā sibi elegit apd talē ecclesiā (si sepulturā eligat) .x. vl' .xx. lib. boñ. vel id quod videbit cōmissariis: eorū arbitrio tā p exequiis q̄ tumuli cōstructione et eis q̄ fieri consueuerunt pro defunctis. viii. et. xxx. et cētesimo die: et etiā in anniuersario. Item mādauit emi baldachinū vnū vel palliū sericū precii. x. vel. xx. sub. boñ. ad deferendū corpus eius ad sepulturā: et tradendū ipsi ecclesie ea cōditione et lege: vt ex eo fiat planeta sacerdotis ad diuinū cultū. vel vt ex ipso pānodieb⁹ festiuis et solēnib⁹ ornetur altare beate marie ipsius ecclesie. vel ipse pānus in dicta ecclesia perpetuo seruetur: et gratis concedat ad deferendum corpora pauperū: qui in ipsa ecclesia sepeliētur. Et in fine cuiuslibet dictarū dispositionū subiunges: et voluit et mandauit q̄ dict⁹ pannus nullo modo vl' ingenio possit alie dari. vel in aliā causam trāsferri. sz ad dictum diuinū cultū perpetuo q̄diu subsistet: i ipa ecclia debeat ꝯseruari. Itē fieri mādauit calicem vnum argenteū et deauratū precii x. vel. xx. lib. et illum offerri tali ecclesie: perpetuo ad op⁹ diuini officii in ipsa ecclesia conseruandū. vel mandauit fieri vel emi vnum missale: vl' antiphonariū p̄cii. xx. librarū: et illud offerri tali ecclie ꝑpetuo ad opus diuini officii in ipsa ecclesia ꝯseruandū: ita q̄ nulla ratione vel causa possit aliena ri: vel in aliā cām ꝯuerti. Itē mādauit dari alicui fideli homini. x. vel. xx. p viatico: q̄ vice sua et aie sue visitet limina bti Jacobi apostoli de gallicia. vel limina apostolorū Petri et Pauli. vel transeat mare in subsidiū terre sancte. Itē q̄ querant due virgines paupes et indigentes: et nō habētes vnde nubāt: et volentes nubere vel religiones intrare. vel querant due publice peccatrices volentes renunciare peccato: et vlteri⁹ honeste viuere: et bonis viris nubere. vel religionē intrare: quarū cuilibet dent. xx. libre / in auxilium dotis nubendi: vel religionē intrandi. et caueant proinde cōmissarii ne eis sup hoc dolose a cōtrahentibus illudat. Itē voluit et mādauit emi pannū nouum p̄cii. xx. lib. de quo fiant. xx. tunice q̄ dentur xx. pauperib⁹ verecundis: et non simulantib⁹ verecundiam et miseriā. de quib⁹ spes sit q̄ nō vendāt eas: sed eis vtant q̄diu subsistent. Itē cuilibet cōuentui fratrum ciuitatis et suburbiorū qui propria nō possident sed de elemosina viuūt: offerri voluit. et mādauit. vi. vel. xii. denarios p quolibet sacerdote ipsius conuent⁹: deuote eos rogando. vt quilibet ipsorū sacerdotū in sacramento altaris cōmēdat aīam eius redēptori suo. Itē fieri et emi voluit lectū vnū cū ferretro et oībus apparamētis. et illum offerri deo et hospitali sancti Stephani: ad vsum et opus pere-

grinorũ et infirmorũ/ea conditio ne/et pacto/vt perpetuo ad dictũ pietatis opus seruet ibidẽ: & nullo modo alienari possit/vel in aliã causam conuerti. Itẽ ex dicta sũma pro anima relicta reliquit tali cõuentui.x.lib. vel sic/legauit tali cõuentui.x.lib. de quibus fiat vna pietas vel refectio fratrib[9] dicti cõuent[9]: vel precise conuertatur in edificiũ ipsi[9] ecclie: vel in ornamẽtũ altaris.itẽ tali fratri.x.vel.c. soli.cõuertẽdos solũmodo in vestes suas/vel in auxiliũ librorũ suorum theologicorum: vel in causam quam magis acceptauerit/vtilẽ: vel ĩ necessitatẽ suã.itẽ ecclesie boñ. vel tali plebano.xl. soli.pro restitutiõe decimarum.item tali sacerdoti vel tali heremite vel tali hospitali.x. soli.item ecclesie prochiali sue.c. soli. Habes igit has iustas species legatorum pro aĩa: quas idõ tibi posui/qz sepe solẽt/accidere/& vt tibi sint forma et mod[9] oĩm aliorum q̃ de testamẽtorũ possunt dispositiõe pcedere. Sic aũt hmõi legata particularit ordinatis si qd videbitur ex sũma relicta pro aĩa super esse/solz illud testator arbitrio cõmissariorum distribuendũ relinq̃re: et tũc ita subiũges: residuũ vero ex dicta sũma pro aĩa sua expẽdi & distribui mãdauit arbitrio cõmissariorũ suorũ .I. scriptorum inter pauperes xp̃i et ecclesias et hospitalia & alia opa pietatis. qb[9] sic dictis cõtinue scribe: cõmissarios aũt suos et hui[9] testamenti executores circa pdicta.&c. vt.I.i sc. rub. notat.

¶ Additio. Circa pmissa q̃ro/qd si relictũ ad pias causas / seu certe persone non possit deputari ad vsum destinatũ/nũqd efficiet relictũ hmõi caducũ? Bar.i.l. pater.§.tusculan[9].ff.de le.iii.et post eũ Panor.in.c.nos quidẽ de testa. distinguit: qz aut relictũ cõcernit piã causam simpliciter et nõ psonã: tũc tale relictũ nũq̃ efficit caducũ/sed debet deputari ad aliũ vsum cũ cõsensu ep̃i & heredis vt in.l.legatum.et qd ibi notat. ff. de vsufruc.le.&.d.c.nos quidẽ. Aut relictũ factũ est psone: et tũc si eõ tẽplatione aĩe: qz fuisset alie psone relicturus/& tũc deficiente illa psona/debet relictum ad piũ vsum cõuerti vt volũtas defuncti in effectu adimpleat.d.l.legatum. Si vero relictũ fuit factũ ptẽplatione persone vel collegij: nõ habito respectu ad piã causam: tũc deficiente psona vel collegio expirat relictũ et remanet apd grauatum vt.d.§.tusculan[9]. Si aũt dubitat an testator habuit respectũ ad psonã/an ad piã causã/debem[9] presumere religionis fauore et aĩe q ad piã cãm pspexit.ar.l.sunt psone.in fi.ff.de religio. Ex his decidit ipse Panor. vbi.s. questionem quidã simpliciter reliquit.l.c.erte puelle puta titie maritande: moritur ista titia antẽq̃ cõsequat relictũ.dubitat an expiret hmõi relictũ.an vero sit cõuertendũ ad aliã puellã maritandã? et põt dici fm eũ q ex varijs coniecturis iudex arbitrabitur an testator habuerit respectũ ad aĩam/aut ad fauorem illi[9] puelle.pone eñ q diu sibi seruierat: nã tũc psumptio erit q volebat eã remunerare. ¶ Itẽ no. si testator mãdat fieri calicẽ vel platenã in aliq̃ ecclia nõ specificãdo ex qua materia/intelligit de argẽto et serico.l.titia.§.seia.& ibi glo. et Bar. ff. de au.et ar.le. vide etiã Bal.in.l.si nondum.C.de furtis prope finem. Gerardus mulert.

Relictũ ad pias cãs si nõ potest deputari ad vsum destinatũ an efficietur caducũ?

Calices vel platenam si fieri mãdauit testator de qua materia intelligat.

De formis ordinãdorum cõmissariorum. Rub.xxxix.

Postq̃ dispositum fuerit de restitutiõibus ablatorum et de legatis ele mosinarum: solet testator ad ea

exequenda commissarios eligere: puta priorē alicuius conuentus q̄ p tēpore fuerit/vel pfessorē suū/ vel vxorē: vel amicū aliū de cuius charitate pfidit: vel etiā ipm eundem heredē: quinimo nullo alio cōmissario electo/heres ipso iure tenet exequi. potest autē eligere vnū et plures: et circa ea multas dispositiōes facere. vt infra videbis. Et nota q̄ huiōi pmissarij tā tū habent de ptāte q̄tū dat eis a testatore: et nil plus possunt facere q̄ testator pmiserit eis: qz mandatarij sunt: et iō bonū cōsiliū est q̄ plenū mandatū et plena auctoritas det eis. vt. j. videbis. Itaq; positis legatis restitutionū vl' elemosinaꝝ ita scribes vl' pnnuabis. Cōmissarios aūt suos et hui⁹ testamēti executores ad oīa p̄dicta et singla faciēda et pplēda esse voluit: et disposuit gardianū pueut⁹ minorū boñ. q̄ p tēpore fuerit: et fratrē. M. t. d. P. ei⁹ vxorē. t. d. Jo. ei⁹ pfēz. Et nota q̄ ita simpliciter electi dicuntur meri et nudi ministri. vñ pecuniā eis datā dispensare possunt. s3 cōtra heredes nullā habēt actionē. Sed si testator voluerit pleniorē auctoritatē eis pbere ita continuabis positis noib⁹ cōmissariorū: dans et attribuens eis plenā et oīmodā ptātē atq; mandatū petendi: exigendi: et recipiendi ab heredib⁹ infrainscript; sufficiētē et integrā pecuniā p predictis oibus et singulis exequēdis: et cōtra eos ob hāc cāz agēdi: et ipsos cū effectu pueniendi: et mādauit heredib⁹ suis ifrascriptis dictā pecuniā dictis commissarijs sine molestia vel lite tradere et exhibere: alioqñ dānauit eos pene cā. in. c. dictis commissarijs eoꝝ pprio nomie applicāda: p̄dicta oīa et singula nichilomin⁹ executioni mādaturis. vl' sic dās et attribuens eis plenā et oīmodā potestatez et mādatū agēdi et exercēdi actiones suas ptra debitores suos et quos voluerit ab eis sufficientē q̄titatē ex debitis exigendi et recipiēdi p p̄dictis oib⁹ et singulis exequēdis. vel sic dās et attribuens eis plenā et oīmodā potestatē et mandatū: vt eorū auctoritate accipiant et accipere possint de bonis d quib⁹ voluerit et ea aut q̄d ex eis voluerit distrahere: alienare: vēdere: obligare: cōuenire d p̄cio: illd recipere: deponere: tradere: et de euictiōe cauere: et ob id cetera bōa obligare: et oēm ex eis et sup eis ptractū pficere: queadmodū ipse viuēs facere potuisset: p p̄dictis oibus et singulis exequēdis: et i fine harū dispositionū subijcies istā clausulā: necnō dās et attribuēs eis super oīb⁹ et singulis supradictis gnale mādatū cū libera administratiōe: itē voluit et disposuit q̄ si aliqui ex eis p̄moreret vl' absentes eēnt vl' certa ratiōe ipediti ceteri in solidū exequant. vel sic: itē voluit et disponit q̄ ipsi commissarij oēs simul et pcordter p̄dicta oīa et singula exequant: vel q̄ de cōsilio et cōsensu dicti prioris habito et obtento ceteri exequant: vel si dicti cōmissarij in aliquo dissentirēt illico in quo maior pars coꝝ cōsenserit executioni mādet. Has igit dispositiōes vl' quasdā ex eis scribes prout placuerit testatori.

Addicio. Circa p̄dicta quero ad quē vel quos spectet executio eorū q̄ in vltimis volūtatib⁹ relinquūtur? Pro rñsiōe isti⁹ q̄stionis distigue post Panor. in. c. si heredes. de testa. Nā aut testator eligit sibi executores: et ad illos oīno ptinet executio testamēti: et nō ad episcopū: et in legatis ad pias cās. c. tua nobis. de testa. et i auc. de eccle. titu. §. si qs aūt p redemptione. co. ix. Ad epm tñ ptinet

Executio eorū q̄ i vltis volūtatib⁹ relinquuntur ad quos spectet.

tales executores ꝓpellere ad exe quendũ pias volũtates defuncto rũ etiã si testator hoc vetuisset. di cto.c.tua nobis. Adde etiaꝫ ꝙ in relictis pro male ablatis debet ad hiberi ꝓuidẽtia:et ꝯsiliũ episcopi vt in.c.cũ sit.r ibi hoc vult.d. Pa nor.de iudeis.et per glo.in.c.ij.de pe.et re.li.vj. Ita tenet etiã dñs Rolan.s.in rubri. de formis lega toꝝ q̃ ꝓ restitutione illicite acqui sitorũ relinquũtur in fine.et ibi te tigi in prin.addi. Aut testator nõ reliquit executorem in testamento ⁊ tunc in relictis ꝓ redẽptione ca ptiuorũ ⁊ pro elemosina pauperũ episcopꝰ succedit:etiaꝫ si testator ꝓhibuerit eũ aliqđ ad hoc habere participiũ. vt.d.§.si quis aũt.et.l. nulli ⁊.auc.licet.C.de epis.⁊ cle. In alijs vero relictis succedit he res.vt dicto.c.si heredes.⁊.c.nos quidẽ.et dicto.c.tua nobis. Sed si is qui debet exequi admonitus tẽpore debito semel et secundo ꝑ epũm negligit exequi/ deuolutio fit ad epm in relictis ad pias cãs vt est casus in.§.si aũt q̃ hoc face re in.d.auc.de eccle.titu.si vero fuit monitus semel/expectaꝛ anni lapsus.ar.i.d.c.nos q̃dẽ de testa. et in auc.hoc amplꝰ. et ibi sentit hoc Bar.C.đ fideicõ. An aũt hꝰ locũ habeat etiã in relictis ad nõ pias causas/vt ad epm fiat deuo lutio mõ p̃dicto? Glo.in verbo ab epo.i fi.ibi dũ dicit ⁊ hoc p̃cipue in his.⁊ c̃.in.d.c.si heredes innuit ꝙ sic.idẽ tenet Inno.et Host.in d.c.nos quidẽ. Sed glo.j.in.d.c. tua nobis. tenet ꝯtrũ. Jo.an.i.c. iohannes.de testa.latiꝰ examinat istđ et tandẽ distinguit hoc mõ.si eps vult ꝓcedere ex officio ꝑ mo dũ denũtiatiõis ꝓcedit.gl.i.d.c.si he redes.vt scꝫ in relictis etiã ad nõ pias cãs se ipediat. Aut vult ꝓce dẽ ad istãtiã legatarij:⁊ sic libel lo oblato:tũc nõ ipediet se đ hmõi relictꝫ.sꝫ do. Pe.de an.i.c.si here des tꝫ ꝙ ẽt ex officio nõ posset se epus ipedire đ relictꝫ ad nõ pias cãs.mouetꝛ.p̃ncipaliꝛ qꝛ nõ debet iudex ipẽdẽ officiũ suũ nõ iplora tũ ad vtilitatẽ p̃uatã:nisi eẽnt ꝑso ne miserabiles.allegat nota in.c. bone.j.de postu.p̃la.tenet expꝛessiꝰ Inno.i.c.ad nr̃aꝫ.ij.de iure iur.ẽ textꝰ.i.l.iiij.i.§.hoc aũt iudiciuꝫ. ff.de dã.infec.et ibi Bar.q̃ epus ad vtilitatẽ legatarij non debet se impedire ex officio.mouetꝛ fortiꝰ nã iura ciuilia disponũt hoc casu ad queꝫ spectet executio/nam de uoluitꝛ hereditas ad alios cũ one re exequẽdi volũtatẽ defuncti:et p̃cipiũt ꝓ hoc cautionẽ p̃stari.vt d.auc.hoc ãplꝰ.C.đ fideicõ.licꝫ ergo eps possit se ipedire đ legatꝫ ad pias cãs elapso anno:nõ tñ de alijs. Sꝫ.d. Panor.vbi.s.in ꝯtriũ adducit tex.in.d.c.si heredes.vbi gñaliꝛ loq̇tꝛ tex. Itẽ interest iudi cis ecclꝭiastici vt vota defunctorũ ꝑ eũ obseruentꝛ.vt in.c.vltĩa volũ tas.xiij.q.ij. Et ẽ rõ:qꝛ iudex ec clesiasticꝰ subuenire debet oĩbus oppressis et miserabilibus ꝑsonis destitutis omni auxilio.vt in.c.sup quibusdã de verbo.signi.lxxxvij. dist.quasi ꝑ totũ. sed defunctꝰ est miserabilis ꝑsona. cũ sit destitutꝰ omni auxilio.nec hꝫ aliud velle.vt in.l.j.C.de sacrosan.eccle.merti to impartitꝛ iudex ecclesiasticꝰ of ficiũ suũ nõ imploratũ. Et ꝑ hec tollitꝛ fundãtꝰ motiuũ dñi Pe.nã iudex ecclesiasticꝰ nõ hꝫ respectũ ad legatariũ/ sed ad voluntatẽ de functi/vt eiꝰ volũtas impleatur. ⁊ hoc voluit tex.in.d.c.si heredes in fine.sꝫ Panor.ibi Tamẽ saluã do certo casu vtramqꝫ opinionẽ/ vult.d.Panor.vbi.s.ꝙ aut eps vult se ipedire anteq̃ heres sit p̃ uatus hereditate / scilicet ante la psum anni:et potest per p̃dictã ra tionem:⁊ hoc casu cessat arg. P.

Eps an possit se impedi re de reli ctis ad nõ pias causas?

Iudex an debe at impẽ dere offi ciuꝫ suũ non iplo ratum?

quia hereditas nondũ puenit ad
aliũ.aut vult se ipedire postq̃ he
res icidit i penã puatiõis/ et tũc si
heres de facto possidet hereditã
tẽ/q: nemo petit: et põt eps se im
pedire: q: cessat pdicta ratio et ha
bet locũ tex.i.d.c.si heredes.scd'z
aliũ intellectũ: aut hereditas puc
nit ad alios/ et nõ i pedit se de exe
cutiõe: nisi respectu compulsiõis
hẽde: q: cõpellit heredẽ nouũ ad
exequẽdũ. et sic 8m eũdẽ Panor.
põt ɔcordari.d.auc. hoc ãpli' cũ
d.c.si heredes. et cũ aliis iurib' su
pra allegatis: que nota. Itẽ adde
supradict; q lz ad epm ptineat vt
vota defunctorũ executioni man
dentur.d.c.si heredes.dicit tñ.d.
Panor.ibi q hoc ẽ mixti fori: q:
etiã iudex sclaris põt officiũ suuz
ipartiri ẽt i legat; ad pias cãs.vt
in d.auc.de eccle.ti.§.si qs edifi
cationẽ.et i.d.auc.hoc ampli'.C.
d fideicõ.et p hoc arbitrat ipse.d.
Panor.esse locũ pvẽtiõi int hos
iudices/ qd dicit notãdũ.facit qd
dixit.i.c.cũ sit gñale de foro ɔpe.
¶ Itẽ aduerte q clerici sclares et
laici pñt deputari executores in
vltis volũtatib'/ vt pbatur i.d.c.
tua nobis.de testa. Religios' aũt
executor deputat' nõ põt (cũ vel
le vl nolle nõ hẽat) hmõi officiuz
suscipere nec exeq: nisi a superiore
suo petita sup hoc licentia et obtẽ
ta.c.ij.i.pn.d testa.li.vj. Fratrib'
pro minorib' hoc officiũ est penit'
interdictũ.vt i cle.exiui.§.pinde
cũ vir sanct'.psi.verũ etiã cuz di
cti ordis frẽs.d pbo.sig. Nota tñ
q dicti frẽs ɔsilium dare i exequẽ
dis vltis volũtatib' licite pñt.vt
in.d.psi.vers etiã. An aũt isti fra
tres possint mixtim deputari exe
cutores? Io.and.in.c.iohannes
de testa.vt etiã refert.d.Panor.
in.d.c.tua nobis.dicit q sic: dic
plemus vt p eũ. An femina pos
sit esse exequutrix.item an minor

Executores vltimarum voluntatum qui deputari possint?

Fratres minores an possint esse executores?

xxv.ãnis? tractat glo.j.in.d.c.ij.
de testa.libro sexto. et vult in effe
ctu q lz de rigore iur; nõ possent
minor et mulier esse executores:
ɔsuetudo tñ q̃ est optia legũ iter
pres: habet q tales exeq possint
Quero et reuoco i dubiũ iuxta p
missa: an ne executores testamen
tarij possunt agere contra heredẽ
vt eis tribuat vñ possint exeq vo
lũtatẽ defuncti? istam questionez
format glo.i.l.nulli.C.de episco
pis et cle.item glo.in.l.luti'.§.me
uia duos.ff.ad trebel. et glo.in.l.
si qs titio.ff.de le.ij.que volũt q
aut loq̃mur in relict; ad pias cau
sas: et tunc indistincte possunt age
re contra heredẽ.vt in.d.l.nulli.
et.l.si quis ad declinandã. hoc te
net etiã glo.in.§.si quis in noie in
auc.de eccle.titu.col.ix.aut loqui
mur in aliis relictis/ et tũc subdi
stinguũt: quia aut sũt executores
meri/aut sunt participes.prio ca
su executores nõ agunt cõtra he
redem: sed si heres sponte eis tri
buit.exequũtur voluntatẽ defun
cti/ sz agere non possunt.d.l.luti'
.§.meuia duos. nisi testator aliud
expresserit.l.a plurib'.ff.de le.j.
Aduerte tamẽ q licet nõ habeãt
actionẽ cõtra heredem hoc casu/
possunt tamen officiũ iudicis im
plorare contra heredem vel alios
detinentes bona defuncti.ar.in.l.
hereditas.ff.de pe.he. et i.l.qñt'.
in fi.ff.de ãnuis lega. et hoc voluit
Dy.in.d.§.meuia duos. et Bar.in
d.l.si quis titio.ff.de le.ij.poterit
ergo diocesanus compellere exe
cutorem vt imploret officiũ iudi
cis contra heredẽ: et sic intellige
c.iohannes de testa.scdm.d.Pa
nor.ibidẽ.vel potes etiã intellige
re illud.c.8m eũdẽ Panor.vt cõ
pellatur executor exequi quando
scilicet bona sunt i manib' ipsius
executoris: vel heres est paratus
sibi dare vñ exequatur. Secundo

Executores testamentarij: an possint agere contra heredes vt eis tribuat vñ exequãt

casu qñ scꝫ executores sunt ꝑticipes. puta quia testator voluit aliquã partem remanere penes executores: tũc poterũt agere. vt. d. l. si q̃s titio. ff. de le. ii. ita dicũt doctores glo. Tu dic melius scḋm Panor. vbi. s. q̃ si verba dispositionis cõferunt in eos tacite vel expresse/ non dicunt puri exequutores sed legatarij: idõ possũt agere ꝯtra heredes. exẽplũ dicit testator relinq̃ titio centũ/ et volo q̃ illa restituat Seio. nã licet nullã cõmoditatẽ habeat: ex quo tñ verba legati in eũ ꝯferũtur/ poterit tanq̃ legatarius agere cõtra heredẽ/ et ẽ vtile: q2 si deficeret fideicõmissũ ex ꝑsona fideicõmissarij/ accresceret isti legatario et nõ heredi. vt. d. l. si q̃s titio. idẽ dixi vbi tacite dispositio ꝯfertur ĩ ipos executores: vt q2 sunt ꝑticipes illius relicti. his enim casibus nõ dicunt puri executores vnde habẽt actionẽ cõtra heredẽ d. l. si q̃s titio. ¶ An aũt isti executores recipiẽtes pecuniã ab heredibus debeãt necessario cauere heredibus de expẽdẽda pecunia: item an de expensis credatur sacramẽto executorum tractat. glo. in. d. l. nulli. C. de episco. et cle. dic vt in ea. ¶ Itẽ quero nũq̃d executores saltem de auctoritate episcopi possint legatũ ad certũ vsum relictũ in meliorẽ transferre: Panor. in. d. c. tua nobis. de testa. tenet q̃ nõ/ ex quo potest deputari ad vsũ destinatum: nã iura solũ excipiũt ꝑncipis auctoritatẽ. vt in cle. q2 cõtingit in ꝑin. de reli. do. facit. l. legatum. et q̃d ibi nota. ff. de vsufru. lega. Si vero ad vsum destinatum deputari nõ põt. tunc dic vt dixi. s. ꝑxima rubri. prope finẽ. vide latius de isto per Io. de imo ĩ. l. i. ff. de ꝯdi. insti. et post eũ ꝑ Ange. are. in. §. ĩpossibilis insti. de here. insti. ¶ Itẽ no q̃ pluribus executoribus datis vno mortuo

Executores an possint legatũ ad certum vsũ relictum ex cp̃i auctoritate in meliorem vsũ trãsferre

vel in remotis existente vel exequi nolente poterit alius officiũ executoris exercere: ne voluntatem testatoris ĩpediat: vel nimium differri cõtingat. nisi testator aliter disposuerit. c. ij. §. fina de testa. li. vi. ¶ Sꝫ iuxta p̃missa q̃ro nũq̃d ꝯpellit q̃s acceptare officium executionis attento q̃ sit res pia et fauorabilis. vt ĩ. l. i. C. de sacrosan. eccle. et. c. tua. d̃ testa. d. Panor. in d. c. iohãnes. de testa. tenet q̃ non et hoc etiam procedit scḋm eum in relictis ad pias causas. hoc videt ꝑbare tex. ĩ. d. c. iohãnes ibi post mãdatũ susceptũ: et idẽ sentit ibi Io. an. Ex p̃dictis patꝫ intellectus superiorũ dũ dictũ est q̃ ep̃s põt executores ꝯpellere vt exequantur. nã hoc verũ postq̃ ipi susceperunt mãdatũ vel onus executionis d. c. iohãnes. iuncta glosa. Acceptare autem siue suscipere mandatũ q̃s videt scḋm eundẽ Io. an. ibi supra. exp̃sse acceptando aut tacite: puta exequẽdo aliquid de spectãtibus ad illud officiũ. secus dicit si erat p̃sens qñ officium sibi cõferebat et tacuit. pro hoc. l. filiusfa. §. diuus. ff. de procu. Addit panor. in. d. c. iohãnes. q̃ etiã per alterũ actum executionis dicit officiũ acceptare. puta si sciẽter recepit litteras in quibus sibi officiũ ꝯferebat. ar. in cle. i. de procu. Vel si ipe scripsit q̃ testator ad illud officiũ eum deputauit. ad hoc bonus textus. in. l. vxori. §. i. ff. ad le. corne. de fal. facit. l. ex sententia. ff. de testa. tu. et est hoc vltimũ notandũ scḋm. d. Panor. vbi. s. q2 potest adduci ad multa. Aduertẽ tamen singulariter q̃ respectu legatorũ ad pias causas videtur q̃ episcopus possit ꝯpellere aliquẽ etiã citra acceptationẽ: et si nõ vt executorem testamentariũ/ saltem vt delegatũ et cõmissariũ. Nã cũ episcopus hoc casu habeat exequi

Executionis officiũ an acceptare quis compellatur

Mãdatum qñ suscipere q̃s videatur

vt supra ptz: poterit officium hoc sibi delegare / et ad suscipiendum compellere sicut in qualibet alia delegatione. C. qui pro sua iuris. l.i. et. c. pastoralis. in prin. de offi. delega. ita dicit notabilit. d. pa. nor. vbi. s. Idẽ posset dici etiam in alijs legatis / qm̃ vt supra dixi etiã in illis episcop⁹ potest se ipedire. Reliqua hãc materiã cõcernentia vide late p Bartho. in. l. alio. ff. de ali. et ciba. le. et plenissime p Speculatorẽ i ti. d instru. editione. in. §. nunc vero aliqua. Gerardus mulert.

Delegationem cõpellitur quis suscipe.

¶ De formis legatorũ relictorꝝ ꝯsideratiõe cõsanguinitatis vl' affinitatis vel amicitie tpalis. Rubrica. xl.

Facta iã ꝯmissariorꝝ ordiatiõe qb⁹ cõmittũt legata restitõnũ et elemosinaꝝ / põt testator de alijs suis bonis / consanguineis et amicis charitatis causa dando legare: et hec talia legata solent non a cõmissarijs sed ab heredib⁹ prestãda relinqui. itẽ et debitorib⁹ suis liberationẽ legare potest. itẽ seruis libertatem. itez creditorib⁹ id qd̃ debet: si tñ plus est in legato q̃ in debito. itẽ iura / et actiones / et seruitutes: et vsufructuz et futuros fruct⁹. §. si q̃s debitori. et. §. econtrario. et. §. tã aũt. z. §. ea quoq3 insti. de lega. et. §. multis. insti. de liberti. Itez filio naturali legare põt vsq3 ad legitimũ modũ. de quo mõ dictũ est. s. in Ru. de na. tm̃ libe. Quin immo alicui filiorꝝ suorũ legitimorũ et naturaliũ legare vl' etiã prelegare potest. sup quib⁹ aliq̃ forte exẽpli cã ponũt: itaq3 postq̃ ordinatio cõmissariorꝝ suorũ fuerit facta ita ꝯtinuabis. Insup. P. nepoti suo legauit de alijs suis bonis x. lib. Itẽ tali suo cõpatri equuz: vl librũ vl' pãnum vl. x. corbes frumẽti quolib3 ãno vsq3 ad. x. ãnos post obitũ ipi⁹ testatoris. itẽ. W. legauit. x. modios ex eo vino qd̃ pcipiet p ãno p̃senti in tali vinea sua. itez. D. legauit vsũfructũ / et ius vtẽdi et fruẽdi: et fructuũ pceptionẽ tal' p̃dij. Itẽ tali pr̃i vl' amice sue legauit alimẽta sufficiẽtia i domo sua q̃diu vixerit. Itẽ tali seruiẽti et pedisseq̃ sue legauit. c. so. quos ei debebat p mercede sua: et insup de bonis suis. xx. soli. isup tali debitori suo legauit liberationez debiti. x. lib. ad qd̃ ei tenebat ex tali cã z ex tali istro et ipi⁹ instrumẽti redditionẽ: nisi viuẽs exegerit debitũ. itẽ tali creditori suo legauit: et solui z restitui mandauit. c. lib. in qb⁹ ei tenebat ex tali cã et ex tali instrumẽto nisi ipse testator viuẽs soluerit debitũ. Et no. q tale legatũ põt eẽ vtile multis rationib⁹ vt habes. s. in rubri. de legatis et qd̃ sit le. vẽ. s3 et creditori meo zc. Itẽ. P. legauit debitũ et noĩe debiti. l. libras. ad qd̃ ei tenet. A. ex tali cã et ex tali instro / et iura et actiões sibi aduers⁹. d. A. p dicto debito ꝯpetẽtes. Itẽ. F. legauit huitutẽ itineris act⁹ et vie in fũdo suo sito in tali loco / ex tali parte ipi⁹ fundi cõpetiturã ei et suis successorib⁹ noĩe talis sui p̃dij / et ipi p̃dio in ppetuum vel q̃diu vixerit ipe. F. vel q̃diu ipe. F. dictũ fundũ possederit. itẽ Titio legauit. c. libras si iuerit ad studiuz et studuerit in legib⁹. x. ãnis: vel tale qd̃ fecerit. itẽ legauit. R. et disposuit et voluit q heres eius ipsi. R. vendat talẽ domũ p. c. lib. vel p. x. libris min⁹ eo p̃cio qd̃ reuera ab alia psona posset haberi si ipse. R. emere voluerit: et ipsuz p̃ciũ soluerit Itẽ tali suo suo legauit libertatẽ

purã ꝛ merã: ꝛ tales res et totum eiꝰ peculiũ a rationibus officis se paratũ. itẽ tales rẽ heredis sui le gauit. S. vl' talẽ rem legauit. P. itẽ filio suo dañeli legauit vel ple gauit. c. lib. vel sic. itez q: R. filio suo dedit. c. lib. cũ eũ emãcipauit volẽs eũ alios frẽs suos. A. ec. J. coequare plegauit dictis. A. ꝛ. J. et cuilibet eoꝝ. c. lib. Jtẽ tali filio suo naturali legauit. c. lib. vel tali sue cõcubine. xx. lib. et sic de cete ris prout testator ordinare ꝛ lega re voluerit.

Cõcubi ne ſuean qs relin: q̃re pos: sit?

¶ Additio. Nõ ꝙ qs ẽt ꝯcubine sue relinq̃re põt. facit. l. affectiõis ff. dõ do. Aduũte tñ q: hꝰ fallit i mi lite armate milicie. l. miles ita. §. mulier. ff. dõ testa. mi. ꝛ. l. mulierẽ. ff. dõ his qbꝰ vt idig. vbi dr. ꝙ tale relictũ debz a fisco vẽdicari. facit l. ij. C. de dona. int' vi. et vxo. ꝛ nõ mi. l. affectiõis. s. all'. Ex quo seq̃r ꝭm Bar. in. d. l. mulierẽ. ꝛ in eun dem in. d. l. miles ita. §. mulier. ꝙ clericꝰ nõ põt relinq̃re concubine sue: q: clericꝰ equiparat' militi ar mate milicie. vt nota. i. l. miles. ff. de re iudi. Sequitur ẽt ꝙ aduoca tus: qui dicitur miles legalis mili tie et eq̃parat' militi armate mili: tie. vt. l. aduocati. C. de aduocatis diuer. iudicio. ꝛ notat' in. d. l. mi: les de re iudi. nõ possit sue ꝯcubi ne relinquere. ita tenet Bar. in di cta. l. mi. de re iud. q̃ nota. Ge. m.

¶ De formis legatoꝝ re lictoꝝ vxoribꝰ. Ru. xlj.

Quia ex hmõi le gatis ꝓpter ipentiã tabellionis magne so lẽt q̃stiões oriri ꝛ mu: lieribꝰ viduis grauia et hoc iferri pericula: iccirco spãlis sup hac rubrica describit'. cõsulo itaq̃ tibi ꝙ viduis ꝛ ẽt pupillis q̃ bꝰ aliq̃d i testamẽto reliquit' sem per sis fauorabilis/ et procura in ſtãter ꝙ testator vxori sue: siue ap pareat instrumentum dotis siue nõ appareat. relinquet ꝛ leget do tẽ suã: ꝛ legãdo qualitatẽ dotis/ vel rẽ dotalẽ exprimat. Est enĩ ta le legatũ mulieribꝰ multis ratio: nibꝰ vtilissimũ z. vt colligit' tam ex textu q̃ ex glo. insti. de le. §. s; si vxori. ꝛ tetigi ẽt. s. i. ru. de le. §. s; ꝛ creditori. in. fi. vsi. Deide leget quicquid velit de bonis suis/ siue q̃ãtitatẽ/ siue rẽ/ siue alimenta/ siue vsũfructũ/ et apponat ꝯditiones q̃s velit. Et ad hoc vt videas for mas legatoꝝ q̃ solẽt mulieribꝰ re linqui tibi hec exẽpla ꝓpono. Jtẽ vxori sue ẽt reliquit siue legauit dotes suas q̃ fuerũt. c. lib. Jtẽ le: gauit ei d' alijs bonis suis. xx. lib. bõi. insup legauit ei vestes suas: ꝛ pãnos oẽs laneos et lineos ꝛ se ricos q̃bus ipsa tẽpore obitꝰ ipsiꝰ testatoris vtet': vel ꝓ ea fcti erãt tũc ad opꝰ sui corpis. Uel sic. itẽ lega uit ei tale fermiũ: vel tale lectũ/ ꝛ tot lintreamina ꝛ talẽ culc. trã. Uel sic. itẽ legauit ꝛ voluit ꝛ mãda: uit ꝙ fiant ei ꝛ pro ea vestes lugu bres siue viduales ꝓ qbꝰ expẽdã tur. xxv. lib. Uel sic. itẽ legauit ei dẽ et voluit ꝛ disposuit ꝙ ipsa ha beat in bonis et domo et heredita te sua decẽtia et sufficẽtia alimen ta q̃diu ipsa vixerit. et vidualem vitã seruauerit in domo sua: ꝛ cũ fi lijs eius morata fuerit: ꝛ dotes ꝛ legatũ. xxv. lib. vel aliud tale lega tũ ñ petierit. ꝛ mãdauit filijs suis sub obtẽtu bñdictiõis sue ꝙ ipsaz honorẽ et reuereãt' vt dñam et suis ꝯsilijs et monitis acq̃escant. Jtẽ nõ ꝙ post tale legatũ alimen toꝝ solz ita subiũgi: ꝙ ſi dicte. D. magis placeret a filijs suis habi: tare seorsuz/ tũc legauit eidez pro se et vnã pedissequa sufficientẽr in domo sua habitationez ex qua parte domus ipsa voluerit. vel

quas tales fuerint arbitratu. Uel legauit usũ habitationẽ talis domus site in tali loco. Jtẽ q̄libet anno .xx. corbes frumenti z .xx. modios vini puri z .x. libras boñ. z tot curr⁹ lignorum p̄ alimẽtis suis z vni⁹ seruiẽtis ei ab heredib⁹ suis p̄stãda libere et quiete sine molestia z lite q̄diu vixerit et vidualẽ vitam seruauerit z dotes z tale legatũ nõ petierit. Uel sic post illud seorsum tũc legauit ei habitationẽ dom⁹ talis z talẽ vineã, et tale p̄diũ, vtẽdo z fruendo z tales supellectilẽ q̄diu ipsa vixerit et vidualẽ vitã seruauerit z dotes z tale legatũ nõ petierit. Jn fine aũt solẽt ita cõcludere: q̄ si cõtingat eã ad secũda vota trãsire aut religionẽ intrare tũc eã voluit habere dotes tm̃mõ suas z tale legatũ z tales vestes z tũc alimentoꝝ z talis vestis legatũ extinguat̃ z desinat zc̃. Jgit̃ ex his colligas q̃ magis placuerit testatori. Nã tp̄ib⁹ meis hec sepissime occurrere vidi et caue diligentissime vt in his formis verbis z distinctiõib⁹ p̄prijs et latini claritate vtaris, vt singula voluntati testatoris cohereant.

¶ De formis institutionũ liberoꝝ. Rubri. xlj.

SJcut iaz dictũ est ordinatis legatis oĩbus tam ex debito q̄ ex libera volũtate relictis: debebit testamenti dictator ad heredis institutionem trãsitũ facere. Cõsiderabit aũt vtruz instituat̃ vnus heres vel plures z vtrũ liberi vel ascendẽtes aut extranei. Jtez si plures instituat̃ an eq̄liter aut ex disparibus portionib⁹: z an in capita vel in stirpes.

¶ Additio. Quid sit succedẽ vel instituere i stirpes z qd i capita di. ff. s. i. rubrica heredis institutio in qua vlti. volun. zc̃. Berard⁹ mu.

¶ Obseruabit etiã vt si plures heredes fuerint, p̄io instituant̃ particulares: deinde vniuersales. primo nati deinde nascituri vel posthumi z tũc diligẽter attẽdat vt i liberorum institutionibus legem velleiam non omittat.

¶ Additio. Cui⁹ meminit tex. i. §. posthumoꝝ aũt i fine insti. d exhere. libe. Berardus mulert.

¶ Preterea si fiat exheredatio curabit vt illa legitĩe fiat z q̄ institutionẽ ipsa exheredatio antecedat. Jnstitutionũ igit̃ forme plures et varie .J. notant̃. quarũ illã vel illas dictator sumet quam vel quas voluntati testatoris et negotio emergenti magis congruere viderit.

¶ Si vnic⁹ itaq̄ fili⁹ vel filia testatori fuerit, et is heres in vniuerso instituat̃ hoc mõ formã concipies. Jn oĩbus aũt bonis suis iurib⁹ z actiõib⁹ filiũ suũ. N. sibi heredez instituit, z si testator p̄ legẽ velleiã p̄uidere voluerit ne q̄n agnatiõe sui heredis testm̃ rũpatur, sic dices: i oib⁹ aũt bonis suis iurib⁹ et actiõib⁹ filiũ suũ. N. vel eo p̄mortuo nẽte liberos ex eo suscepturos et posthumos sibi heredes instituit: vel sic. Jn oib⁹ aũt bonis suis iuribus z actiõib⁹ filiũ suũ. N. sibi heredẽ instituit, verũtñ si dict⁹. N. eo testatore viuo moriat̃ tunc si q̄ ex eo liberi superfuerint nati z posthumi sint heredes.

¶ Si aũt plures filij vel filie testatoris ex eq̄s portionib⁹ instituti sint ita scribes. Jn oib⁹ aũt bonis suis iurib⁹ z actiõibus Jo. Ar. z Se. filios suos z itẽ Annã Barbarã z So. filias suas sibi ex eq̄s portiõib⁹ heredes instituit. Et si vti voluerit testator cõsilio leg; velleie ita subiũges. Uerũtñ si aliquẽ p̄dictoꝝ filioꝝ vel filiarũ eius eo testatore viuo mori cõtigerit tũc i locũ z partẽ eius liberi ex eo vel ea suscepti nati et posthumi institu-

pes ꝛ non in capita sint heredes.
¶ Si vero plures filios ꝛ filias te
statoꝛ habuerit ꝛ qsdã i parte vel
re certa / ꝛ quosdã i vniuerso here
des istituerit tũc ita scribes Pre
terea B. filiam suam i. c. lib. boñ.
heredez instituit quas eam habe-
re voluit cũ nupserit vl' religionẽ
intrauerit / ꝛ i domo sua decẽtiaꝛ
sufficẽtia alimẽta / verũtamẽ si di
ctas. c. libꝛas añq̃ nubat vl' religi
nẽ ītret exegerit extũc nõ habeat
alimẽta. et nota ꝙ talis forma so
let fieri i filia nõ nupta Sz si filia
fuerit nupta ita dices. Preterea
vel insup B. filiã suam vel ea pre
moriẽte liberos ex ea supstites si
bi heredes istituit i eo qđ ipi B.
vel p ea dedit dotis noīe qñ nup
sit: ꝛ isup in. x. lib. vltra. Si aũt te
statoꝛ habuerit nepotes ex filia
pmoꝛtua: ita dices Insup. A. et.
M. nepotes ei⁹ filios olim. B. fi
lie sue heredes istituit i eo qđ ipi
B. dedit i dote vel dotis noīe qñ
nupsit: isup i. c. ß. vltra. ¶ Si te-
statoꝛ filiaz habuerit monasterio
dedicatã ita dices. Item soꝛoꝛez.
M. filiam suã de conuẽtu sancte
clare sibi in. x. lib. heredẽ istituit.
Et si voluerit ꝙ ille. x. lib. ad mo
nasteriũ oī casu debeãt puenire si
ue filia pmoriaꝛ testatori siue nõ
tũc ita dices. Itẽ ītuitu ꝛ ꝯtẽpla
tiõe ei⁹ filie de ꝯuẽtu ꝛ mõasterio
scẽ clare: ipz mõasteriũ et ꝯuẽtũ
sibi i. x. li. heredẽ istituit. ¶ Cõti
git aliqñ ꝙ testatoꝛ hz filiũ emãci
patũ quẽ solũmõ i q̃titate vel re
certa vult heredẽ istituere: et tũc
ita formab;. Itẽ filiũ suũ Ro. a se
emẽcipatũ vl' eo pmoriẽte liberos
ex eo supstites sibi i. xx. lib. vel ta
li pdio heredes istituit. Et idẽ in
nepotib⁹ ex emãcipato filio moꝛ
tuo nat;. Nã testatoꝛ emẽcipatũ
filiũ vl' eo pmoꝛtuo liberos ei⁹ isti
tuere tenet vl' i q̃titate vl' i re vl'
poꝛtiõe certa. qñimo ipz vel ipos
istituere põt i vniuerso ꝛ etiã pa
riter cũ aliis i ptãte retẽtis. cum
sublata sit oīs differẽtia iter suũ
ꝛ emãcipatũ et vtriusq; liberos.
¶ Additio. Uide q̃ dixi. ß. in ru-
brica de libe. primi gđ⁹ legi. ꝛ na
tura. iam natis in. q̃. additione.
Gerardus mulert.
¶ Itẽ etiam aliquẽ ex his q̃s hz
i ptãte i re vl' i q̃titate vl' poꝛtiõe
certa heredẽ istituere pt. Et tũc
ita dices. Itẽ. A. filiũ vel nepotẽ
suũ / sibi i. c. lib. vl tali pdio vel cer
ta pte bonoꝝ suoꝝ scz sextãte siue
quadrãte heredẽ instituit.
¶ Itaq; istitut; pticularib⁹ here
dib⁹ dz tabellio ad vniuersaliũ i-
stitutionẽ accedere sub hac foꝛa.
In oib⁹ aũt bõis suis iurib⁹ et a
ctionib⁹. P. I. ꝛ. M. ei⁹ filios sibi
ex eq̃s poꝛtiõib⁹ heredes istituit.
Et nota ꝙ põt fieri istitutio p: i i
capita / ꝛ pti i stirpes. hoc mõ. In
oib⁹ aũt bõis suis iurib⁹ ꝛ actiõi-
bus F. ꝛ A. eius filios. s. quẽlibet
eoꝝ in tertia ꝛ pro tertia pte: M.
vero et. S. ei⁹ nepotes filios oliz
L. ei⁹ filij i relīq̃ tertia pte sibi he
redes istituit. Itẽ nõ ꝙ i his vni-
uersalib⁹ istitutiõib⁹ recurrere bo
nũ ẽ ad ꝯsiliũ legẽ vellic. vt ꝙ di-
cat: ꝛ si aliq̃s pdictoꝝ filioꝝ ꝛ ne
potũ suoꝝ eo testatoꝛe viuo decesse
serit: tũc si q̃ ex eo liberi supfuerit
nati ꝛ posthumi i locũ ꝛ ptẽ ei⁹ in
stirpẽ ꝛ nõ i capita sint heredes.

¶ De forma istitutiõis posthumoꝝ. Rub. xlij.

Factis institu-
tiõib⁹ pticularib⁹ li-
beroꝝ viuẽtiũ faciẽ-
de sũt istitutiões post-
humoꝝ. ne ex pteri-
tiõe posthũi rũpi ꝯtigat testamen
tũ. de q̃ dictũ ẽ. ß. i rubri. d filijs le
gitimis nat u. posthũis. fiãt aũt sub
his vbis foꝛe Si vero ex ipa. A. le

gitia ei⁹ coiuge nati vel editi fuerit ex nunc filij vn⁹ vel plures masculi vel femine/ posthumi vel medio tempore ad lucem peruenientes. ipsum vel ipsos cum predictis. F. et G. i. a natis pariter ex equis portionibus sibi in omnibus bonis suis heredes instituit.

¶ De formis institutionum ascendentium nostrorum. Rubrica. xliiij.

Cogitur quis ascendentes suos instituere tunc demum quando non habet liberos descendentes vt dictum est. s. in rubri. de institutione parentum. licet si sponte velit possit nihilominus eos instituere etiam si habeat descendentes

¶ Additio. De quo non est dubitandum: cum legitima filijs relicta etiam extraneos instituere potest. vt auc. de trien. et semisse. §. si vero vltra quattuor. col. iij. Gerardus mulert.

¶ Instituet igitur eos in vniuerso hoc modo. In omnibus autem bonis suis patrem auum vel pauum suum, vel matrem auiam vel pauiam sibi heredem vel heredes instituit.

¶ De forma institutionum extraneorum heredum. Rubrica. xlv.

Solet testator extraneum vel extraneos instituere: puta suum filium naturalem vel aliquem de collateralibus vel alium quemcunque tunc scilicet quando legitimos non habet descendentes vel ascendentes: quamuis etiam si habeat legitimos liberos vel parentes eis in aliquo institutis posset extraneum in reliquo instituere. Itaque instituet extraneos hoc modo. In omnibus autem bonis suis iuribus et actionibus suam filiam naturalem Anthoniam vel suum fratrem vel patruum consanguineum sibi heredem instituit. Et si respectu salutis anime instituatur locus venerabilis: ita dices. In omnibus autem bonis suis talem ecclesiam vel hospitale vel conuentum tanquam christi pauperes intuitu pietatis sibi heredem instituit. Vel sic. conuentum predicatorum et conuentum fratrum de sacco ciuitatis bon. tanquam christi pauperes sibi heredes instituit ex equis portionibus. Si vero generaliter christi pauperes instituantur ita dices. In omnibus autem bonis suis iuribus/ et actionibus pauperes christi existentes in ciuitate et comitatu bon. omnium iure et pietatis intuitu sibi heredes instituit.

Sed nota quod in tali institutione competit distributio episcopo diocesis: qui generalis est procurator pauperum sue diocesis. §. si quis autem pro redemptione: ibi in omnibus et in talibus etc. in auc. de eccle. ti. col. ix. quod plurimum testatores abhorrent nolentes omnino quod hereditates eorum in manus episcopi distribuende perueniant. et ideo solent addere hoc modo Illos videlicet pauperes quos pro anime sue salute dicti commissarij eius dixerit eligendos numerandos et nominandos quasi a se testatore electi et numerati fuissent et proprijs et expressis nominibus declarati: quorum quelibet non pro rata/ sed illam solummodo quam ipsi commissarij ei designauerit ex hac hereditate capere voluit et disposuit portionem et ipsos commissarios vice dictorum heredum et pauperum hanc hereditatem adire. Et attende diligenter quod licet talis institutio alieno arbitrio videatur esse commissa: et ideo non valere. l. illa institutio. et l. captatorias. ff. de here. insti. tamen bene valet. Si vero testator diceret illum instituo quem titius voluerit: tunc omnino committeretur alieno arbitrio et esset captatoria institutio et penitus inutilis: sed hic testator instituit prima facie pauperes christi quod bene facere potest: quamuis institutionem numerum pauperum per institutionem restrixerit ad certos pauperes et heredes per commissarios ex post facto declarandos.

¶ Additio. Quod. s. dicta institutio valeat tenet Cy. in l. captatorias.

Episcopus generalis est procurator pauperum sue diocesis.

Institutio commissa alieno arbitrio an valeat?

C.ꝺ testa.mili.et post eū Bar.l.i. illa isti̇tutio.ff.ꝺ here.isti.vbi po⸗ nit rōnē. Et no.s3 eūdē ibidē ꝙ i casu pmisso illi pmissariū.añ ꝗ ele gerit paupes sūt ꝯuenīedi: q2 ha bent loco heredū ꝑ.l.si q̄s ad de⸗ clinādā.ꝯiūcta.l.nulli. C.de epi. et cle.de q̄ vide lati⁹ ꝑ eūdē Bar. in q̄dā q̄stiōe ꝑ eū disputata q̄ i̇ci pit: filiū adultū testatoꝝ instituit. Gerardus mulert.

Cōmissaru qui b⁹ pauperꝝ electio i testamēto est pmissa loco heredū sunt.

¶ Verū ēt̃ q̄ꝺ ad hm̄oi dubita tiōes solet testatoꝝ vxorē vl' aliquē fidelē amicū heredē isti̇tuere di⸗ stributionē ipsi⁹ hereditatis ꝑ aīa sua ipi⁹ fidei pmittēdo. et tūc ita dicē In oib⁹ aūt suis bōis. D.ei⁹ vxorē vl'.C.ei⁹ cōpatrē sibi here⸗ dē isti̇tuit: disponēs ꝛ iubens ꝙ ꝑ aīa sua ꝛ parētū suoꝝ hereditatē ipsam erogetꝛ distribuat inī pias causas ꝛ circa mie opa:ꝛ distribu tionē ipaꝝ sue fidei ꝛ charitati cō mittēs. S3 cū istud videaꝺ fcē q̄ꝺ dā fideicōmissū: querit vtrū pos sit ꝺfalcari trebel'liāica potiꝰ et vl' ꝙ nō: cū i relictis ad pias cās cesset oīs falcidia. vt i auc. de ec⸗ cle.titu.§.si autem heres.col.ix. ¶ Additio. Vide q̄ dixi.s.i rub. de fal.detrac.ꝛc. Gerardus mu.

Trebellianica an hēat locū i relictis ad pias causas?

¶ De exheredationū formis. Rubrica.xlvi.

Patervl' mr̃ aut aliqs de ascēdētibus pfmis vl' mr̃nis hñs aliquē de his liberis q̄s testādo vl' isti̇tuere vl' exheredare tenet/ꝛ volēs illū ex⸗ heredare potit hoc facere: si tñ ve rā hēat atq̄ legitimā cā3 igratitu dis aliquā.s.ex his q̄b⁹ liberi pñt de iure exheredari ꝛ illā i testō ex ꝑ̄ssit: hoc mō. Insup.S.filiū su u3: q2 m m⁹ atroces iiecit i eū: vl' q2 ꝯueneni pocula ei et mortē pauit exheredauit oino/ꝛ ab oī subā et hereditate sua constituit alienum

R. vero sibi heredem instituit. ¶ Additō. Quot aūt ꝛ q̄ sint cāe ꝑpt q̄s parentes pñt exheredare filios dixi.s.i rub. de libe.ꝑmi g⁹ d⁹ legitimis ꝛ naturalib⁹ iā natis. i vltima additiōe. Gerardus mu. ¶ Si ꝟo neq̄ isti̇tuere neq̄ exhe redare voluerit potit ꝑterire cām verā iserēdo: hoc mō. Preterea. R filiā vl' neptē suā nec isti̇tuit: nec exheredauit: q2 cū eā honeste ma rito ꝯiūgere voluisset ipa magis ele git luxuriari. P. ꝟo hedē isti̇tuit ¶ Addō. Aduerte ꝙ premissas duas formas ponit etiā Spe.i ti. de instru.editio.§.cōpendiose.ꝟ.si. si autē is qui aliquem tenetur in⸗ stituere. Gerardus mulert. ¶ Et no.ꝙ talis ꝑteritio fcā cū cā siue a p̄re siue a mr̃e. aut ab ali quo ꝺ ascēdētib⁹ pfnis vl' mr̃nis tantu3 valet q̄tum exheredatio. ¶ Additō. Ita tenet Azo.i sum⸗ ma.C.de libe.ꝑte.in ꝑn.ꝛ Spe. vbi.s. Gerardus mulert. ¶ Filii⁹ aūt vl' alii ex liberis parē tes exheredare vel ꝑterire pōt vt sup⁹ dictū est: iserēdo exhereda⸗ tiōi vl' ꝑteritiōi vnā ex illis septē causis legitimis quib⁹ liberi pñt parentes suos exheredare. ¶ Additio. Causas ꝑpt q̄s filij pñt suos parētes exheredare feri psi.s.in rubri.de insti.parētū seu ascendentiū.in iij.col.vltime ad⸗ ditionis. Gerardus mulert.

Preteritio facta cum cā an eq paret exheredationi?

¶ De formis vulgaris substitutiōis. Ru.xlvij

Quoniā secūdū naturalem et rationa bilem ordinem institu tio sicut p̄mus grad⁹ d3 precedere: substitu tio vero tanq̄ secūd⁹ grad⁹ seq. ieirco postq̄ tradita sunt isti̇tu tionū exēpla. de substōnū formis imediate dicem⁹: i q̄libet aūt exē plo ꝑpt maiorē euidētiā substitu

Subsiti- tutõ vul garẽ ad qd fuit inuēta ⁊ tioni cuilibet sua institutio ad ṗpo nes. Uulgaris substitutio ad hoc solū fuit iuēta vt si cõtingat q̄ he res institut⁹ vl' nolit vl' nõ possit he reditatē adire ali⁹ sit heres: et in hoc differt a ceteris: qꝛ p hāc testa- tor sibi puidet si institut⁹ nõ adeat p ceteras ṗo ẽt si institut⁹ adeat: sꝫ sub adiecta cõditiõe decedat. Est ergo vulgaris exp̄sse talis forma P. filiū suū vel fratrē vel amicū sibi heredē instituit. et si ipse. P. nõ erit heres. vel sic ⁊ si ipse. P. nolit: vl' nõ possit eē heres. A. sit heres. vel. A. ei substituit. Et pos set vlteri⁹ pcedere dicēs. et si A. nõ sit heres. B. sit heres: ⁊ si B. si sit. J. sit. ⁊c. ⁊ sic p multos gd⁹ he redū. Jtē multis heredib⁹ institutis possit cuilibꝫ suū substitutū dare Et no. hic q̄ si institut⁹ cui fit vul garis exp̄ssa erat filiusfa. ⁊ pupill⁹ tūc ex ipa vlgari ꝯsurgit ẽt pupil laris et vtrusq̄ ibi resultat effec:⁹

¶ Additio. l. ꝗuis. C. d' ipubc. et alijs sub. et. l. iā hoc. ff. eo. G. mu.

¶ Si aūt substitut⁹ nõ sit fili⁹: vl' si fili⁹ quidē sit / sꝫ nõ pupill⁹. aut si fit⁹ ⁊ pupill⁹ sit: sed nõ in ptāte tunc est sola vulgaris.

¶ Additio. Ad hoc ei vt pupilla ris valeat m̄lta requirūtur vt dictū est. s. in ru. de pupillari substi. in principio. Gerardus mulert.

¶ Tacita vulgaris fit duob⁹ he redib⁹ institutis hoc modo. Ja. ⁊ Pe. ei⁹ filios vel fratres. vel con sanguineos sibi heredes instituit: ⁊ eos inuicē substituit: q̄si dicat si vn⁹ nõ sit heres: alt⁹ sit heres iso lidū. Et attēde q̄ si in istis duob⁹ institutis hec oīa simul ꝯcurrunt scꝫ q̄ ābo essent filij ⁊ ābo pupilli et ambo in ptāte pr̄is talis substõ dicet breuiloqua. Sꝫ si aliqd cor desit tūc erit solūmodo vulgaris.

¶ De formis pupilla- ris substõis. Ru. xlvii.

Pupillaris ex- p̄ssa fit p institutionē hoc mõ. An. filiū vl' nepotē suū sibi here dē instituit: ⁊ si ipe ei heres erit: ⁊ i pupillari etate vl' i- tra. x. ānū sue etatis decesserit. P. sit heres. vel. P. ei substituit. Et no: q̄ sub p̄dicta pupillari exp̄ssa ꝯtinet tacita vlgaris: ⁊ iõ siue ipe pupill⁹ sit heres ⁊ i pupillari eta te decedat / siue he nõ sit / ille institu- t⁹ vocabit iure directo licꝫ ex pu pillari vocet ad vtrāq̄ hereditatē .s. pr̄is ⁊ filij. sꝫ ex vulgari tm̄ ad hereditatē pr̄is. Jtē no. q̄ iste ābe substõnes. s. pupillaris ⁊ vulgaris si eri possēt simꝫ ⁊ semel exp̄ssis sic hoc mõ. J. filiū ei⁹ heredē sibi insti tuit: ⁊ si ipe ei heres nõ erit / vel si heres erit et in pupillari etate de cesserit. P. sit heres. vt isti. de pu pil. sub. i pn. De tacita ṗo pupilla ri meli⁹ exēplū nõ habem⁹ q̄ illd qd ꝯsurgit ex exp̄ssa vulgari: qꝛ q̄si fit sola vulgaris filiosa. pupillo f il la vulgari includit tacita pupilla ris lꝫ ẽt lex alia exēpla ponat vt d' q̄s mihi heres herit sit heres filio meo: ⁊ q̄dā alia q̄ nunq̄ ad man⁹ occurrere nr̄is tpib⁹ visa sūt. Et si testator filius posthumis instituit pupillarē substõnē fecerit: itā d' cesi i substõe p̄missa. Et si aliqs d' cror filior suor posthumor ei he res erit: ⁊ i pupillari etate decesse rit tal' sit heres vl' talē substituit

¶ De forma exēplaris substõnis. Rub. xlviii.

Parens habens fi lium vel nepotem furio- sum vel mente captum qui pupillare tēpus excessit insti- tutionem vel substitutionem ei fa ciat hoc modo. P. filiuꝫ eius fu- riosum vel mente captum sibi he dex instituit. sed si ipse decesserit

furiosus vel mēte capt⁹ Jo. eius filius vł talis ei⁹ frater/ vel talis alius sit heres vel talē eius filiuz vł fratrē herēdē instituit. de hac substitutione an et q̄liter pcedat dictum est. s. in rubrica de exemplari substitutione.

¶ De formis cōpēdiose substitutiōis ⁊ fideicōmissarie. Rubri. xlix.

In tribus iā exē plificatis substitutionibus nō interest vtrum dicat ille sit heres vel illū substituo/ q̄ min⁹ remaneāt directe. Jn hac aūt cōpēdiosa substitutiōe op⁹ ē q ipsa fiat solū filiosa. pupillo: ⁊ cū isto aduerbio qñcūq vł sīlī: ⁊ solū p verba directa scz ille sit heres ⁊ nō p obliq̄ scz illū substituo: ⁊ q: nō pōnat i ea cła sine liberis. fiet igr hoc mō. P. filiū suū sibi heredē instituit. ⁊ si dict⁹ ei⁹ filius decesserit qñcūq. N. sit heres Et nō q talis substitutio hz ius ⁊ naturā et effectuz pupillaris substitutiōis. Uerūtamē tres sūt forme q̄ licet similitudinez cū cōpendiosa videant habere: attamē modica verborū mutatiōe vel adiectione/ substitutionē fideicōmissariā reddūt. ⁊ ideo fieri pñt cuicūq heredū vel cuilibet heredi. Quarū vna talis est. P. sibi heredē instituit. et si dict⁹ P. qñcūq decesserit sine liberis Ja. sit heres. Scda talis ē. ⁊ si dict⁹. P. quādocūq decesserit sine liberis Ja. substituit. Tertia talis est q si dict⁹. P. decesserit qñcūq Ja. substituit. Et nota q lz i hoc tertio exēplo non ponat illa clausula sine liberis: attamē si institut⁹ erat fili⁹ testatoris. tacite subintelligitur. sed in extraneo aliter est. ¶ Additio. Ut i. l. gñalit. §. cū autē. C. de insti. ⁊ substi. i ub codi. ⁊ dictū est. s. in rubrica de cōpendiosa substitutiōe. Ge. mu. ¶ Jtē nota q oēs iste substōnes in qbus fideicōmissarie sūt: ⁊ ius atq naturā fideicōmissi habent. ¶ Additō. Hoc verbū qsdā alij tñ aliter dicūt vt notaui plene. s. in d. rubrica de compēdiosa substi. vbi vide late de hoc. Ge. mu. ¶ Est et qrtū exēplū ex q duplex substitutio ɔsurgit. s. pupillaris ⁊ fideicōmissaria/ et ppterea fieri nō pt nisi filiosa. h⁹mō. Ja. filiū suū sibi heredē istituit: et si dict⁹ Ja. decesserit i pupillari etate vł postea qñcūq sine liberis substituit ei pupillarit ⁊ vulgarit ⁊ p fideicō Philippū frēz ei⁹ vel talē aliū. ⁊ esto mēo: q talis substō valde vtilis ⁊ assueta est i filio pupillo cui pater substituere vult in pupillari etate et etiam postea.

¶ De forma breuiloq̄ seu reciproce substōis. Rubrica. l.

Ad hoc vt substitutō dicatur breuiloq̄ hec oia ɔcurrere debēt scz q ipsa fiat duob⁹ vł pluribus filijs pupillis: et in ptāte testatoris existētib⁹. hoc mō Ja. et Da. filios suos ipuberes sibi heredes istituit: ⁊ eos iuicē substituit. sub his vbis ɔtinētur due pupillares: ⁊ due vulgares. Et nō q si aliqs de istitutis esset adult⁹/ vel emācipat⁹/ vł nō fili⁹: rōne īeqlitatis lex nō pateret eā esse breuiloquā: imo tūc eēt simplr vulgaris. de hac substitutiōe dictū ē. s. in rubrica de breuiloq̄ substōne.

¶ De documētis qbusdā aureis ⁊ notabilib⁹/ circa magis assiduas substitutiones. Rubrica. lj.

Notandū est pri mo q̄ duas substituti ones scȝ pupillares ⁊ fideicōmissarias vsus nr̄i tp̄is h̄ȝ in prōptu. Itē nota q̄ testator hn̄s vnicū filiū ⁊ illū pupillū vel hn̄s plures filios: ⁊ oēs pupillos: aliqñ prouidet ei vl̄ eis de substituto .i. etatē solummodo pupillarē/ eo q̄ nō vult eū vel eos vltra ipȝ tp̄s grauamini substitutionis subijcere/ ⁊ tūc sola pupillaris ē facienda. Aliqñ ꝓuidet nō solum .i. etatē pupillarē: sed etiaȝ postea: ⁊ tūc aut hoc facit vsq̄ ad determiatū tp̄s: aut sine tp̄is prefinitiōe: ⁊ ī his casib⁹ est due substitutiōes faciēde .s. pupillaris ꝑ se/ et fideicōmissaria ꝑ se. hoc mō ⁊ si dict⁹ Ia. vl̄ si aliqs dictoꝝ filiorū ei⁹ heres erit ⁊ ī pupillari etate ðcesserit: talis sit heres: vl̄ sic ceteri ei⁹ testatoris filij sup̄stites sint heredes. q̄ si dict⁹ Ia. pubes fact⁹: vl̄ sic. q̄ si aliqs dictoꝝ filiorū ei⁹ pubes fact⁹ postea .i. xxv. annum sue etatꝫ decesserit sine liberis. vel sic/ postea qñcūq̄ decesserit sine liberꝫ substituit ei P. c. vel sic/ substituit ceteros frēs ei⁹/ testatoris sup̄stites filios: ⁊ premortuoꝝ liberos ī stirpes ⁊ nō ī capita. Et sine obliuiōe nō q̄ testator aliqñ hȝ ml̄tos filios: ⁊ oēs eos ī stituit masculos ⁊ feminas pupillos ⁊ maiores ⁊ etiā posthumos/ ⁊ cuilibet eoꝝ q̄cunq̄ tp̄e decedēti de substituto ꝓuidere vult. ⁊ certe prīo est tunc faciēde cuilibȝ eoꝝ pupilloꝝ due substōes .s. pupillarꝫ ⁊ fideicōmissaria. deinde ceterꝫ alijs q̄ pupillare tp̄s excesserit fiet tm̄ mō fideicōmissaria. Igit̄ p̄mis sis ⁊ positꝫ oib⁹ īstitutiōib⁹ p̄dictorū filioꝝ ꝓut eas notatas habes ī rubrica de formis institutionū liberorū/ accedas ad substitutionū formā hoc mō. Si aūt aliquis dictoꝝ filioꝝ vel filiarū ei⁹ pupillorū iā natoꝝ/ vel etiā posthumorū ei heres erit et in pupillari etate ðcesserit: sint heredes ei ceteri ei⁹ testatoris filij mares superuiuentes ⁊ p̄mortuoꝝ liberi ī stirpes et nō in capita. verūtñ si qs p̄dictoꝝ filioꝝ pupilloꝝ natoꝝ vel posthumorū pubes fact⁹ postea qñcūq̄ sine liberꝫ decesserit/ substituit ei ceteros eiusdē testatorꝫ filios mares ⁊ feminas sup̄uiuentes p̄mortuorūq̄ liberos ī stirpes ⁊ nō ī capita. ⁊ sic vides q̄ cuilibet pupilloꝝ ꝑ se fit pupillaris: ⁊ ꝑ se fideicōmissaria. Et hūc modū ꝓpt̄ omnē dubitationē euitādā valde approbāt sapiētes Sed tñ si breuiorib⁹ ꝟbis: ī hoc casu vti velles poteris ambas dictas substitutiōes cōiungere: hoc mō. Si aliqs p̄dictoꝝ filioꝝ ei⁹ pupilloꝝ natoꝝ vel posthumoꝝ decesserit ī pupillari etate vl̄ postea qñcūq̄ sine liberꝫ substituit ei pupillarit̄ et ꝑ fideicōmissuȝ ceteros ei⁹ testatoris filios mares sup̄uiuētes ⁊ p̄mortuorū liberos ī stirpes ⁊ nō in capita. Itaq̄ factis p̄dictꝫ duplicib⁹ substitutiōib⁹ filijs pupillis/ trāsibimus ad substitutiones alioꝝ filioꝝ/ q̄ metā pupillaris tp̄is excesserit. facies eīm solā fideicōmissariā: hoc mō. Preterea si aliqs dictoꝝ filioꝝ alioꝝ ei⁹ adultoꝝ vel maiorū qñcunq̄ decesserit sine liberꝫ/ substituit ei ceteros testatoris filios ⁊c̄. vt .s̄. Itē scias q̄ ī testamēto mr̄is ⁊ aui matni: ⁊ alioꝝ ascēdētiū ꝑ matrē ad solā fideicōmissariā recurrim⁹: etiā si īstituit liberos suos pupillos/ cū ipsi non possint facere pupillarem.

¶ Additio. Rō ē: q̄ nō hn̄t eos ī ptāte q̄d īter cetera reqrit̄. vt ī .l. ij. in p̄nci. ff. de vul. ⁊ pupil. sub. ⁊ dictuȝ ē .s̄. in rubrica de pupilla. substi. Gerardus mulert.

De forma ꝓhibitiōis.

detrahendi falcidiã de legatis. Rubrica.lii.

I Ntēdit ī hac pte ꝓducere p̄ns opusculũ formas dispositionũ illarũ de qbus actũ fuerit quinto capitulo ī anteceděntib⁹ rōnib⁹ theorici documēti. Nã heres ex lege falcidia hoc bñficiũ vt si legata vires hereditatis excedãt possit ea de falcare ita vt apd eũ remaneat integra q̄rta: nisi testator euetuerit d̄trahere falcidiã de legatis qd si fecerit ita scribes positis oib⁹ substitutionibus presciens modũ p̄rimonij et ignarus/ ꝓhibuit expresse sim detrahi falcidiam de legatis. ¶ Additio. Probat͛ hec forma ī auc. sed cũ testator. C. ad. l. falcidiã. An aũt ⁊ qñ p̄sumat͛ testator scire vel ignorare vires p̄rimonij dixi. s. in rubri. de fal. detracti. a testatore facta ꝓhibitiōe. Be.in.

¶ De formis alienationis ꝓhibite a testatore alicuius rei. Rubri.liii.

T Estator ꝓhibz aliqñ alicu⁹ rei vl' rerũ alienationem vsq3 certũ t̄ps: aliqñ vo ī ꝑpetuũ. Si ad certũ tēp⁹ alienationē vetuerit suadeat͛ ei vt penã adijciat hoc mõ. Itē dicto vl' dictis heredib⁹ suis ꝓhibuit tal' dom⁹ vl' p̄dij alienationē ⁊ lõgi t̄pis locationē vl' ꝯcessionē quousq3 ꝯpleuerit. xxv. ãnũ sue etatis vl' vsq3 ad. x. vl. xx. ãnos post obitũ ip̄i⁹ testatoris: q si ꝯtra fecerit ip̄z vl' ipsos heredes suos pene cã dãnauit in. c. libris p̄stãdis ab eo tali mõasterio vl' ꝑsone iure legati. Si vo ī ꝑpetuũ ꝓhibeat tũc erit assignãda ꝑsõa cui⁹ gr̃a fiat ꝓhibitio hoc mõ. Itē ꝓhibuit oĩno ⁊ ī ꝑpetuũ tal' dom⁹ vl' turris siue taliũ rerũ alienationē/ distractionē ⁊ lõgi t̄pis locationē/ ⁊ ꝯcessionē ⁊ oēz ꝯctũ ⁊ actũ ex q̄ alienatio seq̄ret͛ vl' q̄ ī fraudē alienatiōis p̄sumet͛ fieri: vl' p̄sumi possz. Et hoc iõ q: voluit rē vl' res ip̄as ī posteros ⁊ liberos ei⁹ mares ex linea masculina ⁊ ex eor' eis ī ꝑpetuũ descēdētes ꝑuenire. Et si placeret testatori posset ita addere/ q si aliqñ ꝯtingeret vt nemo ex ip̄is supsit vl' appeat tũc voluit rē ip̄az ī tale mõasteriũ ꝑuenire ea tñ lege ⁊ ꝯditiōe vt nulla rõne vel causa possit in ꝑpetuũ alienari. De hac ꝓhibitiōe dictũ est. s. ī rubri. de alienationis a testatore facta prohibitione.

¶ De formãdis dispositiōib⁹ circa tutores q̄b⁹ pupill' institut' heredib⁹ ꝓuidet͛. Rub.liiii.

Q Voniã plerũq3 testator mag' de tutore ascꝑuisio, q̄3 d̄ legitio ⁊ datio ꝯfidit: bonũ est q tabellio testatorem sollicitet vt pupillis institutis heredibus de tutore prouideat: quod si facere voluerit sub hac forma scribetur. Tutorem vel tutores p̄dicti vl' p̄dictorũ filiorũ vl' nepotũ ei⁹ Pe. ⁊ Ja. pupillorũ nõ tñ natorũ sz etiã posthumorũ eē voluit ⁊ disposuit dñaz. B. ei⁹ vxorē ⁊ dñaz. A. ei⁹ matrē ⁊. F. ei⁹ fratrē. Et si testator relinquat tutorē eũ q̄ nõdũ. xxv. ãnũ etatis sue cõpleuerit, poterit prouidere de alio interim sub hac forma. Predictorũ aũt filiorũ suorũ pupillorũ tutorē eē voluit Ja. quousq3 An. fili⁹ su⁹ ꝯpleuerit xxv. ãnũ: quo subsecuto ip̄i⁹ Ja. tutele officiũ desinat/ ⁊ extũc An. īcipiat eē tutor. Vel sic/ tutorem esse voluit. An. fratrem eius postq3 compleuerit. xxv. annum sue etatis interim aũt. Ja. si tutor

Si vero tutores ibidem presentes instent se ab inuentarii cōfectione et a reddēda ratiōe administrationis absolui: et hoc testator vult/subiunges/absoluēs et liberās predictos Ja. et An. ab inuentarij cōfectiōe/ac ēt ab administratiōis sue reddenda ratione quinimo prohibet eos inuentariuz facere/ et administrationis reddere rōnē. Uerū qz talis absolutio semiplena ē: ideo tutores aliqñ sapientū consilio informati petunt se plene a testatore absolui/adeo vt nullū possit in eos vel in eorū heredes periculū redūdare: qb⁹ si testator assēserit ita scribes. Tutores aūt predictorū Ja. et. N. filiorū suorū pupillorū esse disposuit. B. T. et. M. nolēs et oīno vetās eos iuramentū p̄stare/inuentariū facere/accepta et data et cuiuscz gestionis eorū actus in scriptis redigere/redactos ostendere. itē rationē administrationis eorū aliquo tēpore reddere vel exhibere. a quibus oībus et singulis/et ab omni lege tutele ipsos et eorū heredes liberauit penitus et absoluit: dānans suos heredes ne aliquid ab eis petant: vł exigant: et ne aduersus eos suas predictis occasionibus exerceant actiones. et si p̄dicti. B. T. et. M. aut heredes eorū occasiōe p̄dictorum vel alicui⁹ eorū/siue occasione dicte tutele bene vel male geste: omisseve neglecte: siue doli: culpe vel negligētie noīe i aliq̄ tenerent vel dānificarent: illd totū vel tantundē de suo eis iure legati relinquit. Certū tibi tabellioni suadeo q nō sis in huiusmodi absolutionibus valde prompt⁹ nisi eas de plena testatoris volūtate pcedere videas: qz possent d facili pupillis esse nociue.

¶ Additio. Aduerte circa id qd in fine istius rubrice dicit et innuit dñs Rolan. scz tutori dolū remitti posse. si hoc intelligat de dolo preterito planū est. nā ille remitti pōt. vt. l. si qs rationes ff. de libe. le. si vero intelligas de dolo futuro: falsuz ē. nā dolus futur⁹ nullo modo remitti pōt. l. si vn⁹. §. illud ff. de pactis. et. l. quidam decedēs ff. de administra. tuto. et. l. si seru⁹ vetit⁹. ff. d le. i. ¶ Itē aduerte q qñ alicui tutori relinquitur liberatio simplicit ēt p administratiōe p̄terita/nō videt ei remitti dol⁹ nec res ipsi⁹ testatoris q̄ penes eū sūt l. aurelio. §. cai⁹. ff. de libe. le. Sed huic obstare videt. l. aureli⁹. in. §. titi⁹. ff. illo ti. Pro concordia illi⁹ et aliarum legū distingue breuit̄ sm Bar. l. d. §. cai⁹. qz aut tale legatū fit pri: et sine dubio hoc casu iportat liberatione a toto. p̄sumptio enī pp̄ter naturalē affectū: facit oīa patri videri cōcessa: nisi aliud sensisse testatorē ab heredib⁹ approbaretur. ita loquit. d. l. aureli⁹. in. d. §. titi⁹. Si vero tale legatū fit extraneo: tunc aduerte diligenter: qz qñqz testator ipse disponit et ipse liberat et liberationē relinquit/nō autē grauat heredē suū q liberet: et tūc nō videtur remissus dol⁹: neqz res testatoris q̄ penes ipz tutorē sunt. hoc casu loquit. d. §. cai⁹. i. l. d. aurelio. cum simi lib⁹. idē si grauat heredē suū nō agere: nō aūt grauat vt liberet vt. l. nō solū. §. pe. ff. eo. Sed si testator grauat heredem vt liberet vel vt quid simile faciat: tūc videtur remissus dol⁹ et obligatio eorū que ex bonis testatoris penes ipsum legatariū sunt. ita loquitur text⁹. in. d. l. si qs ratiōes. in fine. ff. de libe. le. Ratio diuersitatis ē sm eundē Bar. vbi. s. nā quando testator relinquit nō videt de hoc cogitare mortē/scz cogitatiōe turbat⁹: facit. §. illud. in auc. de triē. et se. col. iij. et. l. hac cōsultissima. versi. at cum hūana fragilitas. C.

Dol⁹ possit remitti tutori.

Liberatio relicta tutori an cōprehēdat dolū ei⁹ et res testatoris apd ipm tutorē existentes.

qui testa. fa. possunt. sed qn testator grauat heredē vt liberet/ videtur grauare vt liberet iter viuos. sed liberatio iter viuos illud importat vt notat idē Bar. vbi. s. ergo, rc. Et si diceres heres tenet ad liberandū etiā quādo testator reliquit liberationes simpliciter. vt. l. iij. §. nūc de effectu. ff. eo. dic verū ē, quia lex hoc vult/ nō q testator dixerit et sic nō apparet de voluntate eius. tene menti et sis caut9 tu tabellio i verbis istis cōcipiendis: qm vt patet multū interest vtrū scribas. liberationem tali suo quondā tutori reliqt/ aut ab eo nihil exigi voluit/aut heredē suū nō agere grauauit: quoniā illis casib9 nec dol9 nec res testatoris penes ipm legatariū existēs remissa vident. vel si scribas/z heredem suū grauauit vt talē tutorē quonda suū liberet: qm tūc illa omnia remissa vident vt patet ex premissis. Gerardus mulert.

De forma verbo p q testamētis pcedentib9 et sequentibus derogatur. Rubrica. lvi.

Si testator meminit se aliqd vel aliqua pcedentia testamenta fecisse. vel etiā suspicatur q facta appareant: tutum consilium est q illa specialiter reuocet: ne forte in aliquo eorū aliqd appositū appareat propter quod huic posteriori piudiciū pararet. reuocabit autē hoc modo. Preterea testamentū qd oli a se factū et scriptū est manu talis notarij: et omnē aliaz cuiuscq generis vltimā volūtatē hactenus a se factā/scriptā cuiuscq manu reuocauit penit9 et fregit z irritauit. z lz in eo scriptū sit posteriorē aliter nō valere nisi in eo ptineret hymn9 āgelic9 vl gl'ia in excelsis deo: vel dnica oratio pat nr scz: vl aliqd alid vbū vl factū faciendū p qd pferri vltie volūtati derogatū est in aliq̄ tñ ea oia et singula spāliter et noiatim iussit z voluit nō valere. nā quorūcūq drogatorum et cuiuscq ponis vltie volūtatz se oino asserit penitere. Et si testator timeat falsa p9 mortē ei9 testamēta pduci: qd pluries tpib9 nris (pch dolor) cōtigisse meminim9: z iō velit oib9 seqntib9 drogari scribes hoc mō. Itē disposuit et mādauit hāc ei9 vltimā volūtatē oib9 alijs quas eū de cetero fecisse apparuerit plenissime pualere/ et si qcūcq alia vltia voluntas pter hāc in futurū p eū facta dicet vel apparebit voluit illā penit9 non valere: nec vllū effectū hre: nec vllā ei fidē adhiberi nisi in eo fieret mētio de verbo ad verbū pntis vltime volūtatz. vl sic: nisi i ea scriptū esset/ felix quē faciunt. rc. vel aliqd aliud vbū absconsū et celatū qd tibi placuerit ponere. De materia ista dictū est supra. i ru. si testator voluerit pceden. vel subse. suis vlti. volun. rc.

Qualiter aduciat pena pcepto vl phibitioi testatoris. Rubrica. lvii.

Multotiēs ptingit q testator p9 mortē suā fieri pcipit vel fieri phibz qd heres suare necesse nō hz nisi metu pene legati pstādi coerceat: qd si factū fuerit ita dices Itē voluit disposuit z mādauit q filij sui simt z cōit habitēt z ad diuisionē oim bonorū cōmuniū nō pueniāt vsq ad. x. vel. xx. ānos post obitū ipi9 testatoris. vl sic quo q minor est inter eos pplcuerit. xxv. annū sue etatis: q si ḡ factū fuerit vel q si aliq eorū ceteros ad diuisionē p-

uocauerint/ dānauit pene cā eos siue illū vel illos ex eis q̄ ceteros ad diuisionē procurauerit in. c. lib. tali mōasterio vl' psone legati nomie psoluēdis. Et si pcipat filio si fenerari/vl' filiā tali hoī infimo nisi alteri nō cōiūgere/vel aliqd alrd pcipiat vl' phibeat/penā adiiciās dicēdo. q' si cōtra fecerit vel si cōtra factū fuerit dānauit eum vel eos pene cā in. c. rc. De materia ista dictū est supra in rub. de pceptis et dispo. testa. quibus est adijcienda pena.

¶ De formāda clausula finali i sexto et vltio capitlo testamēti. Ru. lviii

Postq̄ scripta fuerint in dispositione testamentaria omnia supradicta. v. capitula scilicet prohemium/legata/institutiones/ substitutiones/et omnis alia testatoris puidentia/prohibitio/vel pceptū: videlz: vel hec omnia vl' illa, ex eis q̄ casus vl' testatoris volūtas exegerit: subiicies tabellio in. vi. et vltimo capitulo testamēti clausulam gnalē hoc mō. Et hāc suā vltimā volūtatē asseruit eē velle quā valere voluit iure testamenti. aut si sic nō valet/saltē eā iure codicilloz vel alteri⁹ cuiuscūq; vltie voluntatis valere voluit. et teneri ipsam et oīa et singula q̄ i ea dē cōtinent ab oī herede aut successore suo. Uel sic. itaq; pdicta oīa et singula sue vltie volūtatis dispositiones asseruit esse velle: quā vt testamentū et testamēti iure valere mandauit et voluit. q' si aliqua cā psenti vel futura testamēti iure nō valeat/saltē eā ius et effectū codicillozū habere voluit. siue alteri⁹ cuiuscūq; vltime volūtatis iure inuiolabiliter obseruari: et efficaciter adimpleri mandauit.

¶ Additio. Uel si vis secure testari cape formaz quā pōit Spe. in ti. de instru. edi. §. ppēdiose. vsi. si qs vult igit secure. quā formaz posui. s. in rub. de clausule finalis effectu. versi. si igit vis. Ber. mu.

¶ De his q̄ sunt i testamēto ceci specialiter obseruanda. Rubri. lix.

Et si generalia quodāmō theorice et practice vidamt trāscurrisse: q3 tū adhuc tā nuncupatiui q̄ in script; testamēti spālia qdā superesse videnf q̄ qdē ignorātia de facili posset dānosa et fecūda tabelliōib⁹ eē. idcirco ipa spālia ne tegāt silētio huic opusclo iserere curaui

¶ Nō pmittit hoi ceco q̄ vel naturaliter vel accidentaliter vtriusq; oculi lumie caret: testari forma cōmuni. imo quedā adhibere cogit: quoz si qd defuerit: testamētū nō tenet. Hoc aūt est in er⁹ fauorē inductū: q3 cū tpe facilius q̄ hō vidēs ledi possit et decepi: merito ibi versaf mai⁹ periculuz: et ideo debuit mai⁹ cōsiliū adhiberi. vi. ff. de car. edicto. l. i. §. sed et si qs et. c. vbi periculū. in prin. de elec. li. vi. Itaq; cec⁹ volēs facere testamentuz debebit vocare tabulariū. q' si tabularius venire nō pōt / tunc licebit ei aliū quēq; adhibere scriptorē. vocabit enim vij. testes legitios et scribere facientes/et corā eis pfitebif se velle facere testm̄ sine scriptis. Insup heredū qs instituit noia dicet: et ne sola noiū cōmemoratio q̄cq; ābiguitatis pariat: et iudicia pnoia et dignitates coz/videlz cui⁹ dignitatis vl' officij sint. ipi heredes: et i quota in qto eos istituit. Itē legata et fideicōmissa debebit coraz eis ore ppzio dilucide clamare: et debebūt eū videre. et inde psertiz hec oia scribi / et scripta recitari.

vel si aūt fuerit scripta nihilominus tūc corā ipis testib⁹ debebūt ab ipso testatore ore ten⁹ explicari: et i scriptis p ipm tabellionē p ordinē recitari. nā lȝ alio tpe declaratū scriptumue sit testamētū: et alio tpe referaƚ nō iterest. vt C. de testa. l. hac cōsultissima. §. in oib⁹. quib⁹ recitatꝭ et lectis cecus ꝓfitebiƚ illō suū testamētū seu elogiū ꝛ sui animi dispositionem eē. ꝛ p̄dictos in testimoniū vocatos rogauit huius sui iudicij testes eē postea aūt i iferiore charte spacio q̄libȝ ipoꝝ testiū se subscribet. Itē appositꝭ. viij. cordulis: et i qualibet earū cera sufficiēti debebit tabullarius siue scriptor facere q̄ q̄libȝ ipoꝝ testiū signaclꝫ suūq̄ꝫ sigillū vł anulū caracteratū ad vnā ex cordulis cere ip̄rimat. Et nota q̄ i star testamēti i scriptꝭ poterit q̄libȝ testis suo ꝓprio: aut si nō habeat alteri⁹ sigillo signare. Porro istud testamētū nūcupatiuuȝ dƚ eo q̄ oia q̄ i eo ꝯtinenƚ debēt corā testib⁹ nūcupari et declarari: lȝ multam similitudinē habeat cum testamento in scriptis.

Testm̄ ceci q̄re d. catur nūcupatiuum.

Addit. Ita dt glo. j. i. l. hac cōsultissi. C. q̄ testa. fa. possūt. et glo. in v̄bo nūcupata. in. §. sina. insti. de testa. ordi. Ger. mul.

Finaliter aūt scias q̄ si cecus codicillari voluerit predicta omnia sicut in test. mento / ita in codicill° erūt per eūdē moduȝ seruanda ꝓbanƚ hec oia. C. q̄ testa. fa. pnt. dicta. l. hac cōsultissima.

De forma testamēti a ceco cōditi siue facti.

Petrus lȝ oculorum visione carēs tamē corpore et mēte sanus / vel mente tamen sanus: sȝ corpore lāguēs vocatꝭ me. E. notario ꝛ testib⁹ infra scriptis ꝓtestatus est se per nuncupationē et sine scriptis testari velle declarās et exprimens ifra scripta legata et infra scriptorum heredum nomina dignitates et indicia: et ceteras ifra scriptas dispositiōes dilucide ore ꝓprio corāȝ nobis. Itaq̄ȝ bona sua testamento disposuit i hūc modū. Primo nāq̄ȝ pro anima de bonis suis reliq̄t ꝛc. prout disponere voluerit testator. Cū aūt spōte fuerint omnes dispositiōes eius s̄m leges facte: et de ipius arbitrio procedētes: et fuerit apposita clausula finalis demū tu tabellio subijcies hec v̄ba in hūc modū. Igiƚ predictis oibus corāȝ dictis testibus aperte recitatis et lectis dictus petrus ꝓtestatus est hoc suū esse testamētū seu elogiū ex sui animi sententia dispositū. rogās ifra scriptos ad testimoniū adhibitos testes eē: et vt subscriptiōes suas ꝛ sigilla s̄m iuris ordinē subijciant et apponāt. post hec aūt se ꝯtinuo subscribet q̄lȝ testiū hoc mō. Ego. A. cū infra scriptꝭ alijs testib⁹ siue cū supra ꝛ ifra scriptis alijs testib⁹ a p̄dicto testatore adhibitis et rogatꝭ huic testō et etiā recitatiōi ꝛ oib⁹ ꝛ singulis suprascriptis p̄ns interfui: et ab eodē testatore rogat⁹ i testimoniū me subscripsi sigillū meū propriū. vł si nō habeat propriū dicat sigillum infra vel supra scripti. M. habens infra circuluȝ formam agni vel columbe: in vna ex cordulis cere imprimens et apponēs. et eodem modo quilibet aliorum testium se subscribet. In fine autem tabellio siue scriptor subscriptionē suaȝ subijciat hoc mō Ego E. notarius ab ipo Petro testatore vocatus predicta oia et singula suo mādato scripsi: et scripta corā dictis testibus recitaui

et legi in publicam formã redigi
ab eo rogat⁹ ĩ testimoniũ me sub
scribẽs ꝛ sigillũ ꝓpriũ: vł alti⁹ta
lis hñs talẽ formã pẽdẽs ad vnã
ex cordulis subijciẽs ꝛ apponẽs.
¶ Additio. Hec tota forma pre
missa ponitur etiam in Spe. in ti
tu. de istru. edi. §. ꝯpendiose. ver.
illud autẽ non est ignorãdum ꝛc.

Ceci testamẽtũ multa requirit spẽalia.

¶ Circa predictã materiã sum-
matim: aduerte quedaꝫ specialia
in testamento ceci necessario ob-
seruanda. Primo ꝙ requiruntur
septem testes ꝛ notarius si habe-
ri potest. alias octauus testis loco
notarij ad hoc specialiter conuo
cetur, quod nõ est necesse in testa.
mento alterius: nam ibi septẽ suf
ficiunt computato etiam notario
vel scriptore. vt vult glo. ĩ verbo
octauũ. in. l. hac cõsultissima C.
qui testamenta facere possunt. et
probatur in. l. domici⁹. ff. de testa
¶ Secundo requiritur in testa-
mento ceci vt testibus omnib⁹ et
notario ibidem collectis ante oĩa
cõuocet cecus testator ad se pre-
dictos omnes septem testes ꝛ no
tariũ: quibus cõuocatis edoceat
ꝛ verbis manifestet ꝙ sine scriptꝫ
vult testari: id quod etiam non est
necesse regulariť. vt. l. in testamẽ
tis. C. de testa. Tertio requiritur
vt in principio testamenti ceci et
ante omnia legata fiat heredis in
stitutio. quod etiã speciale est. re
gulariter aũt contra. vt in. §. ante
heredis. isti. de legatis. hoc tenet
Bartho. ꝛ Richar. malũ. et Cy.
in. d. l. hac ꝯsultissima. Sed Bal.
ibi dicit ꝙ ille tex. nõ cõtinet cau
sam formalem: sed solitum modũ
testãdi apud veteres qui semper
ꝑponebãt nomẽ heredis: qḋ ho-
die non est necessarium. vt. d. §. an
te heredis. Item in quacũqꝫ par
te testamẽti scribatur nomen he-
redis semper stat in capite. ar. l.
pe. C. ꝺ isti. ꝛ subsis. Preterea ta
lis omissio est omissio parue solẽ-
nitatis. ideo non debet viciare. vt
l. j. i. fine. ff. de vẽtre inspi. Sꝫ An
ge. are. in. §. cecus autẽ. insti. qui.
nõ est per. fa. testa. cõsulit non re
cedendũ ab opinione Bar. ꝛ alio-
rũ maxime cũ tex. in. d. l. hac con
sultissima ponat regulã negatiuã
in ceco ꝙ nõ potest testari: nisi ob
seruet. d. l. quẽ innuit hoc sic seruã
dum vt facile intuenti patebit. er
go ꝛc. qḋ nota ꝛ sic obserua tu ta
bellio vt saltẽ litem que ex cõtra
rijs opinionib⁹ doctorũ oriri pos
set euites. Deide ergo faciat cec⁹
legata ꝛ fideicõmissa qb⁹ peractꝫ
notarij manu (vel si ipsi⁹ copia ha
beri nõ potest cuiusdã alteri⁹ lo-
co eius assumpti vt dictũ est) om-
nia ista scribanť in ꝑsentia testiũ:
postea dicti testes se subscribant:
et etiã tabellio vel loco eiusdẽ as
sumptus. Demũ tam a testib⁹ ꝙ̃
etiã a tabelliõe vel a surrogato in
locũ ei⁹ sigilletur. ita vt. viij. sigil
la requiranť. ꝛ de his oĩbus opor
tet notariũ facere ĩ dicta scriptu
ra mentionẽ. quibus peractis te-
stamẽtũ habebit suas solẽnitates
alias non valet: ita dicit pulchre
Ange. are. ĩ. d. §. si quis aũt ꝛ ꝓbã
tur ꝑmissa. in. d. l. hac ꝯsultissima
¶ Quero qḋ in codicillis? rñde
vt ꝑ dñm Rolãdinũ. s̃. rubrica ꝓ
xima. in fine: ibi. finaliter autem
scias ꝛc. Et adde ꝙ ita tenet etiã
Bal. in. d. l. hac consultissima. et
Spe. in. d. titu. de instru. edi. §. cõ
pẽdiose. ꝟsi. illud aũt non est igno
randũ in fine. ꝟsi. licet glo. in ver
bo codicillis. in. d. l. hac cõsultissi
ma velit q̇nqꝫ testes sufficere ĩ co
dicillis ceci quam glo. sequiť ibi
Bal. Sꝫ Ange. are. vbi. s̃. credit
veriorẽ eẽ opinionẽ Bal. tu itaqꝫ
ꝓpť opĩones euitandas semꝑ ad
hibe octo testes etiã in codicillis
ceci. In donatiõe ꝓ cã mortꝫ te
net idẽ Ange. ꝛ etiã Bal. vbi. s̃. ꝙ

Cec⁹ faciens codicillos an debeat necessario adhibere viij. testes.

stādū ē iuri cōi cū de ea nihil spe=
cialit. I.d.l.hac ꝯsultissima statu=
atur. et sic i ea (ēt si fiat a ceco). v.
testes sufficiūt. l.fina. C. de do. cā
mortis. ⁊ l.fina. C. de codi. Quid
aūt si cec⁹ testet inter liberos an
ne tunc necesse habeat obseruare
solennitatē. S. dictū: Bal. vbi. S.
tenet ꝙ nō/qđ sequit etiā Ange.
are. vbi. S. ⁊ Sali. in. d.l.hac con=
sultissima. ¶ Finaliter q̄ro q̄liter
ꝓbet ꝙ titius fuerit cec⁹: dic si te=
stes dicunt ꝙ viderunt eū habere
oculos a capite euulsos et omnino
clausos. si autē habebat claros sȝ
habebat caracteres debet dicere
testis ꝙ semꝑ vidit eū ire cū duce
et qñ sine duce ābulabat ꝑcutie=
bat sepe i muro: ⁊ ibat ꝑ loca aspe
ra et incōsueta ꝑ q̄ vidēs nō iuis=
set. ita dicit Bar. in. l. ij. ff. de bo.
pos. fu. infanti. mu. ⁊c. et post eū
Aug. are. in. d. §. cec⁹ autē. in prin
cipio. Gerardus mulert.

Ceci te=
stamen=
tū inter
liberos
an requi
rat solē=
nitatem.
l.hac cō
sultissi
ma. C. q
testa. fa.
pos.

Cecitas
q̄liter ꝓ
betur:

¶ De testamēto nuncu patiuo qđ cōficitur sine scriptis. Rubrica. lx.

IDdeo testamē=
tū nūcupatiuū dr̄ sin̄
scriptis: q2 nō exigit
solennitatē scripture
nec al'as solēnitates q̄ spāliter i te
stamēto in scriptis requirunt. pōt
eñ q̄s nullo scriptore adhibito: ⁊
nulla iñ facta scriptura nūcupati
ue testari: dūmō corā testib⁹ nūe=
ro et ꝯditiōe legitimis heredē nū
cupet et suā explicet voluntatē.
¶ Additio. Ut. §. fina. insti. de te
sta. et. l. hac cōsultissima. §. per nū
cupationē. C. eo. Gerar. mulert.
¶ Scriptura eñ nil operat vt va=
lidior sit testamenti substātia: sed
vt per eam facilius clareat ⁊ pro
betur tenor et series testamenti.
vt dicit glo. i. §. ꝑ nūcupationē.
institu. de testamē. in vltimis enī

Testm̄
nūcupa=
tiuū q̄=
re dicat
sine scri=
ptis:

volūtatib⁹. itē ēt in cōtractib⁹ et
pcnis adhibent tabelliōes: ⁊ fiūt
scripture publice solū gr̄a facilio
ris ꝓbatiōis. ⁊ nō substātie fortio
ris. vt. C. de trāsac. l. cū te transe=
gisse et. ff. de pig. l. ꝯtrahit. et. C.
de pactis. l. pactum qđ bona fide.
¶ Additio. Tñ hoc fallit i multꝭ
casib⁹ in qb⁹ ad substantiā rei re=
quirit scriptura q̄ ponūt ꝑ glo. in
ṽbo valȝ. in. d. l. ꝯtrahit: ⁊ plen⁹
ꝑ Spe. in ti. de instru. edi. §. restat
ṽst. sȝ si alij testes. et plenissime ꝑ
glo. in verbo in scriptis. ⁊ ibi doc.
in. c. i. §. postq̄ aūt. de censi. li. vi.
Gerardus mulert.
¶ Itaq̄ testator si tabellionem
hr̄e nō poterit saltē legitimū nu=
merū testiū adhibebit corā q̄bus
testib⁹ volūtatē suā aperte narra
bit exꝓmēdo legata ⁊ heredū isti=
tutiōem et alias suas testamenta=
rias dispōnes. et demū ipos p̄sen
tes rogabit i testes. Mortuo aūt
testatore iudex ad istantiā alicui⁹
cui ex ipso testamēto ius cōpetat
testes ipsos citabit. itē ēt nuncio
vel voce p̄conia oēs q̄ poterāt ab
intestato succedere: vel q̄ ex alio
testamēto ius dicerēt se habere: et
ad rei euidentiā et ꝑpetuā memo
riā testimonia ipsoꝝ testiū solēnit
recepi faciat. et si inuenti fuerint
concordare de nomine testatoris
et de eius etate/conditione/ ⁊ mē=
tis sobrietate/et de legatarijs/ et
legatis/et de heredū institutioni
bus/ ⁊ de alijs q̄ de disponētis vo
lūtate: et de iuris solēnitate fiunt
in his ei ꝯcordare debēt ipoꝝ te=
stimonia: p̄ñtib⁹ vel ad hoc legiti=
me citatis p̄dictis q̄ ius habēt ēt
⁊ ēt p̄ñtib⁹. vij. alijs testib⁹ recita
bit et ꝓnūciabit sententialit ea ex
tūc ꝓ plena ipsi⁹ testamēti proba
tione haberi. Notari⁹ aūt scribet
in mēbrana bōa: positis ānis dñi
et ceteris publicationibus: ipsas
attestatiōes. itē iudicis ꝓnuncia=

Scrip=
ture pu=
blice q̄re
fiāt i te=
stamētis
et i alijs
actibus.

Publi=
catio te=
stamēti
sine scri=
ptis q̄li=
ter fiat:

tionē et p̄sentiā vel citationē p̄e dictoꝝ ordinate scribet: et d̄e mū supponet illoꝝ septē testiū noīa q̄ recitationi et p̄nunciationi iudicis fuerunt adhibiti. Et hec omnia in publicā ⁊ autēticā formā rediget ❡ Additio. Predicta oīa in effectu ponunt̄ ēt in Specu. in ti. de instru. edi. §. cōpēdiose. ꝟ. ad huius aūt. vbi subiūgit̄ forma publicationis: q̄ dicet notari⁹. Anno / mēse die / talibus: tales corā tali iudice p̄posuerūt se probare p̄ testes ad eternā rei memoriā testiū talis: q̄ iudex vocatis talib⁹: vel faciens publice p̄conizari si q̄s ꝯtradicere vellet: tandē q̄ null⁹ apparuit vel q̄ nihil rationabile appositū fuit interlocut⁹ est testes debere admitti: ⁊ mihi notario iniūxit. vt coꝝ dicta redigerē i scriptis. talis ergo testis iuratus sic dixit: et talis sic. in fine vero dicet. lecti ⁊ publicati sunt testes isti ad eternam rei memoriā auctoritate ⁊ mādato talis iudicis in tali curia p̄sentib⁹ talib⁹ p̄curatorib⁹: et talibus coꝝ aduersariꝭ: et in p̄ntia taliū testiū sub anno dn̄i. ⁊c. Ego talis scripsi et publicaui. vide lati⁹ p̄ Spe. i. d. titu. de instru. edi. §. oñso. ꝟsi. q̄ue. Et hec d̄ publicatiōe testamēti sine scripꝭ. De publicatiōe ꝟo testamēti i scripꝭ. et de ei⁹ materia tractat̄ i. l. publicati C. de testa. ibi Bar. Bal. et reliq̄ scribentes. et late Spe. i. d. ti. de instru. edi. d. §. oñso. ❡ An aūt testamentū publicatū p̄ iudicē faciat fidē ita vt nō sit necesse originale ostēdere queritur: ⁊ videt̄ q̄ nō facit fidem nisi p̄bet̄ q̄ originale casu sit deperditū vt videt̄ velle tex. in. d. l. publicati / ibi casu q̄ p̄bat̄ intercidit Bar. in. d. l. publicati. et idē in. l. tabularū. in p̄n. ff. quēad. testa. aperi. respondet aut fuerūt citati hij quoꝝ interest: et facit fidē pp̄etuā. l. optimā. C. de

Testiū publicatuꝫ p̄ iudiceꝫ an faciat fidem⁊

cōtrahen. ⁊ cōmit. sti. et. l. fina. C. de re iudica. nec est necesse vt originale exhibeat̄: nisi quis vellet illud redarguere de falso: tūc eniꝫ debet exhiberi vel fides fieri saltē p̄ iuramentū q̄ originale haberi nō pōt. l. fina. C. de fide instru. illis autē non citatis non faceret fidē. vt̄ i auc. si q̄s in aliquo. C. d̄ edendo. hec ille. Et nota q̄ hmōi publicatio debet fieri corā iudice competente hoc est ordinario. l. testamēta oīa. C. de testa. Sed nunc dubitari potest nūquid sup hoc debet dari libell⁹ et fieri litis cōtestatio. Bal. in d. l. publicati. post Nico. d̄ ma. in. l. repetita. C. de epis. et cleri. dicit q̄ nō cū fiat hoc mero iudicis officio. id est ad p̄petuationem alterius iudicij. sicut dicim⁹ in interrogationibus faciendis. ff. de interro. ac. i rubri. nec forma iudicij est in hoc seruanda. putat tñ ideꝫ Bal. q̄ in actis scribendū est q̄d petit̄ / vt iudex possit scire quid habeat facere: vtq̄ petitor postea nō possit variare. et sic etiā fiet cum testes a reo publicari petunt̄ s̄m formā traditā. in. §. et hoc vero. in auc̄ de testi. colla. vij. de hac materia vide lati⁹ p̄ Bal. in. d. l. publicati. ❡ Reuoco nūc in dubiū nūquid tabule testamēti p̄bant anteq̄ corā iudice publicent̄: Bar. in. d. l. tabularū in prin. ff. quēad. testa. ape. distinguit hoc mō. Quoddā ē testiū nūcupatiuū de q̄ rogat⁹ est publicus notari⁹. et id facit fidē si est publicatuꝫ a notario. ita dicit Bar. de cōsuetudine esse obseruatū: et de iure s̄m quosdā allegat. l. si. C. de fideicō. et q̄d ibi nota. et. l. i. C. de testa. Quoddā est testamentuꝫ in scriptis: et hoc q̄nq̄ ē scriptū manu p̄uata sigillatū et subscriptū a testib⁹ s̄ꝫ formā. l. hoc ꝯsultissima C. de testa. et tunc iterū est p̄uata scriptura nec fidē facit nisi corā iu=

Libell⁹ an dari debeat qñ petit̄ testamentum publicari⁊

Tabule testamēti an p̄bēt ante q̄ coraꝫ iudice publicē⁊tur⁊

dicce publicef vñ si testes iterim morerenf nõ valeret illð.iõ periculũ est ẽm eũdẽ Bar. facere testamẽtũ in scriptis Quoddã est testñ in scriptis factũ manu ꝓ=uata sigillatũ et subscriptũ a testib⁹: et notari⁹ est rogat⁹ a testatore quõ testator ꝓsitef illð esse suũ testñ: et quõ fuit sigillatũ ꝛ subscꝑtũ a testib⁹ ꝛ tũc illð facit fidẽ sine alia ꝓbatiõe vł publicatiõe iudic;.si ei(vt dł ipe Bar.) credif notario i testamẽto nũcupatiuo vbi rogat⁹ est tã de tenore testamenti ꝙ̃ de solennitate: multomagis credif sibi i hoc testamẽto i scriptis: i quo rogat⁹ est de solẽnitate tñ. Gerar.mu.

De testamento i scriptis. Rubrica.lxj.

Quãuis in cõtinentia et tenore ceteris oĩbus q̃ in dispositione patrimonij siue de iuris solẽnitate/siue de testatoris volũtate necessaria sunt/hec duo testamẽta pura et equalia sint sc; nũcupatiuũ ꝛ illð quod i script; cõdif. Attñ i solẽnitatib⁹ et forma magna est iter ea distantia.uãꝗ circa testes nũcupatiui testamẽti pauca et breuia reqrũf.vt i rubri.de testib⁹.§.dictũ est.s; illius qð in scriptis ꝯficif magne sunt et multe solẽnitates ex qb⁹ substãtiã et efficacia; sumut.de hoc igf videam⁹. Et est sciẽdũ ꝙ cu; iudiciorũ nr̃orũ cõtinẽtiã testib⁹ patefacere volum⁹: solem⁹ ad nũcupatiua recurrere testamenta. Cũ ꝟo hõ iã secretũ eẽ cupit arbitriũ sue volũtat; ꝑt testñ i scriptis ꝯdere cui⁹ tenorẽ testibus posse celari leges volũt ꝛ refert

Additio. Ut.l.hac ꝯsultissima in prin.C.de testa. Ge.mu.

Licet si vltro velit possit illð testatori eorũ notície aꝑire. Igif volẽs ꝑt secretũ sui arbitrij testamẽtũ in scriptis ꝯdere si lrat⁹ est et scribere possit et velit/ipsemet testñ scribet. aliodn et aliu; scriptorẽ adhibẽ pořt tabelliõnẽ vel aliũ. Assumef aũt mẽbrana bona ꝛ solida i cuius pte supiori relinqtur ꝗtu; est grossicies triũ vel ꝗtuor digitoꝝ. i dextro aũt ꝛ sinistro latere tãtũde; spacij. in pte aũt iferiori supesse debebit spaciũ et vacuamẽtũ ꝗtũ palma man⁹ digitis extẽsis ꝓtẽdif: vł circa: et i medio hoꝝ spacioꝝ scribef tenor ꝛ series testamẽti: ꝗ fctõ duplicabif charta et cõiũgef spaciũ supi⁹ cũ iferiori: ꝛ figenf ibi tres cordule. In plicatura vero dextri spacij due: et sinistri alie due/et quelibȝ cordula duo habeat foramina interiorẽ lram nõ ledẽtia vel attigẽtia: quib⁹ cordulis singula spacia cõiũcta ligenf: ita ꝙ interior lra vi deri vł legi nõ possit. Porro dñ illo magno spacio iferiori vacuo tñ debebit relinꝗ discooꝑtu; ꝙ ibi possint patẽter et apte scribi subscriptiões testatoris ꝛ testiũ quib⁹ vel eodẽ die/vł vno/vł pl̃ib⁹ dieb⁹ aũ sic scꝑt; fctis ꝛ ordiat;/qñ placuerit testatori vocabit vij. testes viros vtiqꝫ lratos: et scribere sciẽtes ꝛ nullũ iuris ipedimẽtũ hñtes: et cora; eis testatori ipa; scripturã clausam ꝛ iuolutã.id est dict; cordulis ligatã vt dicñ est: i manib⁹ tenẽs offerre debebit dicẽs illud suũ esse testamentum sua/vel talis alteri⁹ manu scriptu;/ꝛ eos rogaret i testes et rogãdo mãdare quaten⁹ ipsum testamẽtũ subscribant et signent. Ipse ꝟo etiam se debebit sua manu subscribere vt iferi⁹ apparebit. Igif ibidẽ et in ꝑsenti vno contextu anteꝗ ipe testator vel aliquis ex testib⁹ inde

Testñ i script; quõ scribẽdũ sit

discedat/tebebit vnusquisque ipsorum testium annuluz vel sigillū caracteratuz ad vnā ex cordulis pendētibus apponere/siue suū siue alteri⁹ testis. Nā si aliquis vel aliqui ex testib⁹ fuerit nō hñtes sigillū poterit quilz eorū cū alteri⁹ sigillo signare. ¶ Additio. Ut insti. de testa. §. pūt aūt Addc: ēt si sit sigillū vl ānull⁹ testatoris. l. ad testiū. §. si ab ipso. ff. de testa. Limita pdicta dūmō ille q alieno sigillo vl ānulo signat ptestet se alieno sigillo aut ānulo signare i subscriptiōe: ita notat Spe. i tit. de proba. §. vidēdū. vsi. et nota: et glo. in vbo delete. i. e. inter dilectos. de fide istru. qd sequit Bar. i. d. §. si ab ipso. et dñs Xpo. porc⁹. z Ange. are. i §. pūt. isti. de testa. et videt velle dñs Rolādin⁹. J. i vsi. ceteruz ibidez et in pūti. zc. ibi z eā sigillo pprio vel sigillo ifra scripti. zc. Berard⁹ mulert.

Annulo aut sigillo alieno an possit testis signare testamētū

¶ Post ptinuo i spacio inferiori discoopto fiāt subscriptiōes. primo eni si testator illd sua manu scripsit subscribet se hoc mō Ego. P. pūtē paginā clausaz z ligatā in manib⁹ tenēs infra scriptis testib⁹ oībus sil pūtibus p me ad hoc adhibitis et rogatis obtuli ab eis sm iuris ordinē signādā z subscribēdā/asserēs qd in ea scriptuz est meū fore testm̄ et illd totū z heredis istitutionē z oīa z singula q cōtinent i ea a me scripta eē. necnō corā eis ibidē pūtib⁹ subscriptionē ppa manu subijciēs. Sz si mādato testatoris alius testm̄ scripsit ille taks se subscribz. hoc mō. Ego. F mādato. P. lrarū ignari vel scribere ppter corporalez egritudinē impediti hoc eius testamētū taz heredis istitutionē q cetera in eo ptēta suo mādato ppa manu scripsi. z eo postea pūtē paginā clausaz z ligatā ifra scriptis testib⁹ ab eo vocatis et rogatis oībus sil pūtibus offerente z asserente id qd i ea ptinet suū esse testamētū et a me scriptū: pūtez subscriptionē meā vice z noīe suo et ei⁹ mandato apposui et i testimoniū me subscripsi. Ceterū ibidē et i pūti quilz testiū talit se subscribet. Ego. A. rogatus et pūs vna cū oīb⁹ infra scriptis siue suprascriptz testib⁹ ad oīa z singla in hui⁹ pagine pūtis iferiori spacio fetā pcepta z scripta oīb⁹ sil pūtib⁹ et rogatis in ipa pagina/ eiusvtiqz. P. testamēto/ suo mādato manu mea i testimoniū me subscripsi: et eā sigillo pprio vel sigillo ifrascripti. M. signaui hñte in circulo formam lily vel leonis qd ad vnā ex cordulis supradictis cere ipressi. Itaqz. vij. sigillis appēsis et factis. viij. subscriptiōib⁹. z ceterz rite ac ordinate pfectz testator ipm ei⁹ testm̄ i aliquo secreto. et tuto loco deponet post ei⁹ obitū vt i sequēti rubrica dicet legitie pcedendo ad aperiēdū z describēdū. Ecce iā vides verā formā p ordinē testamēti i scriptis. hec ei sūt scripta .i. solēnitates. ppt qs vocat i scriptis. i. in legitis solēnitatib⁹ factū ex qb⁹ substātiā capit z ei⁹ vita depēdet. et id si q cap defuerit testamētū irritū erit: nisi forte fieret int suos. s. q istituti eēnt testatori sui heredes. alioqn. i. si essent extranei: tūc aliq ex dictz solēnitatib⁹ deficiētē oino deficeret testm̄. et tales solēnitates p cessus forma mod⁹ z ordo testamēti i scriptz/ pbāt. C. de testa. l. hac psultissima. in pncipio. z. l. cū āntiqtas. §. vltio. z. l. iubem⁹ iūcta. auc. ibi seqnti q icipit. et nō obuato. et isti. de testa. §. postea vo ex edicto vsqz ad. §. testes. et ff. d testa. l. pen. z. l. heredes. l fi. et. l. ad testium. §. signum autem.

¶ Additio. Supradicta oia pōt etiā Spe.i ti.de istru.editio.in.§. cōpēdie se.⁊n.testamētū hosolen ne ⁊c. Aduerte tū circa pmissa q̄ aut testator sua manu scripsit testamētū ⁊ spālif hoc in scriptura reposuit/⁊ tūc nō reqrif alia sub scriptio ab eo vl ab aliq̄ alio p eo sed sufficit q̄ testes se subscribant ⁊ signēt.vt.d.l.cū antiq̄tas.i fine Si autē ipe testator nō scripsit/sꝫ ali⁹ noie suo/tūc obsuabif dispositio.l.hac ɔsultissima.scꝫ q2 octauus test; p eo adhibebif q̄ se subscribet/si ipe testator nō vult aut non pōt se subscribere. Se.mu.

Testator an debeat necessario se subscribere i testamēto suo in script; ⁊

¶ Queadmodū testam̄tū i scriptis aperiat ⁊ describatur. Rubrica.lxij.

Quoniā expedit ɔpetētes deficientiū dispositōes q̄scunq̄ nō repugnāt legibus modis oib⁹ ipleri.vt auc.de heredi.⁊ falci.post pricipiū ibi:cū vtiq̄.col.j. Jcc irco si mortuo test torcis cui⁹ iterfit postulabit corā ptore exhiberi testamētū ⁊ aperiri: eo iurāte q̄ nō calūnie aio id petit.l.ei⁹ qd.C.quē ad.tes.ape.ptor vocatis ⁊ ɔuenētib⁹ testib⁹ oib⁹ si cōmode reperire pot erit iubebit testamētū exhiberi/⁊ coactis testib⁹ sigilla ⁊ subscriptiones suas recognoscere faciat illud corā eis aperiri et recitari:⁊ mādabit tabellioni vt illud obseruata insinuatiōis solēnitate debeat recitare/⁊ heredib⁹ ⁊ his quoruꝫ interest exhibere.q̄ facto itez reassignari et deponi iubebit oīgiale:vt ad illud cū vtilitas vl necessitas exegerit recurraf. Ceterū multa alia essent circa materiā istā dicēda.sed ea nō ɔsequor tū q2 materia lōgināq̄ eēt:tū q2 testamētū hoc pōderosas ⁊ sūptuosas obseruātias hꝫ quare nō est mirū si ei⁹ fors raro cōtingere visa est: sꝫ de ei⁹ apertiōis ⁊ descriptiōis pcessu aperti⁹ videre poteris in sūma A3o.sub rubrica.C.queadmodū testamēta aperiātur Finalif añt teneas q̄ siue p modū exēpli siue autētici ⁊ originalis exhibēdū fuerit testm̄ illud totū ⁊ itegrū exhibebif heredi/eo q̄ ipe est toti⁹ hereditat;⁊ pīmonij vniuersalis dns ⁊ successor.vt isti.de here.q̄li.⁊ diffe.§.p heredē. et.ff.de acq.pos.l.cū heredes.i pn. Legatario hosiue alteri cui aliq̄d particulare relictū scriptū ē exhibebis simplicif ptes ꝫ v ba q̄ de ipso relicto faciūt mētionē/cū illis p̄cedētib⁹ ⁊ sequētib⁹ ppf q̄ ipm legatū fuit ascriptū in testamento: ⁊ pbaf ḿ formā tibi traditā in sūmula nr̄a sup rubrica de pte ex testamēto sumēda Nā sicut ab argētario rō erat edēda ei ad quem ptiebat.vt.ff.d edēdo.l.ptor ait. in pncipio.⁊.l.si q̄s ex argētarijs in pncipio.sic ⁊ a tabelliōe q̄ loco fūgif argētarij.facit.d.l. si q̄s ex argētarijs.§.ptiere. Preterea ispectio tabularū testamēti materiā falsi fabricādi istituere pōt.vt.ff. queād.tes.aperi.l.ij.§.inspectio.

Testm̄ quem ad modum edendu; sit heres sit heres di aut legatario.

¶ Additō. Circa premissa quero an ne legatario dbeat fieri editio cū die et ɔsule⁹glo.in hbo ei⁹ qd C.queād.testa.ape.tenet q̄ non Sed Jaco.bu.vt refert Bal.ibi. tenuit q̄ etiā legatario sit edēdū cū die ⁊ cōsule.q2 q̄ dies et cōsul nō edūtur fit ne aliq̄d posset excogitari et falsum fabricari ɔ testamentū.Sed hec rō cessat q̄scūq̄ ei⁹ q̄ petit iterest testamētū valere:q2 nō est verisile q̄ ipugnet id qd facit p se/imo q̄ habeat ratū et gratū.vñ.d.l.ei⁹ qd q̄ dicit edēdū testamētū sine die ⁊ cōsule/nō loq̄tur qñ heres vl legatari⁹ petit copiā testamenti.sed loquitur qñ

legitim⁹ vel exheredatus hoc pe tit q̄ verisiliſ iuſingerēt teſtamen tū ſi poſſent. Sed Jaco.ð are. vt refert idē Bal. vbi.ſ. dicit/ꝙ ſi q̄ dē cōueniſ tabellio q̄ ſcripſit mādato teſtatoris ꝙ debet edi legatario et heredi cū die et cōſule in publica et ſolēni figura: q: mādatū teſtatoris reputaſ mādatū eo rū: ergo ꝛc. ar. l. ſi qs ex argētarijs §. ptinere. ff. de edē. nō tū dicit. d. Ja. ð are. an tabellio teneaſ edere exheredato vſ legitimo Sʒ ipc Bal. tenet ꝙ ipis edi dʒ ſine die ꝛ cōſule p. l. ij. i pncipio. ꝛ in. §. teſta mētū. ff. quēad. teſt. ape. ꝛ hoc faciet tabellio mādato iudicis: non ppa auctoritate/ q: nō fuit rogatus ab eis/ nec ad eorū vtilitateʒ ar. ff. ð penis. l. ſi qs aliqd. §. iſtrumenta. Si vo ꝯuenitur ali⁹ ꝙ tabellio: tūc indiſtīcte obtinet. d. l. ei⁹ quod. ſi ꝯueniſ ex hoc edicto. ſed ſi ꝯueniſ rei vendicatione reſtituere dʒ pprietario agēti ipm totū inſtrumentū. ꝛ iſta nō vocaſ editio: ſed reſtitutio poſſeſſionis ipſi⁹ charte pncipalis ſeu origia lis q̄ debʒ fieri plenarie hec Bal. vbi. ſ. Gerardus mulert.

Exheredato ſiue legitio quēʒ admodū edi debeat teſtamentū ꝛ

¶ Item iſtud memoriam tuam nūq̄ ptereat ꝙ viuo teſtatore ſine ipſius expreſſo mādato neq̄ heredi neq̄ alicui homini viuēti teſtamentū aut aliā vltimā voluntatē exhibeas vel oſtendas: aut legi vſ videri pmittas: quia viuo teſtatore non debēt aperire tabule. vt. ff. quēadmodū teſtamenta aperiantur. l. ij. §. ſi dubitetur.

¶ Additio. Nota ꝙ rō hui⁹ edicti de teſtamentis aperiendis eſt/ quia in his que dependēt ex teſtamento nō poteſt tranſigi nec veritas diſquiri: niſi iſpectis ꝛ cognitis verbiſ teſtamēti. l. j. §. ij. reſpōſo ff. eo. ꝛ. l. de his. ff. de trāſac. et ibi Barth. Aduerte tñ ꝙ hodie omnis heres poteſt adire hereditatē etiā ante apertas tabulas qḋ nō potuit olim. niſi in duob⁹ caſibus Item dies legatoꝝ hodie cedit a morte teſtatoris etiaʒ ante aptas tabulas id qḋ etiā nō erat olim. l. vnica. §. cū igitur. iūcta glo. in verbo tabularū. C. de caducis tollē. Itē nota ꝙ teſtamentū aperiēdū eſt preſentibus teſtib⁹ qui cogēdi fuiſt ſigilla ſua agnoſcere. l. cū ab initio. ff. quēad. teſta. ape. Iuxta hoc q̄ro: an huiuſmodi teſtes debeant iurare dicere verū: Rñdet glo. in. d. l. cū ab initio ꝙ ſic. ſicut alij teſtes qui examinantur. vt. l. iuriſiurādi. C. ð teſti. ꝛ hoc ſequiſ tur Bartho. in. d. l. cum ab initio. Intellige verū qḋ dicitur pſentibus teſtib⁹ aperiendū teſtamētuʒ niſi teſtes abſint. hoc eīm caſu ſiue vnus ſiue oēs abſint: res vigeat aperitur coraʒ honeſtis perſonis. Poſt deſcriptū autē ꝛ cognitum factū ab eiſdē quibus interueniētibus apertū eſt obſignetur: tunc deinde eo mittatur vbi ipſi ſignatores ſunt ad iſpiciēda ſigilla ſua l. ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. e. ꝛ. l. ij. C. eo. Abeſſe autem intelliguntur ſiue in alio territorio ſint ſiue in eodeʒ: ſed non ſine magno incōmodo venire poſſunt/ tūc eīm non compelluntur venire. ſed ad eos mitti debet. iniquū enī eſt dānoſum alicui eſſe ſuū officium. d. l. ſed ſi quis. ſi vero poſſūt ſine incōmodo venire cogendi ſunt. d. l. cum ab initio/ ꝛ ibi ita vult Bar. Sed iuxta pmiſſa quero qñ mittitur ad abſētes qs eſt ordo: Bar. in. d. l. cum ab initio/ dicit ſi ſunt in ſuo territorio debet iudex mittere notariū vel officialem ad recipiendū iuramentū: ſi autem in alterius territorio ſint: cōmittiſ iudici illius territorij ꝙ recipiat iuramēta ꝛ dicta ꝛ ꝙ ſibi remittat. ipe enī iudex pncipalis cauſe debet publicare non ille cui cōmit-

Officiū ſuū non dʒ alicui eſſe dāmnoſum.

titur: ita tenet glo. in. d. l. sed si qs ex signatoribus. et probatur. in. l. iudices. et auc. apud eloquentissimũ. C. de fide instru. subijcit idẽ Bartho. consultum fore q iudex cõmittet articulos distictos et interrogatoria sm que testes inter rogentur. vt in. c. presentiũ. de testi. libro sexto. Sed quid si aliqs testis negat suum sigillũ vtrũ dubitetur de viribus testamẽti: breuit distingue: aut aperte dicit hoc non est meũ sigillum nunq̃ apposui hoc sigillum/vel dicit nõ recognosco an sit meũ sigillũ, et nõ apparet sigillum suum ibi: quod põt esse, vl quia alieno sigillo signauit vt. l. ad testium. §. i. ff. de testa. vel sigillauit sue/tamen non apparet forma ita vt decernat. & his duobus casibus testamentum reddit suspectum. l. i. §. fina. ff. quẽad. testa. apc. hoc intellige verum nisi preter hunc testem non recognoscentẽ vel negantẽ sigillum suum remaneant adhuc tot testes quot sufficiunt/vt vult glo. fina. in. d. §. fi. & probatur per tex. in. l. cum tabule. ff. de bonoꝝ possess. sm tabu. Si autem sigillũ suum appareat vt quia ibi sunt arma sua: vel litte re dicunt: vel alias apparet: tũc non obstante dubitatione sua testamentum est validum et non suspectum. arg. l. ne satisdatio. ff. rẽ ra. habe. et in auc. de fide instru. §. si vero moueantur. col. vi. hanc distinctionẽ. s. dictam subtiliter innui: glo. in vbo neget. iuncta glo. sequenti. in. d. §. fina. et sequtur ibi eam Bar. De fide sigilli dic vt p doctores. in. l. si qua per calũniã. C. de epis. & cleri. per Guil. in. l. si procurator. ff. d procuratoribus per canonistas. in. c. post cessionẽ de probatio. et tetigit Bartho. in. l. si publicanus. §. de rebus. ff. de publicis. Reliqua presentẽ materiam concernentia vide latius per Bartho vbi. s. vbi etiam tractat quomodo testes contradicẽtes instrumento impugnent instrumentum. Gerardus mulert.

Teste negante suũ sigillũ an dubitet de virib9 testamẽti.

Secunda pars floꝝ.

De codicillis et qd sit codicillus/quis codicillari possit/ et quando possint fieri codicilli Rubrica. lxiii.

Morientium maiora iudicia testamenti videlicet/mare magnum valde et spaciosum austro (gratia dei) flante transiuimus/que ideo codices magni dicuntur eo q perfectam continere dispositionem debent patrimonij temporalis. nemo enim p parte testatus et pro parte intestat9 decedere potest: nisi sit miles. vt insti. de heredi. institu. §. non autẽ. verumtamen leges que multum propiciant et fauent iudicijs defunctorum/ et illam vicem legis obtinere ac pro lege vel iure obseruari precipiunt. vt in auc. de nup. §. disponat. col. iiij. sicut in testamento voluerunt vniuersalem dispositionẽ patrimonij fieri mãdantes vt in illo heres istituat totius hereditatis caput et dominus: ita permittũt per codicillos particularibus dispositionibus puideri. ideo enim codicilli. id est parui codices. dicuntur quia i eis vel de vna re vel de aliquibus rebus aut parte vel quantitate certa disponere permissum est. de his igitur codicillis agamus.

Additio. Adde q glosa super rubrũ. insti. de codicil. dicit codi-

Codicilli vnde dicantur. cillos inde dictos: qz in breuiori chartula vel codice quam testamento fiebant. et solum in eis quedam fideicommissa relinquebantur: et tales sunt ad testamentum qualis est scapha ad nauem.

Codicilli an possint fieri sine scriptura. Nunquid possunt fieri sine scriptura? videtur quod non ex supradictis. tu dic contra vt tz. p. glo. et glo. sup rubrica C. eo. probatur p. l. fi. in prin. C. de bo. lib. et l. generali. in fine. C. de sacrosan. eccl. et l. fi. in fi. C. de co. et tenet Spe. in tit. de instru. edi. §. viso de ipugnatione testamenti. etc. in pn. et dns Rolan. §. i se. ru. bri. in fi. ibi ite: qz vtrumque fieri pt etc. Aliquando etiam aliter accipitur codicillus. vt notat. p. ff glo. rubri. C. codex Gerardus mulert.

Codicillus quid est. ¶ Codicillus est quedam sine heredis institutione dispositio vltime voluntatis. ideo dicitur quedam: qz sunt adhuc due alie scz: testamentum et donatio causa mortis. lz epistola possit dici quarta species vltie voluntatis: sz de hac non intendimus vt dictum est. s. in. j. rubrica. Et dr vltima voluntas eo quod sicut testamentum ita codicillus morte confirmatur. vt. C. de cadu. tollen. l. j. §. cum igitur. quare dixerim sine heredis institutione patebit infra in sequenti rubri. ¶ Possunt autem

Codicillos quis possit facere. ille solus et ille omnis facere codicillum cui pmissum est facere de iure testamentum: et qui de iure testari non potest/ puta filiusfa. vel furiosus aut ipubes: vel simile iuris ipedimentum habens/ de quibus dictum est. s. in rub. quibus prohibitum sit facere testamentum: sine dubio nec pt facere codicillos. vt. C. de codicil. l. nec codicillos. et ff. c. l. diuus §. codicillos is/ demum. Hoc aut de iure dictum est: qz si aliquis de facto testari non possit: qz non habeat pntiam. vij. testium hz tamen. v. qui sufficiunt codicillo. vt in. l. fina. C. de codicil. potest codicillari. vt. ff. eo. l. conficiuntur. §. codicilli. Nunc tertio queris quis possit facere codicillos? et video si

Codicillos quis facere possit. bi quod si tu es psona habilis ad testandum quamuis nec testamentum feceris/ nec facturus sis sz abintestato moriturus/ potes tamen facere codicillos in quibus legata vel fideicommissa relinquas que tenebuntur heredes tui ab intestato venientes prestare. Et sic patet quod ab itestato possunt fieri codicilli. vt insti. co. §. non tantum autem. Item si fecisti testamentum aut facturus es licebit vel ante vel post testamentum/ facere codicillos. quinimmo et quosdam ante et quosdam post testamentum codicillos facere potes et semp videntur a precedenti vel sequenti testamento confirmati esse. p. §. non tantum aut. et oes valebunt et tenebunt. p. l. diuus §. codicillos et plures. et insti. eo. §. vltimo. nisi secundus contradicat primo. vt. C. eo. l. cum proponas.

¶ In quibus differant et conueniant testamenta et codicilli. Rubri. lxiiii.

Sciendum est quod codicillus a testamento differt: nam si idem essent cur diuersum in hijs instrumentis (id est voluntatibus sic dictis quia instruunt heredem quid faciat) vocabulum mandaretur que vis ac potestas vna sociasset. vt. C. de codicil. l. si idem. iuncta glo. ecce enim primo differunt quia in testamento vtraque institutio fieri potest: scilicet directa et fideicommissaria: sed in codicillo sola fideicommissaria non directa. nam is qui codicillatur potest heredem in precedenti testamento institutum siue etiam legitimum/ id est ab intestato venientem/ per fideicommissum in codicillo rogare vt hereditatem vel partem eius alteri restituat. vt. ff. eo. l. ij. §. fina. et. C. eodem. l. hereditatem. et in stitu. eodem. §. codicillis. et §. di-

Codicillis an possit fieri substitutio.

recto. inuenit tamē casus in quo directa institutio facta in codicillo trahit ad fideicōmissariā q̄ notatus est. s. in rubrica de clausule finalis effectu. versi. vltimo.

Codicillis q̄re heredi tas directo dari non possit.

¶ Additio. Ratio autē cur i codicillis hereditas directo dari nō potest ē, ne p codicillos, qui ex testamēto valent ipm testamētū q̄ vires per institutionē heredū accipit, confirmari videat. ita dicit tex. i. l. q̄ p man⁹. ff. de iure codicillorū. Aduerte tñ nam licet hereditas codicillis directo dari nō possit pōt tñ codicillis heres declarari: exēplū Titi⁹ cō i testamēto suo Seiū i. vij. forte vncijs heredē instituissz, ita subiecit: quē heredē codicillis fecero heres esto: hoc eni casu si semproniū codicillis heredē instituit institutio valet quoniā testamēto facta intelligitur. et hoc casu tantū ex hereditate habebit semproni⁹ q̄tū ex asse residuum mansit. l. asse toto. ⁊ ibi Ange. et Jo. de imo. ff. de here. instituendis. Sc. imu.

Codicillis heres declarari potest

Codicillis an adimi possit heredi tas.

¶ Secūdo differūt: q: codicillis non adimit hereditas heredi instituto in testamēto. d. l. hereditatē et dicto. §. codicillis: nisi vno mō: puta. si testamento pluribus heredibus institut, deinde facio codicillum in quo dico vnū ex heredib⁹ meis scilicet titiū non mereri voluntatem meā: tunc auferet ei hereditas vt ab indigno et applicatur fisco: in alijs tamē heredib⁹ institutio tenet. vt. C. de his quibus vt indignis. l. hereditas. Idē si omnes dicā non mereri. vt ff. d adi. leg. l. diui. Sz licet de hereditate ita sit tamē legata vel fideicom. in testamento pcedēti vel codicillo relicta possunt in sequēti codicillo adimi ⁊ transferri: et pōt eis addi ⁊ detrahi. vt insti. de adēpti. leg. p totū titulū. Tertio differūt: q: certū est q̄ ex hereditatio fit in testamento, in codicillo nullo mō. vt isti. e. §. codicillis

Quarto si pure i testamēto heredē instituit, deinde in codicillo sequēti velit ipsi heredi conditionē adijcere, nō licebit: q: i codicillo nō pōt adijci cōditio q̄ obsit heredi instituto. et si adiecta fuerit non habebit heres necessitatē cōditioni parere. vt isti. eo §. directo. ⁊ l. diuus. in principio. ff. eo.

Codicillo cōditio nec adijcere non iz heredi pure instituto i testamēto.

¶ Additio. Nec obstat. l. qdā. in fi. ff. de cōditio. insti. vbi dicit q̄ in defectū cōditionis de adēptione testatoꝛ cogitasse intelligit: q: superuacuo ⁊ inuanū hoc cogitauit ita vult ibi glo. quā sequūt Bar. ⁊ Bal. et glo. in. d. §. directo quā ibi sequitur. Ang. arc. Ratio q̄re nō liceat in codicillo cōditionem adijcere ē ista, q: p hoc hereditas adimit quod i codicillis nō licet vt in. §. codicillis. isti. eo. Hinc infert Sali. in. l. ij. C. eo. q̄ i casu cōtrario qñ scz institutiōi facte i testamēto apposita fuisset cōditio: nō potest remoueri talis cōditio in codicillis: q: tūc hereditas pure daret quod fieri non potest codicillis. vt. d. §. codicillis. hoc videtur satis pbari. in. l. qui filio. §. seru⁹ testamento. ff. de here. insti. hoc dicit Ange. arc. in. d. §. codicillis foꝛsan limitādū: nisi fauoꝛ liberoꝛū aliud inducat. ar. no. in. l. hac ꝯsultissima. §. ex ipfecto. C. d testa.

Codicill o an lice at cōditionē i testamēto heredi appositā remouere.

¶ Circa pmissa: q̄ro an clausula derogatoꝛia posita i testamēto possit reuocari i codicillis ⁊ vidē Ange. arc. i. d. §. codicillis p⁹ Sali. in. d. l. ij. C. eo. tenet q̄ sic. q: ex hoc nō dat nec adimit hereditas Preterea de ꝯrio nō cauet lege ergo videt pmitti. ar. l. nec non. §. q̄d eis. ff. ex qb⁹ cau. ma. Ex quo infert fm eūdē Ange. q̄ si postea fiat scdz testamētū valet licet nō faciat mētionē de clausula derogatoꝛia pmum: cu3 fuerit sublata

Codicillo an possit reuocari clausula derogatoꝛia posita i testamento?

per codicillos. Gerar. mulier.

Multo differũt: q: heredi in stituto in testamẽto fieri nõ pot i codicillis directa substitutio. d. §. directo. t. d. l. diuus. i pncipio. licet si fctã fuerit trahat ad fidei cõmissariã. videt em testatorẽ rogasse institutũ illi restituere heredıtatẽ quẽ in codicillo substituit. vt. ff. ad trebellia. l. sceuola.

Additio. Et hoc casu talis sub stitutio expirat eodẽ modo q̃ directa expiraret. vt pbat per. l. si titio. in. §. fina. cum. l. sc. ff. de le. pzimo. Gerardus mulier.

Sexto q: in testamẽto requirun tur regulariter. vij. testes rogati vt dictũ est. s. in rubri. de testa. in testa. adhibẽdis. Sz in codicillo. v. etiam non rogati sufficiũt. vt. C. de codicil. l. vlt. circa finem. inter quos etiam mulier est testis: licet in testamento secus sit. vt. ff. de testamẽ. l. qui testamento. §. mulier. Ita tenet ibi glo. et etiam glo. in verbo quinq; testes. d. l. fina.

Mulier põt esse test. s in codicil lis.

Septio q: nemo pt decedere duob testamẽtis relictis vt vtrũq; teneat: eo q posteri tollit primũ. vt. ff. d iniusto te. l. j. t. ff. de mili. testa. l. q̃rebat. pluribus autẽ codicillis relictis pot qs decedere et oẽs tenebũt vt dictũ est. s. in precedẽti rubrica. in fi. itẽ si fecisti testamentum.

Codicil los plures q̃re relinq̃re possum vt oẽs valeant t nõ plura testamẽta.

Additio. Ratio diuersitatis ẽ fm Bar. i. l. cũ pponas. C. de codicillis: q: i testamẽto fit heredis institutio q̃ ẽ dispositio vniuersa lis et fit de oib bonis testatoris. vñ circa eadẽ bona nõ põt plures dispositiões cadere: q vltia valebit. §. posteriore. insti. q. mo. testa. infir. sz codicill est q̃dã dispositio in q̃ de certa pte bonoz pot dispo ni. vnde nimirũ si plures pficer possint codicilli vt oibus puideatur hec ille: t etiã dñs Christo. por insti. de codicillis ppe finẽ. G. m.

Octauo. q: si quis dum esset fi liusfa. vel seru in codicillis reli querit fideicõ. t postmodũ decesserit paterfa. eadẽ volũtate durãte valebũt codicilli. hoc autẽ esse nõ potest i testamẽto. vt. ff. de le. iij. l. j. §. sed si filiusfa. t insti. quib nõ est permis. fa. testa. §. pter hos igit. i fine.

Testa. t codicil li in q̃b conueniũt.

Nũc vltio videam i quib testamẽtũ t codicilli cõueniãt: t certe cõueniũt in dispõnẽte. Nã cui phibet testari et codicillari phibitũ est. vt diximus. s. i precedẽti rubrica. vsi. pot autẽ. Itẽ quia vtrũq; fieri pot et nũcupatione t in scriptis. vt. C. de bonis. lib. l. fina. Itẽ eisdẽ modis q̃bus infirmant testamenta etiã infirmantur codicilli. l. j. C. de codicil. et. l. si qs. §. fina. ff. eo. nisi stãt ab eo qui vult decedere intestat quia tũc non infirmãtur agnatio ne posthumi. vt. d. l. si qs. §. sz t si post. t. l. quigraui. t. l. ab itestato. et. l. penul. in principio. illo ti.

Additio. Quero circa materiam huius totius rubrice an ne ad hoc vt relicta in codicillis debeã tur requiratur hereditatis aditio. Dic breuit fm Ange. arc. in. §. codicillis. insti. de co. q aut factũ est testamentũ: et tunc requirit q ex testamẽto predicto adeatur hereditas quãdo testamentũ valet. l. si quis cũ testamentũ. §. fina. ff. de iure codicil. aut nõ est factũ testamentũ. vel est factũ sed non valet tũc necesse est q ab intestato adeatur hereditas alias non debentur relicta. l. ij. ff. de fideicom. libe. et ibi. de eo cui liber. causa bo. adij. §. hoc rescripto. versi. i primis. t C. de testa. ma. l. fina. Ita tenet glo. in. l. qui filio. §. j. ff. de here. in sti. et ibi Bartho. t alij scribẽtes. Gerardus mulier.

Additio. Hereditatis an requirat ad hoc vt relicta i codicillis debeãtur

De forma codicillo factorũ ante testamẽtũ.

vel factorũ nullo añ vel post condito testamẽto. Rubrica.lxv.

Antoni⁹ boetiꝰ p xp̄i grãm mẽtꝫ et cor= poris sospitate vigẽs vł mẽte sobri⁹ lꝫ cor= poris egritudine lãguẽs/volẽs in hac pticulari dispositiõe sue pro= uidere vltie volũtati p̄sentes sub notato modo cõdidit codicillos. Primo si quidẽ ꝓ aia sua reliqt de bonis suis.c.libras.de qb⁹ ex= pendi voluit circa fun⁹ ⁊ sepultu ram suã quã sibi elegit apud talẽ ecclesiã.x.libras. Itē tali eccłie cõuẽtui vel hospitali dari mãda= uit.c.ß.rc. Et ad hec exequenda esse voluit suos ꝯmissarios tales. Itẽ dñe.D.sue vxori legauit do= tes suas ꝗ fuerũt.c.lib.itẽ de bo= nis suis iure legati.v.lib. rc. Itẽ amico suo legauit tale prediũ/vel equũ vł pecunie q̄ntitatẽ:et sic le= gata ⁊ fideicõmissa ꝓ libito potit relinq̄re et ordiare. Si autẽ fidei ꝯmissariã substitutionẽ facere vo luerit:ita dices. Insuper heredes suos legitimos:id est ab intestato ei succedẽtes: rogauit ꝑ fideicõ. his p̄sentib⁹ codicillis ꝙ ipsam he reditatem vel talem ei⁹ partẽ re= stituãt Seio. In fine autẽ ita cõ= cludes:et hãc suã vltimã volũta tẽ asseruit eẽ velle quã valere vo luit iure codicilloꝝ vel cuiuscũq̄ alteri⁹ vltie volũtatis q̄ meli⁹ va= lere põt et cã ab omni herede suo firmiter et inuiolabiliter obseruari

De forã codicilli fa= cti post testm̃. Ru.lxvi

Verũ ẽ Antho= niũ boetiũ testm̃ sup bonoꝝ suoꝝ disposi= tiõe fecisse mãu mei vel talis notarij scri- ptũ sꝫ qm̃ hoĩs volũtas vsq̄ ad ex tremũ vite ãbulatoria ẽ/⁊ plerũq̄ varietate successuũ alteraẽ: idem An.post testm̃ predictuꝫ circa q̄= dam voluntate mutata mẽte cõ= poti et stabili deliberato consilio presentes sup vltimo velle suo cõ didit codicillos. Vel sic.qm̃ vsq̄ ad exitũ vite recedere licet a qua cunq̄ lege vltime volũtatis et ꝓ= pter conditionũ et rerũ successus varios oporteat cũ re mutare con siliũ:idẽ An.p̄sentes post ipsũ te stamentum disposuit codicillos. Primo nãq̄.x.lib. quas in ipso te stamento Iohãni reliquerat his presentibus codicillis ademit et subtraxit eidẽ.volens ipsum lega tũ ad dictũ Iohãnem nõ perue= nire debere. Itẽ de alio legato.l. libraꝝ quas vxori reliquerat ade mit eidẽ vxori.xxv. lib.volens eã tantũmodo reliquas.xxv.lib.hẽre Vel sic ecõtra. Itẽ vxori sue lega uit ⁊ supaddidit.x.lib.vltra alias l.quas.s̄.in eodẽ testamẽto lega= uerat.volẽs eã vtrũq̄ legatũ ha= bere debere. Itẽ tali cõpatri suo his codicillis legauit.x.rc. Cete= rum si fideicõmissariam substitu= tionem facere voluerit:ita dices Preterea Ro.quem sibi ĩ dicto testamento heredem instituit his presentib⁹ codicillis rogauit per fideicõmissum vt ipsam heredita tem vel talem partem eius resti= tuat Titio. Sꝫ si alicui ð plurib⁹ heredibus institutꝫ hereditatem adimere voluerit;poteris hoc mo do dicere. Insuper vnũ ex here= dibus suis scilicet Titiũ dixit et declarauit non mereri voluntatẽ suam:quibus omnibus codicilla= rijs dispositionib⁹ ordinatis fina liter ita subiscras. In ceteris au tem in ipso testamento contentis ipsum testamẽtum plenissime cõ firmauit.et hanc suam vltimam. rc.vt.s̄.proxi.rubri.in fine.

De forma codicillari facti post testm̄ et post aliũ vel alios codicillos. Rubrica.lxvii.

Pateat Antoniũ foresi .suũ testamentum fecisse scriptum manu mei notarij. Itē post ipm testamentum fecisse quēdam codicillũ scriptum manu talis notarij.vnde qm̄ vsq; ad vite exitũ presentis et proprij finē arbitrijli berũ est si suadet ratio mutare cõsiliũ.idē. A.iterũ psentes supaddidit codicillos in quib⁹ reliquit p aīa sua.c. vltra illa que in ipso testamēto p anima sua legauerat De his em̄ et etiã de cõmissarijs disponere p libito potent. Itē ēt in còdicillo filijs suis pupillis de tutorib⁹ puidere poterit: vel eos de nouo constituendo/eo q in aliqua pcedēti vltima volũtate nullam de ipsis tutorib⁹ habuit mentionē: vel aliquē de iã constitutis reuocãdo et cassando: vel aliquē priorib⁹ sup addendo. Ad vltimũ aũt dices.cetera vero q̄ in ipo testamento et codicillo pcedētibus cõtinent approbauit et confirmauit: et hanc suam vltimã voluntatem.zc.vt supra.

Additio. Materiã codicillorũ tractat.Spe.in ti.de instru. edi. §.viso de impugnatiõe testamēti zc.vbi ēt ponit formas aliquas q̄s Io.an.ibi in addi.dicit esse Rolãdini.tractat etiã candē materiaz idē Spe.in.d.ti.§.compēdiose.in plerisq; versiculis. Ad vnũ tñ aduerte q: fz eũdē Spe.in.d.§.viso de impugnatione.zc.in fi.in testamento facto post codicillũ fieri debet mentio de codicillo z econtra qñ vero fit codicill⁹ post factũ testamentũ et post aliũ vel alios codicillos: nã plures ab vna psona fieri possunt. vt ostensus ē: et tũc fieri debet z mentio tã de testamēto pcedēti: q̄ de codicillo vel codicillis.et dicit idē Io.an.vbi supra hec esse verba Rolandini. nõ obstat pdictis qd dicit nõ oportere codicillos expresse p testamentũ ɔfirmare: q: aliud est cõfirmare: aliud mētionē facere fz eũdez Io.and.vbi supra. Ber.mulert.

Testm̄ factum post codicillos an dēat necessario facere mētionē de codicillis vel econtra.

Tertia pars florum. De mortis cã donatiõe et iure. Rubrica.lxviii.

Cum iã de duabus speciebus vltimarum voluntatum scilicet testamento z codicillo p dei grãm expeditum sit: nunc ad tertiã speciem scilicet donationem cã mortis/adimplētes pmissa: finalr̃ accedamus. Circa presentem materiam ista nobis videre sufficiant Primo quid sit donatio cã mortis. Secundo quid donare. Tertio quis donare causa mortis possit. Quarto cui donari causa mortis possit. Quinto qt sint huius donatiõis spēs. Sexto q̃lr̃ fiat. Septio qb⁹ ex causis reuocetur. Octauo z vltio in qb⁹ huiusmodi donatiões similes z dissimiles legatis. Est aũt donatio cã mortis q̄ dã ex mortis siue istãtis vl̃ future ɔsideratiõe vl̃ metu dispositio vltie volũtatis.vt.ff.de do.cã mor. l.iij.nã lz hec donatio q̄dãmõ videaf ɔct⁹ vl̃ pactũ: eo q vl̃ p traditionē vl̃ pollicitationē vl̃ stipulationē fieri hz vt referũt lumiaria iuris Azo.Ac.z Odo.attñ cēsef vltima voluntas.vt. C.de do.cã mortis.l.vlti.et presertim pter similitudinē quã habet cũ legatis quib⁹ cõnumeraf fere per oĩa.vt insti.de dona.§.hec mortis causa

Donatio causa mortis que sit

Aliter enim describitur donatio causa mortis hoc mõ. Cã mortis donatio ẽ cũ magis se quis velit habere q̃ eũ cui donat: magisq̃ eũ cui donat q̃ heredẽ suũ. vt insti. de donation: b⁹. §. in sũma. et. l. i. et. l. senat⁹. post prin. ff. de dona. cã mor.

Dona= tio quid sit?

Donatio enĩ ẽ3 Az o. i sũma. C. de dona. est q̃dã mera liberalitas q̃ nullo iure cogẽte pcedit. vt. ff. de dona. l. donari. et de reg. iur. l. donari. ¶ Donationẽ hãc facere potest oĩs ille cui de iure testari pmittit. is igit cui testari phibet mortis causa donare non potest.

Dona= tionẽ cã mortis qs pos= sit face= re?

¶ Additio. Ita dicit glo. i. l. i. tã is. ff. de do. cã mor. ar. l. diuus §. pe. ff. de do. cã mor. Gerar. mulert ¶ Sed hoc fallit in filiofa. q̃ licet etiã paterno interueniẽte ɔsensu testari nõ possit. l. q̃ i potestate. ff. de testa. tñ cã mortis donationes facere põt si parẽtis in cui⁹ potestate est interueniat auctoritas et consensus. vt. l. tã is §. i. ff. de do. cã mor. Et hoc i filijsfa. paganis filijsfa. enĩ milites possunt de castrẽsi et quasi facere testm̃. vt insti. de quib⁹ nõ ẽ pmis. fa. testa. i pn. ¶ Additio. Que sit ratõ q̃ filius familias pñe cõsentiẽte cã mortis donare possit/testari vero nõ põt. dicam. I. ista rubri. vbi lati⁹ examinabo materiam precedentis versiculi. Gerardus mulert.

Donari cã mor= tis qb⁹ possit?

¶ S3 quib⁹ donari põt? et certe oĩbus quib⁹ de iure põt relinqui legatũ. vt. ff. de do. cã mor. l. oĩb⁹ et. l. senatus. in principio.

¶ Additio. Illi aũt quib⁹ nõ potest relinqui legatum enumerati sunt. s. in rubri. de extraneis et voluntarie instituendis heredib⁹. nas ibi enumerant q̃ nõ psit heredes institui: et illi sunt qb⁹ nõ põt legari. vt dictũ est supra i rubri. de legatis. Et aduerte q̃ capacitas vl' incapacitas donatarij inspicit tẽpore mortis: nõ tẽpore donatiõis l. in mortis. ff. eo. Gerard⁹ mulert

Dona= tiõis cã mortis qt sint spẽs.

¶ Sũt autẽ huiusmodi donationis tres species. vna que fit ab homine sano qui nullo tenetur mortis vel alteri⁹ imminentis periculi metu/attamen quia cogitat aliquãdo se moriturũ sola mortalitatis cogitatione donat. alie po due fiũt ab hoĩe qui occasione languoris vel alteri⁹ cause tinet sibi vel mortẽ vel aliud instans periculum in pximo imminere: quarum vna fit vt res donata stati fit accipiẽtis. Alia vero vt res fiat accipientis tũc demũ cum mors sit secuta. vt ff. e. l. ij. Et est diligẽter notandũ q̃ quelibet harũ donationũ optime cadit inter virũ et vxorẽ. licet si pmoriat cõiunx cui donatum est donatio reuocet. Premoriẽte vero coniuge qui donauit confirmatur donatio ⁊ trahit retro ad diẽ donatiõis. vt. ff. de donatio. cau. mor. l. si mortis causa. vltima.

Dona= tio cau= sa mor= tis inter virum et vxorem an vale= at?

¶ Additio. Nota q̃ licet regulariter oĩs mortis causa donatio valeat inter virũ et vxorem. vt. s. dicit dñs Rolan. et probat in. l. si cũ seruũ. in fi. ⁊ in. l. sed interi. §. i. ff. de dona. int vi. et vx. ca tamen que ita fit vt nullo mõ reuocetur: nã etiã sic potest donari. vt. l. senatus §. mortis cã. versi. sic quoq̃ ff. eo. nõ valet inter virũ et vxorẽ ita dicit glo. i. in. d. l. sed interim. §. i. ⁊ est text⁹ in. l. vbi ita donatur ff. de dona. cau. mortis. Ger. mu.

Dona= tio cau= sa mortis qualiter fiat?

¶ Nunc qualiter et quib⁹ modis fiat videndũ ẽ. Fit itaq̃ donatio causa mortis trib⁹ modis. scilicet traditione: pollicitatione: ⁊ stipulatione. vt. ff. de dona. causa mor. l. senatus. §. si quis mortis causa. Licet circa hoc doctores et operarij artis nostre hucusq̃ miro modo videantur errasse donationes hãc neq̃ traditione neq̃ pollicitatione neq̃ stipulatione fieri dicentes. sed eam ad formã legato-

Donatō qñ intel= ligaf fa= cta cā mortis.

rum vel relictoꝝ simpliciter redu cētes. Qualiter aūt p̄dictis trib⁹ modis fieri habeat .ſ. videbis i se= rie formarū. Unū aūt te volo dili gēter attendere ꝙ sub quacunq; specie et quocunq; modo fiat do= natio / debet expresse inseri in ca ꝙ fiat causa mortis vel alteri⁹ ta lis periculi cuius causa fit. nam alias poti⁹ esset donatio simplex et inter viuos quātūcunq; fieret in articulo mortis: q2 nō eo ipō ꝙ quis moriens donat / mortis cau sa donare videtur. vt. ff. co. l. scia §. vltimo.

¶ Additio. Uide que dicā infra ista rubrica in versiculo. dum dñs Rolan. ⁊c. Gerardus mulert.

Donatō cā mort; ex quot et quib⁹ causis reuocef

¶ Ceterū scire debes ꝙ donatio cā mortis cuiuscunq; speciei vel modi sit reuocaf ipō iure ex trib⁹ causis. Prima si is qui īfirmaba= tur donauit ⁊ ab ipsa egritudine cōualuit. Secunda si donatorem sanū vel infirmuz donationis pe= nitcat / cū ambulatoria sit volūtas Tertia si p̄or decesserit is cui do= natū est / et pbanf hec. ff. si cer. pe ta. l. nō oīs. post prin. et insti. de do. §. i. Sz q̄uis ex qualibet dicta rum causarū ipso iure donatio re uocetur / tamē si donator eā irre uocabilē dixerit esse / erit quidem irreuocabil'. vt puta quia si dicat donationē hanc quantūcūq; do= natariū p̄ mori / aut me ab egritu= dine liberari / vel penitere contin gat / siue aliud quodcūq; appare= at attamē irreuocabilem esse pa= ciscor et iubeo volens eam nulla ratione vel causa infringi vel irri tari posse / certe per hec et similia verba donatio solida et irreuoca bilis erit. vt. ff. de dona. cau. mor. l. senatus. §. mortis cā. et. l. si alie nam. §. marcellus. et in hoc casu habet effectuz donationis simpli cis quāuis dicatur causa mortis l. vbi ita donaf. ff. eo. Ultimo di= ci possent similia et dissimilia ha= rū donationuz et legatorū. sed ea nō prosequor: quia multa sunt: ⁊ quia operis me delectat cōclusio. tu autē si hec scire volueris / vide bis in sūma Azo. sub rubri. de do na. causa mor. §. vlti. et insititu. de donationibus. in glo que incipit fere. Et est nihilomin⁹ sciēdum ꝙ huic donationi adhiberi debēt. v. testes. vt. C. de dona. cau. mortis l. vltima. Itez hec donatio cuius= cunq; q̄titatis fuerit / insinuatio= ne nō indiget. vt. d. l. vltima.

Donatio causa mort; requirit v. testes et nō eget insinuatione.

¶ Additio. Iuxta p̄missa duz di cit dñs Rolan. ṡ. in versi. sed hoc fallit in filiofa. q̄ licet etiaz. ⁊c. ꝙ filiusfamilias paterno interueniē te consensu causa mortis donare potest testari vero nō potest / quere ro que sit ratio diuersitatis? glo. in. l. tam is. §. i. ff. de do. cā mor. et glosa fina. in fi. in. l. seniuz. C. qui testa. facc. pos. et glo. insti. quibus nō est pmis. fa. testa. in prin. hanc dāt rationē q2 vltima volūtas nō potest ex alieno arbitrio pendere vt. l. illa istitutio. ⁊. l. captatorias. ff. de here. insti. sed hec ratio nō vi detur bona / cum donatio cā mor= tis sit etiā vltima voluntas. vt. l. fina. C. de dona. causa mor. et. l. fina. C. de codicil. Din⁹ in. d. l. tā is. §. i. vt ibi refert Bar. et Ange. are. institu. quib⁹ nō ē permis. fa. testa. in pricipio. dixit ꝙ licet do= natio causa mortis sit vltima vo= luntas / accedit tamē etiā in mul= tis cōtractui. vt. l. ij. circa princi. et ibi nota. per glo. et docto. ff. de dona. pre. vide late de hoc per Ange. are. institu. de dona. in pri. Donari enim debet presenti. vt. l. inter mortis. ff. d dona. cau. mor. de quo tamen latius infra dicam Et bm tempora digestorū nō fie= bat nisi stipulatione vel traditio= ne. vt. l. mortis causa donatio sic etiā. ⁊c. et. l. senatus. §. fina. ff. eo.

Filiusfamilias q̄re pos= sit patre ꝯsentien te causa mortis donare nō autē testari.

Donatio cā mortis hodie fit nudo pacto.

licz hodie fieri possit nudo pacto vt.l.si quis argentū.§.fina.C. de dona.ita vult glo.in.l.cum pater.§.meuio.ff.de lega.ij.et glo.fina. prope finē.in.l.ij.C.de iure do.& et hoc sequitur Bartho.in.l.i.ff.de dona.cau.mor. Ange.are.institu. de dona.in princi.et idē Ange.la tius in §.in personam.isti.de ac tioni.versi.aduertas tamen ad in tellectū.&c.& hoc sequūtur cōmu niter doctores. Ex predictis sequi tur q̄ potest huiusmodi donatio pendere ex alieno arbitrio.vt.l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli. et.l.si.C.de cōtrahē.emp. Aliaz etiam rationē assignat dicta glo. fina.in dicta.l.seruū.C.qui testa. face.possunt.hanc scilicet: q̄ testamentum est publici iuris.& ideo debet ex publico concedi non pa ctis priuatorū.ff.de testa.l.iij.sed donatio est iuris priuati. Sed ad uerte q̄ ista ratio videtur magis arguere contrarium: nam in his que publici iuris sunt non curatur patria potestas.l.nā quod.in pri. ff.ad trebellia. Solutio, dicūt do ctores vt refert Bartho.in.dicta l.seruū.et idem in dicta.l.tam is §.i.quedam sunt publici iuris in quibus filius representat psonaz duplicem priuatā scilicet & publi cam/& in his nō curatur patria po testas: vt puta filius potest esse iu dex.itez potest esse tutor.duplicē enim personam ibi representat vnā vt iudex/alterā vt priuatus vnā vt titius/aliaz vt tutor, & sic de similibus. ita loquitur contra rium. Quedaz autē sunt publici iuris in quibus filius nō represen tat personam duplicem sed suam tantū: vt est factio testamenti.et tūc patria potestas impedit actū ita loquimur in proposito.ita di cit etiā dñs Christo.por.institu. quibus non est permis.face.testa. post princi. ibi sed hic dubitatur quare filiusfa. Juxta premissa q̄ro an huiusmodi donatō cā mor tis facta per filiūfamilias ex con sensu patris ad confirmationē sui requirat mortem vtriusq̧ scilicet patris et filij & respondeo breuiter sm̄ glo.in.l.nec fratris.C.de.do na.cau.mor.q̄ morte soli⁹ filij cō firmatur ita vt nō requirat mors patris.idem vult glo.in.l.q in po testate.i.respō.ff.de testa. Et hoc sequitur Bartho.in.l. qui precio ff.de dona.cau.mor.in fine.idem notat Ang.are.institu.qui.nō est per.face.testa.in princi. sup glo. in verbo permiserint.qd̄ dicit no tādū. Itē q̄ro nunquid pater qui dedit licentiā potest penitere hanc questionem ponit Bal.i di cta.l.seruum. C. qui testa.facere possunt. vbi vult q̄ filio viuente reuocari possit: quia non est alte ri ius quesitum. Sed mortuo fi lio siquidem donatio fundatur i re patris idem putat: quia patre procedit auctoritate et vtilitate vt.C.de inoffi.dona.l.penul. ver si.nam quod. Si autem donatio fundatur in re filij putat q̄ nō pos set reuocari.et est ratio sz eundē quia morte filij expirat auctori tas & officiū pr̄is sicut morte ipu beris expirat auctoritas tutoris scz vt de cetero non possit aucto rari.tū auctoritas iaz pr̄stita viuo pupillo valet.si autē alius q̄ fili⁹ qui ē in potestate mea legaret rē meam me consentiente cum esset sibi ius legandi quesitū seu dona tum/nō videtur q̄ ego possum p penitentiā impedire.vt.ff.quib⁹. mo.pig.vel hy.sol.l.sicut.§.vē di tiōis.&.C.si aduer.ven.l.ij.&.C. de administra.tu.l.cū quidā.ibi/ dū enim.et facit quod nota.ff.de do.causa mort.l.qui precio.et de le.iij.cū quis decedens.in princi. hec ille. vide etiam de predicta q̄ stione Bartho.in.l.ij.§.i.ff.de do. l.ij.

Donatio causa mortis pōt pendere ex alieno arbitrio.

Patria ptās an et q̄n curet i his q̄ sūt publici iuris?

Donatio causa mortis facta p filiūfa. pr̄e consentiēte an ad sui confirmationem vtriusq̧ mortem requirat?

Donatio cā mortis facta p filiūfa. ex ꝯsensu pr̄is an possit ex pe nitētia pr̄is reuocari?

et eũdem.in.d.l.qui precio.& Cy. in.l.nec fratris.C.illo ti. ¶ Item quero pone filiusfa.cõdidit testamentum patre consentiente & appe fuit in testamento illam clausulam: si non valeat vt valebit iure testamenti valeat eo iure quo valere potest: non valet vt testamẽtum cũ testamentũ facere nõ possit, etiam patre consentiẽte.vt.s. dictum est / an valeat sal: ẽ vt donatio causa mortis? docto.cõmuniter et maxime Sali.in.d.l. semiũ.C.qui testa.fa.possunt & Ange.arc.et Chzisto porcus insti.q. non est per.facere testa.in princi. tenent q nõ.quia specialis & specifica concessio requiritur ad hoc vt filius donare possit causa mortis.l.filiusfa.§.fina.ff.de dona. et specificum est quod ab omi generalitate est abstractũ. vt.l. sed et si quis.§.quesitum.ff.si quis cau. facit.l.fina.§.decisionẽ.C.de adminis.tu. Adde q vsq adeo requiritur specialis permissio in donatione cã mortis vt si quis gñaliter suo filiof? donare pmiserit nõ potest ex tali permissione cã mortis donare, nisi spẽlr hoc ei pr pmittat.d.l.filiusfa.§.fina. ¶ Quero subsequenter quid si filiusfa. donat sine patris cõsensu postea pater consentit.an valeat donatio? Ange.arc.insti.quib9 nõ est per. fa.testamentũ.in prin. dicit q nõ valet : nisi appareat filiũ in pma volũtate persistere. Ita etiã vult Bartho.i.d.l.tam is.in.§.fina.in fine.ff.de dona.causa mort; facit l.i.§.s3 si filiusfa.ff.d lega.iij. Et aduerte q hoc casu requirunt quinq testes ad probãdã dictam perseuerãtiam filij sm eundẽ Ange. vbi.s.p quo allegat.l.i.§.s3 si filiusfa.et ibi Bartho.ff.de lega. iij. vide notata per Bar.i.l. heredes palã.§.si quid post.ff.d testa. Itẽ quero: nũquid filiusfa.potest

Donatõ cã moz tis fctã a filiofa. ad suiva liditatẽ requirit specificã pmissionẽ pris.

Donatõ cã mortis fctã a filiofa. an pualit deinde p su puenien tẽ cõsen sum patris.

causa mortis donare suo patri in cuius potestate est constitutus? cã mor glo.in vbo acqrit.in.l.i.ff.de auc. tu. vult q non per illũ textum, qd possit sequitur ibi Bar. Item adde q si filiusfa. donans causa mortis ex cõ suo pri. sensu patris debet esse illius etatis cui9 cũ esse oportet si velit testari.vt.l.i.ij.rñ.ff.d tute.& ratio. distrahẽ. ¶ Dum domin9 Rolãdinus.s.in versi.vnum autẽ te volo &c.dicit q in hac donatione debet exprimere inferi q fiat cã mortis: iuxta hoc quero.an ne eo ipso q sit mentio mortis presumat do an presu natio causa mortis? glo.in.l.scia. mat sic ff.de dote.prele. vult q sic . S3 ri causa videtur per.l.nam si cum mortar mort; si ff.de condic.inde .cum similibus. l ea fiat Tu dic post Bar.in.d.l.nam si cũ mentio mortar.q aut precessit aliq causa mortis? promissionis: & tunc colligitur q non est donatio causa mortis: sed pmissio inter viuos Ita oportet sm cum intelligere.d.l.nam si cũ mortar.l.i.C.vt acti.ab here.l.hereditarium.ff.de bo.auc.iu.pos.& l.fina.C.de contra.& commit.sti. Si vero nulla causa pcessit. tũc in dubio intelligitur donatio causa mortis .l.scia .§. fina.ff. de do. causa mortis.et.d.l.scia.ff.de do. prele.iuncta ibi glo.& nota.in.l.q dotis.ff.solu.matri. Vel dic sm Iasonem.i.d.l.nã si cũ mortar.q illa regula que vult q vbi est facta mentio mort; intelligitur donatio causa mort;: procedit in donatiõe.aliud i pmissione. vnde sm cũ succedit notabilis doctrina Bal.in.l.p hereditarijs.in fine.C.de here.ac.q quando interuenit iudicium vnius tantũ ordinantis de reb9 suis & in eo fit mẽtio mortis, tunc censetur donatio causa mort;: quia illa depẽdet ex voluntate vnius tãtum.secus qñ interuenit iudiciũ duoz vt in pmissione.d.l.nam si cũ mortar . cũ

Donare

an

fi-

pri.

similibus. hoc sequit Pau. de ca stro in. d. l. si cũ dotẽ. in princi. ff. soluto ma. Ita etiã tenuit acutis simi ingenij vir dñs Walter⁹ de beka ordinarius Louanien̄sis in legib⁹/ dñs et preceptor me⁹ ho norandus. in. d. l. nã si cũ moriar. i lectiõe sua ordinaria: vbi nobis finissa recitauit. Sed si nulla fie ret mẽtio mortis etiã si i articulo mortis fieret magis interp̄tanda est donatio inter viuos q̃ dona tio cã mort. vt. s. ¶ Circa reuo catione huius donatiõis/ de qua supra/ quero cũ reuocat huiusmo di donatio nunquid etiã fructus

Fruct⁹ an venit reuocandi cũ donatio reuocat

percepti veniũt reuocandi: dic q̃ sic. vt. l. cũ quis mortis causa. ff. d condic. cau. data. Nec obstat qđ dicit glo. in verbo. ex aliqua cau sa. in. l. generaliter. §. plane si mi nus. ff. de fideicõ. liber. que glosa dicit q̃ fruct⁹ nõ augent rem do natã vt cũ ea reuocentur: q2 illa glosa debet intelligi in donatiõe inter viuos in casibus in quibus potest reuocari. de quibus in. l. fi. iuncta glo. C. de reuo. do. et in. c. fina. de dona. licet eñi in casibus in dictis locis notatis posset res donata reuocari: fruct⁹ tamen re uocari a donatario nõ possunt. et sic p̄cedit dicta glo. que ad hoc ẽ singularis. vt dixit dict⁹ domin⁹ Walterus de beka p̄ceptor me⁹ colẽdissim⁹. in. d. l. cũ qs mortis. in lectiõe sua ordinaria. vbi diuer sitatis nobis rationes assignauit istã. nã donatio causa mortis stat in suspenso donec donator moria tur: ideo nimiũ si interiz nõ facit fructus suos. donatio vero inter viuos nullo modo stat in susp̄ẽso sed valida est a principio. vñ etiã contingit/ vt ipe dixit/ q̃ in dona tione causa mortis fruct⁹ nõ tan tum extantes/ sʒ etiã consumpti restitui debent vna cũ re donata reconualescẽte donatore. ¶ Sed

quero qua actione repetitur res donata causa mort. dic breuiter q̃ aut dominiũ ẽ translatũ/ vt q2 dedit donator vt iam nunc habe ret donatarius/ sed redderet si cõ ualuisset donator/ vl de p̄elio vl de peregrinatione redijsset: & tũc repetitur vtili rei vendicatiõe/ vl condictione ob cãm: que possunt simul ɔcurrere sʒ Bar. i. l. si mor tis causa res donata. ff. de dona. causa mortis. pro quo allegat. l. i. C. de dona. que sub mõ. Ita itel ligitur dicta. l. cũ quis mortis. ff. de condic. causa data. et dicta. l. si mortis cã res donata. ij. respon so. cũ. l. sequenti. Aut nõ est trãs latũ dominiũ/ & tunc repetit dire cta rei vendicatiõe. dicta. l. si mor tis causa res donata. i. respõ. In dubio autẽ intelligitur translatũ dominiũ sm̃ glo. in verbo iã nunc in dicta. l. si mortis causa. p̄ quo illa glosa allegat. l. dotis fructus. in fine. iũcta. l. seqñ. ff. de iure do. ¶ Itẽ quero et reuoco in dubiuʒ nunqđ in donatione cã mortis re quirit p̄ñtia donatarij vl alteri⁹ recipientis noie ipsius: & respon de q̃ sic. l. inter mortis. ff. de do. cau. mor. qđ intellige veruʒ vt va leat iure donationis: valet tamen quando fit inter absentes iure fi deicõmissi: quia quecunq3 verba sufficiũt. vt. l. fideicõmissa. in pri. ff. de leg. iij. In fideicõmissis eñi non refert cũ quo quis loquat. vt l. cũ pater. §. donationis. ff. de le. ij. vide glosaʒ pulchrã in. l. i. C. d dona. cau. mor. Limita premissa quando talis donatio causa mor tis facta iter absentes/ esset facta ab homie sui iuris: secus autẽ qñ esset facta a filiofamilias: q2 nul lo modo potest codicill ari. ar. le. ij. ff. de le. i. et tenet glosa. in. l. taʒ is §. i. ff. de dona. cau. mor. et ibi Bar. ergo si non valet iure dona tionis/ quã filiusfamilias facere l. iij.

Donata res cã mort q̃ actione repetat.

Dñium in dubio itelligit trãslatũ in dona tione cã mortis.

Dona tio cau sa mort an requi rat p̄n tiaʒ do natarij vel alte rius reci piẽt no mine ip sius.

pōt pſe ꝯſentiēte.vt.ſ̄.ptȝ/nō valebit alio iure. ꝑmiſſa tȝ expreſſe Bar.in.d.l.taȝ 18.§.i.et poſt cum Ang.arc.inſti.quib⁹ nō eſt ꝑmiſ. fa.teſta.in ꝑn.q̄ dicit hec eſſe notanda ⁊ tenēda mēti. Itē adde ꝙ de hac donatione cā mortis ſicut de legatis detrahit̄ falcidia. vt.l. ſi mortis cā.C.de le.fal.et.l.inteſtata.circa finē. C.de do.cā mor. Itē nota ſ̄ʒ Ang.arc.inſti. de do. in fine ꝑncipij ꝙ in donatione cā mortis transferꝛ dominiū ſine traditione vt in legatis.de q̄ dicit eē caſuȝ ſingularē.et ibi Bal.in.l.vl̄ donatiōis.ff.de publicia. Itē nota ꝙ in donatione cā mortis eſt locus iuri accreſcendi.l.vni.§.ſi.C. de cadu.tol. In hoc etiā differt a ꝯtractibus i quib⁹ nō hȝ locū ius accreſcēdi.l.ſi mihi ⁊ titio.i.rñſo. ff.de verbo.ob. Ultimo pro ꝯplemēto hui⁹ materie q̄ro an ne donatio cā mortis ad ſui ꝯfirmationē req̄rat aditionē hereditatis/ ſicut cetera relicta ex teſtamēto vl̄ ab inteſtato vt.l.ij.ff.ď fideicō.li. Bar.in.l.i mortis cauſa.ff.de do. cauſa mortis.format hāc queſtionem vbi allegat pro ⁊ cōtra nihil cōcludens expreſſe. Sed Ange. arc.inſti.de dona.in princi.tenet ꝙ non requirit aditionēȝ.allegat glo.in verbo legatario i.l.poſt legatuȝ.§.qui mortis.ff.de his qui. vt indig. ⁊ facit ſm̄ eum glo.in.l. filie.C.fa.hercis. et hoc videtur tacite etiam velle Bar.in dicta.l. in mortis cauſa.iuxta theoricā cōmunē poſitam per doctores in.l. bona fides.ff. depoſiti.vbi colligunt ꝙ quando recitātur ab aliquo doctore plures opiniōes nec expreſſe aliqua illarum approbatur/videtur determinari pro vltima:cum ergo vltimo loco ponat Bar.vbi ſupra/opinionē iā ſupra approbatā:videtur determinare pro illa. Gerardus mulert.

Falcidia detrahitur de donatiōe cauſa mortis.

Ius accreſcendi hȝ locū in donatione cā mortis et nō in cōtractibus.

Donatio cauſa mortis an ad ſui ꝯfirmationē requirat aditionē hereditatis.

¶ De forma donatiōis cauſa mortis fctā ꝑ obligationeȝ ab homie ſano quādo nullū inſtās erat mortis ꝑiculū. Ru.lxx.

Lucti⁹ titius licet ꝑ xp̄i grāȝ i ſtatu ꝓſpitatis et ſanitatis corporalis actu cōſtitut⁹/ ſciens tamen ſe mortalitati ſubiectū/⁊ qñqȝ neceſſario moriturꝫ/ꝑſentē cā mortis fecit donationem. donauit nāqȝ cā mortis ſuo frī Iohāni vl̄ Titie ſue ꝯiugi ibidē pñti tale ꝑdiū vl̄.c.lib. turo.pollicitatiōe offerēs/ vl̄ ſic/ ſolēni ſtipulatiōe iteruenīēte ꝓmittēs dicto Iohāni ſiue dicte Titie eidē tradere dare ⁊ exhibere poſt mortē ei⁹ donatiōis cā dictū ꝑdium ſiue dictā pecunie ſūmā/⁊ volens atqȝ paciſcens vt illico dicta ei⁹ morte ſecuta petitio ⁊ exactio rei vel q̄ntitatis donate ſibi ꝯpetat pleno iure:niſi cū donatiōis penitēs ipaȝ ſpecialit̄ reuocauerit adhuc viuēs:vel niſi contingat ipm̄ donatariū vel donatariam eidem premori donatori horū enim alterocōtingente donatio euaneſcit. ¶ Additio. Hanc formam ponit etiam Spe.in titu. de inſtru. editio.§.porro nūc ad ꝓpoſitum.vſi. qñqȝ ꝓo quis ſan⁹.⁊c. Gerar.mu.

¶ De forā mortis cā donatōis ꝑ traditionē fctē metu mortis proxime vl̄ iminentis. Rub.lxxi.

Publi⁹ meuius corporali egritudine languens /et mortis proxime periculū metuens. vl̄ ſic. Publi. meui.in terre ſācte ſubſidium mare de proximo tranſiturus vel ad

bellū iturꝰ; timēs naufragij ꝑicu
lū: vel timēs bellorū discrimina, di
uini numinis intuitu et ꝓ suorū re
medio pctōꝝ mortis cā/ vel dicti
periculi causa donauit fratri. R.
priori ꝯuentꝰ p̄dicatoꝝ ciuitatis
Bononiēsis noīe ipsiꝰ ꝯuentꝰ reci
piēti. vel. J. eiꝰ ꝯpatri tale p̄diū.
vel. c. lib. boñ. vl' oīa bōa sua: dās
⁊ tradēs ibidē ⁊ in p̄nti dicto. R.
p̄ori/ vel dicto. J. ip̄z p̄diū. vel di-
ctas. c. libras. vl' sic ꝯstituēs se ex
nūc dictā rē vel res donatas ipiꝰ
donatarij noīe possidere vl' quasi
et volēs vt ex nūc rei vel rerū p̄di
ctaꝝ i eundez donatariū dñiuz sit
translatū/ ⁊ ipsa res de cetero eiꝰ
fiat: nisi vel donatariū premori vl'
ipsum donantē ab hac egritudine
liberari/ vl' donatiōis penitere cō
tigat: vt videlz qdcūqꝫ horū cōti
gat donatō euanescat. Si aūt do
nator ip̄az donationē irreuocabi-
lē esse velit/ tūc tacebis et substra
hes illd totū qd ē ab illo x̄bo. nisi
vel donatarium. ⁊c. ⁊ ibi ita dices
quā quidē donationē vlla ex cau-
sis illis qbꝰ d iure mortꝫ cā dona
tiones reuocari posse dicūt/ siue
aliquo iure/ rōne/ vl' cā penitꝰ nō
obstāte/ ꝑpetuo firmā ⁊ ratā oīno
et irreuocabilē esse pactꝰ ē/ itēqꝫ
voluit et mandauit.

¶ Additio. Vide form ā quā po
nit Spe. i ti. de instru. edi. i. §. por
ro nūc ad propositūz. versi dona-
tio autē firma. ⁊c. Gerar. mulert.

¶ De forma mortꝭ causa donatiōis fcte a filia fa. lāguēte/ ⁊ de dādo et tradēdo post mortez se obligante. Rubri. lxxii.

Domina titia filia Sēpronij ⁊ vxor Fran. compos mente: sed egra corpore quia in sacris/ hoc est po
testate cōstituta/ testari non pote-
rat/ īfra sc̄ptas donatiōes cā mor
tis iminētꝫ/ metuēs mortꝫ ꝑiculū
dicto p̄re suo p̄nte ⁊ ꝯsētiēte sub
notato mō facē ꝓcurauit. Prio
uīsqꝫ d dotibꝰ ⁊ bōis suis ⁊ iuribꝰ
ad se spectantibꝰ mortis cā dona-
uit p̄ri ⁊ marito suo p̄ntibꝰ viceqꝫ
et noīe pauperū x̄pi recipiētibus
eorū videlz quos ipi duxerint eli-
gēdos numerandos ⁊ noīandos
quēadmodum si a semetip̄a electi
et nūerati fuissent: et ꝓprijs et ex
p̄ssis noībus declarati. v. lib. boñ.
diuidēdas iter ip̄os coꝝ arbitrio:
vt videlz cuilibet eorū exhibeant
nō qdē ꝓ rata sꝫ illā quā voluerit
portionē. Jtē dicto viro suo noīe
x̄po recipiēti mortis cā donauit
xx. lib. boñ. Jtē. M. eiꝰ fr̄i p̄sēti. x
lib. Jtē dñe Anne ibidē p̄nti vnā
tunicā suā. Residuū aūt dotiū bo
norū et iuriū suoꝝ oīm mortis cā
donauit dicto Frā. eiꝰ viro reci-
pienti noīe et vice. J. ⁊. A. filioꝝ
eiꝰ: ita tñ vt si quē eorū aliqñ mo-
ri sine liberis ꝯtigat eiꝰ deficiētis
portio ad sup̄stitē mortꝫ cā dona
tione ꝑueniat. qꝫ si ābos nullis ex
eis/ vl' ex aliq̄ eorū liberis sup̄stitī
bꝰ ꝯtigat decedere/ tunc ip̄m resi
duū ꝓ dimidia ad dictū eiꝰ mari-
tū/ et ꝓ reliq̄ dimidia ad ip̄m fra-
trē suū donatiōe cā mortis deue-
niat: ꝓmittēs solēni stipulatione
interueniēte cuilibz p̄dictoruz do
natarioꝝ ibidē p̄sentiū et recipiē
tiū suo noīe ꝓ donatiōe sibi facta
et vice illiꝰ vel illoꝝ cuiꝰ vl' quoꝝ
noīe donatū ē/ eidē dare tradere
et exhibere q̄ntitatē res vel rē do
natā ipsiꝰ donantis morte secuta
⁊ volēs atqꝫ paciscēs vt q̄ntitatꝫ
reꝝ donatarū vl' rei donate illico
post mortē ipsiꝰ petitio et exactio
ꝯpetat pleno iure: nisi vel donata
riū premori/ aut eā ab hac egritu
dine liberari/ vel donationis pe-
nitere cōtingat. horū enīz qdcūqꝫ

continget: donatio reuocata sit ⁊ penitus euanescat.

¶ Additio. Hanc formam ponit etiam ipse Specu. in sepe alle. titu. de instru. edi. §. porro nunc ad propositũ ⁊c. versi. q̄ si filiafa. cõiugata. ⁊c. vbi vide latius de premissa materia. Vide etiam ibidẽ formã donatiõis inter viuos quã ponit in versi. et quoniam hic de forma. ⁊c. Gerardus mulert.

¶ Tractat⁹ peculiaris.
¶ De successionib⁹ ab intestato.

Diuine bonitatis gratia fauente iã super vltimus defunctorum arbitrijs patrum meorum mandato et sociorum voto pro virib⁹ satisfeci. Sed quoniam prompta semper vrget deuotio: et felix necessitas charitatis ad meliora cõpellit / ecce vltra promissum hec super successiones ab itestato notabilia superaddo. Notãtur a dominis nostris sex modi quibus intestati clausulam locum habere videtur. Primus si moriens nullum condidit testamentum: vel quia noluit / vel quia non potuit puta si filiusfa. erat / vel aliud iuris impedimentum habebat: licet tales persone dicantur improp̃e decedere intestate / cum et si vellent non possent testari. vt. ff. de suis et legitimis. l. i. in principio. Secundus si testamentum quidem fecit sed non iure. vt quia nõ adhibuit legitimum numerum legitimorum testium: vel alia legitima solennitas defuit. vt. C. de fideicom. l. si veritas: et de testamẽtis. l. non dubium. §. illud. Terti⁹ si testamentum sit iure factum sꝫ illud postea ruptum irritumue factum est. ruptum scilicet posthumi agnatione: irritũ per capitis diminutionem testatoris. vt insti. quibus mo. testa. infir. ij. responso. et. §. alio quoqꝫ. Quartus si testamentum ex omni parte legitime factum est / sed ex eo nullus apparet heres: vt quia is q̃ fuerat istitut⁹ noluit heres esse / vel quia viuo testatore: vel ante aditaꝫ hereditatem decessit / siue quia defecit conditio sub qua fuerat institutus. vt insti. quibus mo. testa. ĩfir. §. posteriore. et hij quattuor modi probãtur. insti. de here. que ab inte. defe. in princi. Quintus modus est si filius nominatim et cum causa legitima exheredatus est / sed post mortem proposita q̃rela inofficiosi testamenti et herede causam ingratitudinis non p̃bante testamentum per sententiã est rescissum. Sextus et vltimus si testamentum de iure pretorio p̃ contra tabulas rescindatur. ⁊ his duobus vltimis modis quis dicitur ex postfacto decedere intestatus. vt. C. de colla. l. vt liberis.

Intestati clausula q̃t ⁊ qb⁹ modis locũ habeat?

¶ Addi. no. Dũ dicit dñs Rolãdinus. s. in p̃nci. nõ decedere propꝛe intestatos eos q̃ ob aliqd̃ impedimentum iuris testamentũ facere nõ possunt. hoc facit ad questionem vulgarissimã. Pone statuto cauetur q̄ stantibus fratrib⁹ vel agnat. mater ex hereditate filij intestati vel ab intestato nõ succedat / an decedente pupillo vel alio qui testari nõ potest: mater ei succedat. ⁊ videtur q̄ sic: quia nõ videtur propꝛe decedere intestatus qui testari non potest. vt apte tenet glo. in verbo fuisse. in. l. cuꝫ antiquioꝛib⁹. C. de iure deli. per tex. i. l. i. in p̃ncipio. ff. d̃ suis ⁊ le. et statuta sunt ĩ suis p̃prijs terminis intelligẽda. vt. l. non aliter. ff.

Intestat⁹ an dicat̃ q̃ testamentũ facere nõ potuit: statuto disponẽte sup successione itestati vel ab ĩtestato.

de lega.iij.z.l.i.§.si qui nauem.ff. de exerci. Sz Bar.in.d.l.i.in pn. ff.de suis et legit.tenet q mat ex cluditur:probat/q3 comunis vsus loquendi est q etiam hos dicam⁹ decedere itestatos vel ab intesta= to qui testari nō possunt.vt.d.l.i. ibi: sed hos quoqz pro intestatis accipere debem⁹: sed sic est q con munis vsus loquēdi prefertur p prie significationi.vt.l.librorū3.§. quod tamē cassius.ff.de lega.iij. et ibi nota.z.l.cum de lanionis.§. asinam.ff.de fundo instruc. et de sup.lega.l.labeo.ita tenuit etiam idem Bar.consulendo: vt licet vi dere per eundē consilio.cxli. inci= piēte: statuto verbis veteris caue tur q si quis decesserit sine liberz zc. Sed aduerte q Johā.d imo. hāc questionem publice disputa= uit presente Ange.arc.vt ipse re fert.insti.de here. que ab intesf.de= fe.in principio / cuius disputatio nis effectū posuit dictus Jo.de imo.in.l.centurio.ff.de vulgari et pupil. in versi. et per hoc decidi potest questio si statuto cauetur. zc. vbi in effectu tenet contrariū: quia verba statuti penalis exorbi tantia et correctoria debēt verifi cari i verbis proprijs.l.i.§.si is q nauem.ff.de exer.et etiam q3sta= tutum correctorium nō debet ex tendi etiam ex paritate vel maio= ritate ratiōis.vt auc. quas actio= nes. C. de sacrosanc.eccle.cū ibi notarz.z nota.per eūdem Johā. de imo.z alios.in.l.si vero.§.de vi ro.ff.solu.ma. Sed Bal. consulē do distinxit hoc modo: aliquando verba proferuntur a vulgaribus ideotis: et tunc verba sunt intelli gēda grosso modo.et ideo hoc ca su diceretur itestatus nedum qui testamentum facere potuit et nō fecit: sed etiam qui non potuit fa cere testamētum. Quandoqz ve ro verba proferūtur a statutarijs

Usus cōis lo= quendi pferf p pue si= gnifica= tioni.

et iurisperitis: et tunc non ad cō munem vsum loquendi pro inter pretatione vocabuli recurrendu3 est: sed debet inspici qliter loquū tur iurisperiti / non qualr ideote facit glo.i.l.quid si nepotes.et ibi Bartho.et Bal.ff.de testa. tu. et certū est q iurisperiti faciunt hāc differentiam inter intestatū et in testabilem: ergo talis interpreta= tio vocabuli admittēda est: ita cō clusiue posuit ipe Bal.i vsu feu. in ti: u.d succes.feu.§.i.z sic tenet q dictum statutum correctorium non sit extendēdum vt comprehē dat pupillos. Et respōdet ad ra= tionem Bartho.s. positam negā do cōmunem vsum loquēdi exta= re apd iurisperitos: igitur.zc. idē tenet ipse Bal.in.l.itestato.ff.de legi.tute. vbi dicit dictum Bar. de communi vsu loquēdi scilicet: procedere i statuto fauorabili/nō odioso. Sed aduerte q quidā so lēnis doctor dominus Mathe.sin= lateru d perusio: vt refert Ange. arc.insti.de here.que ab intesf.de fe.in principio.in.ij.col.tenet opi nionem Bartho.quia dictum sta tutum fuit itroductum principa liter in fauorem dom⁹ et agnatio nis: et per consequens ob fauorē publicum.vt.l.i.§. penul.ff.de vē tre in spi.igitur ē fauorabile: ergo extendendum: et per consequēs cum vna dicta ratio reddi potest in dicto statuto: videl3 fauor pu blicus l3 in dicto statuto nō sit ex pressa / merito ex dicta ratione d. ctum statutum potest ampliari z restringi fm Bal.z Sali.i.l.fina. C.de libe.pteritis.igif.zc. Pre terea nō potest reddi ratio quare magis dictu3 statutum habeat lo cum in habēte potestatē testandi ꝙ in non habente.non etiā potest aliqua valida ratio assignari qua re aliud ipi statuentes verisimilit voluerunt statuere in successione:

eius qui testari noluerit cũ tamen potuerit: q̃ in successiõe eius qui etatis defectu testari non potuerit. verisimile est enim ⁊ ipsos statuentes in vtriusq̃ persona/ pupilli videlicet et adulti respectu generis succedendi idem statuisse si de tali casu iterrogati fuissent. vt nota. per glo.i. et doc. in.l. tale pactum .§. pater. ff. de pactis. et pro ista opinione est textus. in.l. q̃ duos. ibi/ prior itestatus decessit. ff. de vulga. ⁊ pupillari. et in.l. luti⁹. ibi. ab itestato/ eo. titu. et est text⁹ in.l. diuus. in fine.i. respõ. ff. qui pe. tu. et eo. ti.l. credentes. ibi: intestatorum. ⁊c. vbi loquitur de impuberibus qui intestati dicuntur decedere. est etiã textus in.l. omnem. C. ab tertu. ibi ad intestato. ⁊. ff. eo.l. ij .§. si meter. ibi itestatorum. ⁊c. ⁊ in.l. sciãt. C. de legi. here. vbi textus loquũtur de successione impuberis et tamen dicitur ibi ab intestato. Ex quo sequitur q̄ ex propria significatione vocabuli mater etiam respectu successionis pupilli venit excludẽda ab agnatis virtute dicti statuti. Sȝ Salu. et latius Flo. in. d.l. cuja ntiquioribus. C. d̃ iure deli. dicunt q̄ proprie loquẽdo: aut statutum dicit si quis decesserit ab intestato q̄ etiam tũc proprie comprehẽdatur impubes. vt. d.l. sciant. C. de legi. here. ⁊. d.l. omnem. ad tertu. cum similib⁹: quia illud verbũ ab intestato qualificat illud verbum decedat: et tũc etiam qui nõ potest facere testamẽtum dicitur decedere ab intestato. secus si statutum dicat: si quis itestatus decedat: quia tunc verbum intestatus qualificat personam. sinautẽ hoc modo statutum dicat/ si quis decedat sine testamẽto/ tunc etiã ille qui non potest facere testamẽtum cõprehenditur. vt.l. generaliter. i principio. C. de insti. ⁊ substi. facit q̃d notat glo. magna. i bi: si vero ita substituat. in.l. p̃cib⁹. C. de impu. et alijs substi. quia il la dictio sine ponitur abnegatiue nõ autem priuatiue: quia si poneretur priuatiue secus esset. vt exẽplum/ equus est deferratus intelligitur de eo q̃ habuit semel ferrũ et nunc nõ habet. Sed et quarto modo ẽm Bal. insti. de here. q̃ ab intesta. defe. in principio. si statutũ dicat si quis intestabilis decesserit. ⁊c. tunc proprie pupillus cõprehendit vt est text⁹. in.l. is cui .§.i. ff. de testa. Sed p textus. s̃. allegatos etiaȝ impubes proprie dicitur intestatus. et sic nõ est differentia an statutum dicat ab intestato succedatur siue dicat succedatur si intestat⁹ decedat/ ⁊ potissime quia tractatur de ꝯmodo publico in casu ꝓposito. vt. s̃. probatum est. Sȝ certe. d.l.i. in principi. ff. de suis et legi. multum facit pro. Salu. et Flo. dũ dicit intestati proprie appellant ⁊c. et ibi: plane qui testari non potuit proprie nõ est intestatus. ⁊c. ⁊ ibi: sed hos pro itestatis accipere debemus. ⁊ sic proprie non sunt testati. ⁊ hoc vult etiam ipse Bartho. ibi. qui dicit q̄ hoc procedit ex cõmuni vsu loquendi: ergo nõ est proprium significatũ verbi. vt vult idẽ Bar. in.l. labeo. ff. de suppel. lega. Nõ ob. d.l. qui duos. ff. de vulga. ⁊ pupil. cum similib⁹. s̃. allega. ex quibus videtur pupillum intestatuȝ vel ab intestato decedere: qꝛ hoc debȝ intelligi scilicet improprie. et sic limitabũtur predicte. ll. per d.l.i. ff. de suis ⁊ legit. facit. l. sciẽdum. i princi. ff. qui satisda. cogũ. iũcta auc. offeratur. C. de litis cõtesta. ⁊.l. non est nouum. cum duabus sequentibus. ff. de legib⁹. Cõclude itaq̃ in questione premissa q̄ licet ex ꝓpria significatiõe verborum pupillus vel alius qui nõ

potest facere testamentum non dicatur decedere intestatus: ex communi tamē vsu loquēdi: qui pro significatione propria accipitur: dicitur etiam intestatus. et per consequēs mater excluditur ab agnatis vigore statuti / maxime cū tale statutum sit fauorabile. vt. s. dixi. Premissam conclusionem limita nisi statutum dicat q verificetur verbis proprijs et non possetinterpretari. tunc enim cōmunis vsus loquendi non haberet vim proprij nominis in statutis exorbitantibus: ita dicit Sali. in. d. l. cū antiquioribus. C. de iure deli. et est dictum Bar. i. d. l labeo. ff. de sup. le. versi. dicit hic. ibi. sed hoc est vtile ad statuta. &c. ¶ Quero secundo, pone aliqs fecit testamētum quod postea est ruptū agnatione vel repudiatiōe hereditatis an succedat tunc ecclīa de qua dicit statutum q succedat decedentibus intestatis: et videtur q sic per tex. in. d. l. i. i princi. ff. de suis et legi. ibi dum dicit: sed et is qui testamentum fecit si eius hereditas non est adita vel ruptū vel irritum est testamentū intestat⁹ non improprie dicetur decessisse. facit insti. de here. que ab itesta. defe. in princi. et. ff. de verbo. signi. l. intestatus. ex quibus omnibus iurib⁹ videtur q proprie est intestatus quando testamentum rumpitur Sed Bartho. in. d. l. i. i principio et post eum Ange. are. insti. de here. que ab intesta. in principio. in versi. querit Bar. i. d. l. i. &c. determinauit contrariū attēta propria significatione: quia statutum reqrit q decedat intestatus hoc ē eo tempore quo decedit / decedat in testat⁹. vt. l. in delictis §. si extraneus. ff. de nora. et. l. si titi⁹. ff. de testa. mili. sed iste qui fecit testamentum quod rūpitur non decedit intestatus cū moritur: sed tūc proprie cum destruitur testamentum. pro quo est casus. insti. de legiti. agna. succes. §. proxim⁹. vnde ſm propriam significationem ecclesia non succederet. Verūtamē ex cōmuni vsu loquendi aliter intelligemus vt fatetur dicti Bar. et Ange. vbi. s. per ea que. s. proxima questiōe dicta sunt. quod dicit idem Ange. notandum & limitandum: nisi statutum dicat q verificetur verbis proprijs & nō possit interpretari: tunc eīn cōmunis vsus loquēdi non haberet vim proprij nois in statutis exorbitātibus vt dixi. s. prima questione. Sed Rapha. i. l. si quis posthumos. §. si filiū. ff. d libe. & posthu. vt refert Ange. are. vbi. s. dicit q verbum morit assumit / id est mortu⁹ est. vt dicit glosa in vbo moriente. in d. §. si filiū. sibi est expositio i glo. in vbo orit i. l. nulli. §. sinautē. C. de epis. & cle. & in glo. in vbo cū is morit. i. l. iij. §. hec vba. ff. d nego. gestis. cū silib⁹. vñ tūc res ē clara ſm eūdē Are. qz si dicit mortu⁹ ē nō denotat tps mortis / sed pfectionē tpis q̄ itestat⁹ ē: & sic vba cū q̄litate pueniūt tpi q̄ destruit testamētum ſm eūdē Ange. Ge. mu. ¶ His premissis videndū est cui vel quibus hominis ab intestato decedentis deferatur hereditas. procuius enodatiōe omissis his que antiqua iura referūt / id solū quod ius autēticorum i huiusmodi successionibus hodie obseruandum precipit psequamur. Est igitur hoc tenēdum q si quis decessit itestatus / si quidē relinquat filios legitimos et naturales vel eos qui ius legitimorum adepti sūt ipsi filij tā femine q̄ masculi / tam emancipati q̄ sui: tā posthumi q̄ tā nati: tā i mōasterio existētes q̄ in seculo / ad hereditatē ei⁹ equis portionibus admittant / exclusis penitus patre et matre et ceteris

Vsus cōis loquēdi in statutis exorbitātibus an habeat vim proprij nominis.

Intestatus an dicatur decedere cuius testamētū p⁹ mortem suā rūpitur / statuto disponēte super successione intestati.

et si nec pater nec mat supest: tūc vocabuntur alij ascendentes siue parentes eius ꝓximiores gradu tam patni ꝙ matni: vt paternis quidē dimidia: matnis vero alia dimidia debeatur licet dispar sit eorū numerus. Hoc scilicet quando i eodem gradu simul cōcurrūt paterni et materni. alioquin is q defuncto ꝓximior est siue patnus siue maternus fuerit admittetur.

Pat an exclu=dat auū mr̄nū et econtra i succes=siōe filij ab inte=stato?

¶ Additio. Ex hoc vltimo dicto dn̄i Rolandini habes: si titius decesserit relictis patre et auo mat=no vel ecōtra ꝙ proximior in gradu et sic pater admittetur exclu=so auo matno/quod videtur pro=bari. i auc. defuncto. C. ad tertu. dum dicit ibi tex. salua grad⁹ sui ꝓrogatiua. et similiter in corpe vn de sumitur dicta auc. Sz aduerte ꝙ Ja.bu.i.d.auc. defuncto vt refert ibi Bal. tenuit cōtrariū volens ꝙ pariter admittentur. Nec obstat fm eum text⁹. in.d.auc. defuncto/dum dicit salua grad⁹ sui prerogatiua: qz hoc itelligēdū est ꝙ ille q prior est in linea patna excludat alios inferiores ex eadē linea. ꝛ eodē modo prior i linea materna excludat sequētes in eadez linea matna. Exēpli gra pater excludit auū paternū qz ꝓximior ē. et mat excludit auiā maternā: et probat ipe Jaco. tali rōne. de natura correlatiuoꝝ ē/vt posito vno ponatur ꝛ reliquū. vt. l. vr̄am⁹. ff. de fideiusso. mō sic est ꝙ si fili⁹ moriat nepos succedit in ei⁹ locuz ꝙtum ad auū et efficit in pmo gradu. vt. s. satis ptz: ergo ꝛ ecōuerso auus fiet i pmo gradu mortuo filio ꝙtum ad nepotē et sic videt fm eū ꝙ debeant parit succedere Glo. tn̄. i. d. auc. defuncto et glo. in verbo ꝓximo. in. §. si igit defunctus descēdentes. i. d. auc. de here. ab intes. tenēt cōtrarium quas glosas seqtur Bal. in. d. auc. defūcto. nec obstat fm eū ratio Jaco. bu. arguētis de natura correlatiuoꝝ: qz illa nō est vera/magis eni debet hereditas descēdentib⁹ ꝙ ascēdentib⁹ et pleniori iure. vt in auc. i successiōe. C. d suis ꝛ legi. libe. Concludc ergo ꝙ auum maternū excludit pat ꝛ ecōtra. p. d. auc. defuncto/ꝛ in corpe vn sumitur. et hoc vult dn̄s Rolādin⁹. s. in versi. hoc scz quādo i eodē gradu. ꝛc. ita tenet etiam Ange. are. in. §. preferūtur. insti. de senatuscō. ter. vbi addit: etiam in bonis que sitis a matre vel linea materna vl ecōtra i casu ecōtrario. qđ ē notādum.

Heredi=tas ple=niori iu=re debet descēdē=tibus ꝙ ascēden=tibus.

¶ Sed hic potest dubitari de pulchra q̄stione. Pone mat superest et au⁹ ꝛ auia ꝛ frat vtriusq coniunctus defuncto/ mat repudiat / an tota ei⁹ ps accrescat fratri: an vero vocabūtur cuz fratre auus ꝛ auia? Mathesillan⁹ vt refert Ange. are. in. d. §. preferūtur versi. sed hic pōt dubitari ꝛc. dicit ꝙ cū fratre vocabūtur auus ꝛ auia: quia paria sunt repudiare ꝛ mortuum esse vel nunꝙ fuisse heredē. ar. l. i. C. quando nō pe. par. et facit fm eundem Ange. l. ij. §. sed si sit consanguinea. ff. ad ter. simile nota. Cy. in auc. itaqz. C. de cōmunia de successi. simile etiam notatur per docto. ꝛ maxime per Bar. in. l. quotiēs. ff. de here. insti. Premissa que dicta sunt de parētibus patre scilicet ꝛ matre ꝙ pariter et equaliter succedant filijs limita ꝓcedere in bonis acquisitꝭ aliunde ꝙ a pr̄e vel matre aut eorū linea. In bonis vero que a patre vl ab aliquo de linea paterna prouenerūt ad filium solus pater succedit exclusa matre: ꝛ econtra in quesitꝭ a matre vl de linea materna sola mater succedit excluso patre/ita tenet Bar. in l. qđ scitis. §. fin aute. C. de bo. que libe. ꝛ idē Bar. in auc. itaqz. C. cōia. de suc-

Pat et mat an semp eq̄ lr succedāt filijs ab inte=stato.

cef. et dicit pro hoc esse casum sin
gularem in d. §. sin autē. qui nō re
peritur alibi. istud sequitur etiam
Ange. are. in §. preferuntur insti.
de senatuscō. ter. in i. col. versi. et
hec procedunt. Sed Bal. in auc.
defuncto. C. de senatuscon. ter. et
idem in d. l. quod scitis. tenet cō-
tra Bar. per d. auc. defūcto. et te
xtum i corpore. vñ illa auc. sumit
vbi non sit aliqua distinctio rerū
sed solūmodo graduū. et ideo eq
liter succedere debent. Nō obstat
sm eum d. l. qd scit; in §. sin autē.
quia illa loquit in lucris nuptia-
libus ad hoc vt parentes sint prō
ptiores in dādo: sed in ceteris bo
nis vndecūqz quesitis pariter suc
cedūt. hec ille. Sz aduerte qz opi
nio Bar. videt magis eqt et rōni
cōsentanea et facit pro ea §. i. ibi/ q
cū inuidia. insti. per quas pso. vo.
acqui. Circa pmissa etiam aduer
te qz licet pater et mater si supsint
pariter succedāt defuncto, sm ta
mē distinctionē s. dictā / nichilo-
minus tamē si filius vel filia q vt
que decedit erat in potestate pa-
tria propter eius mortē nō extin-
guitur vsufructus bonoz aduen-
titioz quē regularit habet par in
aduēticijs filij sui i potestate exi-
stent; vt l. cū oportet. in pncipio
C. de bonis q liber; probatur: qz
morte proprietarij non extinguit
vsufructus. vt l. iij. C. de vsu et
vsuf. et l. necessario §. fina. cū simi
libus ff. de peri. et cōmo. rei ven-
di. licet Placē. dixerit cōtrariuz.
sed ipsi opinio in hoc cōmuniter
reprobatur: vt per glo. l. d. l. iij. et
glo. in l. ij. C. de bonis matnis/ qs
glosas sequūtur cōiter doctores.
Aduerte circa pmissa qz licet re-
gularit mat succedat filio suo ab
intestato hoc tamen fallit in casu
puta si filio pupillo intra annū tu
tor ē non postulauerit: vt in locū
remoti vel excusati non petierit

Vsufructus aduēticiorū nō extinguitur morte filij.

Mr alisqn puatur successione filij sui ab itestato decedentis.

vt in §. fina. isti. de senatuscō. ter.
Sed nota qz ad hoc vt mat co p-
textu a successiōe filij repellatur
multa requirūtur. Primū qz ma
ter eēt maior. xxv. annis. Scdz qz
filius moriatur i pupillari etate.
Tertiū qz pupillo esset expediēs
habere tutorē. Quartū qz mater
nō fuerit in negligentia. Quintū
qz nulla causa excusari possit. ista
habentur in l. matres. et in l. om
nē. C. ad tertu. et l. ij. C. si aduer.
delictū. hec domin9 Christo. por
cus. insti. de senatuscon. ter. in fi.
Aduerte qz omnia premissa p
cedunt quādo parēs quivult suc
cedere ab intestato non transiuit
ad secūda vota/ hoc ē ad scdz ma
trimonium: post finitum illud ma
trimonium ex quo sunt nati illi li
beri defuncti de quoz successiōe
agitur. Ubi autē trāsiuit ad secū
das nuptias occurrunt plures ca
sus difficiles. et ideo p clara eno-
datione sic distingue: aut loqmur
in matre: aut in patre: aut in alijs
ascēdentib9 maribus vel feminis
Primo casu quādo loquimur in
matre/ tunc aut mat habebat vnū
solum filium et illi succedit ab in-
testato pleno iure etiā quo ad p-
prietatē. licet viuente filio transi
uerit ad scda vota. vt l. femine in
fine. C. de secū. nup. Quis glo. i p
bo filij. i auc. ex testamēto. C. illo
titu. sentiat cōtrariū. Sz Bar. ibi
reprobat illā glo. dicēs se quinqz
vicibus consulendo et iudicando
dixisse contra illam glo. dic vt ibi
per euz. Aut mater habebat plu-
res filios vel filias ex eodē matri-
monio genitos: et tunc hodie sm
ius nouissimū siue ipa transiuerit
ad secūdū matrimoniū ante mor-
tem alicuius filiorū: siue post mor
tem vnius: potest filio moriēti ab
itestato succedere pleno iure quo
ad omnia bona que ad filium per
uenissent aliunde qz ex substantia

Bar' vt ppt tutorez nō postulatū puer successiōe filij ab intestato mr ta requiruntur.

Parentes ad secūda vota transeuntes queadmodū liberis suis ab intestato succedant.

paterna.illoꝝ autem que ad eūs peruenissent ex substantia paterna/ipa solum vsumfructū habere debet.vt i auc.de nup.§.hinc nos alia.versi.sinautē intestatus.col.iiij.nā licet text⁹ ibi dicat vsum/tamē debet large itelligi vt exponatur vsum/id est vsumfructū.vt ibi dicit glo.i v̄bo vsum.pro qua est textus.in.l.mater.C.ad ter. ⁊ hec de p̄mo casu.vide circa premissa ea que dicit Ange.are.i.d.§.preferūtur.insti.de senatuscō.tertu.in versi.ex hoc ergo.cū duobus sequentibus versiculis. Secundo casu quādo loqmur in patre res est satis dubia.glo.in verbo declara.et ibi Bartho.i.d.l.femine ponunt/vbi dicta glo. tenet ꝙ idē in patre/qđ in matre transeunte ad secūdū matrimoniū.idē tenet Azo.in summa i fine.in versi.item quecunqꝫ dicta sunt.C.illo titu.quod sequtur ibi Bartho.⁊ facit ꝓ isto tex.in auc.de nuptijs §.si vero expectet/ibi dus dicit ⁊ hec cōmunis mulieris ⁊ viri mulcta sit.et facit tex.in auc.vt fra.filij.ibi et similes penas esse in viro ⁊ muliere.col.ix.facit etiā pro hoc.quia econtra statutum penale in patre extēditur ad matrem vt notat glo.in verbo minus ausuras.i.l.quisquis.C.ad legē iuliā ma.idem tenet Bartho. in p̄misso casu.in.l.de emācipatis per illum textum.C.de legi.here. vide latius per Ange.are.in.d.§.preferunt.versi.secūdo casu qn̄ nos.⁊c. ⁊ p Jo.and.i addi.ad spe.d' secū.nup.i rub.et plene p Mathesillanum in tractatu suo de succes. ab intesta.i scđo articulo p̄ncipali. ⁊ hec de secundo casu. Tertio casu qn̄ loqmur in alijs ascēdētib⁹ marib⁹.vl feminis/tūc videt' esse dubiū.nā prima facie videt' ꝙ p trāsitū ad secūda vota nō priuent' ꝓprietate aliquoꝝ bonoꝝ obuenientium p successionē ab itestato:qꝛ text⁹ q̄ p̄ncipaliter i hac materia sunt loquūtur solū d' mre ad secūda vota trāseunte.vt.d.l.femine §.illud.C.de secun.nup.et.l.mater.C.ad tertu.⁊§.hinc nos alia.versi.sinautem intestatus.in auc.de nup. Sꝫ Ange.are.vbi.s̄.versi.tertio casu dicit ꝙ cōtrarium est verius per tex.i.l.generaliter.in principio iuncta ibi glo.i.C.de secun.nup.⁊ tex.in.l.si tñ.et in auc.vxore/illo titu.Itē quia in illo casu est maior ratio/cum magis sit debita hereditas filij patri et matri q̄ auo auie proauo ⁊ proauie.vt in auc.defuncto.C.ad tertu.⁊ dixi.s̄.in p̄ncipio presentis additionis.vnde si pena p̄uationis nude proprietatis in ponitur matri vel patri transeunti ad secūda vota.vt.s̄.dixi.multo fortius credēdum est eā impositā fuisse auo et auie.ita dicit Ange.are.vbi.s̄. Et nota circa p̄missa ꝙ sicut mater trāsiens ad secūda vota p̄uat' tm̄ ꝓprietate illoꝝ bonoꝝ q̄ obuenerūt filio ex p̄re/⁊ nō illoꝝ q̄ ab auo vel auia ꝑuenerūt/vt probat Bar.i auc.ex testamēto.C.de secūdis nup.ita auia ad scđm matrimoniū trāsiēs solū pdit ꝓprietatē illoꝝ q̄ a marito suo/hoc ē auo defuncti ad ipm defunctū ꝑuenerūt:ita tenet i effectu Ange.are.vbi.s̄.quē de hoc et alijs p̄missis vide latius. Gerardus mulert.

Collaterales quēadmodum succedant.

¶ Si autē cōtingat ꝙ nullus ex ascēdētib⁹ supsit sed solū supsint collaterales tūc vocabuntur primo fratres et sorores vtriqꝫ cōiūcti defuncto.i. qui ex eodē patre et matre nati sunt in capita:etiāꝫ cū eis vocabunt' p̄ximiū fratrū ⁊ sororū premortuoꝝ filij/sed in stirpes.vt.§.si igit' defunct⁹ neqꝫ descendentes.et.§.si aūt defuncto.i auct.de here.ab intesta.col.ix.et auctē.cessante.C.d' legi.heredi.

Filii fratrum et sororum premortuorum an succedant in capita an in stirpes cum sine patruis aut amitis succedunt.

ꝙ si premortuorum oim fratrū et sororum filij soli sine patruis vel amitis superessent tūc vocarentur in capita et nō in stirpes. licet secus sit in nepotib⁹ natis ex filijs. vt. s. habetur in versi. sed si cum predictis.

¶ Additio. Istud dictū dn̄i Rolandini volentis ꝙ filij fratrū sine patruis vel amitis succedētes/succedāt in capita et nō in stirpes tenet etiā dn̄s Azo. i summa. C. de legi. here. et recitatur illa sua opinio p glo. ij. i auc. cessante / illo titulo et p glo. in verbo antiq̄tas. i §. sic tm̄. et p glo. in verbo fuerit. in §. si aūt defuncto. in sepedicta auctē. de here. ab intesta. et tenet glo. in §. fina. insti. de here. q̄ ab intesta. defe. et glo. in §. hoc etiā. circa fi. insti. de legi. agna. succes. Sed adverte ꝙ dn̄s Accursi⁹ in. d. glo. in verbo antiq̄tas. et alibi tenuit cōtrariū p tex. in §. ex diuerso. versiculo. hmōi pso. et §. si vero neqꝫ. in d. auct. de here. ab intesta. qui textus videntur innuere ꝙ filij fratrū etiā si sine patruis succedant vocantur in stirpes et non in capita Adde ꝙ hoc sequitur Bar. in auct. cessante. C. de legiti. here. et etiaꝫ in corpore vnde sumitur illa auctē. et idē lati⁹ in. l. post ꝯsanguineos §. hereditas. ff. de suis. et legiti. vbi dicitse habuisse hanc questionē de facto et tenuisse ac tenere opinionē Accursij tanq̄ verā tenet ēt eandē Cy. et multi alij i. d. auctē. cessante. idē cōsuluit Bal. in q̄stione facti: vt ipsemet refert in dicta auc. cessante. ideꝫ tenuit Mathe. de mathesilanis doctor solēnis bono. i suo tractatu d succes. ab intesta. in versi. scdo dubitatur an quādo ad successionē et sequitur. d. Frā. de rāpo. bononiēsis. vt refert Ang. in §. cū fili⁹. in fine insti. de here. q̄ ab intestato defe. et probatur hec opinio sm̄ eos p tex. in §. si vero neqꝫ fratres iūcto §. illud. in. d. auc. de here. ab intesta. et hec opinio in cōsulendo et iudicando est tenenda. vt dicit Chri. por. insti. de legi. ag. suc. in §. hoc etiā sup glo. in verbo supstites. licet alia opinio secꝫ Azo. quā. s. tenet dn̄s Rolan. videatur subtilior in disputando sm̄ eundē. d. Christo. Motiua pro vtraqꝫ opinione vide late p Ang. arc. in. d. §. cū filius. et p Bar. in. d. §. hereditas vbi pulchre soluit motiua Azōis Sꝫ aduerte ꝙ Bal. legēdo dictā auctē. cessante tenuit opinionem Azo. quā etiaꝫ tenet Saly. ibi. tm̄ nō recedas ab opinione Accursij Bartho. et sequatiuꝫ ꝑpter eorum immensam auctoritatē: sꝫ ꝯcludere cū illis ꝙ filij fratrū nō solū quuꝫ vna cū patruis veniūt: verū ēt cū sine patruis succedūt/ succedūt i stirpes et nō i capita. hāc opinionē tenet ēt Dy. in tractatu suo de succes. ab intesta. versi. sꝫ pone ꝙ aliq̄s decessit. &c. Intellige premissa sꝫ eundē Bar. in. d. §. hereditas: quādo tractatur de successione alicuius ex patruis vel auunculis. Si vero tractatur de successione aliorū tunc succedūt in capita. vt dicto §. si vero neqꝫ fratres. Berardus mulert.

Fratres aut sorores ex altero tm̄ parēte ꝯiuncti dfuncto qn̄ ad eius successionē ab itestato admittantur.

¶ Illis itaqꝫ sic succedentibus vt dictū est/excluduntur fratres et sorores ex altero tantū parente cōiuncti defuncto. et similiū fratrū et sororum filij. verū tamē si intestatus non relinquat fratres vel sorores vtrinqꝫ cōiunctos vel cō similiū fratrum vel sororuꝫ filios sed relinquat solummodo fratres et sorores ex altero tantum parēte coniunctos illi ad eius successionē admittentur et cū eis ꝯsimiliū fratrū et sororū filij i stirpes Porro si huiusmodi ab itestato moriēti null⁹ oīno supsit frater vel soror siue ex vtroqꝫ siue ex altero tantū parente cōiunctus vel nullus ex

eorũ liberis/si supsint alij collaterales: tũc laxatis habenis cõcurrit successio regla gñali; vt q̃ ꝓior est gradu potior sit in successione/ sublata oĩ differẽtia sexus patrie ptãtis ⁊ cognatiõis: ⁊ succedẽt in capita. ¶ Ceterũ sciẽdũ est ꝙ si is q̃ moriť itestat⁹ relinq̃t simul parẽtes suos ⁊ fr̃es suos: tũc pr̃ ⁊ mr̃ vl̃ alter eoꝝ q̃ supest: aut his ꝑmortuis au⁹ ⁊ auia/ vel q̃libet alit de parẽtib⁹ q̃ fuerit in ascẽdẽtiũ linea ꝓximior/ ⁊ fratres ⁊ sorores vtriq̃ꝫ coniũcti defũcto ex equis portionib⁹ i capita vocabũtur. cũ q̃b⁹ ⁊ similiũ fratrũ ⁊ soroꝝ ꝑmortuoꝝ filij succedẽt i stirpes: exclusis fratrib⁹ ⁊ sororib⁹ ex alio tm̃ parente coniũctis. hij enĩ fr̃es nõ succedũt cũ ascẽdẽtib⁹ sꝫ repellũtur ab eis ꝓbãť oĩa ꝑmissa. i auc. de here. ab itest. ve. q̃si ꝑ totũ. et in auct. vt fra. fi. col. ix. Intelligas aũt illũ parentẽ ꝓximiorẽ ĩ grad̃u defũcto quẽ null⁹ ꝑcedit. i. int quẽ ⁊ defunctũ null⁹ erat medi⁹. vt. ff. de verbo. sig. l. proximus.

Fratres ex altero tm̃ parente nõ succedunt cũ ascẽdentibus.

¶ Additio. Habes ex ꝑdictis ꝙ fr̃es defuncto vtriq̃ꝫ coniũcti nõ excludũt oĩno auũ vel auiã defuncti imo pariť admittũtur. Nõ obstat tex. i auc. defuncto. C. ad ter. dũ dicit fr̃es admitti cũ ascẽdentib⁹ in gradu ꝓximis: q2 hoc itelligiť scꝫ quos null⁹ parẽs ꝑcedit. ita tenet glo. in. d. auc. defũcto. et seq̃tur ibi Bar. ⁊ glo. in ṽbo ꝓximis. in. §. si vero cũ ascẽdẽtib⁹. in scpe alle. auc. de here. ab itesta. et seq̃tur Azo. i sũma. C. de legi. here. ⁊ cõiter doc. Nõnulli tñ ɔ̃triuꝫ asseruerũt vt lꝫ videre ꝑ. d. Azo. vbi. s̃. et etiã ꝑ glosas. s̃. citatas. Adde iuxta ꝑmissa ꝙ qñ fr̃es vel sorores vel coꝝ filij succedunt defuncto simul cũ ascẽdentib⁹ nũq̃ꝫ partiũ tãgẽtium eos acq̃riť vsufruct⁹ parẽtib⁹ in quoꝝ ptãte sũt ⁊ cũ quibus simul succedũt. vt. d. §. si vero cũ ascendentibus. et ibi ponitur ratio. licet alĩas regulariter pater habeat vsumfructũ aductitioꝝ filij sui in ptãte existentis. vt. C. de bonis q̃ li. l. cũ oportet. in ꝑn. ⁊ tetigi. s̃. Sunt ⁊ alij casus spãles in q̃b⁹ hoc fallit q̃s posuit glosa. in ṽbo vsumfructũ. i. §. i. isti. ꝑ quas ꝑso. vobis acq̃. ⁊ glo. in auc. ideꝫ est. C. de bonis q̃ libe. ⁊ etiã glosa. i ṽbo parẽtib⁹. i auc. vt lice. ma. et auc. post principiũ col. viij. vbi vide. Adde ꝑterea iuxta ꝑmissa ꝙ ꝑuilegiũ datũ filijs et filiab⁹ fratrꝫ vel sororis vtriq̃ꝫ cõiũcti vt simul cum ascẽdentib⁹ ac etiã cũ fratribus defuncte ꝑsone ab intestato succedere possint/ nõ debet extẽdi ad nepotes vl̃ ꝓnepotes fratris vtrinq̃ꝫ ɔiũcti defuncto. vt ẽ glo. i auc. post fr̃es. ij. C. de legi. here. qđ approbat ⁊ firmat. Ange. are. i. §. ꝑferunť. insti. de senatuscõ. tertu. nã appellatione filij nõ cõtineť nepos maxime in materia exorbitãti. vt est text⁹ insti. q̃ testa. tu. da. pñt. §. fi. et de senatuscõ. orfi. post ꝑncipium. ita vult etiã i effectu Specu. i titulo de succes. ab itesta. in ṽsi. q̃d si aliq̃s decedit. vt apte ibi ostẽdit Johan. and. in addi. qđ tene menti. Gerardus mulert.

Fratres defũcto vtrinq̃ꝫ ɔiuncti an excludãt auũ vel auiã in successione ab itestato.

Vsumfructuꝫ aduentitioꝝ in q̃bus casib⁹ non habeat pater.

Nepotes fratris vel sororis an simul cũ ascẽdẽtibus aut fr̃ib⁹ defũcte ꝑsone ab itestato succedant.

¶ Sed q̃d erit si relinquat aliq̃s fr̃es quosdã vterinos tm̃ ⁊ q̃sdaꝫ cõsanguineos tm̃: Respõde ꝙ in reb⁹ maternis ꝑferũtur vterini/ ⁊ in reb⁹ paternis ꝑferunť ɔsanguinei. vt. C. de legi. here. l. de emancipatis. in fine.

¶ Additio. Ita dicit etiã Dy. in tractatu suo de succes. ab intesta. versi. sed pone q̃s moriť sine liberis ⁊c. vbi subdit ꝙ in alijs bonis aliũde q̃sitis succedũt eq̃liter. naꝫ quantũ ad illa bona sublata ẽ differẽtia cognationis siue agnationis. vt in auc. itaq̃ꝫ. C. cõia de succes. lꝫ Pla. vt ipse Dy. etiã refert

Frater vtrinq; coniunct⁹ pfertur ab intestato fratrib⁹ ex altero tm̄ parte.

vbi.s.cōtra tenuerit in hoc. Sed quid si qs decedat relicto vno fratre ex pte matris tm̄/ et alio ex pte patris tm̄/ et tertio ex vtroq; parente qualiter succedent isti? Responde fm̄ Azo. in summa.C.de legi.here.q ille q est cōiūctus ex vtroq; parēte succedit in oīb⁹ bonis tā pr̄nis q̄ mr̄nis et in aliūde quesit;/aliis duob⁹ fratrib⁹ exclusis.z ē ratio / q2 iste habet duplex vinculū scz paternū z matnū.merito ergo pfertur illi q non hz nisi vnū.vt.d.auc.itaq;.C.cōia d suc cess.z in auc.de cōsan.z vte.fratribus.circa mediū.col.vi.ita dicit et tenet glo.in auc.post ffes.i.C. de legi.here. z glo.i. d.auc.itaq;. vbi glo.ponit pmissā rōnē. Adde ēt glosā pulchrā i ꝟbo meliores.i d.auc.de psan.z vte.ffib⁹.z; Dy. in.d.suo tractatu de succes.ab intesta.versi.quid si decedit relicto fratre.zc. Berardus mulert.

¶ Nunc demū scias q filiofa.ab intestato morientis hūti castrēse vel quasi castrēse peculiū succedūt liberi ei⁹ exclusis ascēdētib⁹ z collateralib⁹ defuncti. z si liberi non supsint vocātur ascēdentes/et cū eis ffes vtrinq; cōiuncti. Defūcto vero filiofa.q habebat aduētitiū in iure qd habebat i aduētitio eodem modo et ab eisdē succedif vt dictū est. vt in auc.de here.ab itesta.§.si qs igitur descēdētiū.et. ff. de castrē.pe.l.ij.et insti.q. nō est pmissum fa.testa.§.si vero itestati.

¶ Additio. Uide que dixi.s.isto tractatu in additiōe q̄ incipit. ex hoc vltio dicto.i.iij.colū.ibi circa pmissa etiā aduerte zc. ¶ Sed reuoco nunc in dubiū vsq; ad q̄tū gdū successio ab itestato deferaf. Rūde q olim erat differētia iter agnatos z cognatos.vt licet vide re.in.§. vltimo.isti.de succes.cog. sed illa differētia ē hodie sublata vt.s.sepe dictū est, vñ hodie siue

Success io ab intestato vsq; ad quotum gradum deferaf

agnati,siue cognati oēs vsq; ad.x. gradū succedūt. de quo vide pulchram glosam hoc firmātē.in. d. §.vltio.z glo.in ꝟbo cognatos. i §.si ꝟo neq; ffes.i sepe alle.auc. de here.ab itesta.quas glosas. vt refert Ange. are.i.d.§.vltimo.ap probāt doctores.tenet etiā Azo. in summa.C.d legi.here. Sed in iure feudali vsq; ad septimū gradum succeditur.vt i titu. qui feudum dare psit.§. hoc autē sciēdū. z in ti.de successio.feu.§.hoc q̄s. Hodie tñ iure nouo in mascul descendētibus feudi successio i infinitū extendif.vt ē tex.in.d.§.hoc autē.in fine. Itez in iure pfonat⁹ vsq; ad q̄ntū gdū succedif.vt.i sti. de succes.liber.§. multis autem. Et nota circa pmissa q in successionib⁹ seruaf cōputatio iuris ciuilis.i matrimoniis vero iuris canonici.vt.xxxv.q.v.ad sedem. diuersimode eī fit computatio graduum iure canonico et ciuili. vt patet.i.d.c.ad sedē. Uñ dicit Jaco.bu.vt refert Jo.an.i addi. ad Spe.i titu.de succes.ab itestato. versi.sed an filij ffis.q statutū ciuitat; in materia successionū tractans de gradib⁹/intelligif q con putetur fm̄ ius ciuile/vt sic cōstitutio supplēs corr⁹gēs interptās et declarās eo mō sumaf quo ius suppletū correctū zc. vt i auc.de filijs ante dota.instru.na.añ finē col.iij.facit.ff.si qs testamento liber eē ius.fue.l.i.§.hec actio. Ea dē ratiōe fuit determiatū.vt idez Johā.and.vbi.s.refert: q si statutū ciuitat; penā iponat ꝑhentib⁹ matrimoniū in quarto gradu vel ateriori/rōne subiecta intelligitur.id de cōputatiōe canonica. Si autē in materia cōi fiat statutum/vniforme/per epz z cōmune/ qōlibet iho:ū in suo foro computatione recipiet. puta ne accusans testes pducat attinētes sibi gdu

Feudi succes sio vsq; ad qtū gdū extēdatur?

Gradum computatio qn̄ fiat fm̄ ius ciuile et qn̄ fm̄ ius canonicum?

tertio vel ulteriori/vl' huic simile facit qd' nota .x.distinc. constitutiones.z de testa.cū esses.z in Spe. de dispu.z alle.§.porro.ad finē.et dixit idē Johā. and.in.c.j.de no. ope.nō sup glo.ij. Habes nūc ex pdictis colligere q in successione ab intestato pma cā est liberoꝝ.se cūda ascendentiū vsq in infinitū. vt.l.quicq litigādi.ff.d in ius vo. tertia trāsuersaliū/q vsq ad decimū gradū/siue agnati siue cognati sint: hodie succedūt.vt.s. pbatū est. Istis aūt deficiētib' succedit fiscus.vt.l.j.et.l.vacantia.C. de bo.vacan.et icorpora.libro.x.

Fiscus qñ succedat desce dentib' ab itesta to.

Aduerte tamē q sunt alique psone q licet nō sint de supradictis/nichilominus tñ excludūt fiscū.vt puta cōiunx psone defuncte.illa enī legitimis deficiētibus vocat z prefert fisco.vt.C.vñ vir z vxor.l.j. Immo ēt extātib' legitimis in casu admittit vt tāgū lau'.j.in additiōe icipiēte.adūte q hic. Itē fiscū excludit soci' liberalitatis ipīalis.puta si duob' cōiter aliqd ab ipatore datū est/alio siue herede decedēte/id qd datū est ad alterū superuiuētē/nō ad fiscū ptinebit. vt.l.vni.C.si ipe.libe.soci' sine here.decces.li.x. Item curia aliudq collegiū licitū fisco prefert.vt.C. de here.decu.p totū.z.l.si qs pbr. C.d epis.et cle. Prefert ptereca fisco patron'.vt insti.de succes.libertoꝝ.p totū. Itē substituti z coheredes pferūt fisco.vt.C.de cadu.tollē.§.his ita.supradictas psonas enūerat glosa.i vbo legitio. in.d.l.j.C.de bo.vacan.lib.x. Ad de pdictis casum auc.oēs pegrini.C.cōmunia de successio.nā ibi habes casū in q (vt dicit ibi Bal.) succedit xp̄s z nō fiscus. Et nota dictā auc.p pegrinis quibus multū ē ppitia. et dicit notabilit' dñs Alexander de Imo.in ad'i. suis ad Bar.ibi.post Ange.z Pau.de castro.q pegrini possūt testari cū duob' testib' sicut milites/ppter liberā facultatem eis datā.in.d. auc.ibi liberā habeāt facultatem. qd est notādū.

Peregrini testari possūt corā duobus testibus.

¶ Premissa in laicis locū sibi vēdicāt. De clericis autē scias breuiter q si cleric' moriat intestat'/in his q ab eccl'a vl' intuitu eccl'ie acqsiuit succedit ei ecclesia hēat vl' nō hēat agnatos siue cognatos. imo nec testamēto de his bonis disponere pōt.vt in c.j.in fine.z.c.ad hec.z.c.qz nos. in fi.de testa.viuens tamen.et sui compos potest moderare aliqua de bonis ipsis nō rōne testamēti/ sed elemosine intuitu erogare in egritudie cōstitut'.d.c.ad hec.ij. respō.z.c.relatū.ij.versi.licet autē eo.titu.

Clericis ab itesta to moriē tibus qs succedat

Ex quo nota practicā quā seruare debet cleric' si de rebus eccl'ie vult aliquā intuitu elemosine/aut p remunerationē seruitij erogare/vt actualiter donet dū viuit/qd pōt: dūmodo moderate: per.s.allegata iura.non autē relinquat conferendū post mortē suā qd nō pōt.d.c.ad hec. rationē diuersitatis vide ibi p Panor. Et hoc de bonis puenientibus ab ecclesia vel eius intuitu.

Cleric' volēs de rebus ec clesie in tuitu ele mosine relinque re quam practicā seruare debeat

In bonis autē aliunde quesitis ab intestato succedūt consanguinei.vt auc.licētiam in fi.C.de epis.et cle.et.xij. q.vlti.c.vltio.cū similibus. Si vero non habeat consanguineos/succedit eccl'ia.d.c.vlti.z.c.j.de succes.ab intesta.vbi vide latius per glosam z scriben.et p docto.in.d. auc.licentiā.Gerardus mulert.

¶ Uiso de successiōe liberorū legitimorū z naturaliū/et parētum eoꝝ: restat nūc videre qliter et in quantū succedāt ab intestato filij nāles tñ/z eis succedat. pro cui' noticia sciēdū ē q si qs ab itestato moriēs/carēs legitia sobole liberorū/vl' legitia cōiuge/relinquat filios nāles tñ ex cōcubina legi-

Filij naturales tñ/ quēadmodū pri succe dant

timā natos/ ipsi nāles vna cū mrē
coꝝ in duas vncias pſnē substātie
equalit̄ admittunt̄. Si vero sup͛
sit vel legitima liberoꝝ soboles vl̄
saltē legitima ꝯiūx/ nāles tunc in
aliq̄ non succedūt: et est verū ꝙ li-
cet cōiunx nō succedat/ ipsa tamē
facit ꝙ naturales repellūtur

Regula si vinco vincētē te ⁊c. ali q̄ſſit ea

¶ Additio. Aduerte ꝙ hic fallit
regula/ si vīco vincētē te/ ꝑ conse-
quēs vnico te. vt. l. de accessioni-
bus. ff. de diuer. et tēpo. p̄scrip.
nā naturales excludunt agnatos
q̄tū ad duas vncias. vt. §. si quis
aūt i. auc. q̄. mo. na. effi. sui. ⁊ agna
ti vincūt vxorē. vt. l. j. C. vñ vir et
vxor. tñ naturales nō vincūt vxo-
rē. vt. s̄. dicit dñs Rolan. ⁊ ꝓbat̄
in. d. §. si q̄s aūt. Cessat p̄terea di-
cta regula in multis aliis casibus
enūeratis ꝑ glo. in verbo coniuge
in dicto. §. si q̄s aūt. Et ꝙ vxor nō

Cōiunx supstes qū succedat ab itestato.

succedat/ verū est nisi deficiētib⁹
oībus agnatis ⁊ cognatis: tunc ei
succedit ꝯiūx supstes. vt. C. vnde
vir et vxor. l. j. ⁊ tetigi. s̄. Uel nisi
quādo matrimoniū fuit sine dote
⁊ cōiunx p̄morīēs sit locuples su-
perviuēs vero laborat inopia. tūc
eni licet extēt filij defuncte ꝑsone
tā ex eodē matrimonio q̄ ex alio/
cōiunx supstes succedit i quartā
partem si liberi nō sint vltra tres
alias succedit in virilē portionē.
vt tñ eiusdē matrimonij liberis si
extiterit ꝓprietatē seruet. his ṽo
nō extantib⁹/ vel si nullos habue-
rit potietur etiam dñio: ⁊ imputa
bitur legatum in talem portionē.

Filij nāles non succedē tes p̄n pasci debent a legitimis successoribus.

probātur p̄missa. in auc. p̄terea. C. vñ. vir et vxor. Ger. mu.
¶ Uerum est tñ ꝙ vbi naturales
vel ꝑ legitimā sobolē/ vel ꝑ legiti
mā cōiugē repellunt̄: pasci tñ de-
bēt in vita coꝝ a legitimis defun-
cti successorib⁹ arbitrio boniviri.
ꝓbant̄ oīa p̄missa. in auc. q̄. mo.
na. effici. sui. §. si q̄s aūt defunct⁹.
vsq̄ ad §. de nepotib⁹ eorum natu-
ralib⁹. col. vj. ¶ Econtra ṽo sicut
quotiēs ⁊ inquantū succedūt na-
turales filijs parentib⁹ suis/ ita to-
tiēs ⁊ intantū succedunt parētes
liberis suis nālib⁹. vt eadē vl̄ par
ratio pietatis seruet̄ in eis. vt. ff.
de inoffi. testa. l. nā ⁊ si parentib⁹.
¶ Additio. Et ꝓbat̄ clare i auc.
qui. mo. natu. effi. sui. §. de nepoti-
b⁹. vbi dicit̄ ꝙ eadē mensura quā
parentes ꝓspiciunt naturalib⁹ fi-
lijs/ ⁊ ipsi parentib⁹ cōpēsent/ si-
ue in successionib⁹ seu in alimētis
Gerardus mulert.
¶ Premissa ꝓcedūt in p̄te Ma-
tri autē intestate morienti succe-
dūt naturales ei⁹ quos ex cōcubi-
natu legitimo peperit: ⁊ etiā q̄d
plus est pariter cū legitimis. imo
etiā si vulgo q̄siti sint: dūmodo nō
ex adulterino aut incestuoso vel
nephario coitu nati sit/ matri suc
cedunt. vt insti. de senatuscō. orfi.
§. nouissime. ⁊. C. eo. l. si qua illu-
stris. ⁊. §. fi. in auc. quibus mo. na.
effi. sui. col. vj. Fallit si mat̄ erat
illustris: tūc ei vulgo q̄siti illustri
matri cū legitimis nō succedunt.
sec⁹ in naturalib⁹ ex licita cōsue-
tudie ab hoīe libero ꝓcreatis. illi
ei etiā ad successionē illustris ma
tris cū legitimis admittūt̄. q̄uis
mulieres ⁊ illustres ⁊ igenuas. q̄b⁹
castitatis obseruatio p̄cipuū de-
bitū est: eiusmodi ꝓles habere sa-
tis iniuriosum sit/ satisq̄ acerbū.
ꝓbant̄ p̄missa in. d. l. si qua illu-
stris. Sic ecōtra filio naturali et
etiā vulgo quesito mater abinte-
stato succedit. vt insti. de senatus-
con. ter. §. vltio. excepta illustri q̄
vulgo q̄sito filio nō succedit: sicut
nec ipse vulgo quesitus matri sue
illustri legitimos h̄nti vt dictū ē.
¶ Additio. Ita vult glo. in. §. fi.
institu. de senatuscō. ter. sed con-
trariū puto veri⁹ videlicet ꝙ ma-
ter illustris indistincte succedat
filio suo vulgo q̄sito/ vt infra stati

Filij nāles quēadmodū succedāt matri.

Filij vulgo quesiti antq̄n mr̄i abintestato succedāt

dicā. ¶ Pro pcedentiū lucidiori
enucleatiōe sic distinguere potes
dū q̄rit q̄lr succedāt filij illegiti=
mi: nā aut sūt nati ex coitu dāna=
to aliq̄ lege iperiali: aut sunt nati
ex coitu non damnato aliqua lege
imperiali seu tēporali. Primo casu
nullo modo possunt succedere pa
tri aut matri aut alijs eorū ascē=
dentib⁹: quia sunt idigni oī legis
beneficio. vt in auc. quib⁹ mo. na.
effi. sui. §. fina. col. vj. ꝛ in aucten.
ex cōplexu. C. de incest. nup. ꝛ ꝙ ēt
matri tales filij nō possunt succe=
dere tenet expresse glo. in verbo
admitti. in. §. nouissime. insti. de se
natuscō. orficia. quā ibi sequūtur
Ange. are. Christo. por. ꝛ Jason
may. in additio. ad. d. Christo. et
cōmuniter scribētes. ꝛ glo. fi. in. d.
l. si qua illustris. quā cōmēdat ibi
Bar. C. illo titu. et glo. fi. i dicta
auctē. ex cōplexu. ꝛ glo. in verbo
participiū. in. d. §. fina. in aucten.
qui. mo. natu. effi. sui. facit tex. iū
cta glo. fi. i fi. xv. q. vlti. cū multe
et tenet expresse Spe. in titu. de
success. ab intesta. ꝟsi. sꝫ nūqd spu
rij. et dn̄s Rolan. s̄. in ꝟsi. p̄miss=
sa pcedūt. ꝛc̄. vide lati⁹ p Ange.
are. in. d. §. nouissime. Et nota ꝙ
sicut predicti filij ex damnato coi
tu pcreati nō succedūt parētib⁹
ita nec parētes succedunt eis. vt
dicit Ang. are. i. §. p̄ferunt. insti.
de senatuscō. tertu. ꝟsi. scd̄m mē=
brū principale. ¶ Scd̄o vero ca=
su principali qn̄ tales filij sunt na
ti ex coitu nō dānato a lege tēpo
rali / tūc subdistigue: q: aut queri
mus an isti possint succedere mr̄i
vel ascēdentib⁹ p lineā maternā:
aut pr̄i vel ascēdentib⁹ per lineā
paternā. Primo casu aut mater est
illustris. aut nō est illustris. si ma
ter ē illustris tūc si tales filij sint
pcreati ex ea tāq̄ ex legitima cō
cubina / hoc casu indistincte suc=
cedūt / etiā vna cū legitimis si q̄s
forte habeat. vt dicta. l. si qua illu
stris. aut talis mater illustris ge=
nuit huiusmodi filios tanq̄ merc
trix: ꝛ tūc si legitimos habeat nō
succedūt. si vero nō habeat legiti
mos tunc succedunt vt. d. l. si qua
illustris. Aut tales filij sūt pcrea
ti ex nō illustri: ꝛ hoc casu idistin=
cte succedūt matri etiā vna cū le
gitimis nō distinguendo an tanq̄
ex cōcubina vel an tanq̄ ex mere
trice progeniti sint. vt. d. §. nouissi
me. insti. de senatusconsul. orfi. et
d. l. si qua illustr. ¶ Et aduerte
ꝙ ecōtrario mater indistincte suc=
cedit p̄dictis filijs / siue habuerit
eos ex coitu meretriciali / siue non
vt. l. hac pte. ff. vnde cogna. et. §.
fina. insti. de senatuscō. ter. etiam
si sit illustris ꝛ habeat legitimos
alios. licet glo. in. d. §. fi. dicat cō=
trariū: quā sequit dn̄s Rolan. s̄.
sed eā reprehēdit Ang. are. in di
cto. §. p̄ferunt. illo titulo. versi. se
cundū mēbrū. ibi. ꝛ hoc est veruꝫ.
et ꝙ dicta glosa male dicat ostēdit
hoc mō. nā ꝙ vulgo q̄siti nō pos=
sint succedere mr̄i illustri / iductū
est fauore legitimorū ꝛ naturaliū
qm̄ illis nō extantib⁹ succedūt. vt
d. l. si qua illustris. sequit ergo ꝙ
econtra bn̄ pōt mater illustris ab
intestato succedere suis filijs vul=
go quesitis / etiam si habeat legiti
mos et naturales: q: absurdū eēt
hoc casu matreꝫ excludi ab alijs
legitimis / qui quo ad illos vulgo
quesitos sunt fratres vterini tn̄
allegat. auc. defuncto. C. ad ter.
et. §. vulgo. insti. de successi. cog.
Ad vnum aduertas s̄m eundem
Ang. are. vbi. s̄. ꝙ filius natus ex
patre ligato et matre soluta / cum
non sit natus ex dānato coitu. vt
l. j. C. de adul. est successibilis ma
tri ꝛ alijs ascendentib⁹ a matre. ꝛ
ecōtra p ea q̄ supra dicta sūt. nō
tn̄ pōt succedere patri ab intesta=
to. per ea que in sequēti membro
in. iij.

Filij nati ex coitu dānato ab aliq̄ lege tpali nullomō succedūt parentib⁹ ab intestato.

An filius illustris an succedat ab intestato vulgo q̄sito filio.

Fili⁹ nat⁹ ex patre ligato ꝛ matre soluta an sit successibilis

dicam. hec de matre. ¶ Cũ autẽ querim⁹ an filij nati ex coitu non damnato succedant patri ab intestato/ vel ascẽdẽtib⁹ ꝑ lineã pater nã/ tunc sic distingue. Aut pat' est penit⁹ incert⁹: qđ ɔtingit quãdo mulier erat publica meretrix: et tũc certũ est ꝙ alicui tanq̃ patri succedere nõ possũt ab intestato: licet nõnulli ita fatui sint vt huiusmodi filios ꝓ suis tractent. vt institu. de legiti. cog. suc. §. vulgo. cũ similib⁹. ꝛ sic patet ꝙ multominus agnatis seu cognatis patris possent succedere tales. Itẽ ptꝫ etiã ꝙ pater talibus nõ potest succedere/ cũ penit⁹ sit incert⁹. Aut pater est bene cert⁹/ ꝛ tunc dic vt ꝑ dñm Bolan. s. in versi. viso de successione. vsq̃ ad versi. p̃missa.

Filia nã les ad hoc vt pñi ab intestato succedãt q̃ reqrãtur.

Ex cui⁹ dictis habes duo requisita ad hoc vt naturales possint patri ab intestato succedere. Primũ ꝙ nõ supsint legitimi. Scdm ꝙ nõ supersit vxor. Adde tertiuꝫ scilicet ꝙ ip̃a concubina ipsoꝝ naturaliũ mater/ vnica et indubitato affectu tracta fuerit/ ꝛ habitauerit in eadem domo simul cum amasio suo. al's si hitauerit seorsum filij nõ haberẽt hoc priuilegiũ succedẽdi. nec etiaꝫ legitimarent ꝑ subsequens mr̃imoniũ. qđ probatur i auc. quib⁹ mo. na. effi. sui. d. §. si quis aũt. col. vj. ꝛ notat glo. in. l. pe. ff. de concu. et ibi hoc tenẽt Dyn⁹. et Bar. et Specu. i titu. de suc. ab intesta. ṽsi. et nota/ tria fore. ꝛc. ꝛ Ang. are. in. §. fina. insti. de nup. ꝛ idẽ Ange. i. d. §. nouissime. insti. d senatuscõ. orfi. Hoc verꝫ de iure ciuili. d iure ṽo canonico nõ videt tollerãdũ: qꝛ seq̃ret ꝙ magis fauetur peccato diuturno ꝛ continuo q̃ momẽtaneo. qđ esset absurdũ: cetũ eni est oẽꝫ cõcubituꝫ p̃cterq̃ qui fit cum legitima vxore esse pctm mortale. vt dixi. s. i rubri. de spurijs. ergo vi-

Cõcubine coha bitatio ꝛ îdubitat⁹ affect⁹ an requirantur ad hoc vt filij ex ea nati pñi ab intestato succedant

-det ꝙ hodie de iure canonico nõ requirit cohabitatio et indubitatus affect⁹ ad hoc vt tales filij ex cõcubina nati possint ab intestato succedere: sicut nec reqrit hodie ad hoc vt tales filij legitimẽtur ꝑ subsequens matrimoniũ. vt expresse tenet Panor. i. c. tãta. q̃ filij sint legiti. magis enim reprobat ius canonicũ concubinatũ q̃ fornicationẽ simplicem. vt nota. in. c. ex parte. de testib⁹. Postremũ requiritur ꝙ sint nati ex tali muliere que poterat esse vxor. vt in auctẽ. de inces. nup. §. dubitatũ col. ij. et in auc. vt liceat matri et auie. §. et hoc. colla. viij. ita vult Spe. vbi. s. Ex hoc põt attẽtari ꝙ fili⁹ nat⁹ ex clerico beneficiato etiã in minorib⁹ ordinib⁹ adhuc cõstituto/ et cõcubina seu focaria sua/ non potest suo pr̃i succedere: qꝛ rebus sic se habẽtibus/ hoc est ipso clerico retinente beneficium nõ poterat talis sua focaria ip̃i esse vxor. secus si talis cleric⁹ nõ erat beneficiat⁹/ quia tũc illi vxor esse poterat. ita distinguit. Bartho. i questione qua querit an filius natus ex clerico ꝛ cõcubina sua possit legitimari per subsequens matrimoniũ. d qua ꝑ eum in. l. pe. ff. de concubi. ¶ Aduerte circa premissa ꝙ eisdẽ modis qb⁹ p̃dicti naturales succedũt parentib⁹ suis/ illis ipsis modis succedũt parentes ipsis filijs naturalib⁹. vt dicit dñs Bolan. s. in versi. econtra ṽo sicut. ꝛc. et ꝓbatur ꝑ iura q̃ ibi citaui. Aduerte secũdo ꝙ premissa ꝓcedũt in liberis naturalibus primi grad⁹. i. filijs In liberis autẽ naturalib⁹ secũdi grad⁹ vel vlterioris. vt nepotib⁹ ꝛ ꝓnepotib⁹/ sec⁹ est. qꝛ illi nõ possunt auo aut proauo paterno ab intestato succedere. ꝛ qđ plus est filius naturalis et legitim⁹ ꝓcreat⁹ ex filio naturali tm̃/ nõ põt auo pr̃no ab ite

Fili⁹ nat⁹ ex clerico i minorib⁹ ordib⁹ constituto an pñi ab itestato succedat

Nepotes naturales an succedãt auo ab itestato

Lex fi- na. C. d natu. libe. an sit hodie correcta

stato succedere. vt. l. fi. in fi. C. de natura. libe. que lex etiã hodie re- manet incorrecta. vt. d. §. de nepo tibus. in auctẽ. qui. mo. natu. effi. sui qd est notandũ ẽm Mathesil- lanũ in suo tractatu de succes. ab itesta. qm multi dicerẽt ɔtrariũ/ int̃ q̃s est glo. i ṗbo dispositã. i. d. §. de nepotib⁹. et Dy. i suo tracta tu. de succes. ab itesta. ṗsi. ;ỏ: cunt̃ aũt filij nãles. ibi/ ab itestato aũt ꝛc. Sed Alex. de imo. in additio. ad Bar. in. dicta. l. fina. expsse di- cit eã remanere icorrectam hodie qd etiã tenet Ange. are. i dicto. §. nouissime. insti. de senatuscõ. orfi- ci. quez de premissis vide latius.

¶ Restat nũc videre quõ trãsuer sales illegitimi inuicez succedant ꝑ quo cuius noticia (qm lõgius la bor ꝙ fuerat aim⁹) remitto te ad Ange. are. in. §. vulgo q̃sitos. isti. de succes. agna. et ad Dynũ in su- pedicto suo tractatu. d successio nib⁹ ab itestato. vide etiã aliqd ꝑ Bartho. i. §. pe. et ꝑ Ange. peru. in. §. fina. i auctẽ. quib⁹ mo. natu. effi. sui. col. vi. Vide d matia to- tius presentis tractatus ꝑ Dynũ vbi s. ꝛ late ꝑ Johãnẽ Petrũ de ferrariis i sua practica sub rubri- ca. forã libelli ꝑ hereditate ab in- testato delata. Gerardus mulert.

¶ Finis est: sint deo gratie.

¶ Gerard⁹ Mulert p̃- sentis lucubratiõis Le ctori Salutem.

Absolutum nũc habes dulcissime le- ctor: celesti (q̃ sĩ nihil possumus) opitulãte gr̃a: peculiare hoc frugiferumq;: mihi crede: dñi Rolãdini Bono- niẽsis/ iuris vtriusq; ꝓfessoris op time meriti/ opusculũ. isertis pas- sim vbiq; operepreciũ michi visum est quibusdã additionibus: quas cuiusmodi sunt/ boni queso con- sulas/ atq; ab ipurissimis zoilis/ qui se aliorũ carpende industrie natos putant/ sedulo (id quod fa cturus eras) vindices. Ego pla- ne plura adijci potuisse confiteor que impñ sentiarũ omittere malui parti breuitatis (que nimirũ ani- mos delectat) gr̃a: partim etiã/ q satis atq; abunde sufficit si vel in paucis amici laborib⁹ cõsulet. vt Dyocle. et maxi. cesares augusti ad octauianã attestati sunt. in. l. tutor. C. de nego. gestis. partim deniq;/ veritus ne in illud Hora- tij de arte poetica. (Qui variare cupit rẽ ꝓdigaliter vnam Delphi nũ siluis appingit/ fluctib⁹ aprũ) incidero. vale. Parrhisijs.

¶ Hic flores vltimarum voluntatum non sine su dore collecti per dominum Rolandinum Bononiensem iuris vtriusq; professorem optime meritum finiunt Parrhisijs impressi: expen- sis honesti viri Johannis Parui in vico diui Jacobi aureo sub lilio commorãti. Anno domini Millesimo quingentesimo decimoquarto die vero septima mensis Nouembris.